

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2024

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2024 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XII
Úvod.....	XIII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2024	1
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	17
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	17
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	17
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	18
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	20
1.3 Podnikatelské prostředí	24
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	28
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	28
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	28
2.1.2 Strategický plán	33
2.1.3 Operační program Rybářství	47
2.1.4 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	49
2.2 Národní podpory a opatření	51
2.3 Podpory tržních cen a organizace trhu mimo Strategický plán SZP	57
3 Zemědělství a rozvoj venkova	59
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	59
3.2 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	63
3.3 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	66
3.4 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků	68
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	69
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	69
3.5.2 Programové zabezpečení	72
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	74
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	74
4.2 Ochrana zvířat	79
4.3 Ekologické zemědělství	80
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	82
5.1 Distribuce potravin	82
5.2 Spotřeba potravin	85
5.3 Výdaje za potraviny	87
5.4 Spotřebitelské ceny potravin	90
5.5 Kvalita potravin	95
5.6 Bezpečnost potravin	96

6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	109
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	109
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	112
6.3	Dodavatelská odvětví.....	115
6.4	Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu	123
6.5	Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru	127
6.6	Agrární trh práce	132
6.6.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>132</i>
6.6.2	<i>Mzdy v zemědělství.....</i>	<i>138</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	140
7.1	Pozemkové úpravy.....	140
7.2	Trh s půdou	142
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	145
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	147
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>147</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>149</i>
8	Agrární produkce a její bilance	162
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	162
8.1.1	<i>Obiloviny.....</i>	<i>162</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr.....</i>	<i>172</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>176</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>179</i>
8.1.5	<i>Chmel.....</i>	<i>184</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>185</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>191</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>195</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce.....</i>	<i>197</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>199</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	199
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>199</i>
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso.....</i>	<i>211</i>
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	<i>216</i>
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové a kozí maso</i>	<i>223</i>
8.2.5	<i>Rybářství</i>	<i>225</i>
8.2.6	<i>Včelařství</i>	<i>227</i>
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	230
8.4	Obnovitelné zdroje energie	232
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	<i>235</i>
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě.....</i>	<i>237</i>
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	240
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	240
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	244
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě.....</i>	<i>244</i>

9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	245
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	246
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	248
	<i>Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství</i>	250
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru.....	252
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	252
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	256
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	256
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2022–2024</i>	258
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství.....</i>	268
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	270
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny	271
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů</i>	271
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	275
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky.....	276
P1	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2022.....	281
P2	Tabulková příloha	284

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – dříve LFA
AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BISS	Basic Income Support for Sustainability (základní podpora příjmu pro udržitelnost)
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CIS	Coupled Income Support (podpory příjmu vázané na produkci)
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
Cp.Pp	Faktor ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření
CPV	ceny průmyslových výrobců
CRISS/DRP	Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost / (Complementary redistributive income support for sustainability)
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPH/AWU	Čistá přidaná hodnota / Annual work unit
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSV, z. s.	Český svaz včelařů
ČŠS	Český škrobárenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene

DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPB	dílčí půdní blok
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund)
ENRAF	Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund)
EP	Evropský parlament
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko) a Evropská unie od 1. 1. 2021 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko)
EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie

eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Zemědělská účetní datová síť)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
FQD	Fuel Quality Directive
FROV JČU	Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DZES	Dobrý zemědělský a environmentální stav půdy
GAEC	Good Agricultural and Environmental Conditions
GŘŘ	Generální finanční ředitelství
GHG	Greenhouse gas
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GŘC	Generální ředitelství cel
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
IRZ	Integrovaný registr znečišťování životního prostředí
IZR	Integrovaný zemědělský registr
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduché pozemkové úpravy
KoPÚ	komplexní pozemkové úpravy
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)

LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti), nyní ANC
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NRB	Národní rozvojová banka (dříve ČMZRB)
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OPr	Organizace producentů
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OPVZ VN Švihov	Ochranné pásmo vodních zdrojů vodárenské nádrže Švihov

OR	ochrana rostlin
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PP	Přímé platby
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
PZO	Podnik zahraničního obchodu
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SHR	Samostatní hospodářští rolníci
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SP SZP	Strategický plán SZP
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SR	Státní rozpočet
Strategie MZe 2030	Strategie rezortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
TÚ	Tematický úkol
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VCS	Voluntary coupled support (Dobrovolná podpora vázaná na produkci)
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VNSPA	Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu
VOZPVU	Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelné oblasti dusičnany
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2024 (Zpráva 2024) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2020–2024. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2024/2023).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2023) a vyplacené v roce 2024. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2023 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2024 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 1. 4. 2025. Ve Zprávě 2024 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2024/25 i za kalendářní rok 2024 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2024 se to týká především údajů za rok 2023, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2023 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2022.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2024 představuje komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství za období 2023 a 2024 s důrazem především na vlivy opatření zemědělské politiky a meziročních změn klimatických a tržních podmínek.

Podmínky pro agrární sektor v roce 2024 byly i nadále ovlivněny důsledky probíhající války na Ukrajině. Úroveň cen spotřebního zboží a služeb se po dvou letech mimořádně vysokého meziročního růstu v roce 2024 stabilizovala.

Ve sledovaném období září 2023–září 2024 byla odchylka průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu 1991–2020 ve všech měsících kladná. Kromě listopadu 2023 a ledna 2024 byly všechny měsíce hodnoceny jako teplotně nadnormální až mimořádně nadnormální. Mimořádně teplé měsíce byly září 2023, únor 2024 a březen 2024.

Srážkový úhrn za období září 2023–září 2024 (923 mm) představoval 124 % normálu 1991–2020. Po velmi suchém září a srážkově normálním říjnu 2023 následovaly na srážky velmi bohaté měsíce listopad a prosinec 2023. Srážkově nadnormální byly pak leden, únor a květen 2024, mimořádně nadnormální srážky byly zaznamenány v září 2024. Naopak srážkově podnormální byl březen 2024.

Meziroční vývoj cen zemědělských výrobců byl příznivý, v meziročním srovnání dokonce poklesl na 94,1 % úrovně roku 2023. Celkový index vstupů do zemědělství zůstal téměř neměnný (meziročně mírně poklesl na 98,1 %). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku oproti roku 2023 mírně vzrostly o 0,8 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů se v průměru snížily na 97,7% úroveň oproti předchozímu roku.

Výdaje na agrární politiku mezi lety 2023 a 2024 vzrostly o 4,6 % na 65,9 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům zvýšily o 12,6 % na 45,3 mld. Kč. Podpory pro potravinářství meziročně výrazně poklesly na 321 mil. Kč. Podíl podpor na obecné služby (výzkum, vzdělávání, poradenství, informatika ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje a posílení konkurenceschopnosti agrárního sektoru, se udržuje na úrovni 16–17 mld. Kč, což lze hodnotit jako pozitivní charakteristiku české zemědělské politiky.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na HPH v základních běžných cenách meziročně poklesl na 1,64 %, což platí i pro samotné zemědělství (1,27 %). Podíl potravinářského průmyslu se nepatrně zvýšil na 1,96 %. Podíl zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství na celkovém počtu zaměstnanců se výrazně nezměnil a činil 2,23 %.

Podle předběžných údajů Souhrnného zemědělského účtu došlo v roce 2024 k poklesu hodnoty produkce zemědělského odvětví o 2,7 % na hodnotu 172,1 mld. Kč. Hodnota

výsledného ukazatele podnikatelského důchodu ale vzrostla (o 22,0 % na 13,3 mld. Kč). Mzdová disparita odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu vůči průmyslu se prohloubila na 77,9 % a vůči národnímu hospodářství pak na 77,3 %. Samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2024 na 74,8 % vůči NH a 75,3 % vůči průmyslu.

Pasivní bilance českého AZO se v roce 2024 opět zhoršila, a to o 7,2 mld. Kč na 46,1 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve sledovaném období meziročně mírně snížil o 0,7 p. b. na 88,0 %. Ve vývozu se tak nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou např. vepřového a drůbežího masa, vajec, ovoce, zeleniny a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit nadále převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p., zatímco fyzické osoby charakteru rodinných farem, které tvoří 86,8 % všech subjektů, hospodaří na 30,8 % z. p. Přestože se v režimu ekologického zemědělství nachází přes 17 % z. p. (z toho však téměř 79 % na trvalých travních porostech), problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu přes politické úsilí nadále přetrvávají.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2024

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Rok 2024 byl poznamenán pokračujícími dopady války na Ukrajině. I v roce 2024 měly na zemědělství dopad zejména vysoké náklady a nízké výkupní ceny některých komodit, a také průběh počasí.

Hrubý domácí produkt (HDP) v běžných cenách meziročně vzrostl o 5,1 %, nicméně po očištění o cenové a kalendářní vlivy byl nárůst pouze 1,0 %. Také ve státech EU 27 jako celku došlo k meziročnímu růstu reálného HDP o 1,0 %.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2024 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,64 %, což představuje po korekci roku 2023 meziroční pokles o 0,24 p. b. Samotné zemědělství se podílelo na HPH pouze z 1,27 %. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH nepatrně zvýšil na 1,96 %.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se ve sledovaném roce 2024 proti roku 2023 snížil o 1,6 % a činil 89,7 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců v odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,23 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 75,0 tisíc, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců národního hospodářství činí 1,86 %. Indikativní ukazatel – podíl průměrné mzdy v zemědělství na průměrné mzdě v ČR – se meziročně mírně zhoršil na 74,8 % v roce 2024. Meziroční růst nominální mzdy zaměstnanců v samotném zemědělství na přepočtené osoby činil 5,5 %, a byl tedy pomalejší než růst nominální mzdy NH, který činil 7,1 %.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2023	2024
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu ¹⁾	1,88	1,64
z toho - odvětví zemědělství ²⁾	1,48	1,27
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	1,86	1,96
Podíl zemědělství na HDP v základních b. c. - podle SZÚ ³⁾ (%)	0,73	0,71
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	5,39	5,54
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,70	7,11
Podíl výdajů za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních výdajích domácností ⁴⁾ (%)	22,33	n. a.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ⁴⁾ (%)	19,08	n. a.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%) ⁵⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství ¹⁾	2,27	2,23
z toho - odvětví zemědělství ²⁾	1,89	1,86
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,43	2,48
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%) ⁵⁾	75,88	74,78
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství ⁶⁾	2,46	2,66
- MZe (kap. 329)	2,61	2,79
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v základních b. c. (%)	0,71	0,74

1) CZ-NACE 01+02+03 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti + lesnictví a těžba dřeva + rybolov a akvakultura.

2) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

3) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2023 semidefinitivní data, rok 2024 předběžné výsledky.

4) Údaje na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ. Data pro rok 2024 nejsou v době zpracování k dispozici.

5) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

6) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2024 meziročně zvýšily o 1,55 % na 2 236,8 mld. Kč, výdaje státu do odvětví zemědělství, lesního hospodářství a rybářství ve srovnání s rokem 2023 vzrostly o 10,0 % a v absolutní hodnotě představovaly 59,5 mld. Kč. Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu tak vzrostl o 0,2 p. b. na 2,66 %. Podíl výdajů z kapitoly MZe do zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2024 meziročně rovněž zvýšil, a to o 0,18 p. b. na 2,79 %.

Výsledný ukazatel podnikatelského důchodu (DU2) mírně vzrostl z 10,9 mld. Kč v roce 2023 na 13,3 mld. Kč v roce 2024, nicméně i tak zůstává výrazně pod hodnotami předchozích let. Důvodem mírného zlepšení je zejména vyšší objem dotací na výrobu (DOT), které se po předchozím poklesu zvýšily na 35,1 mld. Kč.

• **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov ze zdrojů EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 12 schválené 06. 06. 2024. Spolufinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI.

Strategický plán

V rámci nového programového období Společné zemědělské politiky (SZP) pro roky 2023–2027 došlo ke sloučení podpor do jediného strategického dokumentu, což umožňuje lepší řízení a naplňování stanovených cílů. Strategický plán SZP tedy obsahuje tři oblasti intervencí, jedná se o přímé platby, sektorové intervence a podpory pro rozvoj venkova (PRV).

Přímé platby

Od roku 2023 jsou přímé platby součástí Strategického plánu SZP na období 2023–2027. Hlavním cílem těchto podpor je zabezpečit všem aktivním zemědělcům stabilní příjmy formou platby na hektar využívané zemědělské plochy nebo v souvislosti s počtem chovaných zvířat. Tyto platby jsou poskytovány výhradně z rozpočtu EU. Obecně platí základní podmínka, že žadatel musí být aktivním zemědělcem, obhospodařuje minimálně 1 ha zemědělské půdy evidované v LPIS nebo chová podporovaná zvířata řádně evidovaná v ústřední evidenci podle plemenářského zákona. Poskytnutí prostředků přímých plateb žadateli je možné jen při splnění pravidel podmíněnosti, tj. standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH).

Přímé platby oddělené od produkce

Do těchto plateb je v rámci SP SZP pro období 2023–2027 alokován největší podíl dotačních prostředků. Proti předchozímu období 2015–2020 doznala struktura přímých plateb určité změny. Na původní platbu SAPS navazuje v novém období 2023–2027 základní podpora příjmu pro udržitelnost BISS (Basic Income Support for Sustainability). Zachována zůstává dobíhající platba na mladého zemědělce, a to pro subjekty, které již žádaly o tento dotační titul v rámci předchozího období SZP. Zcela byla zrušena platba na ozelenění („greening“) a upravené požadavky přecházejí do DZES nebo na celofaremní ekoplatbu (základní a prémiová úroveň). Cílem celofaremních plateb je podpora postupů prospěšných pro životní prostředí a klima a důraz na udržitelnost.

V rámci programového období SZP 2023–2027 jsou v České republice uplatňovány ještě další přímé platby: doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP/CRISS), poskytovaná na prvních 150 ha zemědělské půdy bez ohledu na celkovou výměru; doplňková podpora pro mladé zemědělce (CIS-YF), u níž je podmínkou splnění minimální zemědělské kvalifikace; a platba pro malého zemědělce (SF), která v rámci zjednodušeného režimu nahrazuje všechny ostatní přímé platby (nelze žádat o tuto platbu a zároveň o jinou přímou platbu). Přehled přímých plateb je uveden v T2.1/04. Podmínky pro přiznání těchto plateb jsou stanoveny v nařízeních vlády č. 83/2023 Sb. a č. 73/2023 Sb.

O základní platbu BISS požádalo v roce 2024 celkem 24,8 tis. zemědělců na plochu 3,5 mil. ha z. p. Redistributivní platba pokrývala plochu 1,3 mil. ha. O doplňkovou podporu pro mladé zemědělce bylo podáno 890 žádostí na 36,2 tis. ha a o dobíhající platbu pro mladého zemědělce bylo podáno 1,1 tis. žádostí na plochu 33,5 tis. ha. Na novou platbu pro malé zemědělce přijal SZIF v roce 2024 celkem 4,7 tis. žádostí na plochu 12,5 tis. ha. V rámci plateb pro klima a životní prostředí požádalo o celofaremní platbu základní úrovně celkem 24,1 tis. zemědělců na cca 3,5 mil. ha a o celofaremní platbu prémiové úrovně bylo podáno 99 žádostí na plochu 1 727 ha.

Přímé platby vázané na produkci (VCS, CIS)

Na základě SP SZP jsou od roku 2023 v rámci přímých plateb podporovány ze zdrojů EU opět vybrané citlivé sektory, a to prostřednictvím podpory příjmu vázané na produkci (Coupled Income Support-CIS). Tato podpora navazuje na podporu VCS vyplácenou v období 2015-2022 a vztahuje se vyjma konzumních brambor na stejné komodity jako podpora VCS (brambory pro výrobu škrobu, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, masné tele, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy). Podrobné podmínky, které musí žadatel splnit pro přiznání podpory na danou komoditu jsou uvedeny v NV č. 83/2023. Podpora si klade za cíl zlepšit a stabilizovat příjem zemědělským podnikům, které se zabývají pěstováním uvedených plodin či chovem hospodářských zvířat. Je poskytována formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy nebo roční platby na počet chovaných zvířat.

V roce 2024 byla v rámci podpory CIS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 098,7 mil. Kč (viz tab. T2.1/05). Nejvýznamnější podíl (40,1 %) připadl opět na chov dojníc, významný podíl byl určen také na chov telete masného typu (19,3 %) a na produkci bílkovinných plodin (13,4 %).

Operační program rybníkářství

Operační program (OP) Rybníkářství 2021–2027 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního, rybníkářského a akvakulturního fondu. Program podporuje cíle Společné rybníkářské politiky a vytvořen byl v souladu s příslušným Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu. OP Rybníkářství se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení produkce ryb z recirkulačních zařízení, zvýšení podílu zpracovaných ryb a na propagaci akvakultury. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost, konkurenceschopnost a odolnost akvakultury a její enviromentální dopady. V roce 2023 a 2024 se překrývalo vyplácení posledních podpor z OP Rybníkářství 2014–2020 (v roce 2024 bylo proplaceno posledních 48,6 mil. Kč) s vyplácením prvních podpor z OP Rybníkářství 2021–2027,

V rámci OP Rybníkářství 2021–2027 bude do roku 2027 rozdělena přibližně 1 miliarda korun (z toho 30,01 mil. € z ENRAF). Podpora z OP Rybníkářství 2021–2027 je rozdělena v poměru 70 % z ENRAF a 30 % ze státního rozpočtu. Vlastní spolufinancování příjemce u investičních aktivit je nastaveno na úrovni 50 % způsobilých výdajů projektu. OP Rybníkářství 2021–2027 vstoupil v roce 2024 do třetího roku své činnosti. Celkově bylo od začátku programu vyplaceno 78,13 mil. Kč. Z toho 54,69 mil. Kč (70,0 %) z EU a 23,44 mil. Kč (30,0 %) z národních zdrojů. Největší část prostředků je čerpána Prioritou 2, jedná

se o 74 mil. Kč (94,7 %). V rámci Priority 2 je dominantní aktivita 2.1.2 Investice do akvakultury. V roce 2024 byla poprvé vyplacena podpora ve výši 4,13 mil. Kč v rámci aktivity 1.6.1 podporující vysazování úhoře říčního a také byla poprvé poskytnuta podpora v rámci aktivity 2.1.3 Investice do intenzivních akvakulturních systémů ve výši 0,25 mil. Kč. Celkem bylo v roce 2024 spuštěno 10 kolových výzev pro příjem žádostí o podporu. V lednu 2024 byla opět otevřena 4. výzva na aktivitu 2.1.4 Kompenzace, která má za cíl zajistit podporu mimoprodukčních funkcí rybníků. V dubnu byly spuštěny výzvy: 15. výzva na aktivitu 2.1.1 Inovace, 16. výzva na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury, 17. výzva na aktivitu 2.2.2 Zpracování produktů a 18. výzva na aktivitu 2.2.3 Organizace producentů. V červnu byla spuštěna 19. výzva na aktivitu 1.4.2 Sledovatelnost produktů. V říjnu byly spuštěny: 20. výzva na aktivitu 2.1.3 Investice do intenzivních akvakulturních systémů, 21. výzva na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury, 22. výzva na aktivitu 2.2.2 Zpracování produktů a 23. výzva na aktivitu 2.2.1 Propagační kampaně. Současně dále probíhal příjem žádostí o podporu z průběžných výzev. U 11. výzvy, konkrétně u investic do intenzivních akvakulturních systémů, byla navýšena podpora o více než 11 mil. Kč z důvodu velkého zájmu žadatelů a ze stejného důvodu byla navýšena podpora o 21 mil. Kč také u 15. až 17. výzvy.

Podpory tržních cen a organizace trhu mimo Strategický plán SZP

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2024 byly v rámci mimořádných opatření vyplaceny podpory pěstitelům ovoce. Dne 4. září 2024 schválila vláda ČR nařízení vlády o stanovení některých podmínek provádění mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024 (Nařízení vlády č. 264/2024 Sb.). Zároveň rozhodnutí vlády předcházelo přijetí Prováděcího nařízení Komise (EU) 2024/2030 ze dne 23. července 2024, kterým se stanoví mimořádná finanční podpora pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví vína postiženého nepříznivými klimatickými jevy v Rakousku, Česku a Polsku v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013.

Pěstitelé, jejichž úroda v ovocných sadech spálily jarní mrazy, se mohli hlásit do konce října 2024 o mimořádnou podporu za škody. O náhradu požádalo 539 pěstitelů. Největší škody způsobily mrazy na jabloních, největší příspěvek proto získali pěstitelé jabloní. O podporu mohli požádat pěstitelé, kteří prokázali poškození jarními mrazy u konkrétního druhu ovoce vyšší než 50 %. Žadatelé také museli doložit doklad o pojištění nebo prokázat, že používají na plochách protikroupové a protidešťové systémy ochrany. Pokud žadatel nesplnil podmínku pojištění, byla mu podpora přiznána v poloviční výši.

Státní zemědělský intervenční fond vyplatil žadatelům z titulu Mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024 podporu v celkové výši 336,7 mil. Kč.

Dále připadl v roce 2024 vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Organizace producentů ovoce a zeleniny (164,5 mil. Kč), projekt Ovoce a zelenina do škol (140,3 mil. Kč) a na obnovu vinic (1,5 mil. Kč). Finanční prostředky na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2024 k meziročnímu nárůstu (o 14,9 mil. Kč na 152,2 mil. Kč).

• Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru n jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2024 více než polovinu celkové výměry ČR (53,1 %), v porovnání s rokem 2023 se zmenšil o 2,4 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,4 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2024 byla 1 119,75 tis. ha, tj. 14,20 % celkové rozlohy ČR.

Ke dni 1. 8. 2024 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 320 členů s výměrou ovocných výsadeb 7 622 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 30 žádostí z roku 2023 za PRV 2014–2022. V roce 2024 bylo podáno v opatření integrované produkce 240 žádostí na plochu 7,3 tis. ha na ovocné sady.

K 13. 12. 2024 bylo evidováno 137 členů Spolku EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,6 tis. ha a v systému ekologického zemědělství na 1,5 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2024 podáno 669 žádostí na výměru 11,2 tis. ha. Do opatření ekologického zemědělství s kulturou vinice a chmelnice bylo celkem podáno 111 žádostí na výměru 955 ha.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetence MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit a ochrany zvířat oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství Ústřední komisi pro ochranu zvířat – ÚKOZ a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely – VOZPVU. Orgánem dozoru na úseku ochrany zvířat jsou krajské veterinární správy SVS.

V akreditovaných školicích střediscích probíhaly kurzy k získání kvalifikace k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat, kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce, i jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Veterinární univerzita Brno (VETUNI) pořádala každoroční konferenci s mezinárodní účastí s názvem „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k životním podmínkám zvířat byla obsahem každoroční vědecké konference konané na MENDELU „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“.

Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2024 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2024“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993.

Ekologické zemědělství

K 31. 12. 2024 působilo v ČR 5 565 ekologických zemědělců a 980 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 17,1 %.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2023 vyprodukováno 133 582 t obilovin, 10 372 t luskovin na zrno, 5 376 t okopanin, 2 740 t olejnin, 1 420 t zeleniny a 3,7 t jahod. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 481 t ovoce a 3 579 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2023 činila 34 466 tis. l (v tom 33 546 tis. l kravského, 680 tis. l koziho a 241 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 8 844 t hovězího, 296 t skopového (jehněčího), 177 t vepřového a 143 t drůbežního masa a 350 t vajec.

• Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2024 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 45,2 tis. zemědělských subjektů, z toho 39 291 podniků fyzických osob (PFO) a 5 958 podniků právnických osob (PPO).

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96,6 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p. a tyto podniky hospodářily na 3,55 mil. ha z. p. (z toho 2,52 mil. ha o. p.). Orná půda se na zemědělské půdě podílela ze 71 %.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2024

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	39 291	1 091 764	30,8	637 837	25,3	27,8	16,2
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	27 726	1 007 339	28,4	589 290	23,4	36,3	21,3
Právnické osoby celkem	5 958	2 455 231	69,2	1 879 478	74,7	412,1	315,5
v tom - obchodní společnosti celkem	5 031	1 796 367	50,6	1 338 083	53,2	357,1	266,0
z toho - spol. s r. o.	4 257	972 731	27,4	655 622	26,0	228,5	154,0
- a. s.	741	808 967	22,8	671 449	26,7	1091,7	906,1
- družstva	516	627 298	17,7	523 744	20,8	1215,7	1 015,0
- ostatní⁴⁾	411	31 565	0,9	17 650	0,7	76,8	42,9
Celkem	45 249	3 546 994	100,0	2 517 315	100,0	78,4	55,6

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se významně podílely PPO. Jejich podíl na stavech skotu byl 73,9 % (v rámci toho z 91,5 % na dojených kravách), na stavech prasat 94,9 % a na drůbeži 96,2 %.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2024 zvýšil o 10,2 p. b. na úkor podílu PPO. Počet PFO oproti roku 2005 vzrostl o 1,6 %. U PPO nárůst počtu subjektů v roce 2024 celkově představoval 100,9 % proti roku 2005.

Podle údajů z registru ekonomických subjektů byl v roce 2024 zaznamenán růst počtu podnikatelských subjektů působících v odvětví potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a NACE 11). Celkový počet podniků v obou výrobach dosáhl 31 053 jednotek, což představuje meziroční nárůst o 910 jednotek.

• **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2023 vstoupila v platnost Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023–2032. Jejím cílem bylo definovat soubor manažerských nástrojů, okruhy výzkumných témat pro budoucí rozvoj českého zemědělského aplikovaného výzkumu a přínosy pro uživatele výsledků. Koncepce vytváří základní rámec a formuluje témata pro různé systémy hospodaření na orné půdě i trvalých travních porostech – konvenční, integrované, ekologické. Má přinést nové nástroje a postupy pro zajištění udržitelné produkce potravin a surovin a zároveň významně přispět k posilování funkčnosti a odolnosti krajiny a udržitelnosti agroekosystémů v období probíhající globální změny včetně prvků adaptace a mitigace jejich dopadů.

V roce 2024 bylo řešeno 170 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ a Programu na podporu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2024–2032, ZEMĚ II. Vzhledem ke snížení rozpočtu v roce 2024 byla v rámci programu ZEMĚ II vyhlášena 2. veřejná soutěž pouze v Podprogramu II (Podpora státní politiky v agrárním sektoru). Zde bylo vyhlášeno celkem 21 výzkumných potřeb. Doručeno bylo 51 návrhů projektů a k podpoře vybráno celkem 21 projektů. Objem podpory na podpořené projekty činil 245 000 tis. Kč, s dobou realizace 3 roky a počátkem realizace od 1. 1. 2025.

Tematicky byly projekty zaměřeny na celou širší oborů v působnosti resortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Precizní zemědělství

Podpora technologií precizního zemědělství (PZ) vychází ze Strategického plánu SZP na období 2023–2027. V roce 2024 bylo zahájeno 3. kolo příjmu žádostí intervencí rozvoje venkova ze Strategického plánu Společné zemědělské politiky, jehož součástí byla i intervence 33.73 – Technologie snižující emise GHG a NH₃, v rámci které bylo možné získat prostředky na nákup technologií zajišťující přesné aplikace hnojiv. Podpora technologií PZ byla zahrnuta i ve čtvrtém 4. kole příjmu žádostí intervencí rozvoje venkova, a to konkrétně prostřednictvím intervence 33.73 - Investice do zemědělských podniků, v níž bylo možné podat žádost o dotaci na nákup většiny dostupných technologií precizního zemědělství, a to včetně zemědělských navigací, zemědělských robotů, systémů pro variabilní aplikaci přípravků na ochranu rostlin nebo hnojiv a další.

V rámci národního dotačního programu 9.F.m Demonstrační farmy je dlouhodobě podporováno předávání znalostí zemědělským subjektům formou názorných praktických ukázek ucelených postupů udržitelných způsobů hospodaření, například postupů a technologií snižujících vodní a větrnou erozi, nadměrné utužování půdy atd. Při výběru vhodných demonstračních farem je tak kladen důraz na využitelnost technologií precizního zemědělství v agrotechnických postupech.

Dále proběhla řada aktivit, zaměřených na propagaci vzdělávání v oblasti moderních technologií. Tyto aktivity jsou dále popisovány v kapitole Vzdělávání.

• Pracovní síly v zemědělství

V posledních letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje pod hranicí 100 tis. a dále postupně mírně klesá. V roce 2024 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 94,6 tis. a proti roku 2023 poklesl o 0,8 % (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,8 % a meziročně mírně poklesl o 0,1 p. b. Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství v roce 2024 připadalo 69,0 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 31,0 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020, data ze šetření v roce 2023 nejsou dosud v tomto členění dostupná) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat.

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru není dlouhodobě příznivá, je horší než v národním hospodářství. Podle aktuálně publikovaných dat ze SLDB 2021 měli zaměstnaní na vlastní účet v zemědělství, lesnictví a rybářství šestý a zaměstnanci sedmý nejvyšší průměrný věk z 19 ekonomických odvětví: 46,1 let, tj. 2,3 roku nad průměrem NH a zaměstnanci 45,9 let, tj. 1,7 roku nad průměrem. Dle stejného zdroje se pracující důchodci na celkovém počtu zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství podíleli pátým největším podílem z 21 sledovaných ekonomických odvětví (15,0 %, tj. 4,3 p. b. nad průměrem v NH).

Vzdělanost pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to rovněž s ročním zpožděním. V roce 2023 mělo 46,2 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 28,7 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 13,4 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného, bakalářského) a 10,9 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou (o 1,1 p. b.), se základním vzděláním (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání, o 0,3 p. b.) a s vysokoškolským vzděláním (o 1,9 p. b.).

Naopak výrazně poklesl podíl u kategorie pracovníků se středním vzděláním s výučním listem (o 3,2 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 5,3 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 3,8 p. b.) a vysokoškolským vzděláním (vč. vyššího odborného, bakalářského, o 0,7 p. b.).

Většina pracovníků v rezortu zemědělství (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v něm dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2024 došlo meziročně ke zhoršení situace v oblasti zemědělských mezd, výrazně se prohloubily rozdíly ve mzdové úrovni vůči průmyslu i národnímu hospodářství jako celku.

V průměru za celý rok 2024 pobírali zaměstnanci v zemědělství měsíční mzdu 35 694 Kč, v průmyslu to bylo 45 815 Kč a v národním hospodářství celkem 46 165 Kč (průměrné mzdy v NH a v průmyslu se prakticky vyrovnaly, aktuální rozdíl činil 350 Kč). Mzdová disparita resortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 77,9 %, vůči národnímu hospodářství pak na 77,3 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2024 na 74,8 % vůči NH a 75,3 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace ještě značně nepříznivější, což je způsobeno vyššími mzdami v lesnictví a rybářství, přičemž tento rozdíl v posledních letech překonává částku 6 tis. Kč a v roce 2024 již hranici 7 tis. Kč). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v resortu zemědělství vzrostl vůči průmyslu na 10 121 Kč, vůči NH na 10 471 Kč. Rozdíl ve mzdách oproti NH je přitom nejnižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v resortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Resort zemědělství dosáhl nižšího meziročního nárůstu mezd (o 5,7 %) než národní hospodářství celkem (o 7,1 %), a než průmysl (o 7,4 %). Při porovnání absolutních hodnot vzrostla mzda v zemědělství meziročně o 1 926 Kč, nárůst v NH celkem činil 3 045 Kč (vyšší o cca 1,1 tis. Kč), v průmyslu o 3 148 Kč (o více než 1,2 tis. Kč). Výrazněji vzrostly mzdy ve stavebnictví (o 8,6 %, tedy vyšším relativně vyjádřeným tempem než ve všech výše uváděných odvětvích), a to na 39 659 Kč při úbytku počtu zaměstnanců o 0,6 %. Ke zvýšení průměrné mzdy v zemědělství došlo částečně na úkor rozsahu zaměstnanosti (jenž zde poklesl, v NH se celkový počet zaměstnanců prakticky nezměnil, v průmyslu relativně poklesl podobně jako v zemědělství).

• **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2024 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 192 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,38 ha zemědělské půdy a 0,27 ha orné půdy. Proti roku 2023 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 2,3 tis. ha, tj. o 0,06 %, a dochází tak urychlenému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2024 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 10 470 ha, což je pokles menší o 476 ha proti roku 2023. Výměra orné půdy přechází nejvíce do trvalých travních porostů, zahrad a lesní půdy, rozšířila se i vodní plocha. Obnovil se nárůst zastavěné půdy v roce 2024 oproti roku 2023 a zastavěná plocha se zvýšila o 663 ha oproti roku 2023. Výměra druhu pozemku trvalé travní porosty se zvýšila o 4 225 ha, tedy méně o 78 ha než v roce 2023. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 374 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy” o 835 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 4 228 ha) a vodních ploch (o 1 176 ha); dále poklesly plochy ovocných sadů o 459 ha (o 617 ha v roce 2022). Výměra chmelnic poklesla o 116 ha, tedy méně než v roce 2023 (145 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 211 ha, oproti nárůstu o 248 ha v roce 2023.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2024 byla její celková výměra ve výši 3 533 tis. ha, tj. o 7 553 ha nižší než v roce 2023 a opět tak došlo k významnému poklesu výměry v LPIS. Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS klesá rychleji než výměra ZPF podle ČÚZK.

- **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilnin v ČR v hospodářském roce 2024/25, tj. 1 307,6 tis. ha (proti předchozímu roku nižší o 0,7 %), zaujímaly největší podíl pšenice (59,4 % celkové plochy), ječmen (24,3 %) a kukuřice (6,7 %). Z dlouhodobého hlediska celková osevní plocha obilnin mírně klesá. Produkce obilovin, sklizených v ČR v hospodářském roce 2024/25, dosáhla výše 7 520,8 tis. t, což je proti loňskému roku o 5,9 % méně.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2024/25 meziročně poklesla o 1,8 p. b. na 162,8 %. Česká republika je v celkové produkci obilovin dlouhodobě zcela soběstačná. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2024/25 je 9 248,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem poklesla o 6,5 %. Objem konečných zásob se meziročně snížil o 15,1 % na 1 168,3 tis. t.

V marketingovém roce 2024/25 činila sklizňová plocha pšenice v České republice 776,5 tis. ha, meziročně o 5,0 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 747,5 tis. ha (tj. 96,3 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,1 tis. ha (meziročně se jedná o pokles jejich výměry o 31,8 %).

Průměrný hektarový výnos pšenice 5,96 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 7,5 %. K meziročnímu snížení hektarového výnosu došlo u pšenice ozimé o 0,53 t/ha (8,1 %) a hektarový výnos tedy činil 6,03 t/ha. U pšenice jarní pak došlo meziročně ke snížení o 0,10 t/ha (-2,6 %) a bylo dosaženo průměrného výnosu 3,76 t/ha. U nově samostatně sledované pšenice tvrdé bylo v roce 2024 dosaženo průměrného výnosu 5,53 t/ha, tedy meziročně o 0,2 % méně. Produkce pšeničného zrna byla podprůměrná a dosáhla výše 4 625,4 tis. t, přičemž meziročně poklesla o 12,1 %, oproti pětiletému průměru pak o 8,0 %.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2024/25 ve srovnání s minulým rokem vzrostla o 7,4 % a činí 785,1 tis. t. Celková nabídka pšenice se meziročně snížila o 11,0 % na 5 478,5 tis. t zejména z důvodu snížení tuzemské produkce a částečně i dovozu. Dovoz pšenice celkem do ČR se po extrémním hospodářském roce 2023/24 očekává průměrný, a to na úrovni 68,0 tis. t (meziročně o 57,2 % méně). Objem vývozu se odhaduje na 2 725,0 tis. t, je tedy o 4,4 % nižší než v předchozím roce.

Ječmen patří mezi nezbytné komodity v krmivářském sektoru. Převážná většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Značná část vyrobeného sladu je také předmětem vývozu do zahraničí.

V marketingovém roce 2024/25 činila sklizňová plocha ječmene 317,1 tis. ha a meziročně došlo k jejímu snížení o 1,2 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 127,1 tis. ha (40,1 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 190,0 tis. ha (59,9 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,27 t/ha a byl tak meziročně o 4,0 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 5,3 %, a to na 1 671,5 tis. t.

Kukuřice na zrno patří mezi plodiny, v jejichž produkci nebyla ČR v předchozích dvou marketingových letech zcela soběstačná. Díky nadprodukcí se ČR v marketingovém roce 2024/25 opět stala v produkci

této komodity soběstačná. Kukuřice je využívána v potravinářství, kde musí splňovat specifické kvalitativní požadavky zpracovatelského průmyslu, ale hojně se využívá v krmivářství. V ČR je však omezená výměra vhodných pěstebních oblastí a pěstování kukuřice je do značné míry závislé na povětrnostních podmínkách.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno se tak v ČR v marketingovém roce 2024/25 meziročně zvýšila o 35,9 % na 87,5 tis. ha. Jedná se o druhou nejvyšší výměru za posledních deset let. Kukuřice ve sklizňovém hospodářském roce 2024/25 zaznamenala výrazný nárůst produkce. Produkce se meziročně zvýšila o 40,3 %, a to na 712,2 tis. t. Hektarový výnos 8,14 t/ha byl meziročně vyšší o 3,3 %. U celkové nabídky kukuřičného zrna v marketingovém roce 2024/25 je meziročně odhadován nárůst o 11,7 % na 1 175,9 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 451,5 tis. t, meziročně o 17,5 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem spotřeby na krmiva, osiva a technické užití. V roce 2024/25 je do ČR předpoklad dovozu celkem 235,0 tis. t kukuřičného zrna, a to převážně z Polska a Německa. Výše vývozu kukuřice je odhadována na úrovni 275,0 tis. t. Značná část vývozu směřovala do Rakouska a Německa. Odhadovaná míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 64,9 p. b. na 157,7 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2024/25 pěstovala podle dostupných údajů na ploše 64,2 tis. ha. Sklizňová plocha se meziročně zvýšila o 6,8 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2023/24 vzrostl o 12,2 % a dosáhl hodnoty 77,38 t/ha. Cukernatost se meziročně významně snížila z 16,77 % na 15,52 %, což představuje nejnižší hodnotu za posledních 23 let. Plocha pro nepotravinářské využití cukru se po propadu v předchozím období opět navýšila na celkem 4,7 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 155,8 %. Průměrná délka kampaně trvala 159,3 dnů, celková délka kampaně trvala rekordních 191 dnů. Výroba cukru se v ČR v roce 2024/25 zvýšila o 9,1 % na 659,5 tis. t, což představuje rekord za posledních 60 let.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2024 proti roku 2023 vzrostla o 6,4 % na 28,7 tis. ha. Podíl domácností na celkové ploše brambor činil 20,8 % (6,0 tis. ha). Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 6,7 % a dosáhla 2,3 tis. ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 11,5 % na 783,7 tis. t. K výraznému zvýšení produkce o 17,6 % na 46,3 tis. t došlo u raných brambor, z toho podíl domácností činil 43,4 % (20,1 tis. t). V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se produkce zvýšila ve srovnání s rokem 2023 o 10,3 % na 671,8 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, u kterých se produkce meziročně zvýšila o 13,0 % na 393,5 tis. t. U brambor pro výrobu škrobu byl nárůst produkce o 12,6 % na 170,2 tis. t. V roce 2024 se zvýšila produkce sadbových brambor o 18,6 % na 65,7 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2024/25 meziročně poklesla a celkem činila 438,4 tis. ha (pokles o 6,8 %). Sklizňová plocha olejnin dle údajů ČSÚ tvoří 17,4 % z celkové plochy orné půdy. Tradičně nejvyšší podíl na sklizňových plochách olejnin v ČR měla řepka (78,3 %), a to především ozimá, značně menší podíl pak mák (8,4 %), sója (6,5 %), slunečnice (3,7 %), hořčice (2,7 %) a len (0,2 %).

Řepka olejná se v marketingovém roce 2024/25 sklídila v ČR z menší produkční plochy než v předchozím roce, a to 343,4 tis. ha (pokles o 9,6 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 27,7 % na 946,9 tis. t při meziročně o 20,0 % nižším průměrném výnosu 2,76 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 86,3 %.

Oproti předcházejícímu roku došlo k mírnému poklesu sklizňové plochy chmelnic v ČR. K datu 20. 8. 2024 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 844,8 ha (o 0,3 % méně než v loňském

roce). Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2024 jím bylo osázeno 82,1 % celkové pěstitelské plochy v ČR (u této odrůdy došlo v roce 2024 k poklesu osázené plochy oproti předchozímu roku). Z hybridních odrůd chmele zaujímá největší výměru Sládek (450 ha), dále pak Premiant (201 ha), Agnus (75 ha), Saaz Special (41 ha), Saaz Late (32 ha) a Kazbek (24 ha). V roce 2024 ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 120 pěstitelů chmele (o 2 méně než v roce 2023).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2024 podle údajů ČSÚ dosáhla 165,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2023 o 42 % nižší. Meziročně vzrostla produkce pouze u meruněk (o 10,1 % na 6,0 tis. t). U ostatních ovocných druhů meziročně produkce klesla, konkrétně u jabloní (o 50,2 % na 93,1 tis. t), hrušní (o 45,9 % na 12,1 tis. t), švestek a slivoní (o 20,5 % na 22,4 tis. t), višni (o 29,3 % na 4,0 tis. t), třešní (o 20,6 % na 5,8 tis. t), ořešáku vlašského (o 30,8 % na 3,9 tis. t), broskvoní (o 0,9 % na 4,9 tis. t), rybízu (o 33,4 % na 6,9 tis. t) a jahod (o 25,0 % na 5,1 tis. t).

V roce 2024 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně stagnovala (neznatelně navýšila o 0,03 %) a dosáhla 15 195 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předešlém roce, a to ostatní zelenina (23,1 %), cibule (16,9 %), dřeňový hrách a mrkev (shodně 7,9 %), hlávkové zelí (7,2 %) a okurky nakládačky (6,5 %). Meziročně plocha vzrostla pouze u sedmi druhů, nejvíce pak u cibule o 7,9 % na 2 568 ha a skupiny ostatní zelenina o 6,8 % na 3 503 ha, dále pak u česneku o 5,9 % na 597 ha, petržele o 5,4 % na 433 ha, hlávkového zelí o 5,0 % na 1 087 ha, okurek nakládaček o 1,6 % na 995 ha a mrkve o 0,5 % na 1 201 ha. Ostatní sledované druhy zaznamenaly snížení ploch, přičemž k nejvýznamnějšímu snížení došlo u ředkviček o 30,3 % na 629 ha, póru o 27,0 % na 54 ha, celeru o 17,9 % na 448 ha a květáku o 13,4 % na 279 ha.

Živočišná produkce

V České republice proti většině členských zemích EU stavy skotu celkem meziročně vzrostly. Podle údajů ČSÚ bylo k 31. 12. 2024 u nás chováno celkem 1 397,4 tis. ks skotu, což v meziročním porovnání představovalo 2,0% přírůstek (tj. o 27,8 tis. ks). Stavy krav celkem stouply o 2,0 % (o 11,1 tis. ks) na 579,6 tis. ks, z toho stavy krav BTPM vzrostly o 4,2 % (tj. o 8,8 tis. ks) na 219,6 tis. ks, zatímco počet dojených krav se zvýšil pouze o 0,7 % na 360,0 tis. ks. Česká republika se v roce 2024 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27 necelými 2,0 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykazaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 historicky nejvyšší úrovně 11,36 Kč/l, což je o 0,39 Kč/l (3,6 %) více než v předchozím roce. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,83 %, resp. 3,47 %. V průběhu celého roku CZV mléka vzrůstala. Z lednové hodnoty 10,79 Kč/l se v prosinci dostala na 12,63 Kč/l, což je růst o 1,84 Kč/l. Tahounem ceny syrového mléka na trhu byla zejména vysoká cena másla. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 11,48 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 11,33 Kč/l a převýšila tak predikované náklady, které se odhadují ve výši 9,99 Kč/l. K ceně mléka však chovatelé dle odhadu obdrželi v přepočtu 1,62 Kč/l formou přímých a nepřímých podpor. Odhaduje se, že náklady na nakupovaná krmiva meziročně klesly, ale výroba vlastních krmiv byla dražší. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 40,1 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,6 %. Vlivem vysoké průměrné CZV mléka a odhadovaného poklesu nákladů však podle předběžného odhadu ÚZEI dosáhli chovatelé v ČR v průměru 13,4% nákladové rentability. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 29,7 %.

V České republice byl rok 2024 v odvětví hovězího a telecího masa charakterizován mírným nárůstem stavů skotu a hrubé výroby, ale poklesem počtu poražených jatečných zvířat. Ceny zemědělských

výrobců proti roku 2023 výrazně vzrostly, přesto došlo ke zvýšení bilanční spotřeby hovězího masa a k dalšímu posílení nejen vývozu, ale i dovozu.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Chovem skotu se podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat k 31. 12. 2024 zabývalo celkem 17,5 tis. podniků. Téměř 58 % z celkové populace skotu bylo chováno v 711 podnicích s počtem zvířat nad 500 tis. ks/podnik. Na chov krav BTPM se zaměřovalo celkem 8,4 tis. podniků s tím, že 68 % z celkových stavů bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2024 meziročně velni mírně vzrostla o 0,1 tis. t j. hm. na 202,3 tis. t j. hm. (262,8 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,6 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 211,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně nárůst o 6,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poraženo celkem 2,31 mil. ks prasat, což bylo o 5,5 % (o 121,1 tis.) více než v roce 2023. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně zvýšila o 0,6 kg na úroveň 118,5 kg ž. hm. (tj. 91,2 kg j. hm.).

Podle ČSÚ vzrostly stavy drůbeže v ČR ke konci roku 2024 meziročně o 17,8 % na 25,9 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm vzrostly o 24,8 % na 14,4 mil. ks. Stavy kuřat na chov dosáhly nejvyššího nárůstu o 35,1 % na 2,8 mil. ks. Stavy nosnic také vzrostly o 8,1 % na 5,3 mil. ks, a stavy slepic chovných se naopak snížily o 1,0 % na 2,2 mil. ks. Kohouti čítali 252,3 tis. ks, což představuje mírný pokles o 0,2 %. U ostatní drůbeže vzrostl počet kachen (21,1 % na 744,0 tis. ks), kdežto počet krůt klesl (47,3 % na 193,7 tis. ks), a počet hus se zvýšil (4,2 % na 16,6 tis. ks).

Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2024 dle ČSÚ zvýšila o 3,1 % na 266,9 tis. t ž. hm. Domácí porážky činily odhadem 7,1 tis. t ž. hm. Dovoz drůbežího masa do ČR se podle celní statistiky MZe zvýšil o 12,5 % na 152,5 tis. t j. hm. Z toho se dovezlo 67 % z Polska, 9 % z Maďarska, 5 % z Ukrajiny, 4 % z Německa a z Nizozemska, 3 % ze Slovenska, 2 % z Brazílie a 1 % z Francie, z Itálie, z Dánska, z Thajska a z Rakouska. Vývoz drůbežího masa z ČR se zvýšil o 1,6 % na 24,8 tis. t j. hm. Nejvíce bylo vyvezeno na Slovensko 29 %, do Rakouska 21 %, Německa 16 %, Maďarska 8 %, Polska 7 %, Nizozemska 6 %, Bulharska 5 % a na Ukrajinu 3 %. Z ČR se v roce 2024 vyvezlo 123,7 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 0,9 % více.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 211,5 mil. ks (v přepočtu 127,1 tis. t), tj. přibližně 85,3 % celkové výroby.

V České republice bylo dle IZR k 31. 12. evidováno 179,2 tis. ks ovcí a 28,8 tis. ks koz. Komoditě konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka. Na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů. V roce 2023 bylo na kompenzaci škod způsobených vlkem vyplaceno celkem 10,1 mil. Kč, což je ve srovnání s předchozím rokem o 5,0 % více, avšak téměř dvakrát tolik než před dvěma lety.

• **Obnovitelné zdroje energie**

V roce 2024 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu novelizovaný zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie ve znění pozdějších předpisů, odpovídající prováděcí předpisy a Cenové rozhodnutí ERÚ č. 3/2023 ze dne 27. září 2023 a následná cenová rozhodnutí, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „novela ZPOZE“) s účinností od 1. ledna 2022 se dotkl i zemědělských bioplynových stanic. Nejvýraznější změny představuje zavedení provozní podpory výroby biometanu (§ 27a – § 27f) a provedení směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů ohledně kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů (§ 47b). Provozovatelů bioplynových stanic uvedených do provozu do roku 2015 se týká rovněž ověřování přiměřenosti čerpané podpory – tzv. řešení „finanční překompenzace“.

Energetickému využití zemědělské produkce dominovala produkce kapalných biopaliv pro využití v dopravě. Z těchto biopaliv se v ČR vyráběl zejména bioetanol a FAME (metylester mastných kyselin, zejména řepkového oleje).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2024 spotřebovalo 240,3 tis. t technické cukrovky a 182,8 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 69,56 t/ha a 8,14 t/ha zrna kukuřice této spotřebě odpovídala sklizňová plocha 3,5 tis. ha cukrovky a 22,5 tis. ha kukuřice. Podíl výměry cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny tak dosáhl 5,2 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 25,7 %. Průměrné využití výrobních kapacit bioetanolu v roce 2024 dosáhlo 62 % (o 4 % více než v roce předšlém).

FAME bylo v roce 2024 vyrobeno cca 252,8 tis. tun, což je cca o 3 % méně než v předchozím roce. Hrubá spotřeba FAME se ve stejném období snížila o 6 %. Dovoz FAME se zvýšil ve srovnání s rokem 2023 o 11 % na 172,0 tis. t a je stále nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME se zvýšil na 142,5 tis. t, což činí 136 % roku předchozího. Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2024 spotřebovalo 385,8 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 2,8 t/ha představuje plochu výměru 139,8 tis. ha, resp. 40,7 % celkové sklizňové plochy výměry řepky olejky v roce 2024.

• Cenový vývoj na agrárním trhu

V roce 2024 došlo proti roku 2023 k poklesu cen rostlinných výrobků o 9,1 %. Důvodem bylo především významné snížení cen obilovin o 18,6 %. U olejnin a brambor se cena také snížila. Cena brambor klesla o 7,1 %, cena olejnin o 4,1 %. Ze sledovaných krmných obilovin došlo k nejvýraznějšímu poklesu CZV u krmné kukuřice, a to o 25,9 %. Ceny zeleniny a květín se meziročně snížily o 1,3 %. Cena za tunu cukrové řepy se proti roku 2023 zvýšila o 5,2 % a cena ovoce dokonce o 28,7 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2023	2024
Rostlinné výrobky celkem	86,3	90,9
z toho - obiloviny	79,6	81,4
- olejnin	71,2	95,9
- brambory konzumní	143,3	92,9
- cukrová řepa	112,9	105,2
- ovoce	110,4	128,7
- zelenina a květiny	115,4	98,7

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: T. Pilařová (ÚZEI)

V České republice se v roce 2024 průměrná CZV živočišných komodit zahrnující hospodářská zvířata a živočišné výrobky ve srovnání s rokem 2023 snížila o 1,5 %. Ke snížení ceny došlo u jatečných prasat (o 3,6 %), vajec (o 13,2 %) a drůbeže (o 6,3 %). Mírnější růst ceny byl také u komodity jatečný skot (o 6,5 %).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2023	2024
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	107,0	98,5
z toho - mléko	100,5	100,2
- jatečný skot	102,2	106,5
- jatečná prasata	125,0	96,4
- drůbež	108,8	93,7
- vejce	128,6	86,8

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: T. Pilařová (ÚZEI)

Vývoj cen zemědělských výrobců jatečného skotu v Evropské unii byl v roce 2024 pro producenty příznivý, neboť ceny posílily. Hlavním důvodem byla pokračující poptávka po hovězím masu na globálním trhu podpořená rostoucími cenami nejvýznamnějších světových exportérů (USA, Austrálie). Tento vývoj se odrazil ve zvýšeném vývozu předních unijních producentů a v meziročním nárůstu CZV jatečného skotu ve většině členských zemí. V roce 2024 se v EU 27 průměrná CZV mladých jatečných býků tř. R3 v meziročním porovnání zvýšila o 4,2 % (o 21,1 €/100 kg j. hm) na 518,0 €/100 kg j. hm. V rámci chovatelsky nejvýznamnějších zemí stoupla meziročně v Německu (o 6,9 % na 516,8 €/100 kg j. hm.), v Nizozemsku (o 7,4 %), Rakousku (o 5,4 %), Španělsku (o 4,9 %), Polsku (o 5,1 %) a ve Francii (o 1,4 %). Naopak její pokles byl zaznamenán v Dánsku (-3,5 %), Belgii (-2,6 %) a v Itálii (-0,6 %). Rovněž cena zemědělských výrobců jatečných krav O3 v průměru EU 27 meziročně stoupla o 2,6 % na 424,8 €/100 kg j. hm. a cena jatečných jalovic se zvýšila o 2,5 % na 524,5 €/100 kg j. hm.

CZV jatečných prasat tř. E v roce 2024 v průměru EU 27 meziročně poklesla o 8,4 % (o 19,2 €/100 kg j. hm.). K jejímu oslabení došlo ve všech členských zemích, kromě Švédska. Nejvýraznější pokles byl pozorován v Nizozemsku (o 15,1 %) Rumunsku (o 10,1 %) a Maďarsku (o 10,0 %). U významných evropských producentů (Španělska a Německa) došlo k poklesu cen o 7,6 %, resp. o 7,5 %. Hlavním důvodem tohoto vývoje byla relativně stabilní meziroční produkce vepřového masa v celé Unii a nižší náklady na krmiva a energie.

CZV jatečných kuřat v ČR se podle ČSÚ v roce 2024 snížila o 5,9 % na 28,11 Kč/kg, CZV jatečných krůt poklesla o 9,0 % na 39,02 Kč/kg a také CZV jatečných kachen klesla o 5,0 % na 35,43 Kč/kg. CPV kuřat kuchaných I. tř. mírně vzrostla o 0,8 % na 57,02 Kč/kg.

Průměrná roční CZV mléka v ČR sledovaná ČSÚ meziročně vzrostla na 11,31 Kč/l, tj. o 7,1 %. Vzrůst cen CZV mléka v řadě zemí EU pravděpodobně souvisí se zvýšeným zhodnocením syrového mléka ve výrobcích s vysokou přidanou hodnotou (sýrech) a rostoucími cenami produktů na bázi mléčného tuku, které měly původ v deficitu těchto produktů v EU i na světovém trhu.

- **Agrární zahraniční obchod**

Obrat českého AZO se v roce 2024 meziročně navýšil o 10,9 % na 722,3 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. V roce 2024 se zvýšila hodnota vývozu o 32,0 mld. Kč, tj. o 10,4 %, na 338,1 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila meziročně o 39,2 mld. Kč, tj. o 11,4 %, na 384,2 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2024 meziročně prohloubila, a to o 7,2 mld. Kč na 46,1 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době nepatrně snížil o 0,7 p. b. na 88,0 % a podíl schodku na vývozu se zvýšil o 0,9 p. b. na 13,6 % (zhoršení obou hodnot). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku na 8,7 mld. Kč, tj. o 15,4 %, a ve druhém případě pak výraznějším navýšením schodku na 35,3 mld. Kč, tj. o 17,2 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s třetími zeměmi než obchod s Unií.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (podíl 26,5 % v roce 2024), na Slovensko (19,3 %) a do Polska (8,6 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa a Polska. V roce 2024 činily jejich podíly dohromady 35,2 %. Dovoz se uskutečnil dále z Nizozemska (7,1 %), Španělska (6,4 %), Slovenska (6,3 %) a Itálie (5,8 %). Více než 3% podíl zaujímaly v roce 2024 ještě Maďarsko, Rakousko a Belgie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Ukrajina, Čína, Norsko, Spojené státy, Spojené království, Turecko, Švýcarsko, Brazílie a Vietnam (s podíly v rozmezí 2,4 % až 0,7 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z prvních 22 zemí, nejvíce z Ukrajiny (+39,9 %), Vietnamu (+36,2 %) a Švýcarska (+31,8 %), jejich podíly na dovozu tvořily 2,4 %, resp. 0,7 %, resp. 0,7 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2024 patřily „vepřové maso“ (v meziročním porovnání pokles podílu o 0,6 p. b. na 6,2 %), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“, „potravinové přípravky jinde neuvedené ani nezahrnuté“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „sýry a tvaroh“, „tabákové výrobky vč. určených k vdechování“, „maso a droby drůbeže“, „káva“ a „voda, minerální vody a sodovky slazené“.

Meziročně došlo v roce 2024 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „tabákových výrobků vč. určených k vdechování“ (o 1,9 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Rumunska), „masa a droby drůbeže“ (o 1,8 mld. Kč), méně pak u „kakaového másla a tuku“ (o 846,5 mil. Kč), „másla“ (o 800,7 mil. Kč), „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 771,0 mil. Kč) a „čokolády a ostatních kakaových přípravků“ (o 727,2 mil. Kč). Zlepšení pasivní bilance nastalo především u „řepkových semen“ (o 1,5 mld. Kč, snížení dovozu zejména z Rumunska), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 779,8 mil. Kč), „vajec“ (změna pasivní bilance na aktivní o 585,3 mil. Kč), „cukru, ost. sirupů, medu“ (o 353,2 mil. Kč) a „nezpracovaného tabákového odpadu“ (o 300,3 mil. Kč).

• **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavní nástroj pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2024 potvrzují pokračující pokles u většiny hlavních ukazatelů oproti roku 2023 i dlouhodobějšímu průměru posledních pěti let. Hlavní příčinou tohoto vývoje je opětovný pokles hodnoty zemědělské produkce (PZO).

Hodnota produkce zemědělského odvětví (PZO) v roce 2024 dále klesla na 172,1 mld. Kč oproti 176,8 mld. Kč v roce 2023. Pokles rostlinné produkce pokračoval, a to z 94,3 mld. Kč v roce 2023 na 89,4 mld. Kč v roce 2024, čímž se její podíl na PZO snížil na 51,92 %. Tento pokles lze stále přičíst snižování cen rostlinných komodit po vysokých hodnotách z roku 2022. Sektor živočišné výroby pokračoval ve stabilním růstu a dosáhl nové pětileté rekordní hodnoty 70,5 mld. Kč, a to představuje podíl 40,97 % na PZO. Mezispotřeba (MSP) meziročně mírně klesla z 121,1 mld. Kč na 117,4 mld. Kč, což lze dát do souvislosti s mírným poklesem cen energií v uplynulém období. Podíl mezispotřeby na PZO činil 68,23 %. Tato hodnota je sice o něco nižší než v roce 2023, ale stále jde o jednu z nejvyšších hodnot v pětiletém období.

V průměru za celý rok 2024 v porovnání s rokem 2023 byly ceny zemědělských výrobců nižší o 5,9 %. Ceny rostlinných výrobků klesly o 9,1 %, ceny živočišných o 1,5 %. Ceny obilovin, brambor, olejnic a zeleniny byly nižší, ovoce výrazně vyšší. V živočišné výrobě byly nižší ceny vajec, drůbeže a prasat o 3,6 %, vyšší byly ceny skotu a mléka o 0,2 %.

Předpověď očekávaných hospodářských výsledků pro rok 2024 není stejně jako v předchozím roce optimistická. Předpokládá se, že dojde k meziročnímu poklesu celkové produkce o 6,3 % v důsledku

poklesu rostlinné výroby o 13,2 %, a to i přes očekávaný pokles výrobní spotřeby o 3,6 % a zvýšení hodnoty provozních dotací a podpor o 5,8 %.

- **Souhrnné hodnocení agrární politiky**

Ze souhrnu rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2023–2024 podle zdrojů, sektorů a druhů výdajů vyplývá, že celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2024 meziročně mírně snížily o necelé 2 % ze 63 mld. Kč na 62 mld. Kč. Významnější však je, že podpory přímo zemědělským podnikům meziročně o téměř 3 % vzrostly ze 40,2 mld. Kč na 41,3 mld. Kč. Nutno však konstatovat, že proti podmínkám politiky předchozích let došlo k výraznému nominálnímu poklesu těchto podpor. Meziroční pokles podpory potravinářství byl dán ukončením podpory cen energií, které v roce 2023 dosahovaly téměř 500 mil. Kč. Odpovídající významu a problémům odvětví je pak navýšení podpor zemědělské politiky do lesnictví. Pozitivní je trvale vysoká úroveň (16–17 mld. Kč) a podíl veškerých podpor na rozvoj tzv. obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje a posílení konkurenceschopnosti agrárního sektoru.

Podíl evropských zdrojů podpor zemědělským podnikům v důsledku již zmíněného zvýšeného spolufinancování meziročně poklesl z 68 % na 65 %. Potvrzuje se stále vysoká závislost českého zemědělství na výdajích EU.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Rok 2024 byl poznamenán pokračujícími dopady války na Ukrajině. I v roce 2024 měly na zemědělství dopad zejména vysoké náklady a nízké výkupní ceny, a také průběh počasí.

Hrubý domácí produkt (HDP) v běžných cenách meziročně vzrostl o 5,1 %, nicméně po očištění o cenové a kalendářní vlivy byl nárůst pouze 1,0 %. Také ve státech EU 27 jako celku došlo k meziročnímu růstu reálného HDP o 1,0 %. Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2024 úrovně 91,2 % průměrného HDP na obyvatele za EU 27 vyjádřeného v paritě kupní síly.

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2023	2024
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	7 618,5	8 010,7
	meziroční index	108,1	105,1
Hrubý domácí produkt - s. c. (kalendářně očištěno)	meziroční index	99,6	101,0
Úroveň HDP na obyvatele	EU 27 = 100	90,4	n. a.
Průměrná míra inflace	%	10,7	2,4
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ¹⁾	%	8,71	6,72
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-8,4	140,7
Bilance obchodu se zbožím - obchodní bilance ²⁾	mld. Kč	122,5	228,0
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-288,5	-271,4
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mld. Kč	3 234,1	3 492,2
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	-3,8	-2,2
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	42,5	43,6
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ³⁾	%	2,7	2,8
Průměrná měsíční mzda (nominální) ⁴⁾	Kč	43 120	46 165
	meziroční index	108,0	107,1
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	24,004	25,118
	- Kč/\$	22,198	23,217

1) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

2) Položka 1.1.1-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

3) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

4) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Míra inflace za rok 2024 činila pouze 2,4 %, čímž se meziročně snížila o 8,3 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům se také snížily a v průměru za celý rok 2024 dosáhly 6,72 %.

Saldo běžného účtu platební bilance v roce 2024 bylo podle údajů ČNB kladné ve výši 141 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím podle metodiky ČSÚ vzrostla na 228,0 mld. Kč.

V roce 2024 se saldo hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřeno podílem na HDP meziročně zlepšilo o 1,6 p. b. a dosáhlo hodnoty -2,2 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru

vládních institucí se meziročně zvýšil o 258,1 mld. Kč na 3 492,2 mld. Kč a také jeho podíl na HDP vzrostl na 43,6 %.

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2024 nepatrně vzrostla o 0,1 p. b. a činila 2,8 %, čímž zůstala významně nižší než průměr všech členských států EU (5,9 %), kde v roce 2024 došlo k mírnému poklesu o 0,2 p. b.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda¹ dosáhla v roce 2024 úrovně 46 165 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 7,1 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 4,6 %.

V roce 2024 koruna proti euru i dolaru oslabila, a to shodně o 4,6 % ve srovnání s průměrem roku předcházejícího.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2024 na celkové tvorbě HPH² v základních b. c.³ 1,64 %, což představuje po korekci roku 2023 meziroční pokles o 0,24 p. b. (tab. T1.1/02 a dále příl. tab. 1.1/01). Samotné zemědělství se podílelo na HPH pouze z 1,27 %. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH nepatrně zvýšil na 1,96 %.

1 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

2 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

3 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2023	2024
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu ¹⁾	1,88	1,64
z toho - odvětví zemědělství ²⁾	1,48	1,27
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	1,86	1,96
Podíl zemědělství na HDP v základních b. c. - podle SZÚ ³⁾ (%)	0,73	0,71
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	5,39	5,54
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,70	7,11
Podíl výdajů za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních výdajích domácností ⁴⁾ (%)	22,33	n. a.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ⁴⁾ (%)	19,08	n. a.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%) ⁵⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství ¹⁾	2,27	2,23
z toho - odvětví zemědělství ²⁾	1,89	1,86
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,43	2,48
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%) ⁵⁾	75,88	74,78
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství ⁶⁾	2,46	2,66
- MZe (kap. 329)	2,61	2,79
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v základních b. c. (%)	0,71	0,74

1) CZ-NACE 01+02+03 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti + lesnictví a těžba dřeva + rybolov a akvakultura.

2) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

3) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2023 semidefinitivní data, rok 2024 předběžné výsledky.

4) Údaje na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ. Data pro rok 2024 nejsou v době zpracování k dispozici.

5) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

6) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Agrární zboží se na celkovém zahraničním obchodu ČR podílelo v roce 2024 na straně vývozu 5,5 % a na straně dovozu 7,1 %. Přestože se oba ukazatele navýšily, významnější zvýšení podílu bylo zaznamenáno na straně dovozu. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2024 opět zhoršila, a to o 7,2 mld. Kč na 46,1 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve sledovaném období meziročně mírně snížil o 0,7 p. b. na 88,0 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby zveřejňuje ČSÚ se zpožděním. Dostupné údaje za rok 2023 ukazují na mírný meziroční pokles (22,9% podíl v roce 2022). Také u podílu výdajů domácností na samotné potraviny a nealko nápoje došlo k mírnému poklesu o 0,4 p. b.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se ve sledovaném roce 2024 proti roku 2023 snížil o 1,6 % a činil 89,7 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců v odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,23 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 75,0 tisíc, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců národního hospodářství činí 1,86 %. Indikativní ukazatel – podíl průměrné mzdy v zemědělství na průměrné mzdě v ČR – se meziročně mírně zhoršil na 74,8 % v roce 2024. Meziroční růst nominální mzdy zaměstnanců v samotném zemědělství na přepočtené osoby činil 5,5 %, a byl tedy pomalejší než růst nominální mzdy NH, který činil 7,1 %.

Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2024 meziročně zvýšily o 1,55 % na 2 236,8 mld. Kč, výdaje státu do odvětví zemědělství, lesního hospodářství a rybářství ve srovnání s rokem 2023 vzrostly o 10,0 % a v absolutní hodnotě představovaly 59,5 mld. Kč. Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu tak vzrostl o 0,2 p. b. na 2,66 %. Podíl výdajů z kapitoly MZe do zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2024 meziročně rovněž zvýšil, a to o 0,18 p. b. na 2,79 %.

1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor

Úhrny srážek v období od září 2023 do září 2024

Srážkový úhrn za období září 2023–září 2024 (923 mm) představuje 124 % normálu 1991–2020. Po velmi suchém září a srážkově normálním říjnu 2023 následovaly na srážky velmi bohaté měsíce listopad a prosinec 2023. Srážkově nadnormální byly pak leden, únor a květen 2024, mimořádně nadnormální srážky byly zaznamenány v září 2024. Naopak srážkově podnormální byl březen 2024.

Podzimní měsíce byly na srážky velmi nevyrovnané. Září bylo srážkově silně podnormální, v průměru na území ČR spadlo 18 mm (30 % normálu). Říjen (51 mm, 104 % normálu) byl srážkově normální a listopad (90 mm, 200 % normálu) se hodnotí jako srážkově silně nadnormální. V září se měsíční srážkové úhrny pohybovaly na celém našem území výrazně pod hodnotou normálu. V říjnu byly vyšší srážkové úhrny zaznamenány v severní a západní části Čech a východní polovině Moravy a Slezska, kde měsíční úhrny byly vyšší než normál. Na srážky nejbohatší byla poslední dekáda měsíce. V listopadu byly měsíční úhrny srážek výrazně nad hodnotou normálu po celém území ČR. Z počátku měsíce byly srážky převážně dešťové. Později občas ve vyšších polohách byly srážky smíšené nebo sněhové, od 24. 11. sněžilo téměř na celém území.

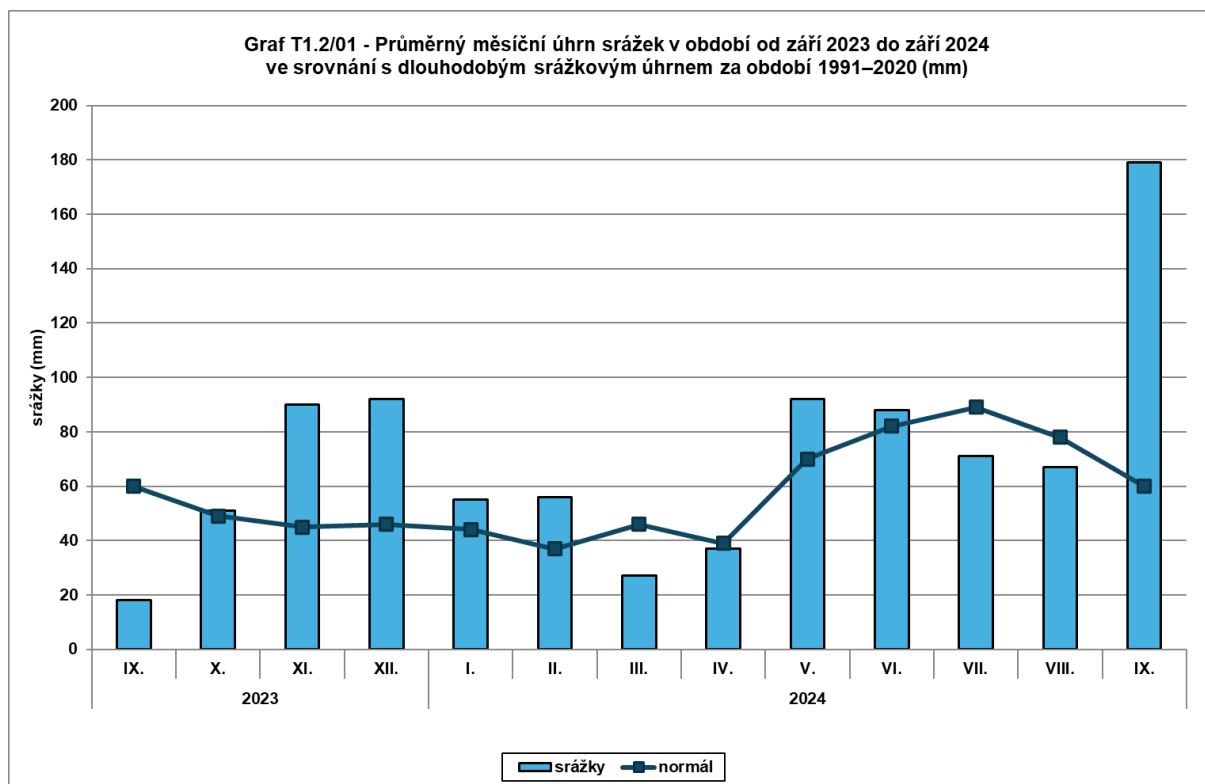
Také zimní měsíce byly na srážky bohaté. Prosinec byl srážkově silně nadnormální, v průměru na území ČR spadlo 92 mm srážek (200 % normálu). Leden (55 mm, 125 % normálu) a únor (56 mm, 151 % normálu) se hodnotí jako srážkově nadnormální. V prosinci a lednu se srážky vyskytovaly ve formě deště i sněhu. Vydutnější sněžení se na našem území vyskytlo ve dnech 1.–2. 12. a 22.–23. 12. Od 24. 12. přšlo i v horských polohách. Vydutné srážky v období 19.–26. 12. a tání významného množství sněhové pokrývky vedly k 3. stupni povodňové aktivity na velké části území ČR. V lednu se vyskytlo nejvíce srážek v první dekádě měsíce, srážky byly nejdříve dešťové, později smíšené i sněhové. Sněžení na větší části území se vyskytlo také v polovině měsíce. V únoru se u nás srážky vyskytovaly v průběhu téměř celého měsíce. Vzhledem k vysokým teplotám byly srážky v únoru především dešťové.

Březen byl na území ČR srážkově podnormální (27 mm, 59 % normálu). Více srážek bylo v průměru zaznamenáno na území Moravy a Slezska (40 mm, 89 % normálu) než v Čechách (21 mm, 45 % normálu). Srážky byly během měsíce dešťové, pouze ojediněle v horských

polohách sněhové. Duben byl na území ČR hodnocen jako srážkově normální (37 mm, 98 % normálu) a květen jako srážkově nadnormální (92 mm, 131 % normálu). Srážky však byly v těchto měsících prostorově velmi nerovnoměrně rozloženy. V dubnu byl na srážky poměrně bohatý východ a západ našeho území, ve střední části však byly úhrny nízké. Nejméně srážek spadlo za duben v krajích Jihočeský (69 % normálu) a Vysočina (59 % normálu), naopak nejvíce v krajích Plzeňský (150 % normálu), Karlovarský (138 % normálu) a Zlínský (124 % normálu). V květnu spadlo více srážek v Čechách (98 mm, 144 % normálu) než na území Moravy a Slezska (78 mm, 105 % normálu). Velmi vysoké byly úhrny na západě Čech, v Plzeňském a Karlovarském kraji spadlo v průměru více než 200 % normálu. Na severovýchodě Čech a Moravskoslezském kraji byl srážkový úhrn naopak nižší než normál. Na srážky nejbohatší byla třetí dekáda měsíce, kdy byly srážky často doprovázené bouřkami a kroupami.

Všechny letní měsíce byly na území ČR hodnoceny jako srážkově normální, prostorové rozložení srážek však bylo opět velmi nerovnoměrné. V červnu spadlo na území ČR v průměru 88 mm (107 % normálu), v červenci 71 mm (80 % normálu) a v srpnu 67 mm (86 % normálu). V červnu byl na srážky daleko bohatší východ našeho území. Na území Moravy a Slezska spadlo v průměru 135 mm (163 % normálu), zatímco v Čechách pouze 65 mm (79 % normálu). V červenci a srpnu bylo naopak na východě našeho území srážek velmi málo. Na území Moravy a Slezska spadlo za tyto dva letní měsíce pouze 65 % srážkového normálu. Průměrné úhrny srážek za červenec a srpen však nedosáhly hodnot normálu ve všech krajích (kromě Královéhradeckého). Srážky byly ve všech letních měsících často spojeny s bouřkovou činností.

Září bylo na území ČR srážkově mimořádně nadnormální, rekordně vysoký měsíční srážkový úhrn (179 mm, 298 % normálu) byl spojený s extrémní srážkovou situací z 11.–16. 9. vedoucí k ničivé povodni. Zasažen byl především východ a jih našeho území. Nejextrémnějších úhrnů bylo dosaženo 14. 9., a to zejména na východě republiky v oblasti Jeseníků a Beskyd, kde denní srážkové úhrny překračovaly i 200 mm. Nejvyšší hodnotu (385,6 mm) zaznamenala stanice Švýcárna (okres Šumperk) a byl tak překonán historicky nejvyšší denní úhrn srážek naměřený na území ČR.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2023 do září 2024

Ve sledovaném období září 2023–září 2024 byla odchylka průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu 1991–2020 ve všech měsících kladná. Kromě listopadu 2023 a ledna 2024 byly všechny měsíce hodnoceny jako teplotně nadnormální až mimořádně nadnormální. Mimořádně teplé byly září 2023, únor 2024 a březen 2024.

Podzim 2023 byl jako celek velmi teplý. Po mimořádně teplém září (odchylka průměrné teploty od normálu +3,5 °C), následoval teplotně silně nadnormální říjen (odchylka +2,9 °C) a teplotně normální listopad (odchylka +0,6 °C). Průměrná denní teplota vzduchu na území ČR se po téměř celý podzim pohybovala nad hodnotou normálu. V září denní maxima teploty vzduchu ve většině dní překračovala letních 25 °C a v některých dnech i tropických 30 °C. Teplota klesla pod hodnoty normálu až ve dnech 15. – 18. 10., ve dnech 17. a 18. 10. denní minima teploty vzduchu klesla pod 0 °C na většině území ČR. Další chladnější období ve srovnání s normálem nastalo až v poslední dekádě listopadu, dne 26., 29. a 30. 11. byl na více než 100 stanicích ČHMÚ zaznamenán celodenní mráz.

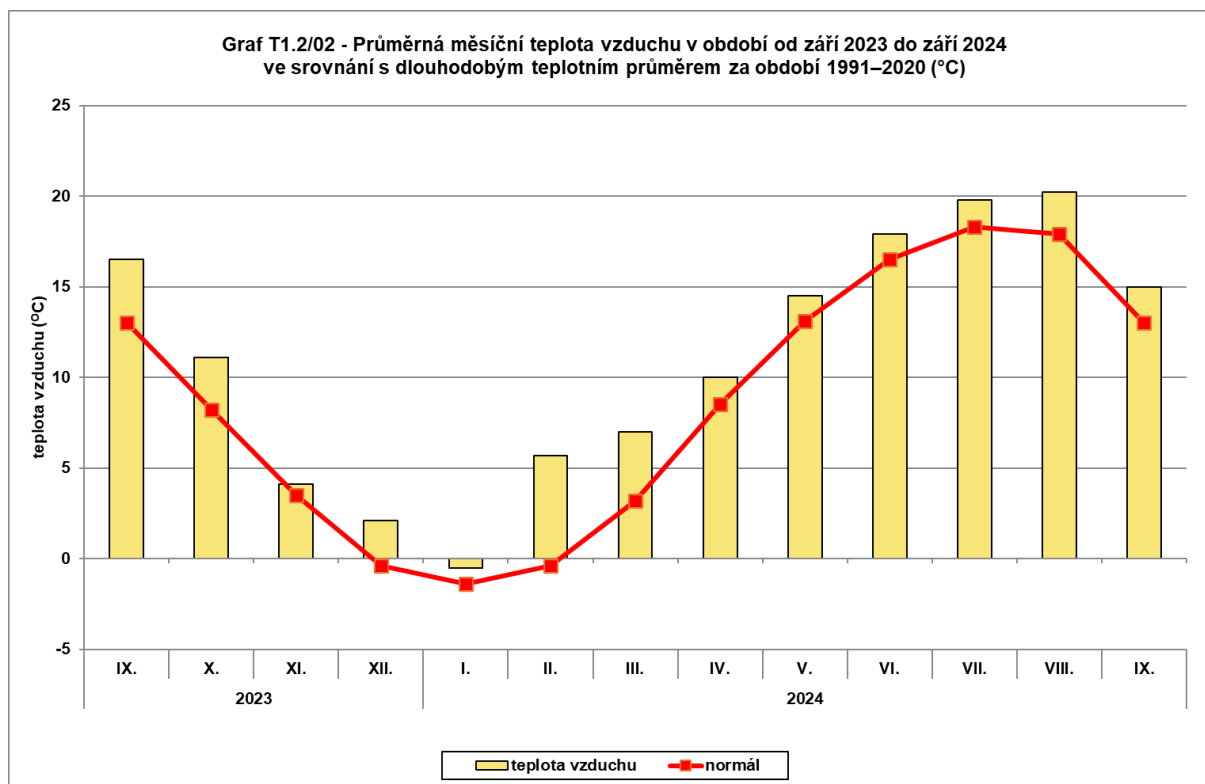
Zima 2023/2024 byla na území ČR velmi teplá. Dle průměrné teploty vzduchu za zimní sezonu (+2,4 °C, odchylka od normálu +3,1 °C) se jedná o druhou nejteplejší zimní sezonu v řadě od sezony 1961/1962. Prosinec 2023 byl velmi teplý (odchylka +2,5 °C), leden 2024 teplotně normální (odchylka +0,9 °C) a únor 2024 mimořádně teplý s rekordní odchylkou průměrné teploty od normálu +6,1 °C. Během zimy byla ve srovnání s normálem zaznamenána

dvě chladnější období, a to první dekáda prosince 2023 a období od 7. do 21. 1. Ve dnech 1. – 5. 12. a 8. – 20. 1. panoval na většině stanic ČHMÚ celodenní mráz. Po zbytek zimní sezony se teplota pohybovala nad hodnotou normálu a často velmi výrazně. V únoru denní maxima teploty přesahovala 10 °C téměř ve všech dnech a v 6 dnech vystoupala alespoň na jedné stanici ČHMÚ nad 15 °C.

Jaro bylo mimořádně teplé, dle průměrné teploty vzduchu na území ČR (10,5 °C, odchylka od normálu +2,2 °C) se jednalo se o vůbec nejteplejší jarní sezonu v období od roku 1961. Mimořádně teplý byl březen (odchylka průměrné teploty od normálu +3,8 °C), duben a květen byly teplotně nadnormální (odchylka +1,5 a +1,4 °C). Velmi teplé bylo období od 23. 3. do 15. 4., kdy denní maxima teploty na našem území často přesahovala 20 °C. Dne 1. 4. nastal první letní den roku 2024, denní maxima teploty dosáhla 25 °C a více na 11 stanicích ČHMÚ. Dne 7. 4. byl zaznamenán první tropický den (den s maximální teplotou vzduchu 30 °C a vyšší), a to na 3 stanicích. Jednalo se o nejčasnější záznam tropického dne v historii pozorování. Od 16. do 26. 4. následovalo chladnější období s teplotou vzduchu pod hodnotou normálu a denními minimy teploty pod 0 °C na většině území ČR. Po většinu května se opět průměrná denní teplota vzduchu držela nad hodnotou normálu a denní maxima teploty často přesahovala 25 °C.

Léto bylo teplejší než normál. Měsíce červen a červenec byly teplotně nadnormální, odchylka průměrné teploty na území ČR od normálu byla +1,4 a +1,5 °C. Srpen byl teplotně silně nadnormální (odchylka +2,3 °C). První polovina června byla chladnější, po celou druhou polovinu měsíce se teplota již pohybovala nad hodnotou normálu a denní maxima teploty vzduchu často dosahovala tropických 30 °C a více. V červenci bylo nejtepleji v období mezi 9. – 22. 7., kdy denní maxima teploty vzduchu na stanicích často přesahovala 30 °C. Velmi teplé období nastalo uprostřed a na závěr srpna s průměrnými teplotami 5 °C a více nad normálem. V těchto horkých dnech denní maxima teploty vzduchu na našem území často přesahovala 34 °C. Nejteplejším dnem léta a celého roku byl 14. 8., kdy denní maxima teploty vzduchu vystoupala na 35 °C a více na 15 stanicích ČHMÚ.

Září 2024 bylo teplotně nadnormální s odchylkou průměrné teploty na území ČR od normálu +2,0 °C. Velmi teplé období z konce srpna pokračovalo až do 8. září, denní maxima teploty vzduchu na našem území často překračovala tropických 30 °C. Poté následoval výrazný pokles teploty pod hodnotu normálu, v období 12.–16. 9. nedosahovala denní maxima teploty vzduchu ani 20 °C.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči €, se kterým je spojen přepočtení evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika a cenou a dostupností zemědělské půdy. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

Od roku 2023 se začal v českém agrárním sektoru realizovat strategický plán Společné zemědělské politiky (SZP) na období 2023 do roku 2027. Nová zemědělská politika přináší některé významné změny jak v zaměření podpor, tak ve zpřísnění podmínek jejich poskytování. Jde zejména o uplatnění 23% redistribuce části přímých plateb na prvních 150 ha všech zemědělských podniků. Nová politika se také snaží i o důslednější orientaci na zlepšení vztahů zemědělství k životnímu prostředí. Rozpočtově mimořádně významnou změnou je pak navýšení spolufinancování Pilíře 2 SZP z národních zdrojů z 35 % na 65 %, které do určité míry saturovalo celkové snížení rozpočtu EU na zemědělskou politiku a změny kurzu Kč vůči €. V roce 2024 nadále ovlivňovala podnikatelské prostředí pokračující válka na Ukrajině.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství se v roce 2024 oproti předcházejícímu roku poklesl na úroveň 98,1. K poklesu došlo u osiv a sadby, prostředků na ochranu rostlin i u hnojiva a půdních zlepšovacích prostředků. Naopak nejvyšší nárůst vykázaly stroje a dopravní zařízení pro zemědělství a energie a maziva.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání poklesly v roce 2024 na 94,1 % úrovně roku 2023. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku oproti roku 2023 naopak lehce vzrostly o 0,8 %. Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2024 na 97,7 % úrovně předchozího roku (podrobněji kap. 9).

Daňové zatížení a daňové úlevy

Složená daňová kvóta v České republice, tj. suma všech daňových příjmů státu včetně příspěvků na sociální zabezpečení poměřovaná k HDP, představovala 34,1 % a byla tak nižší než průměr EU 27 s hodnotou 40,0 %⁴.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01. Níže jsou uvedeny skutečně vybrané spotřební daně v resortu zemědělství.

V roce 2024 ve srovnání s rokem 2023 došlo dle údajů GŘŘ v rámci rezortu zemědělství ke snížení předpisů daní z příjmu, jak u fyzických osob podávajících daňové přiznání (o 42,4 %), tak i u právnických osob (o 59,5 %). Celkově se tedy předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství meziročně snížil o 57,9 %. Naopak předpis daně z nemovitostí v rezortu zemědělství se v roce 2024 meziročně výrazně zvýšil, a to o 73,7 %, a to kvůli zvýšení sazby daně z nemovitosti. U daně z přidané hodnoty došlo v roce 2024 ke snížení nadměrného odpočtu (vratky daně) o 19,5 % oproti roku 2023.

Vykázaný objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“ se v roce 2024 proti roku 2023 snížil z hodnoty -2 276,9 mil. Kč na -1 956,8 mil. Kč, tj o 14,1 %. Toto může souviset s uvedením půdy do klidu přes GAEC 8 a také se snížením maximálních započitatelných limitů spotřeby nafty na hektar a dobytčí jednotku.

Podle GŘC v roce 2024 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z lihu u vybraných subjektů v zemědělství 78,5 mil. Kč, což znamenalo růst o 11,3 % oproti roku 2023. Zvýšení inkasa u spotřební daně z lihu u vybraných subjektů v resortu zemědělství může být způsobeno zvýšením sazeb daně z lihu o 10 % od 1. 1. 2024.

4 Údaj za rok 2024 dle Eurostatu:

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_taxag/default/table?lang=en, Total receipts from taxes and social contributions (including imputed social contributions) after deduction of amounts assessed but unlikely to be collected).

V roce 2024 dosáhly celkové příjmy spotřební daně z minerálních olejů u vybraných subjektů v resortu zemědělství 2,32 mil. Kč, což představuje růst o 0,25 mil. Kč (o 12,0 %) oproti inkasu v roce 2023.

Co se týče příjmů spotřební daně z vína a meziproduktů, ty v zemědělství v roce 2023 dosáhly výše 65,8 mil. Kč, což představovalo meziroční pokles o 8,6 mil. Kč (o 11,6 %). Důvodem poklesu příjmu u vybraných subjektů v resortu zemědělství může být způsoben přechodem spotřebitelů z vín šumivých na vína tichá. Sazba daně u tichého vína je nulová a sazba daně u šumivých vín zůstává neměnná.

Celkové příjmy spotřební daně z piva u vybraných subjektů v resortu zemědělství dosáhly 9,0 mil. Kč, což znamenalo nárůst o 3,0 mil. Kč (o 33,6 %) oproti roku 2023.

Dne 1. 12. 2022 nabyla účinnosti novela energetického zákona (novela zákonem č. 365/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů), která zavedla odvod z nadměrných příjmů výrobců elektřiny, jako reakci na výrazný růst výkupních cen energií. Po dobu výběru této daně nebyly přiznány výrobcům elektřiny zelené bonusy.

V zemědělství se tato povinnost týkala některých bioplynových stanic. Strop tržního příjmu činí o z prodeje 1 MWh elektřiny vyrobené z plynného paliva z biomasy 240 eur a z pevného paliva z biomasy 210 eur. Odvod z nadměrných příjmů činil 90 % nadměrného příjmu. Novela zákonem č. 365/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů skončila kalendářním rokem 2023 a poplatníci tedy nebyli od dne 1. 1. 2024 povinni odvod platit. Správcem odvodu z nadměrných příjmů byl ERÚ. Vykázaná částka odvodu z nadměrných příjmů v zemědělství za první odvodové období (prosinec 2022) činila 64,0 tis. Kč (odvod měla vyměřena 1 BPS) a za druhé odvodové období (celý rok 2023) 362,2 mil. Kč (odvod mělo vyměřeno 34 BPS).

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu nebo pro provádění hospodaření v lese a pro provádění hospodaření v lese podle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- možnost vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla dle § 56 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky) podle § 31, odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona o spotřebních daních u vybraných subjektů v resortu zemědělství (tzv. „zelená nafta“) byl v roce 2024 zaznamenán pokles o 14,1 %.

Částka spotřební daně z minerálních olejů, která byla vrácena subjektům při uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla dle § 56 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních u vybraných subjektů v resortu zemědělství, byla v roce 2024 v porovnání s rokem 2023 nižší o 30,9 mil. Kč (o 24,3 %). Snížení spotřeby lze odůvodnit teplejším počasím v zimních měsících, případně přechodem subjektů na alternativní zdroje vytápění.

Úvěrové služby

V roce 2024 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 3,7 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly střednědobé úvěry. Průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům se snížila o 2,0 p. b. na 6,7 %. PGRLF v rámci programů na pořízení investičního majetku poskytl v roce 2024 úvěry 416 zemědělských subjektům ve výši 484 mil. Kč (schválené půjčky). V rámci všech programů na snížení úrokového zatížení úročených úvěrů byla v roce 2024 přislíbena podpora ve výši 1 473 mil. Kč pro 2 709 subjektů, (podrobněji kap. 6.4 a kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou významnými nástroji vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V dubnu roku 2024 se vyskytly mrazivé noci, které poškodily úrodu ovoce, a proto byl v rámci národních dotací vypsán dotační program „Zmírnění škod způsobených jarními mrazy v dubnu 2024 na ovocných a lesních školkách (podrobněji o národních podporách – viz kap. 2).

Přislíbená podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2024 meziročně zvýšila (i díky mírnému nárůstu počtu schválených žádostí) a představovala 622,6 mil. Kč. Průměrná sazba skutečně poskytnuté podpory se pohybovala na úrovni 52,8 % z uhrazeného pojistného (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství stále jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky klesá. Poslední dostupný údaj z roku 2023 uvádí podíl

propachtované půdy ve výši 71,8 %⁵. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2023 dále rostly⁶. Průměrná výše pachtovného dosáhla úrovně zhruba 4 176 Kč⁷ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku, osobě pachtýře a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z priorit činnosti rezortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v rezortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

Předmět činnosti komise, její složení, postup vyřizování podnětů a jednací řád komise jsou upraveny Statutem a jednacím řádem Antibyrokratické komise Ministerstva zemědělství v novelizovaném znění ze dne 1. 12. 2022, který je k dispozici na https://mze.gov.cz/public/web/file/163750/Statut_a_jednaci_rad_ABK_MZe_1._12._2022.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2024 sešla na 9 jednáních. Záписy z jednotlivých jednání a hodnocení dosažených výsledků je zveřejňováno na <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/antibyrokraticka-komise>.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Tato kapitola představuje výdaje za rok 2023 a 2024, vztahující se k programovým obdobím 2004–2006, 2007–2013, 2014–2020, 2021–2022.

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2024 vynaloženo více než 4,5 mld. Kč (viz tab. T.2.1/01, T.2.1/02 a T.2.1/03).

5 ČSÚ – Integrované šetření v zemědělství za rok 2023. Podle údajů z databáze FADN CZ z roku 2023 byl podíl propachtované půdy ve všech podnicích ve vzorku FADN 72,3 %.

6 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farma.cz z ledna 2025 v roce 2024 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2023 o 4,8 % na úroveň 36,0 Kč/m². Cena zemědělské půdy dle ČÚZK činila 35,2 Kč/m² – více kap. 7.2.

7 Poslední dostupný údaj v databázi FADN CZ za rok 2023. 4 004 Kč dle TÚ.

Program rozvoje venkova ČR na období 2004–2006 a 2007–2013

V roce 2024 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2023 a 2024 je uveden v tab. T2.1/01. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006 jsou uvedena v tab. T2.1/02⁸. Výše podpor v rámci PRV 2007–2013 a výše plateb v HRDP jsou uvedeny v přílohových tab. 2.1/01 a 2.1/02.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč) ^{1), 2), 3)}

Opatření	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I						
Předčasné ukončení zemědělské činnosti (pro zemědělce staršího 55 let)	12,5	6,3	6,2	5,8	3,0	2,9
Celkem PRV - osa I	12,5	6,3	6,2	5,8	3,0	2,9
Osa II⁴⁾						
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zalesňování zemědělské půdy ⁵⁾	2,5	0,6	1,9	0,0	0,0	0,0
Platby v rámci Natura 2000 v lesích	3,2	0,8	2,4	0,0	0,0	0,0
Lesnicko-environmentální platby	7,8	2,0	5,9	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV - osa II	13,6	3,4	10,2	0,0	0,0	0,0
Osa III						
Podpora cestovního ruchu (v obcích do 2 000 obyvatel; min. výdaje 50 tis. Kč)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV - osa III	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV	26,0	9,7	16,4	5,8	3,0	2,9

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Jde o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny příjemcům v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

3) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

4) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

5) Hodnoty vyplacených dotací v roce 2024 nejsou nulové, avšak jejich výše se pohybuje do 50.000,- Kč.

p=předpoklad

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

T2.1/02 - Podpory v rámci programu HRDP 2004–2006 hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč) ^{1), 2), 3)}

Opatření	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lesnictví ⁴⁾	0,4	0,1	0,3	0,1	0,0	0,1
Celkem HRDP	0,4	0,1	0,3	0,1	0,0	0,1

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Dotace vyplacené příjemcům v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

4) Hodnota vyplacené dotace v roce 2024 není nulová, avšak její výše se pohybuje do 50.000,- Kč.

p=předpoklad

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

⁸ Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2024 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 a v letech 2021–2022

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období⁹, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov ze zdrojů EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 12 schválené 06. 06. 2024. Spolufinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI¹⁰.

Celková výše rozpočtu pro PRV 2014–2022 tak činí 3 075,73 mil. € evropského financování (z toho 2 890,23 mil. € podíl EAFRD a 185,49 mil. € nástroj EURI) a 1 722,59 mil. € z národního kofinancování z PVP. To odpovídá cca 4 798,32 mil. € celkových veřejných prostředků využitelných pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví. Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 (tab. T2.1/03) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/01 a T2.1/02). Výše plateb v rámci PRV 2014–2020 jsou uvedeny v příl. tab. 2.1/03.

9 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

10 European Union Recovery Instrument (Nástroj na podporu členských států EU k zotavení z pandemie COVID-19).

T2.1/03 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč) ^{1), 2), 3), 4)}

Opatření	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	6,6	3,4	3,3	12,9	6,5	6,4
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	4,5	2,3	2,2	10,9	5,5	5,4
1.1.1 Vzdělávací akce	4,5	2,3	2,2	10,9	5,5	5,4
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	2,1	1,1	1,1	2,0	1,0	1,0
1.2.1 Informační akce	2,1	1,1	1,1	2,0	1,0	1,0
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	3 657,5	2 377,9	1 279,6	1 920,9	1 056,3	864,6
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	2 100,1	1 341,5	758,6	1 117,6	596,7	520,9
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	2 100,1	1 341,5	758,6	1 117,6	596,7	520,9
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	1 274,5	871,9	402,6	632,5	371,4	261,1
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	1 274,5	871,9	402,6	632,5	371,4	261,1
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	283,0	164,6	118,4	170,7	88,2	82,6
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁵⁾	47,0	23,8	23,3	0,0	0,0	0,0
4.3.2 Lesnická infrastruktura	235,9	140,8	95,1	170,7	88,2	82,6
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	374,3	188,9	185,3	298,8	144,2	154,5
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	63,4	31,9	31,5	85,2	36,4	48,8
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	63,4	31,9	31,5	85,2	36,4	48,8
6.4 Podpora na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	310,9	157,0	153,9	213,5	107,8	105,7
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	272,4	137,5	134,8	158,0	79,8	78,2
6.4.2 Podpora agroturistiky	38,5	19,5	19,1	55,5	28,0	27,5
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	269,1	169,0	100,2	446,5	232,1	214,3
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	0,8	0,2	0,6	0,0	0,0	0,0
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	0,8	0,2	0,6	0,0	0,0	0,0
8.3 Podpora na předcházení poškozování lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	5,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	5,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	97,6	82,5	15,1	115,9	65,2	50,7
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	97,6	82,5	15,1	115,9	65,2	50,7
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	118,2	59,7	58,5	8,0	4,0	4,0
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	9,2	4,6	4,6	8,0	4,0	4,0
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	109,0	55,0	53,9	0,0	0,0	0,0
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	47,6	24,0	23,6	322,6	162,9	159,7
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	46,5	23,5	23,0	294,6	148,8	145,8
8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven	1,1	0,6	0,5	28,0	14,1	13,8
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření ^{6), 7), 8)}	2 946,9	736,7	2 210,2	717,7	179,4	538,3
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	2 946,9	736,7	2 210,2	717,7	179,4	538,3
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	78,9	19,7	59,2	10,8	2,7	8,1
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	155,7	38,9	116,8	40,6	10,1	30,4
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku	67,4	16,9	50,6	16,1	4,0	12,1
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 467,8	617,0	1 850,9	552,5	138,1	414,4
10.1.5 Zatravňování orné půdy, resp. údržba zatravněných dílů půdních bloků	93,0	23,2	69,7	54,0	13,5	40,5
10.1.6 Biopásy	76,4	19,1	57,3	41,4	10,3	31,0
10.1.7 Ochrana čejky chocholátě	7,3	1,8	5,4	2,1	0,5	1,6
10.1.8 Zatravňování drah soustředěného odtoku, resp. údržba zatravněných drah soustředěného odtoku	0,4	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3
Opatření 11 Ekologické zemědělství ⁸⁾	1 485,9	371,5	1 114,4	163,1	40,8	122,3
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	168,1	42,0	126,1	2,2	0,6	1,7
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	168,1	42,0	126,1	2,2	0,6	1,7
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 317,8	329,5	988,4	160,8	40,2	120,6
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	1 317,8	329,5	988,4	160,8	40,2	120,6
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě	14,8	3,7	11,1	0,0	0,0	0,0
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	14,8	3,7	11,1	0,0	0,0	0,0
12.1.1 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	14,8	3,7	11,1	0,0	0,0	0,0

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Předmět podpory a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny příjemcům v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

5) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

6) Předmět podpory a výše plateb v opatření AEKO viz příl. tab. 2.1/01.

7) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

8) Včetně navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření a ekologického zemědělství v roce 2023 a 2024.

p=předpoklad

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

T2.1/03 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3), 4)} - pokračování

Opatření	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA - ANC)	1 927,9	482,0	1 445,9	0,6	0,1	0,4
13.1 Kompenzace v horských oblastech (ANC-H)	846,6	211,6	634,9	0,5	0,1	0,4
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (ANC-H)	846,6	211,6	634,9	0,5	0,1	0,4
13.2 kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (ANC-O)	963,6	240,9	722,7	0,1	0,0	0,1
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (ANC-O)	963,6	240,9	722,7	0,1	0,0	0,1
13.3 kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (ANC-S)	117,7	29,4	88,3	0,0	0,0	0,0
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (ANC-S)	117,7	29,4	88,3	0,0	0,0	0,0
Opatření Platby pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Přechodně podporované oblast XOA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Přechodně podporované oblast XOB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	718,3	362,8	355,6	0,0	0,0	0,0
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	718,3	362,8	355,6	0,0	0,0	0,0
14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dobytčích	60,3	30,4	29,8	0,0	0,0	0,0
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dobytčích	450,6	227,5	223,0	0,0	0,0	0,0
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	96,9	48,9	47,9	0,0	0,0	0,0
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasníčky	55,0	27,8	27,2	0,0	0,0	0,0
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasnice	43,6	22,0	21,6	0,0	0,0	0,0
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	12,0	6,1	5,9	0,0	0,0	0,0
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	27,2	6,8	20,4	1,9	0,5	1,4
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	22,8	5,7	17,1	0,0	0,0	0,0
15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru	22,8	5,7	17,1	0,0	0,0	0,0
15.2 Podpora na ochranu a podporu lesních genetických zdrojů	4,4	1,1	3,3	1,9	0,5	1,4
15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin	4,4	1,1	3,3	1,9	0,5	1,4
Opatření 16 Spolupráce	73,3	37,0	36,3	107,1	54,1	53,0
16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti	14,6	7,4	7,2	12,9	6,5	6,4
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	14,6	7,4	7,2	12,9	6,5	6,4
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	49,9	25,2	24,7	89,0	45,0	44,1
16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií	49,9	25,2	24,7	0,0	0,0	0,0
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů	0,0	0,0	0,0	89,0	45,0	44,1
16.3 (Ostatní) spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb cestovního ruchu	8,7	4,4	4,3	5,2	2,6	2,6
16.3.1 Sdílení zařízení a strojů	8,7	4,4	4,3	5,2	2,6	2,6
16.4 Podpora horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky dodavatelského řetězce k vytvoření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a propagačních činností v místním kontextu, které souvisí s rozvojem krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	1 105,4	397,9	707,4	721,0	219,2	501,7
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	1 104,1	397,5	706,6	715,7	217,3	498,4
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	1,3	0,5	0,8	5,3	1,9	3,4
Opatření 20 Technická pomoc	123,1	34,4	88,7	146,9	35,4	111,5
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	108,8	27,2	81,6	134,9	29,4	105,6
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	14,3	7,2	7,1	12,0	6,1	5,9
Celkem PRV 2014–2020	12 730,3	5 171,9	7 558,4	4 537,3	1 968,7	2 568,5

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny příjemcům v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

5) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

6) Předmět podpor a výše plateb v opatření AEKO, viz příl. tab. 2.1/01.

7) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

8) Včetně navazujících agroenvironmentálních-klimatických opatření a ekologického zemědělství v roce 2023 a 2024.

p=předpoklad

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

V roce 2023 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno celkem 12,7 mld. Kč, z čehož na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC) bylo vyplaceno cca 6,4 mld. Kč a na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) zhruba 6,4 mld. Kč. V roce 2024 bylo na provozní podpory vyplaceno cca 0,9 mld. Kč a na tzv. investiční opatření

bylo vyplaceno přibližně 3,7 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2024 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno více než 4,5 mld. Kč.

2.1.2 Strategický plán

V rámci nového programového období Společné zemědělské politiky (SZP) pro roky 2023–2027 došlo ke sloučení podpor do jediného strategického dokumentu, což umožňuje lepší řízení a naplňování stanovených cílů. Strategický plán SZP tedy obsahuje tři oblasti intervencí, jedná se o přímé platby, sektorové intervence a podpory pro rozvoj venkova (PRV).

Nová SZP je stanovena na 5leté období na rozdíl od předchozího programového období, které bylo ustanoveno na 7 let a doplněno 2 roky přechodného období. V novém programovém období je zahrnuta ještě širší nabídka přibližně 100 intervencí s větším důrazem na klima a životní prostředí (eroze, voda, půda, biodiverzita, snižování použití pesticidů a antimikrobik, welfare zvířat) a dále pak sdílení znalostí.

2.1.2.1 Přímé platby

Od roku 2023 jsou přímé platby součástí Strategického plánu SZP na období 2023–2027. Hlavním cílem těchto podpor je zabezpečit všem aktivním zemědělcům stabilní příjmy formou platby na hektar využívané zemědělské plochy nebo v souvislosti s počtem chovaných zvířat. Tyto platby jsou poskytovány výhradně z rozpočtu EU. Obecně platí základní podmínka, že žadatel musí být aktivním zemědělcem, obhospodařuje minimálně 1 ha zemědělské půdy evidované v LPIS nebo chová podporovaná zvířata řádně evidovaná v ústřední evidenci podle plemenářského zákona. Poskytnutí prostředků přímých plateb žadateli je možné jen při splnění pravidel podmíněnosti, tj. standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH).

Žadatelé o platbu pro malé zemědělce anebo hospodařící v režimu ekologického zemědělství mohou uplatnit zjednodušený kontrolní systém těchto podmínek. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2115 byla stanovena následující struktura přímých plateb: přímé platby oddělené od produkce a přímé platby vázané na produkci.

2.1.2.1.1 Přímé platby oddělené od produkce

Do těchto plateb je v rámci SP SZP pro období 2023–2027 alokován největší podíl dotačních prostředků. Proti předchozímu období 2015–2020 doznala struktura přímých plateb určité změny. Na původní platbu SAPS navazuje v novém období 2023–2027 základní podpora příjmu pro udržitelnost BISS (Basic Income Support for Sustainability). Zachována zůstává dobíhající platba na mladého zemědělce, a to pro subjekty, které již žádaly o tento dotační titul v rámci předchozího období SZP. Zcela byla zrušena platba na ozelenění („greening“) a upravené požadavky přecházejí do DZES nebo na celofaremní ekoplatbu (základní a prémiová úroveň). Cílem celofaremních plateb je podpora postupů prospěšných pro životní prostředí a klima a důraz na udržitelnost.

V rámci programového období SZP 2023–2027 jsou v České republice uplatňovány ještě další přímé platby: doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP/CRISS), poskytovaná na prvních 150 ha zemědělské půdy bez ohledu na celkovou výměru; doplňková podpora pro mladé zemědělce (CIS-YF), u níž je podmínkou splnění minimální zemědělské kvalifikace; a platba pro malého zemědělce (SF), která v rámci zjednodušeného režimu nahrazuje všechny ostatní přímé platby (nelze žádat o tuto platbu a zároveň o jinou přímou platbu). Přehled přímých plateb je uveden v T2.1/04. Podmínky pro přiznání těchto plateb jsou stanoveny v nařízeních vlády č. 83/2023 Sb. a č. 73/2023 Sb.

O základní platbu BISS požádalo v roce 2024 celkem 24,8 tis. zemědělců na plochu 3,5 mil. ha z. p. Redistributivní platba pokrývala plochu 1,3 mil. ha. O doplňkovou podporu pro mladé zemědělce bylo podáno 890 žádostí na 36,2 tis. ha a o dobíhající platbu pro mladého zemědělce bylo podáno 1,1 tis. žádostí na plochu 33,5 tis. ha. Na novou platbu pro malé zemědělce přijal SZIF v roce 2024 celkem 4,7 tis. žádostí na plochu 12,5 tis. ha. V rámci plateb pro klima a životní prostředí požádalo o celofaremní platbu základní úrovně celkem 24,1 tis. zemědělců na cca 3,5 mil. ha a o celofaremní platbu prémiové úrovně bylo podáno 99 žádostí na plochu 1 727 ha.

T2.1/04 - Přímé platby oddělené od produkce v roce 2023 a 2024 (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2023	2024 ^p
Platba pro mladé zemědělce - dobíhající	2023, 2024 nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015 a č. 566/2020	Poskytuje se žadateli do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2023: 2,43 mil. €; sazba 2 255,01 Kč/ha. 2024: 3,1 mil. €; sazba 2 590,58 Kč/ha.	91	86
Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit/(Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2023: 255,9 mil. €; sazba 1 760,44 Kč/ha. 2024: 255,9 mil. €; sazba 1 817,84 Kč/ha.	6 122	6 324
Doplňková redistributivní platba (DRP/CRIS)	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Poskytována všem žadatelům na prvních 150 ha využívané zemědělské půdy. Podmínkou je nárok na základní platbu BISS. 2023: 189,4 mil. €; sazba 3 536,47 Kč/ha. 2024: 189,4 mil. €; sazba 3 599,44 Kč/ha.	4 546	4 759
Doplňková podpora pro mladé zemědělce (CIS-YF)	2023: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Podpora pouze žadatelům, kteří ke dni podání žádosti nedosáhli věku 41 let, vyplácena formou příplatku k platbě BISS. 2023: 2,43 mil. €; sazba 2 255,01 Kč/ha. 2024: 3,1 mil. €; sazba 2 590,58 Kč/ha.	43	94
Platba pro malé zemědělce (SF)	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Platba na výměru min. 1 ha z. p. a max. 4 ha z. p. s výjimkou zemědělských kultur jiná kultura, mimoprodukční plocha, plocha s kontejnery nebo rybník. Nahrazuje všechny ostatní přímé platby – nelze žádat zároveň o jinou PP. 2023: 3,33 mil. €; sazba 6 845,34 Kč/ha. 2024: 3,33 mil. €; sazba 7 083,13 Kč/ha.	97	88
Režimy pro klima a ŽP: Celofaremní platba základní úroveň	2023: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Dodržení specifických požadavků a specifických podmínek na všech jednotlivých obhospod. zem. kulturách. 2023: 231,18 mil. €; sazba 1 743,16 Kč/ha. 2024: 239,82 mil. €; sazba 1 774,62 Kč/ha.	5 921	6 184
Režimy pro klima a ŽP: Celofaremní platba - prémiová úroveň	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, NV č. 73/2023 a NV č. 83/2023.	Navýšení zastupení neprodukčních ploch v zemědělské krajině. Žadatel zároveň plní podmínky základního stupně celofaremní ekoplátby. 2023: 7,20 mil. €; sazba 9 638,24 Kč/ha. 2024: 7,20 mil. €; sazba 18 132,48 Kč/ha.	1	31
Přímé platby zemědělským podnikům¹⁾			16 821	17 567
Celkem přímé platby (tab. T2.1/04 + T2.1/05)²⁾			19 798	20 665

1) Součty hodnot za jednotlivé roky se neshodují s celkovou hodnotou přímých plateb z důvodu zaokrouhlování.

2) Součty hodnot za tab. T2.1/04 a T2.1/05 se neshodují s hodnotou celkem z důvodu zaokrouhlování.

p = předpoklad k 31. 12. 2024

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce.

Zpracoval: M. Abrahamová, M. Pěsta (ÚZEI)

2.1.2.1.2 Přímé platby vázané na produkci (CIS)

Na základě SP SZP jsou od roku 2023 v rámci přímých plateb podporovány ze zdrojů EU opět vybrané citlivé sektory, a to prostřednictvím podpory příjmu vázané na produkci (Coupled Income Support-CIS)¹¹. Tato podpora navazuje na podporu VCS vyplácenou v období 2015–2022 a vztahuje se vyjma konzumních brambor na stejné komodity jako podpora VCS (brambory pro výrobu škrobu, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, masné tele, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy). Podrobné podmínky, které musí žadatel splnit pro přiznání podpory na danou komoditu jsou uvedeny

11 CIS podle nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 83/2023, Sb., NV č. 307/2014 Sb.

v NV č. 83/2023. Podpora si klade za cíl zlepšit a stabilizovat příjem zemědělským podnikům, které se zabývají pěstováním uvedených plodin či chovem hospodářských zvířat. Je poskytována formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy nebo roční platby na počet chovaných zvířat.

V roce 2024 byla v rámci podpory CIS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 098,7 mil. Kč (viz tab. T2.1/05). Nejvýznamnější podíl (40,1 %) připadl opět na chov dojníc, významný podíl byl určen také na chov telete masného typu (19,3 %) a na produkci bílkovinných plodin (13,4 %).

T2.1/05 - Podpora příjmu vázaná na produkci (CIS), v mil. Kč

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2023	2024 ^p
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2023, 2024: nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin pro rok 2023 v období minimálně 1. 6. až 15. 7. daného kal. roku, plocha v evidenci LPIS, vedena jako standardní orná půda. 2023: 16,5 mil. €; sazba 1 651,40 Kč/ha. 2024: 16,5 mil. €; sazba 1 524,91 Kč/ha.	410	414
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2023, 2024: nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. 2023: 3,0 mil. €; sazba 14 412,58 Kč/ha. 2024: 3,0 mil. €; sazba 14 708,84 Kč/ha.	68	76
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného v kalendářním roce 2000 nebo později, evidence v LPIS a registru ÚKZUZ. Doložení objemu sklizené produkce. 2023: 2,9 mil. €; sazba 16 812,16 Kč/ha. 2024: 2,9 mil. €; sazba 15 239,95 Kč/ha.	83	76
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného v kalendářním roce 2000 nebo později, evidence v LPIS a registru ÚKZUZ, u jahodníku kultura v LPIS, standardní o. p. (R). Doložení objemu sklizené produkce. 2023: 1,2 mil. €; sazba 10 815,76 Kč/ha. 2024: 1,2 mil. €; sazba 9 979,11 Kč/ha.	31	30
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury, doložení nákupu osiv nebo sadby. 2023: 4,1 mil. €; sazba 14 773,04 Kč/ha. 2024: 4,1 mil. €; sazba 13 473,36 Kč/ha.	110	105
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS, doložení nákupu osiv nebo sadby. 2023: 0,6 mil. €; sazba 5 236,78 Kč/ha. 2024: 0,6 mil. €; sazba 5 276,60 Kč/ha.	14	16
Podpora na produkci cukrové řepy	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS, doložení dokladů o nabytí osiva a smlouvy na dodávku cukrové řepy ke zpracování. 2023: 15,9 mil. €; sazba 6 937,35 Kč/ha. 2024: 15,9 mil. €; sazba 6 096,35 Kč/ha.	404	400
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 83/2023.	Podpora žadatelů na dojnic v systému s TPM vedenou na hospodářství v ústř. evidenci k 31. 3. příslušného kalendářního roku. 2023: 49,5 mil. €; sazba 3 501,65 Kč/ks. 2024: 49,5 mil. €; sazba 3 572,80 Kč/ks.	1 231	1 243
Podpora na chov telete masného typu	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 83/2023.	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1.4. (od roku 2024 platí od 1.3.), který předcházela podání žádosti, do 31. 3. a příslušného kalendářního roku. 2023: 23,9 mil. €; sazba 3 597,30 Kč/ks. 2024: 23,9 mil. €; sazba 3 385,20 Kč/ks.	483	598
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Podpora na bahnice a kozy pasené v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2023: 2,8 mil. €; sazba 583,16 Kč/ks. 2024: 2,8 mil. €; sazba 603,40 Kč/ks.	62	64
Podpora na produkci chmele	2023, 2024: nařízení EP a ER (EU) č. 2021/2115, 2021/2116, 2022/2172, 2022/2173, NV č. 52/2023, NV č. 83/2023.	Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci LPIS a v evidenci chmelnic, min. výměra 1 ha chmelnice. 2023: 3,0 mil. €; sazba 15 776,05 Kč/ha. 2024: 3,0 mil. €; sazba 15 235,30 Kč/ha.	80	75
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci¹⁾			2 977	3 099

¹⁾ Součty hodnot za jednotlivé roky se neshodují s hodnotou celkem z důvodu zaokrouhlování.

p = předpoklad k 31. 12. 2024

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová, M. Pěsta (ÚZEI)

2.1.2.2 Rozvoj venkova

Rozvoj venkova (RV) je financovaný z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) i z vnitrostátních rozpočtů. Projekty RV jsou zaměřeny především do oblasti inovací zemědělství, lesnictví a venkovních oblastí, podpory konkurenceschopnosti, organizaci potravinového řetězce a dobrých životních podmínek. V rámci RV se podporuje také přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku s ohledem na klima a ekosystémy. V neposlední řadě podporuje sociální rozvoj venkova.

Intervence v rámci podpor Rozvoj venkova se člení na dvě oblasti, a to neprojektové a projektové intervence.

V roce 2024 bylo v rámci RV 2023–2027 neprojektových intervencí vyplaceno celkem 9,8 mld. Kč a v rámci projektových intervencí bylo vyplaceno 0,6 mld. Kč (viz tab. T2.1/06, T2.1/07 a T2.1/08). Výše plateb dle SP SZP 2023–2027 jsou uvedeny v příl. tab. 2.1/04.

Neprojektové intervence

Neprojektové intervence představují jeden z klíčových prvků zabezpečujících stabilní přínosy pro zemědělskou praxi. Řadí se k nim jak plošné intervence, tak intervence zaměřené na chov hospodářských zvířat. K environmentálním opatřením se řadí stejně jako v předešlém období Agro-environmentálně-klimatická opatření, Ekologické zemědělství, Dobré životní podmínky zvířat, Oblasti s přírodními omezeními, Oblasti NATURA 2000 na zemědělské půdě, Zalesňování zemědělské půdy, Lesnicko-environmentální platby – biodiverzita a genofond, Zvýšení obranyschopnosti v chovu prasat vakcinací a Agrolesnictví.

Dle tab. T2.1/06 bylo za intervence Zalesňování zemědělské půdy – péče o založený porost, ANC a Oblasti Natura 2000 vyplaceno dohromady v roce 2024 téměř 5 284 mil. Kč, což odpovídá více než polovině vyplacených dotací za neprojektové intervence. Z toho nejvíce bylo alokováno na intervenci Oblasti s přírodními či jinými omezeními (ANC) a to cca 5 225 mil. Kč. Na intervenci Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě (Natura 2000) bylo alokováno 33 mil. Kč a na intervenci Zalesňování zemědělské půdy – péče o založený porost bylo alokováno 26 mil. Kč.

T2.1/06 - Přehled podpor vyplacených v rámci RV 2023–2027 v roce 2023 a 2024 - neprojektové intervence (v mil. Kč) ^{1), 2), 3), 4)}

Intervence	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
25.70 Zalesňování zemědělské půdy – péče o založený porost⁵⁾	1,8	1,2	0,6	25,6	16,7	9,0
25.70.01 - Péče o založený lesní porost ⁶⁾	x	x	x	x	x	x
25.70.02 - Náhrada za ukončení zemědělské výroby - T ⁶⁾	x	x	x	x	x	x
25.70.03 - Náhrada za ukončení zemědělské výroby - R ⁶⁾	x	x	x	x	x	x
25.70.04 - Dobiňací závazky - Zalesňování zemědělské půdy (2004-2006) - náhrada za ukončení zemědělské výroby	1,6	1,0	0,6	13,3	8,6	4,7
25.70.05 - Dobiňací závazky - Zalesňování zemědělské půdy (II.2.1.) 2007-2013 - náhrada za ukončení zemědělské výroby	0,2	0,1	0,1	10,0	6,5	3,5
25.70.06 - Dobiňací závazky - Zalesňování a zakládání lesů (8.1.1.) 2014-2020 - péče o založený lesní porost ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	1,2	0,8	0,4
25.70.07 - Dobiňací závazky - Zalesňování a zakládání lesů (8.1.1.) 2014-2020 - náhrada za ukončení zemědělské výroby ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	1,2	0,8	0,4
ANC(71) - Přírodní omezení nebo jiná omezení specifická pro určité oblasti						
31.71 Oblasti s přírodními či jinými omezeními (ANC)	1 597,7	1 038,5	559,2	5 224,5	3 395,9	1 828,6
31.71.01 - Horské oblasti (H)	752,5	489,1	263,4	2 256,7	1 466,8	789,8
31.71.02 - Oblasti, které čelí značným přírodním omezením (O)	770,6	500,9	269,7	2 676,7	1 739,9	936,8
31.71.03 - Oblasti se specifickými omezeními (S)	74,6	48,5	26,1	291,1	189,2	101,9
ASD(72) - Znevýhodnění specifická pro určité oblasti vyplývající z určitých závazných požadavků						
32.72 Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě (Natura 2000)	5,1	3,3	1,8	33,4	21,7	11,7
32.72.01 - oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě - oblasti se zákazem hnojit	3,4	2,2	1,2	19,1	12,4	6,7
32.72.02 - oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě - oblasti se zákazem hnojit průmyslovými hnojivy	1,7	1,1	0,6	14,3	9,3	5,0
Celkem	1 604,6	1 043,0	561,6	5 283,5	3 434,3	1 849,2

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/04.

4) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

5) Žádost o dotaci následující rok po založení - 2024.

6) Až od roku 2024.

7) Hodnoty vyplacených dotací v roce 2024 nejsou nulové, avšak jejich výše se pohybuje do 50 tis. Kč.

p = předpoklad

x=údaje, které nejsou k dispozici buď pro daný rok, nebo nejsou k dispozici v IS SZIF v této fázi administrace (před provedením kontrol a výpočtu dotace)

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

U neprojektových intervencí v rámci RV 2023-2027, které byly vyplaceny až v roce 2024 (viz tab. T2.1/07) byla čerpána podpora zhruba 4 557 mil. Kč, z toho bylo nejvíce alokováno na intervenci Ošetřování extenzivních travních porostů (1 694 mil. Kč), dále na intervenci Ekologické zemědělství (1 483 mil. Kč) a na intervenci Dobré životní podmínky zvířat (682 mil. Kč).

T2.1/07 - Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024 (neprojektové intervence)^{1),2),3),4)}

Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024								
Intervence	podané žádosti v roce 2024			vyplaceno celkem v roce 2024 ^p (mil Kč) (ze všech žádostí)			počet vyplacených žádostí 2024 ^p (ze všech žádostí)	
	počet	požadováno		ČR	EU	Celkem		
		výměra tis. ha	mil. Kč					
16.70 až 22.70 Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO)				1 339,3	721,1	2 060,4	12 101	
16.70 AEKO Zatravňování orné půdy				9,2	4,9	14,1	263	
16.70.01 - Zatravňování erozně ohrožené půdy běžnou směsí	372	2,4	18,8	4,2	2,3	6,4	165	
16.70.02 - Zatravňování erozně ohrožené půdy druhově bohatou směsí	18	0,1	0,8	0,1	0,1	0,2	8	
16.70.03 - Zatravňování erozně ohrožené půdy regionální směsí v 1. roce ⁵⁾	5	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	1	
16.70.04 - Zatravňování erozně ohrožené půdy regionální směsí v 2.-5. roce	x	x	x	0,0	0,0	0,0	0	
16.70.05 - Zatravňování infiltračních oblastí drenážních systémů	28	0,1	0,9	0,1	0,1	0,2	11	
16.70.06 - Zatravňování podél vodních toků běžnou směsí	212	1,9	15,6	4,0	2,1	6,1	96	
16.70.07 - Zatravňování podél vodních toků druhově bohatou směsí	14	0,2	1,7	0,6	0,3	1,0	5	
16.70.08 - Zatravňování podél vodních toků regionální směsí v 1. roce ⁵⁾	4	0,0	0,5	0,0	0,0	0,1	1	
16.70.09 - Zatravňování podél vodních toků regionální směsí v 2.-5. roce	x	x	x	0,0	0,0	0,0		
16.70.10 - Zatravňování drah soustředěného odtoku ⁵⁾	3	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1	
16.70.11 - Dobíhající závazky - Zatravňování z.p	419	3,7	29,3	x	x	x	x	
17.70 AEKO Meziplodiny				8,6	4,6	13,2	207	
17.70.01 - Meziplodiny proti utužení půdy	42	1,1	3,4	0,5	0,3	0,7	26	
17.70.02 - Meziplodiny pro zlepšení struktury půdy	245	9,8	37,3	8,1	4,4	12,4	188	
18.70 AEKO Ošetřování extenzivních travních porostů				1 101,3	593,0	1 694,3	10 501	
18.70.01 - Základní údržba trvalých travních porostů	11 692	489,1	1 100,5	720,8	388,1	1 108,9	9 839	
18.70.02 - Základní údržbu trvalých travních porostů - nepokosená plocha - příplatek	3 211	207,6	544,0	4,8	2,6	7,3	1 218	
18.70.03 - Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	1 002	12,2	52,1	10,7	5,8	16,5	400	
18.70.04 - Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	3 323	53,4	250,6	46,4	25,0	71,4	1 262	
18.70.05 - Horské a suchomilné louky hnojené	280	2,1	9,3	0,8	0,4	1,2	84	
18.70.06 - Horské a suchomilné louky nehnojené	1 233	16,1	70,2	5,4	2,9	8,3	390	
18.70.07 - Trvale podmačené a rašelinné louky	458	1,2	20,9	3,4	1,8	5,2	181	
18.70.08 - Ochranu chřástala polního	674	12,0	59,0	6,1	3,3	9,4	201	
18.70.09 - Ochranu modrásků a hnědásků	584	3,7	15,9	3,3	1,8	5,1	218	
18.70.10 - Suché stepní trávniky a málo úživné pastviny	160	3,5	30,2	4,3	2,3	6,6	78	
18.70.11 - Druhově bohaté pastviny	2 251	75,5	393,6	44,0	23,7	67,7	940	
18.70.12 - Platba na výsledek	67	1,7	6,2	2,8	1,5	4,3	51	
18.70.13 - Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené (Ekologické zemědělství)	x	x	x	8,8	4,7	13,5	333	
18.70.14 - Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené (Ekologické zemědělství)	x	x	x	53,5	28,8	82,4	1 106	
18.70.15 - Horské a suchomilné louky hnojené (Ekologické zemědělství)	x	x	x	2,2	1,2	3,3	108	
18.70.16 - Horské a suchomilné louky nehnojené (Ekologické zemědělství)	x	x	x	21,1	11,4	32,5	483	
18.70.17 - Trvale podmačené a rašelinné louky (Ekologické zemědělství)	x	x	x	5,6	3,0	8,6	163	
18.70.18 - Ochranu chřástala polního (Ekologické zemědělství)	x	x	x	18,3	9,8	28,1	340	
18.70.19 - Ochranu modrásků a hnědásků (Ekologické zemědělství)	x	x	x	3,0	1,6	4,6	228	
18.70.20 - Suché stepní trávniky a vřesoviště a málo úživné pastviny (Ekologické zemědělství)	x	x	x	19,8	10,7	30,5	149	
18.70.21 - Druhově bohaté pastviny (Ekologické zemědělství)	x	x	x	116,4	62,7	179,1	979	
18.70.22 - Dobíhající závazky - Ošetřování travních porostů	x	x	x	x	x	x	x	
19.70 AEKO Krajinotvorné sady				0,8	0,4	1,3	112	
19.70.01 - Krajinotvorné sady	140	0,6	1,8	0,8	0,4	1,3	112	
20.70 AEKO Podpora biodiverzity na orné půdě				19,1	10,3	29,4	199	
20.70.01 - Nektarodárné biopásy	144	1,6	23,1	2,7	1,5	4,2	47	
20.70.02 - Krmné biopásy	209	3,2	52,7	10,8	5,8	16,6	94	
20.70.03 - Kombinované biopásy	12	0,1	1,2	0,3	0,2	0,5	5	
20.70.04 - Ochrana čejky chocholaté	46	0,6	8,6	3,0	1,6	4,6	35	
20.70.05 - Druhově bohaté pokrytí orné půdy	61	1,3	13,0	2,3	1,2	3,5	25	
20.70.06 - Staré závazky na Biopásy (10.1.6) a Ochrana čejky chocholaté (10.1.7)	x	x	x	x	x	x	x	
21.70 AEKO Integrovaná produkce				200,3	107,9	308,2	819	
21.70.01 - Integrovaná produkce révy vinné - základní ochrana vlnic	59	0,8	6,7	3,0	1,6	4,7	61	
21.70.02 - Integrovaná produkce révy vinné - nadstavbová ochrana vlnic	264	5,3	87,9	79,2	42,6	121,8	439	
21.70.03 - Integrovaná produkce révy vinné - doplňková platba	346	5,1	116,8	12,9	6,9	19,8	236	
21.70.04 - Integrovaná produkce zeleniny, jahodníku a brambor	166	12,9	147,7	61,5	33,1	94,6	123	
21.70.05 - Integrovaná produkce ovoce	240	7,3	82,5	43,8	23,6	67,4	204	
21.70.06 - Dobíhající závazky - Integrovaná produkce	x	x	x	x	x	x	x	
22.70 AEKO Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě ⁶⁾								
22.70.01 - Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě	36	17,8	66,6	x	x	x		

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/04.

4) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

5) Hodnoty vyplacených dotací a výměr v roce 2024 nejsou nulové, avšak jejich výše se pohybuje do 50 tis.Kč, respektive 50 ha.

6) Až od roku 2024.

7) Žádost o dotaci následující rok po založení - 2024.

p = předpoklad

x = údaje, které nejsou k dispozici buď pro daný rok, nebo nejsou k dispozici v IS SZIF v této fázi administrace (před provedením kontrol a výpočtu dotace)

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

T2.1/07 - Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024 (neprojektové intervence)^{1),2),3),4)} - pokračování

Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024								
Intervence	podané žádosti v roce 2024			vyplaceno celkem v roce 2024 ^p (mil Kč) (ze všech žádostí)			počet vyplacených žádostí 2024 ^p (ze všech žádostí)	
	počet	požadováno		ČR	EU	Celkem		
		výměra tis. ha	mil. Kč					
23.70 Ekologické zemědělství (EZ)				963,7	518,9	1 482,6		
23.70.01 - Trvalé travní porosty v Ekologickém zemědělství	4 349	435,8	1 077,5	529,8	285,3	815,1	3 434	
23.70.02 - Trvalé travní porosty v přechodu na Ekologické zemědělství	1 851	37,0	97,0	57,3	30,9	88,2	1 753	
23.70.03 - Pěstování trav a víceletých píceň na orné půdě v Ekologickém zemědělství	1 404	29,9	96,3	35,2	18,9	54,1	1 223	
23.70.04 - Pěstování trav a víceletých píceň na orné půdě v přechodu na Ekologické zemědělství	431	5,0	18,4	13,3	7,1	20,4	555	
23.70.05 - Pěstování zeleniny, speciálních bylin, brambor a jahodníku v Ekologickém zemědělství	408	3,2	61,0	19,0	10,2	29,2	230	
23.70.06 - Pěstování zeleniny, speciálních bylin, brambor a jahodníku v přechodu na Ekologické zemědělství	91	1,0	19,5	8,5	4,6	13,1	57	
23.70.07 - Pěstování ostatních plodin v Ekologickém zemědělství	1 298	58,8	357,8	142,6	76,8	219,3	959	
23.70.08 - Pěstování ostatních plodin v přechodu na Ekologické zemědělství	425	7,5	64,0	44,8	24,1	68,9	411	
23.70.09 - Intenzivní sady v Ekologickém zemědělství	137	1,1	22,9	8,3	4,5	12,8	77	
23.70.10 - Intenzivní sady v přechodu na Ekologické zemědělství	17	0,2	4,1	1,4	0,7	2,1	11	
23.70.11 - Ostatní sady v Ekologickém zemědělství	243	1,2	15,2	6,4	3,5	9,9	157	
23.70.12 - Ostatní sady v přechodu na Ekologické zemědělství	38	0,1	0,7	0,4	0,2	0,6	35	
23.70.13 - Vinice a chmelnice v Ekologickém zemědělství	111	1,0	20,0	9,6	5,2	14,8	89	
23.70.14 - Vinice a chmelnice v přechodu na Ekologické zemědělství	63	0,4	8,0	5,9	3,2	9,0	59	
23.70.15 - Dobíhající závazky - Ekologické zemědělství	x	x	x	81,3	43,8	125,1	274	
26.70 Agrolesnictví – péče o založený agrolesnický systém (ALS)⁷⁾								
26.70.01 - Péče o založený agrolesnický systém ⁶⁾	84	0,6	11,1	x	x	x	x	
27.70 Zvýšení obranyschopnosti v chovu prasat vakcinací				164,7	88,7	253,4	143	
27.70.01 - Zvýšení obranyschopnosti v chovu prasat vakcinací	144	1 729,9	657,9	164,7	88,7	253,4	143	
28.70 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)				443,4	238,7	682,1	898	
28.70.01 - Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - prasničky	133	20,3	26,1	12,9	6,9	19,8	129	
28.70.02 - Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - prasnice	142	37,2	75,4	43,8	23,6	67,4	135	
28.70.03 - Zvětšení plochy pro odstavená selata	93	7,1	13,1	6,6	3,6	10,2	82	
28.70.04 - Zlepšení stájového prostředí v chovu dojeného skotu - dojnice a telata dojeného skotu do 2 měsíců věku	783	289,4	429,3	267,0	143,8	410,8	764	
28.70.05 - Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic	556	207,3	82,0	48,1	25,9	74,0	512	
28.70.06 - Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	469	72,5	78,9	65,0	35,0	99,9	460	
29.70 Lesnicko-environmentální platby - Biodiverzita				46,5	25,1	71,6	208	
29.70.01 - Lesnicko-environmentální platby - zachování porostního typu hospodářského souboru	108	12,7	61,3	27,9	15,0	43,0	73	
29.70.02 - Lesnicko-environmentální platby - zachování habitatových stromů ⁵⁾	5	0,1	0,5	x	x	x	x	
29.70.03 - Dobíhající závazky - II.2.3 Lesnicko-environmentální platby 2007–2013	68	3,0	7,6	4,7	2,5	7,2	64	
29.70.04 - Dobíhající závazky - Zachování porostního typu hospodářského souboru (15.1.1) 2014–2020	24	2,5	11,6	11,9	6,4	18,4	48	
29.70.05 - Dobíhající závazky - II.2.2 Natura v lesích	19	2,2	3,2	2,0	1,1	3,1	23	
30.70 Lesnicko-environmentální platby - Genofond				4,2	2,2	6,4	24	
30.70.01 - Genofond	19	1,8	3,1	1,7	0,9	2,6	13	
30.70.02 - Dobíhající závazky - Ochrana a reprodukce genofundu lesních dřevin (15.1.2.) 2014–2020	6	1,8	3,3	2,5	1,3	3,9	11	
Celkem				2 961,8	1 594,8	4 556,6		

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

3) Předmět podpory a výše plateb viz příl. tab. 2.1/04.

4) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

5) Hodnoty vyplacených dotací a výměr v roce 2024 nejsou nulové, avšak jejich výše se pohybuje do 50 tis. Kč, respektive 50 ha.

6) Až od roku 2024.

7) Žádost o dotaci následující rok po založení - 2024.

p = předpoklad

x = údaje, které nejsou k dispozici buď pro daný rok, nebo nejsou k dispozici v IS SZIF v této fázi administrace (před provedením kontrol a výpočtu dotace)

Pramen: SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

Projektové intervence

Projektové intervence jsou orientovány především na podporu zemědělců, producentů potravin a krmiv, vstupu mladých zemědělců do zemědělského sektoru, inovace při zpracování zemědělských produktů a na techniku a technologie v lesním hospodářství. K projektovým intervencím se dále řadí podpora do lesů (kromě jiného také obnova kalamitních ploch, vodohospodářské a neproduktivní investice). Součástí projektových intervencí je také podpora zemědělců při diversifikaci do nezemědělské činnosti, především do stavebních a technologických investic tak, aby si zajistili nový zdroj příjmů. Projektové intervence

přinášejí také možnost podpory venkova a přístupu zdola prostřednictvím metody LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. V neposlední řadě vstupují projektové intervence také do oblasti vzdělávání a poradenství.

Prozatím bylo v rámci projektových intervencí v roce 2024 vyplaceno cca 622 mil. Kč (viz tab. T2.1/08), z toho bylo vyčleněno 568 mil. Kč na intervenci Zahájení činnosti mladého zemědělce, 54 mil. Kč na intervenci Založení agrolesnického systému a cca 0,4 mil. Kč na intervenci Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu.

T2.1/08 - Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024 (projektové intervence)^{1), 2), 3), 4)}

Čerpání podpor RV 2023–2027 v roce 2024							
Intervence	podané žádosti v roce 2024			vyplaceno celkem v roce 2024 ^p			počet vyplacených žádostí 2024 ^p (ze všech žádostí)
	počet	požadováno		(mil Kč) (ze všech žádostí)			
		výměra tis. ha	mil. Kč	ČR	EU	Celkem	
INVEST(73-74) - Investice, včetně investic do zavlažování							
41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu				0,2	0,1	0,4	5
41.73.01 - Dotace na projekt ⁵⁾	6	0,0	0,3	0,2	0,1	0,4	5
42.73 - Založení agrolesnického systému				34,9	18,8	53,6	84
42.73.01 - Dotace na projekt	126	1,2	128,2	34,9	18,8	53,6	84
NSTAL(75) - Zahájení činnosti mladých zemědělců a nových zemědělců a začínajících podniků na venkově							
49.75 Zahájení činnosti mladého zemědělce				0,0	568,3	568,3	x ⁶⁾
49.75.01 - sazba pro podnikatelský plán	781	x ⁷⁾	1 292,9	0,0	568,3	568,3	x ⁶⁾
Celkem				35,1	587,2	622,3	

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2024.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/04.

4) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2024 byla 24,724 Kč/€ (zdroj: SZIF).

5) Hodnota výměry v roce 2024 není nulová, avšak její výše se pohybuje do 50 ha.

6) Údaje nejsou k dispozici.

7) Údaj není relevantní.

p = předpoklad

Pramen: SZIF

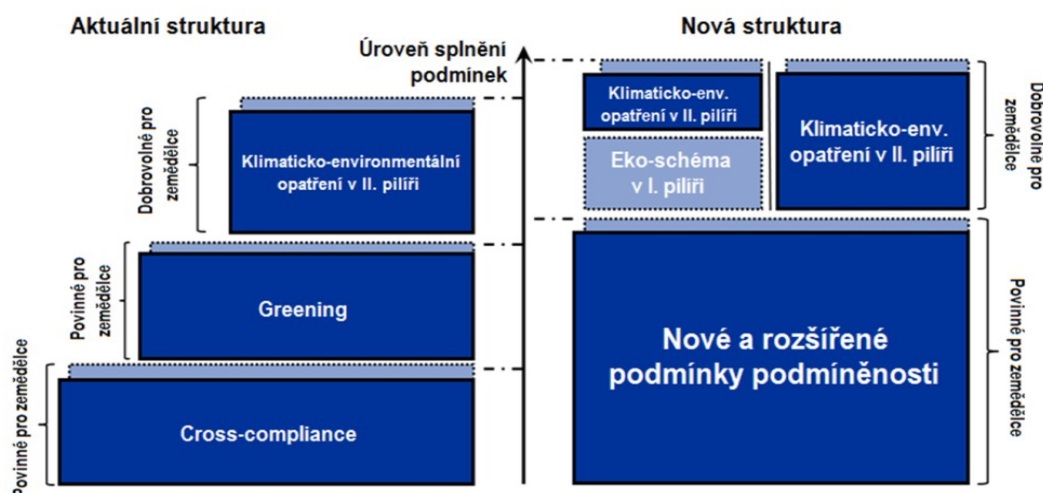
Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

2.1.2.3 Kontrola podmíněnosti

V období Společné zemědělské politiky 2023–2027 jsou pravidla podmíněnosti součástí Společné zemědělské politiky (SZP) České republiky a Strategického plánu České republiky. Pravidla podmíněnosti podporují zemědělské hospodaření ke shodě s ochranou životního prostředí, půdy, vody a krajiny tím, že poskytování přímých plateb a plateb agroenvironmentálně-klimatických závazků (AEKO) a dalších závazků hospodaření, plateb na přírodní omezení nebo jiná omezení specifická pro určité oblasti (ANC) a plateb na znevýhodnění specifická pro konkrétní oblasti (Natura 2000) podmiňují plněním stanovených podmínek standardů DZES a povinných požadavků na hospodaření (PPH).

V období SZP od roku 2023 jsou podmínky podmíněnosti součástí tzv. Zelené architektury a tvoří základ pro navazující podmínky ekoschémát – Celofaremní ekoplatby a klimaticko-environmentálních opatření II. pilíře (Rozvoje venkova). Podmínky podmíněnosti od roku 2023 jsou rozšířeny a mají zaručit vyšší ambice pro oblasti environmentálních a klimatických cílů.

Schéma Zelené architektury 2023–2027

Výsledky kontrol podmíněnosti v roce 2024

Ke kontrolám podmíněnosti bylo v roce 2024 vybráno 6,74 % z celkového počtu žadatelů s evidovanou výměrou nad 10 ha, kteří v roce 2024 požádali o přímé platby, některé podpory Rozvoje venkova (AEKO a další závazky hospodaření, ANC a Natura 2000). Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy tak bylo ověřeno celkem u 1 755 žadatelů z počtu 18 350 žadatelů zařazených do výběru pro splnění minimální míry kontrol. Porušení některých z podmínek podmíněnosti bylo zjištěno při 19 kontrolách na místě (KNM) v rámci povinného kontrolního vzorku (1 % žadatelů).

Od roku 2024 se počet dotčených žadatelů, kteří podléhají plnění podmínek podmíněnosti snížil o přibližně 11 000 žadatelů, neboť z důvodu zjednodušení podmínek SZP jsou od kontrol podmíněnosti osvobozeni žadatelé s evidovanou výměrou do 10 ha. Tito žadatelé však musí i nadále plnit podmínky zahrnuté do podmíněnosti, které mohou být ověřovány v rámci jiných kontrol.

Podrobnější údaje o počtech kontrol, počtech porušení včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tab. T2.1/09 a T2.1/10. Tabulky nezahrnují výsledky administrativních nebo mimořádných kontrol.

T2.1/09 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ v rámci povinného 1 % vzorku za rok 2024³⁾ prováděných kontrolou na místě (KNM)

Ukazatel	Počet provedených kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES)				
DZES 1 Zachování trvalých travních porostů	219	218	1	došlo ke změně zemědělské kultury trvalý travní porost evidovanou v oblasti ECP mimo oblast Natura 2000 na zemědělskou kulturu R
DZES 2 Ochrana mokřadů a rašeliníšť	Kontrola podmínek standardu bude probíhat až od roku 2025.			
DZES 3 Zákaz vypalování strnišť na omě půdě	219	219	0	
DZES 4 Zřízení ochranných pásů u útvarů povrchových vod	205	205	0	
DZES 5 Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze	219	218	1	na ploše DPB se zemědělskou kultúrou standardní orná půda - silně erozně ohrožená plocha vodní erozí (SEO) byla pěstována kukuřice
DZES 6 Minimální půdní pokryv půdy	219	219	0	
DZES 7A. Střídání plodin na omě půdě	Kontrola podmínek standardu probíhá pouze administrativní kontrolou nikoli formou KNM.			
DZES 7B. Omezení plochy jedné plodiny	219	217	2	na výměře, která je větší než 30 ha byla pěstována souvislá plocha jedné plodiny, a to pšenice ozimá, přičemž tato plocha nebyla vůbec oddělena
DZES 8A. Minimální podíl výměry zemědělské plochy	62	62	0	
DZES 8B. Zachování krajinných prvků	219	217	2	došlo k zrušení krajinného prvku solitér, skupina dřevin
DZES 8C. Zákaz ořezu dřevin	219	219	0	
DZES 9 Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních	219	219	0	
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)				
1 Vodní rámcová směrnice	258	252	2	1.3. Dodržování pravidel ochrany při zacházení a manipulaci se závadnými látkami, 1.5.Manipulace a uložení upravených kalů na zem. půdě
2 Nitrátová směrnice	102	101	1	2.2. Dodržování limitů hnojení
3 Ochrana volně žijících ptáků	178	177	1	3.2. Poškození 2 ks dřevin
4 Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin	78	78	0	
5 Potravinové právo	516 = SVS 67+ÚKZÚZ 243+SZPI 202	514	0	5.18.Nedodržení ochranné lhůty vet. léčivých přípravků, nezákonné ošetření veterinárními léčivými přípravkem
6 Zákaz používání některých látek v chovech	54	54	0	
7 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh	269	266	3	7.2. Provádění aplikace přípravku na ochranu rostlin v souladu s účelem jeho povoleného použití
8 Pesticidová směrnice	269	269	0	
9 Požadavky pro ochranu telat	69	69	0	
10 Požadavky pro ochranu prasat	53	52	1	10.3. Neumožnění etologických aktivit prasatům, 10.4. Prasata neměla trvalý přístup k dostatečnému množství čerstvé vody
11 Ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely	199	196	3	11.3. Chovatel nevede záznamy o použití veterinárních léčivých přípravků. 11.4. Volnost pohybu zvířat je omezena způsobem, který vede k poškození zdraví zvířat nebo k jejich zbytečnému utrpení.
CELKEM	2 225	2 206	19	

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 19. 3. 2025.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly na místě (KNM) může být kontrolováno více standardů DZES. Softwarové kontroly nejsou zahrnuty do počtu kontrol povinného 1 % vzorku kontrol podmíněnosti.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: P. Pechačová (MZe)

T2.1/10 - Počet kontrol podmíněnosti podle kontrolujících organizací v rámci povinného 1 % vzorku za rok 2024

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet zmařených kontrol	Počet provedených kontrol	Počet provedených kontrol s porušením ³⁾
ČiŽP	257	1,40%	255	0	255	1
SVS	306	1,67%	442	0	426	6
SZIF	219	1,19%	219	0	219	6
SZPI	189	1,02%	193	0	188	0
ÚKZÚZ ³⁾	784	1,46%	1 141	2	1 137	6
CELKEM	1 755	6,74%	2 250	2	2 225	19

1) Počet žadatelů přímých plateb, některých podpor RV s evidovanou výměrou nad 10 ha pro výběr ke kontrole 2024 - 18 350.

Každý žadatel je započten pouze jednou, ačkoli může být vybrán více kontrolními orgány.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 19. 3. 2025.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: P. Pechačová (MZe)

Pro jednotlivé podmínky DZES a požadavky jsou určeny příslušné specializované instituce, které provádí kontrolu jejich plnění. Přehled těchto kontrolních organizací a jim svěřených oblastí kontrol uvádí tab. T2.1/11.

T2.1/11- Přehled kontrolních organizací v roce 2024

Instituce	Oblast	Hlavní téma	Požadavky a standardy
SZIF	Klima a životní prostředí	Změna klimatu (její zmírňování a přizpůsobování se jí)	DZES 1 Zachování trvalých travních porostů DZES 2 Ochrana mokřadů a rašeliníšť (od roku 2025) DZES 3 Zákaz vypalování stmíšť na orné půdě vyjma případů odůvodněných zdravím rostlin
		Voda	DZES 4 Zřízení ochranných pásů u útvarů povrchových vod
		Půda (ochrana a kvalita)	DZES 5 Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze DZES 6 Minimální půdní pokryv půdy DZES 7A. Střídání plodin na orné půdě DZES 7B. Omezení plochy jedné plodiny
		Biologická rozmanitost a krajina (ochrana a kvalita)	DZES 8A. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neprodukční plochy DZES 8B. Zachování krajinných prvků DZES 8C. Zákaz ořezu dřevin DZES 9 Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů v lokalitách sítě Natura 2000
ČiŽP	Klima a životní prostředí	Biologická rozmanitost a krajina (ochrana a kvalita)	PPH 3 Ochrana volně žijících ptáků PPH 4 Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
SVS	Veřejné zdraví a zdraví rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 5 Potravinové právo PPH 6 Zákaz používání některých látek v chovech zvířat
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 9 Požadavky pro ochranu telat
			PPH 10 Požadavky pro ochranu prasat
			PPH 11 Ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely
SZPI	Veřejné zdraví a zdraví rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 5 Potravinové právo
ÚKZÚZ	Klima a životní prostředí	Voda	PPH 1 Vodní rámcová směrnice PPH 2 Nitrátová směrnice DZES 4 Zřízení ochranných pásů u útvarů povrchových vod
	Veřejné zdraví a zdraví rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 5 Potravinové právo
		Přípravky na ochranu rostlin	PPH 7 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh PPH 8 Pesticidová směrnice

Pramen: MZe

Zpracoval: P. Pechačová (MZe)

2.1.2.4 Sektorové intervence

Sektorové intervence přispívají k dosahování cílů SZP a posilují synergii s jinými nástroji SZP. Nastavují minimální požadavky týkající se obsahu a cílů u intervencí ve vybraných odvětvích. Primárním cílem je zajistit producentům rovné podmínky na vnitřním trhu a zabránit vzniku podmínek nerovné a nekalé soutěže. V předchozích obdobích byly sektorové intervence zařazeny pod Společnou organizaci trhů (SOT). Z prostředků EU tak bylo možné dosud podporovat zakládání organizací producentů (OP) pouze v sektorech ovoce a zeleniny. V rámci nové SZP 2023–2027 a vytvořeném Strategickém plánu zůstane zachována podpora pro OP v odvětví ovoce a zeleniny a vedle ní budou v ČR na obdobném principu podporována odvětví brambor, vajec a okrasných rostlin. Uznané organizace producentů jsou povinny vypracovat operační program a zaslat jej ke schválení SZIF¹². V roce 2024 bylo uznáno celkem 16 organizací producentů v sektoru ovoce a zeleniny, z nichž 6 OP provádí nový operační program podle Strategického plánu SZP 2023+. V roce 2024 nebyly vyplaceny žádné finanční

¹² Podmínky pro schválení operačního programu jsou uvedeny v rámci nové SZP v nařízení EP a Rady (EU) 2021/2115, nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/126 a nařízení vlády č. 82/2023 Sb.

prostředky pro organizace producentů ovoce a zeleniny v rámci Strategického plánu (o částečnou podporu na nový operační program si požádaly 4 organizace producentů, podpora však nebyla v roce 2024 vyplacena).

V roce 2024 byly vyplaceny finanční prostředky pro 2 OP v sektoru vajec ve výši 29,9 mil. Kč (uznány 3 OP pro producenty vajec), pro 1 OP v sektoru brambor ve výši 8,8 mil. Kč (uznány 3 OP pro producenty brambor) a pro 1 OP v sektoru okrasných rostlin ve výši 2,3 mil. Kč (uznána 1 OP pro pěstitele okrasných rostlin).

Vedle organizací producentů dále zahrnuje Strategický plán nové SZP 2023+ sektorové intervence v odvětví vína a včelařství.

Podpory v odvětví vína jsou členěny do dvou opatření, a to restrukturalizace a přeměna vinic a investice v odvětví vína. V roce 2024 bylo vyplaceno na opatření restrukturalizace a přeměna vinic 29,2 mil. Kč a na investice v odvětví vína 38,7 mil. Kč. Pravidla podpor pro sektorové intervence vína na období 2023–2027 jsou zakotvena v právních předpisech EU a ČR¹³. Dotace je stanovena dle sazeb uvedených v NV č. 69/2023 Sb., kdy tyto sazby u opatření restrukturalizace nepřekračují v méně rozvinutých regionech 75 % a v jiných než méně rozvinutých regionech 50 % způsobilých nákladů na realizaci daného opatření; u investic je to 50 % v méně rozvinutých regionech a 40 % v jiných než méně rozvinutých regionech.

Podpora včelařství ve formě šesti opatření je určena chovatelům včel registrovaným u ČMSCH, a. s. Na základě NV č. 53/2023 Sb. vyplatil SZIF na provádění opatření v odvětví včelařství v rozhodném období celkem 88,8 mil. Kč (viz. tab. T2.1/12), z toho největší podíl byl čerpán na opatření investice do hmotného majetku a na opatření boj proti včelím nákazám (60 %, resp. 26 %). Podíl spolufinancování prostředků z národních zdrojů z celkové částky představoval 50 %.

13 Opatření se řídí mj. NV č. 69/2023 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Nařízením EP a Rady (EU) 2021/2115, v platném znění, Nařízením EP a Rady (EU) 2021/2116, v platném znění a Nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/126, v platném znění.

T2.1/12 - Výdaje na Sektorové intervence dle SP 2023–2027 (mil. Kč) ¹⁾

Komodita	2024		
	celkem	z toho	
		ČR	EU
Organizace producentů - OP			
OP - Ovoce a zeleniny	0,0	0,0	0,0
OP - Vajec	29,9	0,0	29,9
OP - Okrasných rostlin	2,3	0,0	2,3
OP - Brambor	8,8	0,0	8,8
Vino			
Restrukturalizace a přeměna vinic	29,2	0,0	29,2
Investice v odvětví vína	38,7	0,0	38,7
Podpory produktů včelařství			
- školení pro včelaře a výstavnictví	2,9	1,4	1,4
- investice do hmotného majetku	53,5	26,7	26,7
- boj proti včelím nákazám	23,4	11,7	11,7
- racionalizace kočování včelstev	3,0	1,5	1,5
- plemenářské práce	5,2	2,6	2,6
- analýza včelích produktů	0,8	0,4	0,4
Celkem	197,7	44,4	153,3

1) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

2.1.3 Operační program Rybářství

Operační program (OP) Rybářství 2021–2027 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu. Program podporuje cíle Společné rybářské politiky a vytvořen byl v souladu s příslušným Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu. OP Rybářství se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti tradiční akvakultury, zvýšení produkce ryb z recirkulačních zařízení, zvýšení podílu zpracovaných ryb a na propagaci akvakultury. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost, konkurenceschopnost a odolnost akvakultury a její enviromentální dopady. V roce 2023 a 2024 se překrývalo vyplácení posledních podpor z OP Rybářství 2014–2020 (v roce 2024 bylo proplaceno posledních 48,6 mil. Kč) s vyplácením prvních podpor z OP Rybářství 2021–2027, které jsou uvedeny v T2.1/13.

T2.1/13 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2021–2027 (mil. Kč)^{1), 2)}

Priorita/Opatření	2023			2024			2021–2024		
	celkem	z toho		celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU		ČR	EU
1.4.1 Aktivita – Shromažďování údajů	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2 Aktivita – Sledovatelnost produktů	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.6.1 Aktivita – Vysazování úhoře říčního	0,00	0,00	0,00	4,13	1,24	2,89	4,13	1,24	2,89
Priorita 1 – Podpora udržitelného rybolovu a obnova a zachování vodních biologických zdrojů	0,00	0,00	0,00	4,13	1,24	2,89	4,13	1,24	2,89
2.1.1 Aktivita – Inovace	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.2 Aktivita – Investice do akvakultury	1,41	0,42	0,99	44,56	13,37	31,19	45,97	13,79	32,18
2.1.3 Aktivita – Investice do intenzivních akvakulturních systémů	0,00	0,00	0,00	0,25	0,07	0,17	0,25	0,07	0,17
2.1.4 Aktivita – Kompenzace	10,65	3,20	7,46	10,86	3,26	7,60	21,51	6,46	15,06
2.2.1 Aktivita – Propagační kampaně	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.2 Aktivita – Zpracování produktů	0,77	0,23	0,54	5,49	1,65	3,85	6,26	1,88	4,39
2.2.3 Aktivita – Organizace producentů	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.4 Aktivita – Opatření pro neočekávané události	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Priorita 2 – Podpora udržitelných akvakulturních činností, zpracování produktů rybolovu a akvakultury	12,84	3,85	8,99	61,16	18,35	42,81	74,00	22,20	51,80
Priorita 5 – Technická pomoc	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	12,84	3,85	8,99	65,29	19,59	45,70	78,13	23,44	54,69

1) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

2) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI)

OP Rybářství 2021–2027 byl schválen usnesením vlády č. 66 ze dne 2. 2. 2022. Evropská komise schválila OP Rybářství 2021–2027 dne 20. 6. 2022. V rámci OP Rybářství 2021–2027 bude do roku 2027 rozdělena přibližně 1 miliarda korun (z toho 30,01 mil. € z ENRAF¹⁴). Podpora z OP Rybářství 2021–2027 je rozdělena v poměru 70 % z ENRAF a 30 % ze státního rozpočtu. Vlastní spolufinancování příjemce u investičních aktivit je nastaveno na úrovni 50 % způsobilých výdajů projektu. OP Rybářství 2021–2027 vstoupil v roce 2024 do třetího roku své činnosti. Celkově bylo od začátku programu vyplaceno příjemcům k datu 31.12. 2024 78,13 mil. Kč. Z toho 54,69 mil. Kč (70,0 %) z EU a 23,44 mil. Kč (30,0 %) z národních zdrojů. Největší část prostředků je čerpána Prioritou 2, jedná se o 74 mil. Kč (94,7 %). V rámci Priority 2 je dominantní aktivita 2.1.2 Investice do akvakultury. V roce 2024 byla poprvé vyplacena podpora ve výši 4,13 mil. Kč v rámci aktivity 1.6.1 podporující vysazování úhoře říčního a také byla poprvé poskytnuta podpora v rámci aktivity 2.1.3 Investice do intenzivních akvakulturních systémů ve výši 0,25 mil. Kč. Celkem bylo v roce 2024 spuštěno 10 kolových výzev pro příjem žádostí o podporu. V lednu 2024 byla opět otevřena 4. výzva na aktivitu 2.1.4 Kompenzace, která má za cíl zajistit podporu mimoprodukčních funkcí rybníků. V dubnu byly spuštěny výzvy: 15. výzva na aktivitu 2.1.1 Inovace, 16. výzva na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury, 17. výzva na aktivitu 2.2.2 Zpracování produktů a 18. výzva na aktivitu 2.2.3 Organizace producentů. V červnu byla spuštěna 19. výzva na aktivitu 1.4.2 Sledovatelnost produktů. V říjnu byly spuštěny: 20. výzva na aktivitu 2.1.3 Investice do intenzivních akvakulturních systémů, 21. výzva na aktivitu 2.1.2 Investice do akvakultury, 22. výzva na aktivitu 2.2.2 Zpracování produktů a 23. výzva na aktivitu 2.2.1 Propagační kampaně. Současně dále probíhal

14 ENRAF - Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund). ENRAF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

příjem žádostí o podporu z průběžných výzev. U 11. výzvy, konkrétně u investic do intenzivních akvakulturních systémů, byla navýšena podpora o více než 11 mil. Kč z důvodu velkého zájmu žadatelů a ze stejného důvodu byla navýšena podpora o 21 mil. Kč také u 15. až 17. výzvy.

2.1.4 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k tématům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV“) na léta 2014–2020. V průběhu roku 2024 došlo k poskytnutí posledních finančních částek na projekty financované z OP VVV a program byl ukončen. Nejvíce prostředků bylo v rámci programu OP VVV přiděleno na projekty České zemědělské univerzity. V roce 2024 byl podporován projekt excelentního výzkumu zaměřeného na adaptaci lesnictví a dřevařství na globální změnu a 4. průmyslovou revoluci. Další část prostředků z OP VVV byla určena na podporu excelentního týmu a jeho přístrojově-technického zázemí v oblasti snížení důsledků klimatických změn v lesích. Ostatní prostředky pro ČZU připadly na pět dalších projektů (se zaměřením např. na studium vzniku a transformací nutričně významných látek v potravním řetězci nebo management vody intravilánu obce ve vztahu k okolní krajině aj.). Zbývající přibližně čtvrtina prostředků byla schválena v celkem sedmi projektech, které realizovaly Výzkumný ústav veterinárního lékařství, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Mendelova univerzita v Brně, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze a Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Řídící orgán připravil Operační program Jan Amos Komenský (dále jen „OP JAK“) na nové programové období 2021 až 2027. V roce 2024 bylo v realizaci 46 projektů. Ze schválených žádostí o platbu připadla ve finančním vyjádření největší část na projekty zaměřené na rozvoj infrastrukturního zázemí doktorských studijních programů na České zemědělské univerzitě v Praze a Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Zbývající prostředky pak byly rozděleny mezi další dvě univerzity (Mendelovu univerzitu v Brně a Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích), Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i. a dále mezi 26 menších projektů zemědělských a veterinárních středních škol, které využívají poskytnuté prostředky na předem definované účely podle svých individuálních potřeb (např. vzdělávání pedagogů, inovativní vzdělávání, koordinaci školy a zaměstnavatelů, školní asistenty aj.). Roli řídicího orgánu dobíhajícího i nového operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále jen „OP PIK“) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti. Projekty s proplacenými žádostmi o platbu v roce 2024 byly zaměřené zejména na inovace a energetické úspory, a to především v oblastech výroby potravinářských výrobků a výroby průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata, výroby kakaa, čokolády a cukrovinek (viz tab. T2.1/14).

Nový Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost na programové období 2021–2027 (dále jen „OP TAK“), řízený MPO, je strukturován do šesti priorit. K 31. 12. 2024 bylo v rámci OP TAK vyhlášeno 55 dotačních výzev začleněných do Priority 1 (Posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformaci), Priority 2 (Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti MSP), Priority 3 (Rozvoj digitální infrastruktury), Priority 4 (Posun k nízkouhlíkovému hospodářství) a Priority 5 (Efektivnější nakládání se zdroji) a Priority 6 (Finanční nástroje).

T2.1/14 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)¹⁾

Účel	Zdroj	Předmět podpory	2023			2024 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV	MŠMT	Výdaje OP VVV 2014–2020 na agrární výzkum a inovace.	386	75	311	106	23	83
Výdaje OP JAK	MŠMT	Výdaje OP JAK 2021–2027 na agrární výzkum a inovace.	6	1	5	107	28	79
Výdaje OP PIK	MPO	Výdaje OP PIK 2014–2020 do potravinářského průmyslu	396	0	396	49	0	49
Výdaje OP TAK	MPO	Výdaje OP TAK 2021–2027 do potravinářského průmyslu	0	0	0	36	0	36
Výdaje OP ŽP	MŽP	Výdaje OP 2014–2020 do zemědělství a potravinářství	23	0	23	70	0	70
Výdaje OP ŽP	MŽP	Výdaje OP 2021–2027 do zemědělství a potravinářství	5	0	5	114	0	114
Národní plán obnovy	EU	Aktivita 2.6.4 - pozemkové úpravy	483	83	400	205	36	168
Celkem			1 299	159	1 140	687	87	599

1) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

p = předpoklad k 30. 6. 2025

Pramen: MŠMT, MPO, SPÚ, MŽP

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Dále mohli zemědělci dočerpávat podporu z Operačního programu Životní prostředí na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Příjemci podpory čerpali finanční prostředky v programovacím období 2014–2020 z prioritní osy 1 – Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, z prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, z prioritní osy 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika a z prioritní osy 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu.

Na předchozí období navazuje Operační program Životní prostředí na léta 2021 až 2027. Nový program byl uživatelsky zdokonalen, zahrnuje aplikaci zjednodušených metod vykazování. Stanovené cíle operačního programu jsou odrazem aktuálních témat ve společnosti (adaptace na změnu klimatu, ochrana ovzduší a oběhové hospodářství).

Nové operační programy na nové programové období (Operační program Jan Amos Komenský na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MŠMT, Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MPO, Operační program Životní prostředí na léta 2021 až 2027 s řídicím orgánem MŽP) ve své struktuře

a zaměření navazují na prioritní témata financovaná ze strukturálních fondů Evropské unie v programovém období 2014–2020.

2.2 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.1.2.1, avšak včetně podpory včel) v období 2023–2024 je uveden v tab. T2.2/01 a T2.2/02.

T2/2/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2023	2024 ^p
Dotace MZe podle Zásad (vyplacená částka v mil. Kč - stav k 28. 2. 2025)			2 918	2 618
Podpora včelařství	2023, 2024: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzoslušných plodin. Dotace na včelstvo, které v příslušném roce zazimováno; 180,- Kč/včelstvo.	47	37
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2023, 2024: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinných a ve školkách. Maximálně 93 tis. Kč/ha vybudované závlahy.	6	7
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2023, 2024: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce; 97 - 334 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	14	13
Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství	2023, 2024: Dotační program 1.V.	Podpora nezbytného zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce (do 97 000 Kč/ha sadba ušlechtilých odrůd ovocných keřů, do 334 000 Kč/ha sadba ovocných stromů).	8	0
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2023, 2024: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyřezovaných hospodářských zvířat dle plemennářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	246	72
Genetické zdroje	2023, 2024: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Podpora na koordinaci Národního programu.	86	87
Ozdravování polních a speciálních plodin	2023, 2024: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	257	32
Nákladový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2023, 2024: Dotační program 8.	Ozdravování chovu prasat a drůbeže.	1 065	837
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2023, 2024: Dotační program 9.A	Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.). Podpora na výzkum a transfer technologií v chovu drůbeže.	109	15
	2023, 2024: Dotační program 9.E	Školní závody - spolupráce firem a středních škol.	16	16
	2023, 2024: Dotační program 9.F	Podpora poradenství v zemědělství - přenos všeobecných informací v zemědělství (vstupní konzultace, webové stránky, odborné/výukové materiály, semináře, workshopy, webináře a kurzy) a poradenství v zemědělství a lesnictví (odborné konzultace) a demonstrační farmy.	47	32
	2023, 2024: Dotační program 9.H	Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v zahraničí.	16	13
	2023, 2024: Dotační program 9.I	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství - výše dotace do 100 % vynaložených uznaných nákladů. (Rok 2023 - 92 530 Kč, rok 2024 - 699 918 Kč)	0	1
	2023, 2024: Dotační program 9.J	Podpora zlepšování praktické výuky ve včelařství (dotace k výsledku hospodaření). Výše dotace: do 3 000 Kč/včelstvo, do 200 000 Kč/provoz a údržba včelnice, do 100 000 Kč/provoz jednoho doplňkového včel. provozu.	3	3
	2023, 2024: Dotační program 10.D a 10.E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	38	21
Mimoprodukční funkce rybníků	2023, 2024: Dotační program 15	Částečná kompenzace úbytu rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků. Výše dotace do 1 000 Kč na 1 ha katastrální plochy rybníka.	67	70
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revířů	2023, 2024: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diverzity rybích populací v povrchových vodách (do 800 Kč na 1 ha revíře).	18	15
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2023, 2024: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze). Výše dotace: a) do 20 000 Kč/t pro žadatele, kteří shromáždí do 150 tun (včetně) potravin dle zákona b) do 3 000 000 Kč pro žadatele, kteří shromáždí více jak 150 tun potravin dle zákona + do 4 500 Kč za každou tunu převyšující 150 tun potravin dle zákona c) do 7 000 Kč/t za prvních 1 000 tun shromážděných potravin dle zákona a do 5000 Kč za každou tunu převyšující 1 000 tun potravin dle zákona pro ČFPB.	101	95
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2023, 2024: Dotační program 19	Podpora na účast producentů a zpracovatelů konzumních brambor v režimu jakosti Q CZ na úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (sazbová dotace).	60	1
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2023, 2024: Dotační program 20	Podpora napájení dojců v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojců v letním období. Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže, chovu prasat a skotu chovaného bez tržní produkce mléka, ve výkrmu býků.	652	1 190
Centra odborné přípravy	2023, 2024: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učešními pomůckami.	62	61
Kompenzace škod způsobených mrazy	2024: Dotační program M.1.4./M.2.	Dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy v dubnu 2024 na ovocných a lesních školkách.	x	0
Ostatní výdaje MZe			5 619	4 665
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků	Náklady MZe	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2023 (programy 129 280, 129 310, 129 330, 129 360, 129 370, 129 390, 129 400, 129 410, 229 310, 129 180). V roce 2024 (programy 129 280, 129 310, 129 340, 129 360, 129 390, 129 400, 129 410, 129 420, 129 430, 129 490, 129 500).	3 245	2 512
Výdaje MZe na rezortní výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora.	1 154	1 067
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím. Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n/Labelm).	811	823
Program 13.1 Vzdělávání a propagace	Rozpočet MZe	Podpora vzdělávacích aktivit a propagace - Podpora je poskytována podle Zásad MZe pro NNO.	31	30
Program 14.1 Zájmová a další volnočasová činnost pro děti a mládež	Rozpočet MZe	Podpora je poskytována podle Zásad MZe pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím.	2	2
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady podle zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči.	296	149
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	42	45
Výdaje MZe určené ÚKZLUZ	Výdaje MZe	Veřejné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tisíc Kč, rok 2023 - 136 000 Kč, rok 2024 - 137 000 Kč).	0	0
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	17	20
Výdaje na LPS	Výdaje MZe	Výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPS.	21	17
Dotace PGRLF			1 775	1 731
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice	Programy ZEMĚDĚLEC, PUDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, zemědělským prvovýrobcem, který dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	568	706
Programy Zpracovatel dřeva, dále program Zpracovatel, program Lesní hospodář a program Lesní školkař	Podpora formou subvence úroků z investičních úvěrů na nákup techniky a technologií v režimu de minimis	Příjemci podpory mohou být podnikatelé, kteří se zabývají oblastí lesního hospodářství a zpracování zemědělských produktů.	24	27
Program Investiční úvěry Zemědělec a Lesnictví	Podpora k poskytnutým úvěrům ve formě snížení jistiny úvěru	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců, kteří jsou řazeni do kategorie malých a středních podniků, na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku. V rámci programu Investiční úvěry jsou poskytovány úročené úvěry na pořízení investičního majetku.	213	132
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora nákupu půdy ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu.	38	57
Program Provoz 2020, Provoz 2022, Provoz - Potravinářství	Snížení jistiny úvěru	Snížení jistiny úvěru, který je určen pro malé a střední podniky v oblasti zemědělské prvovýroby, jejichž podnikání bylo negativně ovlivněno v souvislosti s COVID-19 a agresí Ruska vůči Ukrajině.	315	0
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat, produkce lesních školek a lesních porostů.	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	617	809

p = předpoklad k 30. 6. 2025, u dotací MZe podle zásad stav k 28. 2. 2025
Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPU a další instituce
Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

T2.2/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podporu	2023	2024 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			15 961	15 348
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (st. rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty. Rok 2024 - jedná se o objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. zelenou naftu k 31. 12. 2024.	2 277	1 957
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001–50 000 (19,20 Kč), 50 001–100 000 (22,40 Kč), 100 001–150 000 (25,60 Kč), 150 001–200 000 (28,80 Kč).	51	47
Vrácení spotřební daně z piva (za zdaňovací období květen až prosinec 2020; za velikostní skupiny pivovarů: do 10 000 hl/rok, od 10 000 - 50 000 hl/rok, od 100 000 - 150 000 hl/rok, nad 200 000 hl/rok).	Podle § 89 odst. 4 Zákona o spotřebních daních č. 353/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Suma vrácené spotřební daně u piva původně uvedeného do volného daňového oběhu a poté vráceného zpět do režimu podmíněného osvobození od daně za účelem přepracování nebo likvidace.	4	1
Zvýhodnění záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované Národní rozvojovou bankou (dříve ČMZRB, a.s.) pro střední a malé podniky v potravinářství	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený bankou, realizace záměru v ČR (Součástí částky v roce 2024 je také podpora formou programu Záruka s vyšší zaručovaných úvěrů 193,4 mil. Kč a s vyšší poskytnutých záruk 135,4 mil. Kč. Dále NRB poskytla 9 úvěrů ve výši 10,9 mil. Kč a finanční příspěvky ve výši 11,6 mil. Kč).	200	188
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ	Národní podpora.	30	20
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ	Národní podpora podle Zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	4	3
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	Výdaje GA ČR a TA ČR	Výdaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	338	394
Věřejné výdaje na vysoké školství (na příslušné fakulty 5 univerzit ČR)	Výdaje MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	4 253	4 808
Věřejné výdaje na střední školství	Výdaje krajů	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy a na některé další střední odborné školy (lesnické, rybářské ad.).	3 403	3 837
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS	Výdaje v rámci prvovýroby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách včetně.	432	424
Veterinární dozor	Výdaje SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE	267	214
Náhrada za škody způsobené vlekem na hospodářských zvířatech	Výdaje SR	Náhrady škod vyplacené podle zákona č. 115/2000 Sb. (Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy).	10	12
Monitoring cizorodých látek	Výdaje jednotlivých institucí (SVS, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	67	67
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost	Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v rámci označování a evidence zvířat.	48	50
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci prvovýroby, financované ze zdrojů SZPI	Výdaje v rámci prvovýroby, financované SZPI.	542	578
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Výdaje Státní zkušebny zeměd., potravin. a lesnických strojů, a s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	31	35
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	57	56
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinných a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	892	838
Výdaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	17	18
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF a MZe	Výdaje SZIF na propagaci značky Klasa a MZe na propagaci regionálních potravin.	161	128
Veletrhy a výstavy	Výdaje SZIF	Zajištění tuz. veletrhů a výstav mimo marketingovou podporu značek kvality.	1	1
Podpora včelařství	Výdaje krajských úřadů	Různé typy podpor do různých oblastí (např. výměna nástavků na úlech, léčba nemocí, plošné vyšetření včelího moru apod.).	18	14
Podpora biopotravin a produktů ekologického zemědělství	Výdaje SZIF	Projekt notifikované podpory č. SA.48354 (2017/N) s názvem Propagační kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství.	7	15
Propagace evropského zemědělství - vnitřní trh	Výdaje SZIF - zdroje EU	Propagační opatření pro zemědělské produkty dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1144/2014. Propagační program „Zrozeň v EU“ propaguje evropské zemědělství a jeho produkty.	2	0
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace zemědělských a potravinářských výrobků na veřejnosti, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	33	40
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv	Nakoupené hmotné rezervy potravinářského a agrárního charakteru k využití při krizových stavech.	347	423
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Rřízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	52	52
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů ¹⁾	Výdaje NAZV, TA ČR, MZe (již zahrnutý v jiných opatřeních)	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP. Jsou zde zahrnuté náklady řešených projektů VaV, poradenství a propagace.	23	19
Programy MŽP	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora zaměřená na udržení biologické rozmanitosti) a Program Podpora přirozených funkcí krajiny (zaměřeno na investiční i neinvestiční podporu, například opatření na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy a zachráně programy), Správa státního majetku ve zvláště chráněných územích.	161	273
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	5
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	1 648	739
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	59	93
Pozemkové úpravy	Výdaje měst, obcí, soukrom. subjektů	Výdaje na pozemkové úpravy.	2	1
Program podpory pro firmy na zvýšení nákladů na zemní plyn a elektřinu v důsledku mimořádné prudkého růstu jejich cen	Výdaje MPO. Výše dotace je stanovena s ohledem na limit podle Dočasného krizového rámce EK.	Oprávněnými žadateli jsou podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělství, lesnictví, těžbě a dobývání a zpracovatelském průmyslu. Způsobilé náklady vznikly v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině. (Dotace pro zemědělské podniky - CZ-NACE 01).	47	0
		Oprávněnými žadateli jsou podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělství, lesnictví, těžbě a dobývání a zpracovatelském průmyslu. Způsobilé náklady vznikly v souvislosti s ruskou agresí vůči Ukrajině. (Dotace pro potravinářské podniky - CZ-NACE 10 a 11).	472	0
Celkem národní podpory (tab. T2.2/01 + T2.2/02)			26 250	24 343

p = předpoklad k 30. 6. 2025

¹⁾ Položka se odečítá z celkové součty výdajů. Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí.Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ, MPSV, ČSSZ, MF, MPO a další instituce
Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo v souladu s metodikou OECD rozšířeno sledování národních podpor o podpory tzv. obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR,

výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

V tab. T2.2/02 jsou uvedeny náklady na nakoupené hmotné rezervy potravinářského a agrárního charakteru k využití při krizových stavech. V roce 2024 byly poskytnuty finanční prostředky na nákup, dodržování skladových podmínek a obměnu potravinářských a agrární komodit, jež jsou evidovány nejen pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, ale i pro zabezpečení potřeb ozbrojených sil dle přílohy č. 3 k vyhlášce č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. Pro obyvatele Pásma Gazy byla v roce 2024 poskytnuta ze strany Správy státních hmotných rezerv potravinová pomoc formou kojenecké výživy. Humanitární dar byl finančně hrazen Ministerstvem zahraničních věcí ČR.

Celkový objem všech sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2024 meziročně snížil o 1,9 mld. Kč na 24,3 mld. Kč, přičemž největší podíl zauímají ostatní národní podpory. Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci těchto podpor v roce 2024 stejně jako v roce 2023 nejvíce vyplaceno na vrátce spotřební daně z minerálních olejů používaných v zemědělské prvovýrobě nebo pro provádění hospodaření v lese (2,0 mld. Kč). Uplatnění této vratky upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2024 byl schválen Zákon č. 462/2024 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů a navazující Vyhláška č. 464/2024 Sb. Zemědělci mohou s účinností od 1. 1. 2025 využívat nejen roční období pro zdanění, ale také pololetní období.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních, kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy.

Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy, zemědělské akce, výstavy, propagaci regionálních potravin a dále vybrané typy podpor včelařům. Podpory vyplácené krajskými úřady doplňují systém státní pomoci na celostátní úrovni.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2024, stejně jako v roce 2023, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024. Na konečné částce této skupiny podpor (k 28. 2. 2025 ve výši 2,6 mld. Kč) se výrazněji podílela podpora zaměřená na zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat v rámci dotačního titulu 20, v roce 2024 ve výši 1 190 mil. Kč a podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 837 mil. Kč (viz tab. T2.2/01).

Projekty zaměřené na ozdravování polních a speciálních plodin (tj. také prevence a šíření virových a bakteriálních chorob) byly v roce 2024 podpořeny v dotačním programu 3 částkou 32 mil. Kč (stav k 28. 2. 2025).

V roce 2024 nebyl do Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, přidán žádný nový dotační program. Dotační programy vyhlášené v roce 2024 navazují svým obsahem na programy vyhlášené v uplynulých letech. Také v roce 2024 vyplácelo MZe ČR podpory prostřednictvím své platební agentury, Státního zemědělského intervenčního fondu.

V roce 2024 pokračovala podpora potravinových bank prostřednictvím národního dotačního programu 18 Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením. MZe ČR podporuje jejich činnost již od roku 2016.

Potravinovou pomoc z potravinové banky mohou čerpat např. rodiče samoživitelé, vícečetné rodiny, děti a mladiství v nepříznivé životní situaci, senioři, osoby se zdravotním omezením nebo osoby sociálně vyloučené. Sbírký potravinové pomoci pokračovaly v roce 2024 po celé republice. V ČR dostávají potravinové banky nejvíce potravin z obchodních řetězců nabízejících rychloobrátkové zboží. Po záplavách dne 13. září 2024 se potravinové banky na území ČR zapojily do humanitární pomoci a distribuovaly materiální pomoc v zaplavených místech. Potravinové banky Olomouckého kraje, Ostravy a Jihočeského kraje, také Česká federace potravinových bank zřídily krizové štáby.

Ministerstvo životního prostředí pokračovalo v podpoře potravinových bank prostřednictvím programů zaměřených na prevenci odpadu a omezování plýtvání s potravinami.

Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) pokračovala od roku 2021 v činnosti v souladu s novou bankovní strategií jako Národní rozvojová banka (NRB).

Národní rozvojová banka poskytovala v roce 2024 záruky v programu Záruky. V rámci této podpory bylo poskytnuto 58 záruk, v celkové výši 135,4 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 193,4 mil. Kč. Program Záruky EXPANZE usnadňuje malým a středním podnikatelům přístup k provozním a investičním úvěrům poskytovaným komerčními bankami. Program je hrazen z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů pomocí vytvořeného nástroje, tj. Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Dále byl v roce 2024 vyhlášen program Záruky ELEKTROMOBILITA, ve kterém bylo poskytnuto 92 záruk v celkové výši 42,0 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 59,9 mil. Kč.

V roce 2024 poskytla Národní rozvojová banka potravinářským podnikům v rámci OP TAK, z programu Úvěry-Úspory Energie celkem 3 úvěry v celkové výši 3,2 mil. Kč, z programu Úvěry-FVE tři úvěry ve výši 2,6 mil. Kč. Mezi další poskytnuté úvěry ze strany NRB patřily v roce 2024: dva poskytnuté úvěry ve výši 4,3 mil. Kč (produkt S-podnik Plus –

úvěr pro sociální podnikatele) a jeden poskytnutý úvěr ve výši 855,0 tis. Kč (produkt Transformace – úvěr pro uhelné regiony).

Podpory PGRLF

PGRLF se i v roce 2024 zaměřilo na poskytování investičních a provozních úvěrů zvláště na podporu malých a středních podniků. PGRLF dlouhodobě poskytuje podporu prostřednictvím finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů. Fond dále poskytuje přímé podpory určené na úhradu nákladů spojených s platbou pojistného.

Další oblastí PGRLF je poskytování úvěrů s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Investiční úvěry Lesnictví (pro podnikatele v oblasti lesního hospodářství, vlastníky a pachtýře lesa a pro podnikatele provozující lesní školky).

PGRLF upravil od 1. března 2024 podmínky poskytování podpory pro program Zemědělec. U programu došlo k navýšení celkového limitu podporovaných úvěrových prostředků, také k zavedení kategorie začínajícího podnikatele. Sazby podpory jsou stanoveny podle ekonomického vyhodnocení všech přijatých žádostí za období od 1. října do 30. září následujícího roku, u programu Zemědělec byla sazba stanovena ve výši 3,3 % p. a. U začínajících podnikatelů je sazba podpory navýšena o 1 % za rok. V roce 2024 činila vyplacená podpora 703 mil. Kč. Cílem nejčastěji využívaného programu PGRLF Zemědělec je pomoc zemědělským prvovýrobce v investiční činnosti (do zařízení a vybavení, do technologických celků, výstavby, pořízení nemovitého majetku a investic na nákup plemenných zvířat).

PGRLF otevřel v září 2024 nový program pro výrobce potravin zaměřený na subvence části úroků z komerčních úvěrů. Pomocí programu mohou výrobci potravin vytvořit předpoklady pro rozvoj podniku; podporovány byly investice související se zpracováním zemědělských výrobků a výrobou potravin nebo uváděním vlastních výrobků na trh. Podpora směřovala na realizaci dlouhodobých investičních záměrů (na restrukturalizaci, modernizaci atd.). U programu Potravinář je také podpora poskytována v režimu de minimis. Sazba podpory byla stanovena za každé čtvrtletí daného roku, na základě ekonomického vyhodnocení všech žádostí, které byly v kalendářním čtvrtletí zaregistrovány.

MZe ČR motivuje zemědělce a lesníky k řízení rizik v podnikání, mimo jiné prostřednictvím programů PGRLF zaměřených na podporu pojištění.

PGRLF stanovil sazby podpory pojištění pro rok 2024. V roce 2024 byla výše podpory pojištění speciálních plodin stanovena na 65 %, u ostatních plodin na 47 % a u hospodářských zvířat na 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění. Výše podpory pojištění lesních porostů byla stanovena na 50 % a výše podpory pojištění lesních školek byla rovněž stanovena na 50 % z celkové výše uhrazeného pojistného.

V roce 2024 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 809 mil. Kč (viz tab. T2.2/01). Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.2/03.

T2.2/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2024

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Přislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	2 286	1 371	3 046 205	381 533	298 185
s.r.o.	1 059	649	2 363 384	269 713	179 602
a.s.	538	399	3 072 982	433 356	170 461
ZD	427	289	2 531 189	385 677	136 320
Ostatní	9	1	24 453	2 302	4 922
ČR celkem¹⁾	4 319	2 709	11 038 214	1 472 581	789 489
Podle typu programu					
I - zemědělec	3 563	2 261	9 625 866	1 313 052	702 697
I - půda	0	0	0	0	2 809
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	564	325	837 889	109 485	57 064
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	17	10	22 531	2 217	779
Lesní hospodář (Lesy stroje)	139	92	323 854	26 165	23 257
Zpracovatel (od r. 2015)	4	12	186 874	14 915	2 863
Potravinář (od r. 2023)	32	9	41 200	6 747	19
Celkem²⁾	4 319	2 709	11 038 214	1 472 581	789 489
Mláď ³⁾	60	52			

1) Součty hodnot za jednotlivé organizace se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

2) Součty hodnot za jednotlivé typy programu se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

3) Tento program není zahrnut do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.3 Podpory tržních cen a organizace trhu mimo Strategický plán SZP

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2023 a 2024 uvádí tab. T2.3/01.

T2.3/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)⁴⁾

Komodita	2023			2024 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	137,3	87,6	49,7	152,2	76,8	75,3
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a ml. výrobků - soukromé skladování mlékárenských výrobků	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vín	105,2	0,0	105,2	1,5	0,0	1,5
Podpory v rámci SOT s vínem	35,8	0,0	35,8	0,0	0,0	0,0
Včelařské produkty - zlepšení výroby	29,6	14,8	14,8	0,0	0,0	0,0
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	169,6	0,0	169,6	164,5	0,0	164,5
Ovoce a zelenina do škol ²⁾	133,6	46,2	87,4	140,3	55,7	84,6
Mimořádná opatření v odvětví ovoce a zeleniny	0,0	0,0	0,0			
Mimořádné podpory pro přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích³⁾, z toho:	242,8	80,0	162,8	336,7	51,4	285,3
Ovoce	48,0	15,8	32,2	336,7	51,4	285,3
Zelenina	48,0	15,8	32,2	0,0	0,0	0,0
Chmel	41,2	13,6	27,6	0,0	0,0	0,0
Krávy v systému chovu s tržní produkci mléka	105,6	34,8	70,8	0,0	0,0	0,0
Propagace zemědělských produktů	5,6	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	400,0	400,0	0,0	4 000,0	4 000,0	0,0
Celkem	1 259,5	628,6	630,9	4 795,2	4 183,9	611,2

p = předpoklad k 30. 6. 2025

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

2) Údaje za marketingový rok.

3) Mimořádné podpory byly vyplaceny v roce 2023 na základě Nařízení vlády č. 306/2023 Sb. a v roce 2024 na základě Nařízení vlády č. 264/2024 Sb. V roce 2023 a 2024 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

4) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2024 byly v rámci mimořádných opatření vyplaceny podpory pěstitelům ovoce. Dne 4. září 2024 schválila Vláda ČR nařízení vlády o stanovení některých podmínek provádění mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024 (Nařízení vlády č. 264/2024 Sb.). Zároveň rozhodnutí vlády předcházelo přijetí Prováděcího nařízení Komise (EU) 2024/2030 ze dne 23. července 2024, kterým se stanoví mimořádná finanční podpora pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví vína postiženého nepříznivými klimatickými jevy v Rakousku, Česku a Polsku v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013.

Pěstitelé, jejichž úroda v ovocných sadech spálily jarní mrazy, se mohli hlásit do konce října 2024 o mimořádnou podporu za škody. O náhradu požádalo 539 pěstitelů. Největší škody způsobily mrazy na jabloních, největší příspěvek proto získali pěstitelé jabloní. O podporu mohli požádat pěstitelé, kteří prokázali poškození jarními mrazy u konkrétního druhu ovoce vyšší než 50 %. Žadatelé také museli doložit doklad o pojištění nebo prokázat, že používají na plochách protikroupové a protidešťové systémy ochrany. Pokud žadatel nesplnil podmínku pojištění, byla mu podpora přiznána v poloviční výši.

Státní zemědělský intervenční fond vyplatil žadatelům z titulu Mimořádné finanční podpory pro odvětví ovoce postižené nepříznivými klimatickými jevy v roce 2024 podporu v celkové výši 336,7 mil. Kč.

Dále připadl v roce 2024 vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Organizace producentů ovoce a zeleniny (164,5 mil. Kč), projekt Ovoce a zelenina do škol (140,3 mil. Kč) a na obnovu vinic (1,5 mil. Kč). Finanční prostředky na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2024 k meziročnímu nárůstu (o 14,9 mil. Kč na 152,2 mil. Kč).

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Pojmy venkov a město jsou vnímány odlišně v různém čase, v různých zemích a regionech i různými lidmi. Bývají definovány například demograficky, úrovní rozvinutosti lokální infrastruktury, její dostupností, podílem ekonomických sektorů na zaměstnanosti nebo správním rozhodnutím. V zemích, které ještě nedávno v nějaké míře uplatňovaly velikostní kritérium při definování měst, byl počet 2 000 obyvatel nejčastější a 5 000 obyvatel druhou nejčastější používanou mezní hodnotou (UN SC 2020, UN DESA PD 2019)¹⁵. Zatímco předcházející vydání Zelené zprávy používaly hodnotu 2 000 obyvatel, Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) a v některých svých výstupech i Český statistický úřad (ČSÚ) pracují s hodnotou 3 000 obyvatel. Ve výsledcích sčítání lidu za městské obyvatelstvo ČSÚ považuje obyvatelstvo hlavního města, statutárních měst a měst¹⁶.

Od Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 27. 3. 2021 (z jehož údajů vychází níže popsaná klasifikace obcí, která bude nově užívána rovněž v Zelených zprávách) do 1. 1. 2024 narostl počet obyvatel ČR o 376 388, tj. o 3,6 %. Zatímco úbytek obyvatelstva (-4,5 %) zaznamenala pouze velikostní kategorie nejmenších obcí do 199 obyvatel (při současném zvětšení její rozlohy), přírůstek obyvatelstva v kategorii 200-999 byl podprůměrný (1,4 %), v kategorii 1 000-4 999 nadprůměrný (4,3 %) a v kategorii 5 000-9 999 vysoce nadprůměrný (5,9 %).

15 Četnosti výskytu jednotlivých mezních hodnot v tomto souboru 103 zemí byly následovné ([počet obyvatel] v [počet zemí]): 1 000 v 15, 2 000 v 30, 3 000 v 14, 4 000 v 3, 5 000 v 22, 10 000 v 10 a 20 000 nebo víc obyvatel v 6 zemích.

16 Tedy ne městysů, ani obcí. Vojenské újezdy nemají žádné obyvatele s obvyklým pobytem.

T3.1/01 - Velikostní kategorie obcí ČR k 27. 3. 2021 a k 1. 1. 2024

Populační velikost obce	Obce ¹⁾				Obyvatelé			Rozloha (km ²)			Hustota zalidnění			
	MO	VO	Σ (abs.)		(abs.)		(%)	(abs.)		(%)	(obyv. na 1 km ²)			
	2024	2021	2024	IZ	2021	2024	IZ	2021	2024	IZ	2021	2024	IZ	
do 99	0	389	440	389	-11,6	30 985	27 542	-11,1	2 488	2 835	13,9	12,5	9,7	-22,0
100-199	2	963	996	965	-3,1	147 228	142 583	-3,2	6 075	6 407	5,5	24,2	22,3	-8,2
200-499	35	1963	1 991	1 998	0,4	654 469	661 947	1,1	17 571	17 828	1,5	37,2	37,1	-0,3
500-999	103	1271	1 359	1 374	1,1	961 206	976 424	1,6	16 998	16 899	-0,6	56,5	57,8	2,2
1 000-1 999	160	646	776	806	3,9	1 082 202	1 125 010	4,0	13 907	13 532	-2,7	77,8	83,1	6,8
2 000-2 999	63	200	256	263	2,7	627 075	640 610	2,2	5 951	5 946	-0,1	105,4	107,7	2,3
3 000-4 999	61	124	171	185	8,2	664 831	709 982	6,8	4 415	4 345	-1,6	150,6	163,4	8,5
5 000-9 999	108	38	139	146	5,0	943 034	998 934	5,9	4 801	4 479	-6,7	196,4	223,0	13,5
10 000 a více	132	0	130	132	1,5	5 413 137	5 617 523	3,8	6 665	6 601	-1,0	812,1	851,0	4,8
ČR celkem	664	5 594	6 258	6 258	0,0	10 524 167	10 900 555	3,6	78 871	78 871	0,0	133,4	138,2	3,6

1) MO - Městské obce, VO - Venkovské obce, IZ - Index změny mezi roky 2021 a 2024: $IZ = (X_{2024} - X_{2021}) / X_{2021} \cdot 100 (\%)$

Pramen: ČSÚ: Výsledky sčítání 2021 - otevřená data, kód produktu 170359-23. Malý lexikon obcí ČR 2024. Eurostat: LAU 2024
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units> Data k 27. 3. 2021 a 1. 1. 2024

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

V roce 1991 byla představena klasifikace obcí podle tzv. stupně urbanizace, avšak praxí nebyla akceptována kvůli velkým rozdílům v rozloze a tvaru obcí v různých zemích a regionech a kvůli změnám jejich hranic v čase¹⁷. To se změnilo v roce 2011, kdy Evropská komise (Eurostat, DG REGIO, DG AGRI, JRC) ve spolupráci s OECD modifikovaly tuto metodiku tak, aby do ní vstupovala data o rozmístění obyvatelstva ne přímo za obce, ale za čtvercové buňky s velikostí 1 km² v pravidelné síti, tj. v populačním gridu¹⁸. O několik let později byla tato metodika ukotvena v legislativě EU (např. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 522/2014 a Oprava Nařízení EP a Rady (EU) 2017/2391, kterým se mění Nařízení EP a Rady (ES) č. 1059/2003, pokud jde o územní typologie - Tercet) a 5. března 2020 ji prakticky v nezměněné podobě na návrh konsorcia organizací (EU, OECD, Světová banka, FAO, UN-Habitat, ILO) na svém 51. zasedání schválila Statistická komise OSN jako „metodiku pro vymezování měst a městských a venkovských oblastí pro účely mezinárodního a regionálního statistického srovnání“. Jejím cílem je tvorba politik založená na důkazech.

Nařízení Tercet rozlišuje tři kategorie na každé z tří následujících velikostních úrovní územních jednotek: na úrovni buňky gridu – městská centra, městské klastry, venkovské buňky (přičemž první dvě dohromady možno nazvat městské buňky); na úrovni obce – velká města, města a předměstí, venkovské obce (přičemž první dvě dohromady tvoří městské obce¹⁹); na úrovni kraje – převážně městské regiony, přechodné regiony, převážně venkovské regiony.

17 *Iniciativy v oblasti rozlišování měst a venkova v mezinárodních srovnáních v minulosti nebyly dlouho úspěšné jak kvůli výše zmíněné vžitě odlišnosti vnímání, tak i kvůli neexistenci harmonizovaných dat s podrobností a spolehlivostí, které jsou zmíněné níže. Na začátku devadesátých let se o takové rozlišení pokusila např. OECD, která za venkovské považovala lokální administrativní jednotky (obce) s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel na km² (s výjimkami v některých zemích).*

18 *První populační grid ze SLDB pro země EU je dostupný za rok 2011. Ze SLDB 2021 je od roku 2023 dostupný grid s celkovým počtem obyvatel s obvyklým pobytem a nově od roku 2024 i s počty obyvatel ve vybraných demografických kategoriích.*

19 *Nařízení Tercet ve skutečnosti uvádí všeobecnější pojmy venkovské a městské oblasti, ne obce.*

Klasifikace buněk gridu podle stupně urbanizace vychází z chápání městskosti, resp. venkovskosti jako přítomnosti, resp. nepřítomnosti jisté koncentrace obyvatel ve stejně velkých neměnicích se územních jednotkách, což zajišťuje srovnatelnost v prostoru a čase. Přitom je zohledněno jak absolutní, tak i relativní vyjádření koncentrace obyvatel, tedy nikoliv pouze počet obyvatel, nebo pouze hustota zalidnění, jako tomu bylo ve výše zmíněných přístupech.

Zatímco buňky s hustotou zalidnění alespoň 1 500 obyvatel na km², vytvářející shluky s celkovou populací alespoň 50 000 obyvatel, jsou zařazené do kategorie „městská centra“, a ze zbývajících buněk jsou ty s hustotou zalidnění alespoň 300 obyvatel na km² vytvářející shluky s populací alespoň 5 000 obyvatel zařazené do kategorie „městské klastry“, všechny ostatní jsou klasifikovány jako „venkovské buňky“²⁰. Poslední aktualizace²¹ této metodiky navrhuje rozdělit na tři subkategorie jak „městské klastry“, tak i „venkovské buňky“.

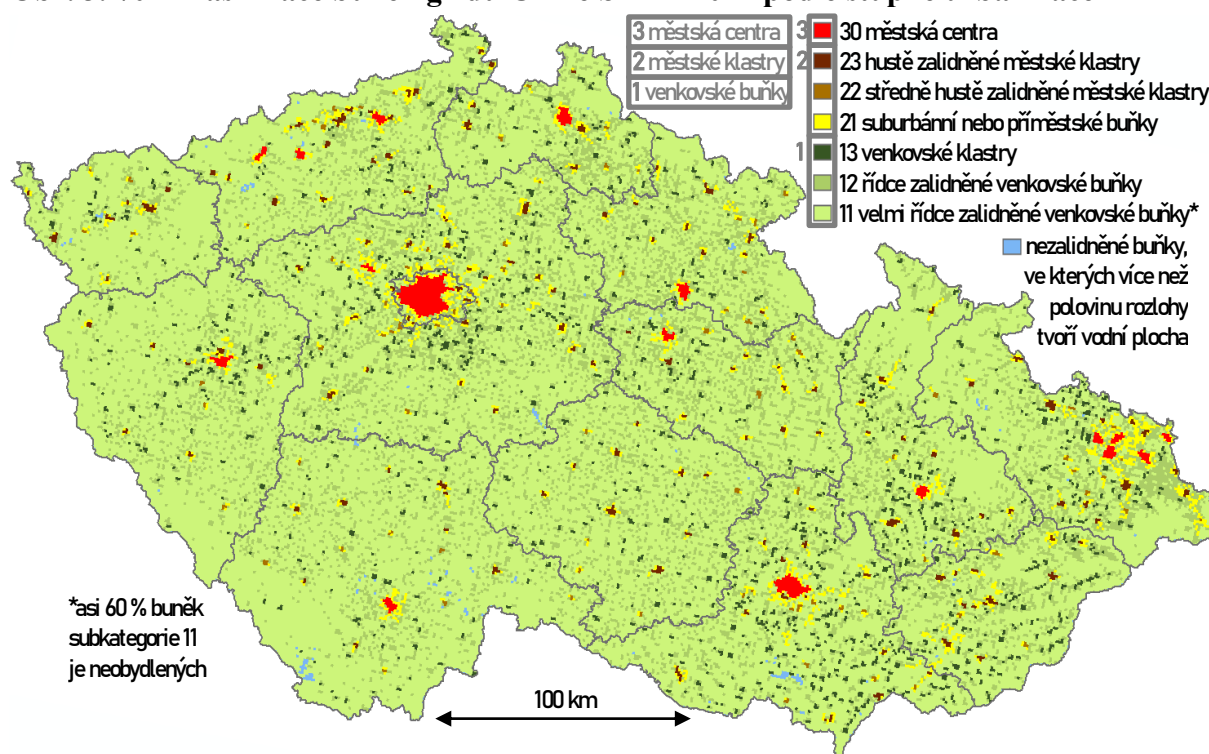
Následně jsou obce s více než polovinou svých obyvatel ve venkovských buňkách klasifikované jako „venkovské obce“ (VO). Ze zbývajících, tj. z městských obcí (MO), ty, ve kterých alespoň polovina obyvatel žije v městských centrech, jsou klasifikované jako „velká města“, a ostatní městské obce jako „města a předměstí“. Podobně jsou kraje s více než polovinou svých obyvatel ve venkovských buňkách klasifikované jako „převážně venkovské regiony“ a kraje s méně než pětinou svých obyvatel ve venkovských buňkách klasifikované jako „převážně městské regiony“. Ostatní kraje jsou považované za „přechodné regiony“.

Aktualizace klasifikace buněk, obcí a krajů zohledňující změny v rozložení obyvatelstva se prozatím předpokládá po každém sčítání lidu, domů a bytů. Aktualizace zohledňující případnou změnu hranic probíhá na úrovni obcí každoročně a na úrovni krajů jednou za tři roky.

20 *Territorial typologies manual. Eurostat, 2024.*

21 *Applying the degree of urbanisation manual. Eurostat, červenec 2024.*

Obr. 3.1/01 Klasifikace buněk gridu ČR ze SLDB 2021 podle stupně urbanizace

Pramen: Populační grid SLDB 2021, ČSÚ; ArcČR® 4.3, ČÚZK, ČSÚ, ARCDATA PRAHA; GHS-DEGURBA Toolkit (v2.9), JRC EC; Data k 27. 3. 2021

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

T3.1/02 - Vybrané charakteristiky subkategorií buněk gridu podle stupně urbanizace v roce 2021

Kategorie stupně urbanizace ⁶⁾	3	2				1			ČR
Subkategorie stupně urbanizace	30	23	22	21	13	12	11		
Podíl rozlohy (%) ¹⁾	0,7	0,7	0,3	2,8	2,9	19,1	73,1	100,0	
Podíl zastavěných ploch (%) ¹⁾	7,6	6,1	1,4	12,1	5,8	23,1	43,5	100,0	
Podíl objemu budov (%) ¹⁾	16,3	9,5	1,6	15,2	4,8	19,2	33,2	100,0	
Podíl domů (%)	7,7	9,8	3,6	16,9	19,3	34,6	8,1	100,0	
Podíl bytů (%)	25,1	19,9	4,0	13,2	13,9	19,7	4,1	100,0	
Podíl obyvatel (%)	23,2	19,4	4,1	14,4	15,0	20,5	3,4	100,0	
Obyvatelstvo 2011-2021 (p. b.) ²⁾	-0,2	-1,0	-0,1	0,6	-0,1	0,8	0,0	0,0	
Hustota zalidnění na 1 km ²	4 590,4	3 537,7	1 808,9	696,7	694,9	142,9	6,1	133,3	
Hustota bytů na 1 km ²	2 524,0	1 839,9	895,8	323,4	327,7	70,0	3,8	67,7	
Hustota domů na 1 km ²	336,7	392,2	349,2	180,3	196,8	53,2	3,2	29,4	
Počet obyvatel na 1 byt	1,8	1,92	2,02	2,15	2,12	2,04	1,60	1,97	
Počet obyvatel na 1 dům	13,6	9,02	5,18	3,86	3,53	2,68	1,89	4,54	
Počet bytů na 1 dům	7,5	4,69	2,56	1,79	1,66	1,31	1,18	2,30	
Zastavěná plocha na 1 ob. (m ²) ³⁾	42,6	41	46	109	50	147	1691	130	
Objem budov na 1 ob. (m ³) ³⁾	398,2	276	219	595	182	530	5 594	566	
Ženy / ob. celkem (%) ⁴⁾	51,47	51,89	51,51	50,59	50,21	49,48	48,57	50,72	
Narození mimo ČR / ob. c. (%) ⁴⁾	11,9	6,27	5,17	5,62	4,12	3,48	3,91	6,45	
Stěhující se / ob. celkem (%) ^{4), 5)}	9,6	7,55	7,09	6,70	6,01	5,63	6,24	7,20	
Zaměstnaní / 15-64letí (%) ⁴⁾	81,6	78,1	78,5	79,4	77,6	78,2	75,5	79,0	
Index stáří (%) ⁴⁾	133,9	146,1	134,8	110,3	125,5	114,9	138,6	127,2	

1) Zbytek chybějící do 100 % se nachází v nezalidněných buňkách, ve kterých více než polovinu rozlohy tvoří vodní plocha.

2) Změna procentuálního podílu subkategorie na celkové populaci ČR.

3) Data za rok 2020.

4) Včetně obyvatel sousedních států v těch buňkách na hranici ČR, ve kterých žije alespoň 1 obyvatel ČR, ale bez započtení nezveřejněných důvěrných dat v těchto státech.

5) Podíl obyvatel, kteří změnili místo obvyklého pobytu v průběhu jednoho roku před dnem sčítání (%)

6) Názvy sloupců: 3(30) městská centra; 2 městské klastry: 23 hustě zalidněné městské klastry, 22 středně hustě zalidněné městské klastry, 21 suburbánní nebo příměstské buňky; 1 venkovské buňky: 13 venkovské klastry, 12 řídko zalidněné venkovské buňky, 11 velmi řídko zalidněné venkovské buňky.

Pramen: Populační grid SLDB 2021, ČSÚ; GHS-DEGURBA Toolkit (v2.9), JRC EC; Eurostat_Census-GRID_2021_V2.2_2025_01_25; Data k 27. 3. 2021

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

T3.1/03 - Obce ČR a jejich obyvatelstvo a rozloha k 1. 1. 2024 v kategoriích podle stupně urbanizace, populační velikosti a typu obce

Kategorie obcí ¹⁾		Podle stupně urbanizace								
		obce (%)			obyvatelé (%)			rozloha (%)		
		MO	VO	Σ	MO	VO	Σ	MO	VO	Σ
Podle populační velikosti a typu obce	2 000 a více	5,82	5,78	11,60	62,33	10,76	73,09	14,51	13,17	27,68
	do 1 999	4,79	83,60	88,40	2,97	23,95	26,91	2,47	69,85	72,32
	3 500 a více	4,57	1,81	6,38	60,49	4,83	65,31	13,38	5,00	18,38
	do 3 499	6,04	87,58	93,62	4,81	29,88	34,69	3,59	78,03	81,62
	hl. m., statutár. m, města	4,62	8,87	13,49	60,15	11,00	71,16	13,42	19,81	33,23
	městysy, obce, VÚ	5,99	80,52	86,51	5,14	23,70	28,84	3,55	63,22	66,77
ČR celkem		10,61	89,39	100,00	65,29	34,71	100,00	16,98	83,02	100,00

1) MO - městské obce, VO - venkovské obce, VÚ - vojenské újezdy.

Pramen: ČSÚ - Malý lexikon obcí ČR 2024. Eurostat - LAU 2024 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>. Data k 1. 1. 2024

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

K 1. 1. 2024 byl poměr obyvatelstva ČR žijícího ve VO a MO přibližně 34,7 % ku 65,3 %, tedy takřka stejný jako podíl obyvatelstva ve velikostních kategoriích tvořených hraniční hodnotou 3 500 obyvatel – viz šedě obarvené buňky v tab. T3.1/03. Pro případné srovnání „efektivity“ vymezení venkovských obcí pomocí stupně urbanizace na jedné straně a pomocí populační velikosti na straně druhé je proto potřeba použít právě tuto hranici (a ne např. 2 000 obyvatel rozdělující obyvatelstvo ČR ve větším nepoměru).

Podíl zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství na celkovém počtu zaměstnaných je ukazatel, pro který jsou typické relativně malé hodnoty ve městech a relativně velké na venkově. Pro tuto skutečnost byl uvedený ukazatel v některých zemích v minulosti dokonce využíván jako definiční pro vymezení měst a venkova, podobně jako jiné „charakteristické“ ukazatele, například hustota zalidnění, počet obyvatel na jeden dům nebo počet bytů na jeden dům (T3.1/02).

Pokud je za „efektivnější“ klasifikaci obcí považované takové jejich rozdělení, jehož výsledkem je větší rozdíl mezi vymezenými kategoriemi z pohledu hodnot „charakteristických“ ukazatelů, potom klasifikace obcí podle stupně urbanizace tento předpoklad naplňuje. Alespoň to naznačují hodnoty resortní zaměstnanosti ze SLDB v roce 2021 – rozdíl mezi kategoriemi podle stupně urbanizace v letech 2021 až 2024, tj. VO (6,44 %) a MO (1,50 %) je 4,94 p. b., zatímco rozdíl mezi kategoriemi podle počtu obyvatel k 1. 1. 2024, tj. obcemi do 3 499 obyvatel (6,21 %) a obcemi s 3 500 a více obyvateli (1,59 %) je pouze 4,62 p. b.

3.2 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2024 činila míra zaměstnanosti²² v ČR (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) 59,1 %, oproti předchozímu roku došlo k jejímu mírnému nárůstu (o 0,4 p. b.). Nejvyšší míru zaměstnanosti si udržuje převážně městský region

22 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2024.), ČSÚ 2025.

Hl. m. Praha (66,7 %). Venkovské regiony (Kraj Vysočina, Plzeňský, Jihočeský a Královéhradecký) průměru ČR nedosahovaly (58,8 %), zaměstnanost zde však byla vyšší než v krajích přechodných (57,8 %). Z převážně venkovských krajů má dlouhodobě nadprůměrnou zaměstnanost kraj Plzeňský (60,7 %). Ve většině regionů ČR míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala. Nejnižší podíl zaměstnaných vykazovaly kraje Liberecký (55,1 %) a Moravskoslezský (55,2 %), z převážně venkovských krajů pak Královéhradecký kraj (57,6 %).

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2023 dosáhl dle údajů ČSÚ 5 060,8 tis., ve srovnání s rokem 2022 došlo k poklesu o 113,2 tis., tj. o 2,2 %. Na celkové zaměstnanosti v ČR se i nadále nejvíce podílejí přechodné regiony (52,0 %; nejméně pak Hl. m. Praha s 13,3 %). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl na zaměstnanosti dosahoval od 58,2 % v přechodných regionech přes 58,4 % v převážně venkovských až po téměř 83 % v Hl. m. Praha. Podíl agrárního sektoru na zaměstnaných byl nejvyšší v převážně venkovských krajích, v přechodných v průměru 2,5 %, v Hl. m. Praze jen 0,3 %.

I na nižší regionální úrovni lze vidět specifika z hlediska odvětvové zaměstnanosti, tj. zejména vyšší podíly pracovníků v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) v menších obcích ve srovnání s obcemi většími (resp. městy). To potvrzují i výše zmíněné výsledky SLDB 2021, a to nejen v členění dle velikostních kategorií obcí, ale i dle kategorií obcí dle stupně urbanizace (MO, VO).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa

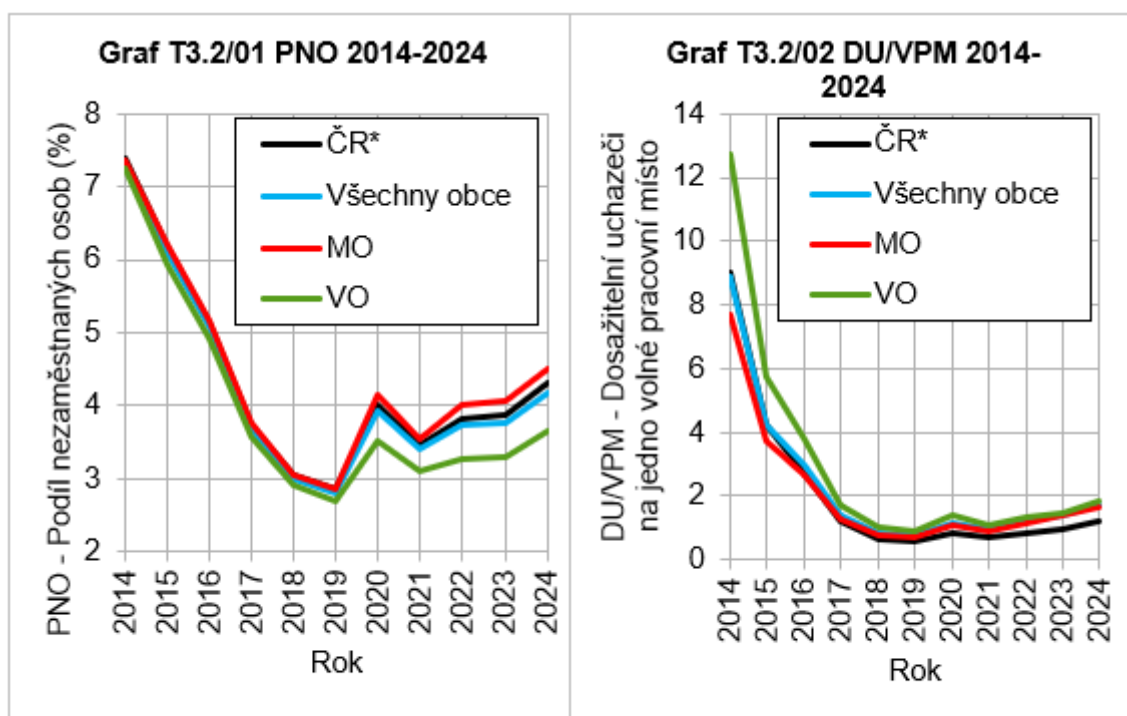
Míra nezaměstnanosti²³ na základě dat Eurostatu v ČR dlouhodobě zůstává (s občasnými výkyvy) nejnižší v EU. Dle dat z prosince 2024 tato dosáhla 2,6 % oproti 5,9 % v EU; hodnoty míry nezaměstnanosti nejbližší ČR vykazují Polsko (2,9 %) a Malta (3,1 %).

Nezaměstnanost vyjádřená na základě dat MPSV průměrným podílem nezaměstnaných osob (PNO) se v roce 2024 zvýšila na 3,8 % (mírný meziroční nárůst o 0,2 p. b., k navýšení došlo ve většině krajů ČR, ve Středočeském kraji se PNO meziročně prakticky nezměnil, na území Hl. m. Prahy PNO meziročně klesl). K relativně většímu nárůstu nezaměstnanosti (o 0,5 p. b) došlo v Olomouckém a Ústeckém kraji, a dále pak v krajích Moravskoslezském a Jihočeském (shodně nárůst o 0,4 p. b). Nejvyšší nezaměstnanost tradičně vykazovaly Ústecký a Moravskoslezský kraj (6,0 %, resp. 5,4 %), přes 4% nezaměstnanost se dostaly i kraje Jihomoravský, Karlovarský, Liberecký a Olomoucký. V osmi krajích ČR nezaměstnanost celorepublikového průměru nedosahovala, kromě Hl. m. Prahy (2,8 %) se jednalo také o všechny čtyři venkovské kraje.

23 Total unemployment rate, Eurostat, 2025.

Podle údajů MPSV bylo na úřadech práce v ČR v roce 2024 evidováno v průměru 287,8 tis. uchazečů o práci (nárůst oproti 2023 cca o 23 tis. osob, tj. o 8,2 %), z toho počet dosažitelných uchazečů (DU) činil 265,1 tis., což odpovídá průměrnému meziročnímu nárůstu o 23 tis. osob, tj. asi 9,5 %. Průměrný počet dosažitelných uchazečů byl v roce 2024 nejvyšší za posledních 5 let.

Průměrný počet volných pracovních míst (VPM) se oproti roku 2023 naopak snížil, a to na 263,4 tis. (pokles o 6,7 %, tj. cca o 18,7 tis. VPM). Vlivem nárůstu počtu dosažitelných uchazečů a poklesu volných pracovních míst se hodnota ročního průměru ukazatele počtu dosažitelných uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo (DU/VPM) v ČR v roce 2024 zvýšila na cca 1,0 (0,9 v roce 2023), kdy celkový počet DU poprvé od roku 2018 mírně přesáhl počet VPM. Pouze v Hl. m. Praze, Středočeském, Pardubickém a Plzeňském kraji po celý rok počet DU nepřevyšoval počet VPM.

Pramen: MPSV - Data k 31. 12., Eurostat: LAU 2024

Poznámky: MO - městské obce, VO - venkovské obce, ČR* včetně DU a VPN z jiných okresů

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

Zatímco v letech 2014 až 2023 se rozdíl mezi VO a MO z pohledu DU/VPM víceméně zmenšoval a v roce 2024 mírně vzrostl z 0,10 na 0,15, z pohledu PNO malý rozdíl mezi VO a MO z let 2014 až 2019 (0,12 až 0,27 p. b.) prudce vzrostl v roce 2020 na 0,63 p. b. a do roku 2024 se zvětšil až na dosavadní maximum 0,83 p. b. (grafy T3.2/01 a T3.2/02).

Díky mezinárodní klasifikaci podle stupně urbanizace popsané výše je možné k odlišnému vývoji míry nezaměstnanosti ve VO a MO doplnit evropský kontext. Podle dat výběrového šetření EU-LFS za rok 2024 byla míra nezaměstnanosti ve VO menší než v MO ve všech zemích původní EU 15, a taky v ČR (nepřetržitě od roku 2018), Slovinsku (od roku 2013)

a Estonsku (od roku 2020). Podle dat výběrového šetření EU-SILC v letech 2015 až 2024 tyto tři země jsou výjimkami mezi novějšími členy EU také z pohledu menšího podílu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením ve VO než v MO – Česko celou dobu (v průměru 10,9 % ve VO a 12,4 % v MO), Slovinsko od roku 2019 a Estonsko v letech 2022 a 2023.

3.3 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2023²⁴ bylo dle údajů ČSÚ v ČR registrováno celkem 2 800 294 ekonomických subjektů (údaj zahrnuje všechny evidované subjekty, tedy i ty, které v daný okamžik činnost nevyvíjejí, přesto však nezanikly; ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou bylo výrazně méně, a to 1 668 516). Na rozdíl od předchozího hodnoceného roku (2022), kdy počet ekonomických subjektů mírně vzrostl, za rok 2023 ubylo 196,6 tisíc subjektů. K úbytku došlo ve všech třech kategoriích regionů dle venkovskosti, absolutně i relativně k nejnižšímu úbytku došlo v Hl. m. Praze (o 2,2 %), nejvyššímu v převážně venkovských krajích (v průměru o téměř 8 %).

Z celkového počtu ekonomicky aktivních subjektů připadá na čtyři převážně venkovské kraje 31,3 % podniků (tj. méně, než činí jejich podíl na obyvatelstvu ČR (34,8 %)).

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů vykazuje struktura podniků dle odvětví. Podíl podniků v agrárním sektoru na ekonomických subjektech celkem činil v ČR v roce 2023 4,9 %, nadprůměrný je opakovaně v regionech převážně venkovských (6,4 %) a klesá se stupněm venkovskosti regionů (na 5,3 % v přechodných a 2,2 % v Hl. m. Praze).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl v roce 2023 za ČR při meziročním nárůstu o 9,0 % celkem hodnoty 6 995,6 mld. Kč, z toho připadalo na Hl. m. Praha 1 884,4 mld. Kč (26,9 %), přechodné regiony 2 983,7 mld. Kč (42,7 %) a převážně venkovské regiony 2 127,5 mld. Kč (30,4 %). Převážně venkovské regiony byly přitom skupinou regionů, jež v roce 2023 zaznamenala nejvyšší meziroční nárůst (11,3 %); ten byl pak nižší v regionech přechodných (9,3 %) a nejnižší v Hl. m. Praze (6,0 %).

Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů zásadně neodlišoval; v obou skupinách více než polovinu tvoří služby (59,9 %, resp. 56,3 %) a významný podíl si uchovává průmysl bez stavebnictví (35,8 %, resp. 32,2 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) na tvorbě HPH byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských krajích (2,9 %) než v přechodných regionech (2,1 %), nejnižší pak očekávatelně v převážně městském regionu Hl. m. Praze (0,4 %), kde

24 Shodné období (rok 2023) je použito též při výše uvedeném hodnocení zaměstnanosti a níže uvedeném hodnocení tvorby HPH (kde se jedná o nejaktuálnější dostupné údaje).

služby tvořily 83,0 % HPH. Podíl zemědělství na tvorbě HPH klesl meziročně nejvýrazněji ve skupině převážně venkovských regionů.

Podle velikosti subjektů dle počtu zaměstnanců nadpoloviční část, a to jak v ČR celkem, tak i v jednotlivých typech regionů, tvoří subjekty s neuvedeným počtem zaměstnanců. S rostoucím stupněm venkovskosti narůstá podíl podniků bez zaměstnanců (v Hl. m. Praze tyto tvoří 30,0 %, v převážně venkovských krajích v průměru 40,9 %), naopak klesá podíl podniků se zaměstnanci. Zastoupení mikropodniků do 10 zaměstnanců ve venkovských krajích činilo 7,0 % (o 1 p. b. nižší než v ČR celkem).

Počet registrovaných mikropodniků²⁵ připadající na tisíc obyvatel dosáhl v roce 2023 průměrné hodnoty 20 v ČR při výrazných rozdílech mezi typy regionů dle venkovskosti (44 v převážně městském regionu Hl. m. Praha oproti 18 v přechodných regionech, resp. 16 v převážně venkovských krajích).

Na podporu malých soukromých podniků a mikropodniků na venkově (tvoří významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí včetně inovačního potenciálu) byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření pro tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů. Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Cílem navazujícího PRV 2014–2020 bylo napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnění diverzifikace do nezemědělských činností, stimulace vytváření pracovních míst na venkově a podpora agroturistiky. Program PRV byl prodloužen a pro roky 2021–2022 bylo stanoveno dvouleté přechodné období. Od roku 2023 započalo podávání žádostí v navazujícím programovém období v SZP 2023–2027, i nyní se záměrem podnítit ekonomickou aktivitu na venkově a napomoci diverzifikaci do nezemědělských činností. Prostřednictvím intervence 45.73 Investice do nezemědělských činností je zemědělským podnikatelům umožněna podpora do stavebních a technologických investic s cílem zajistit další zdroje příjmů z činnosti nezemědělské povahy. Kromě ekonomických přínosů pro samotné příjemce zakládá podpora i pozitivní efekt pro rozvoj venkova. Podporuje zaměstnanost v dané lokalitě, a to včetně pracovních sil z menšinových nebo ohrožených skupin, napomáhá posílit ekonomický potenciál v regionech a přispívá k zachování nebo rozvoji služeb na venkově, a tím ke stabilizaci venkovských oblastí. Pro rok 2024 bylo v rámci intervence 45.73 podáno 462 žádostí s celkovým požadavkem na podporu ve výši 631 mil. Kč. V tab. T3.3/01 jsou uvedeny údaje o čerpání podpor PRV 2014–2020(2022), v roce 2023 a v roce 2024.

25 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €. Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku), je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

T3.3/01 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV opatření 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených žádostí ²⁾		Počet proplacených projektů ¹⁾		Čerpání prostředků (mil. Kč) ³⁾	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců ⁴⁾	.	.	1	0	.	.	63	85
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	.	.	79	20	.	.	272	158
6.4.2 Podpora agroturistiky	.	.	0	0	.	.	39	56
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	.	.	0	0	.	.	0	0

1) Za konkrétní rok není údaj dostupný.

2) Ze všech žádostí, tedy i v předchozích letech registrovaných žádostí.

3) Jedná se o platby za projekty realizované na základě žádostí registrovaných v předchozích letech.

4) Čerpání podpor SZP 2023–2027 v 49.75 - Zahájení činnosti mladého zemědělce bylo podáno 675 žádostí v roce 2023 a 781 v roce 2024, ze všech žádostí bylo schváleno 363.

Pramen: SZIF

Zpracoval: L. Podzemná (ÚZE)

3.4 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků

V roce 2024 vyhlásilo MZe národní program 129 670 (Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků II), který zahrnuje pouze podprogram 129 672 zaměřený na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Program přímo navazuje na předchozí program 129 660, u něhož v roce 2024 probíhalo proplácení projektů schválených v roce 2023.

Podpora v rámci podprogramu 129 672 je určena na údržbu a obnovu stávajících památných staveb a objektů kulturně-historických hodnot (včetně kulturních památek) v extravilánu i intravilánu obcí do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel, přičemž předmět dotace se nachází v místní části obce do 500 obyvatel.

Dotaci je možné čerpat na objekty jako jsou kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi. Předmět dotace musí být zpřístupněný veřejnosti a nesmí sloužit k podnikatelské činnosti. Žadatelem může být obec, spolek (sdružení) a nadace, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník pozemku, na němž objekt stojí, uživatel pozemku, na němž objekt stojí. Minimální hodnota požadované dotace mohla činit 15 tis. Kč, maximální hodnota pak 300 tis. Kč, maximálně však 60 % vynaložených způsobilých výdajů.

V roce 2024 bylo na nové žádosti tohoto dotačního programu alokováno 50 mil. Kč a výše schválených prostředků činila 100 % z alokované částky. Úspěšnost žadatelů byla 67 %.

Celkem bylo v rámci programu 129 672 proplaceno 3,57 mil. Kč, a z dobíhajícího programu 129 662 bylo proplaceno 33,90 mil. Kč (viz T3.4/01). V průměru byla na jeden projekt podaný v roce 2024 proplacena částka 123 tis. Kč, u projektů dobíhajících z předešlého roku bylo průměrně proplaceno 208 tis. na jeden projekt, což může být dáno dobíháním náročnějších projektů.

T3.4/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, přehled čerpání v roce 2024 - NP 129 660 a 129 670

Program 129 660	Počet přijatých žádostí v roce 2024	Počet schválených z přijatých v roce 2024	Úspěšnost žadatelů (%)	Výše schválených prostředků v roce 2024 (mil. Kč)	Počet proplacených projektů v roce 2024	Z toho projekty podané v roce 2023	Výše proplacených prostředků v roce 2024 (mil. Kč)	Z toho na projekty podané v roce 2023 (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	-	-	-	35,70	163	163	33,90	33,90
129 672 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny I	467	311	66,60	50,00	29	-	3,57	-

Pramen: MZe k 31. 12. 2024
Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

MZe ČR a další ministerstva se podílí na rozvoji venkova zejména formou poskytování účelových dotací. Současně část podpory poskytují pro své regiony příslušné kraje. Na rozvoji venkova se přímo i nepřímo podílí celá řada dalších institucí, které podporují vzdělání, služby, podnikání a péči o životní prostředí.

V Česku existuje několik forem spolupráce obcí, a to například na bázi dobrovolných svazků obcí, místních akčních skupin, soukromých podnikatelských subjektů i neziskových organizací. Významným prvkem spolupráce v území je přeshraniční spolupráce. Univerzity i výzkumné ústavy se stále více zapojují do národních i nadnárodních projektů.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (CSV) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. CSV je podřízena společné Evropské síti Společné zemědělské politiky, která v programovém období 2023–2027 sloučila síť pro inovace EIP-Agri a síť pro hodnocení do jednoho organizačního celku.

CSV během období 2023–2027 následuje struktury vybudované v předcházejícím programovém období. Jejimi hlavními cíli je podporovat zapojení partnerů do provádění Strategického plánu SZP a přispívat ke zlepšování kvality jeho provádění, včetně zapojení do oblasti monitoringu a hodnocení. Významnou roli hraje CSV v oblasti informování veřejnosti o SP SZP. Posledním významným úkolem je podpora inovací v oblasti zemědělství a rozvoje venkova, a to zejména prostřednictvím shromažďování a sdílení dobré praxe. CSV je jedním z článků systému AKIS. CSV realizuje své aktivity na základě schváleného Akčního plánu Celostátní sítě pro venkov pro období 2023–2027.

Organizační struktura CSV je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídící orgán Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídící orgán rozvoje venkova MZe) zajišťuje funkci rozhodovací a kontrolní. Sekretariát Sítě má funkci výkonnou. Na regionální úrovni vykonává

tuto agendu SZIF (jeho centrální i regionální pracoviště), na centrální úrovni pak odbor Řídící orgán rozvoje venkova. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu, členové z řad resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců MZe, SZIF a dalších partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Na centrální úrovni se jedná o aktivity s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni se aktivity stanovují dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

K aktivitám Sítě patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin (na centrální i regionální úrovni), pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, zabezpečování prezentací projektů dobré praxe, poznatků a osvědčených postupů, realizace akcí vedoucích k podpoře Společné zemědělské politiky, zajišťování oboustranného toku informací mezi MZe a partnery Sítě, poskytování informací – o dotacích, dostupném poradenství, aktivitách Sítě. Dále se k nim řadí aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového portálu Venkov www.eagri.cz/venkov či facebookové stránky CSV, prezentace PRV a SP SZP, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další.

V tab. T3.5/01 je uveden celkový přehled schválených projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz CSV v daných letech. V roce 2024 nebyly registrovány žádné projekty. Celková přiznaná podpora v roce 2024 činila 12 mil. Kč.

T3.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2022 až 2024

Podopatření	Rok	Projekty schválené		Projekty vyplacené			
		počet projektů	finanční prostředky alokované (tis. Kč)	počet projektů	finanční prostředky vyplacené (tis. Kč)	spoluúčast EU (tis. Kč)	spoluúčast ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2022	13	6 353	7	6 012	2 976	3 036
Regionální aktivity		8	15 478	9	5 801	2 871	2 930
Celkem CSPV ČR		21	21 831	16	11 813	5 847	5 966
Centrální aktivity	2023	14	7 131	19	9 392	4 649	4 743
Regionální aktivity		13	26 078	8	4 722	2 338	2 385
Celkem CSPV ČR		27	33 209	27	14 115	6 987	7 128
Centrální aktivity	2024	0	0	17	5 890	2 916	2 975
Regionální aktivity		0	0	8	6 111	3 025	3 086
Celkem CSPV ČR		0	0	25	12 001	5 940	6 060

Pramen: MZe

Zpracoval: K. Chomiaková (ÚZEI)

Místní akční skupiny (MAS) a CLLD

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné

moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků.

MAS pracují formou komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) a metodou LEADER, jejíž základní principy jsou: přístup „zdola nahoru“, partnerství veřejných a soukromých subjektů, tvorba místní rozvojové strategie, integrované a vícesektorové akce, inovativnost v řešení problémů venkovských regionů, síťování a výměna zkušeností mezi aktéry rozvoje, spolupráce v rámci společných projektů místních akčních skupin v rámci státu, EU a dalších zemí.

Strategie CLLD se mohou realizovat na území obcí s počtem obyvatel menším než 25 000. Populační velikost území MAS je v rozmezí 10 000 – 100 000 obyvatel.

V programovém období 2014-2020 bylo standardizováno 178 MAS, z nich již 180 mělo k 31.12.2024 ukončeny všechny projekty PRV; z nich 14 MAS mělo ukončené projekty podpořené ze všech programových rámců, tedy PRV, IROP a případně OPZ a OPŽP. Přechodné období pro PRV skončí v roce 2025.

Pro programové období 2021–2027 bylo standardizováno 180 MAS a schváleno 180 koncepčních částí strategií CLLD. Od roku 2023 mohly MAS žádat postupně o podporu v jednotlivých programových rámcích. V roce 2024 již realizovalo 135 MAS projekt v programovém rámci OPZ+, který měly schválený již v roce 2023. Obdobně tomu bylo u 170 MAS v programovém rámci OP TAK. V roce 2024 všech 180 MAS mohlo realizovat projekty v programovém rámci IROP, neboť všechny rámce byly schváleny ŘO IROP před koncem prvního čtvrtletí 2024. V roce 2024 mohly MAS žádat i o schválení programového rámce OP ŽP, 6 z nich obdrželo v témže roce i akceptační dopis a začali realizovat opatření v tomto programovém rámci.

V Portálu farmáře jsme do konce roku 2024 schválili všechny Programové rámce, tj. 180.

Všech 180 MAS má „Osvědčení o standardizaci“. Splnění standardů MAS je jedna z podmínek pro čerpání finančních prostředků z evropských fondů. Jsou souhrnem povinností, postupů a procesů, které zajišťují soulad vnitřního nastavení a fungování MAS s příslušnými právními předpisy, jejich otevřenost všem aktivním podporovatelům rozvoje venkova, transparentnost při zapojení do implementace evropských fondů. Standardy MAS spadají do pěti tematických okruhů (MAS a partneři MAS; orgány MAS; území působnosti MAS; institucionalizace MAS a kancelář MAS). Území 180 MAS pokrývají necelých 93 % území ČR a 60 % populace ČR. Většina MAS již byla v roce 2024 sdružena v NS MAS (Národní síť Místních akčních skupin).

3.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů a zvýšení konkurenceschopnosti regionů.

Pro Českou republiku byly Dohodou o partnerství na roky 2021–2027 vyčleněny prostředky ve výši přes 21,4 mld. €.

Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2021–2027 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF): Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond pro spravedlivou transformaci, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond.

Rozvoj venkova je zahrnut i v rámci SZP a naplňování strategií MAS je financováno z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). Celkový rozpočet Strategického plánu SZP na období 2023–2027 činí cca 8 mld. € (zahrnuje oba fondy v rámci SZP: EZFRV, EZZF).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které poskytuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit včetně údržby a obnovy kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS a aktivit v území MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Cizí zdroje jsou zdroje národní a EU, tj. operační programy, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci strategie (SCLLD) umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. V programovém období 2021–2027 jsou MAS podporovány z operačních programů IROP, SP SZP, OP TAK, OP ŽP, OPTP, OPZ+. Dále mohou MAS využívat zdroje z OP JAK přes MAP (místní akční plány), kde se ale nejedná o realizaci strategií v rámci CLLD. Integrovaný regionální operační program (IROP, řízený MMR) a Strategický plán SZP (SP SZP, řízený MZe), jsou dva výrazné finanční zdroje pro aktivity v území MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Nově přibyla podpora udržitelného cestovního ruchu, revitalizace měst a obcí nebo podpora ochrany veřejného zdraví. Operační program Životní prostředí (OP ŽP, řízený MŽP) se zaměřuje na ochranu a péči o environmentální kvalitu, omezení negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a klima a přispívá k řešení problémů životního prostředí a klimatu na evropské a globální úrovni. Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+, řízený MPSV) navazuje na OPZ a zabývá se budoucností práce, sociálním začleňováním, sociálními inovacemi a materiální pomocí nejchudším osobám. Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK, řízený MPO) nahrazuje OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a je zaměřený na inovace, výzkum a vývoj,

energetické úspory, obnovitelné zdroje nebo digitalizaci. Operační program Technická pomoc (OP TP, řízený MMR) poskytuje podporu administrativních a animačních činností MAS při realizaci strategií CLLD. Gestorem a koordinátorem implementace integrovaných nástrojů, a tedy i CLLD je Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor regionální politiky.

Podpory rozvoje venkova v rámci Strategického plánu SZP 2023–2027

Na období 2023–2027 je rozvoj venkova podporován v rámci SP SZP ve specifickém cíli SO8 – Podpora zaměstnanosti, růstu, genderové rovnosti, včetně zapojování žen do zemědělství, sociální začleňování a místní rozvoj ve venkovských oblastech, včetně oběhového biohospodářství a udržitelného obhospodařování lesů. Zahrnuje 2 intervence, které jsou rozděleny na dílčí záměry;

45.73 Investice do nezemědělských činností

záměr a) vybrané nezemědělské činnosti

záměr b) agroturismus

záměr c) zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv

V rámci opatření 45.73 Investice do nezemědělských činností bylo naplánováno 860 projektů v hodnotě 1 256 mil. Kč (tab. T3.5/02).

52.77 LEADER

FICHE 1 - Zemědělské podnikání, zpracování a uvádění zemědělských produktů na trh

FICHE 2 - Lesnické podnikání a hospodaření v lese

FICHE 3 - Nezemědělské podnikání

FICHE 4 - Podnikání malých a středních podniků

FICHE 5 - Základní služby a obnova obcí

FICHE 6 - Neproduktivní infrastruktura v krajině

FICHE 7 - Spolupráce MAS v rámci intervence LEADER

V intervenci 52.77 LEADER činí plánovaný rozpočet 5 062 mil. Kč, počet projektů není stanoven. Pro intervenci LEADER je rozpočet plánován dohromady na celou intervenci – tedy rozpočet není rozdělený na jednotlivé Fiche, záleží na MAS, jak si jej rozdělí. Pro vyčíslení tohoto přepočtu byl použit roční kurz za rok 2024 - 25,12 Kč/€.

Plánované aktivity specifického cíle 8 a plnění opatření za rok 2024 jsou uvedeny v tab. T3.5/02.

T3.5/02 - Přehled projektových opatření strategického cíle 8 a jejich rozpočet a plnění v roce 2024

Opatření	Plánovaný rozpočet 2023–2027 celkem		Plnění 2024		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projektů	Kč
45.73 - Investice do nezemědělských činností	860	1 256	0	0	0	0
52.77 LEADER	není stanoven	5 062	0	0	-	0
FICHE 1 - Zemědělské podnikání, zpracování a uvádění zemědělských produktů na trh	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 2 - Lesnické podnikání a hospodaření v lese	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 3 - Nezemědělské podnikání	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 4 - Podnikání malých a středních podniků	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 5 - Základní služby a obnova obcí	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 6 - Neproduktivní infrastruktura v krajině	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-
FICHE 7 - Spolupráce MAS v rámci intervence LEADER	není stanoven	není stanoven	0	0	-	-

Pramen: MZe

Zpracoval: K. Chomiaková (ÚZEI)

Dne 26. března 2024 byla na Portálu farmáře spuštěna funkcionality pro vyhlásování Výzev MAS v rámci SP SZP. MAS v roce 2024 vyhlásily 234 výzev – některé MAS mají již více výzev, některé MAS ještě výzvu nevyhlásily (8 MAS). Registrováno na MAS bylo 6 482 Žadostí o dotaci za cca 2,5 mld. Kč.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2024 více než polovinu celkové výměry ČR (53,1 %), v porovnání s rokem 2023 se zmenšil o 2,4 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,4 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2024 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. (bez L, M, B)	Výměra TTP	Výměra R	Výměra U	Výměra G
Národní parky (NP)	7 569,43	7 279,75	157,29	43,76	77,21
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	294 794,90	186 337,83	97 633,74	3 755,02	2 461,91
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	8 203,40	7 604,87	439,63	70,47	22,99
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	5 832,45	5 265,14	429,71	66,82	21,10
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 139,26	198 825,21	98 220,74	3 865,60	2 560,22
Ptačí oblasti	122 830,10	83 822,79	34 234,34	1 334,96	794,59
Evropsky významné lokality	104 031,70	91 102,92	10 868,51	669,38	587,49
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 512,69	142 162,47	41 259,13	1 705,63	1 221,31
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	390 961,41	255 911,44	121 737,13	4 853,62	2 960,86

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: O. Tesař (MZe)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2024 byla 1 119,75 tis. ha, tj. 14,20 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2024. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2024 bylo v systému integrované produkce zeleniny a jahodníku evidováno u Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM) 77 pěstitelů s plochou 7,8 tis. ha. Podáno bylo 166 žádostí na rozlohu 13 tis. ha zeleniny vč. jahodníku a brambor.

Ke dni 1. 8. 2024 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 320 členů s výměrou ovocných výsadeb 7 622 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 30 žádostí z roku 2023 za PRV 2014–2022. V roce 2024 bylo podáno v opatření integrované produkce 240 žádostí na plochu 7,3 tis. ha na ovocné sady.

K 13. 12. 2024 bylo evidováno 137 členů Spolku EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 3,6 tis. ha a v systému ekologického zemědělství na 1,5 tis. ha²⁶. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy²⁷ v roce 2024 podáno 669 žádostí na výměru 11,2 tis. ha. Do opatření ekologického zemědělství s kulturou vinice a chmelnice bylo celkem podáno 111 žádostí na výměru 955 ha.

Ve srovnání s rokem 2023 došlo k zvýšení spotřeby minerálních hnojiv, a to na průměrnou úroveň let 2019–2022, jednalo se o zvýšení na 110,2 kg č. ž./ha z. p. v roce 2024. Celkový vklad čistých živin ze statkových a organických hnojiv se zvýšil o 3,99 % na 67,8 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2023 zvýšila o 10,6 % na 292 tis. t.

V roce 2024 v zemědělských podnicích klesla spotřeba různých druhů energie na 16,8 mil. GJ, což reprezentuje snížení o 0,59 % ve srovnání s rokem 2023. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 417,8 mil. l motorové nafty, což je o 3,384 mil. l více než v roce 2023. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků²⁸ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016 Sb.²⁹ jsou častěji překračovány na lehkých půdách (10,3 % nadlimitních vzorků) než na půdách ostatních (8,0 %). U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (17,8 % nadlimitních vzorků), dále pak arsen (15,7 %), kadmium (14,1 %) a beryllium (12,6 %). Více než 10 % nadlimitních vzorků je překročeno také u zinku (12,4 %). V případě půd ostatních je PH překračována nejčastěji u kadmia (11,9 % nadlimitních vzorků), dále pak u zinku (8,7 %) a arsenu (8,1 %).

26 Další údaje o ekologickém zemědělství jsou uvedeny v kapitole 4.3.

27 Součet hodnot u intervencí: Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana vinic, Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic, Integrovaná produkce révy vinné.

28 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

29 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2024
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚŽK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 191,8 tis. ha, 53,1 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 683,1 tis. ha, 34,0 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚŽK.	Zornění: 68,9 % (2 890,2 tis. ha o. p.). Zatravnění: 24,9 % (1 043,4 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF (%), ČÚŽK.	6,2 % z. p. (258,2 tis. ha chmelnic, vlnic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 330 tis. ha, 16,86 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 308 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 717,4 tis. ha (9,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,8 tis. ha z. p. (Počet oblastí 42). Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 796,2 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 111).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 730 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 340,3 tis. ha (42,4 % celkové výměry ČR), 1 880,7 tis. ha z. p. (53,2 % z. p.) podle ČÚŽK ^[1] .
8	Podíl ANC ^[2] – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	1 997,7 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.
9	Výměra odvodňovacích a zavlažovacích ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodňovacích ploch (25,7 % z. p.) ^[3] . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 23,7 tis. ha (0,6 % z. p.) ^[4] .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 342 tis. ha (55,9 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 360 tis. ha bonitované z. p. ^[5] .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ^[6] .	Přibližně 59 tis. ha z. p. dle databáze BPEJ (1,43 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ^[7] . Podmáčeno: odhaduje se 188,1 tis. ha (4,6 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2024 nepěstovaly. (V EU je pro komerční pěstování povolena jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, v ČR pěstována do r. 2016).
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 605 tis. ha (17,1 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 7 758 ha zeleniny, 11 202 ha vinné révy ^[8] , 7 622 ha ovoce ^[9] .
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie ^[10] se používají asi na 1,1–1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 252–303 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových a organických hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 26,2 kg č. ž./ha z. p. P ₂ O ₅ : 15,2 kg č. ž./ha z. p. K ₂ O: 26,4 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N, P ₂ O ₅ , K ₂ O: 110,2 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	292 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t).	Množství kalů aplikovaných do zemědělské půdy bylo 339 141 t hmoty (123 108 t sušiny) v roce 2024.
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 3 456 tis. kg, což představuje 0,98 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 67 994 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 42 366 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	3,5 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 16,8 mil. GJ ^[11] .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 417,8 mil. l motorové nafty ^[12] .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ ^[13] .	Skot: 1 397 tis. ks, prasata: 1 422 tis. ks, ovce: 180 tis. ks, kozy: 28 tis. ks, drůbež vč. pštrosů: 25 875 tis. ks ^[14] .
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V resortu zemědělství bylo vydáno celkem 10 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování, MŽP.	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 6 785 146,583; oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 38 304 348,933; oxid uhelnatý (CO): 106 953 828,621 (data za ohlašovací rok 2023) ^[15] .

29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Přepokládaná produkce amoniaku ^[16] z ustájení hospodářských zvířat je pro rok 2024 26,75 kt (v 2023 26,59 kt), z aplikace statkových hnojiv 13,4 kt za rok 2024 (v 2023 13,23 kt) a z pastevního způsobu chovu hospodářských zvířat 2 kt za rok 2024 (v 2023 1,98 kt). Předběžný odhad emisní hodnoty amoniaku pocházející z aplikace minerálních hnojiv je pro rok 2024 25,0 kt (v roce 2023 26,0 kt). Pro rok 2024 se očekávají emise z posklizňových zbytků, digestátu, kompostů a kalů ve výši 3,4 kt (v roce 2023 3,4 kt).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná u PAH, nevyhovělo celkem 5 vzorků orné půdy a vzorek z lokality Studniční hora (KRNAP). Dále je překročen obsah PCB na 2 plochách orné půdy, u DDT nevyhověly 3 vzorky ornice a vzorek z chmelnice. U hodnot uhlovlíků C10-C40 došlo k překročení preventivní hodnoty na 1 lokalitě.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Stav v roce 2024: Vzorky hub (14 vzorků): zvýšený obsah kadmia u 7 % vzorků (1 vzorek) ^[17] .
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: Koncentrace těžkých kovů v MVN byly v roce 2024 relativně nízké, přestože oproti loňskému roku se vyskytlo více vzorků, kde byly detekovány vyšší koncentrace těžkých kovů. Relativně bezproblémové byly v roce 2024 koncentrace kadmia, chromu, olova a zinku. Vyšší podíl znečištěných vod byl zjištěn zejména v případě arsenu, mědi a niklu. Drobné vodní toky: Koncentrace těžkých kovů ve vodách DVT byly v roce 2024 relativně nízké, zejména v případě kadmia a chromu, kde převažovaly vzorky odpovídající I. třídě jakosti vod. V případě zinku a olova byla situace obdobná s tím, že se vyskytly i vzorky odpovídající III. třídě jakosti vod. Měď a nikl byly v roce 2024 častými polutanty vod DVT. Arsen je dlouhodobě v některých OP problematickým prvkem pro jakost vod DVT, často se vyskytují vzorky s velmi vysokými hodnotami koncentrace As. Oproti roku 2023 došlo ke značnému zhoršení jakosti vod DVT z hlediska koncentrací rtuti. Ve všech sledovaných DVT se vyskytují dosti vysoké koncentrace PAU. V roce 2024 došlo ve 23 případech k překročení limitní hodnoty (NEK NPK). Velmi silně znečištěné toky látkami PAU se vyskytují zejména v Oblasti povodí Moravy a Dyje. Naopak polychlorované bifenylly PCB se v poslední době jen zřídka vyskytují ve vodách DVT v měřitelných koncentracích a ani z dlouhodobého hlediska nepředstavují pro jakost vod drobných vodních toků problém ^[18] .
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Rok 2023: Dusičnany – 13,9 %, dusitany – 0,4 %, amonné ionty – 18,6 %, CHSKMn ^[19] – 29,9 %, chloridy – 3,8 %, suma pesticidů – 58,6 %. Rok 2024: Dusičnany – 13,2 %, dusitany – 0,0 %, amonné ionty – 21,8 %, CHSKMn – 26,2 %, chloridy – 5,1 %, suma pesticidů – 56,7 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 8,1 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, 42,3 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ ⁻ /l. Nezranitelné oblasti: 2,2 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, celkem 18,3 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ ⁻ /l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 109 kontrol u vybraných podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice bylo nejčastěji zjištěno nesprávné uložení hnojiv na ZP. Dále bylo zjištěno porušení období zákazu hnojení a také hnojení digestátem na promrzlou půdu. Bylo také konstatováno překročení max. povoleného limitu hnojení plodin na DPB s podopatřením integrovaná produkce brambor. V neposlední řadě byla porušena podmínka maxim. doby uložení na pozemku (12 měsíců).

[1] Rozloha platná od 1. 7. 2024.

[2] Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

[3] Poslední dostupný údaj z roku 1993.

[4] Integrované šetření v zemědělství 2023.

[5] Počítáno pouze z kategorií erozní ohrožitelnosti půdy nejohroženější, silně ohrožené a ohrožené.

[6] Do roku 2015 se výsychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

[7] Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

[8] Součet výměr u intervencí: Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana vinic, Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic a Integrovaná produkce révy vinné – doplňková platba.

[9] Plochy ovocných sadů a školek k 1. 8. 2024.

[10] V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podminěnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

- [11] Zahnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.
- [12] Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.
- [13] Zdroj: statistická zjišťování v chovu skotu, prasat a drůbeže; Integrovaný zemědělský registr - ovce, kozy.
- [14] Od roku 2023 jsou stavy drůbeže vč. pštrosů. Od roku 2023 nejsou k dispozici údaje o koních (sběr dat byl ukončen).
- [15] Nadlimitní množství látky je takové množství, které je ohlášeno striktně dle zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Praha: hodnota pro úniky amoniaku do ovzduší je 10 000 kg/rok, pro oxidy dusíku 100 000 kg/rok a pro oxid uhelnatý 500 000 kg/rok.
- [16] V roce 2024 byla provedena revize a přepočty emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2023 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a skladování a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. Použití metodiky TIER 2.
- [17] Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuť 5 mg/kg v sušině.
- [18] PAU (Polycyklický aromatický uhlovodík), PCB (Polychlorovaný bifenyl) a NEK-NPK (norma environmentální kvality pro povrchové vody-nejvyšší přípustná hodnota 34 µg/l).
- [19] Chemická spotřeba kyslíku (manganová).
- Pramen: různé zdroje
Zpracoval: D. Kozáková (ÚZEI)

Na životní prostředí měla v roce 2024 významný vliv Podpora rozvoje venkova 2023–2027 dle SP SZP a dobíhající závazky z Programu rozvoje venkova 2014–2020, ze kterých je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Informace k čerpání podpor v rámci nové PRV 2023–2027 za rok 2024 jsou uvedeny v kapitole 2.1.2 a údaje o dobíhajících závazcích za rok 2024 se nacházejí v kapitole 2.1.1.

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2024 bylo do zemědělského sektoru ČR vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu A³⁰ celkem 83 mil. Kč. Z podprogramu B³¹ v roce 2024 bylo do zemědělského sektoru financováno 21 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP byl Program obnovy přirozených funkcí krajiny a Národní plán obnovy, přičemž za oba programy bylo do zemědělského sektoru v roce 2024 vyplaceno 162 mil. Kč. Uvedené částky všech tří zmíněných programů byly pouze za AOPK ČR, tedy takové, které AOPK ČR použila na péči o přírodu a krajinu pro naplňování opatření vyplývajících zejména z plánů péče o zvláště chráněná území ve správě AOPK ČR, záchranných programů apod. či je dále administrovala formou poskytování dotací žadatelům.

V roce 2024 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. proplaceno cca 834,5 mil. Kč na náhradách za omezení zemědělského a lesního hospodaření. Z toho zhruba 140 mil. Kč tvoří náhrady na zemědělské půdě a na rybnících podle vyhlášky č. 432/2005 Sb. Žádáno bylo zejména z důvodu omezení aplikace rodenticidů na orné půdě v souvislosti s výskytem zvláště chráněných druhů. Na rybnících se jednalo o snížení rybí obsádky a vyloučení hnojení a přikrmování ve zvláště chráněných územích.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které vzniklo v průběhu roku 2024, byl ukončen 31. března 2025. Žádosti došlé v prvním čtvrtletí 2025 budou v průběhu roku posuzovány a propláceny.

30 Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit.

31 Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí.

Výše finanční podpory na Národní podprogram Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat za rok 2024 stoupla z 652 mil. Kč na 1 190 mil. Kč. Na podporu restrukturalizace ovocných sadů bylo v roce 2024 vyplaceno 12,9 mil. Kč, což je méně než v roce 2023 (14 mil. Kč). Podpora včelařství v roce 2024 činila 37 mil. Kč, v roce 2023 činila 47 mil. Kč. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků stoupla z 67 mil. Kč na 70 mil. Kč.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. snížily v roce 2024 na 2,4 mld. Kč (oproti 2,6 mld. Kč v roce 2023).

Náhrady za omezené používání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů byly vyplaceny 49 zemědělským subjektům a byly o 1,5 mil. Kč nižší než v roce 2023, tj. 3,6 mil. Kč. Lesním subjektům v roce 2024 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP³² a komunitní program LIFE³³.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetence MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit a ochrany zvířat oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství Ústřední komisi pro ochranu zvířat – ÚKOZ a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely – VOZPVU. Orgánem dozoru na úseku ochrany zvířat jsou krajské veterinární správy SVS.

V akreditovaných školicích střediscích probíhaly kurzy k získání kvalifikace k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat, kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce, i jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Veterinární univerzita Brno (VETUNI) pořádala každoroční konferenci s mezinárodní účastí s názvem „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k životním podmínkám zvířat byla obsahem každoroční vědecké konference konané na MENDELU „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“.

Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2024 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2024“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993.

32 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

33 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. V roce 2020 skončilo programové období 2014–2020 a nyní jsou předmětem debat podmínky pro stanovení nového nařízení o programu LIFE. Program LIFE bude nově spadat pod Evropskou výkonnou agenturu pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA). Více informací lze nalézt na webu Evropské komise.

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů ve znění pozdějších změn a doplnění, a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) 2020/464, (EU) 2021/279, (EU) 2021/1165, (EU) 2021/1378, (EU) 2021/2119, (EU) 2021/2307, (EU) 2022/2240, (EU) 2023/121, (EU) 2023/1195 a (EU) 2023/2229. Všechny subjekty registrované v systému ekologického zemědělství jsou nad rámec komplexního systému křížových kontrol státních orgánů podrobeny pravidelné každoroční kontrole jednou z akreditovaných soukromých kontrolních organizací, s níž má daný subjekt uzavřenu smlouvu o kontrole. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 akreditované kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIOKONT CZ, s.r.o. a Bureau Veritas Czech Republic, s.r.o.).

K 31. 12. 2024 působilo v ČR 5 565³⁴ ekologických zemědělců a 980 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 17,1 %. V tab. T4.3/01 je uvedena struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2023 a 2024.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2023		Výměra 2024		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	120 531	20,25	121 473	20,08	100,78
Trvale travní porosty	468 391	78,70	477 211	78,90	101,88
Trvalé kultury - vinice	1 347	0,23	1 370	0,23	101,73
Trvalé kultury - sady	2 947	0,50	2 752	0,45	93,38
Trvalé kultury - chmelnice	27	0,00	23	0,00	84,45
Trvalé kultury - jiné	1 435	0,24	1 388	0,23	96,73
Ostatní plochy ²⁾	512	0,09	587	0,10	114,68
Celkem	595 190	100	604 803	100,00	101,62

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

2) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, víceleté produkční plodiny, jiná kultura a rybníky.

Pramen: Statistická šetření ekologického zemědělství 2023 a 2024

Zpracoval: D. Zouharová (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2023 vyprodukováno 133 582 t obilovin, 10 372 t luskovin na zrno, 5 376 t okopanin, 2 740 t olejnin, 1 420 t zeleniny a 3,7 t jahod. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 481 t ovoce a 3 579 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2023 činila 34 466³⁵ tis. l (v tom 33 546 tis. l kravského, 680 tis. l koziho a 241 tis. l ovčího mléka).

34 Zdroj: Registr ekologických podnikatelů, platnost dat k 7. 2. 2025.

35 Vlivem zaokrouhlování nesedí celková suma.

Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 8 844 t hovězího, 296 t skopového (jehněčího), 177 t vepřového a 143 t drůbežího masa a 350 t vajec.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR.

Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství

Akční plán pro ekologické zemědělství je dlouhodobě hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje EZ a produkce biopotravin.

V současné době je v platnosti Akční plán ČR pro rozvoj EZ v letech 2021–2027, který byl schválen Vládou ČR v květnu 2021. Navržené cíle a opatření vycházejí z vyhodnocení plnění předchozích Akčních plánů (na období 2004–2010, 2011–2015 a 2016–2020) a ze zkušeností získaných při jejich implementaci.

Hlavními strategickými cíli a prioritními oblastmi aktuálního akčního plánu je zlepšení ekonomické životaschopnosti ekofarem (prostřednictvím zvýšení efektivity produkce), zlepšení dostupnosti biopotravin na trhu, zejména domácího původu (prostřednictvím zlepšení dostupnosti zpracovatelských kapacit, posílení spolupráce v celém dodavatelsko-odběratelském řetězci a zavádění biopotravin ve veřejném stravování), zvýšení spotřeby biopotravin, zejména domácího původu (prostřednictvím zvyšování povědomí a důvěry spotřebitelů = propagace a osvěta), zvýšení povědomí o přínosech EZ pro životní prostředí a prosazování EZ v environmentálně citlivých oblastech (prostřednictvím hodnocení vlivu EZ na životní prostředí a welfare zvířat a zveřejňování výsledků), zvýšení dostupnosti odborných znalostí a využití poznatků výzkumu a inovací (prostřednictvím zajištění poradenství, poskytování odborného vzdělávání na školách, realizace výzkumu).

Co se týká kvantifikace těchto strategických cílů, záměrem je dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě ČR (17,1 % v roce 2024), dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ (20,08 % v roce 2024), dosáhnout 10% navýšení rozlohy trvalých kultur³⁶ v EZ (4 122 ha v roce 2024, poč. stav 4 669 ha v r. 2019), dosáhnout 4% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů (1,59 % v roce 2023), dosáhnout 5% podílu biopotravin ve veřejném stravování a zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě.

V roce 2024 bylo provedeno střednědobé vyhodnocení plnění akčního plánu, z něhož vyplynulo, že přestože se podařilo zrealizovat množství dílčích aktivit v rámci jednotlivých prioritních oblastí APEZ, nedaří se zatím u strategických cílů dosáhnout stanovené hodnoty.

36 Sadů a vinic, tj. dle LPIS kultur sad (S) a vinice (V).

Podpora ekologického zemědělství

Dotace jsou ekologickým zemědělcům vypláceny již od roku 1998 formou dotací na plochu zařazenou do EZ nebo přechodného období. Vyplácení podpory ekologickým zemědělcům na plochu bylo dále zajištěno v rámci PRV pro roky 2007–2013, kde bylo EZ podporováno jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření v rámci Osy II PRV. V následujícím programovém období PRV na roky 2014–2020 byla již podpora EZ realizována v rámci samostatného opatření M.11 Ekologické opatření, kde jsou financována opatření „Ekologické zemědělství“ a „Navazující ekologického zemědělství (NEZ)“. Tato podpora byla způsobilá pouze pro ekofarmy, které nehosподаřily souběžně v režimu konvenční produkce na zemědělské půdě v případě zemědělských kultur, které jsou způsobilé pro dotaci na EZ.

Od roku 2023 jsou dotace na ekologické zemědělství vypláceny v rámci Strategického plánu SZP 2023–2027 v intervenci 23.70 - Ekologické zemědělství. Opatření je realizováno formou pětiletých závazků, v tomto opatření je nově možné hospodařit souběžně v režimu konvenční produkce. Cílem je navýšení podílu ekologického zemědělství na výměře zemědělské půdy obhospodařované v režimu přechodného období nebo ekologického zemědělství s druhem zemědělské kultury trvalý travní porost, standardní orná půda, travní porost na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad, vinice a chmelnice. Žadatelé, kteří vstoupili do pětiletého závazku, jsou povinni plnit dotační podmínky stanovené v nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologického zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Distribuce potravin

Nákupní trendy českých domácností byly v roce 2023³⁷ nadále ovlivňovány vysokou inflací, rostoucí mírou úspor a stagnací reálného disponibilního důchodu. Inflace se však do zaplacených cen nepromítla v plné míře, čeští spotřebitelé se snažili při svých nákupech ušetřit změnou skladby nákupního košíku a větší mírou pořizovali zboží také v akcích. Výdaje za rychloobrátkové zboží³⁸ se v roce 2023 meziročně zvýšily o 7,2 %, ačkoliv objem nakoupeného zboží poklesl o 1,6 %.

V České republice jsou stále více oblíbené promoční nákupy a jejich podíl dlouhodobě převyšuje hodnoty v ostatních zemích EU. V roce 2023 tvořily ve spotřebním koší rychloobrátkového zboží v průměru více než jednu polovinu. Jejich zastoupení je výrazně vyšší

37 Analýza je provedena na základě výsledků studie Shopper CPS, GfK Czech vydané v květnu 2024, proto jsou údaje uváděny s ročním zpožděním.

38 Potraviny, nápoje, zboží osobní péče, péče o domácnost, výživa pro děti a zvířata.

ve formátech moderního trhu³⁹ (z toho nejvíce v hypermarketech⁴⁰ - 63 %) než v malých obchodech⁴¹ (zejména těch specializovaných - 15% podíl). Dále je na trhu dlouhodobě patrná rostoucí míra nákupů privátních značek. Ty jsou schopny zákazníkům poskytovat kvalitu srovnatelnou se značkovými výrobky, avšak za nižší ceny. Největší zastoupení mají privátní značky v diskontech⁴² (57 % v roce 2023), zatímco v supermarketech⁴³ a hypermarketech tvoří cca jednu pětinu. V malých prodejnách nejsou tak běžné (13% podíl).

Po oživení nákupů s reklamními letáky a růstu počtu jejich uživatelů, které začalo v roce 2021, došlo v roce 2023 ke stagnaci. Podíl nakupujících, kteří použili leták při nákupu alespoň jednou za rok, činil 79 %. Počty nákupů s letákem tvořily v celkových nákupech zhruba jednu čtvrtinu, v hodnotě nákupu ve finančním vyjádření se jednalo o téměř jednu třetinu.

Prakticky všichni nakupující používají nějakou věrnostní kartu. Podíl uskutečněných nákupů i jejich hodnota se v celkových nákupech v roce 2023 meziročně opět navýšily; v případě počtu nákupů na 57 %, ve finančním vyjádření na 69 %. Výdaje za nákup s kartou jsou přitom v průměru vyšší nežli výdaje za nákup bez karty (404 Kč vs 238 Kč) a rozdíl mezi těmito hodnotami se prohlubuje.

Téměř tři čtvrtiny výdajů za rychloobrátkové zboží byly v roce 2023 vynaloženy na moderním trhu (podíl meziročně po mnoha letech růstu stagnoval). Největší měrou zákazníci nadále nakupovali v hypermarketech (29 % výdajů za rychloobrátkové zboží). Téměř na jejich úroveň se dostaly diskonty (s 28% podílem), které v průběhu posledních let zřetelně posilovaly. Pokles podílového zastoupení vykazaly již druhý rok po sobě supermarkety (na 17 %). Dlouhodobě oslabují také formáty tradičního obchodu, tj. obvyčejné malé obchody (8,6 %) a specializované malé obchody (3,4 %). Růst je naproti tomu zaznamenán u kategorie ostatní obchody (10,2 %), do níž jsou řazeny i on-line obchody. Ty v roce 2023 tvořily v nákupních kanálech 3,8 % a jejich podíl meziročně stagnoval.

Nákupní frekvence se v roce 2023, stejně jako o rok dříve, meziročně zvýšila, a to na 305 nákupních misí za rok, stále však nedosahuje hodnot v předcovidovém období. Průměrná hodnota nákupu vzrostla na 333 Kč.

39 Zahrnuje hypermarkety, supermarkety a diskonty.

40 Obvykle větší obchody s potravinami i nepotravinovým sortimentem. Např. Globus, Tesco Hypermarket, Tesco Extra, Kaufland a Albert Hypermarket.

41 Malé obvyčejné obchody jsou obvykle samoobslužné prodejny s až 2 pokladnami nebo pultovým prodejem (např. COOP, CBA a Hruška). Malé specializované obchody: Prodejny se silným zaměřením na jednu kategorii. Např. řezníci, ovoce a zelenina, pekárny, vinotéky.

42 Prodejny obvykle s omezeným sortimentem značkových výrobků se zaměřením na jednoduchost, „value for money“ (výhodný poměr ceny a kvality) a privátní značky. Např. Penny Market a Lidl.

43 Samoobslužné prodejny s více než 3 pokladnami. Většina sortimentu je orientována na potraviny. Např. Billa, Albert Supermarket, Tesco Supermarket, Tesco Express, COOP Jednota Supermarket, COOP Tempo a Terno Supermarket.

Největší zastoupení mezi nakupujícími mají domácnosti bez dětí – starší jednotlivci či páry (50 let a více) se 40% podílem a mladší jednotlivci či páry (do 50 let) s 20% podílem v roce 2023. Naopak nejméně je mezi nakupujícími rodin s teenagery (7 %).

V nákupním košíku rychloobrátkového zboží tvoří téměř 30 % rozpočtu domácností maso a masné výrobky spolu s mléčnými produkty a vejci. Podíl prvně uvedené kategorie v posledních letech nepatrně klesal (na 15,6 % v roce 2023), u druhé kategorie stagnoval (13,9 %). Dalšími v pořadí jsou v rámci potravinových kategorií polotovary, jejich participace opět meziročně vzrostla (na 10,6 %), následují alkoholické nápoje (jejich podíl naopak poklesl nejvíce ze všech kategorií – na 8,7 %) a ovoce a zelenina (po meziročním nárůstu s 8,7% podílem). Podíl sladkostí a pochutin se v roce 2023 stejně jako v předchozích třech letech zvýšil.

Výdaje za nákupy vzrostly v roce 2023 u všech potravinových kategorií s výjimkou základních potravin⁴⁴, u nichž se mírně snížila hodnota nákupu (o 1,5 %) při značném poklesu nakoupeného objemu (o 6,2 %). Nejvýraznější nárůsty zaznamenaly výdaje domácností za mražené potraviny (o 13,9 %), ovoce a zeleninu (o 11,7 %), pečivo (o 11,3 %) a polotovary (o 10,7 %). Objem nákupů prvních třech uvedených potravinových skupin stagnoval či mírně vzrostl (nejvíce u ovoce a zeleniny, a to o 1,7 %). U téměř všech ostatních sledovaných skupin nákupy v množstevním vyjádření v roce 2023 meziročně poklesly. Výjimkou byly mléčné produkty a vejce, u nichž zakoupené množství vzrostlo o 2,6 % (nejvíce ze všech kategorií) při průměrném nárůstu výdajů na ně (o 7,0 %).

V lednu až dubnu 2024⁴⁵ byl na trhu s rychloobrátkovým zbožím po dlouhé době zaznamenán meziroční pokles průměrné ceny. Výdaje domácností se ve sledovaném období meziročně navýšily v důsledku vyšší frekvence nákupů (106 nákupních misí), která převážila pokles průměrné hodnoty za jeden nákup (o 3 Kč na 324 Kč). Podíl promočních nákupů v meziročním porovnání opět vzrostl (na 54 %) a v případě nákupů privátních značek stagnoval (na 31 %).

V nákupním košíku se v prvních čtyřech měsících roku 2024 meziročně snížil podíl mléčných výrobků a vajec (o 0,8 p. b. na 14,0 %) a zvýšilo se zastoupení ovoce a zeleniny (o 0,4 p. b. na 9,4 %). V souladu s předchozím trendem poklesl podíl základních potravin (na 3,4 %) a vzrostl podíl polotovarů (na 10,9 %).

Výdaje za rychloobrátkové zboží v lednu až dubnu 2024 vzrostly v průměru o 2,9 %, zatímco nakoupený objem se zvýšil o 3,3 %. Z toho vyplývající pokles průměrné ceny však nebyl zaznamenán u všech sledovaných kategorií (netýkalo se to sladkostí a pochutin, mražených potravin, ovoce a zeleniny, nealkoholických nápojů a pečiva).

44 Dle GfK Czech zahrnuje jedlé oleje, mouku, luštěniny, margariny, těstoviny, rýži, koření, cukr, sladidla atd.

45 Doplnující průzkum společnosti GfK Czech za první čtyři měsíce roku 2024.

Nárůst výdajů byl zaznamenán u všech kategorií s výjimkou základních potravin a mléčných výrobků a vajec, u nichž došlo k poklesu o 8,7 %, resp. o 2,8 %. Nejvyšších hodnot dosáhlo navýšení výdajů (v rámci potravinářského zboží) u studených nealkoholických nápojů (o 8,4 %) a ovoce a zeleniny (o 7,9 %).

Objem nakoupeného zboží se zvýšil u všech kategorií s výjimkou sladkostí a pochutin, u nichž došlo v rozporu s předchozím rostoucím trendem ke snížení o 4,0 %. Naproti tomu jednoznačně největší měrou vzrostlo množství nakoupeného masa a masných výrobků (o 7,1 %).

Podle ČSÚ⁴⁶ za celý rok 2024 vzrostly v maloobchodě tržby za potraviny o 2,4 %. V nespecializovaných prodejnách s převahou potravin se tržby zvýšily o 3,0 % a ve specializovaných prodejnách potravin se snížily o 0,5 %.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin (odhad ÚZEI) vyjádřená ve stálých cenách se v roce 2024 v meziročním porovnání mírně zvýšila (o 0,7 %). Zatímco u rostlinných výrobků došlo k lehkému poklesu spotřeby (o 0,5 %), spotřeba živočišných výrobků vzrostla (o 2,1 %). V nárůstu spotřeby potravin se odrazily především růst reálných příjmů obyvatelstva a snížení cen potravin. Reálné mzdy se v roce 2024 meziročně zvedly o 4,6 %, spotřebitelské ceny potravin klesly o 2,9 %, zatímco spotřebitelské ceny celkem vzrostly o 2,4 %.

Vývoj spotřeby vybraných potravinových skupin v roce 2023 a její odhad za rok 2024 uvádí tab. T5.2/01.

46 Údaje ze zprávy ČSÚ – Rychlá informace Maloobchod – prosinec 2024.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2023	2024 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	82,4	84,4	102,4
v tom - hovězí	9,2	9,3	101,1
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	41,8	42,3	101,2
- drůbež	29,2	30,6	104,8
- ostatní	2,2	2,1	95,5
Ryby celkem	5,6	5,7	101,8
Sýry (včetně tvarohů)	18,0	19,1	105,9
Čerstvé mléčné výrobky	92,7	91,9	99,1
Vejce	13,2	13,4	101,6
Máslo	4,9	5,2	106,0
Sádlo	4,0	4,1	102,5
Rostlinné tuky a oleje	17,0	17,1	100,6
Cukr rafinovaný celkem	33,8	34,0	100,6
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	101,4	102,9	101,5
Brambory celkem	68,1	67,5	99,1
Luštěniny	3,1	3,1	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	87,2	86,9	99,7
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	48,6	49,2	101,2
Jižní ovoce	36,6	35,8	97,8

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2025), odhad MZe.

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2023; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)
Zpracoval: K. Pohlová, I. Mrháčková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků se v roce 2024 meziročně zvýšila; příčinou byla zejména výrazně vyšší konzumace drůbežího masa (o 4,8 %), které v meziročním porovnání nejvýrazněji zlevnilo. K mírnému nárůstu spotřeby došlo i u dalších druhů masa. Po propadu v předchozím roce se v roce 2024 slabě navýšila spotřeba nejoblíbenějšího druhu, a to vepřového masa (o 1,2 %). Spotřebitelská cena vepřového masa meziročně lehce klesla. Obecně dražší hovězí zaznamenalo při meziroční stagnaci cen nárůst spotřeby o 1,1 %.

Větší měrou byly v roce 2024 konzumovány také ryby a rybí výrobky (o 1,8 %). Jejich ceny v průměru meziročně mírně poklesly.

Spotřeba čerstvých mléčných výrobků zaznamenala v roce 2024 meziroční nepatrný pokles (o 0,9 %) vlivem snížení spotřeby hlavní položky této skupiny výrobků, tj. konzumního mléka (o 0,5 %). U jogurtů a kysaných mléčných výrobků konzumace naopak vzrostla (o 0,9 %, resp. o 4,4 %). Významnější nárůst spotřeby (o 13,3 %, resp. 13,8 %) vykázaly smetanové krémy a tvarohové dezerty. Z hlediska objemu spotřeby se však jedná o méně významnou kategorii výrobků. Nejvýraznější pokles spotřeby uvnitř skupiny mléko a mléčné výrobky vykázaly tvarohy (o 4,7 %). Naopak sýrů se zkonsumovalo meziročně více, a to zejména těch přírodních (o 11,5 %). Po výrazném meziročním nárůstu v roce 2023 na dosavadní maximum se v roce 2024 snížila spotřeba mléčných konzerv (o 9,6 %).

V rámci sledovaných tuků a olejů se v roce 2024 navzdory poměrně vysokému nárůstu spotřebitelské ceny meziročně více konzumovalo především máslo (o 6,0 %) a lehce stoupla i spotřeba sádla (o 2,5 %). Spotřeba rostlinných tuků a olejů, z hlediska celkové hmotné spotřeby důležitějších druhů, se zvýšila nepatrně (o 0,6 %) při snížení jejich ceny.

V roce 2023 se při mimořádně vysokých cenách meziročně výrazně snížila spotřeba cukru. V roce 2024 pak jeho konzumace při klesající ceně nepatrně vzrostla (o 0,6 %).

Spotřeba obilovin v hodnotě mouky (bez rýže) se mírně zvýšila (o 1,5 %). Ceny mlýnských a pekárenských výrobků zůstávají navzdory meziročnímu poklesu vysoké.

Stagnaci spotřeby v roce 2024 vykázaly luštěniny. K výraznější změně nedošlo také v množství zkonsumované zeleniny a výrobků z ní (snížení o 0,3 %) a brambor (snížení o 0,9 %).

Zanedbatelný pokles zaznamenala dále celková spotřeba ovoce s odlišným vývojem spotřeby ovoce mírného pásma, kde došlo k malému navýšení (o 1,2 %), a jižního ovoce, jehož konzumace se naopak snížila (o 2,2 %).

5.3 Výdaje za potraviny

Celkové výdaje na konečnou spotřebu domácností v domácím pojetí⁴⁷ vyjádřené v běžných cenách se v roce 2024 meziročně zvýšily o 5,4 %; reálně tyto výdaje ve stálých cenách⁴⁸ stouply o 2,4 %. Posílení spotřeby domácností se pozitivně odrazilo v růstu HDP.

V rámci nominálních výdajů domácností na konečnou spotřebu z hlediska trvanlivosti⁴⁹ se v roce 2024 v běžných cenách nejvíce meziročně zvýšily výdaje za služby (které se na celkových vydáních podílely 50,1 %). Meziroční růst jejich výdajů činil 6,5 %, ve stálých cenách 1,7 %. Za výdaji za služby následoval růst vydání za předměty krátkodobé spotřeby (s podílem na spotřebních vydáních 36,9 %), kam se řadí především potraviny a nápoje. Tyto výdaje se v běžných cenách meziročně zvýšily o 5,9 %, ve stálých cenách však stouply nejvíce, a to o 4,5 %. Vydání skupiny za předměty střednědobé spotřeby v běžných cenách vzrostly jen velmi mírně (o 2,5 %) a ve stálých cenách stagnovaly na úrovni roku předchozího. U výdajů za předměty dlouhodobé spotřeby došlo k meziročnímu snížení jak v běžných cenách (o 2,1 %), tak stálých cenách (o 2,4 %).

47 Výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou výdaje na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb a přání. Domácí pojetí zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku (databáze národních účtů, ČSÚ 2025).

48 Ceny roku 2020; databáze národních účtů.

49 Výdaje domácností na konečnou spotřebu podle trvanlivosti se člení na čtyři skupiny: výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby (např. motorová vozidla, nábytek, počítačové vybavení apod.), střednědobé spotřeby (obuv, odívání atd.) a krátkodobé spotřeby (potraviny, nápoje, kosmetika, léky aj.) a výdaje na služby.

Ve výdajích domácností na konečnou spotřebu z hlediska účelu⁵⁰ jsou na prvních dvou pozicích výdaje za bydlení (32,4 % z celkových výdajů v roce 2023) a výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje (14,0 % z výdajů celkem; z toho jen za potraviny 12,8 %). V roce 2023 zaznamenal podíl za bydlení i podíl za potraviny a nealkoholické nápoje podobný meziroční pokles, a to o 0,5 p. b., resp. o 0,6 p. b.

Nominální peněžní výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v běžných cenách se v roce 2023 zvýšily o 1,9 % (přičemž v roce 2022 činil růst 11,8 %). Z toho výdaje za potraviny stouply o 2,1 % (v roce předchozím o 12,0 %). Ve stálých cenách (ceny roku 2020) však výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje (i výdaje jen za potraviny) meziročně klesly (o 8,7 %, resp. o 8,6 %). Příčinou mírné progresse nominálních výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje v běžných cenách v roce 2023 byl růst jejich spotřebitelských cen (meziročně o 11,5 %). Současně docházelo ke změně struktury ve spotřebě potravin, kdy na jedné straně nastal pokles či stagnace spotřeby některých základních potravin (vepřového masa, ryb, mléka a mléčných výrobků, živočišných tuků a olejů, většiny druhů ovoce a zeleniny, brambor, cukru, čokoládových výrobků, nealkoholických nápojů aj.) a naopak na straně druhé k mírnému růstu spotřeby jiných druhů potravin (chleba, trvanlivého pečiva, těstovin, drůbežího a hovězího masa, vajec, rostlinných jedlých tuků a olejů, nečokoládových cukrovinek, některých druhů ovoce a zeleniny aj.). Příjmová úroveň domácností se v roce 2023 nominálně zvýšila (o 7,2 %), reálně však o 3,1 % poklesla⁵¹.

Mezi domácnostmi, členěnými podle sociálních skupin (statistika rodinných účtů⁵²), mají nejvyšší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje a rovněž nejvyšší podíl těchto výdajů na celkových spotřebních vydáních domácnosti důchodců bez pracujících členů (PČ). V roce 2023 se v domácnostech důchodců bez PČ nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje meziročně zvýšily o 9,6 % a v porovnání s průměrnou domácností byly o 11,3 % vyšší. Podíl těchto výdajů na celkových spotřebních výdajích však meziročně nepatrně klesl (o 0,4 p. b.) a činil 22,2 %. Přesto byl v porovnání s domácnostmi celkem o 3,1 p. b. vyšší (tab. T5.3/01). Příčinou tohoto vývoje byl především růst celkových spotřebních výdajů domácností spolu s výdaji za potraviny a nealkoholické nápoje na základě zvyšování spotřebitelských cen (meziroční růst SC úhrnem v roce 2023 činil 10,7 %, z toho růst SC potravin 11,5 %). Vliv měl i růst disponibilních příjmů a změny v hmotné spotřebě potravin. Na druhé straně nejnížší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v rámci domácností podle sociálních skupin měly domácnosti zaměstnanců s nižším vzděláním (na

50 Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu podle účelu (databáze národních účtů) jsou ke dni zpracování této zprávy pouze za rok 2023. Propočty výdajů na konečnou spotřebu z hlediska účelu jsou v běžných cenách.

51 ČSÚ – Životní podmínky domácností (EU-SILC).

52 Údaje statistiky rodinných účtů nejsou srovnatelné s údaji národních účtů (odlišný metodický postup). Jejich využití pro účely této zprávy spočívá ve vzájemném porovnání a hodnocení vývoje výdajů za potraviny v rámci jednotlivých typů domácností.

rozdíl od podílu na celkových spotřebních výdajích, který byl nejnižší v domácnostech zaměstnanců se vzděláním vyšším). Značné difference vyplývají z porovnání vydání domácností podle výše peněžních příjmů. Domácnosti s nejnižšími příjmy na osobu měly podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2023 o 5,6 p. b. vyšší než domácnosti s příjmy nejvyššími a o 2,3 p. b. vyšší než průměrná domácnost. Avšak nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje byly nejvyšší v domácnostech s příjmy nejvyššími (a to o 56,6 % v porovnání s domácnostmi s příjmy nejnižšími a o 24,7 % v porovnání s průměrnou domácností).

T5.3/01 - Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech statistiky rodinných účtů v roce 2023 v členění podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní (%)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti					podle příjmové úrovně	
		zaměstnanců			samostat. činných osob	důchodců bez PČ ¹⁾	20 % dom. s nejnižšími příjmy	20 % dom. s nejvyššími příjmy
		celkem	s nižším vzděláním	s vyšším vzděláním				
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho: potraviny, nápoje a tabák	22,4	21,5	25,1	20,1	21,0	25,8	24,5	19,2
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	19,1	18,2	21,1	17,1	18,2	22,2	21,4	15,8
alkoholické nápoje, tabák	3,3	3,3	4,0	3,0	2,8	3,6	3,1	3,4

1) PČ - pracující člen.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů "Spotřební výdaje domácností", 2024

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z celkových výdajů za potraviny vydávají domácnosti každoročně nejvíce finančních prostředků za „maso a masné výrobky“ (s podílem vyšším než jedna pětina). V roce 2023 činil tento podíl 22,1 %. Na dalších dvou pozicích se nacházejí výdaje za „obiloviny a výrobky z obilovin“ a výdaje za „mléko, sýry a vejce“ s podíly 19,7 % a 17,8 %. S větším odstupem následovaly výdaje za skupinu „zelenina a brambory“ (s podílem 10,1 %), výdaje za „cukr, marmeládu, med, cukrovinky, čokoládu a cukrářské výrobky“ (7,9 %) a vydání za „ovoce“ (7,6 %). Nejnižší podíl výdajů ze základních potravinových agregací vykazují skupiny „oleje a tuky“ (s podílem 3,4 %) a „ryby“ (2,0 %). Nominální výdaje všech základních sledovaných potravinových skupin s výjimkou „ryb“ a „olejů a tuků“ meziročně vzrostly.

V EU 27 ukazatel podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností dlouhodobě osciloval kolem 13 %. V roce 2020 (vlivem pandemie COVID-19) zaznamenal podíl výrazný přírůstek a stoupl na 14,8 %. V následujících letech 2021 a 2022 měl podíl výdajů klesající trend; v roce 2023 dosáhl hodnoty před epidemií (13,0 %).

Podobný trend vývoje podílu výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje jako EU 27 měla i ČR. V letech před pandemií se podíl těchto výdajů v ČR významně neměnil (pohyboval se kolem 14,7 % – 14,9 %). V roce 2020 vzrostl na 16,2 %. V následujících třech letech zaznamenal podíl rovněž klesající tendenci; v roce 2023 činil 14,0 % (z toho jen za potraviny 12,8 %). Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácností ČR je v časové řadě vyšší než průměr Evropské unie. Z hlediska jednotlivých členských zemí Unie se v roce 2023 podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje českých

domácností nejvíce přiblížily domácnosti Slovinska (s podílem 14,5 %) a domácnosti Itálie (s podílem 14,6 %).

Nejnižší podíl těchto vydání v rámci Unie v roce 2023 měly domácnosti Irska (8,6 %) a Lucemburska (9,4 %); relativně nízké podíly zaznamenaly i domácnosti Rakouska (10,4 %), Německa a Belgie (shodně 11,1 %) a Nizozemska (11,5 %). U těchto zemí se jedná o trend dlouhodobý. Naopak na nejvyšší příčce (s podílem mírně vyšším než 20 %) se dlouhodobě nacházejí domácnosti Rumunska, Lotyšska a Bulharska.

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Po dvou letech mimořádně vysokého meziročního růstu se v roce 2024 úroveň cen spotřebního zboží a služeb stabilizovala. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) dosáhla v roce 2024 podle údajů ČSÚ 2,4 %, tj. o 8,3 p. b. méně než v předchozím roce a nejméně za posledních 6 let. Ceny zboží úhrnem vzrostly meziročně o 0,9 % a na rozdíl od předchozích dvou let výrazně zaostávaly za zvýšením cen služeb, u nichž stále přetrvával poměrně dynamický růst (o 5,1 %).

Ke zmírnění cenového růstu došlo v roce 2024 v celé EU, nejvíce však v zemích, kde se ceny v předchozím roce raketově zvedly, tj. v Maďarsku, ČR, na Slovensku a v Polsku. Průměrná míra inflace v naší republice měřená na základě ukazatele HICP⁵³ činila v roce 2024 celkem 2,7 % a byla o 0,1 p. b. vyšší než v průměru zemí EU 27. Stejně hodnoty jako ČR dosáhlo i Portugalsko. Nejdynamičtější meziroční přírůstek spotřebitelských cen úhrnem zaznamenaly v rámci unijních zemí Rumunsko (5,8 %), Belgie (4,3 %; jediná země, u níž růst cen slabě zrychlil), Chorvatsko (4,0 %), Estonsko a navzdory značnému zvolnění dynamiky růstu opět Maďarsko a Polsko (všechny shodně 3,7 %). Naopak v Litvě, Finsku a Itálii ceny pro spotřebitele v průměru prakticky stagnovaly (jejich přírůstek se pohyboval v rozmezí 0,9-1,1 %) a velmi mírně stouply v Lotyšsku, Irsku a Dánsku (shodně o 1,3 %).

Inflační tlaky byly v ČR v roce 2024 podstatně menší než v předchozích dvou letech. Administrativní opatření přispěla k průměrné míře inflace (2,4 %) v rozsahu 1,0 p. b. Podobně jako v předchozím roce byly v jejich rámci určujícím faktorem ceny energií, a to v důsledku výrazného zdražení jejich regulovaných složek. Zvýšení spotřebních daní na líh a tabákové výrobky bylo v rámci konsolidačního balíčku částečně kompenzováno změnami sazeb daně z přidané hodnoty⁵⁴ (snížení DPH na potraviny z 15 % na 12 %). Významným proinflačním faktorem byl růst nominálních příjmů vedoucí k mírnému zrychlení spotřeby domácností; domácí poptávku však tlumil dopad fiskálního konsolidačního balíčku. Zvyšující vliv mělo na

53 *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.*

54 *Makroekonomická predikce ČR. MF, leden 2025.*

inflaci i oslabení měnového kurzu koruny vůči euru a americkému dolaru. Ve směru nižší inflace působil slabý pokles dolarové ceny ropy a zejména zemního plynu.

Podobně jako v roce 2023 i v roce 2024 se o meziroční vzestup cen zboží a služeb z jednotlivých výdajových skupin nejvíce zasloužilo bydlení (vč. vody, energie a paliv); jeho příspěvek k průměrné míře inflace představoval 0,9 p. b. Cenová úroveň této skupiny vzrostla (o 3,5 %) zejména vlivem zvýšení cen elektřiny, vodného a stočného, tepla a nájemného. V menší míře na růst inflace působil vzestup cen stravování vč. ubytování (zvýšení o 7,6 %) a alkoholických nápojů vč. tabáku (růst o 5,1 %). Snižující vliv měl na inflaci pouze pokles cen potravin a nealkoholických nápojů.

Zatímco ceny potravin a nealkoholických nápojů byly v předchozích dvou letech jedním z klíčových faktorů růstu inflace, v roce 2024 došlo k obratu v jejich vývoji, a jak již bylo uvedeno, úroveň celkového růstu cenové hladiny přibrzdily. Po 11,5% přírůstku v roce 2023 se v roce 2024 meziročně snížily o 2,3 %.

Meziroční vývoj spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů se v naší republice v roce 2024 odlišoval od vývoje v ostatních zemích EU, u nichž v drtivé většině pokračoval vzestupný trend předchozího roku. Tempo růstu cenové úrovně potravinářského zboží v evropských státech však bylo podstatně mírnější než v roce 2023, za EU 27 celkem činilo 102,3 %. K zemím s nejvyšším navýšením cen této skupiny patřily Malta (o 4,7 %), Chorvatsko (o 4,0 %), Španělsko (o 3,6 %) a Polsko (o 3,5 %). Přírůstek cen potravin a nealkoholických nápojů pro spotřebitele byl v ostatních sousedních zemích (Rakousko, Německo, Slovensko) menší, pohyboval se v rozmezí od 2,3 % do 2,7 %. Přibližně na úrovni roku 2023 setrvaly spotřebitelské ceny uvedené skupiny v Litvě (pokles o 0,5 %), ve Finsku (stagnace) a v Maďarsku (zvýšení o 0,8 %).

Ceny samotných potravin v maloobchodě byly v tuzemsku v roce 2024 nižší než v roce 2023 o 2,9 %, ceny nealkoholických nápojů naopak stouply o 3,8 %, ale jejich růst zvolnil o 9,4 p. b. Ve vývoji spotřebitelských cen potravin se odrazil pohyb cen v ostatních člancích zemědělsko-potravinářské vertikály a rovněž cenová strategie maloobchodních prodejců potravin. CZV se meziročně snížily o 5,9 % a CPV potravin o 2,6 %. U dovozních cen potravin došlo k nárůstu o 2,7 %.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2023/22	2024/23
Potraviny	111,3	97,1
v tom - maso a masné výrobky	107,7	96,1
- ryby a mořské plody	109,6	95,6
- mléko, mléčné výrobky, vejce	110,6	93,9
- oleje a tuky	99,8	103,5
- pekárenské výrobky, obiloviny	113,6	96,3
- cukr a výrobky z cukru	115,5	100,8
- ovoce a ovocné výrobky	111,0	99,2
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	121,5	99,8
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	114,5	97,2
Nealkoholické nápoje	113,2	103,8
v tom - káva, čaj, kakao	110,1	101,6
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	115,3	105,0

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2024, 2025

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

U všech potravinových skupin, jejichž ceny v roce 2023 vzrostly, byl v roce 2024 zaznamenán pokles, příp. výrazné zpomalení růstu cenové hladiny. Pouze u jediné kategorie vykazující v předchozím roce stagnaci spotřebitelských cen (oleje a tuky) se v roce 2024 jejich úroveň zvýšila. Tento vývoj dokumentuje tab. T5.4/01.

Nejvýznamnější redukce cen pro spotřebitele nastala mezi roky 2024 a 2023 u kumulované potravinové skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce (o 6,1 %). Spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků v úhrnu v naší republice v průběhu roku 2024 zanedbatelně rostly, což odpovídalo i vývoji v EU, kde byla celkem stabilizovaná nabídka mléka, ale vzhledem k roku 2023 vykazovalo mléko nižší tučnost. V meziročním srovnání však ceny této podskupiny klesly, a to dynamičtěji než v zemích EU celkem. Nejvyšší redukci zaznamenaly spotřebitelské ceny konzumního mléka – nízkotučného (o 9,6 %) a plnotučného (o 5,8 %); jejich pokles převýšil pokles cen zpracovatelů. Sušené mléko zlevnilo o 4,9 % a snížení cen ostatních výrobků z mléka se pohybovalo v intervalu od -3,0 % (tekuté zakysané mléčné výrobky, smetany, mražené smetanové krémy, pomazánkové máslo) do -3,7 % (sýry vč. tvarohů). Po více než pětínovém navýšení v předchozím roce v návaznosti na pohyb cen výrobců i dovozních cen prudce klesla spotřebitelská cena vajec (o 13,8 %).

Mezi skupiny s vyšším snížením cenové úrovně dále patřily ryby a mořské plody (o 4,4 %), maso a masné výrobky (o 3,9 %) a pekárenské výrobky vč. obilovin (o 3,7 %).

V rámci skupiny ryby dominoval pokles cen mražených ryb (o 8,6 %) a konzervovaných nebo zpracovaných výrobků z ryb a mořských plodů (o 3,9 %).

Z jednotlivých druhů masa se po malém navýšení v předešlém roce vlivem snížení cenové hladiny všech sledovaných zástupců nejvíce redukovala spotřebitelská cena drůbežního masa (o 9,5 %). K významnému poklesu spotřebitelské ceny nejdůležitějšího reprezentanta této podskupiny, kuchařského kuřete (o 12,7 %), došlo i při zvýšení dovozní ceny a prakticky stagnaci ceny zpracovatelů. Po 11% přírůstku v roce 2023 se v roce 2024 mírně snížila spotřebitelská

cena vepřového výsekového masa (o 3,3 %), přičemž jak cena zpracovatelů, tak dovozní cena této komodity zůstala v meziročním porovnání téměř beze změny. U hovězího výsekového masa obchodníci vysoký meziroční přírůstek CPV i dovozní ceny do ceny pro spotřebitele nepromítli, spotřebitelská cena tohoto druhu masa setrvala zhruba na úrovni předchozího roku (snížení o 0,8 %). V roce 2023 však byl meziroční přírůstek CZV skotu i CPV hovězího výsekového masa nižší než u jeho SC. Pohyb cenové hladiny hlavních druhů masa se propsal do slabého poklesu cen masných výrobků, tj. uzenářského zboží (o 2,2 %) a ostatních masných polotovarů (o 1,3 %).

Ve skupině pekárenské výrobky vč. obilovin se v reakci na pokles ceny zpracovatelů meziročně mimořádně snížila spotřebitelská cena pšeničné mouky (o 18,2 %). Tato komodita patřila v rámci sledovaného spotřebního koše k potravinám s nejrychlejším poklesem cen. U dalších reprezentantů hodnocené skupiny bylo snížení cenové úrovně podstatně nižší a vzájemně srovnatelné – od -3,5 % u „jiných“ výrobků z obilovin (např. houskové knedlíky v prášku, listové těsto) do -7,0 % u těstovin. Ceny chleba a běžného pečiva (snížení v průměru o 4,3 %) v maloobchodě klesly mírně rychleji než ceny jejich výrobců. Přibližně na úrovni předchozího roku po značně dynamickém nárůstu v roce 2023 zůstaly v roce 2024 ceny ostatních pekárenských výrobků (tj. jemného a trvanlivého pečiva, toastového chleba aj.). Navzdory růstu dovozní ceny se po pětiletém vzestupném trendu snížila spotřebitelská cena rýže (o 4,7 %). Je však třeba poznamenat, že v roce 2023 tato komodita výrazně zdražila, ačkoliv její dovozní cena lehce klesla.

Téměř žádný meziroční pohyb nezaznamenaly v úhrnu v roce 2024 ceny ovoce a ovocných výrobků (index 99,2), zeleniny a zeleninových výrobků (vč. brambor index 99,8) a cukru vč. výrobků z cukru (index 100,8).

Uvnitř skupiny ovoce a ovocné výrobky stagnovala průměrná spotřebitelská cena čerstvého a chlazeného ovoce, ale vývoj cen jednotlivých druhů ovoce byl diferencovaný. Po výrazném cenovém růstu v roce 2023 se stabilizovaly spotřebitelské ceny jižního ovoce; cena pomerančů zůstala stejná jako v předchozím roce (zvýšení o 0,3 %), cena citronů navzdory poklesu dovozní ceny mírně stoupla (o 2,5 %) a cena banánů se snížila (o 4,2 %). V důsledku nízké sklizně v marketingovém roce 2023/24 a propadu sklizně v roce 2024/25 v ČR i v hlavních producentských zemích došlo v roce 2024 ke skokovému nárůstu CZV i dovozní ceny stěžejního zástupce ovoce mírného pásma, konzumních jablek. Na tuto skutečnost reagovala podstatným růstem i spotřebitelská cena této komodity (o 10,0 %). Značný, a v porovnání s přírůstkem CZV i DC progresivnější nárůst zaznamenaly spotřebitelské ceny stolních hroznů (o 15,6 %). Naopak proti celkovému růstu hodnocené skupiny působilo snížení cen ovocných výrobků (o 5,6 %) a sušeného ovoce vč. ořechů (o 4,0 %).

V reakci na pokles cen zpracovatelů i dovozních cen došlo po dvou letech enormního růstu k citelné redukci spotřebitelské ceny cukru. Její snížení (o 21,6 %) převýšilo snížení obou uvedených cen. Meziročně nižší byly pro spotřebitele rovněž ceny marmelády a medu

(o 3,9 %), zatímco cena nečokoládových cukrovinek se v úhrnu lehce zvedla (o 2,5 %). Nadstandardně se navýšila průměrná cena čokolády vč. čokoládových cukrovinek (o 11,8 %), do níž se promítl především razantní nárůst světových cen kakaových bobů a pravděpodobně i cenová politika obchodníků.

U čerstvé (vč. chlazené) zeleniny byl prudký meziroční vzestup cenové úrovně v roce 2023 v roce 2024 vystřídán mírným poklesem spotřebitelských cen (o 2,9 %). K tomuto vývoji přispělo zejména snížení spotřebitelské ceny cibule (o 20,0 %), v němž se promítl pokles cen pěstitelů i dovozních cen. Nutno podotknout, že v roce 2023 cena cibule extrémně vzrostla a dosáhla nejvyšší hodnoty v celé historii evidence. Podobně jako u cibule bylo snížení spotřebitelské ceny evidováno rovněž u dalších druhů zeleniny, jejichž ceny v předešlém roce rovněž významně stouply, tj. u rajčat (snížení o 7,6 %), brokolice (o 5,6 %), mrkve (o 3,9 %) a květáku (o 1,2 %). Na druhé straně v návaznosti na zvýšení cen výrobců i dovozních cen vyvolané nízkou sklizní se opět zvedla cena celeru (o 12,5 %), dále zdražily salátové okurky (o 8,9 %), česnek (o 5,4 %) a hlávkové zelí (o 3,9 %). Zanedbatelně vyšší byly také ceny paprik (o 1,6 %) a za stejnou cenu jako v roce 2023 spotřebitel zakoupil ledový salát. Navýšení cenové hladiny pokračovalo v roce 2024 u konzumních brambor. Meziroční růst spotřebitelských cen této okopaniny sice výrazně zvolnil (z 36,1 % v roce 2023 na 8,0 % v roce 2024), ale její průměrná cena byla na nejvyšší úrovni od počátku sledování.

Jedinou skupinou, která zaznamenala v rámci spotřebního koše potravin mírný cenový přírůstek (3,5 %), byly oleje a tuky. K celkovému zvýšení cenové úrovně uvedené skupiny napomohl vysoký nárůst spotřebitelské ceny másla (o 15,3 %), který však byl pozvolnější než u cen zpracovatelů této komodity. Výrazný pohyb cen másla směrem vzhůru souvisel s růstem světových cen, utlumenou výrobou mléka na evropském trhu, vysokou poptávkou a nedostatkem mléčného tuku. Naproti tomu pro spotřebitele klesly ceny rostlinných tuků (o 9,2 %) a olejů (bez olivového o 17,8 %). Výjimkou byl pokračující značný vzestup cen olivového oleje (o 43,7 %) reagující na růst dovozních cen v důsledku omezené nabídky hlavních zahraničních dodavatelů. U vepřového sádla došlo po téměř 30% zvýšení v předchozím roce ke slabému poklesu ceny (o 2,5 %).

U nealkoholických nápojů přetrvával vzestupný trend spotřebitelských cen při výrazném zvolnění tempa jejich růstu. Stejně jako o rok dříve byl meziroční přírůstek cen surovin na přípravu teplých nápojů, tj. kávy, čaje a kakaa (1,6 %), pozvolnější než u studených nealkoholických nápojů (5,0 %). Cenová hladina kávy mírně vzrostla (o 1,6 %), naopak u čaje o stejnou hodnotu (o 1,6 %) klesla, přitom dovozní ceny obou reprezentantů výrazně stouply (v roce 2023 tomu bylo naopak). Opět razantně zdražily kakao a čokoláda v prášku (o 14,7 %). Tato položka zaznamenala společně s olivovým olejem a máslem nejdynamičtější cenový růst ze všech představitelů oddílu potravin a nealkoholické nápoje. V rámci studených nealkoholických nápojů se zvedly ceny napříč všemi sledovanými položkami, z nich nejvíce

u ovocných a zeleninových šťáv (o 8,5 %). Zvýšení cen ostatních nápojů (minerálky a pramenité vody, limonády) se pohybovalo mezi 2,0 % až 4,3 %.

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují přidanou hodnotu a zaručují jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Hlavním cílem je zejména zvýšit zájem o kvalitu potravin a edukaci veřejnosti v otázce kvality potravin a ovlivnit tím nákupní chování spotřebitelů. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR. Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny potraviny vykazující výjimečné kvalitativní charakteristiky. Za rok 2024 bylo oceněno 424 výrobků od 130 výrobců. V roce 2024 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin čerpány finanční prostředky ve výši 87,09 mil. Kč. Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.gov.cz.

Regionální potravina 2024

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství v krajích ČR nejvyšší kvalitou zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Hodnotitelské komise vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2024 se do soutěže přihlásilo celkem 470 výrobců s 1 867 výrobky a bylo oceněno 116 výrobků, což je rekordní počet přihlášených výrobků a výrobců od počátku existence soutěže.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

V roce 2024 bylo na projekt Regionální potravina vyplaceno celkem 40,4 mil. Kč.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.gov.cz.

Biopotraviny

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Rady (EU) č. 2018/848 a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) č. 2020/464, (EU) č. 2021/279, (EU) č. 2021/1165, (EU) č. 2021/2307 a (EU) č. 2021/2119. MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2024 bylo v ČR registrováno 980 výrobců biopotravin. Celkový obrát s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl v roce 2023 meziročně o 4 % na 11,76 mld. Kč. Z toho spotřeba biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 7,42 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele vzrostla v roce 2023 na 680 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,59 %

V roce 2024 se konal již 20. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2024 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek

v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2024 podílely SZPI, SVS, ÚSKVBL, ÚKZÚZ, VÚMOP a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2024 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek 2 198 vzorků. U 23 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,1 % nevyhovujících vzorků.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR. Ze skupiny sledovaných látek v čerstvém ovoci a zelenině je dlouhodobě hlavní pozornost zaměřena na ověření přítomnosti reziduí pesticidů a dusičnanů.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů 2024–2026 v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na stanovení reziduí pesticidů v roce 2024 odebráno celkem 441 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých bylin a pěstovaných hub.

Největší podíl odebraných vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (68,7 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 18,8 % a zelenina původem ze třetích zemí 10,4 %. U 2,1 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 8 případech překročena hodnota maximálního reziduálního limitu (MRL). Jednalo se o dva vzorky květáku, dva vzorky salátových okurek, dva vzorky ředkviček, dále vzorek bulvového celeru a zeleninové papriky. Ve vzorcích květáku původem z Polska a Velké Británie bylo shodně zjištěno nadlimitní množství flonicamidu, v salátových okurkách původem z Polska a Řecka nadlimitní množství formentanatu a chlorpyrifosu, ve vzorcích ředkviček původem z Itálie byl překročený MRL pro paclobutrazol a flutolanil. Ve vzorku zeleninové papriky původem z Albánie bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky famoxadon a formetanate, v bulvovém celeru původem z Polska nadlimitní množství účinné látky fosthiazate.

Přítomnost reziduí pesticidů byla ověřována u celkem 301 vzorků čerstvého a sušeného ovoce. Dle země původu představovalo ovoce ze zemí EU 45,9 % odebraných vzorků, ovoce ze třetích zemí 42,2 %. Nejmenší podíl z celkového počtu odebraných vzorků tvořilo ovoce z tuzemska (7,6 %). U 4,3 % odebraných vzorků nebyla země původu uvedena.

U více než 92 % odebraných vzorků ovoce byl zjištěn pozitivní nálezný účinné látky, z toho byl u 2 vzorků překročen MRL. Ve vzorku hrušek původem z Turecka byl překročen MRL pro

účinnou látku diflubenzuron, u vzorku kiwi rovněž původem z Turecka bylo zjištěno nadlimitní množství malationu.

V rámci monitoringu CL je pravidelně sledována přítomnost dusičnanů v komoditách, pro které jsou nařízením Komise (EU) 2023/915 stanoveny ML jako je listová zelenina, ale i v komoditách vnímavých ke kumulaci dusičnanů, které však nemají ML regulovány. Všechny vzorky listové zeleniny byly hodnoceny jako vyhovující z pohledu platného ML.

U vzorků sušeného a skořápkového ovoce jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně prováděna vyšetření na přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂, v případě sušeného ovoce taktéž stanovení ochratoxinu A.

Z jednotlivých druhů sušeného ovoce největší podíl odebraných vzorků tvořily rozinky, nicméně aflatoxiny byly analyzovány i v dalších druzích sušeného ovoce meruňkách, švestkách, fíkách a klikvě. Pozitivní nález aflatoxinu B₁ byl zaznamenán u dvou vzorků sušených rozinek a dvou vzorků sušených fíků. U vzorku fíků původem z Turecka zjištěné množství aflatoxinu B₁ a sumy aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ překročilo ML nařízení Komise (EU) 2023/915.

K analýzám na přítomnost aflatoxinů byly odebrány následující druhy skořápkových plodů: sladké a hořké mandle, vlašské ořechy, kešu, para ořechy, makadamové ořechy, pekanové ořechy. Z 20 hodnocených vzorků skořápkových plodů byly aflatoxiny detekovány ve vzorku lískových ořechů a para ořechů. ML stanovený v nařízení Komise (EU) 2023/915 nebyl překročen.

Na stanovení ochratoxinu A bylo odebráno celkem 24 vzorků rozinek, sušených fíků, meruněk, švestek a klikvy. Pozitivní nález ochratoxinu A byl zaznamenán u 6 vzorků rozinek. V případě rozinek původem z Uzbekistánu zjištěná hodnota ochratoxinu A překročila ML.

U výrobků obsahujících jablka jako je jablečné pyré nebo jablečný kompot, byla zjišťována přítomnost patulinu. U žádného z 11 odebraných vzorků nebyl patulin prokázán.

Brambory a výrobky z brambor

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR byly konzumní brambory vyšetřeny na přítomnost reziduí pesticidů. V roce 2024 bylo stanovení reziduí pesticidů provedeno u celkem 21 vzorků konzumních brambor. Brambory původem z ČR tvořily 47,6 % odebraných vzorků, brambory původem ze států EU 38,1 %, ze třetích zemí 14,3 %. Rezidua pesticidů byla detekována u více než 80 % analyzovaných vzorků brambor. Všechny vzorky brambor však byly hodnoceny jako vyhovující. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou ve vzorcích brambor byl propamocarb a azoxystrobin.

Bramborové lupínky jsou jednou z komodit, u které je pravidelně zjišťován obsah akrylamidu. Odebráno bylo celkem 14 vzorků. Zjištěné hladiny akrylamidu se pohybovaly v intervalu od 98,9 do 1 727 µg/kg. Porovnávací hodnota pro snížení přítomnosti akrylamidu

v potravinách stanovená nařízením Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u 2 vzorků bramborových chipsů.

Obilniny a obilné výrobky

Hlavní pozornost je v případě obilnin a výrobků z obilnin v rámci monitoringu CL zaměřena na ověření přítomnosti mykotoxinů a reziduí pesticidů. Vedle toho jsou v obilninách a mlýnských obilných výrobcích sledovány další kontaminanty, jako jsou chemické prvky, námelové anebo tropanové alkaloidy.

Z jednotlivých mykotoxinů jsou pravidelně v obilovinách a ve výrobcích z obilovin sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Všechny vzorky obilnin a obilných výrobků byly hodnoceny z pohledu platných ML jako vyhovující.

Kukuřice a kukuřičné výrobky byly vyšetřeny na přítomnost aflatoxinů, deoxynivalenolu, zearalenonu a fumonisinů. Analýzy byly provedeny u celkem 79 vzorků kukuřice a kukuřičných výrobků. Vzorek kukuřice pro přípravu popcornu původem z Francie byl vyhodnocený jako nevyhovující, zjištěné množství aflatoxinu B₁ překročilo ML uvedený v nařízení Komise (EU) 2023/915.

Na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno 64 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků v souladu s požadavky Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů ČR. Přítomnost pesticidní látky byla zaznamenána u téměř 55 % vzorků obilnin a obilných výrobků. Všechny vzorky obilnin a obilných výrobků byly hodnoceny jako vyhovující.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byla přítomnost akrylamidu sledována v chlebu, jemném a běžném pečivu, perníku, snídaňových cereáliích a krekrovém pečivu. Celkem bylo analyzováno 29 vzorků pekařských výrobků. Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 nebyla překročena u žádného z analyzovaných pekařských výrobků.

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou pravidelně prováděna vyšetření na ověření mykotoxinů. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. V roce 2024 nebyl zaznamenán jediný pozitivní nález mykotoxinů ve vzorcích obilných a ovocných příkrmů určených pro kojence a malé děti.

Dále byly odebírány vzorky na sledování tropanových alkaloidů, polyaromatických uhlovodíků, dusičnanů a akrylamidu – v žádném ze vzorků nebyly překročeny povolené limity.

Dle koordinovaného víceletého programu Unie stanoveného prováděcím nařízením Komise (EU) 2023/731 bylo pomocí jednoúčelových metod provedeno stanovení glyfosátu, glufosinátu, fosetylu-Al, sloučenin mědi, fentinu, propinebu a propylen thiomocoviny v dětské obilné výživě. U vzorku obilnomléčné kaše byl překročený MRL pro účinnou látku fosetyl-Al.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách. Všechny analyzované vzorky byly bez zjištěného nálezu patulinu.

Vzorky hroznové šťávy a hroznového moštu byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného ze 12 analyzovaných vzorků.

Lihoviny

Na přítomnost metanolu bylo odebráno 73 vzorků lihovin, u 59 vzorků byla přítomnost metanolu prokázána, zjištěné množství odpovídalo požadavku právního předpisu.

Přítomnost ftalátů byla ověřována především v ovocných destilátech z peckového ovoce, ale i v ovocných destilátech z jiného než peckového ovoce a ostatních lihovinách. Pozitivní nález ftalátů byl zaznamenán ve vzorku vínovice a višňovice od tuzemských výrobců.

Přítomnost ethylkarbamátu byla zjištěna u 12 z 38 odebraných vzorků lihovin. U dvou vzorků slivovice a dvou vzorků višňovice od tuzemských výrobců byl obsah ethylkarbamátu vyšší než cílová hodnota uvedená v doporučení Komise (EU) 2016/22.

Rybí výrobky

Ze skupiny biogenních aminů je pravidelně sledována přítomnost histaminu v konzervovaných rybích výrobcích. Přítomnost histaminu byla v roce 2024 zjišťována u celkem 10 vzorků. Všechny vzorky vyhověly limitu pro histamin uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 2073/2005.

Koření, káva, čaj

V případě koření je hlavní pozornost zaměřena zejména na mykotoxiny. Ve vzorcích koření jsou pravidelně sledovány aflatoxiny B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxin A.

Z celkem 23 analyzovaných vzorků koření byl pozitivní nález aflatoxinů detekován u 7 vzorků. Jednalo se o vzorky mleté papriky, kurkumy a pepře. Ve vzorku kajenského pepře původem z Brazílie byl zjištěný obsah aflatoxinu B₁ vyšší než ML uvedený v nařízení Komise (EU) 2023/915.

Stanovení ochratoxinu A bylo provedeno u 23 vzorků koření. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Na přítomnost pyrolizidinových alkaloidů (PA) bylo vyšetřeno celkem 19 vzorků bylinných čajů. U 14 vzorků jedno druhových i více druhových bylinných čajů byly potvrzeny, nicméně suma PA nepřekročila ML uvedený v nařízení Komise (EU) 2023/915.

Na stanovení PA bylo odebráno celkem 16 vzorků koření (anýz, kmín, římský kmín, oregano, kurkuma). U 11 vzorků koření byl zachycený pozitivní nález PA. U vzorku oregana původem z Egypta zjištěná suma překročila ML uvedený v nařízení Komise (EU) 2023/915. Vzorek římského kmínu původem z Indonésie také nevyhověl, naměřená suma byla vyšší jak hodnota ML.

Přítomnost reziduí pesticidů je v rámci monitoringu CL pravidelně ověřována v čajích. Odebráno bylo celkem 21 vzorků zejména zeleného čaje, ale i černého a bylinného čaje. U 9 vzorků byly pesticidní látky potvrzeny. U zeleného čaje původem z Vietnamu byl překročený MRL pro účinné látky dinotefuran, imidacloprid, lambda cyhalothrin, tolfenpyrad. Vzorek zeleného čaje původem ze Srí Lanky nevyhověl z důvodu nadlimitního množství účinné látky chlorpyrifos a metolcarb.

Oleje, olejnatá semena, luštěniny

Ze skupiny chemických prvků je v máku sledována přítomnost kadmia, arzenu, olova a rtuti. Dle doporučení Komise (EU) 2024/907 byl sledován v máku a semenech slunečnice i nikl. Všechny analyzované vzorky máku obsahovaly stopy kadmia a rtuti. Obsah kadmia v máku dosáhl hodnot od 0,35 do 0,95 mg.kg, rtuti od 0,004 do 0,008 mg.kg. V případě arzenu jeho více toxická anorganická forma nebyla v máku detekována. U tří vzorků máku byly zaznamenány rovněž pozitivní nálezy olova. U žádného vzorku máku zjištěné množství chemického prvku nepřekročilo povolené množství stanovené právním předpisem.

Nikl byl detekován jak ve vzorcích máku, tak i v semenech slunečnice. Naměřené hodnoty niklu v máku činily 0,14 až 0,8 mg.kg. V semenech slunečnice se hladiny niklu pohybovaly od 2,85 do 7,6 mg.kg.

Přítomnost pesticidních látek byla ověřována v luštěninách, olejnatých semenech a olivovém oleji. U dvou vzorků červených fazolí původem z Argentiny, byl překročený MRL pro účinnou látku haloxyfop.

Doplňky stravy

Na stanovení chemických prvků byly odebrány doplňky stravy obsahující bylinné přípravky a extrakty z rostlin a doplňky stravy obsahující řasy. Sledovanými prvky byly kadmium, olovo, rtuť, celkový a anorganický arzen. Celkem bylo odebráno 13 vzorků doplňků stravy, u kterých byl pozitivní nález chemických prvků zaznamenán ve všech případech. Doplňky stravy však byly hodnoceny jako vyhovující z pohledu platných limitů stanovených nařízením Komise (EU) 2023/915.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek představovaly v roce 2024 biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 12,1 %. Největší část odebraných vzorků

zaujímal biopotraviny z EU (38,0 %), biopotraviny původem z třetích zemí (13,9 %) a nejmenší podíl biopotraviny z ČR (6,4 %). U 41,7 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Přítomnost kontaminujících látek a reziduí pesticidů byla ověřována u celkem 266 vzorků biopotravin. U více než 62 % analyzovaných biopotravin nebyla přítomnost kontaminantů nebo reziduí pesticidů zaznamenána. Všechny vzorky biopotravin byly hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádného vzorku nedošlo k překročení ML nebo MRL.

V roce 2024 bylo na ověření přítomnosti reziduí pesticidů odebráno celkem 85 vzorků biopotravin. Dle původu země, kde byly biopotraviny vyprodukovány, tvořily největší část biopotraviny ze států EU (56,5 %) a ze třetích zemí (16,5 %). Nejmenší podíl zaujímal biopotraviny původem z ČR (4,7 %). U 22,3 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Pozitivní nálezy reziduí pesticidů byly zaznamenány u 30,6 % vzorků z celkového počtu analyzovaných vzorků biopotravin. U 22,9 % odebraných biopotravin původem ze států EU byla rezidua pesticidů prokázána. V případě biopotravin ze třetích zemí byla rezidua pesticidů detekována u 35,7 % vzorků. Ze 4 odebraných vzorků biopotravin původem z ČR byl pozitivní nález účinné látky potvrzen u dvou vzorků

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring Státní veterinární správy a ÚSKVBL

V roce 2024 provedla Státní veterinární správa (SVS) v laboratořích státních veterinárních ústavů (SVÚ) a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) celkem 125 875 vyšetření na obsah reziduí a kontaminantů (o 23 444 vyšetření více než v roce 2023).

Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,02 %, což je méně v porovnání s rokem 2023 (0,03 %).

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyly, až na výjimky, zjištěny nevyhovující koncentrace sledovaných analytů ve všech skupinách krmiv včetně krmiv z dovozu. V krmných směsích pro drůbež byly zjištěny ve třech případech nevyhovující koncentrace doplňkových látek – kokcidistatik (1x monensin, 2x salinomycin). Rezidua nepovolených látek a ostatních veterinárních léčivých přípravků nebyla zjištěna v nadlimitních koncentracích v žádném vzorku kompletních a doplňkových krmiv, včetně krmných směsí pro jednotlivé druhy (králíky, prasata, skot, ryby) a kategorie hospodářských zvířat. Vzorky krmných surovin živočišného původu (kafilerní tuhy) neobsahovaly nadlimitní množství polychlorovaných bifenylů (PCB), dioxinů a bromovaných sloučenin. Podání nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebo v chovu ryb nebylo zjištěno stejně jako v předcházejících letech.

Vzorky syrového ovčího, koziho a kravského mléka vyhověly stanoveným limitům, nebyly prokázány nadlimitní hodnoty chemických prvků, chlorovaných pesticidů, PCB, organofosforových insekticidů, mykotoxinů (aflatoxinu M1), reziduí veterinárních léčivých přípravků, ani přítomnost nepovolených nebo zakázaných léčiv.

Ve vzorcích slepičích ani křepelčích vajec nebyla zjištěna rezidua doplňkových látek (antikokcidik) a veterinárních léčivých přípravků. Vzorkovaná vejce byla po stránce kontaminace chemickými látkami a rezidui veterinárních léčiv bezpečná (zdravotně nezávadná).

V medu nebyly prokázány měřitelné koncentrace chlorovaných pesticidů a PCB, insekticidů, pyrethroidů a veterinárních léčivých přípravků včetně zakázaných léčiv (chloramfenikol, nitrofurany).

U skotu bylo prokázáno 7 případů nevyhovujícího zjištění, přičemž žádný nebyl zjištěn pro kategorii telat, jeden případ se týkal kategorie skot výkrm a ostatní případy byly zjištěny u kategorie krávy. V roce 2024 SVS ČR poprvé detekovala v rámci ČR syntetický hormon – konkrétně nortestosteron dekanoát v plazmě jalovice. Nortestosteron dekanoát patří mezi syntetické deriváty hormonu testosteronu, tedy anabolické androgenní steroidy, jejichž použití u hospodářských zvířat je v celé Evropské unii zakázáno směrnicí Rady 96/22/ES, v České republice transponované do vyhlášky č. 291/2003. Jalovice byla na základě nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 2019/2090 utracena a neškodně odstraněna (materiál 1. kategorie VŽP⁵⁵). V 6 vzorcích jater krav byla zjištěna nadlimitní hodnota mědi. V těchto případech SVS proěřuje, zda nedošlo k chybě v krmné dávce, protože měď je součástí doplňků krmiv. V ostatních odebraných vzorcích živých zvířat (krev, srst a moč) nebyly nalezeny rezidua veterinárních léčiv ani přítomnost nepovolených či zakázaných látek, stejně jako ve vzorcích tkání poražených zvířat. Obsahy chemických prvků (kadmia, olova, rtuti a arzenu) ve vzorcích svaloviny, jater i ledvin vyhověly ML, také koncentrace ostatních kontaminujících látek a pesticidů byly ve většině vzorků pod limity detekcí.

V žádném vyšetřeném vzorku tkání ovcí a koz včetně moči a srsti nebyly zjištěny rezidua nepovolených látek s hormonálním účinkem ani zbytky jiných veterinárních léčivých přípravků v měřitelných koncentracích. V dalších vzorcích svaloviny, jater a ledvin ovcí a koz nebyly zjištěny nadlimitní hodnoty chemických prvků a ostatních sledovaných reziduí a kontaminantů.

Ve vzorku svaloviny prasete byla zjištěna přítomnost nepovolené látky ibuprofen. V těchto případech je nutné vyloučit kontaminaci vzorku na jatkách. V rámci došetření byl odebrán další vzorek ze stejné skupiny prasat, který byl negativní. Vyšetřování vzorků svaloviny, jater a ledvin prasnic bylo zaměřeno na rezidua veterinárních léčivých přípravků, speciálně antimikrobik. S výjimkou jedné prasnice všechny vzorky svalů, jater a ledvin odebraných v rámci plánovaného vyšetřování vyhověly stanoveným limitům ve všech případech. V jednom případě byla u prasnice prokázána nadlimitní hladina reziduí dihydrostreptomycinu v játrech.

55 VŽP – vedlejší živočišné produkty.

Ve svalovině a játrech drůbeže hrabavé (brojler, krůta), vodní a pštrosů nebyly zjištěny nadlimitní koncentrace sledovaných reziduí veterinárních léčivých přípravků (včetně nepovolených látek) a kontaminantů. Totéž platí i u svaloviny a jater králíků domácích, koňském mase, játrech a ledvinách a svalovině zvěře chované na farmách. Ve vzorku svaloviny nosnice původem ze Slovenska odebraného na jatkách byla stanovena přítomnost zakázané látky chloramfenikolu. Po zhodnocení okolností odběru vzorku byla vyloučena jeho kontaminace v průběhu odběru a celá šarže masa byla neškodně odstraněna.

U kaprů nebyla zjištěna rezidua nepovolených veterinárních léčivých přípravků a ostatních léčiv. Také ostatní vyšetřované chemické látky a toxické kovy byly hluboko pod povolenými limity. U kaprů nebyl zjištěn žádný vzorek s měřitelným obsahem reziduí nepovolené malachitové zeleně (MZ) nebo její metabolické formy leukomalachitové zeleně (LMZ). Rezidua MZ a LMZ však byla zjištěna v pěti chovech pstruhů. Ve třech chovech pstruhů byla zjištěna rezidua MZ a LMZ nad hodnotou referenčního bodu pro opatření. Ve vzorcích svaloviny korýšů odebraných převážně ve skladech a tržní síti nebyla zjištěna rezidua zakázaných ani nepovolených látek, stejně jako koncentrace kontaminujících látek byly na velmi nízké hladině.

U prasat divokých byl zjištěn jeden nadlimitní případ polychlorovaných bifenyly (PCB).

Hlemýždi byly pro vzorkování zařazeny v roce 2024 jako nová komodita. Kontrola byla zaměřena na kontaminanty ze skupiny těžkých kovů, konkrétně byl testován obsah kadmia, olova a rtuti. Téměř ve všech odebraných vzorcích byly zjištěny měřitelné koncentrace všech prvků. S výjimkou jednoho vzorku však vyhověly právním, příp. akčním limitům. Jeden vzorek svaloviny šneka byl vyhodnocen jako nevyhovující v analytu olovo.

Vzorky ze skupiny potravinářských výrobků, konkrétně masných a drůbežích masných tepelně neopracovaných výrobků (TNMV), vyhověly právním požadavkům ve všech případech sledovaných kontaminantů (chlorované pesticidy, PCB, PAH). V případě masných a drůbežích masných tepelně opracovaných výrobků (TOMV) byla u jednoho vzorku masných výrobků (uzená klobása) prokázána nadlimitní koncentrace polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH), jak pro sumu čtyř indikátorových polyaromátů (PAH4), tak i pro samostatný benzo[a]pyren. Jednalo se o malý výrobní provoz s „klasickou“ technologií uzení. U masných výrobků ze zvěřiny byla v 1 případě zjištěna koncentrace olova nad hranici AL⁵⁶. Jednalo se o výrobek pocházející ze země EU (Rakousko).

Všechny vzorky mléčných výrobků (sýry a ostatní mléčné výrobky) bezpečně vyhověly limitům pro všechny sledované kontaminanty, rezidua pesticidů a aflatoxin M1. Ve všech vzorcích vaječných výrobků nebyla zjištěna žádná rezidua pesticidů (pyretroidů, organofosforových insekticidů) ani biocidních přípravků (včetně fipronilu).

⁵⁶ AL – intervenční prahová hodnota.

U výrobků ze sladkovodních ryb nebyly zjištěny žádné nevyhovující hodnoty, stejně jako u výrobků z mořských ryb.

V rámci kategorie živočišné tuky a oleje byly odebírány vzorky škvařeného sádla, v nichž hlavními vyšetřovanými skupinami jsou kontaminující látky. Všechny naměřené hodnoty dioxinů, PCB a polyaromatických uhlovodíků v nich nedosahovaly 50 % stanovených limitů.

Vzhledem k nízkému procentu zachytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou. Nálezy reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik jsou stále na nízké úrovni, pochybení jsou u těchto skupin látek zjišťována v oblasti nesprávně vypočítané ochranné lhůty, případně nesplněním formálních náležitostí při odeslání zvířat na jatky. Naopak nepříznivá jsou opakovaná zjištění reziduí nepovolené látky – malachitové zeleně (a její metabolické formy) k léčení nebo prevenci onemocnění u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Varováním pro budoucí zacílení kontrol by také měl být první nález zakázané látky – syntetického steroidu nortestosteronu dekanoátu v plasmě jalovice.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2024

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	5 502	7	0,13
- monitoring	5 113	5	0,10
- cílené vyšetření	49	2	4,08
- dovoz	107	0	0,00
Hospodářská zvířata	91 560	10	0,01
- monitoring	90 529	9	0,01
- cílené vyšetření	93	0	0,00
- dovoz	0	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	26 084	3	0,01
- monitoring	24 737	2	0,01
- cílené vyšetření	78	0	0,00
- dovoz	170	0	0,00
Krmiva	2 549	3	0,12
- monitoring	2 367	3	0,13
- cílené vyšetření	2	0	0,00
- dovoz	1	0	0,00
Vody	180	0	0,00
- monitoring	180	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	125 875	23	0,02
- monitoring	122 926	19	0,02
- cílené vyšetření	222	2	0,90
- dovoz	278	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: P. Doleželová (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svscr.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2024 prováděl ÚKZÚZ sledování cizorodých zakázaných a nežádoucích látek a produktů v krmivech na základě zjištění v předchozích letech, doporučení Komise k monitoringu a podle dalších právních předpisů.

Úřední odběr vzorků inspektoři ÚKZÚZ provedli u celkem 953 šarží krmiv v rámci kontrol běžných, cílených a mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno 121 (12,7 %). Pro odborné posouzení úředně odebraných krmiv bylo v národní referenční laboratoři provedeno 27 437 stanovení sledovaných parametrů, nevyhovujících bylo 236 z nich. Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy vitamínu A (20 stanovení), N-látek (19) a zinku (18).

T 5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2024

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	383	43	6 566	67	Zinek (10x); vit. A, N-látky (7x); popel, fytáza (5x); vláknina (4x); jód, měď, methionin, HA methioninu (3x); mangan, vápník, selen, sulfametoxazol, CTC (2x); teobromin...(1x)
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	108	15	1 526	31	Popel (5x); N- Látky (4x); močovina (3x); vit. A, vit. D3, sodík, vlhkost (2x); měď, zinek, vápník, mangan, selen, jód, fosfor, vláknina, tuk, tuk po hydrolýze, cukry (1x)
Krmné směsi pro zvířata určená k produkci potravin	43	11	928	16	Tuk po hydrolýze (5x); vit. A, popel, vláknina (2x); měď, fosfor, síra, N-látky, škrob (1x)
Minerální krmné směsi	77	15	1 210	26	vápník (4x); měď, vit. A, N-látky (3x); zinek, selen, fytáza, močovina (2x); hořčík, mangan, železo, vit. D3, vit. E (1x)
Premixy a doplňkové látky	65	25	898	64	Vit. D3 (9x); železo, mangan (8x); jód, vit. A (6x); zinek, měď, selen, vit. E. (5x); kobalt, salinomycin, fytáza (2x); vlhkost (1x)
Krmné suroviny	275	12	16 305	15	N-látky, tuk po hydrolýze (4x); vlhkost (3x); vláknina (2x); hořčík, popel (1x)
Ostatní krmiva	2	0	4	0	
CELKEM	953	121	27 437	219	vit. A (20x); N-látky (19x); zinek (18x); měď, vit. D3, popel (13x); mangan (12x); tuk (11x); selen, jód (10x); železo, fytáza, vláknina (10x); vápník (7x); vlhkost (6x); močovina (5x); salinomycin, vit. E, methionin, HA methioninu (3x)...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP) v roce 2024 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Prostějov, lokalizovaném v Olomouckém kraji. Sledování geograficky navazuje na šetření předchozích let. Celkově lze konstatovat, že zátěž půd a rostlin v okrese Prostějov je nízká.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2024 bylo do monitoringu zařazeno 40 drobných vodních toků (DVT) a 43 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR.

Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN v roce 2024 je možno obecně považovat za celkem dobrý. Koncentrace těžkých kovů v MVN byly v roce 2024 relativně nízké, přestože oproti loňskému roku se vyskytlo více vzorků, kde byly detekovány vyšší koncentrace těžkých kovů. Relativně bezproblémové byly v roce 2024 koncentrace kadmia, chromu, olova a zinku. Vyšší podíl znečištěných vod byl zjištěn zejména v případě arsenu, mědi a niklu.

Koncentrace těžkých kovů ve vodách DVT byly v roce 2024 převážně nízké s výjimkou arsenu. Arsen je dlouhodobě v některých OP problematickým prvkem pro jakost vod DVT, často se vyskytují vzorky s velmi vysokými hodnotami koncentrace As. Oproti loňskému roku došlo ke značnému zhoršení jakosti vod DVT z hlediska koncentrací rtuti.

Ve všech sledovaných DVT se vyskytují dosti vysoké koncentrace PAU. V roce 2024 došlo ve 23 případech k překročení limitní hodnoty (NEK NPK⁵⁷). Velmi silně znečištěné toky látkami PAU se vyskytují zejména v Oblasti povodí Moravy a Dyje.

Naopak Polychlorované bifenyly PCB se v poslední době jen zřídka vyskytují ve vodách DVT v měřitelných koncentracích a ani z dlouhodobého hlediska nepředstavují pro jakost vod drobných vodních toků problém.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚLHM, v. v. i.

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2024 zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB).

V průběhu letních a podzimních měsíců 2024 bylo sebráno 14 vzorků jedlých hub, zahrnujících následující druhy – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib dubový (*Boletus reticulatus*), hřib hnědý (*Xerocomus badius*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*), hřib kovář (*Neoboletus luridiformis*), hřib nachovýtrusý (*Porphyrellus porphyrosporus*), křemenáč osikový (*Leccinum rufum*), klouzek strakoš (*Suillus variegatus*) a ryzec pravý (*Lactarius deliciosus*) – ve 12 lesních oblastech (LO). Ve všech vzorcích byly analyzovány TK (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

57 NEK – normy environmentální kvality, NPK – nejvyšší přípustná koncentrace.

V roce 2024 překročil koncentraci Cd 5 mg.kg jeden vzorek hub, což představuje 7 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci Hg 5 mg.kg sušiny nepřekročil žádný vzorek. PCB nebyly v roce 2024 detekovány u žádného vzorku hub.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.v.i., Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i., Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Národním centru zemědělského a potravinářského výzkumu, v.v.i.

Spolupráce s EFSA

Zajištění spolupráce České republiky s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) je úkolem Ministerstva zemědělství, konkrétně Odboru bezpečnosti potravin. Spolupráci je možné rozdělit do pěti tematických oblastí, které jsou koordinovány a převážně naplňovány aktivitami Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo; EFSA Focal Point). Tyto oblasti jsou management znalostí, informací a podpora vědeckých výstupů; angažovanost, spolupráce, partnerství; budování kapacit; data; komunikace o riziku. Pro zajištění spolupráce mezi EFSA a ČR byla v listopadu 2022 uzavřena nová rámcová dohoda na období let 2023–2027.

Další spolupráce probíhá napřímo mezi EFSA a vědecko-výzkumnými organizacemi a jejich odborníky. Tato spolupráce probíhá formou poskytování dat, zapojování do pracovních skupin a dalších odborných těles EFSA (vědecké sítě, panely, schéma individuálních poradců atd.), řešení grantů a účast ve výběrových řízeních či účasti na odborných akcích realizovaných EFSA fyzicky i on-line.

ČR se v roce 2024 aktivně zapojila do dvou komunikačních kampaní EFSA: prostřednictvím MZe se podruhé zapojila do kampaně Safe2Eat, zaměřené na správnou volbu potravin, a prostřednictvím ÚKZÚZ do kampaně Plant Health for Life (také podruhé), zaměřené na fytosanitární otázky.

Informace týkající se činnosti EFSA a výše uvedených aktivit jsou dostupné v příslušné kategorii na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

ICBP je součástí Odboru bezpečnosti potravin MZe, a je jeho komunikačním centrem.

Hlavním úkolem je tedy získávat a třídit informace z oblasti bezpečnosti potravin, předávat je příslušným institucím a zajišťovat osvětu pro odborníky a laickou veřejnost. Vedle problematiky bezpečnosti (nezávadnosti) potravin se ICBP zaměřuje na otázky výživy obyvatel s cílem dosáhnout zlepšení zdravotního stavu populace v ČR.

ICBP zajišťuje širokou škálu aktivit, mezi něž patří informování veřejnosti prostřednictvím webových stránek (www.bezpecnostpotravin.cz, www.viscojis.cz, www.viscojis.cz/teens) a sociálních sítí (Facebook, X, Instagram), vzdělávání dětí předškolního věku i školní mládeže, publikační činnost, vzdělávací akce pro širokou veřejnost atd.

Všechny zmíněné komunikační kanály byly v průběhu roku 2024 v provozu a bylo zajištěno průběžné přidávání aktualit souvisejících s bezpečností potravin a zdravou výživou.

Během roku 2024 se ICBP spolupodílelo na akcích MZe. Jedná se např. o 4 akce v regionech v rámci cyklu „Poznej svého farmáře“, účast byla zajištěna na Czech Food Expo (a výstavě Zemi živitelce v Českých Budějovicích, na pražských Dožínkách na Letné, a také na Jarmarku chutí v Teplicích.

V loňském roce se také uskutečnil 9. ročník pravidelné zábavně vzdělávací akce pro děti „Za tajemstvím potravin aneb Víš, co jíš?“ v Národním zemědělském muzeu Praha.

Realizováno bylo taktéž 10 přednášek pro ředitele ZŠ v Jihočeském a Libereckém kraji. Během roku 2024 byly v rámci činnosti ICBP realizovány 2 publikace: „Výživa mládeže“ a „Zdravé svačiny“.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2024 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 45,2 tis. zemědělských subjektů, z toho 39 291 podniků fyzických osob (PFO) a 5 958 podniků právnických osob (PPO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, i fyzické osoby provozující drobné pěstivelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského. 1,5 tis. zemědělských podniků (3,4 % z celkového počtu) bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu (tj. hospodařilo bez zemědělské půdy). Většina evidovaných zemědělských subjektů (96,6 %) vykazovala alespoň

minimální výměru z. p.⁵⁸ a tyto podniky hospodařily na 3,55 mil. ha z. p. (z toho 2,52 mil. ha o. p.). Orná půda se na zemědělské půdě podílela ze 71 %.

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2024 uvádí tab. T6.1/01.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2024

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	39 291	1 091 764	30,8	637 837	25,3	27,8	16,2
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	27 726	1 007 339	28,4	589 290	23,4	36,3	21,3
Právnické osoby celkem	5 958	2 455 231	69,2	1 879 478	74,7	412,1	315,5
v tom - obchodní společnosti celkem	5 031	1 796 367	50,6	1 338 083	53,2	357,1	266,0
z toho - spol. s r. o.	4 257	972 731	27,4	655 622	26,0	228,5	154,0
- a. s.	741	808 967	22,8	671 449	26,7	1091,7	906,1
- družstva	516	627 298	17,7	523 744	20,8	1215,7	1 015,0
- ostatní⁴⁾	411	31 565	0,9	17 650	0,7	76,8	42,9
Celkem	45 249	3 546 994	100,0	2 517 315	100,0	78,4	55,6

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se významně podílely PPO. Jejich podíl na stavech skotu byl 73,9 % (v rámci toho z 91,5 % na dojených krávách), na stavech prasat 94,9 % a na drůbeži 96,2 % (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2024

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	368 054	26,14	29 499	8,50	71 410	5,11	994 007	3,85
z toho - zeměd. podnikatelé ¹⁾	341 384	24,25	25 878	7,46	48 501	3,47	892 758	3,46
Právnické osoby celkem	1 039 693	73,86	317 396	91,50	1 325 586	94,89	24 806 429	96,15
v tom - obchodní společnosti celkem	683 621	48,56	186 629	53,80	1 167 927	83,60	23 710 394	91,90
z toho - spol. s r. o.	288 522	20,50	40 890	11,79	193 137	13,83	14 881 221	57,68
- a. s.	392 769	27,90	145 553	41,96	959 655	68,69	8 829 142	34,22
- družstva	342 180	24,31	126 691	36,52	149 466	10,70	1 057 800	4,10
- ostatní	13 892	0,99	4 076	1,17	8 193	0,59	38 235	0,15
Celkem	1 407 747	100,00	346 895	100,00	1 396 996	100,00	25 800 436	100,00

1) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

58 Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2024

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0<5	21 053	46,53	37 398	1,05	19 809	50,42	34 931	3,20	1 244	20,88	2 467	0,10
5<10	5 357	11,84	38 872	1,10	4 901	12,47	35 553	3,26	456	7,65	3 320	0,14
10<50	9 754	21,56	229 953	6,48	8 814	22,43	207 152	18,97	940	15,78	22 801	0,93
50<100	3 285	7,26	235 679	6,64	2 885	7,34	206 175	18,88	400	6,71	29 504	1,20
100<500	4 168	9,21	843 871	23,79	2 736	6,96	487 589	44,66	1 432	24,03	356 282	14,51
500<1000	804	1,78	580 860	16,38	116	0,30	80 566	7,38	688	11,55	500 294	20,38
1000<2000	571	1,26	805 926	22,72	28	0,07	34 195	3,13	543	9,11	771 731	31,43
2000 a více	257	0,57	774 435	21,83	2	0,01	5 603	0,51	255	4,28	768 832	31,31
Celkem	45 249	100,00	3 546 994	100,00	39 291	100,00	1 091 764	100,00	5 958	100,00	2 455 231	100,00

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislíngrová (UZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁵⁹ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2024 zvýšil o 10,2 p. b. na úkor podílu PPO. Počet PFO oproti roku 2005 vzrostl o 1,6 %. U PPO nárůst počtu subjektů v roce 2024 celkově představoval 100,9 % proti roku 2005.

Průměrnou velikost zemědělských podniků v České republice je možné sledovat prostřednictvím několika zdrojů, jako jsou Zemědělský registr, Integrované šetření v zemědělství⁶⁰ (prováděné ČSÚ) a data z Jednotné žádosti SZIF v rámci administrace zemědělských dotací. Každý z těchto zdrojů však pracuje s odlišnými metodikami a prahovými hodnotami (například minimální výměra nebo podmínka splnění definice aktivního zemědělce), což nakonec vede k odlišným výsledkům. V důsledku toho se průměrná velikost podniku může v jednotlivých statistikách významně lišit, a je proto nutné tyto rozdíly při interpretaci dat zohlednit. Souhrn informací z těchto tří zdrojů je uveden v tabulce 6.1/04.

59 Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zpráva o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 a dalších byla zvýšena na 5 ha.

60 Do r. 2016 jako Strukturální šetření v zemědělství.

T6.1/04 - Přehled šetření a registrů, ze kterých je možné vyvodit informace o struktuře podniků v zemědělství

Zdroj	Rok	Počet subjektů celkem	Počet subjektů FO	Počet subjektů PO	Průměrná výměra (ha)	Průměrná výměra FO (ha)	Průměrná výměra PO (ha)
Zelené zprávy, ČSÚ - Zemědělský registr	2020	47 160	42 037	5 123	74,60	25,50	477,60
	2021	42 678	37 698	4 980	82,30	28,20	491,20
	2022	42 760	37 645	5 115	82,20	28,30	478,80
	2023	44 754	39 009	5 745	79,40	28,10	427,80
ČSÚ Strukturální šetření v zemědělství	2020	28 909	24 648	4 261	120,70	42,30	574,40
	2023 ¹⁾	33 166	28 037	5 129	106,00	39,00	476,00
SZIF žadatelé Jednotná žádost	2021	30 235	25 800	4 435	116,90	45,06	535,80
	2022	30 240	25 651	4 589	116,40	44,92	518,40
	2023	29 719	25 006	4 713	118,50	45,98	503,80
	2024	29 560	24 719	4 841	118,90	46,25	490,50

1) Údaje roku 2023 mají odlišné podmínky zpravodajských jednotek – při šetření za rok 2020 ČSÚ pracoval ještě s tzv. sdruženým IČO. Farmy, na kterých hospodařilo více rodinných příslušníků, z nichž je každý samostatný podnikatel, počítal ČSÚ jako jeden subjekt. V roce 2023 je už naopak vykazoval zvlášť.

Pramen: Zpráva o stavu zemědělství ČR za roky 2020–2023; ČSÚ – výsledky Strukturálních šetření; data z Jednotné žádosti SZIF za roky 2021–2023.

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Nejpočetnější skupinu zemědělských podniků dle tabulky 6.1/05 tvoří hospodářství s výměrou mezi 10 a 50 hektary. Naopak nejméně zastoupená skupina podniků obhospodařuje přibližně 22 % zemědělské půdy.

**T6.1/05 - Rozsah jednotné žádosti podle SZIF
(oprávněná plocha BISS + Malý zemědělec v ha 2024)**

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p.	Četnosti absolutní	Četnosti relativní	Výměra celkem ha	Podíl výměry %
od 1 do 5 ha	6 900	23,4%	19 593	0,6%
od 5 do 10 ha	4 316	14,6%	32 074	0,9%
od 10 do 50 ha	9 207	31,2%	220 506	6,3%
od 50 do 100 ha	3 275	11,1%	235 027	6,7%
od 100 do 500 ha	4 201	14,2%	848 401	24,1%
od 500 do 1 000 ha	806	2,7%	583 118	16,6%
od 1 000 do 2 000 ha	568	1,9%	801 726	22,8%
od 2 000 do 15 000 ha	258	0,9%	775 294	22,1%

Pramen: SZIF data z Jednotné žádosti za roky 2021–2023

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle údajů z registru ekonomických subjektů byl v roce 2024 zaznamenán růst počtu podnikatelských subjektů působících v odvětví potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a NACE 11). Celkový počet podniků v obou výrobach dosáhl 31 053 jednotek, což představuje meziroční nárůst o 910 jednotek. Je však třeba zdůraznit, že ne všechny subjekty evidované v registru jsou ekonomicky aktivní, což se týká zejména fyzických osob.

Struktura využívaných právních forem se v čase mění pouze minimálně, přičemž početní zastoupení v jednotlivých kategoriích právních forem se liší.

Meziroční vývoj právních forem podnikatelských subjektů v CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 byl následující:

- V roce 2024 vzrostl počet fyzických osob, které podnikají podle živnostenského zákona, ale nejsou zapsané v obchodním rejstříku, o 630 na celkových 23 123 osob. Z pohledu výrobních oborů pak tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva, cukrářských výrobků a masných výrobků. Z hlediska procesu zakládání podniků se jedná o formu podnikání, která je charakterizována relativně nízkými kapitálovými nároky umožňující rychlý vstup na trh.
- Početně výrazně zastoupenou právní formou mezi obchodními korporacemi byly i v roce 2024 společnosti s ručením omezeným (s. r. o.), což lze přičíst tomu, že v porovnání s jinými korporacemi je vznik této právní formy podnikání jednodušším procesem. Meziročně přibýlo 293 společností s ručením omezeným, jejich celkový počet v roce 2024 dosáhl 7 307.
- Počet akciových společností vykázal meziroční růst, přičemž v roce 2024 podnikalo touto právní formou 375 a. s.
- V roce 2024 byl zaznamenán pokles počtu družstev na 52 subjektů.

Výrobci potravin a nápojů využívají k podnikání i další právní formy, jako je např. komanditní společnost aj. Nicméně, podobně jako v předchozích letech, ani v hodnoceném roce 2024 tyto právní formy nebyly příliš rozšířené.

Tab. T6.2/01 poskytuje podrobný přehled o meziročních změnách v počtu podnikatelských subjektů, které zaměstnávají 50 a více zaměstnanců. Celkový počet podniků vzrostl o 1,5 % (z 398 na 404 podniků). Největší nárůst (o 9,5 %) byl zaznamenán u podniků s 500–999 zaměstnanci. Počet podniků se zvýšil také v kategorii 50–99 zaměstnanců, kde došlo k nárůstu ze 168 na 178. Naopak ve středně velkých podnicích se 100–199 a 200–499 zaměstnanci došlo k poklesu. Údaje o tržbách podniků s 1 000–1 999 a 2 000–2 999 zaměstnanci nejsou zveřejněny, protože se jedná o důvěrné statistické údaje.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2023	2024	
50 - 99	168	178	106,0
100 - 199	115	110	95,7
200 - 499	86	85	98,8
500 - 999	21	23	109,5
1000 - 1999	DSÚ	DSÚ	-
2000 - 2999	DSÚ	DSÚ	-
Celkem	398	404	101,5

¹⁾ DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

Nejvýznamnější velikostní kategorií dle absolutního objemu tržeb bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží byly v roce 2024 podniky s 200 až 499 zaměstnanci. Tato kategorie dosáhla objemu tržeb ve výši 134,2 mld. Kč, což odpovídalo přibližně 29,9 % z celkových tržeb. Druhou nejvýznamnější kategorií byly v roce 2024 podniky s 500 až 999 zaměstnanci, které dosáhly objemu tržeb ve výši 98,4 mld. Kč, tedy 21,9 % z celkového objemu tržeb. Společně tyto dvě kategorie podniků vygenerovaly téměř 51,8 % celkových tržeb v potravinářském a nápojovém průmyslu (CZ – NACE 10 a CZ – NACE 11).

Tabulka T6.2/02 zobrazuje počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v letech 2023 a 2024, včetně meziročního srovnání a rozdělení podle oborů. Obdobně jako v předchozích letech vykazuje nejvyšší počet podniků výroba pekařských a cukrářských výrobků.

Výroba ostatních potravinářských výrobků také představuje početnou kategorii, která se vyznačuje rozmanitostí výrobků a jejím základem je především využití surovin rostlinného původu. Zahrnuje výrobu cukru, kakaa, čokolády, cukrovinek a dalších výrobků. Do této kategorie se řadí i produkce hotových pokrmů, polévek, dietních potravin a dalších potravin s vyšším stupněm zpracování agrárních surovin. Mezi další výroby této kategorie patří zpracování čaje a kávy, výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i zpracování masa a výrobu masných výrobků, která zahrnuje i výrobu a zpracování drůbeže. Některé z těchto oborů, jako je např. výroba olejů a tuků a průmyslových krmiv, jsou charakterizovány vysokou mírou koncentrace. Další obory, jako je zpracování ryb, mají převážně regionální charakter. Z důvodu ochrany citlivých dat v rámci zpracování dat ČSÚ byl obor zpracování ryb spojen s výrobou průmyslových krmiv.

Porovnání let 2023 a 2024 dokládá, že ve většině oborů v kategorii podniků s 50 a více zaměstnanci zůstává stabilní počet firem, přičemž některé obory zůstaly meziročně téměř beze změny.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	64	62	96,9
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ ¹⁾	DSÚ	-
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	20	20	100,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5	5	100,0
Výroba mléčných výrobků	35	34	97,1
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	15	16	106,7
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	102	106	103,9
Výroba ostatních potravinářských výrobků	82	87	106,1
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	26	26	100,0
Výroba nápojů	49	48	98,0
Průmysl potravinářský celkem	398	404	101,5

1) DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2024 bylo dle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno, celkem 1 097 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zeleniny. V roce 2024 došlo oproti předchozímu roku k mírnému nárůstu velikosti přihlášených množitelských ploch. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo u luskovin (o 25,3 %), jetelovin (o 13,8 %) a dále pak u brambor (o 4,5 %) a obilovin včetně kukuřice (o 1,2 %). K meziročnímu poklesu došlo naopak u olejnin a přadných rostlin (o 27,7 %) a trav a jednoletých píceňin (o 1,8 %). Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou významně ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

Celkově se ve sklizňovém roce 2023 vyrobilo v ČR 207,9 tis. tun osiva zemědělských plodin (pokles o 1,6 % oproti 2022) a 51 tis. tun sadbových brambor (nárůst o 4,0 %). Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží a produkce je závislá na dovozu.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2023		2024	
Obiloviny (vč. kukuřice)	48 604	169 163	49 191	101,2
Luskoviny	10 741	18 774	13 454	125,3
Olejníky a přádné rostliny	11 047	8 566	7 985	72,3
Brambory	2 448	51 142	2 557	104,5
Jeteloviny	13 082	6 081	14 893	113,8
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	9 468	5 326	9 299	98,2

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2024 pokračovala registrace hnojiv (včetně rostlinných biostimulantů, pomocných půdních látek a substrátů) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle Nařízení EP a Rady (EU) 2019/515) a CE hnojiva (podle Nařízení EP a Rady (EU) 2019/1009). CE hnojiva jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Za rok 2024 bylo vydáno celkem 510 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 255 hnojiv a v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 125 výrobků. Dále bylo evidováno 78 CE hnojiv.

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 264 vzorků, v tom 158 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 35 ohlášených hnojiv, 48 hnojiv CE, 7 vzájemně uznaných výrobků a 16 hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě nevyhovujících výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 8 rozhodnutí o registraci a 3 ohlášení hnojiv. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také překročení limitu rizikových prvků.

Do působnosti ÚKZÚZ patří také schvalování programů použití kalů podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. Důvodem zamítnutí programů bylo např. zamýšlené použití kalů v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Ve srovnání s rokem 2023 došlo v roce 2024 ke zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech, a to přibližně na průměrnou úroveň let 2019 až 2022. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 110,2 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo na základě informací ČSÚ v roce 2024 počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 534 610 hektarů.

V roce 2024 bylo statkovými (hnůj, kejda apod.) a organickými hnojivy (zejm. digestát z bioplynových stanic) dodáno 26,2 kg N, 15,2 kg P₂O₅ a 26,4 kg K₂O na hektar využívané

zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 67,8 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin v roce 2024 se na zemědělské půdě meziročně zvýšila o 2,1 % a činila celkem 3 456,0 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 0,98 kg účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin. Celková výměra ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2024 činila 14 737,9 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2024 dosáhla 10 550,3 tis. kg (včetně spotřeby POR a pomocných prostředků mimo pozemek, tj. na mořících stanicích a ve skladech rostlinných produktů), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (na zemědělské půdě a ve sklenících) byla 10 278,3 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin (včetně spotřeby POR mimo pozemek) 45,0 %, fungicidy 27,9 %, regulátory růstu a vývoje 8,8 %, insekticidy 6,2 %, rodenticidy 2,1 % a ostatní prostředky 10,0 %.

V porovnání s rokem 2023 došlo v roce 2024 k nepatrnému zvýšení celkové spotřeby POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (zemědělská půda mimo mořící stanice a sklady rostlinných produktů), a to cca o 0,5 %. V hlavních kategoriích přípravků na ochranu rostlin (fungicidy, herbicidy, insekticidy a regulátory růstu a vývoje) nedošlo k výrazné změně u fungicidů, herbicidů a regulátorů růstu a vývoje. U insekticidů však došlo ve srovnání s rokem 2023 k nárůstu spotřeby o cca 19 %. Také je patrný výrazný pokles spotřeby rodenticidů o cca 40 % a zaznamenán byl i pokles spotřeby biopreparátů o cca 19 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně nižší o 23,7 % a činila 67 994 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,071 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 42,4 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených biologickými přípravky na bázi mikroorganismů (bez dopočtu) v roce 2024 připadlo na řepku ozimou (27,1 tis. ha), pšenici setou ozimou (2,8 tis. ha) a révu moštovou (2,6 tis. ha).

V roce 2024 byla přípravky „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 52,0 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře kukuřice), což představuje meziroční zvýšení o 59,4 %. U ostatních sledovaných plodin byla kvalifikovaným odhadem ošetřená výměra biologickými prostředky na bázi makroorganismů u révy vinné 293 ha a u rajčete 104 ha.

Evropská komise v roce 2024 rozhodla o neschválení účinných látek Acybenzolar S-methyl, tritosulfuron, dimethomorph, mepanipyrim, asulam sodný a S-metolachlor. Dne 22. června 2022 předložila Evropské komise k projednání v Radě EU legislativní návrh

Nařízení EP a Rady (EU) o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin. Tento návrh byl projednáván a v průběhu celého roku 2023 a 2024 v prvním čtení v pracovní skupině Rady EU Working Party on Pesticides / Plant Protection Products. Cílem návrhu bylo nahradit současnou Směrnicí EP a Rady 2009/128/ES o udržitelném používání pesticidů a vytvořit předpoklady pro plánované snížení objemu používaných přípravků na ochranu rostlin v EU o 50 % do roku 2030. Zároveň měl předpis napomoci k redukci 50 % u nejrizikovějších přípravků. Hlavním výstupem SE a ES PRES v této oblasti byly návrhy úprav některých částí návrhu Komise. Na základě závěrů CZ PRES Evropská komise předložila doplnění dopadové studie k návrhu předpisu. U žádné části textu ale nebylo u kompromisních návrhů dosaženo v Pracovní skupině Rady podpory u většiny členských zemí. V závěru roku 2023 byl návrh předpisu odmítnut většinou poslanců Evropského parlamentu. Následně Evropská komise na počátku roku 2024 oznámila stažení návrhu a ukončení projednávání. Další kroky v oblasti udržitelného používání pesticidů budou záviset na výsledcích tzv. Strategického dialogu mezi Evropskou komisí a agrárním sektorem.

Průmyslová krmiva

V roce 2024 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 363 tis. t, což je meziročně o 1,3 % (30,3 tis. t) více.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 027 tis. t) a prasata (673 tis. t), méně pro skot (610 tis. t) a ostatní zvířata (54 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční nárůst výroby v roce 2024 nastal téměř u všech kategorií krmných směsí kromě těch pro prasata. Výroba krmných směsí pro skot se zvýšila o 2,3 % (o 13,8 tis. t), pro drůbež o 2,0 % (o 20,2 tis. t). Produkce krmných směsí pro prasata mírně poklesla o 0,3 % (o 1,8 tis. t). Meziročně narostla i výroba krmných směsí pro ostatní zvířata určená k produkci potravin, a to o 2,6 % (6,9 tis. t).

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2023	2024 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 333	2 363	101,3
z toho: skot celkem	596	610	102,3
prasata celkem	675	673	99,7
drůbež celkem	1 006	1 027	102,0
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	266	273	102,6
Celkem	2 599	2 636	101,4

1) Odhad

2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

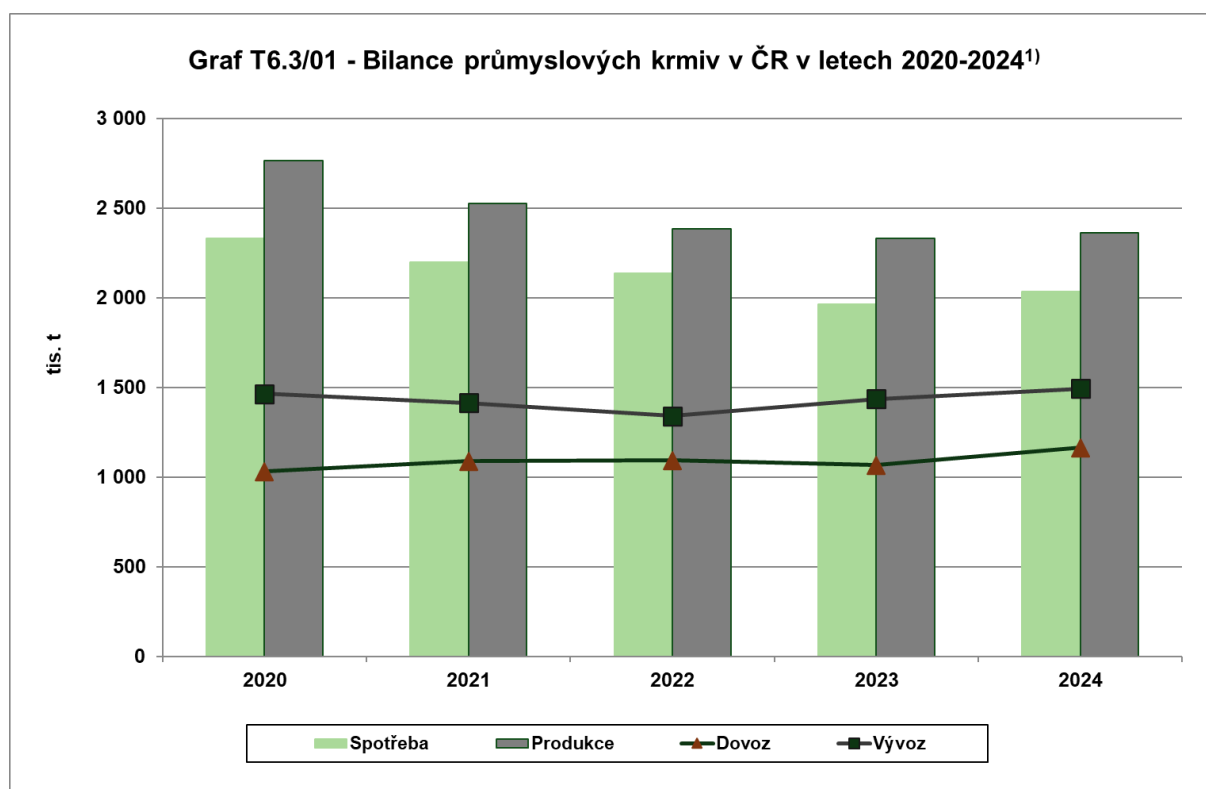
Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI), Z. Škopánová (MZe)

V roce 2024 bylo do ČR dovezeno celkem 1 164 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, meziročně tedy o 9,1 % více, a vyvezeno 1 494 tis. t (tj. meziroční nárůst

o 4,0 %). Celkové saldo za rok 2024 tedy zůstalo kladné: 330 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 41,7 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci bylo v roce 2024 Polsko (15,7 % celkového dovozu krmiv) a Maďarsko (8,2 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (77,8 tis. t v ceně 11,72 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (408,8 tis. t v ceně 51,38 Kč/kg).

ČR v roce 2024 vyvezla největší objem krmiv do Německa (42,2 %), na Slovensko (16,2 %) a do Polska (7,5 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (667,7 tis. t v ceně 50,50 Kč/kg) a odpad po extrahování rostlinných tuků (451,9 tis. t v ceně 7,01 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2020–2024.

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2024 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI)

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údajů o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2024 ¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	20	370	390
Výrobci doplňkových látek	6	6	12
Výrobci premixů	29	6	35
Výrobci medikovaných krmiv	44	0	44
Výrobci krmných směsí	105	278	383
Faremní mícháreny krmiv	0	361	361
Mobilní výroby	0	54	54
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 803	28 803
Dovozci krmiv	68	201	269
Dodavatelé krmiv	193	1 306	1 499
Distributoři	135	803	938
Dopravci krmiv	0	1 707	1 707
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 646	1 646
Uvádění na trh – krmné směsi	178	1 144	1 322
Uvádění na trh – doplňkové látky	189	203	392
Uvádění na trh – medikovaná krmiva	1	0	1
Uvádění na trh – premixy	154	120	274

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Na začátku roku 2024 bylo evidováno 3 151 schválených a registrovaných provozoven a 4 595 pouze registrovaných. Na konci roku 2024 byl počet provozů schválených podle nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004 vyšší o 163, počet registrovaných maloobchodních zařízení se zvýšil o 97.

V roce 2024 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 21 563 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 19 558 akcí. Ve 429 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 9 nařízení EP a Rady (ES) č. 2017/625. V souladu s metodikou SVS byla v 871 provozech naopak frekvence kontrol snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 372 akcí alespoň s jednou závadou. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 18 707, z toho u 773 akcí byla zjištěna alespoň jedna závada. Zpravidla je při plánovaných akcích zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou zpravidla důsledkem dříve zjištěných nedostatků a jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

V roce 2024 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. V roce 2024 provedla SVS celkem 45 takto zaměřených kontrol. V rámci nich nebylo shledáno porušení právních předpisů v oblasti podmínek pro produkci potravin v režimu BIO.

Kontrol potravin nesoucích značku kvality KLASA bylo provedeno 63 a v 5 případech bylo zjištěno 7 porušení pravidel pro používání přidělené značky KLASA. SVS dále provádí kontroly nad dodržováním pravidel u potravin, které nesou značku Regionální potravina. Těchto kontrol bylo v roce 2024 celkem 117 a porušení pravidel bylo zjištěno ve 4 případech.

Při 566 kontrolách u přímých prodejců mléka (mléčné automaty + přímý prodej ze dvora) byla zjištěna závada v 18 případech. Závady byly zjištěny v oblasti požadavků na mikrobiologické vyšetření syrového mléka v rámci systému vlastní kontroly a také v dodržení požadavků prodeje ze dvora konečnému spotřebiteli (prodej baleného syrového mléka, prodej mléka nad rámec prodeje v místě produkce).

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním osvědčením, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce provedeno 7 375.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo 3 700, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s Celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla ve 152 případech. Posouzeno bylo přes 76 tis. tun zboží, neuvolněno na trh bylo téměř 200 tun a jako nepoživatelné bylo 12 tun neškodně odstraněno. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech. Posouzeno bylo téměř 8,6 milionů kusů vajec a přes 3 500 kusů bylo neškodně odstraněno.

V roce 2024 proběhly 4 mimořádné kontrolní akce:

- Ověření souladu deklarace obsahu hovězího masa s jeho skutečným obsahem. Předmětem kontrol byla mletá masa, která se skládala z hovězího a vepřového masa;
- Kontrola výrobků s označením Pražská šunka v jedné z povolených variant (Pražská šunka bez kosti, Pražská šunka na kosti a Pražská šunka – konzerva). V rámci kontrolní akce byly odebírány vzorky a tyto byly vyšetřeny na parametry: čistá svalová bílkovina, sůl, tuk, senzorika, základní mikrobiologické vyšetření na přítomnost *Listeria monocytogenes* v 25 g (s výjimkou Pražské šunky konzerva), obsah masa (pouze u Pražské šunky konzerva), množství aspiku (pouze u Pražské šunky konzerva).
- Kontroly a odběry vzorků másla produkovaného v České republice a másla, které je do České republiky obchodováno (kontroly v místech určení).

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta úředním veterinárním lékařem. V roce 2024 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 560 932 kusů velkých jatečných zvířat, což bylo o 4,8 % více ve srovnání s rokem 2023. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 233 270 kusů dospělého skotu, 6 921 telat, 2 311 422 prasat, 8 116 ovcí a jehňat,

1 139 koz a kůzlat a 64 koní a hříbat. Nevyšší nárůst porážek byl zaznamenán u prasnic, a to o 10,4 %. Naopak ovcí a jehňat bylo ve srovnání s rokem 2023 prohlédnuto o 2 % méně.

U drůbeže došlo oproti roku 2023 k mírnému navýšení porážek, nejvíce narostl počet porážek u hus a kachen (o 8 %). Hrabavé drůbeže bylo v roce 2024 prohlédnuto celkem 116 444 049 kusů, krůt bylo prohlédnuto 172 025 kusů. Vodní drůbeže bylo prohlédnuto 3 845 009 kusů. U poražených králíků byl proti roku 2023 zaznamenán pokles (o 13,2 %), kdy bylo prohlédnuto celkem 487 549 kusů. Farmové zvěře bylo prohlédnuto proti roku 2023 o 36 % více, a to celkem 1 101 kusů.

Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 34 122 kusů velkých jatečných zvířat, 1 733 607 kusů drůbeže celkem a 4 412 kusů králíků.

Státní veterinární správa vykonává kontrolu dodržování povinností provozovatelů potravinářských podniků při provádění klasifikace těl jatečných zvířat podle § 4a zákona č. 110/1997 Sb. a podle přímo použitelných předpisů Evropské unie upravujících klasifikaci jatečných zvířat. SVS kontroluje na místě a bez předchozího upozornění činnost kvalifikovaných klasifikátorů a uplatňované metody klasifikace, jakož i klasifikaci, obchodní úpravu a identifikaci jatečně upravených těl na jatkách.

V roce 2024 provedli veterinární inspektoři 309 kontrol v 38 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 8 074 jatečně upravených těl (JUT) skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 3,8 %. U 113 JUT skotu byla zjištěna chybná obchodní úprava. Chybné označení klasifikace nebylo v roce 2024 zjištěno. U 33 provozovatelů jatek porážejících prasata bylo provedeno 285 kontrol. Celkově bylo za rok 2024 zkontrolováno 15 977 JUT prasat. Průměrná chybovost klasifikace prasat byla 5,1 %. V 84 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT. Chybné označení klasifikace nebylo v roce 2024 zjištěno. Zjištěná chybovost byla zcela v toleranci, která je daná metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádná správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů po nárůstu v roce 2023 klesly na hodnotu 2 442 v roce 2024, tj. snížení o 13,4 % (tab. T6.3/04).

Celkem dodávky zajistilo 41 firem. Podíl traktorů z dovozu činí 95,2 %, podíl tuzemských firem 4,8 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deer, New Holland, CASE IH a Kubota, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 36 %.

V roce 2024 bylo do zemědělství dodáno celkem 126 sklízecích mlátiček jedná se o pokles proti roku 2023 o 30,8 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 7 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland, a John Deer, jejich podíl na trhu je cca 84,9 %.

V roce 2024 bylo do zemědělství dodáno 17 samojízdných řezaček, což je o 56,5 % méně než v roce 2023. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. Samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň píce na orné půdě. Výměra pícnin se v posledních letech pohybuje okolo 480 tis. ha, z toho kukuřice na zeleno a na siláž okolo 220 tis. ha, výměra víceletých pícnin je kolem 130 tis. ha.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2020	2021	2022	2023	2024
Traktory	2 106	2 662	2 422	2 819	2 442
Sklízecí mlátičky	171	189	195	182	126
Samojízdné řezačky	40	42	44	39	17

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2024 se podle odhadu VÚZT, v.v.i. spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 16 840 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,1 % kapalná paliva, zejména motorová nafta 89,2 % a zemní plyn 9,7 %. Kromě toho se v roce 2024 spotřebovalo v těchto podnicích 714 800 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	376,90	363,87	360,68	355,22	358,12	100,82
Živočišná výroba	62,82	60,64	60,11	59,20	59,69	100,82
Celková spotřeba v zemědělství	439,72	424,51	420,8	414,43	417,81	100,82

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT, v.v.i. a ČSÚ se v roce 2024 spotřebovalo v zemědělství 417,81 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu se k 31. 12. 2023 (tab. T6.4/01) ve srovnání s předcházejícím rokem mírně zvýšily o 3,7 %. Nejvyšší nárůst vykázaly střednědobé úvěry (o 17,6 %). Dlouhodobé i krátkodobé úvěry rostly

pouze mírně (o 2,3 %, resp. o 1,1 %). Objem poskytnutých investičních úvěrů se meziročně zvýšil o 8,2 %.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	70 197,6	72 818,3	103,7
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	8 990,7	9 091,3	101,1
- střednědobé (1-5 let)	7 366,5	8 665,4	117,6
- dlouhodobé (nad 5 let)	53 840,3	55 061,6	102,3
z toho - investiční úvěry celkem	41 533,8	44 949,1	108,2

Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

V rámci podpory komerčních úvěrů pro zemědělce, zpracovatele zemědělských produktů a podnikatele zabývající se lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva působí dlouhodobě PGRLF. V roce 2024 byla poskytována podpora formou subvencí úroků z investičních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na pořízení techniky, popř. nemovitého majetku vč. jeho výstavby nebo na nákup zemědělské půdy. Programy pro podporu úroků z komerčních úvěrů byly zaměřeny na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje. Jednalo se o programy: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“ a „Zpracovatel“. V roce 2024 dále probíhala administrace a vyplácení finančních prostředků v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Podle údajů PGRLF v roce 2024 činila celková výše podporovaných úvěrů v rámci všech vyhlášených programů 11 038 mil. Kč. Z celkových přislíbených podpor ve výši 1 473 mil. Kč na všechny programy jich nejvíce bylo přislíbeno v programu Zemědělec (1 313 mil. Kč) a v rámci programu Podpora nákupu půdy (109 mil. Kč).

PGRLF dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Investiční úvěry Zemědělec“ a „Investiční úvěry Lesnictví“. V rámci programů úročených úvěrů bylo za rok 2024 celkem podáno 1 118 žádostí a schváleno bylo 832 žádostí. Celkem byly schváleny úvěry v objemu 484 mil. Kč. Dále byla v roce 2024 prováděna administrace a vypláceny finanční prostředky v rámci programů podpory formou úvěrů s možností snížení jistiny úvěru, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

Podle předběžných údajů ČNB činily v roce 2024 přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 466,5 mil. Kč a představovaly tak 0,20 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což je méně, než je dlouhodobý podíl přímých

zahraničních investic do tohoto sektoru (ten je na úrovni 0,22 %). Srovnání přílivu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu za roky 2023 a 2024 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2023	2024 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	-1 058,5	-468,3
Reinvestovaný zisk²⁾	-58,8	1,8
Ostatní kapitál³⁾	281,6	0,0
Celkem	-835,7	-466,5

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

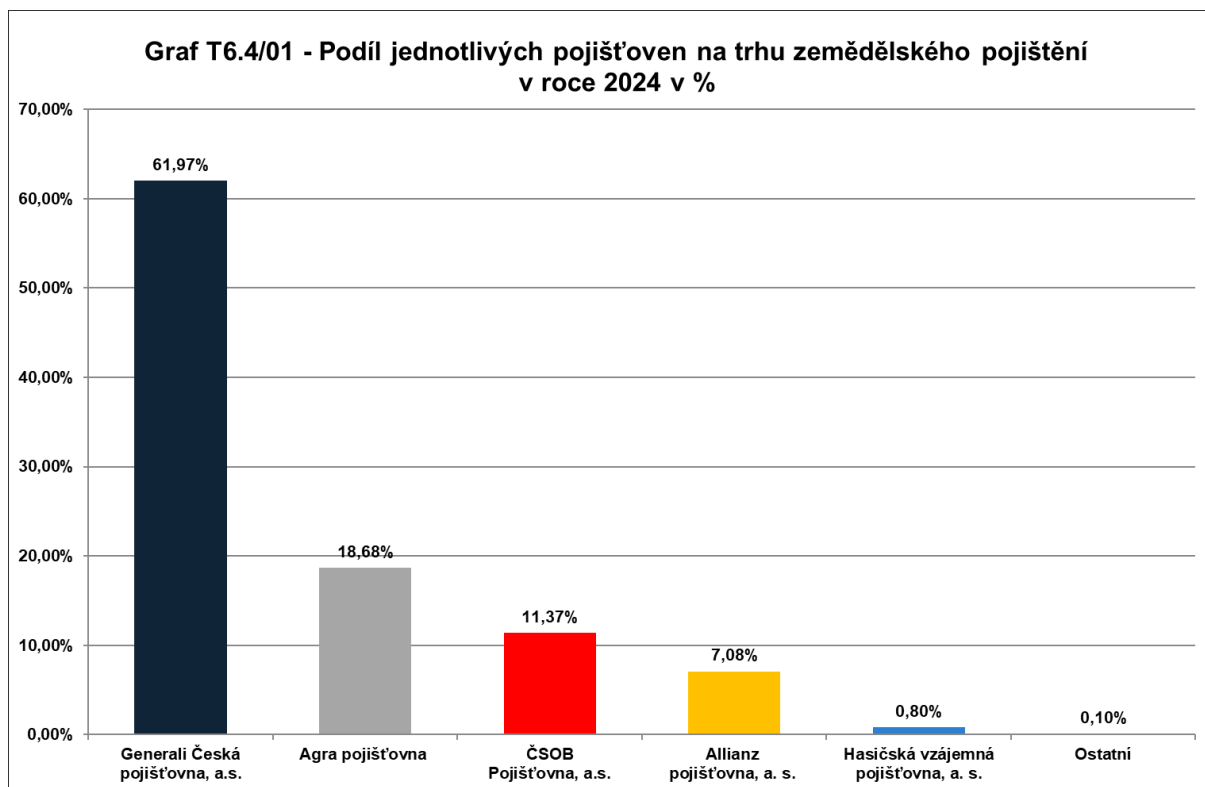
Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2024 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty necelých 1,88 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně nízké. V roce 2023 představovaly 0,001 % a v dlouhodobém průměru potom 0,09 % tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

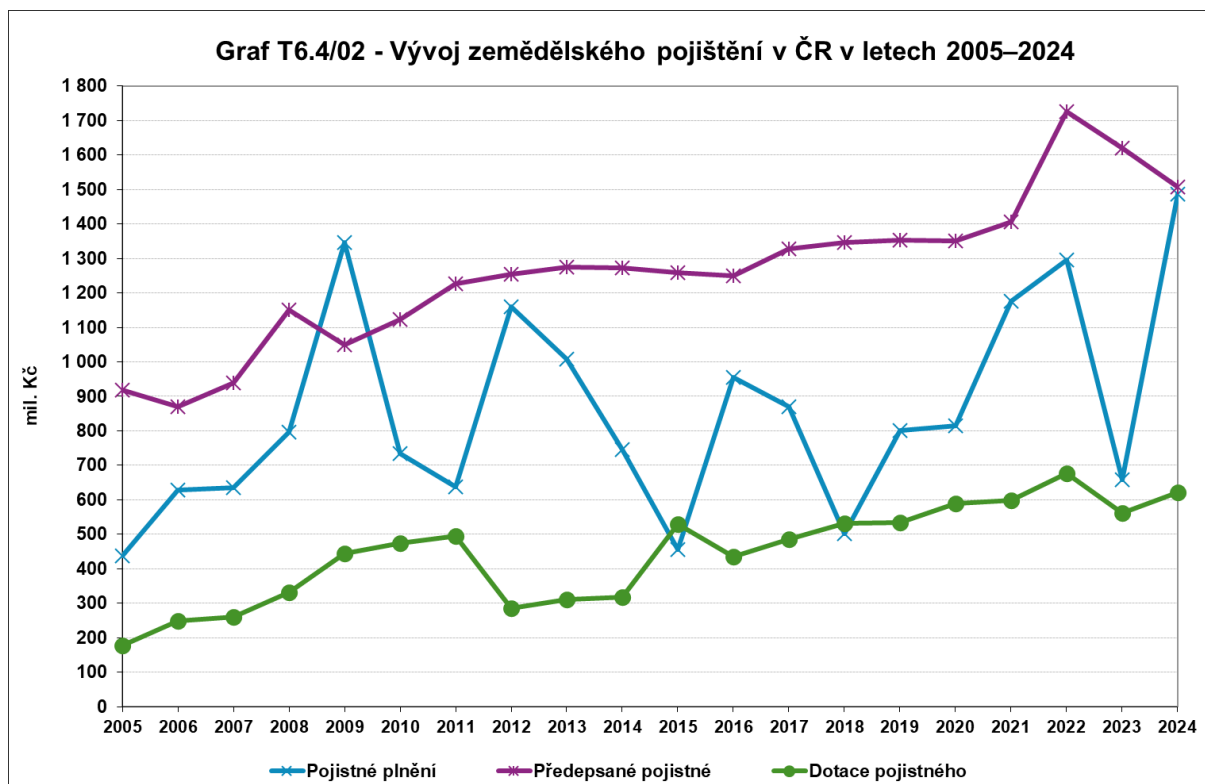
V roce 2024 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Nejpestřejší výběr pojišťovacích produktů nabízela Generali Česká pojišťovna, která umožňovala například pojištění hospodářských zvířat, lesních školek, lesních porostů, speciálních a ostatních plodin. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

Pramen: PGRLF
Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, dále lesních školek a lesních porostů. Úroveň podpory v roce 2024 činila 65 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁶¹ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 47 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění v letech 2005 až 2024 ukazuje graf T6.4/02.

⁶¹ Trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), přadné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna
Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2024 zhruba 1,8 mil. ha. Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2023 a 2024 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru

Precizní zemědělství

Podpora technologií precizního zemědělství (PZ) vychází ze Strategického plánu SZP na období 2023–2027. V roce 2024 bylo zahájeno 3. kolo příjmu žádostí intervencí rozvoje venkova ze Strategického plánu Společné zemědělské politiky, jehož součástí byla i intervence 33.73 – Technologie snižující emise GHG a NH₃, v rámci které bylo možné získat prostředky na nákup technologií zajišťující přesné aplikace hnojiv. Podpora technologií PZ byla zahrnuta i ve čtvrtém 4. kole příjmu žádostí intervencí rozvoje venkova, a to konkrétně prostřednictvím intervence 33.73 - Investice do zemědělských podniků, v níž bylo možné podat žádost o dotaci na nákup většiny dostupných technologií precizního zemědělství, a to včetně zemědělských navigací, zemědělských robotů, systémů pro variabilní aplikaci přípravků na ochranu rostlin nebo hnojiv a další.

V rámci národního dotačního programu 9.F.m Demonstrační farmy je dlouhodobě podporováno předávání znalostí zemědělským subjektům formou názorných praktických ukázek ucelených postupů udržitelných způsobů hospodaření, například postupů a technologií snižujících vodní a větrnou erozi, nadměrné utužování půdy atd. Při výběru vhodných

demonstračních farem je tak kladen důraz na využitelnost technologií precizního zemědělství v agrotechnických postupech.

Dále proběhla řada aktivit, zaměřených na propagaci vzdělávání v oblasti moderních technologií. Tyto aktivity jsou dále popisovány v kapitole Vzdělávání.

Věda a výzkum

V roce 2023 vstoupila v platnost Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023–2032. Jejím cílem bylo definovat soubor manažerských nástrojů, okruhy výzkumných témat pro budoucí rozvoj českého zemědělského aplikovaného výzkumu a přínosy pro uživatele výsledků. Koncepce vytváří základní rámec a formuluje témata pro různé systémy hospodaření na orné půdě i trvalých travních porostech – konvenční, integrované, ekologické. Má přinést nové nástroje a postupy pro zajištění udržitelné produkce potravin a surovin a zároveň významně přispět k posilování funkčnosti a odolnosti krajiny a udržitelnosti agroekosystémů v období probíhající globální změny včetně prvků adaptace a mitigace jejích dopadů.

Ambicí Koncepce je přispět k rozvoji v těchto klíčových oblastech: Bioekonomika, Smart zemědělství a Globální změny v biosféře, které jsou prezentovány formou následujících tematických výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce, Živočišná produkce, Veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Lesnická a zemědělská ekonomika a politika.

Na přípravě resortních výzkumných programů se podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe. ČAZV se také spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI jejich publikováním v 11 vědeckých časopisech.

V roce 2024 bylo řešeno 170 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ a Programu na podporu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2024–2032, ZEMĚ II. Vzhledem ke snížení rozpočtu v roce 2024 byla v rámci programu ZEMĚ II vyhlášena 2. veřejná soutěž pouze v Podprogramu II (Podpora státní politiky v agrárním sektoru). Zde bylo vyhlášeno celkem 21 výzkumných potřeb. Doručeno bylo 51 návrhů projektů a k podpoře vybráno celkem 21 projektů. Objem podpory na podpořené projekty činil 245 000 tis. Kč, s dobou realizace 3 roky a počátkem realizace od 1. 1. 2025. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti resortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2023 MZe poskytnuty institucionální finance 20 resortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 538 286 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA) na www.vyzkum.cz.

V průběhu roku 2024 probíhaly přípravy ke vzniku nového národního výzkumného centra. Jedná se o Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v. v. i. (CARC – angl. Czech Agrifood Research Center), jehož zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství. Budou v něm sdružení odborníci ze tří výzkumných ústavů: Výzkumného ústavu zemědělské techniky, v. v. i. (VÚZT), a Výzkumného ústavu potravinářského Praha, v. v. i. (VÚPP) s Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v. v. i. (VÚRV). Svou činnost zahájí 1. ledna 2025. Hlavním cílem CARC je posílit konkurenceschopnost českého zemědělství a potravinářství prostřednictvím vědeckého výzkumu a inovací.

Pokračovala mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy BIOEAST, která má za cíl mapovat a podporovat rozvoj bioekonomiky. ČR je dále aktivním členem Stálého výboru pro zemědělský výzkum. Delegáti Ministerstva zemědělství se účastní jednání orgánů výboru a jeho vybraných 9 specifických pracovních skupin. Nelze opomenout ani zastoupení v pracovním instrumentu Evropské komise, Evropské bioekonomické fórum, kde předkládají delegáti rovněž své pozice za Českou republiku.

Pro rozvoj biohospodářství byla schválena Koncepce biohospodářství v České republice z pohledu resortu Ministerstva zemědělství na léta 2019–2024.

V roce 2024 se ukotvila působnost delegáta na Ministerstvu zemědělství a tím zastoupení České republiky v konfiguraci Strategického programového výboru pro program Horizont Evropa, v klastru 6 (Potraviny, bioekonomika, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí). Velký důraz byl kladen na zapojení českých výzkumných institucí.

Od roku 2023 MZe podporuje z pozice národního korespondenta a člena správní rady uplatnění českého zemědělského a potravinářského výzkumu v zahraničí prostřednictvím programu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. V rámci programu „Co-operative Research Programme“ je možné od poloviny dubna do 10. září každého roku podat žádost o projekt na mezinárodní výzkumné stáže nebo organizaci mezinárodní konference v České republice nebo v zahraničí.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány na konci řešení projektů plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, termínů a způsobů, jakými budou tyto výsledky využity. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe. Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV) na www.vyzkum.cz. Výsledky jsou rovněž dostupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost se uskutečňuje v rámci Ročního vzdělávacího plánu. V roce 2024 se konalo 448 akcí v rámci 34 druhů vzdělávacích aktivit, kterých se účastnilo 42 089 dětí, mládeže a studentů. Mezi pravidelné aktivity patří soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol a učilišť s resortním zaměřením, mistrovství ČR v zahradnickém oboru „Kopidlenský kvítek“, propagace a popularizace zemědělského resortu pro děti a mládež „Škola na farmě“ a „Příběh vědy – Mladý výzkumník“, „Příběh potravin – věda na polích a ve stájích“. V rámci vzdělávacích aktivit byly popularizovány současné vědecké poznatky výzkumných ústavů – např. Noc vědců, Festival vědy, Den otevřených dveří, Letní příměstský tábor. V rámci finanční podpory z RVP MZe připravilo Národní zemědělské muzeum mnoho zajímavých lektorských programů pro všechny věkové kategorie. Problematika a přínosy ekologického zemědělství byly obsahem exkurzí na ekologicky hospodařících farmách. Vzdělávání a propagace zdravé výživy a životního stylu byla náplní dvoudenní akce Jarmark chutí v Teplicích. Pro mladé trubače byl opět podpořen úspěšný trubačský workshop ve Šluknově. Environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu reprezentovala „Lesní pedagogika“ a didaktické a výukové pomůcky se zaměřením na trvale udržitelné obhospodařování lesů, či projekt zaměřený na propagaci rybářství, ochranu přírody a efektivní využití volného času dětí a mládeže. Znovu byl podpořen projekt na osvětu moderních technologií a precizního zemědělství exkurze na digitální farmy a nově workshop zaměřený na seznámení středoškoláků s moderními zemědělskými technologiemi.

Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu vynaložených prostředků na RVP MZe částka 2 370 tis. Kč, což činí přibližně 66 %.

MZe dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, je správním orgánem pro ověřování výsledků dalšího vzdělávání v resortních činnostech (autorizující orgán). Autorizaci k provádění zkoušek z profesních kvalifikací v rámci systému Národní soustavy kvalifikací (NSK) získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a délky praxe v povolání podle hodnotícího standardu dané profesní kvalifikace. K 31. 12. 2024 bylo evidováno 176 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 279 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 14 595 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřil Odbor vědy, výzkumu a vzdělávání 46 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo webinář pro odborné školitele k aktuální problematice v ochraně rostlin. Dále probíhaly 3 e-learningové kurzy v oblasti hydroponického pěstování zeleniny, precizního zemědělství a moderního chovu

prasad. Pro žáky 3. a 4. ročníků středních odborných škol se zemědělským zaměřením se konala exkurze na Mendelovu univerzitu v Brně, na Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích a Českou zemědělskou univerzitu v Praze. Rovněž byly uspořádány odborné přednášky na středních odborných školách na téma „Projektový den precizního zemědělství“, „Invasivní rostliny“ a „Naše pole“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení. V ČR je evidováno 334 regulovaných povolání, z toho 33 je v kompetenci MZe. Největší zájem o uznání odborné kvalifikace v roce 2024 byl u dvou regulovaných povolání: „Odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin“ a „Provádění pokusů na zvířatech“.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2024 podpořeny z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických a potravinářských učebních oborech. Dále byla poskytnuta z programu 129 710 Centra odborné přípravy podpora ve výši 60 561 tis. Kč na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s resortním zaměřením.

Poradenství

Poradenský systém MZe dle Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2024 podpořeny z národních dotací dva programy:

- a) 9.F.e. Regionální přenos informací. Cílem byl přenos všeobecných informací podnikům působících v odvětví zemědělství formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných/výukových materiálů, instruktážních videí, seminářů, workshopů a kurzů.
- b) 9.F.i. Odborné konzultace. Cílem byla podpora poradenství v zemědělství a lesnictví formou odborných konzultací na pracovišti konzultanta rezortně orientovaných výzkumných ústavů a univerzit.

Individuální poradenské služby byly poskytovány kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými MZe, kteří jsou uvedeni v Registru poradců akreditovaných MZe. V roce 2024 se uskutečnila reakreditace 7 poradců, kterým skončila platnost akreditačního certifikátu. Celkem se reakreditovalo 6 poradců v oblasti zemědělství a 1 poradce v oblasti rostlinolékařství. Akreditováno bylo 6 nových poradců. K 31. 12. 2024 bylo v Registru vedeno 158 poradců.

Poradci se i v tomto roce účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných správcem Registru (ÚZEI) ve spolupráci s odborníky z výzkumných institucí. Konalo se 28 webinářů / seminářů tematicky zaměřených na AKIS, demonstrační farmy, podmíněnost a přímé platby v jednotné žádosti o platbu, implementaci nitrátové směrnice, evidence přípravků a hnojiv, lesnictví, podmínky DZES atd.

Úlohu informační podpory plní též webové stránky Agronavigátor (<https://agronavigator.cz>), určené jak pracovníkům vykonávajícím resortně zaměřené činnosti, tak i k obecnému využití s cílem zjednodušit přístup k poradenským informacím, a to s využitím sdružování informací a propojování webových portálů. Jedná se o zpřístupňování informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova, metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící ke zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

V rámci šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem na principu veřejně-soukromého partnerství byl v roce 2024 realizován a podpořen z národních dotací program 10.E.e Podpora české technologické platformy pro zemědělství⁶². V roce 2024 byly Českou technologickou platformou pro zemědělství organizovány semináře, které účastníkům umožnily nahlédnout přímo do podniků, kde mohli vidět, jak fungují moderní technologie v praxi. Publikační činnost byla zaměřena převážně na precizní zemědělství, konkurenceschopnost zemědělství, potravinářství a lesnictví a dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Podporovány byly také oblasti týkající se klimatických změn, kvality vody a jejího nedostatku, úbytku a zhoršení kvality půdy a ovzduší, ubývání biodiverzity a protierozní ochrana v zemědělském podniku z pohledu DZES 5.

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

V posledních letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje pod hranicí 100 tis. a dále postupně mírně klesá. V roce 2024 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 94,6 tis. a proti roku 2023 poklesl o 0,8 %⁶³ (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře

62 Od roku 2020 je administrace dotačních programů 9.E, 9.F.e, 9.F.i a 10.E.e plně v kompetenci SZIF.

63 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,8 % a meziročně mírně poklesl o 0,1 p. b.⁶⁴. Struktura zaměstnanosti podle právních forem podnikání je v podstatě stabilizovaná, v podnicích fyzických osob dlouhodobě pracuje více než čtvrtina pracovníků.

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků v zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2020	2021	2022	2023	2024 ²⁾
Podniky právnických osob	73,4	72,4	71,3	70,2	69,4
Podniky fyzických osob³⁾	25,4	25,4	25,3	25,2	25,2
Celkem	98,8	97,8	96,6	95,4	94,6

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: Propočty podle ÚZEI

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2020–2024, ČSÚ 2020–2025;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.–4. čtvrtletí 2020–2024, ČSÚ 2020–2025

Zpracoval: J. Drlík, (ÚZEI)

Dle dat ze SLDB 2021⁶⁵ se na celkovém počtu zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství podíleli zaměstnavatelé čtvrtým největším podílem (1,7 %, tj. 0,7 p. b. nad průměrem) a osoby pracující na vlastní účet sedmým největším podílem (22,6 %, tj. téměř 9 p. b. nad průměrem) z 21 ekonomických odvětví.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství⁶⁶ v roce 2024 připadalo 69,0 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 31,0 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů). Z posledních publikovaných dat zde zatím meziročně nevyplývá změna (tyto předběžné výsledky bývají však později upřesňovány, což se týká i roku 2023, v němž byl po upřesnění navýšen podíl neplacené pracovní síly o 4,1 p. b. na 31,0 %).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020, data ze šetření v roce 2023 nejsou dosud v tomto členění dostupná) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat. V nich v roce 2020 pracovalo zhruba 36 % pracovníků přepočtených na AWU (podíl na celkové obhospodařované zemědělské půdě je ještě vyšší, a to cca 38 %). Podílu přesahujícího 35 % dosahuje i zaměstnanost v subjektech zaměřených na chov hospodářských zvířat. Menší podíl (28 %) pak připadá na subjekty se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou), přičemž

64 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2024), ČSÚ 2024, 2025.

65 V datech Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) se zaměstnaní podle postavení v zaměstnání dělí na zaměstnance, zaměstnavatele, osoby pracující na vlastní účet (tj. zaměstnavatelé bez zaměstnanců) a další kategorie. Údaje o ekonomické aktivitě ze sčítání 2011 a 2021 nejsou s ohledem na řadu vzájemných metodických rozdílů srovnatelné.

66 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2024, ČSÚ 2025.

tyto podniky jsou z hlediska počtu pracovníků (8,1 AWU v průměru na podnik) násobně větší při srovnání se subjekty specializovanými na RV či ŽV (2,2, resp. 3,5 AWU).

Podíl žen na pravidelně zaměstnaných v zemědělství dle Integrovaného šetření v zemědělství v roce 2023 činil 32,9 %. V agrárním sektoru EU podíl žen též dlouhodobě osciluje kolem 30 % (30,8 % v EU 27 ve 2. čtvrtletí 2024⁶⁷).

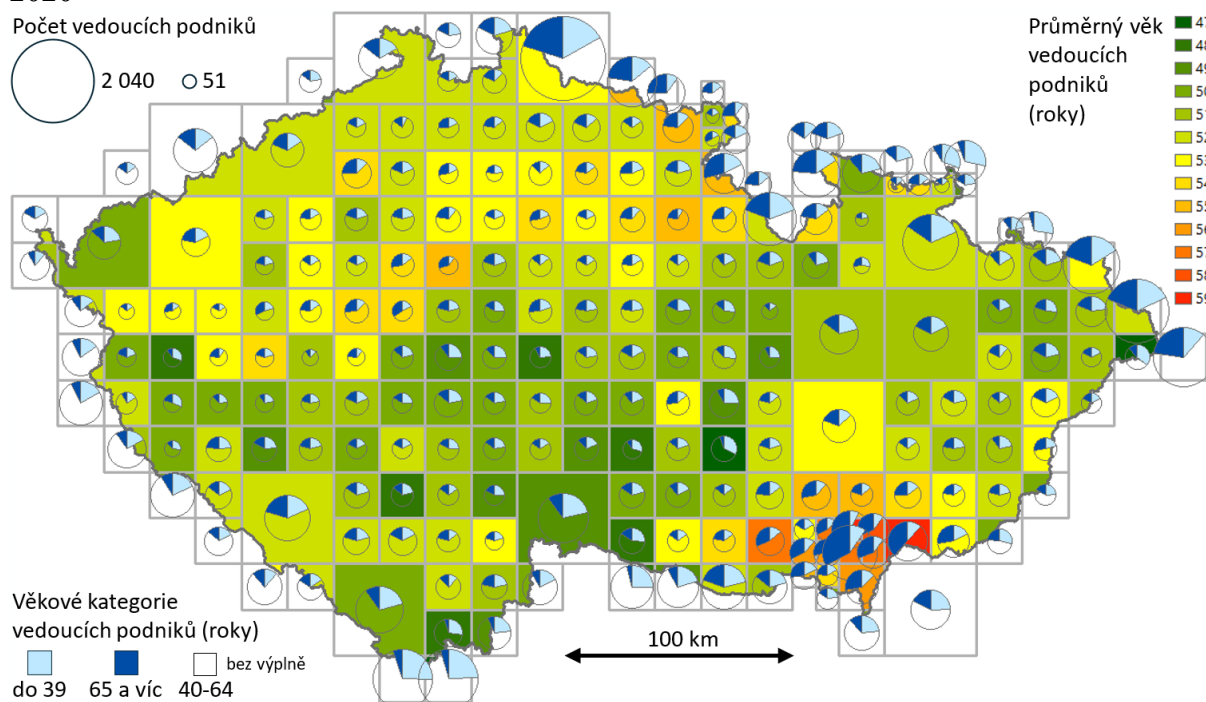
Věková skladba pracovníků agrárního sektoru není dlouhodobě příznivá, je horší než v národním hospodářství. Podle aktuálně publikovaných dat ze SLDB 2021 měli zaměstnaní na vlastní účet v zemědělství, lesnictví a rybářství šestý a zaměstnanci sedmý nejvyšší průměrný věk z 19 ekonomických odvětví: 46,1 let, tj. 2,3 roku nad průměrem NH a zaměstnanci 45,9 let, tj. 1,7 roku nad průměrem⁶⁸. Dle stejného zdroje se pracující důchodci na celkovém počtu zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství podíleli pátým největším podílem z 21 sledovaných ekonomických odvětví (15,0 %, tj. 4,3 p. b. nad průměrem v NH).

Ze Struktury mezd zaměstnanců ČSÚ vidíme, že zatímco v letech 2013 až 2019 průměrný věk zaměstnanců v NH i v rezortu zemědělství, lesnictví a rybářství pozvolně stoupal (v NH ze 42,2 na 43,3, v rezortu ze 45,7 na 46,8 let), v následujících letech 2020 až 2023 se v NH tento trend zrychlil (ze 43,7 na 44,3 let), naopak v rezortu se relativně prudce otočil (ze 46,8 na 45,9 let). V roce 2025 publikovaná experimentální data o věku a vzdělání vedoucích zemědělských podniků z Integrovaného šetření 2020 ukazují v detailním regionálním pohledu obr. 6.6/01 a 6.6/02.

67 *Pramen: Eurostat, 2024 (poslední dostupná data).*

68 *Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva podle výsledků SLDB 2021, ČSÚ 2025.*

Obr. 6.6/01 Věková struktura a průměrný věk vedoucích zemědělských podniků v roce 2020

Poznámka: Počty vedoucích zemědělských podniků odpovídají počtům těchto subjektů. Hodnoty ve čtvercových buňkách na hranici s Polskem, Rakouskem a Slovenskem zahrnují data o daném jevu jak v Česku tak i v příslušných sousedních zemích, hodnoty na hranici s Německem z důvodu absence dat za Německo ovlivněna nejsou.

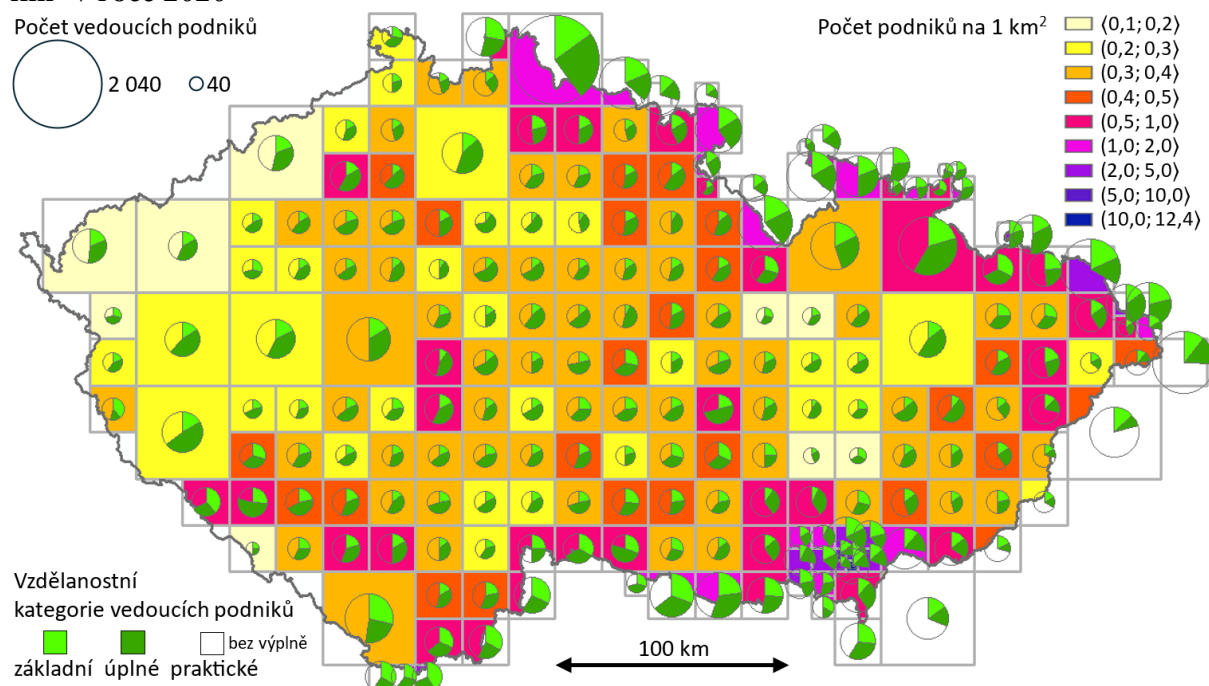
Pramen: ČSÚ: Integrované šetření v zemědělství 2020. Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/geospatial-data-agricultural-census>

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

Vzdělanost pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to rovněž s ročním zpožděním⁶⁹. V roce 2023 mělo 46,2 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 28,7 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 13,4 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného, bakalářského) a 10,9 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou (o 1,1 p. b.), se základním vzděláním (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání, o 0,3 p. b.) a s vysokoškolským vzděláním (o 1,9 p. b.). Naopak výrazně poklesl podíl u kategorie pracovníků se středním vzděláním s výučním listem (o 3,2 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 5,3 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 3,8 p. b.) a vysokoškolským vzděláním (vč. vyššího odborného, bakalářského, o 0,7 p. b.).

⁶⁹ *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2023, ČSÚ 2024. U 1,1 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

Obr. 6.6/02 Vzdelanostní struktura vedoucích zemědělských podniků a jejich počet na 1 km² v roce 2020

Poznámka: V kartodiagramu barevně zvýrazněna kategorie zemědělského vzdělání „základní“ (z překladu basic agricultural training, označuje střední zemědělské vzdělání s výučním listem) a „úplně“ (full agricultural training – střední zemědělské s maturitou, vyšší odborné a vysokoškolské). Zahnuje i příbuzné obory. Zbývá část vedoucích (bez výplně) má pouze praktické zkušenosti, tj. bez zemědělského vzdělání. Počty vedoucích zemědělských podniků odpovídají počtům těchto subjektů. Hodnoty ve čtvercových buňkách na hranici s Polskem, Rakouskem a Slovenskem zahrnují data o daném jevu jak v Česku tak i v příslušných sousedních zemích, hodnoty na hranici s Německem z důvodu absence dat za Německo ovlivněna nejsou.

Pramen: ČSÚ: Integrované šetření v zemědělství 2020. Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/geospatial-data-agricultural-census>

Zpracoval: P. Hurbánek (ÚZEI)

Většina pracovníků v sektoru se uplatňuje v manuálních profesích, s čímž souvisí jejich nižší vzdělanostní úroveň. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla profesní struktura v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí 2024 následující⁷⁰: 41,2 % tvořili kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství, 17,6 % obsluha strojů a zařízení, 13,0 % techničtí a odborní pracovníci, 7,6 % řemeslníci a opraváři, 6,3 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,2 % specialisté, 3,7 % zákonodárci a řídicí pracovníci, 2,9 % úředníci a 2,4 % pracovníci ve službách a prodeji. Podíl pracovníků sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) tvoří téměř čtvrtinu (24,9 %) a jejich podíl se meziročně zvýšil o 1,3 p. b. Meziroční nárůst podílu byl zaznamenán v kategorii technických a odborných pracovníků (o 3,1 p. b.), manuálních kvalifikovaných pracovníků (o 1 p. b.) a specialistů (o 0,9 p. b.). Naopak snížení podílu nastalo u těchto profesí – úředníci (o 2,3 p. b.), pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (o 1,2 p. b.), obsluha strojů a zařízení (o 0,7 p. b.), řemeslníci a opraváři (o 0,4 p. b.).

Dle aktuálně publikovaných dat ČSÚ z regionálních výsledků Integrovaného šetření v zemědělství z roku 2023 se ukazuje, že více než polovina pravidelně zaměstnaných v zemědělství se nachází v krajích Jihomoravském (17,8 %), Středočeském (13,8 %), Kraji

⁷⁰ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 4. čtvrtletí 2024, ČSÚ 2025.*

Vysočina (10,9 %) a Jihočeském (10,0 %). Oproti šetření 2020 došlo v těchto krajích s výjimkou Jihočeského kraje k nárůstu počtu pracovníků, celkový počet pravidelně pracujících přitom poklesl.

Jestliže v roce 2023 docházelo celkově ke zmírňování potíží zemědělských podniků při získávání pracovníků, což dokládal tehdejší vývoj míry volných pracovních míst (MVPM) v sektoru (postupně klesala), v roce 2024 pokles MVPM zpomalil a v posledním čtvrtletí došlo dokonce k velmi mírnému zvýšení ve srovnání s předchozím čtvrtletím, a to o 0,1 p. b. na 4,8 %⁷¹. Hodnota MVPM je i nadále vyšší ve srovnání s průmyslem (3,4 %) i NH celkem (3,3 %), přičemž též zde velmi mírně klesala či stagnovala. I v roce 2024 se na vývoji v zemědělství specificky podílelo mj. též snižování rozsahu produkce některých pracovně náročnějších komodit (ovoce aj.), obecně se projevila mírně snížená poptávka po pracovních silách ze strany průmyslových a stavebních podniků aj. Mírně zlepšené šance na snadnější získávání pracovníků na trhu práce snižuje mnohým zemědělským podnikům nízká úroveň nabízených mezd, jež zaostaly v roce 2024 výrazně za dalšími srovnávanými sektory.

Z celkového počtu 263,5 tis. nabízených volných pracovních míst na úřadech práce v červnu 2024 připadalo na sektor zemědělství, lesnictví a rybářství (sekce A dle CZ-NACE) 4 893 VPM, tj. necelá 2 % (odpovídá poklesu počtu o 742, tj. o 13,1 % oproti stejnému období minulého roku). Jelikož velká část evidovaných VPM není specifikována z hlediska sektorů či oborů činností a povinnost zaměstnavatelů hlásit uvolněná pracovní místa na úřady práce pominula, skutečná poptávka po obsazování pracovních míst v agrárním sektoru byla pravděpodobně vyšší. Počty dosažitelných uchazečů za celý agrární sektor ČR k dispozici bohužel nejsou, samostatně tak lze porovnat pouze nabídku práce a disponibilní uchazeče v samostatné třídě 6 CZ ISCO, kterou tvoří kvalifikovaní zemědělství dělníci (často ošetřovatelé hospodářských zvířat a kvalifikovaní dělníci v rostlinné výrobě). K 30. 6. 2024 bylo v této třídě v ČR evidováno celkem 2 052 uchazečů o práci, přičemž počet nabízených pracovních míst činil 3 204, což v průměru odpovídá cca 0,6 DU/VPM u této skupiny pracovníků v ČR při značných rozdílech na regionálních trzích práce (od 0,3 DU/VPM ve Středočeském kraji po 5,5 v Libereckém kraji nebo 3,1 v Moravskoslezském kraji).

Poptávku po pracovnících ze strany zemědělských či lesnických podniků dokládá i vysoký počet zaměstnanců s jiným než českým státním občanstvím. Dle nejaktuálnějších dat MPSV bylo k 30. 6. 2024 na úřadech práce evidováno 23 tis. cizinců pracujících v zemědělství, lesnictví a rybářství a ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku se jejich počet takřka nezměnil. Nadpoloviční část (12,4 tis.) je tvořena pracovníky ze zemí mimo EU 27. Z hlediska zemí původu byli nejpočetnější skupinou Ukrajinci (9,1 tis.), dále pak pracovníci z Ruska (kolem 600), Moldavska (kolem 300) a dalších asi 3 000 pracovníků z téměř 40 zemí světa

71 *Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2023, 2024, ČSÚ 2024, 2025.*

(Turecko, Indie, Filipíny atd.). Z občanů členských zemí EU (celkem 10,9 tis.) byli nejpočetnější skupinou občané Slovenska (4,4 tis.), Rumunska a Bulharska (shodně přes 2 tis.).

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v rezortu zemědělství (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v něm dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). V roce 2024 došlo meziročně ke zhoršení situace v oblasti zemědělských mezd, výrazně se prohloubily rozdíly ve mzdové úrovni vůči průmyslu i národnímu hospodářství jako celku.

V průměru za celý rok 2024 pobírali zaměstnanci v zemědělství měsíční mzdu 35 694 Kč, v průmyslu to bylo 45 815 Kč a v národním hospodářství celkem 46 165 Kč (průměrné mzdy v NH a v průmyslu se prakticky vyrovnaly, aktuální rozdíl činil 350 Kč). Mzdová disparita resortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 77,9 %, vůči národnímu hospodářství pak na 77,3 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2024 na 74,8 %⁷² vůči NH a 75,3 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace ještě značně nepříznivější, což je způsobeno vyššími mzdami v lesnictví a rybářství, přičemž tento rozdíl v posledních letech překonává částku 6 tis. Kč a v roce 2024 již hranici 7 tis. Kč). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v resortu zemědělství vzrostl vůči průmyslu na 10 121 Kč, vůči NH na 10 471 Kč. Rozdíl ve mzdách oproti NH je přitom nejnížší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v resortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Z jiného zdroje ČSÚ⁷³ lze, byť s ročním odstupem, porovnat rozdíly v odměňování zaměstnanců v rámci sektoru dle pohlaví, věku i vzdělání, přičemž dlouhodobě platí, že mzdy zaměstnanců uvnitř rezortu jsou vzájemně málo diferenciované (mj. ovlivněno celkově nižšími mzdami). V roce 2023 pobíraly ženy v zemědělství, lesnictví a rybářství v průměru 85 % mezd mužů při absolutním rozdílu průměrné mzdy 5 041 Kč (rozdíl v odměňování v NH činil 82,3 % při rozdílu 8 871 Kč). Mladší zaměstnanci ve věku 20-29 let (jakožto kategorie zpravidla hůře odměňovaná) v rezortu pobírali mzdu na úrovni 93,2 % průměru mezd zaměstnanců ve věku 50-59 let, absolutní schodek přitom dosahoval pouze 2 529 Kč (oproti NH s 85,8% rozdílem ve výši 6 460 Kč mezi průměrnými mzdami těchto dvou věkových kategorií zaměstnanců). Zaměstnanci s vysokoškolským vzděláním pobírali v průměru mzdu o cca 16 037 Kč vyšší než zaměstnanci rezortu se základním vzděláním či bez vzdělání (v NH i průmyslu je tento rozdíl podstatně vyšší, když v roce 2023 dosahoval 36 026 Kč, resp. 39 832 Kč v případě průmyslu).

72 Data ČSÚ za rok 2024, nepublikováno.

73 Struktura mezd zaměstnanců 2023, ČSÚ 2024. Metodicky se tento zdroj odlišuje od Evidenčního počtu zaměstnanců a jejich mezd (také ČSÚ).

**T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem
na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)**

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	28 734	29 973	31 959	33 768	35 694
Průmysl	34 537	36 503	39 341	42 667	45 815
Národní hospodářství	35 662	37 903	40 317	43 120	46 165
Relace zem./průmysl (%)	83,2	82,1	81,2	79,1	77,9
Relace zem./NH (%)	80,6	79,1	79,3	78,3	77,3

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2020–2024, ČSÚ 2021–2025

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Resort zemědělství dosáhl nižšího meziročního nárůstu mezd (o 5,7 %) než národní hospodářství celkem (o 7,1 %), a než průmysl (o 7,4 %). Při porovnání absolutních hodnot vzrostla mzda v zemědělství meziročně o 1 926 Kč, nárůst v NH celkem činil 3 045 Kč (vyšší o cca 1,1 tis. Kč), v průmyslu o 3 148 Kč (o více než 1,2 tis. Kč). Výrazněji vzrostly mzdy ve stavebnictví (o 8,6 %, tedy vyšším relativně vyjádřeným tempem než ve všech výše uváděných odvětvích), a to na 39 659 Kč při úbytku počtu zaměstnanců o 0,6 %.

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2024 o 2,4 % (v roce 2023 o 10,7 %). Na rozdíl od předchozího roku (kdy reálné mzdy poklesly) došlo k nárůstu reálných mezd jak v národním hospodářství (o 4,6 %) a v průmyslu (o 4,9 %), tak v resortu zemědělství (o 3,2 %).

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v resortu zemědělství vzrostl meziročně o 4,0 %, což je nižší hodnota ve srovnání s celým národním hospodářstvím (s nárůstem 7,0 %) a s průmyslem (s nárůstem 5,5 %). Podíl použitých mzdových prostředků v resortu zemědělství na celkových mzdových prostředcích v ČR dosáhl 1,72 %. Meziročně tak znovu poklesl a potvrdil se dlouhodobý trend meziročních poklesů tohoto ukazatele.

Vývoj mezd v resortu zemědělství v roce 2024 výrazně zaostával za vývojem v průmyslu či národním hospodářství ČR celkem. Došlo k dalšímu nárůstu absolutního schodku v průměrných mzdách v obou srovnáních (již nad 10 tis. Kč), projevuje se i značný schodek vůči příbuzným odvětvím v rámci resortu, tj. lesnictví a rybářství. Relativní ukazatel mzdové disparity zemědělství vůči průmyslu se dále prohloubil, rovněž tak relace vůči národnímu hospodářství se zhoršila. Pro zemědělství je přitom dlouhodobě charakteristická dlouhá pracovní doba, dle dat ČSÚ nejdelší v rámci všech odvětví NH (v roce 2023 to bylo měsíčně 178,4 hod., v průmyslu 170,2 a v NH celkem 172,6 hod.). Tedy, nikdo nepracuje tolik hodin měsíčně jako zaměstnanci v zemědělství, lesnictví a rybářství – ani mezi muži s 179,9 hod., ani mezi ženami s 175,3 hod., přičemž za to dostávají čtvrtou nejmenší průměrnou a šestou nejmenší mediánovou hrubou měsíční mzdu z 19 ekonomických odvětví. Variační koeficient mezd v tomto odvětví je přitom 3. nejvyšší (po první veřejné správě a obraně, povinném sociálním zabezpečení a druhém vzdělávání).

Ke zvýšení průměrné mzdy v zemědělství došlo částečně na úkor rozsahu zaměstnanosti (jenž zde poklesl, v NH se celkový počet zaměstnanců prakticky nezměnil, v průmyslu relativně poklesl podobně jako v zemědělství). Vývoj zemědělských mezd v roce 2024 tak nadále nezvýšil šance zemědělských podniků na úspěšné zvládnutí naléhavě potřebné generační obměny zaměstnanců, a to zejména v podnicích právnických osob, v nichž dominuje zaměstnanecký vztah, přičemž právě takové podniky jsou z hlediska zemědělské zaměstnanosti a generování pracovních míst ve venkovském prostoru ČR klíčové.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu uspořádávají vlastnické vztahy k půdě tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na ochranu a tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkovými úpravami se zpřesňuje katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa, čímž se stávají jedním z nástrojů obnovy katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy se výrazně podílejí na odstraňování negativních dopadů klimatických změn, zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a řešení odtokových poměrů v krajině. Napomáhají rovněž realizaci záměrů územního plánování a umožňují využívání finanční podpory z fondů EU. Provedení pozemkových úprav je pro některé obce zásadním krokem pro jejich další rozvoj.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na 42,3 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 11,5 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení.

Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2024 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2024.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2024

Typ pozemkových úprav	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2024	celkem	za rok 2024	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	108	3 188	60 304	1 459 108	1 028	470 178
Jednoduché pozemkové úpravy	21	3 032	2 190	315 849	81	13 049

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav a realizace společných zařízení k 31. 12. 2024 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodohosp. opatření	Budování cest
	v roce 2024		celkově k 31. 12. 2024		v roce 2024		celkově k 31. 12. 2024					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj a Praha	17	7 436	478	200 733	1	411	165	14 757	66	351	68	561
Jihočeský kraj	25	21 209	476	206 891	1	28	358	48 122	98	60	72	626
Karlovarský kraj	3	2 577	111	36 392	1	0	492	44 093	2	34	8	127
Plzeňský kraj	10	2 707	380	140 790	2	8	189	13 465	268	132	65	276
Liberecký kraj	4	977	91	37 230	0	0	128	5 838	15	19	10	118
Ústecký kraj	7	4 315	190	90 227	0	0	170	26 821	27	80	17	232
Královéhradecký kraj	6	2 070	265	110 141	3	35	165	14 311	68	140	67	344
Pardubický kraj	11	3 286	221	108 069	1	72	92	21 542	92	114	49	279
Jihomoravský kraj	8	5 483	320	197 369	5	1 388	727	95 036	91	295	133	585
Zlínský kraj	4	3 999	148	72 808	0	0	109	4 075	68	90	214	202
Kraj Vysočina	5	1 934	221	101 217	3	143	109	11 103	52	42	31	360
Olomoucký kraj	4	1 980	195	88 797	4	105	104	5 869	98	499	121	288
Moravskoslezský kraj	4	2 334	92	68 444	0	0	224	10 817	31	200	35	126
ČR celkem ¹⁾	108	60 304	3 188	1 459 108	21	2 190	3 032	315 849	976	2 054	890	4 123

1) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

K 31. 12. 2024 bylo ukončenými komplexními a jednoduchými pozemkovými úpravami dotčeno celkem 4 792 k. ú. z celkového počtu 13 076 katastrálních území v ČR. V dokončených katastrálních územích se podle potřeb a dostupnosti finančních prostředků postupně realizují jednotlivá opatření plánů společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa (VPS), Státní pozemkový úřad (SPÚ), Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD)), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020, Národního plánu obnovy (NPO)). Prostředky ze státního rozpočtu jsou určeny jak na zpracování návrhů pozemkových úprav, tak i na realizace společných zařízení v rámci schválených návrhů pozemkových úprav (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření), z evropských zdrojů je financována především realizační část procesu pozemkových úprav. Celkový objem prostředků na podporu pozemkových úprav v roce 2024 dosáhl téměř 1,5 mld. Kč, z toho na realizace společných zařízení bylo využito téměř 1,0 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2020	2021	2022	2023	2024
VPS	700,0	1 972,1	27,9	0,0	0,0
SPÚ ¹⁾	657,7	869,7	1 445,1	1 647,9	739,3
PRV ²⁾	134,2	34,6	4,2	0,0	460,1
ŘSD	54,9	39,3	80,7	59,0	92,7
NPO ³⁾	-	64,3	234,9	483,4	204,5
OPŽP	3,6	24,1	5,0	0,0	0,0
Ostatní ⁴⁾	0,3	3,8	5,8	1,6	0,6
Celkem⁵⁾	1 550,6	3 008,0	1 803,6	2 192,0	1 497,1

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po sloučení pozemkových úřadů včetně Ústředního pozemkového úřadu MZe a PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování převážně realizačních projektů pozemkových úprav (PRV 2007–2013, PRV 2014–2020).

3) Národní plán obnovy.

4) Rozpočty obcí, měst, příp. dalších subjektů.

5) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

V roce 2024 bylo zhruba 65 % finančních prostředků využito pro realizaci prvků plánů společných zařízení, z toho: 631 mil. Kč na výstavbu cest, 58 mil. Kč na protierozní opatření, 158 mil. Kč na vodohospodářská opatření, 98 mil. Kč na ekologická opatření a 34 mil. Kč na ostatní provozní a technické činnosti. Na neinvestiční činnosti, především návrhy pozemkových

úprav a vytyčování pozemků po pozemkových úpravách, bylo v roce 2024 vynaloženo téměř 518 mil. Kč, což představuje cca 35 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na činnost pozemkových úřadů od zahájení jejich činnosti v roce 1991, včetně nákladů na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy, dosáhly 44,2 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 1–1,5 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2024 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2024.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	1,56%	1,51%	1,81%	1,35%	1,30%	1,38%
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	65,7	63,5	76,2	56,8	54,5	58,1

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2024 z disponibilních dat o převodech v 1. pol. 2024.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

Převod zemědělských pozemků podle zákona o SPÚ

Od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2024 bylo převedeno 66 656 pozemků o výměře 10 995,06 ha. Z tohoto počtu bylo prodáno 53 243 pozemků o výměře 9 084,19 ha v kupní ceně 4 540 977 tis. Kč a zbývajících 13 413 pozemků o výměře 1 910,87 ha bylo převedeno bezúplatně na obce, kraje, veřejné vysoké školy a veřejné výzkumné instituce. V průběhu roku 2024 nebyla vyhlášena žádná veřejná nabídka pozemků dle § 12 zákona o SPÚ, a to z důvodu zajištění rezervy státních pozemků jak pro činnost SPÚ (zejména pro realizaci pozemkových úprav a vypořádání restitučních nároků oprávněných osob), tak pro rozvojové programy státu.

Směny nemovitostí podle Občanského zákoníku a zákona o SPÚ

Z důvodu potřeby plnění § 3 odst. 1, zákona o SPÚ, přistupuje Státní pozemkový úřad ke směnám pozemků, čímž vytváří a spravuje rezervu státních pozemků. Státní rezerva pozemků má sloužit k výkonu působnosti Státního pozemkového úřadu a uskutečnění rozvojových programů schválených vládou. Dle odst. 2 zajišťuje SPÚ potřebný rozsah a složení státní půdní rezervy zejména směnou a koupí.

V roce 2024 bylo uzavřeno 192 směnných smluv na základě, kterých SPÚ směnil 75,0 ha pozemků státu a náhradou získal do vlastnictví státu 149,0 ha pozemků s doplatkem ve prospěch státu ve výši 280,299 mil. Kč. Od počátku činnosti SPÚ do konce roku 2024 bylo uzavřeno 1 801 směnných smluv. V tomto období bylo směněno 1 406,6 ha pozemků státu a náhradou bylo získáno 2 213,5 ha pozemků do vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ. Doplatek ze všech uzavřených směn činil 1 283,432 mil. Kč.

Půda na listu vlastnictví SPÚ a rozsah blokad

Na listě vlastnictví SPÚ bylo ke konci roku 2024 evidováno přibližně 426 tis. parcel o výměře 117 tis. ha. Přibližně 1 % z této výměry je blokováno formou církevních a necírkevních⁷⁴ blokad, jako rezervy státní půdy, blokace pro vodohospodářská zařízení anebo výkup pro pozemkové úpravy.

Nákup nestátní zemědělské půdy

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svého programu PGRLF. Program Podpora nákupu půdy je zaměřen na financování části úroků z úvěru poskytnutého komerčním subjektem⁷⁵. Žadatelé v programu PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu de minimis⁷⁶. V roce 2024 dále probíhala administrace v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 5 738 žádostí s celkovou výší úvěrů 11 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 108 tis. ha půdy za průměrnou cenu 11,20 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2019–2024. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ČSÚ ¹⁾	20,9	24,1	26,4	32,3	33,1	
ÚZEI obchodní smlouvy ²⁾	27,7	27,7	32,2	33,0	35,2	
PGRLF ³⁾	24,7	27,6	24,5	35,0	35,1	38,0
Farmy.cz ⁴⁾	24,4	25,4	29,4	33,4	34,4	36,0

1) Databáze ČSÚ podle údajů z příznání k dani z nemovitostí.

2) Výběrové šetření smluvních převodů zemědělské půdy s pravděpodobným budoucím zemědělským využitím v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Od roku 2021 veškerá data za celou ČR – data poskytnuta ČÚZK.

3) Podprogram Půda - snížení jistiny úvěru zahájený v roce 2015 byl ukončen v roce 2020. Pokračuje podprogram "Podpora nákupu půdy" od roku 2013.

Údaje zpětně aktualizovány dle zpřesněných odhadů PGRLF.

4) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2024 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let téměř 2× vyšší než v horské výrobní oblasti.

74 Podle § 6 zákona č. 503/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

75 PGRLF – programy.

76 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis v odvětví zemědělství. Dosavadní nařízení Komise EU č. 1408/2013 ze 14. 3. 2019 upravující podporu de minimis v oblasti zemědělské prvovýroby pro jeden podnik v rozhodném třiletém období z 15 tis. € na 20 tis. € bylo novelizováno nařízením Komise EU č. 2024/3118 ze dne 10. 12. 2024. Nově bude možné poskytnout jednomu (propojenému) podniku za třileté rozhodné období podporu de minimis až do výše 50 tis. € s účinností od 1. 2. 2025.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²⁾	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²⁾
Kukuřičná	3 999	4 142	3 826	3 968	3 806	4 002	3 708	4 324	4 312	4 595	4 828	5 064
Řepařská	2 348	2 744	2 686	3 208	3 435	3 451	4 036	4 335	4 462	4 709	5 111	5 305
Bramborářská	2 036	2 206	2 316	2 463	2 547	2 665	3 238	3 317	3 591	3 835	3 966	4 187
Bramborářsko-ovesná	1 976	2 307	2 320	2 433	2 627	2 799	2 925	3 041	3 056	3 285	3 399	3 558
Horská	1 689	1 934	1 957	2 088	2 240	2 368	2 155	2 213	2 729	3 091	2 922	3 007
ČR	2 165	2 428	2 481	2 733	2 874	3 021	3 400	3 584	3 750	4 031	4 270	4 478

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, T. Vintr, V. Hofman (ÚZEI)

V dlouhodobém průměru je tempo růstu úrovně pachtovného mezi právníckými a fyzickými osobami víceméně vyrovnané. Z hlediska absolutní výše pachtovného v přepočtu na hektar však právnícké osoby platí, nebo spíše jsou ochotny platit, v průměru ČR na propachtovaný hektar téměř 1,5násobek hodnoty ve srovnání s osobami fyzickými. Právnícké osoby mají obvykle vyšší objem výroby i intenzitu produkce, jsou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právníckých osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Pachtovné za státní zemědělskou půdu

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (kap. 7.3). Od roku 2014 stanovoval Státní pozemkový úřad ve svých pachtovních smlouvách pachtovné minimálně ve výši 2,2 % z ceny pozemků určené podle vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 298/2014 Sb. (dále jen „vyhláška“). Počínaje dnem 1. 8. 2023 bylo Státním pozemkovým úřadem stanovováno pachtovné minimálně ve výši 5,8 % z ceny pozemků, Státní pozemkový úřad podmínky aktualizoval procentuální sazbou danou diferencovanou dle jednotlivých výrobních oblastí:

- Horská 12,5 %
- Bramborářsko-ovesná 6,5 %
- Bramborářská 5,4 %
- Řepařská 3,6 %
- Kukuřičná 4,0 %
- Neurčeno 5,1 %

a to od 1. 3. 2024 pro nové smlouvy, a i pro všechny pachtovní smlouvy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná

podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2020 až 2023.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Bulharsko	5 281	6 001	7 303	8 215	1 351	1 643	1 887	1 986
Česká republika	9 477	10 593	13 133	13 791	7 771	9 631	11 797	12 466
Dánsko	17 491	18 213	19 841	–	8 890	8 911	10 018	–
Estonsko	3 772	4 383	5 730	6 347	3 087	3 358	4 259	4 617
Řecko	12 599	13 048	13 571	13 979	4 323	4 332	4 538	4 719
Španělsko	10 217	10 397	10 823	11 005	3 433	3 458	3 501	3 518
Finsko	8 524	9 009	9 099	8 877	–	–	–	–
Francie	6 080	5 940	6 130	6 200	6 080	5 940	6 130	6 200
Chorvatsko	3 440	3 661	3 700	4 491	2 160	2 422	2 786	2 916
Maďarsko	4 893	5 215	5 240	5 936	2 384	2 681	2 850	3 255
Irsko	25 724	37 584	38 050	35 143	15 703	18 084	19 357	21 188
Itálie	35 447	–	–	–	15 896	–	–	–
Litva	4 127	4 667	5 012	5 417	2 840	3 497	3 585	3 835
Lucembursko	46 500	47 290	42 720	42 540	44 570	41 930	46 305	32 590
Lotyšsko	4 182	4 331	4 420	4 591	2 255	2 752	3 007	3 367
Nizozemsko	72 702	77 583	85 431	91 154	59 147	62 818	67 857	71 203
Polsko	10 711	10 937	12 673	13 906	6 871	7 051	7 918	8 683
Rumunsko	7 163	7 601	8 051	8 414	5 154	5 354	5 671	6 074
Švédsko	10 100	12 004	12 277	10 785	3 825	4 465	4 469	4 382
Slovinsko	21 451	22 312	23 282	26 521	19 500	18 992	20 354	24 439
Slovensko	3 984	3 977	4 790	5 189	2 501	2 425	3 369	3 376

Pramen: Eurostat

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2024 rozhodnuto celkem o 1 817 965,04 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 296 187,14 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 137 989,29 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 383 788,60 ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2024 a jejich srovnání s údaji z roku 2023.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2023		k 31. 12. 2024	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	219 380	100,00	219 380	100,00
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	219 363	99,99	219 377	99,99
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	441 696	100,00	441 739	100,00
z toho - rozhodnutí v právní moci	433 795	98,21	433 834	98,21

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2024 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2024		V průběhu roku 2024
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 252,01	-	4,61
- vypořádáno	11 178,05	99,34	3,77
- zbývá vypořádat	73,96	0,66	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 635,86	-	121,25
- vypořádáno	8 163,28	94,53	105,79
- zbývá vypořádat	472,58	5,47	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

Propachtování půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek v příslušnosti s ním hospodařit. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 134 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2024 pronajato 101 tis. ha, tedy 75 % ploch určených k pronajmutí. Srovnání stavu pronajaté státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2023 a 2024 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2023	k 31. 12. 2024	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	121 055	134 181	110,8
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	34 177	23 367	68,4
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	68 940	77 722	112,7
- nepronajato	ha z. p.	17 938	33 092	184,5
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	56 781	54 405	95,8

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Hofman (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2024 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 192 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,38 ha zemědělské půdy a 0,27 ha orné půdy. Proti roku 2023 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 2,3 tis. ha, tj. o 0,06 %, a dochází tak urychlenému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR. Podle ČÚZK byl v roce 2024 podíl zornění 69,2 % a meziročně tak opět klesl o 0,2 p. b., zatravnění se proti roku 2021 mírně zvýšilo o 0,1 p. b. na 24,8 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2024 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 10 470 ha, což je pokles menší o 476 ha proti roku 2023. Výměra orné půdy přechází nejvíce do trvalých travních porostů, zahrad a lesní půdy, rozšířila se i vodní plocha. Obnovil se nárůst zastavěné půdy v roce 2024 oproti roku 2023 a zastavěná plocha se zvýšila o 663 ha oproti roku 2023. Výměra druhu pozemku trvalé travní porosty se zvýšila o 4 225 ha, tedy méně o 78 ha než v roce 2023. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 374 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii "ostatní plochy" o 835 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 4 228 ha) a vodních ploch (o 1 176 ha); dále poklesly plochy ovocných sadů o 459 ha (o 617 ha v roce 2022). Výměra chmelnic poklesla o 116 ha, tedy méně než v roce 2023 (145 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 211 ha, oproti nárůstu o 248 ha v roce 2023.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2023 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	k 31. 12. 2023	k 31. 12. 2024	2024–2023	2024 / 2023	2024–2023	k 31. 12. 2023	k 31. 12. 2024
	ha	ha	ha	index	počet	ha	ha
Orná půda	2 900 705	2 890 235	-10 470	99,64	-105 014	0,6156	0,6273
Chmelnice	8 698	8 582	-116	98,67	-384	0,4792	0,4830
Vinice	20 555	20 766	211	101,03	-2 217	0,2331	0,2415
Zahrady	182 635	186 863	4 228	102,31	33 695	0,0646	0,0653
Ovocné sady	42 424	41 965	-459	98,92	-2 593	0,4429	0,4503
Trvalé travní porosty	1 039 160	1 043 385	4 225	100,41	-34 219	0,3689	0,3749
Zemědělská půda	4 194 177	4 191 796	-2 381	99,94	-16 465	2,7846	2,8138
Lesní pozemky	2 681 764	2 683 138	1 374	100,05	-5 434	4,2014	4,2396
Vodní plochy	170 412	171 588	1 176	100,69	24 883	0,0385	0,0385
Zastavěné plochy a nádvoří	135 366	136 029	663	100,49	-23 245	0,0256	0,0258
Ostatní plochy	705 425	704 590	-835	99,88	-130 993	0,0314	0,0316
Nezemědělská půda	3 692 967	3 695 345	2 378	100,06	-110 732	0,3497	0,3537
Celkem	7 887 144	7 887 141	-3	100,00	-20 261	0,6643	0,6655

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI)

V roce 2024 poklesl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 16,5 tis. a tempo poklesu tak mírně zpomalilo (91 tis. v roce 2023), což svědčí o nárůstu průměrné výměry parcely vlivem KPÚ, i o koncentraci vlastnictví zemědělských parcel.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2024 byla její celková výměra ve výši 3 533 tis. ha, tj. o 7 553 ha nižší než v roce 2023 a opět tak došlo k významnému poklesu výměry v LPIS. Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS klesá rychleji než výměra ZPF podle ČÚZK.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2024 se výměra orné půdy snížila (19 tis. ha), hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v nárůstu celkové výměry travních porostů o 16,4 tis. ha, travní porost G se v tomto nárůstu podílel 2,6 tis. ha. Zato plocha úhoru oproti roku 2023 klesla o 20,8 tis. ha. Podíl trvalých travních porostů T na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS (od roku 2023 BISS) tvoří 28 %, tj. nárůst o 0,4 p. b.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Kultura, skupina	Podkultura	Výměra		Rozdíl výměry
		2023	2024	
Orná půda	standardní orná půda R	2 404 478	2 403 359	-1 119
	úhor U	89 384	68 554	-20 829
	travní porost G	28 712	31 278	2 566
Orná půda celkem		2 522 573	2 503 191	-19 382
Trvalý travní porost	trvalý travní porost T	969 369	983 190	13 820
Trvalý travní porost celkem ¹⁾		998 081	1 014 467	16 386
Trvalá kultura	chmelnice C	5 242	5 205	-37
	vinice V	15 461	15 122	-339
	ovocný sad S	12 801	12 224	-577
	jiná trvalá kultura J	4 185	3 928	-257
	plocha s víceletými produkčními plodinami P	320	477	157
	plocha s lanýži H	1	1	-
	školka K	2 156	2 079	-76
	porost RRD D	2 377	2 305	-73
	rybník R	358	356	-2
Ostatní kultura	mimoprodukční plocha M	211	206	-6
	jiná kultura O	1 067	144	-922
	plocha s kontejnery Q	97	1 318	-
	zalesněná půda L	4 782	3 703	-1 079
Celkem		3 541 000	3 533 448	-7 553

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12. 2024, vlastní výpočty

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), O. Tesař (MZe)

V ANC⁷⁷ je podle evidence LPIS k 31. 12. 2024 zařazeno celkem 521,4 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v tzv. ostatních ANC je zařazeno 1 245,6 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 230,1 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 1 997,1 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o 3,1 tis. ha méně než v roce 2023. Ke snížení oprávněné půdy dochází vlivem celkového snižování výměry zemědělské půdy evidované v LPIS.

77 ANC: (Areas with Natural Constraints – oblasti s přírodním znevýhodněním), původně LFA.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy evidované v ANC k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

T7.4/03 – Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2024									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	143,4	5,8	3,6	11,6	372,9	37,9	521,6	14,8	521,4	26,1
Ostatní ANC	763,0	30,9	14,3	46,0	461,3	46,9	1 245,9	35,3	1 245,6	62,4
Oblasti se specifickými omezeními	178,9	7,2	2,5	8,0	46,9	4,8	230,2	6,5	230,1	11,5
ANC celkem	1 085,4	43,9	20,4	65,6	881,1	89,6	1 997,7	56,6	1 997,1	100,0
Nezařazené oblasti celkem	1 386,5	56,1	10,7	34,4	102,1	10,4	1 531,1	43,4	0,0	0,0
Celkem	2 471,8	100,0	31,2	100,0	983,2	100,0	3 528,8	100,0	1 997,1	100,0

1) Zahnuje veškeré kultury evidované v LPIS vyjma kultur plocha s kontejnery, mimoprodukční plocha, zalesněná půda a rybník

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z.p. evidovanou v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha ani plocha s kontejnery.

Rovněž není k platbám LFA oprávněna tzv. jiná kultura, i když je obvykle vykazována jako součást z.p.

Pramen: Nařízení vlády č. 61/2023 Sb., LPIS k 31. 12. 2024, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Na území ČR se nachází celkem 391,0 tis. ha z. p., tj. 11,1 % výměry ČR evidované v systému LPIS⁷⁸, ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (255,9 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,5 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav. V roce 2024 proběhla aktualizace BPEJ na 89 katastrálních územích (včetně 11 částí nad 5 ha zařazených do plánu aktualizací 2024 a 3 k. ú. rozložených na 2 roky) o celkové výměře zemědělského půdního fondu 29 009,08 ha. Aktualizace BPEJ byla také provedena na podnět vlastníků pozemků na částech k. ú. ve 194 případech. Dále bylo na žádost vlastníků domapováno 104 lokalit, u kterých nebyl kód BPEJ určen. Pro KoPÚ bylo provedeno 276 kontrol. Práce při domapování, aktualizaci a kontrole KoPÚ jsou obsaženy v tab. T7.4/04. Z tabulky vyplývá ustálený postup prací na bonitaci půdy, i když oproti letům do roku 2014 došlo k mírnému poklesu výměry aktualizace BPEJ.

T7.4/04 - Aktivita při bonitaci půdy od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2024 (počet)

Činnost	2020	2021	2022	2023	2024
Domapování	98	103	44	38	104
Částečná aktualizace	234	260	273	217	194
Kontroly KoPÚ	275	243	325	316	276

Pramen: SPÚ

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI)

78 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2024 jsou uvedeny v kap. 4.

Rozdíly v ceně půdy v katastrálních územích na základě porovnání stavu BPEJ před a po rebonitaci⁷⁹ jsou uvedeny v tab. T7.4/05. V roce 2024 došlo v rámci zkoumaných katastrálních území meziročně ke snížení průměrné ceny půdy o 2,7 %. V cenovém vyjádření podle vyhlášky MF č. 441/2013 Sb. se jedná o pokles ceny o 0,18 Kč/m².

T7.4/05 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2024

Název kraje	Počet hodnocených k. ú. ¹⁾	Hodnocená výměra před rebonitací ha	Hodnocená výměra po rebonitaci ha	Cena půdy před rebonitací Kč	Cena půdy po rebonitaci Kč	Průměrná cena podle stejně oceňovací vyhlášky	
						před rebonitací Kč/m ²	po rebonitaci Kč/m ²
Hlavní město Praha	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Jihočeský kraj	10	33 012 066	33 158 097	148 873 273	156 744 191	4,51	4,73
Jihomoravský kraj	7	49 071 050	48 313 094	612 082 577	587 313 416	12,47	12,16
Karlovarský kraj	4	11 555 284	11 571 133	35 335 644	38 979 000	3,06	3,37
Královéhradecký kraj	14	33 554 169	33 616 569	334 460 272	312 745 270	9,97	9,30
Liberecký kraj	5	8 543 868	8 518 882	54 837 698	52 612 237	6,42	6,18
Moravskoslezský kraj	5	35 449 048	34 225 858	260 327 498	248 626 513	7,34	7,26
Olomoucký kraj	7	22 414 192	22 128 482	248 334 978	244 445 215	11,08	11,05
Pardubický kraj	2	3 107 516	3 105 564	13 737 383	12 174 805	4,42	3,92
Plzeňský kraj	7	17 480 964	17 472 890	78 761 030	78 363 395	4,51	4,48
Středočeský kraj	18	60 202 155	59 939 043	474 069 779	463 159 554	7,87	7,73
Ústecký kraj	15	27 327 093	28 208 033	227 853 226	228 178 451	8,34	8,09
Vysočina	10	28 159 238	28 046 443	128 071 952	128 464 630	4,55	4,58
Zlínský kraj	4	13 113 795	12 365 454	108 139 490	93 916 657	8,25	7,60
Celkem	108	342 990 438	340 669 542	2 724 884 800	2 645 723 335	7,94	7,77

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 108.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (v roce 2024 platila novela zákona č. 261/2021 Sb.), který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí (v roce 2024 platil stav podle aktualizace zákona č. 261/2021 Sb.). V roce 2019 vstoupila v platnost vyhláška č. 271/2019 Sb. ze dne 24. října 2019, o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, která řeší mj. vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace na zemědělský půdní fond.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2024 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH.

Kontrola podmíněnosti se vztahuje na subjekty žádajících o přímé platby a vybraná opatření PRV (od 2024 intervence druhého pilíře Strategického plánu). Některé podmínky podmíněnosti jsou základem pro nastavení opatření v rámci přímých plateb – ekoplatby

79 V této změně ceny půdy jsou zahrnuty jak kvalitativní důvody (upřesnění BPEJ), tak kvantitativní změny (vznik a zánik ZPF a doplnění BPEJ).

základní a prémiové. Problematika ochrany půdy je v rámci DZES řešena standardem DZES 4, 5, 6. Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Ohroženost vodní erozí na zemědělském půdním fondu a orné půdě a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2024 udává tab. T7.4/06 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/08 pro ostatní omezení kvality půd v ČR⁸⁰.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem tohoto standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze. Od 1. 1. 2019 došlo k zavedení tzv. redesignu vrstvy erozní ohroženosti. V rámci této akce byly rozšířeny plochy erozní ohroženosti z 10 % na 25 % orné půdy. Zároveň však byl změněn i přístup k možnostem vymezování erozní ohroženosti na jednotlivém DPB. Nově se odvozují kategorie erozní ohroženosti přímo z podkladové vrstvy maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření Cp.Pp. Vyjádření erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 je nyní vedeno primárně na erozní pozemky vedené v LPIS. Výhodou redesignu je zjednodušení tvaru ploch, snížení jejich roztržitosti a možnost úpravy hranic erozního pozemku s automatickým přepočtem.

Hodnoty faktoru Cp.Pp lze zařadit do 7 kategorií (tab. T7.4/06), z nichž každá kategorie rámcově vyjadřuje osevní postupy, případně osevní postupy s použitím půdoochranných agrotechnik, které splňují požadované hodnoty faktoru Cp.Pp. Bez ohroženosti vodní erozí je v ČR 71,9 % orné půdy.

Od roku 2019 se potenciální ohroženost větrnou erozí hodnotí podle nové metodiky, založené na využití nových poznatků o půdních faktorech ohroženosti těžkých půd větrnou erozí a nových klimatických údajů napomáhající výskytu větrné eroze. Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 58,7 % orné půdy.

⁸⁰ Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_zemedelske_pudy_2017.pdf.

T7.4/06 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2024

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	Cp ¹⁾	do 0,002	Silně erozně ohrožené (SEO)	74 346	3,11
		0,002-0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	596 450	24,98
		nad 0,10	Neohrožené	1 716 950	71,91
			Celkem	2 387 747	100,00
Maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace (C _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	Cp ¹⁾	0,005 a méně	ochranné zatravnění	682	0,03
		0,006 - 0,020	víceleté pícniny nebo ochranné zatravnění	15 323	0,64
		0,021 - 0,100	vyloučení erozně nebezpečných plodin a vyšší zastoupení víceletých pícnin	305 843	12,81
		0,101 - 0,200	vyloučení erozně nebezpečných plodin a použití půdoochranných technologií	401 273	16,81
		0,201 - 0,240	pásové střídání plodin nebo vyloučení erozně nebezpečných plodin	124 615	5,22
		0,241 - 0,400	erozně nebezpečné plodiny pěstovány s půdoochrannými technologiemi	354 443	14,84
		0,401 a více	bez omezení	1 185 567	49,65
			Celkem	2 387 747	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	16,0 a více	Půdy nejohroženější	84 427	3,51
		13,1 - 16,0	Půdy silně ohrožené	91 128	3,79
		9,1 - 13,0	Půdy ohrožené	184 239	7,66
		6,1 - 9,0	Půdy mírně ohrožené	346 459	14,41
		4,1 - 6,0	Půdy náchylné	286 071	11,90
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 412 246	58,73
			Celkem	2 404 570	100,00

1) C_p, P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978).

Jeho hodnota udává požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (-)

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Potenciální ohroženost větrnou erozí na podkladu půdně-klimatických faktorů (Doležal a kol., 2017)

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2024 došlo oproti roku 2023 k nárůstu hlášených případů eroze (o 331), tím pádem došlo k velkému nárůstu erodované plochy (o 1 696 ha) i počtu případů se splavením půdy mimo pozemek (o 150 ha). Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/07. Evidovaná výměra eroze (4 041 ha) je tak nižší než potenciální výměra eroze (celkem 1 203 tis. ha) a reálné projevy eroze podle monitoringu eroze od roku 2019 převážně klesají, i když v roce 2023 byl zaznamenán nárůst, přesto se jedná o pozitivní vývoj v oblasti ochrany půd. Podle dosavadní evidence byla největší výměra vodní eroze půdy dosažena v roce 2019, a to na výměře 5 976 ha.

T7.4/07 - Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2023 a 2024

Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek
	2023			2024		
Hlavní město Praha	0	0,00	0	1	1,97	1
Jihočeský kraj	64	486,10	31	65	517,40	22
Jihomoravský kraj	31	339,24	14	52	342,83	13
Karlovarský kraj	0	0,00	0	2	2,13	2
Královéhradecký kraj	7	85,79	0	69	454,16	37
Liberecký kraj	1	0,19	0	10	63,26	6
Moravskoslezský kraj	37	367,73	29	44	292,53	15
Olomoucký kraj	5	20,36	3	58	437,44	34
Pardubický kraj	8	258,38	4	33	371,53	19
Plzeňský kraj	2	3,40	0	66	486,30	38
Středočeský kraj	12	54,54	4	63	406,04	32
Ústecký kraj	0	0,00	0	0	0,00	0
Vysočina	61	652,07	40	86	514,96	52
Zlínský kraj	7	78,12	5	17	150,94	9
ČR celkem	235	2 345,93	130	566	4 041,49	280

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Ostatní nepříznivé vlivy

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 190 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 018 ha (1,43 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/08 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/08 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2024

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	208 422	5,07
	nízká	533 682	12,99
	nižší střední	402 777	9,81
	vyšší střední	998 523	24,31
	vysoká	1 904 976	46,37
	nehodnoceno	59 447	1,45
	celkem	4 107 828	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	809 992	19,72
	nízká	968 624	23,58
	nižší střední	884 925	21,54
	vyšší střední	696 503	16,96
	vysoká	662 547	16,13
	nehodnoceno	85 237	2,07
	celkem	4 107 828	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	188 095	4,58
	dočasně zamokřené půdy	657 371	16,00
	celkem včetně nezamokřených půd	4 107 828	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra zemědělských půd ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2018–2023 vyplývá:

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 pH, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) zaujímá 34,12 % prozkoušené výměry. Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 74 % zemědělské půdy⁸¹. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá 10,79 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě ČR činí 90 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 91 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 26,29 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 24,23 % výměry.

Průměrný obsah přístupného draslíku na zemědělské půdě ČR je v současné době 261 mg.kg⁻¹, v období 2005–2010 to bylo 239 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace

81 Reálná plocha vápnění se v provozu nesleduje, vápnění je ale stále nedostatečné. Spotřeba vápenatých hnojiv se však v posledním období zvýšila z 265 600 tun v hospodářském roce 2022/2023 na 283 279 tun v hospodářském roce 2023/2024.

zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Výměra orných půd s nízkou zásobou draslíku zaujímá 10,47 %.

Průměrný obsah přístupného hořčíku činí 204 mg.kg-1 na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 200 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,87 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 17,70 % výměry.

Průměrný obsah přístupného vápníku na zemědělské půdě ČR je 2 864 mg.kg-1, mezi lety 2005–2010 byl na stejné úrovni 2 999 mg.kg-1. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století mírně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí 3 002 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem vápníku je 12,36 %, vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupený 24,28 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,51. Tab. 7.4/09 hodnotí vývoj změn obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

Průměrný obsah bóru na orné půdě je 1,06 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem je zastoupen 48,57 %, kategorie středního obsahu zaujímá 18,58 % a vysoký obsah představuje 32,85 % výměry. Ve speciálních kulturách (chmelnicích, vinicích, ovocných sadech) je většina pozemků v kategorii vysokého obsahu bóru (mezi 51-79 %).

Aktuální průměrný obsah mědi na orné půdě je 3,2 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem Cu činí 11,96 %, kategorie středního obsahu je zastoupena 74,64 % a vysoký obsah zaujímá 13,39 % výměry. Ve speciálních kulturách, zejména v chmelnicích, je obsah Cu v průměru 40 mg.kg-1, ve vinicích a ovocných sadech jsou významnější výměry v kategorii vysokého obsahu Cu (mezi 65 až 99 %), což souvisí s používanými přípravky na ochranu rostlin obsahujícími měď.

Průměrný obsah železa na orné půdě je 296 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem Fe je zanedbatelný, činí 0,51 %. V kategorii středního obsahu je hodnoceno 87,12 %, vysoký obsah Fe zaujímá 12,36 % orných půd. Ve všech kulturách převažují půdy středně zásobené Fe.

Aktuální průměrný obsah Mn na orné půdě činí 121 mg.kg-1. Orné půdy s nízkým obsahem manganu zaujímají 0,93 %. Půdy v kategorii středního obsahu zaujímají 89,65 % a vysoký obsah Mn zaujímá 9,42 % orných půd. Ve všech kulturách převažují půdy středně zásobené.

Aktuální průměrný obsah zinku v orné půdě je 5,2 mg.kg-1. Podíl orných půd s nízkým obsahem Zn činí 7,05 %, kategorie středního obsahu je zastoupena 59 % a vysoký obsah zaujímá 33,88 % ploch. Ve speciálních kulturách je převážná většina půd s vysokým obsahem Zn. Tab. 7.4./09 hodnotí obsah mikroelementů za období 2018-2023.

Průměrný obsah oxidovatelného uhlíku na orné půdě je 1,632 %, rozpětí v krajích ČR je 1,43–2,11 %. Průměrný obsah celkového uhlíku na orné půdě je 1,82 %, rozpětí v krajích ČR je 1,43–2,11 %, nejnižší obsah je v Pardubickém kraji, nejvyšší v Karlovarském kraji. Průměr

poměru C:N na orné půdě je 9,86, rozpětí v krajích ČR je od 8,72 do 10,68; nejnižší poměr je v Libereckém kraji, nejvyšší v Královéhradeckém kraji. Průměrný obsah glomalinu na orné půdě je 2,89 mg/g, rozpětí v ČR je od 1,94 do 4,12 mg/g; nejnižší obsah je v Moravskoslezském kraji, nejvyšší v Ústeckém kraji.

Tab. 7.4./09 hodnotí obsah mikroelementů za období 2018–2023.

T7.4/09 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2023 dle druhu kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra [ha]	pH	Vážený průměr přístupných živin mg.kg-1			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	A: 1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	B: 2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	C: 2011-2016	2 210 830	6,2	91	254	191	3 052
	D: 2017-2022	2 288 346	6,1	91	258	200	2 987
	E: 2018-2023	2 245 351	6,1	91	261	200	3 002
	rozdíl E - A	-481 964	-0,3	-17	-18	22	-214
Chmelnice	A: 1990-1992	7 699	7	230	569	253	4 300
	B: 2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	C: 2011-2016	4 531	6,5	302	473	307	3 642
	D: 2017-2022	4 187	6,2	306	492	328	3 603
	E: 2018-2023	4 326	6	306	491	331	3 562
	rozdíl E - A	-3 373	-0,8	76	-78	78	-738
Vinice	A: 1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	B: 2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	C: 2011-2016	3 032	7,2	106	335	316	7 510
	D: 2017-2022	4 187	6,2	306	492	328	3 603
	E: 2018-2023	9 384	7,2	97	321	338	7 708
	rozdíl E - A	-773	-0,1	-32	-93	-19	-86
Ovocné sady	A: 1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	B: 2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	C: 2011-2016	13 541	6,4	115	342	235	3 850
	D: 2017-2022	11 732	6,3	117	375	263	3 751
	E: 2018-2023	10 784	7,2	97	321	338	3 815
	rozdíl E - A	-10 633	0,5	-46	-107	72	-806
TTP	A: 1990-1992	348 529	6	77	213	213	2 874
	B: 2005-2010	789 440	5,6	78	231	198	2 146
	C: 2011-2016	257 305	5,5	71	232	199	2 021
	D: 2017-2022	499 852	5,3	79	249	216	2 032
	E: 2018-2023	441 047	5,3	79	249	216	2 030
	rozdíl E - A	92 518	-0,7	2	36	3	-844

Pramen: ÚKZUZ

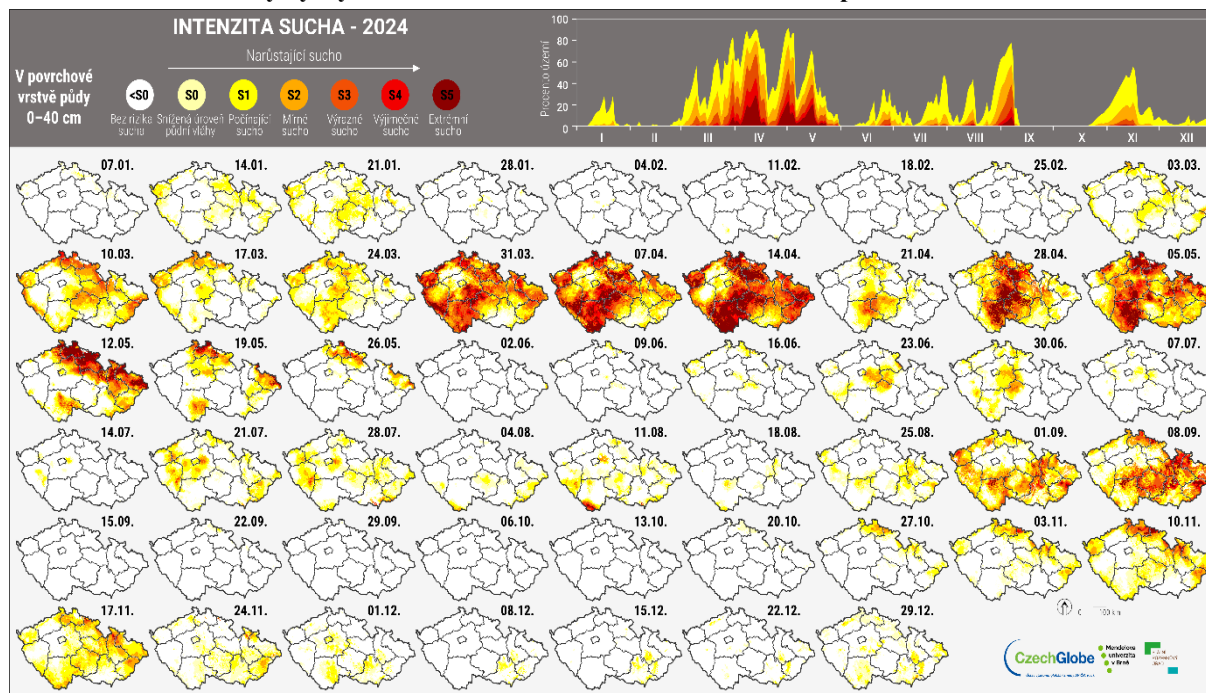
Zpracoval: R. Váchalová (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZUZ)

7.4.2.3. Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na rok 2024

Za zemědělské (lesnické), nebo často jako půdní sucho je označován stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin. Tento stav často u zemědělských plodin a lesnických dřevin vede k významnému poklesu produkce. Příčinou půdního sucha je nedostatečné množství, či nevhodné rozdělení srážek a v posledních teplotně nadnormálních letech i vyšší evapotranspirace (výpar). Od roku 2012 v ČR půdní sucho v prostorovém gridu 500 m monitoruje a předpovídá komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase pod Státním pozemkovým úřadem, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Jeho variantu bez předpovědi, která je založená na stejném půdním modelu

vyvinutém na Ústavu výzkumu globální změny AV ČR a Mendelově univerzitě v Brně, najdeme i na www.hamr.chmi.cz. Protože krajina má historickou paměť a sucho může v různé intenzitě nepřetržitě trvat i řadu let je nutné si každý aktuální rok zasadit do historického kontextu.

Obr. 7.4/01: Prostorový výskyt zemědělského sucha ve vrstvě do 40 cm v průběhu roku 2024

Pramen: intersucho.cz

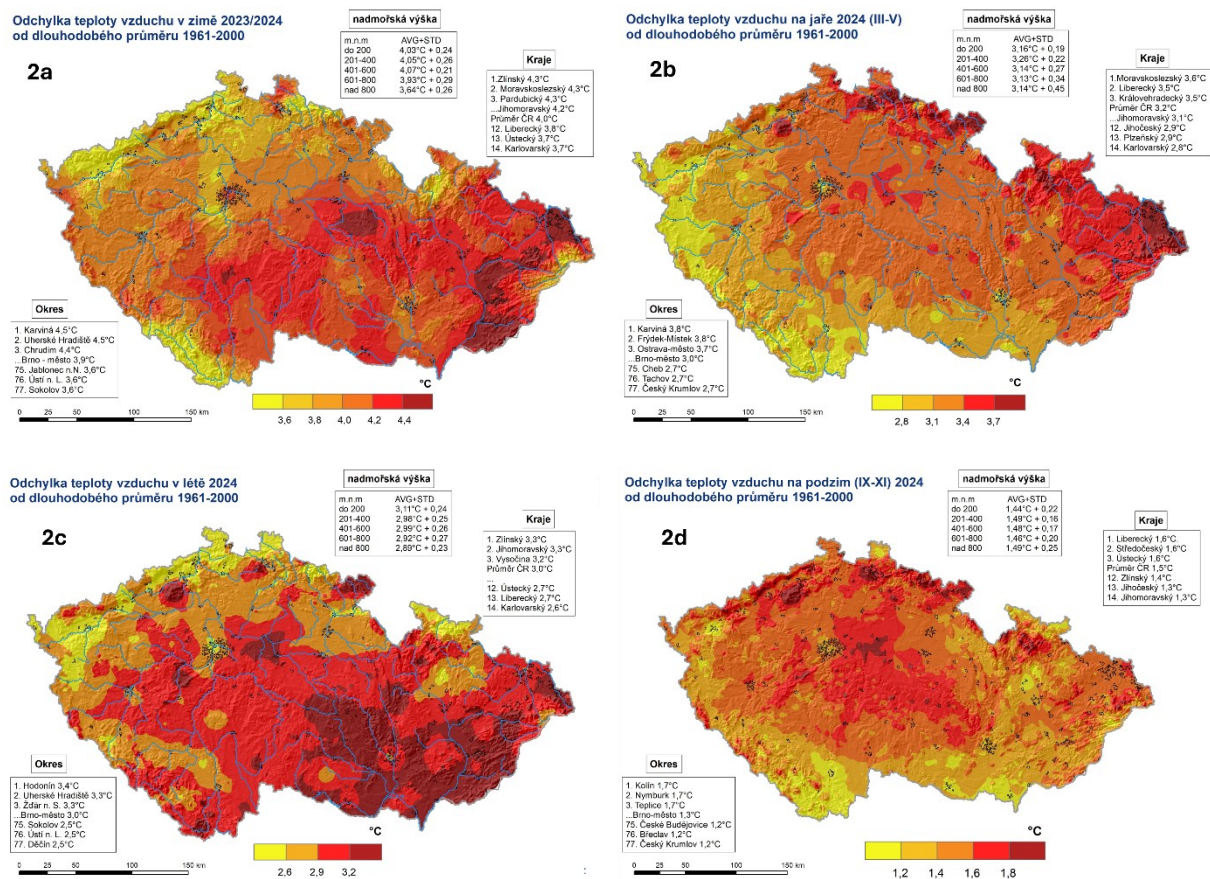
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Významná epizoda sucha na našem území s dopady do zemědělství a lesnictví začala v roce 2015 a ještě v roce 2020 přetrvávala v zemědělsky intenzivně využívaných oblastech Libereckého, Ústeckého a Karlovarského kraje. Její důsledky v oblasti lesnictví (nahodilá těžba, záporná uhlíková bilance, ekonomické dopady) pocítujeme do současnosti. Rok 2021 byl vláhově příznivější, jak z pohledu množství, tak rozdělení srážek, kdy se prakticky v průběhu celého roku významnější zemědělské sucho nevyskytlo, zatímco rok 2022 se vyznačoval obecně suchým začátkem, ale současně i značnými rozdíly (prostorovou variabilitou), kdy se velmi často na našem území na krátkých vzdálenostech střídaly lokality suchem postižené s regiony bez dopadů zemědělského sucha. V roce 2023 se velmi příznivě vyvíjel první půlrok, sucho nastoupilo až koncem června především v Pardubickém kraji, kde přetrvávalo do konce července, kdy se již rozšířilo prakticky na celé území ČR. Druhá polovina roku 2023 byla ve znamení velmi intenzivních srážek, a kromě září byl nadprůměrně vlhký i podzim a začátek zimy 2023/2024.

Teploty v roce 2024 byly na celém území ČR v porovnání s průměrem 1961–2000 výrazně nadnormální (obr. 7.4/02). Jednalo se o nejteplejší rok v přístrojovém období s průměrnou roční teplotou 10,3 °C. Výraznějším dopadům sucha zabránily na většině území

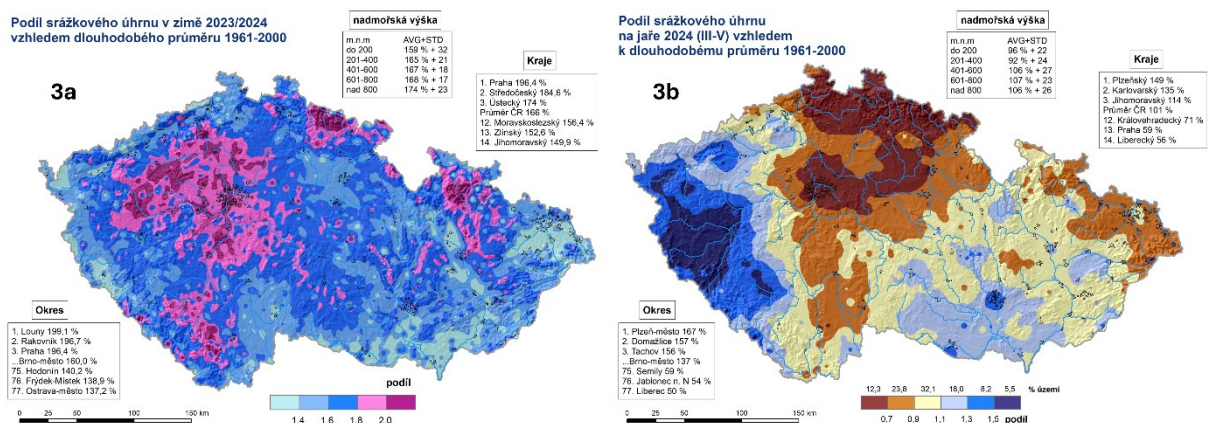
ČR dobře rozložené srážky (obr. 7.4/03), resp. jejich vyšší množství, které se roce 2024 vyskytly především v Libereckém, Královéhradeckém, Zlínském a Jihomoravském kraji.

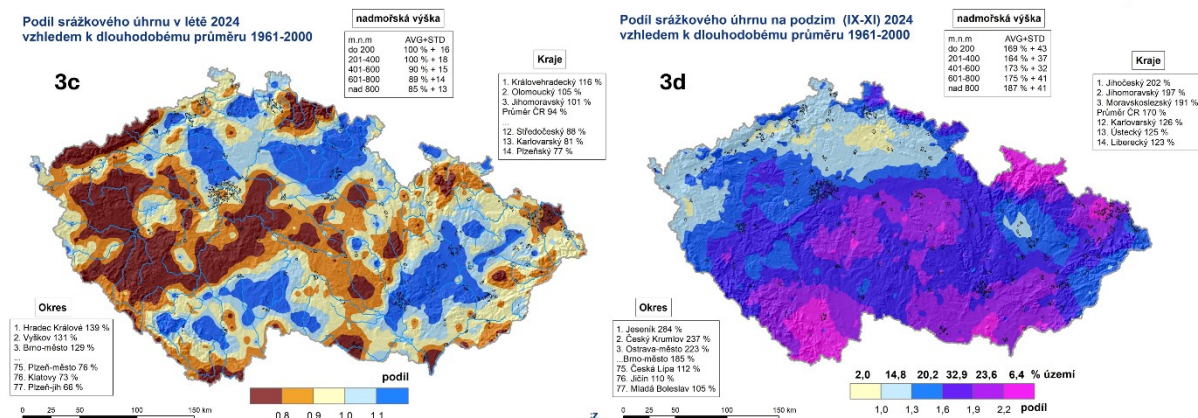
Obr. 7.4/02: Odchylka průměrné teploty vzduchu (°C) za rok 2024 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000, 2a = zima 2023/2024 (prosinec, leden, únor), 2b = jaro 2024 (březen, duben, květen), 2c = léto 2024 (červen, červenec, srpen), 2d = podzim (září, říjen, listopad)

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 7.4/03: Podíl srážek za rok 2024 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000, 2a = zima 2023/2024 (prosinec, leden, únor), 2b = jaro 2024 (březen, duben, květen), 2c = léto 2024 (červen, červenec, srpen), 2d = podzim (září, říjen, listopad)

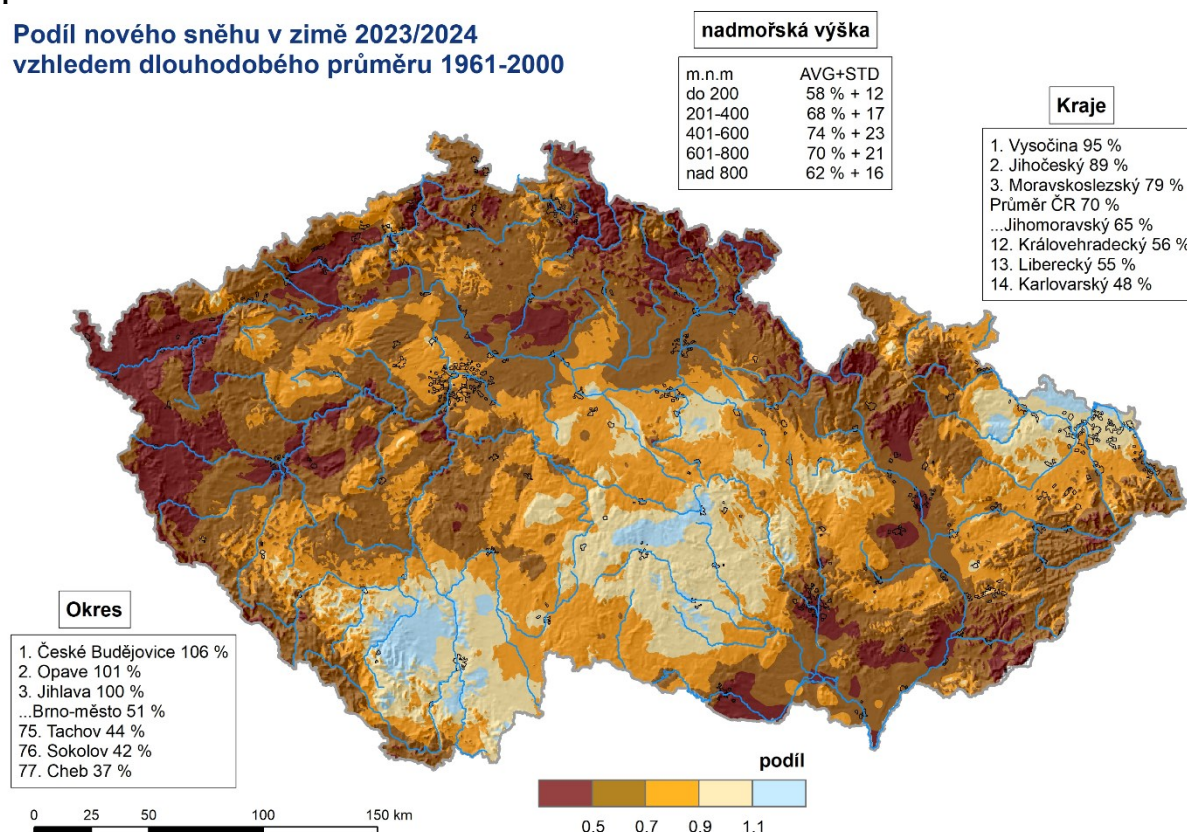
Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Hodnocení výskytu sucha v roce 2024

I když byl rok 2024 (průměrná teplota 10,3 °C) teplotně extrémní, a to po roce 2023 (9,7 °C) vůbec nejteplejší od doby měření teploty od roku 1961, tak z pohledu vodní bilance nepatřil mezi suché roky. Důvodem byly nejen vyšší srážky (průměrný roční úhrn srážek 776 mm představuje 113 % normálu 1991–2020), ale především jejich dobré rozdělení. Celkově rok 2024 byl 9. nejdeštivější od roku 1961. I přes nadnormálně teplou zimu 2023/2024 (obr. 7.4/02–2a) byl půdní profil na počátku jarního období až na nejnižší lokality vodou prakticky nasycen. Velmi teplý prosinec 2023 (+3,2 °C ve srovnání s průměrem 1961–2000, obr. 7.4/05), ale i leden (+2,0 °C) či opravdu extrémní únor (6,8 °C), ale současně velmi vysoké srážky v prosinci (195 % ve srovnání s průměrem 1961–2000, obr. 7.4/05), lednu (139 %) a únoru (157 %) způsobily, že i ještě v polovině března byla zásoba vody v půdě dostatečná.

Obr. 7.4/04: Prostorové zobrazení podílu nového sněhu v zimě 2023/2024 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

Podíl nového sněhu v zimě 2023/2024
vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

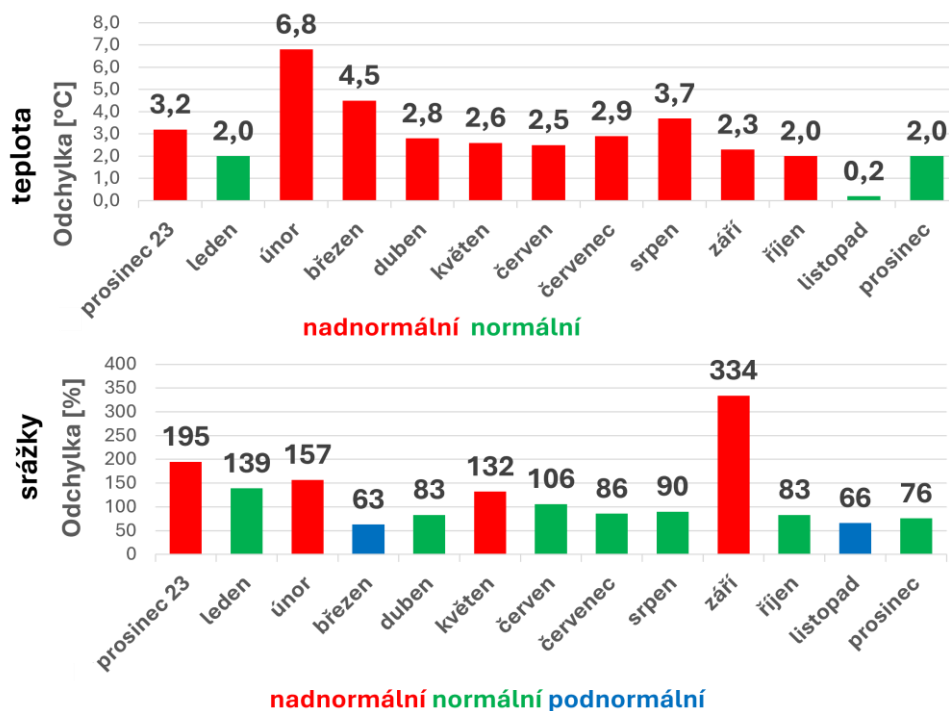

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Celkově byla zima teplotně výrazně teplotně (obr. 7.4/02–2a) i srážkově (obr. 7.4/03–3a) výrazně nadprůměrná, i když s minimem sněhu (obr. 7.4/04). Následoval však velmi rychlý zlom a úbytek půdní vláh, způsobený absencí tajícího sněhu a intenzivním výparem (evapotranspirací), neboť březen byl velmi teplý (+4,5 °C) a suchý (63 %). Pokud pomíneme dopad tradičních a stále stejně se vyskytujících vegetačních jarních mrazů na předčasně vykvétlou vegetaci, tak začala i klesat zásoba vody v půdě (obr. 7.4/01), kterou předčasně probuzená vegetace začala rychle spotřebovávat. První polovina dubna byla velmi teplá (7. 4. 2024 byl dokonce zaznamenán nejčasnější tropický den v historii) a suchá. Především ve středních a jižních Čechách na lehkých půdách došlo k částečnému zaschnutí ozimů (řepka, pšenice). Druhá polovina dubna byla již relativně chladnější, i když stále sušší. Celkově za duben byla teplota +2,8 °C a srážky jen 83 % v porovnání s průměrem 1961–2000. V květnu (teplota +2,6 °C) však přišly intenzivní srážky (132 %), které v naprosté většině ČR plodiny před významnějšími dopady sucha zachránily. Jaro tak i přes nadnormální teploty (obr. 7.4/02–2b) a průměrné, ale velmi variabilní srážky (obr. 7.4/03–3b) významnější škody suchem nepřineslo. I když léto bylo teplotně nadnormální (obr. 2c) tak na většině území normální a dobře rozložené srážky (obr. 7.4/03–3c) až na regionální výskyty výraznější sucho eliminovaly. Navíc mírně sušší léto v době sklizně ozimů a plodin s kratší vegetační dobou je

kvůli bezproblémovému průběhu sklizně spíše jevem pozitivním. Podzim byl opět nadnormálně teplý (obr. 7.4/02–2d), ale v paměti nám zůstane především díky intenzivním srážkám (obr. 7.4/03–3d), kdy se v září (334 % srážek ve srovnání s průměrem 1961–2000) vyskytly především na Jesenicku velmi silné povodně.

Obr. 7.4/05: Odchylny teploty (°C) a srážek (%) pro jednotlivé měsíce roku 2024 od průměru 1961–2000. Pozn.: Srovnání s dlouhodobým průměrem 1961–2000 na místo s posledním normálem 1990–2020 je v kapitole proto, že normál 1990–2020 je již výrazně teplejší než předchozí období.

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.)
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Závěr

Klíčovým poznatkem roku 2024 je, že v ČR byla poprvé prolomena hranice průměrné roční teploty deset stupňů, a to 10,3 °C. Všechny měsíce byly teplejší než průměr 1961–2000 (obr. 7.4/05). Nejen celosvětově, ale i u nás se jednalo o nejteplejší rok od doby jejího globálního monitoringu od roku 1880. Tyto již standardně vysoké teploty mění zimní sněhové srážky na kapalné, ty na svazích odtékají, v teplých zimách se rychleji odpařují, předčasně probuzená vegetace vodu rychleji odčerpává, silnější konvektivní proudy mění rozložení srážek směrem k méně „zahradnickým“ srážkám a mírně i k více přívalovitějším, které rychleji odtékají a mají erozní charakter. V roce 2023 i 2024 (obr. 7.4/05) nedošlo k významnějšímu prostorovému suchu kvůli nadprůměrným srážkám. Je velmi jednoduchá odpověď na otázku, jak se sucho projeví v letech, kdy srážky budou normální nebo v rámci přirozené variability i nižší. Na rozdíl od teploty se totiž jejich dlouhodobý průměr prakticky nemění.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková předpokládaná světová produkce obilovin v marketingovém roce 2024/25 dosáhne 2 306,0 mil. t, což je téměř na úrovni loňského roku (-0,2 %). Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, jejíž objem sklizně se v roce 2024 odhaduje na 1 217,0 mil. t (oproti předchozímu roku o 1,1 % méně) a podílí se tak 52,8 % na světové obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhne dle odhadu úrovně 799,0 mil. t (meziročně o 0,4 % více) s podílem na světové produkci ve výši 34,6 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně zvýší o 1,9 % a činí 534,0 mil. t, přičemž na ni připadá 23,2% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2024/25 bude dle odhadu světová produkce obilovin mírně nižší než jejich spotřeba ve výši 2 336,0 mil. t. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 4,9 % na 577 mil. t (odhad IGC, III 2025). Celková produkce zrna obilovin v EU 27 a Velké Británii v marketingovém roce 2024/25 činila 278,2 mil. t a byla tak o 5,8 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 6,01 t/ha na meziročně nižší úrovni (-4,8 %) (odhad COCERAL, III 2025).

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 344,9	1 345,8	1 386,0	1 317,2	1 307,6	99,3
Hektarový výnos	t/ha	6,04	6,11	5,93	6,07	5,75	94,7
Produkce	tis. t	8 126,7	8 227,1	8 218,4	7 995,5	7 520,8	94,1
Počáteční zásoba ²⁾	tis. t	1 342,3	1 173,9	1 284,7	1 435,8	1 376,9	95,9
Dovoz	tis. t	285,0	281,2	367,3	462,5	351,2	75,9
Celková nabídka	tis. t	9 754,0	9 682,2	9 870,4	9 893,8	9 248,9	93,5
Domácí spotřeba	tis. t	5 177,0	5 188,6	5 272,1	4 856,4	4 619,6	95,1
v tom - potraviny	tis. t	2 114,0	2 112,0	2 112,0	2 021,0	2 098,8	103,8
- osiva	tis. t	323,0	311,1	338,1	258,4	246,6	95,4
- krmiva	tis. t	2 522,0	2 547,5	2 579,0	2 363,0	2 092,2	88,5
- technické užití	tis. t	218,0	218,0	243,0	214,0	182,0	85,0
Vývoz	tis. t	3 403,0	3 208,9	3 169,3	3 660,5	3 461,0	94,5
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	8 580,0	8 397,5	8 441,4	8 516,9	8 080,6	94,9
Konečná zásoba ²⁾	tis. t	1 174,0	1 284,7	1 429,0	1 376,9	1 168,3	84,9
Soběstačnost ³⁾	%	157,0	158,6	155,9	164,6	162,8	-1,8

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

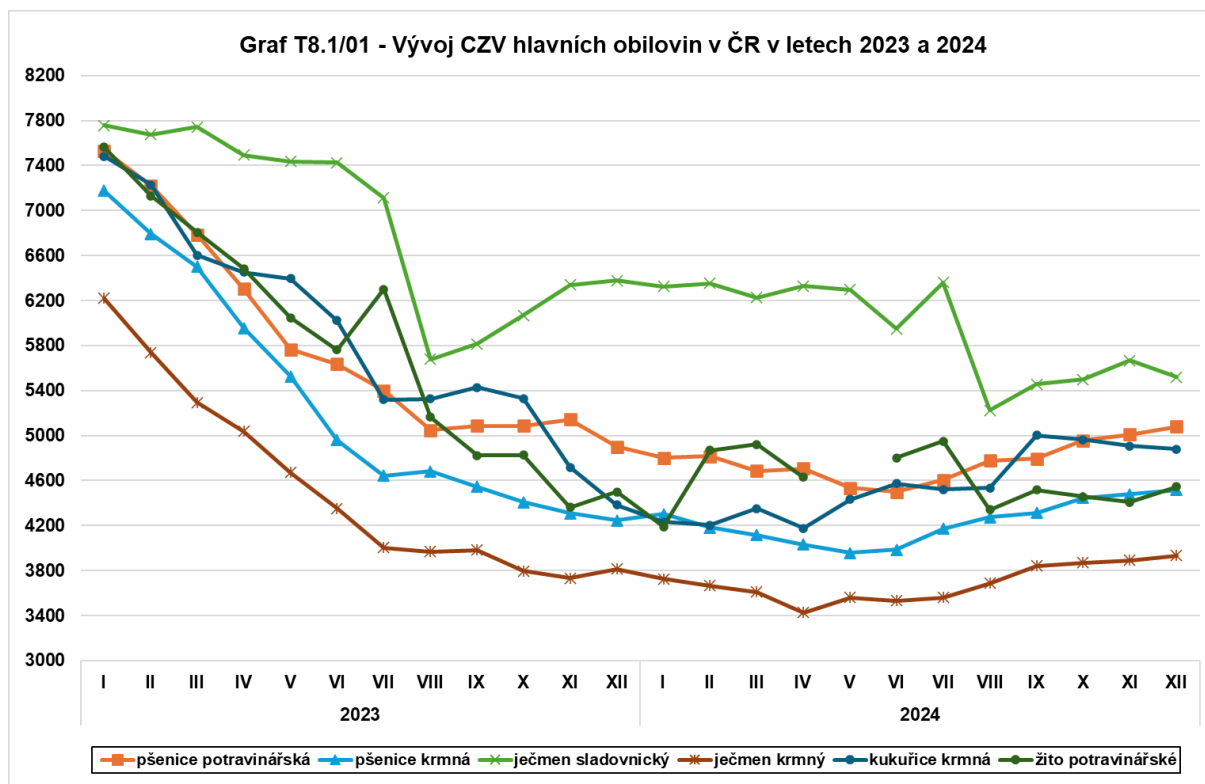
3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe - Kvalifikovaný odhad domácí spotřeby; SZIF

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Z celkové sklizňové plochy obilnin v ČR v hospodářském roce 2024/25, tj. 1 307,6 tis. ha (proti předchozímu roku nižší o 0,7 %), zaujímaly největší podíl pšenice (59,4 % celkové

plochy), ječmen (24,3 %) a kukuřice (6,7 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v hospodářském roce 2024/25, dosáhla výše 7 520,8 tis. t, což je proti loňskému roku o 5,9 % méně. Sklizeň obilovin v ČR v hospodářském roce 2024/25 byla nižší, než je průměr za předchozích pět let, a to o 6,5 %. Tato úroveň produkce ve srovnání s průměrem za posledních 10 let znamená podprůměrnou sklizeň obilovin a historicky se jedná o šestou nejhorší úroveň sklizně od roku 2009. Zároveň se však jedná o sklizeň, která svým objemem zcela bez problémů zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí potřeby, která činí v dlouhodobém průměru 5 500–6 000 tis. t obilovin celkem. Oproti předchozímu marketingovému roku došlo k rozšíření ploch u pšenice tvrdé, ovsa, triticales, kukuřice na zrno a pohanky. Naopak u jarní i ozimé pšenice, žita a jarního i ozimého ječmene byl zaznamenán jejich meziroční pokles. Odhaduje se meziroční pokles objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 4,9 %, která v hospodářském roce 2024/25 činí 4 619,6 tis. t. Nejvýznamnější část domácí spotřeby obilovin představuje jejich využití pro krmivářství a potravinářství. V rámci technického užití jsou obiloviny zpracovávány na bioetanol, etanol a případně jako energetická plodina pro výrobu biomasy. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2024/25 meziročně poklesla o 1,8 p. b. na 162,8 %. Česká republika je v celkové produkci obilovin dlouhodobě zcela soběstačná. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2024/25 je 9 248,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem poklesla o 6,5 %. Objem konečných zásob se meziročně snížil o 15,1 % na 1 168,3 tis. t. Významná část dovozu i vývozu obilovin je uskutečněna v rámci zemí EU. Z ČR se obiloviny nejvíce vyvážejí do našich sousedních zemí, tedy do Německa, Polska, Slovenska a Rakouska, přičemž mezi hlavní vývozní obiloviny patří pšenice, ječmen a kukuřice. Z obilovin se do ČR dováží zejména vysoce kvalitní tvrdá pšenice a kvalitní žito, největší objem dovozu je opět zaznamenán ze sousedních států. Ze zpracovaných obilovin se nejvíce dováží pšeničná mouka a upravená zrna a klíčky. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2024/25 odhadován na 351,2 tis. t. Výše vývozu obilovin téměř desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhne výše 3 461,0 tis. t, na němž se ze 78,7 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2024/25 je otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 t. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Po extrémním růstu cen obilovin v roce 2022 došlo během roku 2023 naopak ke značnému meziročnímu poklesu cen obilovin. Ceny obilovin se v České republice zpravidla odvíjí od vývoje cen na světovém, resp. evropském trhu. CZV jsou ovlivňovány především vývojem na velkých trzích zemí EU, zejména v sousedním Německu a Polsku. Během první poloviny roku 2023 CZV sledovaných obilovin převážně klesaly, ve druhé polovině roku 2023 byl u některých obilovin zaznamenán i mírný nárůst. V roce 2024 se situace na světovém trhu s obilovinami ustálila a ceny sledovaných obilovin vykazovaly převážně mírně rostoucí trend. V první polovině roku 2024 docházelo u všech sledovaných komodit ke kolísání CZV. Ve druhé polovině se CZV všech sledovaných komodit kromě kukuřice na zrno, sladovnického ječmene a potravinářského žita začala zvyšovat a až do konce roku rostla.

Pšenice

Pšenice v ČR dlouhodobě patří mezi nejdůležitější a nejpěstovanější obilninu. Nejvýznamnější plodinou mezi obilninami je svou výměrou a velikostí produkce pšenice ozimá. Podstatná část pšenice je pěstována s cílem dosáhnout potravinářské kvality.

V marketingovém roce 2024/25 činila sklizňová plocha pšenice v České republice 776,5 tis. ha, meziročně o 5,0 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 747,5 tis. ha (tj. 96,3 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,1 tis. ha (meziročně se jedná o pokles jejich výměry o 31,8 %). Od roku 2023 sleduje ČSÚ nově zvlášť také plochy pšenice tvrdé (jarní i ozimé), jejíž sklizňová plocha v roce 2024 dosáhla 4,9 tis. ha, tedy meziročně

o 41,1 % více. Průměrný hektarový výnos pšenice 5,96 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 7,5 %. K meziročnímu snížení hektarového výnosu došlo u pšenice ozimé o 0,53 t/ha (8,1 %) a hektarový výnos tedy činil 6,03 t/ha. U pšenice jarní pak došlo meziročně ke snížení o 0,10 t/ha (-2,6 %) a bylo dosaženo průměrného výnosu 3,76 t/ha. U nově samostatně sledované pšenice tvrdé bylo v roce 2024 dosaženo průměrného výnosu 5,53 t/ha, tedy meziročně o 0,2 % méně. Produkce pšeničného zrna byla podprůměrná a dosáhla výše 4 625,4 tis. t, přičemž meziročně poklesla o 12,1 %, oproti pětiletému průměru pak o 8,0 %. Tato úroveň sklizně je nejnižší od roku 2019. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 507,6 tis. t (tj. meziroční pokles o 11,7 %). Sklizeň jarní pšenice dosáhla 90,7 tis. t (meziročně o 33,4 % méně). Sklizeň pšenice tvrdé dosáhla v roce 2024 úrovně 27,1 tis. t, meziročně tedy o 40,9 % více. V zásadě se nebude celkový charakter tuzemského vnitřního trhu měnit (vzhledem k neustále nízké domácí spotřebě), trh bude mít stále rysy převážující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2024/25 ve srovnání s minulým rokem vzrostla o 7,4 % a činí 785,1 tis. t. Celková nabídka pšenice se meziročně snížila o 11,0 % na 5 478,5 tis. t zejména z důvodu snížení tuzemské produkce a částečně i dovozu. Dovoz pšenice celkem do ČR se po extrémním hospodářském roce 2023/24 očekává průměrný, a to na úrovni 68,0 tis. t (meziročně o 57,2 % méně). Pšenice byla do ČR dovezena především ze Slovenska, Maďarska a Ukrajiny. Objem vývozu se odhaduje na 2 725,0 tis. t, je tedy o 4,4 % nižší než v předchozím roce. Z ČR se vyvážela především pšenice potravinářská do zemí EU, nejvíce pak do Německa, Rakouska a do Polska. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2024/25 se odhaduje o 2,4 % nižší než minulý rok, tedy 2 455,0 tis. t. Výše konečných zásob se odhaduje na 298,5 tis. t, což je proti předchozímu roku snížení o 62,0 %. Odhadovaná míra soběstačnosti poklesla o 20,8 p. b. na 188,4 %. Průměrné CZV pšenice v tuzemsku meziročně poklesly, a to o 18,1 % na 4 772 Kč/t u pšenice potravinářské a o 20,4 % na 4 230 Kč/t u pšenice krmné.

Průměrné náklady na jednotku produkce pšenice ozimé se meziročně zvýšily o 10,1 %. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice poklesla o 19,6 p. b. na -11,5 %, míra souhrnné rentability pak o 18,9 p. b. na hodnotu 6,4 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	798,6	784,8	854,4	817,8	776,5	95,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	6,14	6,32	6,07	6,44	5,96	92,5
Produkce	tis. t	4 902,4	4 960,9	5 188,7	5 262,4	4 625,4	87,9
Počáteční zásoba ³⁾	tis. t	508,8	493,7	583,1	731,3	785,1	107,4
Dovoz	tis. t	64,0	56,6	67,2	158,8	68,0	42,8
Celková nabídka	tis. t	5 475,2	5 511,2	5 839,0	6 152,4	5 478,5	89,0
Domácí spotřeba ⁴⁾	tis. t	2 685,0	2 698,0	2 735,0	2 516,0	2 455,0	97,6
v tom - potraviny	tis. t	1 200,0	1 200,0	1 210,0	1 100,0	1 200,0	109,1
- osiva	tis. t	165,0	193,0	215,0	160,0	155,0	96,9
- krmiva	tis. t	1 250,0	1 240,0	1 240,0	1 190,0	1 050,0	88,2
- technické užití	tis. t	70,0	65,0	70,0	66,0	50,0	75,8
Vývoz	tis. t	2 296,5	2 230,1	2 372,7	2 851,3	2 725,0	95,6
Intervenční nákup ⁵⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 981,5	4 928,1	5 107,7	5 367,3	5 180,0	96,5
Konečná zásoba ³⁾	tis. t	493,7	583,1	731,3	785,1	298,5	38,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	182,6	183,9	189,7	209,2	188,4	-20,8
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁷⁾	Kč/ha	24 568	25 256	30 292	33 431	32 513	97,3
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	6,67	6,85	6,54	6,83	6,03	88,3
Náklady jednotkové	Kč/t	3 681	3 688	4 633	4 896	5 392	110,1
Realizační cena	Kč/t	3 916	4 624	6 735	5 293	4 772	90,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	7 052	6 542	6 378	5 732	5 831	101,7
Podpory jednotkové	Kč/t	1 057	955	976	839	967	115,3
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	6,4	25,4	45,4	8,1	-11,5	-19,6
Souhrnná rentabilita ⁶⁾	%	35,1	51,3	66,4	25,3	6,4	-18,9

1) Pro rok 2024/25 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Domácí spotřeba - kvalifikovaný odhad MZe.

5) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Poznámka: Dovoz a vývoz pšenice v hospodářském roce 2023/24 byl ovlivněn invazí Ruska na Ukrajinu.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe - kvalifikovaný odhad domácí spotřeby, MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Ječmen

Ječmen patří mezi nezbytné komodity v krmivářském sektoru. Převážná většina ječmene určeného pro potravinářské užití slouží jako surovina k výrobě sladu. Značná část vyrobeného sladu je také předmětem vývozu do zahraničí.

V marketingovém roce 2024/25 činila sklizňová plocha ječmene 317,1 tis. ha a meziročně došlo k jejímu snížení o 1,2 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 127,1 tis. ha (40,1 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 190,0 tis. ha (59,9 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,27 t/ha a byl tak meziročně o 4,0 % nižší. Produkce

zrna se oproti minulému roku snížila o 5,3 %, a to na 1 671,5 tis. t. Z celkového sklizeného množství je 642,1 tis. t ječmene ozimého a 1 029,4 tis. t ječmene jarního. Počáteční zásoba marketingového roku 2024/25 meziročně poklesla o 17,9 %, a to na hodnotu 149,7 tis. t. V roce 2024/25 je předpoklad poklesu dovozu, a to meziročně o 9,7 % na 34,5 tis. t. Dovoz ječmene byl převážně zaznamenán z Rakouska a Slovenska. Celková nabídka ječmene v marketingovém roce 2024/25 je odhadována ve výši 1 855,7 tis. t, meziročně tedy o 6,5 % nižší. Vývoz ječmene v marketingovém roce 2024/25 je předpokládán meziročně o 19,5 % nižší na úrovni 354,0 tis. t. Nejvíce se ječmen vyvezl do Německa, dále podstatně méně do Rakouska, na Slovensko a do Polska. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2024/25 je u ječmene odhadována meziročně nižší o 1,6 p. b. na úrovni 124,8 %.

Průměrná roční CZV ječmene sladovnického za rok 2024 činila 5 933 Kč/t a meziročně tedy poklesla o 14,1 %. CZV potravinářského ječmene byla 5 735 Kč/t, tedy meziročně o 8,2 % nižší a průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně poklesla o 18,9 % na 3 691 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu poklesu celkových nákladů o 1,2 % a jeho realizační cena se snížila o 9,4 % na 5 933 Kč/t. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 18,4 % při meziročním poklesu o 5,1 p. b., míra souhrnné rentability pak hodnoty 40,1 % při meziročním poklesu o 4,4 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	331,9	326,7	334,5	321,1	317,1	98,8
Hektarový výnos	t/ha	5,47	5,35	5,61	5,49	5,27	96,0
Produkce	tis. t	1 816,2	1 749,1	1 877,4	1 764,2	1 671,5	94,7
Počáteční zásoba ³⁾	tis. t	257,6	116,2	126,8	182,3	149,7	82,1
Dovoz	tis. t	42,6	46,0	51,3	38,2	34,5	90,3
Celková nabídka	tis. t	2 116,4	1 911,3	2 055,5	1 984,7	1 855,7	93,5
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 470,0	1 448,0	1 446,1	1 395,0	1 339,0	96,0
v tom - potraviny	tis. t	750,0	760,0	750,0	750,0	750,0	100,0
- osiva	tis. t	110,0	68,0	76,1	60,0	64,0	106,7
- krmiva	tis. t	605,0	615,0	615,0	580,0	520,0	89,7
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	530,2	336,5	427,1	440,0	354,0	80,5
Intervenční nákup ⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	2 000,2	1 784,5	1 873,2	1 835,0	1 693,0	92,3
Konečná zásoba ³⁾	tis. t	116,2	126,8	182,3	149,7	162,7	108,7
Soběstačnost ⁵⁾	%	123,6	120,8	129,8	126,5	124,8	-1,6
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁶⁾	Kč/ha	20 773	20 965	24 571	27 485	27 149	98,8
Hektarový výnos ječmene jarního	t/ha	5,43	5,39	5,54	5,19	5,42	104,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 824	3 888	4 432	5 301	5 009	94,5
Realizační cena	Kč/t	4 404	4 668	6 728	6 549	5 933	90,6
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	7 125	6 619	6 450	5 755	5 878	102,1
Podpory jednotkové	Kč/t	1 312	1 227	1 163	1 110	1 084	97,7
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	15,2	20,1	51,8	23,5	18,4	-5,1
Souhrnná rentabilita ⁵⁾	%	49,5	51,6	78,1	44,5	40,1	-4,4

1) Pro rok 2024/25 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - kvalifikovaný odhad MZe.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Kukuřice

Kukuřice na zrno patří mezi plodiny, v jejichž produkci nebyla ČR v předchozích dvou marketingových letech zcela soběstačná. Díky nadprodukcí se ČR v marketingovém roce 2024/25 opět stala v produkci této komodity soběstačná. Kukuřice je využívána v potravinářství, kde musí splňovat specifické kvalitativní požadavky zpracovatelského průmyslu, ale hojně se využívá v krmivářství. V ČR je však omezená výměra vhodných

pěstebních oblastí a pěstování kukuřice je do značné míry závislé na povětrnostních podmínkách.

Dle údajů ČSÚ byla osevní plocha kukuřice na zrno v roce 2024/25 na úrovni 75,5 tis. ha. Při nepříznivých agrometeorologických podmínkách (např. suchu) je část původní plochy kukuřice na zrno sklizena na siláž, naopak při příznivých podmínkách bývá část ploch kukuřice na siláž ponechávána pro sklizeň na zrno. Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno se tak v ČR v marketingovém roce 2024/25 meziročně zvýšila o 35,9 % na 87,5 tis. ha. Jedná se o druhou nejvyšší výměru za posledních deset let. Kukuřice ve sklizňovém hospodářském roce 2024/25 zaznamenala výrazný nárůst produkce. Produkce se meziročně zvýšila o 40,3 %, a to na 712,2 tis. t. Hektarový výnos 8,14 t/ha byl meziročně vyšší o 3,3 %. U celkové nabídky kukuřičného zrna v marketingovém roce 2024/25 je meziročně odhadován nárůst o 11,7 % na 1 175,9 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 451,5 tis. t, meziročně o 17,5 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem spotřeby na krmiva, osiva a technické užití. V roce 2024/25 je do ČR předpoklad dovozu celkem 235,0 tis. t kukuřičného zrna, a to převážně z Polska a Německa. Výše vývozu kukuřice je odhadována na úrovni 275,0 tis. t. Značná část vývozu směřovala do Rakouska a Německa. Odhadovaná míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 64,9 p. b. na 157,7 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice na zrno a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	87,2	102,4	80,5	64,4	87,5	135,9
Hektarový výnos	t/ha	9,46	9,65	7,95	7,88	8,14	103,3
Produkce	tis. t	825,5	988,0	639,5	507,5	712,2	140,3
Počáteční zásoba ³⁾	tis. t	456,9	387,2	378,9	325,5	228,7	70,3
Dovoz	tis. t	157,5	166,3	221,1	219,6	235,0	107,0
Celková nabídka	tis. t	1 439,9	1 541,5	1 239,5	1 052,6	1 175,9	111,7
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	623,0	645,0	643,0	547,0	451,5	82,5
v tom - potraviny	tis. t	15,0	18,0	17,0	17,0	18,0	105,9
- osiva	tis. t	18,0	22,0	21,0	15,0	3,5	23,3
- krmiva	tis. t	500,0	510,0	510,0	430,0	350,0	81,4
- technické užití	tis. t	90,0	95,0	95,0	85,0	80,0	94,1
Vývoz	tis. t	429,7	517,6	271,0	276,9	275,0	99,3
Celkové užití	tis. t	1 052,7	1 162,6	914,0	823,9	726,5	88,2
Konečná zásoba ³⁾	tis. t	387,2	378,9	325,5	228,7	449,4	196,5
Soběstačnost ⁴⁾	%	132,5	153,2	99,5	92,8	157,7	64,9
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	31 255	32 144	37 254	37 356	37 063	99,2
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	9,91	9,93	8,78	8,02	8,14	101,5
Náklady jednotkové	Kč/t	3 155	3 236	4 241	4 660	4 553	97,7
Realizační cena	Kč/t	3 633	4 638	6 414	5 676	4 564	80,4
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 581	6 038	5 912	4 997	5 110	102,3
Podpory jednotkové	Kč/t	664	608	673	623	628	100,8
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	15,1	43,3	51,2	21,8	0,2	-21,6
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	36,2	62,1	67,1	35,2	14,0	-21,2

1) Pro rok 2024/25 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - kvalifikovaný odhad MZe.

3) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2024 činila 4 564 Kč/t, což představuje meziroční pokles o 22,5 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2024 se meziročně snížily o 2,3 %. Míra nákladové rentability poklesla o 21,6 p. b. na 0,2 %, míra souhrnné rentability dosáhla 14,0 % (meziročně nižší o 21,2 p. b.).

Žito

Žito je nepřelíš náročnou obilninou, která má nezastupitelné místo v osevních postupech v méně úrodných oblastech, převážně na písčitých půdách, kde umožňuje větší stabilitu výnosu než ostatní obilniny. Žito je využíváno v potravinářství a při výrobě bioetanolu, méně pak v krmivářském průmyslu. Pokud není žito využito v potravinářství, nenachází uplatnění ani v krmivářství, a to z důvodu využití vhodnějších krmných obilovin potřebných k výrobě krmných směsí. K dalšímu navýšení pěstebních ploch žita by vedla změna stravovacích návyků, která by zvýšila poptávku po žitném chlebu.

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2024/25 oproti minulému roku mírně snížila na 24,3 tis. ha, tedy o 1,4 %. Proměnlivý vývoj osevních ploch žita přímo souvisí s cenovým vzestupem a pádem této tradiční plodiny. Díky šlechtění a získávání nových hybridních odrůd se v hlavních pěstebních oblastech otevírají nové možnosti pro jeho rozšíření a uplatnění nejen jako chlebové obiloviny, ale také pro výrobu bioetanolu. Produkce se meziročně snížila o 15,5 %, a to na 105,6 tis. t při meziročně nižším hektarovém výnosu 4,35 t/ha (-14,2 %). Počáteční zásoby v marketingovém roce 2024/25 byly na úrovni 21,3 tis. t, oproti předchozímu roku tedy poklesly o 4,1 %. Celková nabídka žitného zrna kvůli nízké produkci a dovozu pravděpodobně meziročně poklesne, a to o 19,1 % na 130,4 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 3,5 tis. t, a to především ze Slovenska a Polska. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 106,3 tis. t je oproti minulému roku vyšší (o 4,3 %), a to z důvodu nárůstu domácí spotřeby žita na potraviny o 5,3 %. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 18,0 tis. t, meziročně o 52,5 % nižší. Vývoz směřoval zejména do sousedních států, a to do Německa a Rakouska. Celkové užití zrna dle odhadu meziročně pokleslo o 11,1 % na 124,3 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2024/25 činila 99,4 %, což představuje meziroční pokles o 23,2 p. b. Průměrná roční CZV potravinářského žita za rok 2024 poklesla proti předchozímu roku o 19,2 %, a to na 4 697 Kč/t.

Oves

Oves je pěstován zejména pro svou krmnou hodnotu. Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2024/25 se meziročně zvýšila o 22,4 % na 52,6 tis. ha. Produkce ovsa činila 200,6 tis. t (meziročně o 69,2 % vyšší). Průměrný hektarový výnos ve výši 3,81 t/ha byl meziročně vyšší o 38,0 %. Jedná se o nejvyšší sklizeň od roku 2009. V marketingovém roce 2024/25 je celková nabídka ovsa odhadována na 301,3 tis. t, tj. meziročně o 30,0 % vyšší. Domácí spotřeba je odhadována na 110,5 tis. t a zůstala tak na úrovni minulého roku (+0,5 %). Odhadovaná míra soběstačnosti se v roce 2024/25 zvýšila na 181,6 %, meziročně tedy vzrostla o 73,8 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality meziročně poklesla o 6,7 % na 4 840 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality vzrostla na 7 929 Kč/t, meziročně tedy o 7,5 %. V roce 2024/25 se předpokládá dovoz do ČR na úrovni 2,0 tis. t ovsa, a to především z Finska a Polska. Odhaduje se zvýšení celkové hladiny vývozu na 55,0 tis. t. Nejvíce ovsa se vyvezlo do Německa, dále do Rakouska a Švýcarska.

Triticale

Triticale (jiným názvem žitovec) je hybridní obilnina vzniklá křížením pšenice a žita, která je využívána výhradně ke krmným účelům. Sklizeň triticales v hospodářském roce 2024/25 činila 196,2 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem nižší o 6,2 %. Na meziročně větší ploše 44,0 tis. ha (nárůst o 4,9 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 4,45 t/ha (meziročně o 10,6 % méně). V marketingovém roce 2024/25 se předpokládá domácí spotřeba triticales o 6,8 % vyšší, a to v objemu 153,8 tis. t. Je odhadováno celkové užití ve výši 172,8 tis. t,

meziročně o 7,9 % vyšší. Při odhadovaném dovozu 0,2 tis. t se očekává vývoz 19,0 tis. t. Dovoz i vývoz byl převážně uskutečněn mezi sousedními státy, a to především s Německem, Rakouskem a Polskem. Odhadovaná míra soběstačnosti je meziročně nižší o 17,7 p. b. a v roce 2024/25 tak činí 127,6 %. Průměrná roční CZV činila 3 913 Kč/t a byla meziročně o 22,3 % nižší.

Ostatní obiloviny

Do skupiny ostatních obilovin patří pohanka, proso, lesknice kanárská, čirok, bér a další okrajové obiloviny. Tyto obiloviny jsou důležitou surovinou k výrobě potravin i nezbytnou součástí některých speciálních krmiv, některé druhy lze využít i pro produkci biomasy. Nejpěstovanější plodinou z této skupiny obilnin je pohanka obecná, která své hlavní uplatnění nachází v potravinářství. Díky vyššímu obsahu rutinu je využívána také ve farmacii. Osevní plocha ostatních obilnin na zrno celkem byla v hospodářském roce 2024/25 na úrovni 5,6 tis. ha. Od roku 2023 začal ČSÚ nově sledovat pohanku samostatně. Pohanka byla v roce 2024 pěstována na ploše 2,3 tis. ha (meziročně o 7,4 % větší) s průměrným hektarovým výnosem 1,24 t/ha (meziročně o 43,0 % méně). Celková produkce pohanky byla tedy na úrovni 2,9 tis. t, meziročně tedy o 38,8 % méně. Minoritní druhy obilnin, kromě pohanky, se v ČR v marketingovém roce 2024/25 pěstovaly na ploše 3,2 tis. ha, tedy o 53,4 % větší. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2024/25 činila 6,3 tis. t při odhadovaném průměrném výnosu 1,94 t/ha. Mezi nejvýznamnější vývozní komodity z této skupiny obilovin patří proso a pohanka.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Světová výroba surového cukru pro hospodářský rok 2024/25 podle odhadu USDA z listopadu 2024 činila 186,6 mil. t surového cukru (171,7 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se v roce 2024/25 meziročně mírně zvýšila o 1,2 % na 179,6 mil. t surového cukru (165,3 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Došlo ke snížení světového dovozu o 4,1 % na 57,4 mil. t surového cukru (52,8 mil. t v přepočtu na bílý cukr). K zvýšení došlo u vývozu surového cukru o 5,3 % na 66,7 mil. t (61,4 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Celkové zásoby cukru ve světě klesly o 6,1 % na 45,4 mil. t (41,8 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

V hospodářském roce 2024/25 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 27 z plochy 1 484,3 tis. ha (zvýšení proti roku 2023/24 o 6,0 %). Průměrný výnos bílého cukru dosáhl 11,8 t/ha (zvýšení proti roku 2023/24 o 0,8 %). Produkce cukru se zvýšila na 16,6 mil. t (zvýšení proti roku 2023/24 o 6,8 %). Počáteční zásoba cukru dosáhla 2,1 mil. t. Dovoz cukru se v roce 2024/25 snížil o 21,1 % na 1,7 mil. t. Celková nabídka cukru činila 20,5 mil. t (zvýšení proti roku 2023/24 o 3,2 %). Spotřeba cukru se zvýšila na 14,0 mil. t (zvýšení proti roku 2023/24 o 2,7 %). Vyvezlo se 4,5 mil. t cukru, tj. o 9,6 % více cukru proti roku 2023/24. Konečná zásoba cukru v EU 27 se meziročně snížila o 5,4 % a dosáhla 2,0 mil. t. Celková poptávka po cukru se meziročně zvýšila o 3,2 % na 20,5 mil. t.

Nejvyšší podíl 66,4 % na celkové výrobě cukru v EU 27 v roce 2024/25 měly země zahrnuté v Regionu 2⁸², z nichž nejvyšší podíl 27,9 % mělo Německo (4,6 mil. t) a Francie 27,5 % (4,6 mil. t). Na výrobě cukru v Regionu 2 se podílelo Německo 42,1 % a Francie 41,5 %. Ze zemí Regionu 1⁸³ dominovalo Polsko (2,5 mil. t). Jeho podíl na celkové výrobě cukru v roce 2024/25 činil 14,8 %, na výrobě cukru v rámci Regionu 1 se Polsko podílelo 52,2 %. Česká republika pokrývala celkovou výrobu cukru EU 27 ze 4 %, tj. 660,4 tis. t, na výrobě R 1 se podílela Česká republika 14,0 %. Nejnižší podíl 5,2 % na celkové výrobě cukru v EU 27 měly země Regionu 3⁸⁴.

Průměrná prodejní cena bílého cukru v EU (CPV) se v roce 2024 snížila o 7,4 % na 760 €/t (19 082 Kč/t). Cena cukru v Regionu 1 dosáhla 724 €/t, 764 €/t v Regionu 2 a 821 €/t v Regionu 3.

Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP⁸⁵ do EU 27 v roce 2024 dosáhla 792,8 €/t (19 912 Kč/t), cena surového cukru 801,6 €/t (20 134 Kč/t).

V ČR se v roce 2023/24 pěstovala podle definitivních údajů cukrová řepa pro výrobu cukru na ploše 60,1 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 68,98 t/ha. Cukernatost řepy se mírně zvýšila na 16,77 %. Sklizňová plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila pouze 1,8 tis. ha. Výroba cukru v ČR v roce 2023/24 dosáhla 604,4 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 11,59 t/ha a výnos bílého cukru 10,05 t/ha.

82 EU: Region 2 země vyrábějící cukr v BE, DE, FR, UK, NL.

83 EU: Region 1 země vyrábějící cukr v AT, CZ, DK, FI, HU, LT, PL, SE, SK.

84 EU: Region 3 země vyrábějící cukr v BG, ES, GR, HR, IT, PT, RO.

85 Země ACP: vybrané africké, karibské a tichomořské státy.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 5)}	tis. ha	59,9	58,0	57,0	60,1	64,2	106,8
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	62,56	68,16	71,99	68,98	77,38	112,2
Zpracovaná řepa ^{3), 5)}	tis. t	3 744	3 953	4 107	4 153	4 967	119,6
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	15,84	18,24	16,71	16,77	15,52	92,5
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	2,4	5,9	4,4	1,8	4,7	255,9
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	69,8	59,2	62,3	101,2	83,1	82,2
Výnos bílého cukru ⁵⁾	t/ha	8,46	10,75	10,31	10,05	10,28	102,3
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	506,3	623,7	588,2	604,4	659,5	109,1
Dovoz celkem	tis. t	412,6	398,7	395,2	383,3	380,0	99,1
v tom - dovoz cukru	tis. t	105,8	97,1	105,1	86,9	80,0	92,1
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	306,7	301,7	290,1	296,4	300,0	101,2
Celková nabídka	tis. t	988,7	1 081,6	1 045,7	1 088,9	1 122,6	103,1
Domácí spotřeba	tis. t	491,8	478,8	439,6	394,5	392,6	99,5
Vývoz celkem	tis. t	437,8	540,5	504,9	611,3	640,0	104,7
v tom - vývoz cukru	tis. t	245,9	334,2	292,0	395,1	420,0	106,3
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	191,9	206,3	212,9	216,2	220,0	101,8
Celková poptávka	tis. t	929,6	1 019,3	944,5	982,2	1 032,6	105,1
Konečná zásoba ¹⁴⁾	tis. t	59,2	62,3	101,2	83,1	90,0	108,3
Soběstačnost ¹⁰⁾	%	103,0	130,3	133,8	153,2	168,0	14,7
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	62,2	63,9	61,4	62,0	68,9	111,2
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	142,0	397,1	313,4	120,0	362,5	301,9
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu ¹³⁾	t/ha	.	.	.	.	.	.
CZV při skutečně dosažené cukernatosti ¹²⁾	Kč/t	700	768	771	868	914	105,3
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem ^{6), 7)}	Kč/ha	60 918	64 837	69 306	77 924	76 761	98,5
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	64,76	67,78	72,63	71,78	76,00	105,9
Náklady jednotkové	Kč/t	941	957	954	1 086	1 010	93,0
Realizační cena cukrové řepy ⁸⁾	Kč/t	753	780	996	1 362	914	67,1
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	15,63	18,20	17,10	16,73	15,40	92,1
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	62,90	79,00	78,70	75,78	72,50	95,7
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	968	820	880	1 028	1 059	103,0
Podpory celkem ⁹⁾ - SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	16 913	15 373	14 686	14 403	12 927	89,8
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	269	194	187	190	178	93,7
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti ^{11), 12)}	%	-22,2	-4,9	13,2	32,4	-13,7	-46,1
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti ^{11), 12)}	%	5,6	18,8	34,4	50,9	3,2	-47,7

1) V letech 2020/2021–2024/25 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2024/25 jsou údaje o sklizni cukrové řepy a výrobě cukru za hospodářský rok 2023/24 definitivní, dovoz a vývoz je odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2025 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty a pojištění.

7) Přepočít v letech 2020/21 až 2024/25 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2025 na základě odhadu hektarového výnosu 76,0 t/ha a cukernatosti řepy (15,4 % podle MZe).

8) Za léta 2020–2024 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2025 cena ČSÚ (CZV).

9) V roce 2024 byla výše sazby BISS = 1 817,84 Kč/ha.

Sazba CIS v roce 2024 byla stanovena na 6 096,35 Kč/ha, sazba Celofaremní ekoplatba (greening) = 1 774,62 Kč/ha.

10) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

11) Zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

12) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

13) Podle rozhodnutí datové komise MZe nebude výnos bulev pro výrobu kvasného lihu od roku 2020/21 stanovován.

14) Stav zásob cukru k 20. 10. 2024 - v ČR 79,575 tis. t, v zahraničí 3,564 tis. t.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2018–2024, 2025 (odhad)

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), J. Suková, D. Froněk (MZe)

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2024/25 pěstovala podle dostupných údajů na ploše 64,2 tis. ha. Sklízňová plocha se meziročně zvýšila o 6,8 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2023/24 vzrostl o 12,2 % a dosáhl hodnoty 77,38 t/ha. Cukernatost se meziročně významně snížila z 16,77 % na 15,52 %, což představuje nejnižší hodnotu za posledních 23 let. Plocha pro nepotravinářské využití cukru se po propadu v předchozím období opět navýšila na celkem 4,7 tis. ha, což představuje meziroční nárůst o 155,8 %. Průměrná délka kampaně trvala 159,3 dnů, celková délka kampaně trvala rekordních 191 dnů. Výroba cukru se v ČR v roce 2024/25 zvýšila o 9,1 % na 659,5 tis. t, což představuje

rekord za posledních 60 let. Podle předběžných údajů se v roce 2024/25 snížil dovoz bílého cukru o 7,9 % na 80,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru došlo ke zvýšení dovozu o 1,2 % na 300,0 tis. t. Celkový dovoz cukru se tak snížil o 0,9 % na 380 tis. t. Celková nabídka cukru se v roce 2024/25 zvýšila o 3,1 % na 1 122,6 tis. t cukru.

U celkového vývozu cukru v roce 2024/25 se očekává růst o 4,7 % na 640,0 tis. t, z toho vývoz bílého cukru představuje nárůst o 6,3 % na 420,0 tis. t. U výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru se předpokládá zvýšení vývozu o 1,8 % na 220,0 tis. t.

V kalendářním roce 2024 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 914 Kč/t (meziroční růst o 5,3 %). Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023 snížila o 12,8 % na 19,32 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru meziročně významně klesla na 20,5 Kč/kg, tj. o 24,5 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2023 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 77 924 Kč/ha a jako celek se zvýšily proti roku 2022 o 12,4 %. Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2023 o 1,2 % na 71,8 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějícími cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost respondentů výběrového šetření ÚZEI v roce 2023 dosáhla 16,73 %). V roce 2023 tak přepočtený výnos dosáhl 75,78 t/ha a nákladové zatížení 1 028 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2023 činila 1 362 Kč/t. Jednotková podpora s ohledem na hektarový výnos dosáhla 190 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2024 očekává mírné snížení přímých materiálových nákladů. Meziročně se očekává jejich pokles o 8,4 % na 32 038 Kč/ha. Nejvýznamnější pokles se očekává u nakupovaných hnojiv (16,8 %) a osiv (7,2 %). U celkových pracovních nákladů se naopak očekává významné navýšení o 17,3 % na 13 628 Kč/ha. Celkové vlastní náklady by se po započtení všech sledovaných položek měly meziročně mírně snížit o 1,5 % na 76 761 Kč/ha.

Meziročně se významně zhoršila cukernatost cukrové řepy, která ve srovnání s rokem 2023 klesla na 15,4 %. V důsledku sníženého výnosu na 72,5 t/ha (při 16% cukernatosti) se mírně zvýšily vlastní náklady cukrové řepy při 16% cukernatosti na 1 059 Kč/t. V roce 2024 se nákladová rentabilita snížila meziročně o 46,1 p. b. a po 2 letech se dostává opět do záporných čísel. Souhrnná rentabilita se propadla meziročně o 47,7 p. b. Na výrazném zhoršení rentability měl vliv především pokles realizační ceny cukrové řepy o 32,9 % na 914 Kč/t a nízká cukernatost.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2023/24 dosáhla soběstačnost v komoditě cukr 153,2 %. Ve srovnání s rokem 2022/23 se zvýšila o 19,4 p. b. Soběstačnost cukru by měla v roce 2024/25 dosáhnout podle předběžných údajů 168,0 %, tj. meziročně o 14,7 p. b. více.

Spotřeba cukru v roce 2023 podle ČSÚ dosáhla 33,8 kg/obyv./rok, v roce 2024 se odhaduje mírné navýšení spotřeby na 34,0 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor (kromě brambor sadbových) se v roce 2024 v zemích EU 27 dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2023 zvýšila o 1,8 % na 1 352,7 tis. ha, z toho země EU 4⁸⁶ vypěstovaly brambory na ploše 728,9 tis. ha (53,9% podíl na produkční ploše EU 27).

Produkce EU 27 dosáhla 49 392,24 tis. t. Proti roku 2023 se produkce zvýšila o 2,3 %. Produkce zemí EU 4 ve výši 31 449,5 tis. t se podílela 63,7 % na celkové produkci EU 27. Odhad průměrného výnosu za rok 2024 z uveřejněných výnosů vybraných zemí EU 27 byl 30,1 t/ha. Ve srovnání s rokem 2023 se zvýšil o 4,2 %. Odhadovaný výnos zemí EU 4 dosáhl 42,6 t/ha. Meziročně se zvýšil o 0,3 %.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2024 proti roku 2023 vzrostla o 6,4 % na 28,7 tis. ha. Podíl domácností na celkové ploše brambor činil 20,8 % (6,0 tis. ha). Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 6,7 % a dosáhla 2,3 tis. ha. Na produkci sadby bylo využito 2,8 tis. ha sklizňové plochy. V kategorii brambor mimo raných a sadbových⁸⁷, tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, bylo zaznamenáno zvýšení plochy proti roku 2023 o 6,3 % na 23,7 tis. ha. Podíl plochy doma pěstovaných brambor (mimo raných a sadbových) činil 20,1 % (4,8 tis. ha). V zemědělském sektoru činila sklizňová plocha brambor konzumních pozdních 13,5 tis. ha. U brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha meziročně zvýšila o 7,0 % na 5,4 tis. ha.

Celkový výnos za brambory celkem (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšil o 4,8 % na 27,28 t/ha. U všech kategorií brambor došlo ke zvýšení hektarového výnosu. U raných brambor vzrostl výnos o 10,2 % na 20,17 t/ha, u brambor konzumních pozdních hektarový výnos stoupl o 3,6 % na 29,14 t/ha, u brambor na výrobu škrobu se výnos zvýšil o 5,4 % na 31,5 t/ha a výnos sadbových brambor vzrostl o 11,8 % na 23,71 t/ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 11,5 % na 783,7 tis. t. K výraznému zvýšení produkce o 17,6 % na 46,3 tis. t došlo u raných brambor, z toho podíl domácností činil 43,4 % (20,1 tis. t). V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se produkce zvýšila ve srovnání s rokem 2023 o 10,3 % na 671,8 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, u kterých se produkce meziročně zvýšila o 13,0 % na 393,5 tis. t. U brambor pro výrobu škrobu byl nárůst produkce o 12,6 % na 170,2 tis. t. V roce 2024 se zvýšila produkce sadbových brambor o 18,6 % na 65,7 tis. t.

86 EU(4): Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko.

87 ČSÚ.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	30,0	28,9	27,7	27,0	28,7	106,4
Hektarový výnos	t/ha	27,73	28,15	28,67	26,02	27,28	104,8
Bilance brambor celkem							
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	830,8	812,1	793,2	703,1	783,7	111,5
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	174,4	171,3	159,2	186,6	161,0	86,3
Dovoz ve výrobcích	tis. t	195,8	217,8	242,7	254,8	247,3	97,1
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	17,8	20,2	24,5	27,3	24,5	89,7
Dovoz celkem	tis. t	388,0	409,3	426,4	468,7	432,8	92,3
Celková nabídka	tis. t	1 218,8	1 221,4	1 219,6	1 171,8	1 216,5	103,8
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 093,0	1 078,5	1 070,7	1 042,7	1 055,3	101,2
v tom - potraviny	tis. t	630,0	630,0	630,0	630,0	627,0	99,5
- sadba	tis. t	77,0	76,0	70,0	70,0	73,0	104,3
- odpad a skladové ztráty	tis. t	162,3	156,8	173,4	191,6	185,1	96,6
- technické užití - škrob	tis. t	223,7	215,7	197,3	151,1	170,2	112,6
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	14,1	20,7	30,3	24,8	32,1	129,4
Vývoz ve výrobcích	tis. t	60,6	60,8	56,7	51,9	67,8	130,8
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	51,1	61,4	61,9	52,4	61,3	116,9
Vývoz celkem	tis. t	125,8	142,9	148,9	129,1	161,2	124,9
Celková poptávka	tis. t	1 218,8	1 221,4	1 219,6	1 171,8	1 216,5	103,8
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	76,0	75,3	74,1	67,4	74,3	6,8
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	139 492	154 156	161 892	150 257	155 188	103,3
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	27,94	27,71	30,14	25,99	29,14	112,1
Náklady jednotkové	Kč/t	4 992	5 562	5 372	5 781	5 325	92,1
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁶⁾	Kč/t	4 820	3 859	4 963	6 295	8 158	129,6
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	12 750	12 257	15 311	11 106	11 243	101,2
Podpory jednotkové	Kč/t	456	442	508	427	386	90,4
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-3,4	-30,6	-7,6	8,9	53,2	44,3
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	5,7	-22,7	1,8	16,3	60,4	44,1
CZV EU 4 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	3 758,9	3 489,7	5 833,5	7 038,8	7 559,1	107,4

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2024.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (4) - Eurostat, přepočtené podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČSS; ČNB, FranceAgriMer

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), J. Žizka (MZe), M. Vávrová (ČSS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2023/24 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) zvýšil proti roku 2022/23 o 9,9 % na 468,7 tis. t brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2023/24 dosáhl 129,1 tis. t, což představuje meziroční snížení o 13,3 %. V roce 2024/25 se očekává snížení dovozu o 7,7 % na 432,8 tis. t a zvýšení vývozu o 24,9 % na 161,2 tis. t. Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) se v roce 2023/24 snížila o 3,9 % na 1 171,8 tis. t brambor. Domácí spotřeba se celkově snížila o 2,6 % na 1 042,7 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 67,4 % (pokles proti roku 2022/23 o 6,7 p. b.).

V roce 2024/25 se očekává zvýšení celkové nabídky o 3,8 % na 1 216,5 tis. t, domácí spotřeba by se měla zvýšit o 1,2 % na 1 055,3 tis. t. Dále se předpokládá zvýšení soběstačnosti

brambor celkem o 6,8 p. b. na 74,3 %. Pozitivní je skutečnost, že se očekává snížení množství odpadu a skladových ztrát u brambor celkem o 3,4 % na 185,1 tis. t.

Průměrná roční CZV brambor pozdních konzumních se v roce 2024 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2023 snížila o 7,3 % na 8 158 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 21,77 Kč/kg a byla meziročně vyšší o 7,9 %.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobních ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních pozdních v roce 2023 výše 150 257 Kč/ha, resp. 5 781 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2024 zvýšení vlastních nákladů o cca 3,3 % na 155 188 Kč/ha, resp. 5 325 Kč/t (za předpokladu výnosu 29,14 t/ha). Přímé materiálové náklady v roce 2023 dosáhly 47 025 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2024 se očekává mírné snížení přímých materiálových nákladů o 2,7 % na 45 767 Kč/ha. Nejvýraznější pokles nákladů se očekává u nakupovaných hnojiv (pokles o 16,8 %). U celkových pracovních nákladů se naopak očekává významný meziroční nárůst nákladů o 17,3 % na 38 671 Kč/ha. Hektarový výnos brambor konzumních byl 25,99 t/ha v roce 2023. Vzhledem k charakteru počasí v roce 2024 se předpokládá, že se výnos zvýší o 12,1 % na 29,14 t/ha.

Nákladová i souhrnná rentabilita se v roce 2023 oproti předchozímu roku zvýšila. Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních se v roce 2023 dostala do kladných čísel a dosáhla 8,9 %. Souhrnná rentabilita se započtením podpor celkem dosáhla 16,3 %. Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2023 byla 6 295 Kč/t. Jednotková podpora celkem dosáhla 427 Kč/t. Celkové podpory konzumních brambor v roce 2023 činily 11 106,4 Kč/ha.

V roce 2024 se odhaduje významný nárůst nákladové rentability o 44,3 p. b. na 53,2 % v důsledku zvýšeného výnosu a vyšší realizační ceny. Významné zvýšení o 44,1 p. b. na 60,4 % se očekává i u souhrnné rentability. Podpory na pěstování konzumních brambor meziročně stagnovaly a dosáhly 11 243,3 Kč/ha.

Spotřeba brambor v roce 2023 na obyvatele se meziročně snížila o 1,6 % na 68,1 kg/obyv./rok. V roce 2024 se očekává další snížení spotřeby brambor na 67,5 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2024⁸⁸ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně zvýšila o 7,0 % na 5,4 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 170,2 tis. t brambor, tj. o 12,6 % více než v roce 2023. Hektarový výnos se zvýšil o 5,4 % na 31,5 t/ha. Škrobnatost brambor se proti roku 2023 zvýšila o 0,5 % na 19,3 %. Produkce škrobu v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023 vzrostla o 12,6 % na 33,0 tis. t. Výnos škrobu v roce 2024 dosáhl

7,2 t/ha. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠŠ v roce 2024 za 3 250 Kč/t.

Stav počátečních zásob bramborového škrobu se v roce 2023/24 byl 5,0 tis. t a snížil se na konečnou zásobu 4,8 tis. t. Celková nabídka se ve srovnání s rokem 2022/23 snížila o 14,4 % na 36,8 tis. t. Dovoz bramborového škrobu se ve srovnání s rokem 2022/23 zvýšil o 12,4 % na 5,8 tis. t. Vývoz se snížil o 14,9 % na 11,2 tis. t.

Celková poptávka se v roce 2023/24 snížila o 15,8 % na 32,0 tis. t. Do následujícího roku 2024/25 přešla zásoba škrobu ve výši 4,8 tis. t.

V roce 2024/25 se předpokládá na základě průběžných dat výrazné navýšení dovozu bramborového škrobu o 36,2 % na 7,9 tis. t. Tento vývoj zvyšuje celkovou nabídku o 23,9 % na 45,6 tis. t škrobu.

U domácí spotřeby se předpokládá navýšení o 7,7 % na 28 tis. t. a u vývozu navýšení o 12,9 % na 12,6 tis. t. Celková poptávka tak vzroste na 45,6 tis. t a konečná zásoba se odhaduje na 5 tis. t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin⁸⁹ v marketingovém roce 2023/24 dosáhla 658,1 mil. t, což představuje nárůst o 3,2 % oproti sklizni předchozího roku. Předpokládaná produkce v marketingovém roce 2024/25 se očekává ve výši 687,1 mil. t, což by bylo meziročně o 4,4 % více. V hospodářském roce 2023/24 meziročně vzrostla produkce semen podzemnice olejné, sójových bobů, slunečnicového semene a ořechů palmy olejné a palmy kokosové. Naopak meziroční pokles produkce byl zaznamenán u řepkového a bavlníkového semene. V růstovém trendu z předchozího roku by dle odhadu USDA měly v hospodářském roce 2024/25 pokračovat ořechy palmy olejné, sójové boby, semeno podzemnice olejné a slunečnicové semeno. Proti poklesu v hospodářském roce 2023/24 by se měla produkce bavlníkového semene v hospodářském roce 2024/25 dle odhadu naopak zvýšit. Světová produkce ořechů palmy kokosové by se měla oproti nárůstu v hospodářském roce 2023/24 naopak v hospodářském roce 2024/25 snížit. K poklesu světové produkce by mělo v hospodářském roce 2024/25 dojít opět u řepkového semene.

Olejnin

89 Hlavní světové olejin

americké s produkcí 122,2 mil. t (meziročně o 2,8 % méně), Čína s produkcí 67,3 mil. t (meziročně o 0,9 % méně), Argentina s produkcí 56,1 mil. t (meziročně o 78,4 % více) a Indie s produkcí 43,2 mil. t (meziročně o 1,7 % více). Dle nejnovějšího odhadu USDA pro marketingový rok 2024/25 bude pořadí největších světových pěstitelů olejnin shodné s předchozím rokem. Dle odhadu je v hospodářském roce 2024/25 očekáván meziroční nárůst produkce ve všech zemích kromě Indie, kde je očekávaná produkce na stejné úrovni jako v předchozím hospodářském roce. K nejvýraznějšímu nárůstu produkce dojde v Brazílii o 9,8 %, dále pak ve Spojených státech amerických o 7,3 %, v Argentině pak o 1,2 % a v Číně o 0,2 %. Řádově největším světovým dovozcem olejnin, a to i přes relativně vysokou vlastní produkci, zůstává v marketingovém roce 2023/24 Čína se 109,9 mil. t (56,4 % světového importu). USDA očekává, že Čína první pozici obhájí i v následujícím marketingovém roce 2024/25. Pozici největšího světového vývoze olejnin zaujímá Brazílie se 102,5 mil. t (51,7 % světového vývozu), následovaná Spojenými státy americkými s objemem vývozu 47,5 mil. t (24,0 %). Dle odhadu USDA budou výše zmíněné státy největšími vývozci olejnin i v hospodářském roce 2024/25.

Světová sklizeň semene řepky olejné byla v marketingovém roce 2023/24 na úrovni 88,4 mil. t a meziročně tedy poklesla o 0,5 %. V zemích EU 27 bylo v marketingovém roce 2023/24 sklizeno 20,0 mil. t (+2,0 %), v Kanadě 18,8 mil. t (+0,6 %), v Číně 15,4 mil. t (-0,8 %) a v Indii 12,5 mil. t (+10,6 %). I přes vysokou domácí produkci dovezla nejvíce řepkového semene EU (celkem 5,5 mil. t, 33,6 % světového dovozu), Čína (3,4 mil. t, 20,8 %) a Japonsko (2,1 mil. t, 12,5 %). Ve vývozu řepkového semene je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 6,6 mil. t, tedy 39,3 % z celkového světového vývozu (USDA, III 2025).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v EU 27 v roce 2024 činila 11,6 mil. ha, což je o 4,1 % méně než v předchozím roce. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, se meziročně snížila o 8,1 % a činila 5,7 mil. ha (48,8 % z celkové sklizňové plochy olejnin). Při meziročně nižším průměrném výnosu 3,10 t/ha (pokles o 4,6 %) byla dosažená produkce řepkového semene meziročně nižší (o 14,4 %) a dosáhla objemu 17,2 mil. t. Objem produkce slunečnicového semene je výrazně nižší než u řepky olejné a v roce 2024 činil 8,5 mil. t, což je o 19,1 % méně než v předchozím roce. Hlavními producenty slunečnicového semene v roce 2024 dále zůstávají Rumunsko (1,9 mil. t), Maďarsko (1,7 mil. t), Bulharsko (1,4 mil. t) a Francie (1,4 mil. t). Produkce sójových bobů meziročně poklesla o 1,1 % na 3,1 mil. t (COCERAL, III 2025).

Olejnin v zemědělství jsou po obilninách druhou nejrozšířenější zemědělskou plodinou. Jsou pěstovány zejména pro svůj vysoký obsah rostlinných olejů, jsou plnohodnotným krmivem a nalézají uplatnění i v dalších odvětvích. Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2024/25 meziročně poklesla a celkem činila 438,4 tis. ha (pokles o 6,8 %). Sklizňová plocha olejnin dle údajů ČSÚ tvoří 17,4 % z celkové plochy orné půdy. Tradičně nejvyšší podíl na sklizňových plochách olejnin v ČR měla řepka (78,3 %), a to především ozimá, značně menší

podíl pak mák (8,4 %), sója (6,5 %), slunečnice (3,7 %), hořčice (2,7 %) a len (0,2 %). K výraznému navýšení plochy, oproti roku předešlému, došlo u máku (+39,5 %) a u řepky jarní (+33,8 %) a dále pak u sóji (+6,9 %). Naopak k meziročnímu poklesu došlo u lnu (-32,3 %), hořčice (-25,6 %), slunečnice (-17,1 %) a řepky ozimé (-9,7 %). Další pěstované olejnin, mezi které patří lnička a sezam, lze považovat za minoritní plodiny. Průměrný hektarový výnos olejin meziročně poklesl na 2,50 t/ha (-19,1 %) a jejich celková produkce proti sklizni hospodářského roku 2023/24 poklesla o 24,6 % na 1 097,2 tis. t, a to zejména díky nižší produkci řepky ozimé. Nejdůležitějšími vývozními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná je po pšenici ozimé druhou nejpěstovanější zemědělskou plodinou v ČR. Řepka je využívána především v potravinářství, kde je zpracovávána na jedlé oleje. Řepkový olej, který je díky skladbě mastných kyselin a vyššímu procentu omega-3 považován za jeden z nejkvalitnějších olejů, je však mezi českými spotřebiteli stále nedoceněn. Řepkové semeno je také důležitou surovinou pro výrobu krmiv a uplatňuje se i při výrobě biopaliv. Členské státy EU mají v odvětví dopravy do roku 2030 povinnost zajistit buď podíl OZE ve výši min. 29 %, nebo snížení emisí skleníkových plynů o 14,5 %. Ačkoliv byla v ČR od 1. 7. 2022 zrušena povinnost přimíchávání biopaliv do pohonných hmot, je to nadále jedním z nejvýhodnějších řešení k dosažení povinného snížení emisí skleníkových plynů z dopravy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2024/25 sklídila v ČR z menší produkční plochy než v předchozím roce, a to 343,4 tis. ha (pokles o 9,6 %). Řepka ozimá zaujímala 99,9 % plochy řepky olejné, zbývající část tvořila řepka jarní. Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 27,7 % na 946,9 tis. t při meziročně o 20,0 % nižším průměrném výnosu 2,76 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejin v ČR činil 86,3 %. V produkci řepky byla ČR v posledních letech soběstačná, v hospodářském roce 2024/25 však míra soběstačnosti poklesla o 24,7 p. b. na 78,9 %. Podstatná část vývozu a dovozu řepkového semene je uskutečňována v rámci zemí EU. V hospodářském roce 2024/25 je na zahraniční trhy, zejména do EU, odhad vývozu na úrovni 300,0 tis. t a dovozu na úrovni 490,0 tis. t. Vývoz z ČR směřoval primárně do Německa a Polska. S výraznou převahou bylo nejvýznamnějším dovozcem do ČR Slovensko, dále pak Ukrajina a Rumunsko. Průměrné náklady na jednotku produkce řepky olejné se meziročně zvýšily o 25,7 %. Míra nákladové rentability řepky olejné poklesla o 19,7 p. b. na -36,7 %, míra souhrnné rentability pak o 19,1 p. b. na hodnotu -24,8 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	368,2	342,3	344,0	379,9	343,4	90,4
Hektarový výnos	t/ha	3,38	2,99	3,39	3,45	2,76	80,0
Produkce	tis. t	1 245,3	1 024,9	1 166,4	1 309,5	946,9	72,3
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	92,9	102,9	4,2	123,9	217,7	175,7
Dovoz	tis. t	320,8	276,3	330,8	491,6	460,0	93,6
Celková nabídka	tis. t	1 659,0	1 404,1	1 501,4	1 925,0	1 624,6	84,4
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 240,0	945,0	1 118,0	1 330,0	1 150,0	86,5
z toho - FAME ³⁾	tis. t	424,1	361,1	294,5	395,5	385,8	97,5
Vývoz	tis. t	316,1	454,9	259,5	377,3	280,0	74,2
Celková poptávka	tis. t	1 556,1	1 399,9	1377,5	1 707,3	1 430,0	83,8
Konečná zásoba	tis. t	102,9	4,2	123,9	217,7	194,6	89,4
Soběstačnost ⁴⁾	%	100,4	108,5	104,3	98,5	82,3	-16,4
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	36 274	36 466	47 355	50 291	48 889	97,2
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,61	3,10	3,51	3,57	2,76	77,3
Náklady jednotkové	Kč/t	10 054	11 767	13 475	14 094	17 713	125,7
Realizační cena řepky	Kč/t	9 882	11 512	16 041	11 695	11 217	95,9
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	7 146	6 635	6 469	5 687	5 792	101,8
Podpory jednotkové	Kč/t	1 980	2 141	1 841	1 594	2 099	131,7
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-1,7	-2,2	19,0	-17,0	-36,7	-19,7
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	18,0	16,0	32,7	-5,7	-24,8	-19,1

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Kvalifikovaný odhad MZe.

3) Sdružení výrobců bionafty a VÚZT.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku, rok 2024 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty, VÚZT

Zpracoval: A. Vorlíčková (ÚZEI), A. Heřmanská (MZe)

Ceny rostlinných komodit se v ČR zpravidla odvíjí od vývoje cen na evropském, příp. světovém trhu. V roce 2022 CZV semene řepky extrémně vzrostly. Během roku 2023 došlo k uklidnění reakcí na trhu a CZV semene řepky olejné až do dubna roku 2024 převážně klesala. Od dubna roku 2024 však docházelo postupně opět k nárůstu CZV. Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2024 vzrostla z ročního minima 10 397 Kč/t v únoru až na maximum 12 886 Kč/t dosažené v prosinci, tedy o 23,9 %. Průměrná CZV za rok 2024 pak byla s hodnotou 11 217 Kč/t o 5,8 % meziročně nižší. ČR, stejně jako další země EU, musí od roku 2023 čelit zvýšenému přílivu dovozu některých zemědělských komodit z Ukrajiny, především řepky. Ukrajina ani Rusko pro ČR nejsou v oblasti olejnin obecně významným obchodním partnerem. Naopak u máku je Rusko i Ukrajina významným odběratelem, obavy ohledně možnosti vývozu se však nepotvrdily a mák směřoval do těchto zemí vzhledem k situaci i nadále ve zhruba stejném objemu.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice roční, mák setý, hořčice setá a sója luštinatá, v zanedbatelném objemu pak len setý olejný.

Sója luštinatá je oblíbená díky své schopnosti vázat vzdušný dusík v půdě. Sójový olej je druhým nejpoužívanějším olejem na světě. Sójové boby, ale i pokrutiny z jejich lisování, mají své využití v krmivářství. Výměra sóji v hospodářském roce 2024/25 meziročně vzrostla, a to o 6,9 % na 28,3 tis. ha a byla tedy třetí nejpěstovanější olejninou v ČR. V marketingovém roce

2024/25 bylo sklizeno 73,7 tis. t sójových bobů (meziročně o 16,2 % více). Průměrný výnos meziročně vzrostl na 2,60 t/ha (+8,7 %). Vysoká produkce se díky velkému potenciálu sóji dá očekávat i do budoucna. Mezi hlavní země podílející se na dovozu sóji do ČR patří Německo, dále Ukrajina a Rakousko. V roce 2024 celkový dovoz sójových bobů do ČR dosáhl úrovně 36,0 tis. t, meziročně o 16,2 % více. K meziročnímu zvýšení (+10,3 %) došlo i u vývozu sójových bobů z ČR, a to na 41,0 tis. t. Sójové boby byly vyvezeny převážně do Německa, Itálie a na Slovensko. Průměrná roční CZV sóji na zrno byla v roce 2024 meziročně o 14,3 % nižší, a to 10 884 Kč/t.

Slunečnice byla dříve tradičně druhou nejpěstovanější olejninou v ČR, v marketingovém roce 2024/25 však byla, stejně jako v předchozím roce, až na čtvrtém místě. Slunečnicový olej je čtvrtým nejpoužívanějším olejem na světě. Slunečnice v marketingovém roce 2024/25 zaznamenala v ČR pokles plochy o 17,1 % na 16,4 tis. ha. Produkce slunečnicového semene byla 41,1 tis. t (meziroční pokles o 16,6 %) při průměrném výnosu 2,50 t/ha (meziroční téměř na stejné úrovni, +0,5 %). Slunečnicové semeno se do ČR z větší části dováží, v roce 2024 bylo dovezeno 210,0 tis. t slunečnicového semene především ze Slovenska, Maďarska a Rakouska. Vývoz slunečnicového semene byl v roce 2024 na úrovni 20,4 tis. t, přičemž největší část vývozu z ČR směřovala do Německa, Rakouska a Polska. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně poklesla o 9,1 % na 9 624 Kč/t.

Mák je velmi specifická plodina ze skupiny olejnin pěstovaných v ČR. Naše země patří dlouhodobě mezi hlavní světové pěstitelé máku pro potravinářské využití. Potravinářská kvalita českého máku je na velmi vysoké úrovni oproti dováženému technickému máku se sníženou kvalitou. Pro potravinářské účely se v ČR využívá semeno olejného typu máku setého, a to pouze z odrůd, které obsahují nejvýše 0,8 % morfinových alkaloidů v sušině makoviny, přičemž maximální limit nesmí překročit 20 mg/kg semene. Čeští pěstitelé a producenti máku a makových produktů mohou využít známku chráněného zeměpisného označení „Český modrý mák“ a registrace makových výrobků pod Českou cechovní normu. V hospodářském roce 2024/25 byl mák druhou nejpěstovanější olejninou v ČR. Sklizňová plocha máku v marketingovém roce 2024/25 oproti předchozí sezóně výrazně vzrostla (+39,5 %) a dosáhla úrovně 36,6 tis. ha. Při meziročně o 8,4 % vyšším průměrném výnosu 0,74 t/ha se objem produkce makového semene meziročně zvýšil na 27,3 tis. t (o 51,2 %). CZV makového semene v roce 2024 dosáhla v průměru 56 714 Kč/t a meziročně vzrostla o 15,4 %. V posledních letech je většina produkce máku v ČR vyvážena, přičemž jeho vývoz výrazně převyšuje jeho dovoz. V roce 2024 dovoz máku na úrovni 2,5 tis. t směřoval především ze Slovenska. Vývoz máku v roce 2024 na úrovni 24,0 tis. t byl směřován do Ruska, Polska, Rakouska, Německa a na Slovensko.

Hořčice je v ČR pěstována převážně pro potravinářské využití. Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2024/25 při meziročním poklesu sklizňových ploch z 15,6 tis. ha na 11,6 tis. ha poklesla na 6,4 tis. t (o 48,3 %), a to při průměrném výnosu

na úrovni 0,55 t/ha (meziročně o 30,6 % nižším). Průměrná roční CZV hořčičného semene v roce 2024 činila 20 413 Kč/t, což je meziročně o 16,6 % méně. Dovoz hořčičného semene do ČR se v roce 2024 meziročně zvýšil o 13,5 % na 3,0 tis. t. Hlavními dovozními státy byly Rusko a Ukrajina. Vývoz hořčice se meziročně snížil, a to o 17,6 % na 3,5 tis. t. Cílovým státem vývozu bylo Německo.

Pěstební plocha lnu olejného v ČR dlouhodobě nepřevyšuje 2 tis. ha. Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2024/25 dosáhla 1,4 tis. t ze sklizňové plochy 1,1 tis. ha. To představuje meziroční pokles produkce o 5,0 % při meziročně vyšším hektarovém výnosu 1,30 t/ha. Jedná se o druhou nejnižší sklizeň od roku 2009. Průměrná roční CZV lněného semene se za rok 2024 snížila o 36,7 %, a to na 14 370 Kč/t. Dovoz lněného semene do ČR byl v roce 2024 meziročně vyšší na úrovni 14,2 tis. t (+13,1 %). Lněné semeno bylo v roce 2024 dovezeno z Ukrajiny, Kazachstánu, Polska a Nizozemska. Vývoz lněného semene z ČR byl v témže roce meziročně vyšší (10,1 tis. t). Nejvíce lnu se vyvezlo do Německa, Polska a Belgie.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. Přes 80 % chmele je každoročně vyváženo, český chmel také tvoří kvalitativní základ českých i světových piv.

V roce 2024 došlo ve světě dle předběžných výsledků Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele (IHGC) k mírnému poklesu plochy o 4 145 ha (6,93 %), celková výměra chmelnic tak dosáhla 55 636 ha. Ke snížení došlo v USA, Německu a Polsku. Největší nárůst plochy byl zaznamenán v Číně a Rusku. Výměra chmele v roce 2024 v České republice tvořila 4 844,8 ha, což představuje 8,7 % světové plochy a byla na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA a Německu. Na čtvrtém místě byla Čína.

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2024 podle předběžných výsledků IHGC dosáhla 113 310 t chmele. Meziročně produkce poklesla o 5 043 t. Průměrný světový výnos činil 2,04 t/ha.

V roce 2024 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 12 353 t alfa hořkých kyselin. Produkce alfa hořkých kyselin již poněkoličt v řadě převyšuje množství, které je v současnosti trh schopen absorbovat.

Sklizeň v ČR byla v roce 2024 nižší než v minulém roce, s celkovou produkcí chmele 6 494 t a průměrným výnosem 1,34 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení produkce chmele o 503 t (o 7,2 %).

Oproti předcházejícímu roku došlo k mírnému poklesu sklizňové plochy chmelnic v ČR. K datu 20. 8. 2024 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 844,8 ha (o 0,3 % méně než v loňském roce). Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2024 jím bylo osázeno 82,1 % celkové pěstitelské plochy v ČR (u této odrůdy došlo v roce 2024 k poklesu osázené plochy oproti předchozímu roku). Z hybridních odrůd chmele zaujímá

největší výměru Sládek (450 ha), dále pak Premiant (201 ha), Agnus (75 ha), Saaz Special (41 ha), Saaz Late (32 ha) a Kazbek (24 ha). V roce 2024 ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 120 pěstitelů chmele (o 2 méně než v roce 2023).

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let, oproti loňskému roku se optimální věková struktura porostů chmele mírně zlepšila. V optimálním věku (ve stáří 5 až 14 let) se nacházelo 49,9 % plochy chmele. Porosty starší 15 let činily 29,3 % z celkové plochy chmele (29,4 % v roce 2023). Dalším významným faktorem je stáří konstrukce. Celkem v ČR bylo 70,4 % konstrukcí chmele evidováno jako starších 20 let (ve skutečnosti toto číslo může být nižší, vzhledem k tomu, že není přihlédnuto na možné celkové opravy chmelových konstrukcí).

Chmel zůstává jednou z nemnoha položek agrárního zahraničního obchodu, u nichž má ČR dlouhodobě kladné saldo. V roce 2024 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 339 t chmele (115,4 % skutečnosti roku 2023). Přes 70 % dodávek z roku 2024 bylo vyvezeno mimo EU. Mezi významné odběratele českého chmele v roce 2024 patřila Čína (1 428 t), Německo (802 t), Japonsko (647 t) a Rusko (406 t). Podle údajů ČSÚ činila průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 270 437 Kč/t, meziročně o 0,6 % více.

Obecně se sektor chmele musí potýkat s mírným poklesem produkčních ploch, nedostatkem pracovní síly především při jarních pracích, které se provádějí pouze ručně, nedostatkem kvalifikované pracovní síly, negativním vlivem klimatických změn (dlouhým obdobím sucha s vysokými teplotami a prudkými intenzivními srážkami), enormním nárůstem cen energií a pohonných hmot a restrikcemi v používání pesticidů.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2024 v EU přibližně 10,2 mil. t, což je oproti předchozímu roku sklizeň nižší o 1,2 mil. t. Nejvíce jablek bylo v roce 2024 sklizeno opět v Polsku (3,2 mil. t), v Itálii (2,2 mil. t), ve Francii (1,5 mil. t) a v Německu (0,8 mil. t).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2024 podle údajů ČSÚ dosáhla 165,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2023 o 42,0 % nižší. Meziročně vzrostla produkce pouze u meruněk (o 10,1 % na 6,0 tis. t). U ostatních ovocných druhů meziročně produkce klesla, konkrétně u jabloní (o 50,2 % na 93,1 tis. t), hrušní (o 45,9 % na 12,1 tis. t), švestek a slivoní (o 20,5 % na 22,4 tis. t), višní (o 29,3 % na 4,0 tis. t), třešní (o 20,6 % na 5,8 tis. t), ořešáku vlašského (o 30,8 % na 3,9 tis. t), broskvoní (o 0,9 % na 4,9 tis. t), rybízu (o 33,4 % na 6,9 tis. t) a jahod (o 25,0 % na 5,1 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2024 se proti předchozí úrodě snížila (o 60,6 %) na 48,1 tis. t; v porovnání s pětiletým průměrem se jednalo o sklizeň velmi podprůměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 40,1 % ovocných sadů

a 45,8 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 9,6 % produkčních sadů a 4,5 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (60,4 % v poklesu plodnosti), velmi špatná je stále u jabloní (47,1 % sadů v poklesu plodnosti), hrušní (52,6 % sadů v poklesu plodnosti) a u rybízů (v průměru 66,8 % výsadeb v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány slivoně a švestky, třešně a višně.

V roce 2024 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 2,8 tis. ha sadů, z toho 1,7 tis. ha produkčních ovocných sadů a 1,1 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo k 1. 8. 2024 zaregistrováno 320 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek více než 7,6 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (3,2 tis. ha), následují slivoně (0,9 tis. ha) a višně (0,8 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2023, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 29,6 tis. t ovoce, tj. o 37,9 % méně než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně méně o 61,9 % v celkovém objemu 11,4 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně nižší o 61,4 % v objemu 9,6 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku zvýšil, a to o 45,7 % na 9,1 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 9,1 tis. t pocházelo z 83,5 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2024 k dispozici celkem 104,4 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 65,7 % s ULO technologií. Pro sezónu 2023/2024 bylo naskladněno k začátku listopadu 46,8 tis. t jablek, což je meziroční pokles o 28,0 %. Skladovací kapacity tak byly využity z 44,8 %.

Podle předběžných údajů MZe bylo v roce 2024 dovezeno do ČR celkem 456,6 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 19,9 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 164,3 tis. t (meziročně nárůst o 40,8 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 36,0 %. Import jablek konzumních v roce 2024 činil 96,2 tis. t, tj. meziroční nárůst o 52,5 %, u jablek moštových došlo meziročně k rekordnímu, více než desetinásobnému, nárůstu na objem 7 084 t. Meziroční nárůst byl zaznamenán u černého rybízu (více než čtyřicetinásobný na 23,0 t), dále u višně (o 182 % na 566,7 t), brusinek (o 149,5 % na 229,1 t), dále u třešní (o 52,4 % na 878,9 t), malin (o 34,7 % na 2 166,3 t), meruněk (o 34,4 % na 9 343,3 t), švestek (o 8,2 % na 13 219,2 t) a hrušek (o 4,9 % na 12 346,5 t). Naproti tomu k poklesu došlo u dovozu jahod (o 2,6 % na 11 181,4 t) a bílého rybízu a angreštu (o 70,1 % na 14,8 t). Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2024 opět Polsko s 44,7 tis. t, Itálie (20,6 tis. t), Slovensko (11,6 tis. t) a Maďarsko (10,2 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu podle předběžných údajů v roce 2024 meziročně klesl o 52,9 % na 53,5 tis. t o celkové hodnotě 3,3 mld. Kč. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2024 dosáhl objemu 25,8 tis. t v hodnotě 0,7 mld. Kč (meziroční pokles objemu o 42,3 %). Celkový vývoz jablek meziročně klesl o 50,9 % na 16,4 tis. t, z toho 12,9 tis. t byla jablka moštová, a mířil především do Rakouska a Německa.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2024 se v porovnání s předchozím rokem snížila v objemovém vyjádření na 403,0 tis. t, ve finančním se zvýšila na 16,6 mld. Kč.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	12,3	12,2	11,4	10,6	10,0	94,3
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	11,53	10,94	14,43	11,50	4,80	41,7
Domácí výroba ³⁾	tis. t	321,0	319,3	343,3	285,0	165,3	58,0
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	141,4	136,8	165,0	121,9	48,1	39,5
Dovoz ⁵⁾	tis. t	149,0	146,5	135,6	116,7	164,3	140,8
Celková nabídka	tis. t	470,0	465,8	478,9	401,7	329,6	82,1
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	390,9	391,9	385,3	327,4	270,3	82,6
Nákup ke zpracování ⁵⁾	tis. t	29,4	31,3	29,9	29,6	33,5	113,2
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	49,7	48,6	63,7	44,7	25,8	57,7
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	470,0	471,8	478,9	401,7	329,6	82,1
Soběstačnost ^{6), 7)}	%	76,4	76,5	82,7	79,8	54,4	-25,4

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2024 předběžný údaj.

6) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

7) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Celní statistika MZe (s dopočty); MZe; OU ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Balance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech ¹⁾

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	6,1	6,2	5,7	5,1	4,7	92,2
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	19,3	17,8	24,3	19,7	7,7	39,1
Produkce ^{3) 5)}	tis. t	60,0	57,0	70,0	65,0	25,0	38,5
Dovoz ⁵⁾	tis. t	64,7	65,8	54,4	74,2	70,0	94,3
Celková nabídka	tis. t	124,7	122,8	124,4	139,2	95,0	68,2
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	116,3	114,6	118,5	132,9	93,5	70,4
Vývoz ⁵⁾	tis. t	8,4	8,2	5,9	6,3	1,5	23,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	124,7	122,8	124,4	139,2	95,0	68,2
Soběstačnost ⁶⁾	%	51,6	49,7	59,1	48,9	26,7	-22,2

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

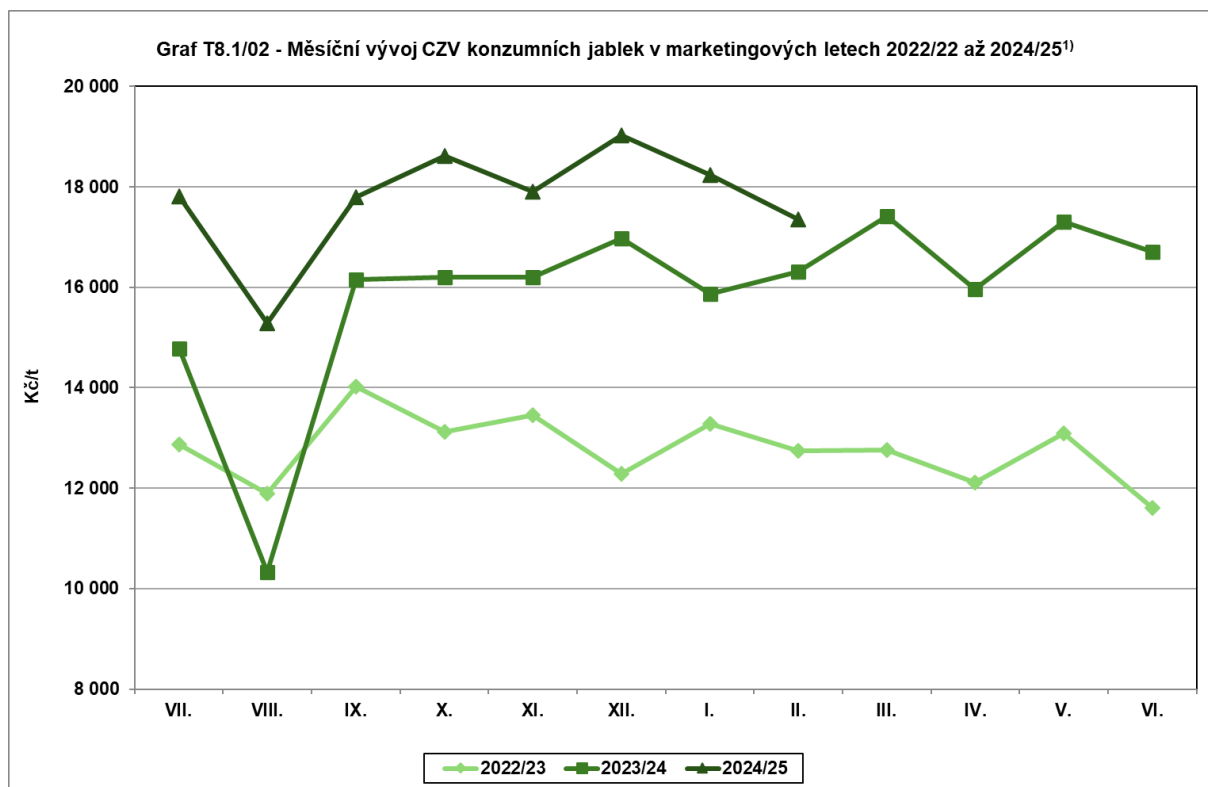
5) Pro marketingový rok 2024/25 předběžný údaj.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Celní statistika MZe (s dopočty); MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

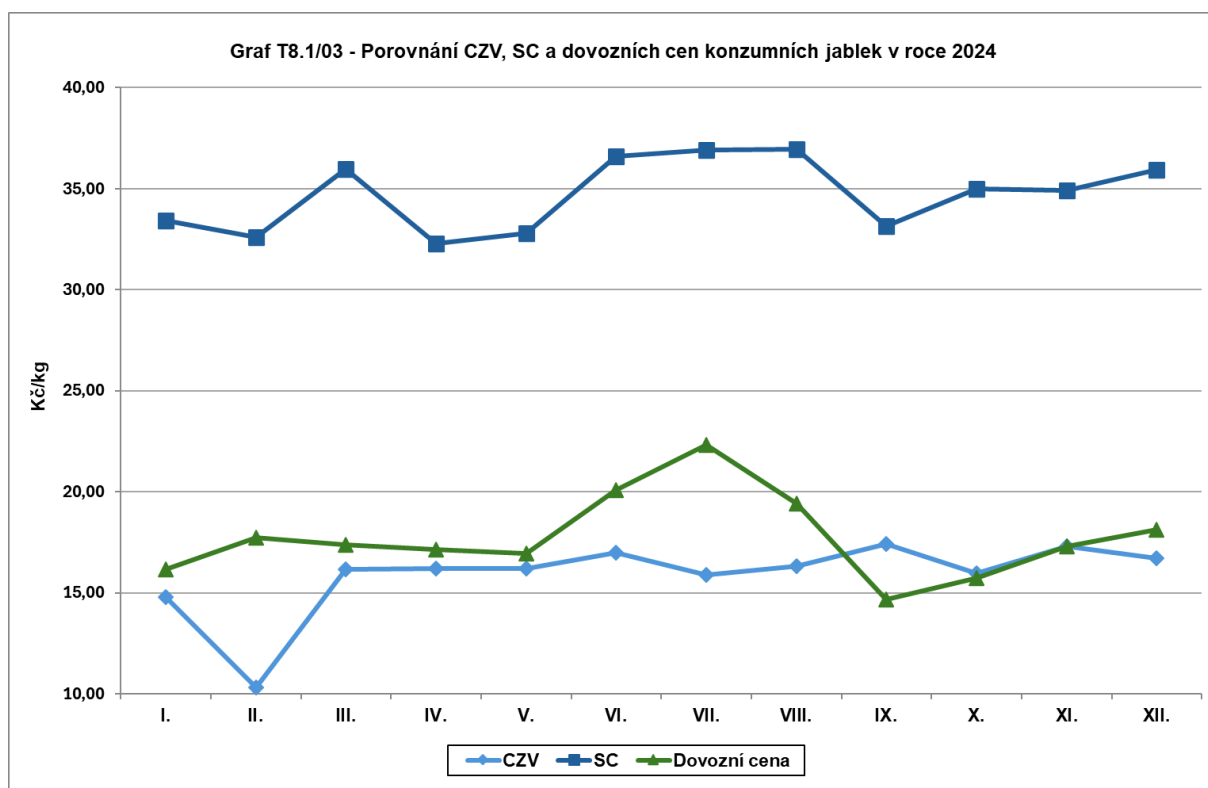
Spotřeba ovoce včetně jižního vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, se v roce 2023 meziročně snížila, a to o 2,2 kg/obyv./rok na 85,2 kg/obyv./rok. V roce 2024 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvého ovoce na celkových 85,0 kg/obyv./rok. Index CZV ovoce 2024/25 dosáhl hodnoty 128,7. V porovnání s CZV předchozího roku klesly pouze ceny rybízu červeného a bílého (o 57,1 % na 21 903 Kč/t). K nárůstu cen došlo u většiny ovocných druhů, konkrétně u višní (o 81,3 % na 19 057 Kč/t), třešní (o 50,9 % na 92 028 Kč/t), jablek konzumních (o 18,4 % na 17 697 Kč/t), švestek (o 16,7 % na 18 228 Kč/t), hrušek (o 8,3 % na 19 346 Kč/t), broskví (o 7,9 % na 25 984 Kč/t) a jahod (o 0,3 % na 114 956 Kč/t). Index spotřebitelské ceny v roce 2024 u jablek konzumních, vzrostl o 10,0 p. b. a u hroznů stolních vzrostl o 15,6 p. b. Průměrná spotřebitelská cena jablek konzumních v roce 2024 oproti předchozímu roku vzrostla o 1,84 Kč na 34,72 Kč/kg, průměrná cena stolních hroznů v roce 2024 oproti předchozímu roku vzrostla o 11,66 Kč na 105,77 Kč/kg.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

K 19. 1. 2024 bylo v ČR 16 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho dvě nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ a Dobré družstvo).

V roce 2024 přijal SZIF celkem 24 žádostí o změnu operačního programu, dále 14 oznámení o změně a 1 žádost o schválení nového operačního programu. Za rok 2024 vyplatil SZIF z prostředků EU sumu 164,6 mil. Kč. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2024 celkem 9 808 ha (z toho 3 643 ha ovoce).

V roce 2023 došlo ke změnám souvisejícím se zavedením Strategického plánu SZP. Od roku 2024 tak ovocnáři mohli čerpat podpory ze zdrojů EU v sekci přímých plateb, a to jak oddělených od produkce, např. základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS) a její doplňková verze (DRP/CRISS), platba pro malé zemědělce, podpora mladých zemědělců nebo celofiremní ekoplatba (základní a prémiová), tak vázaných na produkci (CIS) s vysokou a velmi vysokou pracností. Dále mohli pěstitelé ovoce využít sekci sektorových intervencí (dříve SOT) v rámci Organizací producentů ovoce a zeleniny. V rámci sekce Rozvoj venkova (dříve PRV) mohli ovocnáři čerpat podporu na neprojektová opatření (např. Agroenvironmentálně-klimatická opatření nebo Ekologické zemědělství) a na projektové intervence, např. Investice do zemědělských podniků (33.73), Investice do zpracování zemědělských produktů (34.73) nebo Inovace při zpracování zemědělských produktů (51.77). Z národních zdrojů pak mohli čerpat podpory v rámci dotačních programů⁹⁰ např. 1. I „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách“, dále 1.R „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ nebo 1. V „Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství“.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/39, prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/40 a nařízením vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/18 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní a finanční rámec Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené.

Ve školním roce 2023/24 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 563 985 žáků (97,25 % žáků) z 3 964 škol. Od školního roku 2022/23 byla cílová skupina omezena na žáky prvního stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 220,90 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 34 Kč. Ovoce a zeleninu

⁹⁰ Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

dostávají děti zdarma. Celková podpora pro školní rok 2023/24 činila u Ovoce a zeleniny do škol 139,76 mil. Kč. Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 124,04 mil. Kč za 12,77 mil. porcí a 15,44 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 14 žadatelů.

8.1.7 Zelenina

Z hlediska vývoje počasí byl rok 2024 pro pěstování zeleniny v ČR spíše nepříznivý. V jednotlivých krajích pak byly pozorovány rozdíly. Jaro bylo ovlivněno pozdními mrazy a bouřkami s příchovými dešti, léto bylo suché a teplé a v září byly některé kraje zasaženy dlouhotrvajícími a intenzivními dešti, které vyústily v povodně. Povodně způsobily nejen poškození polí, ale také došlo k poškození závlahových technologií a zázemí. Podzim pak byl suchý a teplý, první mrazy se vyskytly až v listopadu. Rok 2024 byl v Evropě i v ČR označen, dle Copernicus a ČHMÚ, za nejteplejší rok v rámci měření. Přesto bylo počasí ovlivněno větším úhrnem srážek a záplavami (např. Španělsko, Německo). Proměnlivé počasí mělo vliv na fytosanitární problémy. Produkce zeleniny, dle AMI, se však v hlavních producentských oblastech (např. Španělsko, Německo, Polsko) mírně zvýšila, příp. stagnovala.

V roce 2024 došlo v ČR po dvou letech opět k navýšení množství dovážené zeleniny z tradičních destinací za současného navyšování její hodnoty. Na straně vývozu byl evidován mírný pokles, a to jak z hlediska množství, tak i z hlediska hodnoty. K významnější změně struktury zahraničního obchodu nicméně nedošlo. Index cen zemědělských výrobců čerstvé zeleniny a index spotřebitelských cen čerstvé zeleniny v roce 2024 poklesly. Ceny jednotlivých druhů čerstvé zeleniny se vyvíjely rozdílně.

V roce 2024 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dpočtu domácností) meziročně stagnovala (neznatelně navýšila o 0,03 %) a dosáhla 15 195 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předešlém roce, a to ostatní zelenina (23,1 %), cibule (16,9 %), dřeňový hrách a mrkev (shodně 7,9 %), hlávkové zelí (7,2 %) a okurky nakládačky (6,5 %). Meziročně plocha vzrostla pouze u sedmi druhů, nejvíce pak u cibule o 7,9 % na 2 568 ha a skupiny ostatní zelenina o 6,8 % na 3 503 ha, dále pak u česneku o 5,9 % na 597 ha, petržele o 5,4 % na 433 ha, hlávkového zelí o 5,0 % na 1 087 ha, okurek nakládaček o 1,6 % na 995 ha a mrkve o 0,5 % na 1 201 ha. Ostatní sledované druhy zaznamenaly snížení ploch, přičemž k nejvýznamnějšímu snížení došlo u ředkviček o 30,3 % na 629 ha, póru o 27,0 % na 54 ha, celeru o 17,9 % na 448 ha a květáku o 13,4 % na 279 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dpočtu domácností) se v roce 2024 snížila o 6,0 % na 323,3 tis. t. Nejvýraznější nárůst sklizně byl vykázán zejména u česneku (+12,6 % na 2 533 t), salátů (+9,0 % na 17 325 t), skupiny ostatní zelenina (+5,6 % na 59 042 t), mrkve (+5,2 % na 41 411 t), dřeňového hrachu (+3,2 % na 3 213 t) a kapusty (+1,8 % na 1 791 t). Nejvýrazněji se snížila sklizeň póru (-33,9 % na 1 197 t), ředkviček (-30,5 % na 5 653 t), okurek salátových (-27,4 % na 11 540 t) a cibule (-15,2 % na 56 187 t).

Hektarové výnosy meziročně vzrostly nejvíce u salátů (o 11,6 % na 24,59 t/ha), květáku (o 10,9 % na 17,66 t/ha), celeru (o 6,4 % na 30,25 t/ha), česneku (o 6,3 % na 4,24 t/ha) a dřeňového hrachu (o 5,5 % na 2,69 t/ha). Největší snížení hektarového výnosu pak nastalo u salátových okurek (o 24,5 % na 43,10 t/ha), cibule (o 21,4 % na 21,88 t/ha) a hlávkového zelí (o 14,8 % na 35,54 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	15,1	16,0	15,1	15,2	15,2	100,0
Hektarový výnos	t/ha	20,56	20,84	20,04	22,65	21,28	93,9
Domácí výroba	tis. t	310,7	333,5	303,0	344,0	323,3	94,0
Dovoz²⁾	tis. t	582,2	574,2	530,1	516,5	567,1	109,8
Celková nabídka	tis. t	892,9	907,7	833,1	860,5	890,4	103,5
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	748,4	762,0	686,2	722,7	750,0	103,8
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	78,5	72,1	65,8	61,3	64,3	104,9
Vývoz²⁾	tis. t	66,0	73,6	81,1	76,5	76,1	99,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	892,9	907,7	833,1	860,5	890,4	103,5
Soběstačnost³⁾	%	37,6	40,0	40,3	43,9	39,7	-4,2

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2024 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR - MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), V. Němcová (MZe)

Počet pěstitelů v rámci opatření IPZJB⁹¹ AEKO 2023+ v roce 2024 stagnoval (celkový počet pěstitelů byl 166), ale plochy se navýšily o 14,7 % na 12 931 ha. Nárůst byl způsoben zejména rozšířením podopatření o zahrnutí ploch brambor a ploch zeleniny pěstované v moderních krytých plochách. V roce 2024 se v sekci IPZ zvýšil počet pěstitelů, kteří jsou evidováni u ZUČM, na 67 s celkovou výměrou 6 471 ha, tj. nárůst o 4,2 %.

Import čerstvé zeleniny do ČR v roce 2024 se podle předběžných údajů meziročně objemově i finančně zvýšil o 9,8 %, resp. o 6,2 %. Dovezeno bylo 567,1 tis. t zeleniny za 15,8 mld. Kč. Dovozní ceny vzrostly u více než poloviny všech druhů, nejvýznamněji u hrášku, méně pak u kapar, salátové čekanky, maniokových kořenů, mangoldu a česneku. Výraznější pokles dovozních cen pak byl zaznamenán u luštěnin, cibule, cukrové kukuřice a skupiny květák a brokolice.

Největší objem zeleniny byl v roce 2024 dovezen opět ze Španělska (136,6 tis. t), které se tak na celkovém importu čerstvé zeleniny podílelo 24,1 % (nepatrný pokles podílu v meziročním porovnání o 0,1 p. b.). Dováženy byly především salátové okurky (24,5 %, tj. 33,5 tis. t), sladká paprika (16,4 %, tj. 22,3 tis. t) a rajčata (15,4 %, tj. 21,0 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo Nizozemsko s 95,6 tis. t (tj. 16,9 % podíl na

91 Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor.

celkovém dovozu, nárůst v meziročním porovnání o 1,5 p. b.), odkud se dovážela zejména cibule (24,3 %, tj. 23,1 tis. t), rajčata (16,3 %, tj. 15,5 tis. t) a mrkev (15,7 %, tj. 14,9 tis. t). Na třetí místo se posunula oproti minulému roku Itálie s podílem 11,4 % (nárůst podílu v meziročním porovnání o 1,5 p. b.) s 64,4 tis. t, s dodávkami melounů (41,5 %, tj. 26,7 tis. t), mrkve (9,6 %, tj. 6,2 tis. t) a kedlubnů (8,9 %, tj. 5,7 tis. t). Čtvrté místo obsadilo Německo s 10,0% podílem (nárůst podílu v meziročním porovnání o 3,4 p. b.). Z Německa pocházelo 57,0 tis. t zeleniny, nejvíce cibule (47,8 %, tj. 27,2 tis. t), zelí (12,3 %, tj. 7,0 tis. t) a melounů (8,8 %, tj. 5,0 tis. t). Polsko v roce 2024 v meziročním porovnání sestoupilo z třetího místa na páté (pokles podílu o 1,7 p. b. na 8,1 %, tj. 46,1 tis. t) a do ČR dováželo zejména zelí (23,0 %, tj. 10,6 tis. t), mrkev (12,8 %, tj. 5,9 tis. t) a cibuli (10,3 %, tj. 4,7 tis. t).

V roce 2024 se na celkovém objemu dovezené čerstvé zeleniny do ČR nejvíce opět podílely melouny (17,5 %, nárůst podílu v meziročním porovnání o 0,7 p. b.), rajčata (13,5 %, +1,0 p. b.), cibule (13,1 %, +1,4 p. b.), salátové okurky (9,4 %, -1,7 p. b.), sladká paprika (8,1 %, -0,5 p. b.) a mrkev (7,1 %, stagnace).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2024 nepatrně poklesl v množstevním vyjádření o 0,5 % na 76,1 tis. t a v hodnotovém vyjádření o 0,1 % na 2,4 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely okurky nakládačky (v meziročním porovnání pokles o 1,4 p. b. na 13,6 tis. t), vodní melouny (+3,3 p. b. na 7,1 tis. t), sladká paprika (-0,5 p. b. na 7,0 tis. t), rajčata (stagnace, 5,9 tis. t) a cibule (stagnace, 5,5 tis. t). Na Slovensko směřovalo 65,3 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (nárůst hodnoty v meziročním porovnání o 9,6 % na 49,7 tis. t), ve vývozu převažovala sladká paprika, cibule, rajčata, zelí, mrkev a melouny.

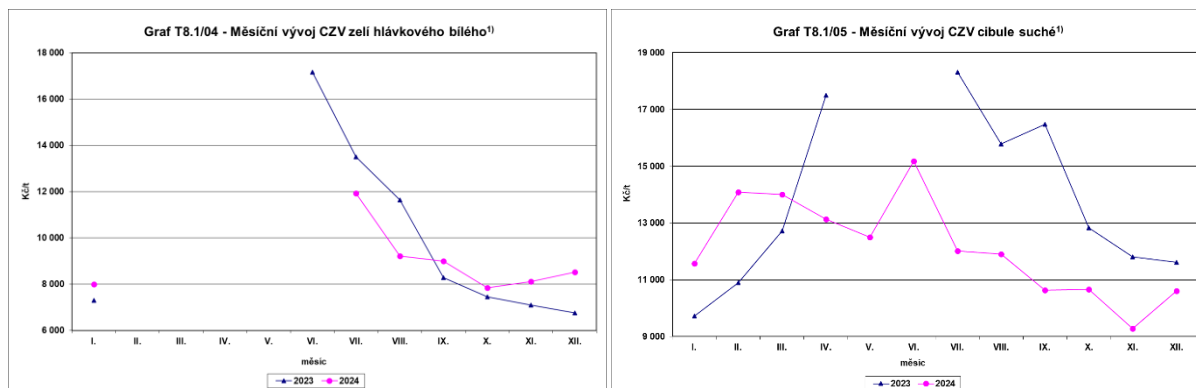
Celková záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou se v roce 2024 meziročně prohloubila jak v množstevním vyjádření o 11,6 % na 491,0 tis. t, tak ve finančním vyjádření o 7,4 % na 13,5 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2023 meziročně mírně snížila o 0,2 kg/obyv./rok na 87,2 kg/obyv./rok. Spotřeba se snížila u většiny sledovaných druhů. Největší pokles spotřeby byl zaznamenán u okurek nakládaček (-0,7 kg na 1,6 kg/obyv./rok), květáku (-0,5 kg na 2,2 kg/obyv./rok), celeru, papriky a špenátu (shodně -0,4 kg na 2,2 kg/obyv./rok, resp. 5,1 kg/obyv./rok, resp. 0,7 kg/obyv./rok). Nárůst spotřeby byl pak u melounů (+1,3 kg na 8,3 kg/obyv./rok), cibule (+1,2 kg/obyv./rok), skupiny ostatní zelenina (+0,9 kg na 14,0 kg/obyv./rok) a salátových okurek (+0,8 kg na 6,5 kg/obyv./rok). V roce 2024 se podle odhadu MZe a ÚZEI opětovně očekává snížení spotřeby čerstvé zeleniny na cca 86,9 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci čerstvé zeleniny se v roce 2024 snížila o 4,2 p. b. na 39,7 % v důsledku nižší domácí produkce a nárůstu dovozu.

Ceny zemědělských výrobců v meziročním porovnání klesly, index CZV u čerstvé zeleniny 2024/23 činil 98,1. Meziročně se nejrazantněji zvýšila CZV zejména u hlávkového červeného zelí (o 36,4 % na 11 993 Kč/t), květáku (o 34,6 % na 32 265 Kč/t), rajčat (o 31,8 % na 46 297 Kč/t) a salátových okurek (o 29,2 % na 30 891 Kč/t). Nejznatelnější snížení CZV bylo zaznamenáno u cibule (o 15,6 % na 11 363 Kč/t), mrkve (o 10,5 % na 9 788 Kč/t), česneku (o 8,6 % na 124 000 Kč/t) a salátů (o 5,3 % na 51 956 Kč/t).

Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2023 a 2024.

1) Údaje u bílého hlávkového zelí za únor až květen 2023 a 2024, červen 2024 a u cibule za květen a červen 2023 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2024 poklesly, index SC 2024/23 byl 99,8. Ze sledovaných druhů zeleniny jich pět zaznamenalo snížení a šest zvýšení indexu spotřebitelských cen. K nejvýraznějšímu poklesu cen došlo u cibule (-20,0 %), méně pak u rajčat (-7,6 %) a brokolice (-5,6 %). Nejvíce se navýšila SC u celeru (+12,5 %), salátových okurek (+8,9 %), česneku (+5,4 %) a bílého hlávkového zelí (+3,9 %).

V roce 2024 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. V rámci nového strategického plánu SZP bylo pro AEKO (dle NV č. 80/2023 Sb.) pro integrovanou produkci zeleniny podáno 96 žádostí na 7 069 ha v hodnotě 81,0 mil. Kč. Pro integrovanou produkci víceletých produkčních plodin (chřest, rebarbora a selský křen) byly podány 2 žádosti na 221 ha v hodnotě 2,5 mil. Kč. Na opatření ekologická produkce (dle NV č. 81/2023 Sb.) v rámci nového strategického plánu SZP bylo podáno 498 žádostí na 4 183 ha v hodnotě 79,0 mil. Kč.

V rámci intervence Investice do zemědělských podniků (33.73) bylo schváleno 139 žádostí v hodnotě 331,6 mil. Kč pro zelinářský sektor.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2024 vyplaceno v rámci dotačního programu 3. c Podpora testování množitelského materiálu (celkem za ovoce a zeleninu) 600,6 tis. Kč, 3. d Podpora tvorby rostlinných genotypů 20,0 mil. Kč, 9. A. b. 2) a 3) Podpora

pořádání seminářů, školení a výstav celkem 2,1 mil. Kč. Pěstitelé zeleniny spolu s pěstiteli brambor v roce 2024 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 4,0 mil. Kč.

Producenti zeleniny obdrželi mimořádnou finanční podporu zemědělského odvětví postiženého zvláštními problémy, které mají dopad na hospodářskou životaschopnost zemědělců v roce 2023, a to ve výši 48,1 mil. Kč. Ostatní podpory, které pěstitelé zeleniny využívali, jsou uvedeny v kapitole 2 Podpory agrárního sektoru a venkova a jeho podkapitolách, příp. v kapitole 8.1.6.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2024 ve výši 17 304 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 283,1 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 248,5 ha. Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2024 v ČR 79 % vinic větších než 5 ha, 11 % v rozmezí 1 až 5 ha, 2 % vinic od 0,5 do 1 ha, 3 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 5 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2024 nedošlo ve srovnání s rokem 2023 k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 5 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, plodné vinice zaujímaly více než dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 26 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Téměř tři čtvrtiny ploch vinic (73 %) byly v roce 2024 osázeny moštovými bílými odrůdami a více než jedna čtvrtina (27 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru i v roce 2024 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 425 ha), Ryzlink rýnský (1 277 ha), Müller Thurgau (1 237 ha) a Ryzlink vlašský (1 082 ha), z červených odrůd Frankovka (889 ha) a Svatovavřínecké (752 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2024 v ČR sklídilo z plochy 16,0 tis. ha plodných vinic celkem 69,3 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 4,32 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů nižší o 7,7 tis. t, tj. o 10,0 %. Průměrná cena čerstvých vinných hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 15 756 Kč/t.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2024 v ČR tvořil 18,9 %. Na výrobu růžového vína bylo užito 27,0 % sklizených modrých hroznů, tj. 5,1 % celkové produkce moštových hroznů. Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2024 pohybovala okolo 21,4 °NM (o 0,1°NM níže než minulý rok a o 0,6 °NM vyšší než desetiletý průměr). Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná cena moštových hroznů na úrovni 19,30 Kč/kg (meziročně vyšší o 1,90 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 20,10 Kč/kg a hroznů modrých 16,90 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 3,20 Kč/kg byl oproti předchozímu roku vyšší o 1,10 Kč/kg.

Celková hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla 1,52 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,04 mil. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2024

ve vinohradnictví ČR mimořádně ztrátový, stejně jako rok předchozí. V roce 2024 byla ztráta dle SV ČR 10,50 Kč/kg hroznů, což je o 1,00 Kč více než v roce 2023. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 590 tis. hl vína, tedy necelých 30 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2024 řešen vysokým dovozem, který činil podle předběžných údajů 1 596,75 tis. hl vína, tj. o 36,5 tis. hl více než v předchozím roce, v hodnotě 7,2 mld. Kč. Import tichého bílého vína byl ve výši 827,7 tis. hl, tj. 51,8 % celkového dovozu, za 2,2 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 69,2 %. Tichého červeného vína bylo dodáno 380,3 tis. hl, tj. 23,8 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 1,9 mil. Kč. U vína červeného mírně převažovalo víno lahvové, které bylo zastoupeno z 57,0 %. V roce 2024 byli největšími dodavateli vína Itálie, Německo, Francie, Španělsko, Maďarsko, a Slovensko.

V roce 2024 vývoz a reexport vína z České republiky stoupl na 57,2 tis. hl za 572,7 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 27,6 tis. hl v hodnotě 235,7 mil. Kč a červeného vína 16,9 tis. hl v hodnotě 234,7 mil. Kč. Celých 81,0 % exportovaného vína tvořilo víno lahvové. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko. Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2024 zhoršila jak v množstevním vyjádření na 1 539,5 tis. hl, tak i ve finančním vyjádření na 6,6 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2023 meziročně zvýšila o 0,6 l/obyv./rok na 20,5 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2024 se spotřeba vína mírně zvýšila.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	Meziroční index
Plocha plodných vinnic ²⁾	tis. ha	16,1	16,4	16,4	16,3	16,0	98,2
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	5,60	5,51	5,59	4,73	4,32	91,3
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	575	864	591	854	556	65,1
Výroba z domácí produkce ³⁾	tis. hl	725	720	760	640	590	92,2
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 717	1 719	1 631	1 561	1 597	102,3
Celková nabídka	tis. hl	3 017	3 303	2 982	3 055	2 743	89,8
Spotřeba ⁴⁾	tis. hl	2 058	2 616	2 046	2 458	2 044	83,2
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	95	96	82	41	57	139,0
Konečná zásoba k 31. 7. ^{4), 5)}	tis. hl	864	591	854	556	642	115,5
Celková poptávka	tis. hl	3 017	3 303	2 982	3 055	2 743	89,8
Soběstačnost ⁶⁾	%	35,2	27,5	37,1	26,0	28,9	2,8
Rentabilita bez dotací ^{3), 6)}	%	1,1	0,9	0,9	.	.	.

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2024/25 předběžný údaj.

5) Pro vinařský rok 2023/24 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Celní statistika MZe (s dopočty); SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Vinařský fond podporuje marketing vína, rozvoj vinařské turistiky a informuje veřejnost o vinohradnictví a vinařství. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé

uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2024 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 84,5 mil. Kč, z toho činila podpora státu 54,0 % a odvody za víno 28,0 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 64,0 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, 40,0 % bylo využito na komunikační kampaň.

V roce 2024 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, demonstrační farmy, podporu účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.

V roce 2023 došlo ke změnám souvisejícím se zavedením Strategického plánu SZP. Pěstitelé mohli čerpat podpory ze zdrojů EU v sekci přímých plateb, např. základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS) a její doplňková verze (DRP/CRIS), platba pro malé zemědělce, podpora mladých zemědělců nebo celofiremní ekoplatba (základní a prémiová). Dále mohli pěstitelé révy vinné využít sekci sektorových intervencí (dříve SOT) v rámci nichž mohli využít opatření Restrukturalizace s podopatřeními Změna odrůdové skladby vinice, Změna typu opěrné konstrukce nebo Technika zlepšující obhospodařování vinic. Vinaři pak mohli v rámci opatření Investice využít prostředky na nákup Lisu na hrozny, Filtru na víno, Speciální kvasné nádoby s aktivním potápěním matolinového klobouku nebo Dřevěného sudu nebo uzavřené dřevěné nádoby na výrobu vína o objemu nejméně 600 litrů. V rámci sekce Rozvoj venkova (dříve PRV) mohli vinohradníci a vinaři čerpat podporu na neprojektová opatření (např. Agroenvironmentálně-klimatická opatření nebo Ekologické zemědělství) a na projektové intervence, např. Investice do zemědělských podniků (33.73), Investice do zpracování zemědělských produktů (34.73) nebo Inovace při zpracování zemědělských produktů (51.77).

8.1.9 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. Na základě předběžného odhadu ČSÚ se produkce v roce 2024 oproti předchozímu roku mírně snížila o 1,0 % na hodnotu 4,8 mld. Kč, což by představovalo podíl 5,4 % na snížené rostlinné produkci v daném roce. Dne 13. 12. 2023 byla v tomto sektoru uznána první organizace producentů, a to CZ-FLORA, odbytové družstvo.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2024 finančně vzrostla oproti předchozímu roku jen nepatrně o 0,9 % na 2,80 mld. Kč. Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR v roce 2024 meziročně opět vzrostly u všech sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, růže velkokvětá, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena rovněž meziročně vzrostla.

Bilance zahraničního obchodu květinářských produktů zůstává i v roce 2024 výrazně pasivní, záporné saldo vzrostlo meziročně o téměř 13,0 % na 5,7 mld. Kč.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Ekvádor, Itálie, Slovensko, Kolumbie, Keňa a Polsko. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Bulharska, Rakouska, Maďarska a Polska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	4 633,0	5 368,0	5 690,0	5 804,0	6 560,0	113,0
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	797,0	869,0	721,0	732,0	837,0	114,3
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-3 836,0	-4 499,0	-4 969,0	-5 072,0	-5 723,0	112,8

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

Okrasné školkařství

Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2024 dle Svazu školkařů ČR činila 1 181 ha, což je meziroční pokles o 111 ha.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků byly i v roce 2024 Nizozemsko, Německo, Itálie, Polsko a Slovensko. Vývoz školkařských výpěstků z ČR v roce 2024 mírně vzrostl (o 6,7 %). Byl realizován především na Slovensko, dále do Polska, Maďarska, Německa a Rumunska.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	1 077,5	1 268,1	1 428,4	1 397,6	1 530,9	109,5
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	194,3	216,8	209,4	272,0	290,3	106,7
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-883,2	-1 051,3	-1 219,0	-1 125,6	-1 240,6	110,2

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

Ovocné školkařství

Podle údajů ÚKZUZ se produkce ovocných výpěstků snížila v roce 2024 na 11,3 mil. ks (tj. snížení o 26,6 %). Nejvíce se v roce 2024 vyprodukovalo opět jahodníku (7,7 mil. ks, tj. 68,1 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce jabloní (988,9 tis. ks), brusnice (686,1 tis. ks), maliníku (345,8 tis. ks) a slivoní švestek (261,0 tis. ks).

Tradičními dovozci do ČR jsou Nizozemsko, Německo, Itálie, Maďarsko, Polsko a Rakousko, export byl realizován především do Itálie a na Slovensko, dále pak do Maďarska, Rakouska a Bulharska.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	46,87	72,65	119,17	97,08	75,65	77,9
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	82,21	130,72	183,23	125,16	119,54	95,5
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	35,34	58,07	64,06	28,08	43,89	156,3

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2024 se pěstební plocha meziročně zvýšila o 9,1 % na 6 808 ha. Produkce dosáhla 5,2 tis. t (tj. meziroční nárůst o 16,3 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,76 t/ha (tj. meziroční nárůst o 7,0 %). Z toho na 22,5 % plochy (1 529 ha) byl pěstován kmín kořený, jehož pěstební plocha se meziročně zvýšila o 43,2 %.

Bilance zahraničního obchodu LAKR je dlouhodobě záporná v objemovém i finančním vyjádření. Mezi hlavní dovážené komodity patří paprika, zázvor a pepř. Mezi nejvýznamnější dovozce patří Španělsko, Vietnam, Čína, Polsko, Ukrajina a Slovensko.

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2024 vyvezeno pouze 621 t (meziroční pokles o 57,2 %) v hodnotě 43,8 mil. Kč. Je dodáván především do Polska, Slovenska, Rakouska, Maďarska a Německa.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit**8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso****Mléko**

Objem nákupu mléka v EU 27 se v roce 2024 proti předchozímu roku mírně zvýšil. Podle EK bylo mlékárnami nakoupeno 145,5 mil. t, což je meziročně o 0,75 % (1,08 mil. t) více. Meziroční růst produkce Unie byl však výsledkem výraznějších meziročních poklesů či růstů produkce v některých členských zemích. Roční objem nákupu vzrostl nejvíce v Polsku (o 0,5 mil. t), v Itálii (o 0,4 mil. t) a ve Francii (o 0,3 mil. t), což byl růst v rozmezí od 3,9 % (v Polsku) přes 3,1 % (v Itálii) po 1,3 % (ve Francii). Naopak objem nákupu nejvýrazněji klesl v Německu a v Nizozemsku (o 0,3 mil. t, resp. o 0,2 mil. t). Největší procentní růst nastal v Estonsku, Maďarsku, Rumunsku, Rakousku a v Polsku, kde se růst pohyboval od 5,7 % do 3,9 %. Celkově zaznamenaly procentní nárůst produkce zejména země EU 12, neboť s výjimkou Rakouska a minoritní Malty se na prvních sedmi příčkách procentního růstu umístily země této skupiny EU. Vývozy komoditních výrobků klesly s výjimkou sýrů a kondenzovaných mlék, jejichž vývoz stagnoval. Podle AMI vývoz SPM do třetích zemí klesl o 20,0 % na 208 tis. t, vývoz SOM o 7,5 % na 717 tis. t a obdobně tomu bylo i u vývozu másla, jehož objem vývozu klesl o 3,8 % na 276 tis. t. Pro jmenované komoditní výrobky s nízkou přidanou hodnotou (sušená mléka a máslo) bylo typické zvýšení či udržení objemu

vývozu do tradičních destinací s velkým objemem vývozu, zatímco odběr ochabl zejména v méně významných regionech. Vzrostly tak vývozy SOM do Alžírsko, Egypta a Filipín, vývozy másla do USA, Spojeného království a Číny i vývoz SPM do Číny a k tomu se udržel vývoz do Ománu. Stagnace vývozu sýrů byla ovlivněna zejména poklesem vývozu do Japonska a růstem odbytu do USA. Celkový dovoz Číny z EU u většiny sledovaných komoditních výrobků klesl v rozmezí od 3 % (u sýrů) až do 33 % (u SPM). Průměrná roční CZV mléka v EU podle EK dosáhla 48,41 €/100 kg (12,49 Kč/l), což je meziroční růst o 1,45 €/100 kg (3,0 %). V přepočtu na koruny vůči € vzrostla cena meziročně o 0,37 Kč/l.

V ČR stagnovaly stavy dojníc, výroba mléka však vlivem dalšího zvýšení mléčné užitkovosti vzrostla, nicméně současně vzrostl i vývoz mléčné suroviny. Mlékárny v ČR tak z růstu výroby vytěžily jen částečně. Průměrné stavy dojníc dosáhly 361,5 tis. ks, což je meziročně o 0,1 % méně, avšak výroba vzrostla o 2,3 % na 3,5 mld. l. Průměrná mléčná užitkovost ve výši 9 573,5 l/dojnici/rok vzrostla meziročně o 221,6 l (o 2,4 %), což je zřejmě reflexe vysoké tržní ceny mléka a známka dalšího zvýšení intenzity produkce. S ohledem na významný podíl kombinovaného plemene v celkovém stádě je zřejmé, že v ČR převažují vysokointenzivní chovy.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni, zejména na úkor ostatních plemen a kříženek. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2023/24 (říjen-září) sledováno zhruba 95 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 287,6 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 61,6 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 34,3 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 4,1 %. V této kategorii dominovaly kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen, z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu 3,9 tis. ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Na základě nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům byla pro rok 2024 stanovena platba ve výši 3 572,80 Kč/ks krávy s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora příjmu vázaná na produkci (CIS). Do 30. 6. 2024 bylo z nároku na platbu VCS za rok 2023 proplaceno 1 706 žádostí v celkové výši 1 231,3 mil. Kč. Ke stejnému datu bylo podáno 1 680 žádostí o platbu CIS za rok 2024 s celkovým požadavkem ve výši 1 243,2 mil. Kč.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 70/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření dobré životní podmínky zvířat, účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, podali žádosti o kompenzační platbu v celkové částce 590,2 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému BISS na plochu obhospodařované půdy, doplňkové redistribuční platby pro udržitelnost (DRP/CRISS) a dalších typů plateb týkajících

se klimatu a životního prostředí, případně mladých a malých zemědělců. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.2.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.3. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci školního projektu „Mléko do škol“. Ve školním roce 2023/24 bylo do projektu aktivně zapojeno 9 schválených žadatelů, 3 zpracovatelské podniky a 529 673 žáků 1. stupně základních škol. Podpora dodávek mléčných produktů činila celkem 152,2 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se zúčastnilo 529 673 žáků a tato část programu byla podpořena celkovou částkou 15,5 mil. Kč. Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 254,20 Kč, v březnu 2024 však byl navýšen na 257,70 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 34,00 Kč na jednoho žáka. Na propagaci a hodnocení bylo vynaloženo 0,8 mil. Kč.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	357,8	361,5	357,9	361,9	362,5	100,2
Průměrná roční užitkovost	l/ks	8 892,8	8 915,7	9 084,3	9 351,8	9 573,5	102,4
Výroba	mil. l	3 181,8	3 222,9	3 251,4	3 383,9	3 460,4	102,3
Tržní produkce	mil. l	3 083,8	3 124,2	3 160,9	3 287,5	3 360,4	102,2
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	72,3	68,9	80,9	67,3	63,5	94,4
Nákup mléka	mil. l	2 614,3	2 645,0	2 665,8	2 694,7	2 758,0	102,3
Dovoz	mil. l	1 065,5	1 111,9	1 094,6	1 218,1	1 316,4	108,1
Celková nabídka	mil. l	3 752,1	3 825,8	3 841,3	3 980,1	4 137,9	104,0
Domácí spotřeba	mil. l	2 387,2	2 393,0	2 332,1	2 364,2	2 409,9	101,9
Vývoz ²⁾	mil. l	1 296,0	1 352,0	1 441,8	1 552,4	1 652,7	106,5
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celková poptávka	mil. l	3 683,2	3 745,0	3 774,0	3 916,6	4 062,6	103,7
Konečná zásoba	mil. l	68,9	80,9	67,3	63,5	75,3	118,6
Míra soběstačnosti ⁷⁾	%	133,3	134,7	139,4	143,1	143,6	0,5
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	77 304	83 524	103 458	106 463	106 870	100,4
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	8 902	9 182	9 346	9 683	9 848	101,7
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,68	9,10	10,20	10,12	9,99	98,7
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	8,52	9,07	11,67	11,19	11,33	101,3
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	8 600	7 759	7 553	6 727	7 315	108,7
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	9 722	8 705	8 805	7 705	8 680	112,7
Podpory celkem	Kč/dojnici	18 322	16 464	16 358	14 432	15 995	110,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,97	0,84	0,81	0,69	0,74	106,9
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	1,09	0,94	0,94	0,80	0,88	110,8
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	2,06	1,77	1,75	1,49	1,62	109,0
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-1,85	-0,29	14,40	10,57	13,41	2,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	9,27	9,31	22,32	17,44	20,85	3,4
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	10,72	10,44	23,63	18,44	22,24	3,8
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	21,85	19,71	31,55	25,30	29,67	4,4
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	8,52	9,02	11,38	10,93	11,33	103,7
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	8,93	9,77	13,42	11,60	11,93	102,8

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2024 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2024 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VDJ přežvýkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV mlékárny v ČR; pramen resortní statistika Mlék (MZe) 6-12.

9) CZV EU - pramen EK.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), B. Vona (MZe)

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 3 360,4 mil. l, což je meziroční růst o 2,2 % a současně 97,1% podíl na celkové výrobě mléka. Množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činilo podle evidence SZIF celkem 3 356,444 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 16,859 tis. t. Objem dodávek ke zpracování byl vykázan meziročně o 1,9 % vyšší, ale přímý prodej klesl o 33,0 %. Pokračovala koncentrace výroby mléka, neboť i přes zvýšení objemu prodaného mléka opět klesl počet registrovaných

producentů pro prodej ke zpracování i počet producentů s přímým prodejem. K 31. 12. 2024 bylo evidováno 1 287 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 401 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 3 268,2 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 758,0 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl po přepočtu na litry 21,4 % domácí tržní produkce.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2024 registrováno celkem 66 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 42 mlékáren. Zbytek tvořilo 24 odbytových organizací, z nichž 19 jich bylo současně uznanými organizacemi producentů. Objem mléka prodaný odbytovými organizacemi i organizacemi producentů dále posílil, ale jeho podíl na celkovém prodeji mléka ke zpracování byl meziročně nepatrně nižší. Uzané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 563,5 tis. t mléka, což je 76,3 % množství dodaného k dalšímu zpracování. K tomu bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací 142,8 tis. t mléka. Celkem bylo prodáno prostřednictvím uznaných organizací producentů a odbytových organizací 2 706,3 tis. t mléka, tj. 80,6 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva MLÉKO.CZ družstvo, Mlékařské a hospodářské družstvo JIH a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy v celkové výši 1 560,3 tis. t mléka, tj. 46,5 % objemu ke zpracování.

Ve zpracovatelském průmyslu byla celková struktura výroby odrazem nižšího obsahu tuku v syrovém mléce a zvýšeného zájmu o sýry, což se v důsledku projevilo v růstu cen výrobků bohatých na obsah tuku. Sýrů a tvarohů bylo vyrobeno 191,2 tis. t, což je meziročně o 13,3 tis. t (7,5 %) více. Z toho 132,1 tis. t bylo sýrů přírodních a 14,2 tis. t sýrů tavených. Tvarohů bylo vyrobeno 44,9 tis. t, což je meziroční růst o 6,6 %. Výrazně vzrostla i výroba SPM; vyrobené množství 12,6 tis. t znamenalo meziroční přírůstek o 24,0 %. Zvýšená konverze syrového mléka do sýrů a SPM předčila růst nákupu mléka, což se projevilo v poklesu výroby SOM. Roční výroba dosáhla 14,8 tis. t SOM, což je meziroční pokles o 14,2 %. Výroba másla též vzrostla, nicméně s ohledem na historicky nejvyšší cenu na mezinárodních trzích a z důvodu využití tuku do zvýšené výroby sýrů však nebyl růst výroby másla nijak extrémní. Celkem bylo vyrobeno 34,0 tis. t másla, což je meziročně o 1,9 tis. t (5,9 %) více. Ve struktuře čerstvých výrobků nastaly spíše mírné změny. Mírně klesla výroba čerstvých konzumních mlék (o 3,4 %) a současně mírně vzrostla výroba smetan (o 2,4 %). Objem výroby jogurtů stagnoval, ale výroba ostatních kysaných výrobků bez podmásli vzrostla o 10,3 %. Vývoj průměrných CPV sledovaných mlékárenských výrobků byl velmi různorodý. Enormní růst CPV másla reagoval na jeho nedostatek na mezinárodních trzích. V ČR dosáhla průměrná CPV másla ve spotřebitelském balení 182,36 Kč/kg, což je meziročně o 36,54 Kč/kg (25,1 %) více a současně historicky nejvyšší evidovaná cena zpracovatelů. Také zvýšená poptávka po sýrech se odrazila

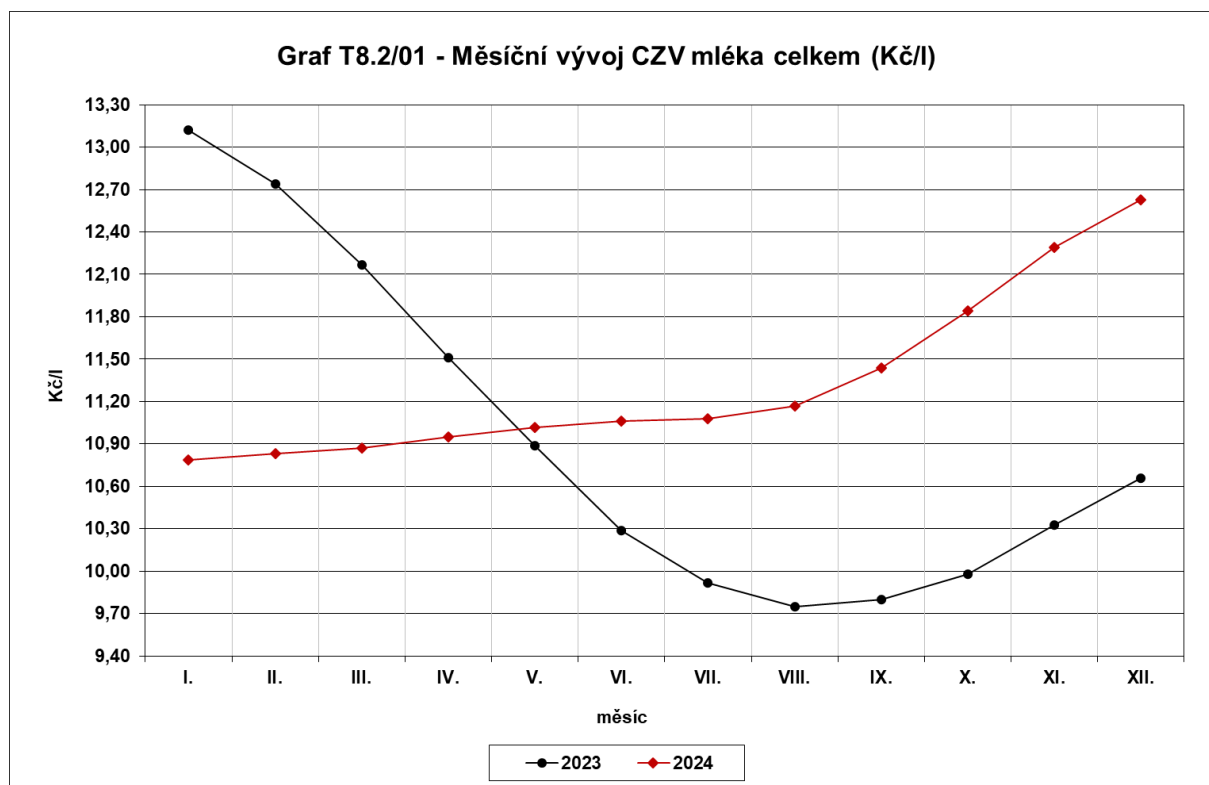
v růstu jejich ceny. CPV sýrů eidamského typu o tučnosti 40 % až 45 % dosáhla 130,27 Kč/kg, což je meziroční růst o 3,5 %. Průměrná CPV nízkotučných sýrů eidamského typu (s obsahem tuku 20 % až 30 %) činila 104,85 Kč/kg, což je meziročně o 10,7 % více. Naopak ceny tvarohů a čerstvých konzumních mlék klesly v rozmezí od 3,9 % do 5,0 %.

V zahraničním obchodu s mlékárenskými výrobky bylo na straně vývozu i dovozu dosaženo meziročně vyšších hodnot. Saldo zahraničního obchodu s mlékárenskými výrobky bez másla v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 336,3 mil. l. Příznivě se vyvíjel obchod se sýry, jichž se meziročně vyvezlo více a dovezlo méně. Čerstvých sýrů a tvarohů bylo vyvezeno 101,0 tis. t, což je meziročně o 12,0 tis. t (13,5 %) více. Celkem 39 % vývozu čerstvých sýrů a tvarohů směřovalo do Itálie, dalšími vývozními destinacemi bylo Slovensko a Polsko s podílem ve výši 25 %, resp. 16 %. Dovoz čerstvých sýrů a tvarohů dosáhl 111,8 tis. t, tj. meziročně o 4,4 tis. t (4,1 %) více a záporné saldo se tak meziročně zlepšilo o 7,7 tis. t. Dále se zvýšil vývoz kysaných výrobků vyjma jogurtů (o 2 tis. tj. o 9,7 %) a syrovátky (o 16 tis. t, tj. o 17,9 %), ovšem vývozy řady dalších sledovaných výrobků klesly, z toho výrazně zejména vývoz výrobků s vyšším obsahem tuku, tedy smetan (o 6,0 tis. t, tj. o 32,0 %). Klesl však i vývoz SOM o 4,3 tis. t (30 %), jehož výroba byla meziročně značně nižší. Balance obchodu s máslem se dále nepatrně zhoršila a jeho netto dovoz dosáhl 21,9 tis. t, což jsou téměř dvě třetiny domácí produkce. Zvýšení dovozu másla a pokles vývozu smetan patrně souvisí s vyšší domácí výrobou sýrů, kam byl tuk zapracován. Dovoz vzrostl téměř u všech hlavních mlékárenských výrobků, z toho u některých výrazně, výjimku tvořila jen syrovátka a SPM. Smetan bylo dovezeno 17,6 tis. t a konzumních mlék 83,6 tis. t, což je meziročně o 30,7 %, resp. o 88,7 % více. Meziročně směřovali zemědělci a zpracovatelé více suroviny zahraničním zpracovatelům, v roce 2024 bylo vyvezeno o 13,9 tis. t (1,9 %) syrového kravského mléka více než v předchozím roce.

Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka se zvýšila o 1,9 %. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 54,6 %, podíl vývozu na tržní výrobě 49,2 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykázaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 historicky nejvyšší úrovně 11,36 Kč/l, což je o 0,39 Kč/l (3,6 %) více než v předchozím roce. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,83 %, resp. 3,47 %. V průběhu celého roku CZV mléka vzrůstala. Z lednové hodnoty 10,79 Kč/l se v prosinci dostala na 12,63 Kč/l, což je růst o 1,84 Kč/l. Tahounem ceny syrového mléka na trhu byla zejména vysoká cena másla. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 11,48 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 11,33 Kč/l a převýšila tak predikované náklady, které se odhadují ve výši 9,99 Kč/l. K ceně mléka však chovatelé dle odhadu obdrželi v přepočtu 1,62 Kč/l formou přímých a nepřímých podpor. Odhaduje se, že náklady na nakupovaná krmiva meziročně klesly, ale výroba vlastních krmiv byla dražší. Podíl nákladů na

krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 40,1 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,6 %. Vlivem vysoké průměrné CZV mléka a odhadovaného poklesu nákladů však podle předběžného odhadu ÚZEI dosáhli chovatelé v ČR v průměru 13,4% nákladové rentability. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 29,7 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Rok 2024 byl v odvětví hovězího a telecího masa v EU charakterizován pokračujícím trendem snižování celkových stavů skotu včetně krav. Výroba naproti tomu meziročně vzrostla v důsledku navýšení porážek jatečných zvířat, na kterých se hlavní měrou podílelo Polsko. Ačkoli objem vývozu meziročně nepatrně klesl, zatímco dovozy mírně stouply, zůstala bilance zahraničního obchodu výrazně kladná. Trvalá poptávka po hovězím masu na globálním trhu podpořila další růst exportních cen hovězího masa, což se příznivě promítlo do vývoje cen jatečného skotu téměř ve všech členských zemích EU.

Stavy skotu v roce 2024 opět meziročně klesly a pokračovaly v trendu, který byl v Evropské unii nastartován v roce 2016. Během posledních pěti let (2020–2024) tak ubylo v celé EU 27 celkem 4,7 mil. ks skotu. Podle Eurostatu bylo ke konci roku 2024 chováno v členských zemích celkem 71,8 mil. ks skotu, tj. meziročně méně o 2,6 % (o 1,9 mil. ks). K úbytku zvířat došlo, až na výjimky (ČR, Maďarsko, Chorvatsko), ve všech členských zemích. Největší podíl na něm měly z chovatelsky nejvýznamnějších zemí Nizozemsko (-5,3 %), Itálie

(-3,9 %), Německo (-3,5 %), Irsko (-3,3 %), Francie (-2,2 %) a Španělsko (-1,9 %), kde klesly stavy skotu souhrnem o 1,5 mil. ks. Obdobný vývojový trend byl zaznamenán také v chovech krav celkem. V roce 2024 bylo v EU 27 chováno celkem 29,3 mil. ks krav celkem, což meziročně znamenalo pokles o 3,0 % (téměř o 1,0 mil. ks). Nejvýraznější propad zaznamenalo Polsko (-12,3 %, tj. o 295 tis. ks), a to z důvodů přestavby stáda dojnic. Z ostatních chovatelsky významných zemí klesly stavy krav v Irsku (-3,4 %), Německu (-2,9 %), Itálii (-2,8 %), Nizozemsku (-2,3 %) a ve Španělsku (-2,0 %).

Úbytek stavů skotu v EU 27 byl provázen zvýšenou nabídkou jatečných zvířat. V roce 2024 bylo v Unii poraženo celkem 22,3 mil. ks jatečného skotu, což představovalo zvýšení o 1,9 % (o 0,4 mil. ks). Za hlavní důvody nárůstu porážek lze považovat relativně vysoké ceny jatečných zvířat v kombinaci s nedostatkem krmiva kvůli suchu v některých regionech. Z producenty významných členských zemí byl zaznamenán prudký nárůst porážek v Polsku, a to o 12,3 % (o 401 tis. ks). Více skotu bylo poraženo také v Belgii (o 4,9 %), Itálii (o 2,8 %) a Irsku (o 1,9 %). Naproti tomu úbytek porážek byl evidován především ve Francii, Dánsku, Rakousku, Nizozemsku a Maďarsku. Přírůstek nabídky jatečného skotu se odrazil ve zvýšené výrobě hovězího a telecího masa. V EU 27 bylo v roce 2024 vyprodukováno celkem 6,6 mil. t hovězího masa, což bylo proti roku 2023 více o 3,0 % (o 0,2 mil. t). Z producenty významných zemí se na růstu výroby podílelo především Polsko (zvýšení o 23,8 %, tj. o 123 tis. t), dále Itálie (+6,3 %), Belgie (+3,9 %), Portugalsko (+3,4 %) a Španělsko (+2,3 %). Naopak ke snížení došlo zejména v Maďarsku (-2,8 %) a Dánsku (-2,0 %). Spotřeba hovězího masa v EU 27 v roce 2024 podle odhadu EK meziročně klesla jen nepatrně (o 0,2 kg/obyv./rok) a dosáhla 9,6 kg/obyv./rok (tj. 13,7 kg v mase na kosti). Odhadovaná míra soběstačnosti dosáhla 107 %.

Vývoj cen jatečného skotu v EU 27 byl ovlivněn jak rostoucími cenami hovězího masa na globálním trhu, tak i exportní poptávkou po hovězím mase. V roce 2024 se v EU 27 průměrná CZV mladých jatečných býků tř. R3 v meziročním porovnání zvýšila o 4,2 % (o 21,1 €/100 kg j. hm) na 518,0 €/100 kg j. hm. (tj. 13 011 Kč/100 kg j. hm.). K nárůstu došlo především v Německu (o 6,9 %), Nizozemsku (o 7,4 %), Rakousku (o 5,4 %), Španělsku (o 4,9 %) a v Polsku (o 5,1 %). Pokles CZV byl zaznamenán např. v Dánsku (o 3,5 %) a Belgii (o 3,6 %).

EU vyvezla do třetích zemí 1,05 mil. t hovězího masa včetně živého skotu. Ve srovnání s rokem 2023 se jednalo o mírné snížení (o 0,8 %), avšak v jednotlivých regionech byl vývoj rozdílný. Největším vývozcem bylo opět Irsko s 30% podílem z celkového unijního vývozu. Meziročně zvýšila tato země export o 4 %. Následovaly Polsko a Španělsko, které vyvezly meziročně více o 11 %, resp. o 15 %. Vývoz omezily naopak Francie a Německo (o 2 %, resp. o 8 %). Předním odběratelem byla Velká Británie s podílem 35 % objemu z celkového unijního vývozu: Meziročně však EU omezila vývoz na britský trh o 5 %. Do Turecka, které je druhým největším evropským odběratelem, zvýšila EU meziročně prodej o 29 %. EU meziročně zvýšila

dovoz hovězího masa včetně živého skotu o 8,5 % na 314,1 tis. t. Nejvýznamnějším dodavatelem byla Velká Británie, odkud pocházelo 98 tis. t, což představovalo proti roku 2023 nárůst o 2,4 %. Dovoz hovězího masa od významných a tradičních obchodních partnerů EU (Brazílie, Argentina a Uruguay), se meziročně zvýšil souhrnně o 4,3 % na 154 tis. t. Tyto tři země se na dovozu do EU podílely téměř 50 %.

V České republice byl rok 2024 v odvětví hovězího a telecího masa charakterizován mírným nárůstem stavů skotu a hrubé výroby, ale poklesem počtu poražených jatečných zvířat. Ceny zemědělských výrobců proti roku 2023 výrazně vzrostly, přesto došlo ke zvýšení bilanční spotřeby hovězího masa a k dalšímu posílení nejen vývozu, ale i dovozu.

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v roce 2024 v rámci Strategického plánu SZP 2023+ opět podporován ze zdrojů EU, a to prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity (CIS). U dobrovolné podpory vázané na produkci byla v roce 2024 stanovena sazba na 1 ks masného telete narozeného v období od 1. 3. 2023 do 29. 2. 2024, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM s minimálně 50% podílem krve masného plemene a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemenů, ve výši 3 385,20 Kč. O tuto platbu požádalo 6,3 tis. chovatelů pro 177,3 tis. ks telat (podrobněji viz kap. 2.2.).

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Chovem skotu se podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat k 31. 12. 2024 zabývalo celkem 17,5 tis. podniků. Téměř 58 % z celkové populace skotu bylo chováno v 711 podnicích s počtem zvířat nad 500 tis. ks/podnik. Na chov krav BTPM se zaměřovalo celkem 8,4 tis. podniků s tím, že 68 % z celkových stavů bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

V České republice proti většině členských zemích EU stavy skotu celkem meziročně vzrostly. Podle údajů ČSÚ⁹² bylo k 31. 12. 2024 u nás chováno celkem 1 397,4 tis. ks skotu, což v meziročním porovnání představovalo 2,0% přírůstek (tj. o 27,8 tis. ks). Stavy krav celkem stouply o 2,0 % (o 11,1 tis. ks) na 579,6 tis. ks, z toho stavy krav BTPM vzrostly o 4,2 % (tj. o 8,8 tis. ks) na 219,6 tis. ks, zatímco počet dojených krav se zvýšil pouze o 0,7 % na 360,0 tis. ks. Česká republika se v roce 2024 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27 necelými 2,0 %.

Hrubá výroba hovězího a telecího (prodej živých zvířat ze zemědělských podniků) meziročně vzrostla o 3,7 % (tj. o 3,4 tis. t) a dosáhla 95,4 tis. t j. hm. (176,6 tis. t ž. hm.). Byla pozitivně ovlivněna stabilním počtem stavů skotu.

Ačkoli hrubá výroba hovězího a telecího masa vzrostla, čistá produkce (výroba masa zpracovatelského průmyslu) naopak meziročně klesla o 1,4 tis. t j. hm. na 68,8 tis. t j. hm. To bylo způsobeno nižším počtem poraženého skotu spolu s jeho nižší průměrnou porážkovou

92 ČSÚ Chov skotu – druhá polovina roku 2024.

hmotností. Podle údajů SVS bylo v ČR poraženo celkem 240,2 tis. ks jatečného skotu, což proti roku 2023 představuje snížení o 3,5 tis. ks, tj. o 1,4 %. Jatečné krávy se na celkovém počtu porážek podílely 49 %, jateční býci 36 %, jalovice 13 % a telata 3 %. Porážky jatečných býků včetně volů meziročně klesly o 7,9 %, tj. o 7,4 tis. ks, zatímco počty poražených jatečných krav a jalovic se zvýšily o 2,4 %, resp. o 4,5 %. Dle ČSÚ dosáhla průměrná porážková hmotnost jatečných býků 683 kg ž. hm./ks (meziroční zvýšení o 2,5 kg/ž. hm.). Průměrná porážková hmotnost jatečného skotu meziročně klesla o 1 kg na 577 kg ž. hm./ks.

Bilanční spotřeba hovězího a telecího masa dosáhla 147,1 tis. t j. hm., což byla nejvyšší úroveň za posledních pět let. Průměrná roční spotřeba na obyvatele proti roku 2023 mírně vzrostla (o 0,1 kg) na odhadovaných 9,4 kg/rok. Míra soběstačnosti se v komoditě hovězí a telecí maso meziročně zhoršila o 3,8 p. b na 126,0 %, neboť spotřeba zaznamenala v porovnání s výrobou vyšší růst.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ³⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem ²⁾	tis. ks	1 404,1	1 406,4	1 390,5	1 369,6	1 397,4	102,0
z toho - krávy celkem	tis. ks	585,9	585,9	579,2	568,5	579,6	102,0
z toho - krávy BTM	tis. ks	226,0	227,2	222,5	210,8	219,6	104,2
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	1,010	1,010	0,969	1,018	1,018	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	2,7	2,6	2,9	3,1	3,0	96,8
Výroba	tis. t j. hm.	89,1	89,0	91,9	92,0	95,4	103,7
Dovoz ⁴⁾	tis. t j. hm.	40,9	44,3	43,1	46,3	48,7	105,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	132,7	135,9	137,9	141,4	147,1	104,0
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	72,0	73,2	72,4	70,9	75,7	106,8
Vývoz ⁴⁾	tis. t j. hm.	58,1	59,9	62,4	67,5	68,4	101,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	130,1	133,1	134,8	138,4	144,1	104,1
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	2,6	2,9	3,1	3,0	3,0	100,0
Soběstačnost ⁵⁾	%	123,8	121,6	126,9	129,8	126,0	-3,8
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrm býků ⁶⁾	Kč/kg ž. hm.	67,44	71,34	82,87	80,75	82,34	102,0
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	44,72	46,85	57,30	57,67	64,57	112,0
Podpory přímé - DT 20. E, PVP, zelená nafta, podpora pojištění	Kč/ks	1 265	1 425	1 346	1 541	1 448	94,0
Podpory nepřímé - krmiva VCS (CIS) bílkovinné plodiny, SAPS (+ greening), BISS+celofar. ekoplatba, CRISS, PVP na z.p. krmné plodiny, LFA (ANC) platby (TTP nebo z.p.), AEKO na TTP, zelená nafta RV, podpora pojištění (krmné plodiny)	Kč/ks	9 091	8 946	9 897	9 336	9 800	105,0
Podpory celkem	Kč/ks	10 356	10 372	11 243	10 877	11 247	103,4
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,96	2,22	2,09	2,32	2,18	94,0
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	14,12	13,94	15,38	14,06	14,76	105,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	16,09	16,17	17,47	16,38	16,94	103,4
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-33,69	-34,33	-30,86	-28,58	-21,58	7,0
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-30,78	-31,22	-28,33	-25,71	-18,93	6,8
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-12,75	-14,79	-12,30	-11,17	-3,66	7,5
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	-9,83	-11,66	-9,77	-8,30	-1,01	7,3
Cena EU jateční býci ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	353,36	394,00	495,00	496,85	517,98	104,3
Cena ČR jateční býci ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	315,42	344,50	419,46	464,00	480,30	103,5

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Stavy skotu celkem a krav roky 2020–2021 k 1. 4., roky 2022–2024 k 31. 12.

3) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

4) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2024 odhad.

7) Cena = CZV býci R3 na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 31. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Klábík, M. Abrahamová (ÚZEI), V. Ravová (MZe)

Celková bilance zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa byla ve finančním vyjádření tradičně aktivní a dosáhla 2,4 mld. Kč. V porovnání s rokem 2023 došlo k jejímu zlepšení o 0,42 mld. Kč.

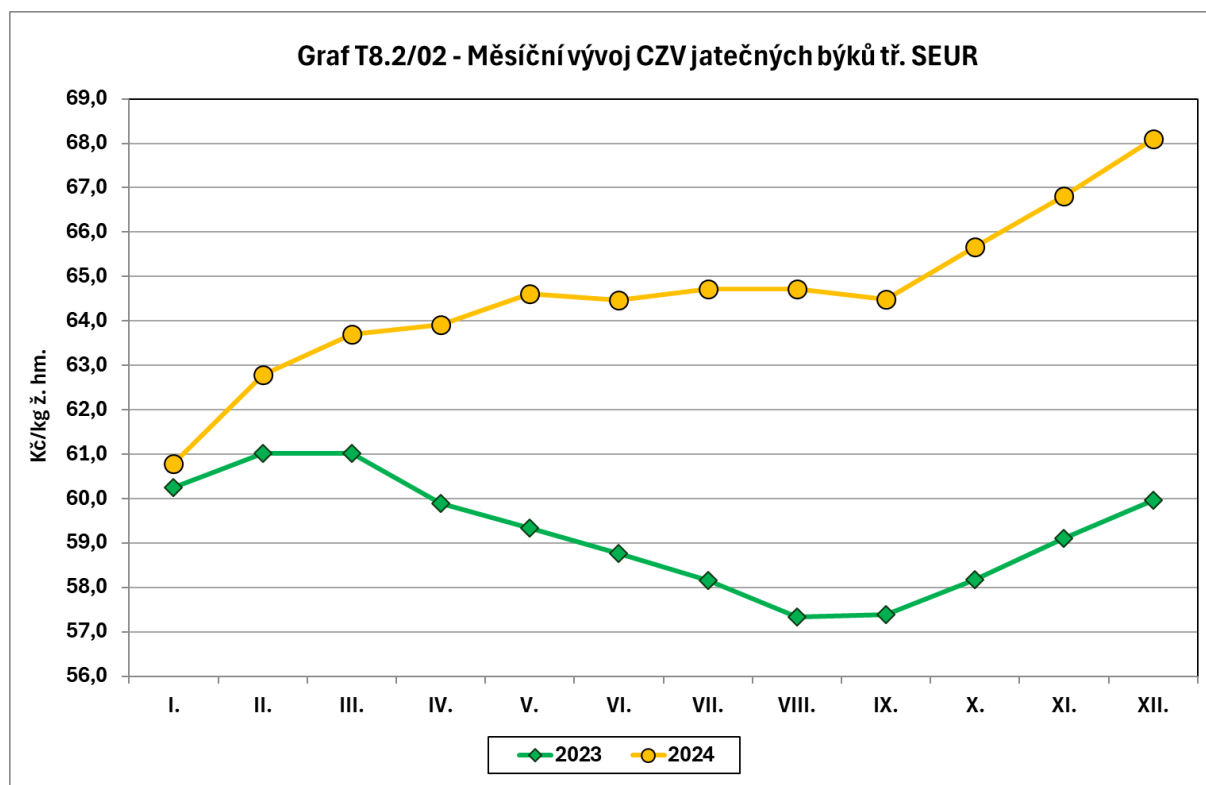
Český zahraniční obchod s živým skotem vykázal v roce 2024 opět aktivní bilanci, která dosáhla 7,2 mld. Kč. Meziročně došlo k jejímu zlepšení o 1,0 mld. Kč především vlivem dalšího nárůstu vyvezených živých zvířat za vyšší cenu. Celkem bylo exportováno rekordních 276,2 tis. ks skotu, což znamenalo proti roku 2023 nárůst o 10,0 tis. ks. Nejvíce se na vývozu podílela jatečná zvířata (33,3 %) a telata do 80 kg ž. hm. (32,1 %). Skot byl tradičně prodáván do členských zemí EU, z nichž dominovala Itálie, Rakousko, Chorvatsko, Polsko a Belgie, kam směřovalo téměř 71,6 % (tj. 197,7 tis. ks) z celkového vývozu. Ze třetích zemí, které odebraly pouze 5,3 % z počtu vyvezených zvířat, dominovalo Turecko s 8,7 tis. ks, jehož podíl z vývozu skotu České republiky představoval 3,2 %. Dovoz živého skotu byl v porovnání s vývozem opět zanedbatelný a vykázal meziroční pokles o 0,2 tis. ks na 2,8 tis. ks. Hlavním dovozcem bylo Lotyšsko, odkud pocházelo 60 % zvířat (1,7 tis. ks), druhé v pořadí bylo Slovensko s 0,8 tis. ks.

Zahraniční obchod s hovězím a telecím masem vykazuje v objemovém i finančním vyjádření dlouhodobě pasivní bilanci, která v roce 2024 dosáhla -31,7 tis. t, resp. -4,7 mld. Kč, což představuje meziroční prohloubení o 2,8 tis. t, resp. 0,6 mld. Kč. Celkem bylo do ČR importováno 48,1 tis. t hovězího a telecího masa v hodnotě 7,12 mld. Kč. V porovnání s rokem 2023 to představovalo nárůst o 2,7 tis. t a o 0,81 mld. Kč. K nejvýznamnějším dodavatelům patřily tradičně země EU, především Polsko, Nizozemsko, Německo, Irsko a Rakousko, které se souhrnně podílely na dovozu hovězího masa do ČR více než 76 %. Importy ze třetích zemí nebyly pro ČR významné, neboť se na objemu celkových nákupů podílely necelými 6 %. K nejvýznamnějším dodavatelům z nich patřila Argentina a Brazílie. Vývoz hovězího a telecího masa meziročně klesl o 0,53 tis. t na 16,0 tis. t, jeho celková hodnota se však zvýšila o 0,17 mld. Kč na 2,32 mld. Kč. Předními odběrateli bylo tradičně Slovensko, Nizozemsko, Rakousko a Polsko téměř s 90% podílem na celkovém vyvezeném objemu.

CZV jatečného skotu zaznamenala v roce 2024 rekordní úroveň. Hlavním důvodem byla příznivá cena na evropském trhu, dobrá poptávka na tuzemském trhu a trvalý zájem o živý skot v zahraničí. Průměrná CZV skotu celkem podle TIS^{ČR}SZIF meziročně vzrostla o 7,5 % vlivem nárůstu cen jatečného skotu ve všech kategoriích. Nejvíce posílila CZV jatečných býků tř. SEUR, a to meziročně o 9,0 %, tj. o 5,31 Kč/kg ž. hm. na 64,51 Kč/kg ž. hm. V porovnání s pětiletým průměrem byla vyšší o 12,80 Kč/kg ž. hm. CZV jatečných krav tř. EUR se meziročně zvýšila o 8,8 % (o 4,22 Kč) na 52,34 Kč/kg ž. hm.

Na zvýšení cen jatečného skotu reagovaly i ceny průmyslových výrobců výsekového hovězího masa. Podle TIS^{ČR}SZIF se průměrná CPV hovězího masa zvýšila o 8,5 % na 166,97 Kč/kg. V rámci sledovaných druhů došlo růstu cen v rozmezí od 4,5 % (zadní bez

kosti) do 26,8 % (svíčková). Spotřebitelské ceny hovězího masa však podle ČSÚ nepatrně oslabily (o 0,8 %).

Pramen: TISČR SZIF

Zpracoval: J. Klabík (ÚZEI)

Pro výkrm skotu je charakteristické, že vykazuje dlouhodobě ztrátu, neboť nákladová rentabilita (bez započtení podpor) i souhrnná rentabilita (včetně všech podpor) dosahují dlouhodobě záporné hodnoty. V roce 2024 došlo, podle předběžných údajů ÚZEI, meziročně ke zlepšení nákladové rentability o 7,0 p. b. na 21,58 %. Hlavním důvodem byl výraznější růst realizačních cen vykrmeného skotu proti růstu cen většiny položek nákladových. Při odhadovaném průměrném denním přírůstku 1,018 kg/ks dosáhly celkové náklady výkrmu skotu 82,34 Kč/kg ž. hm., což představovalo proti roku 2023 nárůst o 2,0 % (tj. o 1,59 Kč/kg ž. hm.). Hlavní podíl z celkových nákladů tvořila krmiva a steliva (49,5 %) a pracovní náklady (22 %). U obou těchto položek došlo k meziročnímu nárůstu o 5,3 %, resp. o 5,2 %. Realizační ceny vykrmovaného skotu meziročně stouply o 12 % (tj. o 6,90 Kč/kg). Při započtení přímých podpor (DŽPZ - 20.E., zelená nafta, pojištění) vykazoval výkrm skotu opět ztrátu, která se však meziročně zlepšila o 6,78 p. b. a dosáhla hodnoty -18,93 %. Při započtení všech podpor (přímých a nepřímých) se souhrnná rentabilita výkrmu skotu podle předběžných údajů ÚZEI zlepšila o 7,3 p. b., přesto zůstala v červených číslech (-1,01 %).

8.2.2 Prasata – vepřové maso

Stavy prasat celkem v EU 27 ke konci roku, podle údajů Eurostatu, meziročně poklesly o 1,2 % (1,6 mil. ks) na 132,0 mil. ks. V EU 14⁹³ se snížily o 1,2 % (o 1,3 mil. ks). V EU 13 došlo též k poklesu počtu prasat, a to o 1,4 % (o 0,02 mil. ks). Z nejvýznamnějších evropských chovatelů vzrostly stavy prasat v Dánsku (o 2,0 %) a ve Španělsku (o 0,2 %), zatímco u ostatních hlavních producentů se stavy snížily. V Německu došlo k poklesu o 0,1 %, ve Francii o 0,7 %, v Itálii o 14,7 %, v Nizozemsku o 2,8 % a v Polsku o 7,1 %. V EU bylo na konci roku 2024 chováno celkem 10,1 mil. ks prasnic. V meziročním porovnání došlo k poklesu stavů o 418,6 tis. ks (o 4,0 %). V EU 14 se počet prasnic mírně snížil o 4,3 % na 8,5 mil. ks, v EU 13 došlo k menšímu poklesu o 1,8 % na 1,6 mil. ks.

Produkce vepřového masa v EU 27 v roce 2024 meziročně poklesla o 870 tis. t (tj. o 4,2 %) na 19,8 mil. t. V EU 13 se produkce meziročně zvýšila o 0,7 % na 3,1 mil. t, v EU 14 došlo k poklesu o 5,1 % na 16,7 mil. t. Téměř u všech nejvýznamnějších evropských producentů došlo ke snížení produkce vepřového masa. V Dánsku produkce poklesla o 4,6 %, v Německu o 6,4 %, ve Španělsku o 7,3 %, v Itálii o 5,6 %, v Nizozemsku o 11,6 %, a v Polsku o 1,7 %. Výjimkou byla Francie, kde došlo k nárůstu produkce o 1,5 %. Celkem bylo v EU 27 poraženo 208,3 mil. ks prasat, tj. o 5,1 % (o 11,3 mil. ks) méně než v roce 2023.

V roce 2024 došlo v EU k velmi mírnému poklesu exportu vepřového masa do třetích zemí o 0,3 % na úroveň 4,36 mil. t. Unijní vývoz směřoval hlavně do oblasti jihovýchodní Asie, z toho hlavním odběratelem byla Čína. Export EU do této destinace se meziročně snížil o 3,9 % na 1,16 mil. t z důvodu obnovení čínských chovů prasat a zvýšení objemu domácí produkce za stálé poptávky. Meziročně méně vepřového masa bylo vyvezeno z EU také do ostatních významných destinací – Velké Británie (o 0,9 %) a Japonska (o 0,8 %). Naopak se zvýšil vývoz vepřového masa do Filipín (o 23,5 %), Jižní Koreje (o 2,9 %), Vietnamu (o 8,6 %) a USA (o 11,4 %). Dovoz vepřového masa do EU byl, na rozdíl od vývozu, tradičně zanedbatelný a meziročně došlo k jeho poklesu o 5,0 % na 157,3 tis. t.

Mírně rostoucí nabídka vepřového masa v EU, kvůli nižším vývozům v kombinaci s omezenou poptávkou, vedla k poklesu CZV jatečných prasat od května 2024, i když průměrná CZV zůstala výrazně nad pětiletým průměrem. Průměrná CZV jatečných prasat tř. E byla meziročně v EU nižší o 8,5 % (o 19,25 €/100 kg j. hm. nebo 4,84 Kč/kg j. hm) a dosáhla 208,45 €/100 kg j. hm. (52,36 Kč/kg j. hm.) K jejímu poklesu došlo ve srovnání s předchozím rokem téměř ve všech členských zemích. K největšímu poklesu cen došlo v Maďarsku (o 10,0 %), v Nizozemsku (o 15,1 %) a v Rumunsku (o 10,1 %). U nejvýznamnějších producentů byl největší pokles ceny zaznamenán v Polsku (o 9,9 %), v Německu (o 7,5 %) a ve Španělsku (o 7,6 %).

93 Eurostat uvádí data bez započtení Velké Británie.

V České republice bylo v roce 2024 odvětví vepřového masa ovlivněno vývojem trhu EU v této komoditě především z pohledu cen vepřového masa a cen krmiv. CZV jatečných prasat klesaly, nicméně v průměru za rok 2024 byly na vyšší úrovni, než pětiletý průměr let 2019–2023.

Stavy prasat celkem podle publikace ČSÚ Chov prasat k 31. 12. 2024 se oproti předchozímu roku zvýšily o 4,4 % (tj. o 59,5 tis. ks) na 1,42 mil. ks. Stavy prasnic celkem se meziročně zvýšily o 1,7 %, tj. o 1,4 tis. ks, stavy prasniček o 7,9 %, tj. o 3,2 tis. ks. U selat došlo k meziročnímu navýšení stavů o 5,8 %, tj. o 21,9 tis. ks.

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2024 v České republice evidováno celkem 312 subjektů s chovem prasat nad 100 ks chovajících 97 % z celkových stavů prasat. Oproti minulému roku se počet subjektů v této kategorii snížil o 10, v kategorii 1–100 ks došlo k poklesu o 185 subjektů na 6 837 subjektů. Počet zemědělských podniků s chovem prasat celkem meziročně opět poklesl o 195 subjektů na 7 149 subjektů. Počet podniků s chovem prasnic poklesl na 1 620, meziročně o 39 podniků méně. Podíl počtu prasnic, chovaných ve větších podnicích (nad 500 ks), na celkovém počtu prasnic se opět meziročně zvýšil o 1 p. b. na 68 %.

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se čeští chovatelé dostali na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí, jako jsou např. Německo a Belgie. Meziročně se tyto indikátory opět mírně zlepšily. V roce 2024 činil ukazatel počtu narozených selat na prasnici 33,5 ks/rok, což bylo o 0,6 % (o 0,2 selete) více než v roce 2023. Současně se zvýšil počet odchovaných selat na prasnici o 1,4 % (o 0,4 selete) na 29,9 ks/rok. Úhyny selat z počtu narozených se meziročně snížily na 10,7 % (o 0,7 p. b.). V roce 2024 bylo v ČR narozeno 3,0 mil. ks selat, což představuje meziroční mírný nárůst o 0,1 %. Počet odchovaných selat se též zvýšil o 0,9 % a činil 2,69 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2024 meziročně velni mírně vzrostla o 0,1 tis. t j. hm. na 202,3 tis. t j. hm. (262,8 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,6 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 211,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně nárůst o 6,9 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poráženo celkem 2,31 mil. ks prasat, což bylo o 5,5 % (o 121,1 tis.) více než v roce 2023. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně zvýšila o 0,6 kg na úroveň 118,5 kg ž. hm. (tj. 91,2 kg j. hm.).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ^{2, 3)}	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 499,3	1 518,4	1 328,8	1 362,3	1421,8	104,4
Stavy prasníc	tis. ks	87,7	90,5	76,6	79,1	80,5	101,7
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,960	0,967	0,971	0,998	0,998	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	7,3	7,3	8,7	7,8	7,8	100,0
Výroba	tis. t j. hm.	226,1	230,2	217,0	202,30	202,35	100,0
Dovoz ⁴⁾	tis. t j. hm.	280,7	290,5	298,7	288,3	291,5	101,1
Celková nabídka	tis. t j. hm.	514,1	528,0	524,4	498,4	501,7	100,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	439,9	448,5	452,6	436,6	439,4	100,6
Vývoz ⁴⁾	tis. t j. hm.	66,9	70,8	64,0	54,0	54,5	100,9
Celková poptávka	tis. t j. hm.	506,8	519,3	516,6	490,6	493,9	100,7
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	7,3	8,7	7,8	7,8	7,8	99,9
Soběstačnost ⁵⁾	%	51,4	51,3	47,9	46,3	46,1	-0,3
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	34,04	33,90	41,41	41,27	37,67	91,3
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	30,77	26,44	33,34	40,93	39,68	96,9
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	388	521	621,87	392,95	301,45	76,7
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	99	85	81,27	69,99	58,80	84,0
Podpory celkem	Kč/ks	487	606	703,14	462,94	360,25	77,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	3,18	4,30	5,08	3,27	2,51	76,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,81	0,70	0,66	0,58	0,49	84,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	3,99	4,99	5,74	3,85	3,00	77,8
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-9,60	-21,98	-19,47	-0,82	5,33	6,15
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-0,26	-9,31	-7,21	7,10	11,99	4,89
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-7,22	-19,92	-17,87	0,59	6,63	6,04
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ^{6,6)}	%	2,12	-7,25	-5,60	8,51	13,28	4,77
Cena EU prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	160,14	142,99	184,13	227,70	208,45	91,5
Cena ČR prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	154,78	136,59	179,81	225,85	207,64	91,9

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Stavy prasat celkem a stavy prasníc roky 2020–2021 k 1. 4., roky 2022–2024 k 31. 12.

4) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vrátky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2024 odhad.

7) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe, ÚZEI - Výběrové šetření

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI), K. Nevečeřalová (MZe)

Celková spotřeba vepřového masa v meziročním porovnání se mírně zvýšila o 0,6 % (tj. 2,8 tis. t) a dosáhla 439,4 tis. t j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná. V roce 2024 došlo k dalšímu meziročnímu poklesu míry soběstačnosti, a to o 0,3 p. b. na 46,1 % hlavně z důvodu nárůstu spotřeby.

V zahraničním obchodě vykazuje odvětví vepřového masa záporný výsledek obchodní bilance. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu. V roce 2024 dosahoval v ČR finanční schodek obchodní bilance s vepřovým masem při započtení živých prasat -19 720 mil. Kč. V porovnání s rokem 2023 došlo ke zhoršení o 436,9 mil. Kč. Vývoz živých prasat se meziročně snížil o 4,0 % (o 14,4 tis. ks) na 349,8 tis. ks v celkové částce 1 330,2 mil. Kč. Nejvýznamněji se na exportu podílela selata (téměř 60 %) a dále jatečná prasata s 38% podílem. Hlavními odběrateli českých živých prasat byly Slovensko, Maďarsko a Polsko, kam směřovalo 76 % vývozu. Dovoz živých prasat se meziročně zvýšil o 17,2 % (tj. o 21,0 tis. ks) a dosáhl 143,1 tis. ks v celkové hodnotě 388,7 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela pouze z EU a hlavní podíl (73 %) z importu představovala zástavová selata, kterých bylo dovezeno 102 tis. ks. Selata byla do ČR dodána pouze ze Slovenska, Německa, Dánska

a Maďarska. Kromě selat byla importována jatečná prasata v počtu 35,4 tis. ks (meziročně o 13 % více), a to především ze Slovenska, Maďarska a Německa, a dále plemenná zvířata (2,8 tis. ks) pocházející z Dánska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 207 tis. ks (942 mil. Kč). Oproti roku 2023 došlo k jeho zhoršení o 34 tis. ks.

Vývoz vepřového masa byl meziročně vyšší o 1,3 % (0,4 tis. t) a dosáhl 33,8 tis. t, ve finančním vyjádření se však snížil o 6,0 % (o 131 mil. Kč) na 2,1 mld. Kč. Nejvýznamnějším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo 70 % vývozu, z dalších zemí Německo a Švédsko. Exportováno bylo především čerstvé nebo chlazené maso (podíl 77 %). Dovoz vepřového masa do ČR v roce 2024 se zvýšil o 0,9 % (tj. o 2,7 tis. t) a dosáhl 287,0 tis. t za 22,7 mld. Kč. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 61 % (z Německa 32,3 % a ze Španělska 28,3 %) vepřového masa v hodnotě 14,1 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely Belgie a Polsko (10,8 %, resp. 10,4 % nákupu). Importováno bylo především čerstvé nebo chlazené vepřové maso (podíl 73 %).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat v tuzemsku reagovala na vývoj na evropském trhu. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU⁹⁴ se meziročně snížila o 3,8 % (tj. o 1,58 Kč) na 39,67 Kč/kg ž. hm. Meziročně se snížily i ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa podle TIS^{ČR}SZIF (snížení o 0,5 %, tj. o 0,41 Kč/kg)⁹⁵ na 78,61 Kč/kg. Spotřebitelské ceny vepřového masa (vepřová kýta bez kosti) též meziročně poklesly (index 92,6).

Odvětví chovu prasat bylo v ČR podporováno z národních zdrojů⁹⁶ (udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nálezový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nárazového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů⁹⁷, která představovala celkovou částku 360,8 mil. Kč, což bylo o 180,6 mil. Kč méně než v roce 2023. Dále obdrželi chovatelé v rámci národního dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat⁹⁸ podporu 217,7 mil. Kč.

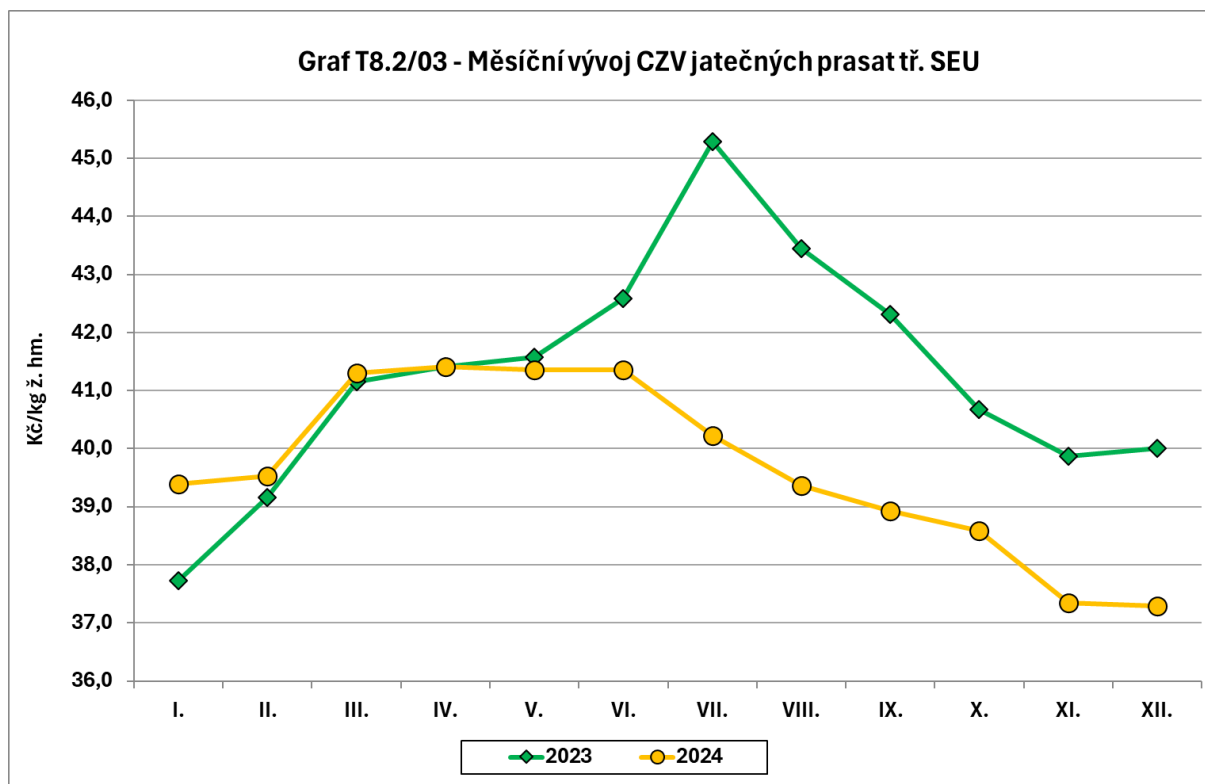
94 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TISČR SZIF.

95 Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2024.

96 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

97 Dotační program 8. Nálezový fond 8.F.d) Podpora vybraných činností zaměřených proti šíření nález prasat zvýšením biologické bezpečnosti (Kategorie A – Selata do 25 kg; Kategorie B – Plemenné prasničky, kanečci do 8 měs.; Kategorie C - Prasnice).

98 Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat, spuštěný od 1. 3. 2018. Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI)

V roce 2024 došlo v meziročním porovnání k výraznému zlepšení ekonomiky výkrmu prasat. Náklady na výkrm byly v roce 2024 méně nižší v porovnání s předchozím rokem, současně došlo i k menšímu poklesu cen jatečných prasat. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 37,67 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2023 došlo k jejich poklesu o 8,7 %, tj. o 3,60 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 59,6 %, meziročně došlo k jejich poklesu o 8,0 %, tj. o 3,42 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo k meziročnímu navýšení u pracovních nákladů (o 5,4 %, tj. 0,11 Kč/KD).

Nákladová rentabilita výkrmu prasat v roce 2024 podle předběžných údajů dosáhla 5,33 %, což představovalo zisk 2,01 Kč/kg ž. hm. vykrmeného prasete. V porovnání s rokem 2023 došlo k jejímu zlepšení o 6,15 p. b. Přímé podpory⁹⁹ směřované do odvětví chovu prasat sice meziročně poklesly o 23,3 % na 2,51 Kč/kg ž. hm., ale přispěly ke zlepšení souhrnné rentability o 4,89 p. b. Nepřímé podpory (zahrnující plochy vlastních krmiv) reprezentované částkou 0,49 Kč/kg ž. hm. zvýšily rentabilitu výkrmu o 6,04 p. b. Celkové podpory (tj. přímé a nepřímé) dosáhly 3,00 Kč/kg ž. hm., tj. 360 Kč na jedno vykrmené prase a díky nim vykazovala souhrnná rentabilita hodnotu 13,28 %. Při jejich započtení vykázal výkrm zisk ve výši 5,00 Kč/kg ž. hm. jatečného prasete.

⁹⁹ Přímé podpory: Podpora pojištění ŽV, zelená nafta, PRV 2014–2021 – dobré životní podmínky zvířat, Národní dotace – dotační titul 8 ozdravení chovů prasat, dotační titul 20.C Zlepšení životních podmínek v chovu prasat.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Globální produkce kuřecího masa podle USDA klesla v roce 2024 o 1 % na 101 mil. t j. hm. Z toho pětinu vyrobily USA a sedminu Čína stejně jako Brazílie. Produkce klesala zejména u malých producentů. Ve světovém obchodě posílila vedoucí Brazílie, a naopak oslabily druhé USA. Zvýšil se vývoz EU 27 a došlo ke stagnaci u Thajska.

Produkce drůbežího masa EU 27 se podle předběžných údajů EK v roce 2024 zvýšila o 3,4 % na 13,8 mil. t j. hm. Největšími producenty byly Polsko (2,8 mil. t j. hm.), Španělsko (1,8 mil. t j. hm.), Francie (1,7 mil. t j. hm.), Německo (1,6 mil. t j. hm.) a Itálie (1,4 mil. t j. hm.). Téměř všechny členské země výrobu posílily, zejména Belgie a Francie, kdežto Nizozemsko zaznamenalo pokles.

Vývoz činil podle předběžných dat EK 2,2 mil. t j. hm., a vzrostl tedy o 9 %. Nejvíce vývozu směřovalo do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, a to 35 % s meziročním 4% nárůstem; vyjádřeno finančně se však jednalo o dominantní 62% podíl a nárůst o 2 %. Dalšími významnými destinacemi byly Ghana (podíl v tunách 7 %) a Dem. rep. Kongo (5 %).

Dovoz stagnoval na 0,9 mil. t j. hm. Nejvyšší dovoz byl z Brazílie (32 %), odkud meziročně poklesl o 3 %. I když dovoz z Ukrajiny (22 %) se významně snížil o 16 %, zbylí hlavní exportéři posílili, především Spojené království Velké Británie a Severního Irska (podíl na dovozu také 22 %), mírněji Thajsko (podíl 18 %), a Čína dosáhla již 5% podílu.

CPV kuřat „65 %“ EU 27 dle EK meziročně klesla o 0,1 % na 271,07 €/100 kg (přestože v Kč vzrostla o 7,5 % na 70,00 Kč/kg).

EK zachovala většinu cel, celních kvót a opatření minimálních dovozních cen ze třetích zemí, s výjimkou Ukrajiny, u které byla tato opatření pozastavena. Miliony kusů drůbeže v Polsku, Itálii a Maďarsku zasáhla ptačí chřipka.

V ČR byl v roce 2024 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním nárůstem stavů drůbeže celkem, výroby, dovozu, vývozu a spotřeby drůbežího masa a jeho vysoce záporným saldem zahraničního obchodu. Trh byl nejvíce ovlivněn vývojem na trhu EU 27.

Podle ČSÚ vzrostly stavy drůbeže v ČR ke konci roku 2024 meziročně o 17,8 % na 25,9 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm vzrostly o 24,8 % na 14,4 mil. ks. Stavy kuřat na chov dosáhly nejvyššího nárůstu o 35,1 % na 2,8 mil. ks. Stavy nosnic také vzrostly o 8,1 % na 5,3 mil. ks, a stavy slepic chovných se naopak snížily o 1,0 % na 2,2 mil. ks. Kohouti čítali 252,3 tis. ks, což představuje mírný pokles o 0,2 %. U ostatní drůbeže vzrostl počet kachen (21,1 % na 744,0 tis. ks), kdežto počet krůt klesl (47,3 % na 193,7 tis. ks), a počet hus se zvýšil (4,2 % na 16,6 tis. ks).

Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2024 dle ČSÚ zvýšila o 3,1 % na 266,9 tis. t ž. hm. Domácí porážky činily odhadem 7,1 tis. t ž. hm. Celkem včetně domácích porážek a přepočteno na jatečnou hmotnost dosáhla produkce drůbežího masa 205,5 tis. t j. hm.

Dovoz drůbežího masa do ČR se podle celní statistiky MZe zvýšil o 12,5 % na 152,5 tis. t j. hm. Z toho se dovezlo 67 % z Polska, 9 % z Maďarska, 5 % z Ukrajiny, 4 % z Německa a z Nizozemska, 3 % ze Slovenska, 2 % z Brazílie a 1 % z Francie, z Itálie, z Dánska, z Thajska a z Rakouska.

Vývoz drůbežího masa z ČR se zvýšil o 1,6 % na 24,8 tis. t j. hm. Nejvíce bylo vyvezeno na Slovensko 29 %, do Rakouska 21 %, Německa 16 %, Maďarska 8 %, Polska 7 %, Nizozemska 6 %, Bulharska 5 % a na Ukrajinu 3 %.

Do ČR bylo dovezeno 7,0 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 1,5 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento dovoz 1,8 tis. t ž. hm.

Z ČR se v roce 2024 vyvezlo 123,7 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 0,9 % více. V přepočtu na živou hmotnost činil tento vývoz 53,3 tis. t ž. hm. Směřoval zejména do Polska (15,5 mil. ks; 31,5 tis. t ž. hm.), na Slovensko (43,6 mil. ks; 10,4 tis. t ž. hm.), do Německa (9,3 mil. ks; 8,7 tis. t ž. hm.), na Ukrajinu (27,2 mil. ks; 1,3 tis. t ž. hm.) a do Rumunska (22,9 mil. ks; 1,0 tis. t ž. hm.).

Saldo obchodu s živou drůbeží v roce 2024 stagnovalo a dosáhlo 51,6 tis. t ž. hm. Záporná hodnota salda drůbežího masa činila rekordních 127,7 tis. t j. hm. (zhoršení o 14,9 %).

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží podle celní statistiky MZe meziročně stagnovalo na 2 091 mil. Kč a záporná hodnota pasivního salda obchodu s drůbežím masem se zhoršila o 25,1 % na 9 490 mil. Kč. Celkové saldo obchodu s živou drůbeží a drůbežím masem dosáhlo v záporné hodnotě 7 437 mil. Kč (zhoršení o 34,5 %).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežního masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem⁶⁾	tis. ks	24 247,4	23 808,5	23 763,5	21 956,9	25 875,3	117,8
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	3,2	4,7	3,6	2,8	2,3	81,4
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	199,9	195,6	196,5	199,4	205,5	103,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	132,2	121,7	124,0	136,9	153,9	112,4
Celková nabídka	tis. t j. hm.	335,3	321,9	324,1	339,2	361,6	106,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	280,2	264,2	255,9	272,6	294,5	108,0
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	50,4	54,2	65,4	64,3	64,8	100,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	330,6	318,3	321,3	336,9	359,3	106,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,7	3,6	2,8	2,3	2,4	103,7
Soběstačnost ⁴⁾	%	71,3	74,0	76,8	73,2	69,8	-3,4
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	22,82	25,46	30,73	29,74	27,44	92,3
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	21,37	22,10	26,95	28,97	24,85	85,8
Podpory celkem	Kč/ks	5,61	6,12	7,70	5,13	4,83	94,2
v tom - Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; pojištění, zelená nafta, Mimořádná podpora 2022	Kč/ks	5,08	5,64	7,20	4,47	4,15	92,9
- Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,53	0,48	0,50	0,66	0,68	103,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	2,75	2,89	3,71	2,39	2,25	94,1
v tom - Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	2,49	2,67	3,47	2,08	1,93	92,8
- Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,26	0,23	0,24	0,31	0,32	103,2
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-6,35	-13,19	-12,29	-2,59	-9,44	-6,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	4,56	-2,71	-1,01	4,40	-2,41	-6,8
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-5,22	-12,30	-11,51	-1,55	-8,27	-6,7
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	5,70	-1,82	-0,23	5,45	-1,24	-6,7
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,79	0,87	1,26	1,25	1,14	91,2
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,86	0,90	1,11	1,25	1,12	89,7

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2024 odhad.

6) Od roku 2022 stavy ke konci roku.

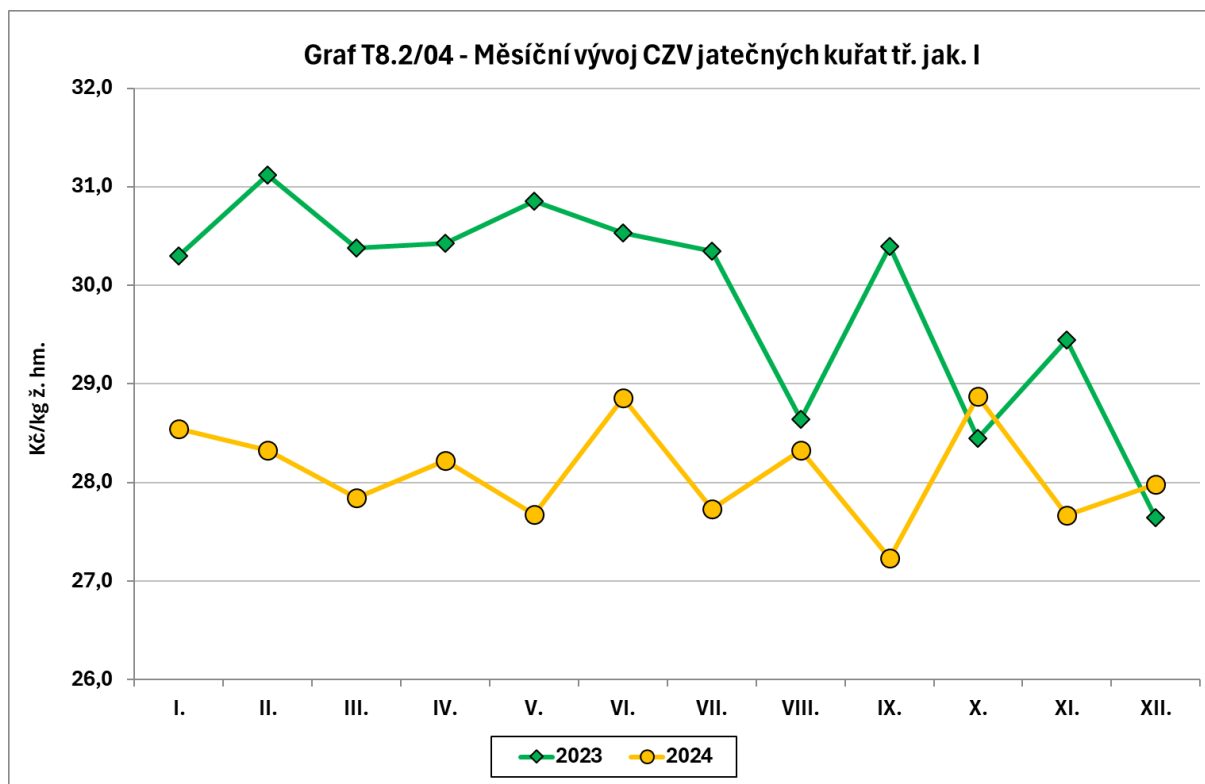
Pramen: ČSÚ - Chov drůbeže, Ceny a indexy cen, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; MZe - Celní statistika, výkaz o zásobách drůbeže a drůbežích výrobců, výpočty; ÚZEI - šetření, výpočty; SZIF - podpory; PGRLF; AML - ceny; ČNB - kurzy

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), B. Božková (MZe)

CZV brojlerů se meziročně snížila o 5,9 % na 28,11 Kč/kg. CPV kuřat kuchaných I. tř. vzrostla o 0,8 % na 57,02 Kč/kg (ČSÚ).

Do odvětví byly cíleny dotace z národních zdrojů. V ČR byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů kategorie jatečné drůbeže o částce 305,9 mil. Kč. V rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže včetně jatečné byla vyplacena žadatelům podpora o celkové částce 389,5 mil. Kč. V rámci dotačního titulu zaměřeného na výzkum a transfer znalostí v odvětví chovu drůbeže včetně jatečné byla vyplacena žadatelům podpora o celkové částce 15,0 mil. Kč.

V roce 2024 se nákladová rentabilita produkce jatečných kuřat podle předběžných výsledků výběrového šetření ÚZEI meziročně zhoršila o 6,8 p. b. na -9,44 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zhoršila o 6,7 p. b. na -1,24 %.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Vejce

Celková produkce vajec podle odhadu EK v roce 2024 v zemích EU dosáhla 6 664 tis. t, z toho bylo 622 tis. t (9,3 %) násadových vajec. Objem dovezených vajec a vaječných hmot (včetně násadových vajec) do EU se podle odhadu EK ve srovnání s předchozím rokem zvýšil o 44,6 % na 97 tis. t. Největším dovozcem vajec do EU byla Ukrajina (62,9 % celkového dovozu) a Velká Británie (14,3 % celkového dovozu).

Vývoz vajec a vaječných hmot (bez násadových vajec) z EU se v porovnání s rokem 2023 podle předběžných údajů zvýšil o 7,2 % na 308 tis. t. Do Velké Británie bylo vyvezeno 37,3 % celkového množství. Do další destinace – Švýcarska – bylo vyvezeno 22,3 % celkového množství.

Průměrná CZV vajec na reprezentativních trzích EU¹⁰⁰ se podle předběžných údajů EK meziročně snížila o 9,2 % a dosáhla 212,92 €/100 kg (tj. 3,07 Kč/ks¹⁰¹). V rámci sledovaných zemí byla nejnižší cena v Litvě (162,72 €/100 kg, tj. 2,35 Kč/ks) a nejvyšší v Rakousku (267,95 €/100 kg, tj. 3,87 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 178,90 €/100 kg (tj. 2,58 Kč/ks).

100 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

101 Přepočítáno pomocí kurzu ČNB 1 € = 25,119 Kč.

Chov nosnic v ČR byl charakterizován meziročním nárůstem průměrných početních stavů nosnic, produkce vajec a vyšší průměrnou roční užitkovostí nosnic (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v průměru evidováno 8,6 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční nárůst o 92,6 tis. ks (1,1 %). Z toho tvořily 56,9 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy se za rok 2024 zvýšily o 3,9 %, a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy se meziročně snížily o 2,4 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 211,5 mil. ks (v přepočtu 127,1 tis. t), tj. přibližně 85,3 % celkové výroby. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a v domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec meziročně vzrostla o 3,8 tis. t (o 2,6 %) a činila 149,1 tis. t. Snáška konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně zvýšila o 51,1 mil. ks (o 3,5 %) na 1 529,3 mil. ks (87,9 tis. t), v domácích hospodářstvích dosáhla 682,2 mil. ks (39,2 tis. t), což je meziročně o 2,1 mil. ks (o 0,3 %) více. Takže výroba v zemědělských podnicích vzrostla vlivem růstu stavů, v domácích hospodářstvích vlivem vyšší užitkovosti. Na základě dopočtu se odhaduje, že násadových vajec bylo vyrobeno přibližně 382,3 mil. ks (22,0 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na nosnici v zemědělském sektoru poklesla na 314,0 ks (o 1,3 ks), v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ byla naopak vyšší (185,0 ks vajec/nosnici/rok). Domácí spotřeba vajec se meziročně zvýšila o 1,4 % (o 2,3 tis. t). Míra soběstačnosti meziročně poklesla vlivem vyššího nárůstu spotřeby oproti nárůstu produkce o 1,0 p. b. na 90,8 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se zvýšil o 6,2 tis. t (o 13,0 %) a dosáhl celkem 53,6 tis. t, z toho bylo 648,1 mil. ks (37,0 tis. t) vajec ve skořápce a 16,6 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se zvýšil dovoz vajec ve skořápce o 10,9 % a dovoz vaječných hmot o 25,9 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 96,0 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně vzrostl o 11,8 %. Objem dovezených násadových vajec se naopak snížil o 7,2 % na 24,3 mil. ks.

Nejvýznamnějšími dovozci konzumních vajec do ČR byly v roce 2024 Polsko (69,3 %), Ukrajina (13,1 %) a Lotyšsko (12,4 %). Ještě před rokem bylo třetím největším dovozcem Slovensko. Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které importovalo 90,0 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalším dovozcem byla Belgie (4,3 %). Nejvíce vaječných hmot bylo do ČR dovezeno z Polska (50,3 %), následuje Lotyšsko (14,0 %) a Ukrajina (13,4 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot se meziročně zvýšil o 24,8 % a dosáhl 38,5 tis. t. Na nárůstu vyvezeného množství vajec se podílela konzumní a násadová vejce zvýšením o 37,2 %, resp. 2,2 %. Vývoz vaječných hmot se zvýšil o 36,2 %.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (39,1 % vyvezených vajec), Německo (28,3 % vyvezených vajec) a Rakousko (9,4 % vyvezených vajec). V roce 2024 se Rusko zase vrátilo na pozici největšího odběratele násadových vajec. Do této země bylo exportováno 37,4 % vyvezených násadových vajec. K dalším vývozním destinacím patřila Ukrajina (20,1 % vývozu) a Srbsko (15,1 % vyvezených násadových vajec). Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (95,1 %).

V roce 2024 byly do odvětví chovu drůbeže i nadále cíleny podpory z národních zdrojů¹⁰² (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.2. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹⁰³, která představovala celkovou částku 160,9 mil. Kč, což bylo o 16,3 mil. Kč méně než v roce 2023.

¹⁰² Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2024 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

¹⁰³ Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	9 204,5	9 588,7	8 835,8	8 466,1	8 558,7	101,1
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	309,7	311,9	307,4	315,3	314,0	99,6
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	157,0	166,3	149,8	145,3	149,1	102,6
z toho domácí hospodářství	tis. t	41,5	41,6	39,9	39,1	39,2	100,3
Dovoz ⁵⁾	tis. t	39,0	41,2	40,7	47,4	53,6	113,0
Celková nabídka	tis. t	196,0	207,5	190,5	192,7	202,7	105,2
Domácí spotřeba	tis. t	169,3	181,3	158,1	161,8	164,2	101,4
Vývoz ⁵⁾	tis. t	26,7	26,2	32,4	30,8	38,5	124,8
Celková poptávka	tis. t	196,0	207,5	190,5	192,7	202,7	105,2
Soběstačnost ⁶⁾	%	92,7	91,7	94,8	89,8	90,8	1,0
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosníky ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 398	1 624	2 024	2 170	2 001	92,2
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici	337	335	334	336	336	100,0
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	1,81	1,82	2,27	2,42	2,23	92,2
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,81	1,85	2,37	3,04	2,64	86,8
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	24,99	61,83	64,06	55,95	50,69	90,6
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	3,24	2,62	2,71	3,60	3,73	103,8
Podpory celkem	Kč/nosnici	28,24	64,45	66,77	59,54	54,42	91,4
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,07	0,18	0,19	0,17	0,15	90,6
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	103,8
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,08	0,19	0,20	0,18	0,16	91,4
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-0,26	1,47	4,29	25,56	18,16	-7,4
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	3,83	11,63	12,74	32,44	24,92	-7,5
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	0,27	1,90	4,65	20,71	18,66	-2,1
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	4,36	12,06	13,10	32,88	25,42	-7,5
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	128,55	130,54	186,92	234,26	212,92	90,9
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	105,80	112,79	155,58	203,42	178,90	87,9

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežího trusu, rok 2024 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

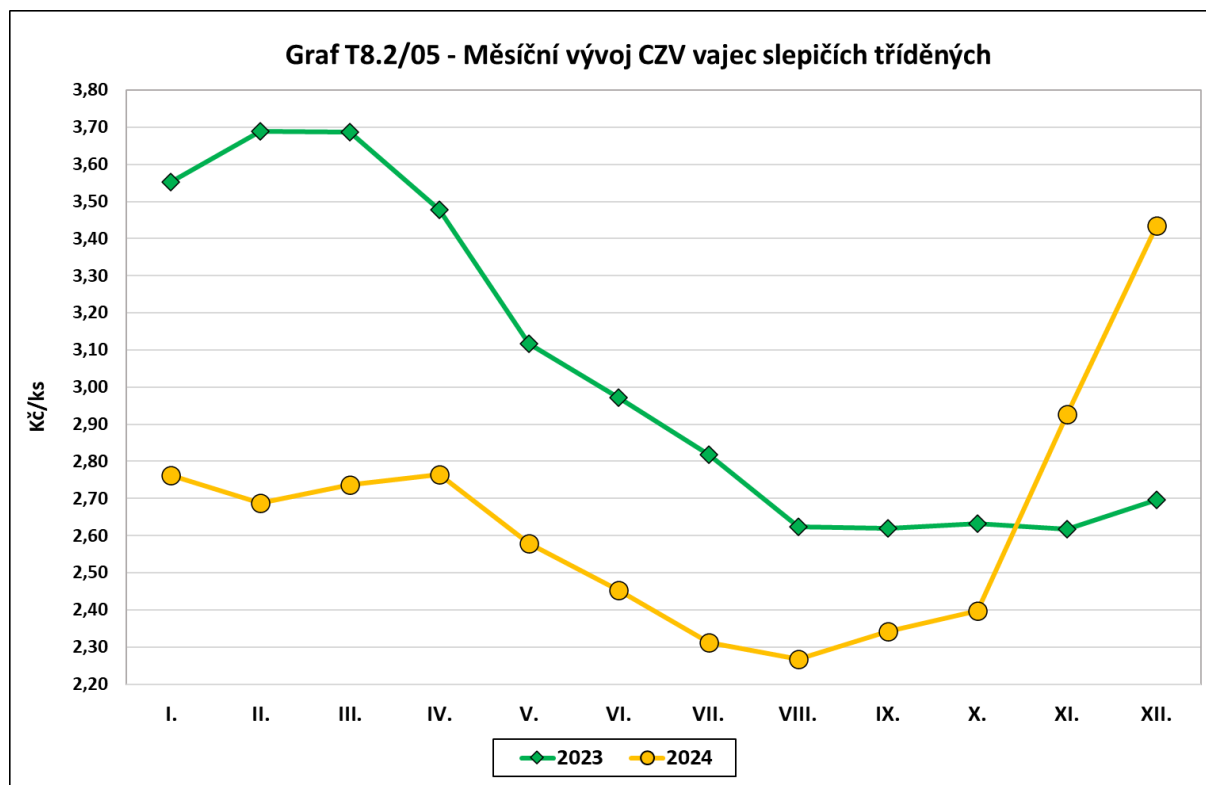
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI), B. Božková (MZe)

V roce 2024 došlo podle predikce ÚZEI meziročně ke zhoršení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR hlavně z důvodu nižších cen vajec a mírně nižších nákladů. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se podle odhadu snížila o 7,4 p. b. a dosáhla hodnoty 18,16 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 7,5 p. b. na 24,92 %, souhrnná rentabilita (včetně přímých a nepřímých podpor) poklesla o 7,5 p. b. a činila 25,42 %. Celkové

náklady na výrobu vajec v roce 2024 se odhadují ve výši 2,23 Kč/ks, tj. o 7,8 % nižší než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 2,64 Kč/ks, což je meziroční pokles o 0,40 Kč/ks (13,2 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se též snížily a jejich průměrná roční hodnota 3,78 Kč/ks byla o 0,70 Kč/ks (15,6 %) nižší než v předchozím roce. Ceny krmných směsí pro nosnice meziročně poklesly, jejich průměrná roční cena činila 6 841 Kč/t, což je o 19,8 % méně než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinská (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové a kozí maso

Stavy ovcí v EU 27 klesly o 2,9 % na 54,9 mil. ks a snížily se také stavy koz o 0,6 % na 10,1 mil. ks (EK). Čistá produkce skopového a kozího masa dosáhla v roce 2024 podle předběžného odhadu 526 tis. t j. hm., a meziročně tak klesla o 4,9 %. Většina této produkce byla vyrobena ve Španělsku, Rumunsku a Řecku. Vedle toho se odhaduje pokles spotřeby o 3,4 % na úroveň 651 tis. t j. hm. Míra soběstačnosti tedy v EU 27 dosáhla 89 %.

V České republice bylo dle Českomoravského svazu chovatelů k 31. 12. 2024 evidováno 204,1 tis. ks ovcí a 32,0 tis. ks koz. Kvůli změně statistického zjišťování nelze údaj meziročně porovnat s údajem ČSÚ. Komoditě konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka. Na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů. V roce 2024 bylo na kompenzaci škod způsobených vlkem vyplaceno celkem 11,6 mil. Kč, což je ve srovnání s předchozím rokem o 15,8 % více.

Počty poražených kusů ovcí i koz v ČR podle ČSÚ včetně odhadu domácích porážek, které tvoří dominantní část produkce, se v roce 2024 meziročně mírně snížily. Celková výroba skopového a kozího masa stagnovala. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly 2 814 t j. hm., z toho 1 636 t j. hm. jehňat. Porážky pouze na jatkách se na tom podílely 1 14 t j. hm. ovcí, z toho 58 t j. hm. jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek dosáhla podle ČSÚ 38 kg ž. hm./ks. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ celkem 219 t j. hm., z toho na jatkách 3 t j. hm. Dosažená hmotnost při zohlednění domácích porážek se odhaduje na 18 kg ž. hm./ks.

V zahraničním obchodě se podle dat Celní statistiky MZe dovoz skopového masa zvýšil o 1,7 % na 593 t j. hm. Z dovezeného množství skopového masa pocházelo 267 t j. hm. z Nového Zélandu, 94 t j. hm. z Německa, 87 t j. hm. ze Španělska a 61 t j. hm. z Irska. Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 16 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz kozího masa byl vykázán zanedbatelný, dovoz živých ovcí a koz v nulových hodnotách.

Vyvezeno bylo 7,2 tis. ks živých ovcí, což je o 19,1 % více než v předchozím roce a tato položka činila v přepočtu 273 t ž. hm. Nizozemsko bylo s 6,4 tis. ks dominantní vývozní destinací. Vývoz skopového masa dosáhl 336 t j. hm. a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo (271 t j. hm.), Slovensko (27 t j. hm.), Maďarsko (26 t j. hm.) a Slovinsko (11 t j. hm.). Vývoz živých koz a vývoz kozího masa byl vykázán zanedbatelný.

Bilanční spotřeba skopového a kozího masa se zvýšila o 2,1 % na 2 940 t j. hm. Míra soběstačnosti se snížila o 2,0 p. b. a dosáhla 95,6 %.

Průměrná cena dovezeného skopového masa z Nového Zélandu dosáhla podle dat Celní statistiky MZe 264 Kč/kg j. hm. Vývoz živých ovcí do Nizozemska dosáhl průměrné hodnoty 3 064 Kč/ks. Skopové maso bylo do Německa vyvezeno v průměru za 171 Kč/kg j. hm. a do Maďarska za 436 Kč/kg j. hm. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	203 612	183 145	174 196	179 158	204 073	113,9
Stavy koz celkem	ks	28 919	25 409	24 607	28 757	32 014	111,3
Výroba	tis. t j. hm.	3,68	3,22	2,73	2,81	2,81	100,0
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,49	3,03	2,59	2,68	2,68	100,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,36	0,36	0,45	0,58	0,59	101,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	4,04	3,58	3,18	3,39	3,40	100,3
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,73	3,27	2,72	2,88	2,94	102,1
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,31	0,31	0,46	0,51	0,46	90,2
Celková poptávka	tis. t j. hm.	4,04	3,58	3,18	3,39	3,40	100,3
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	98,7	98,5	100,4	97,6	95,6	-2,0

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Českomoravská společnost chovatelů

Zpracoval: J. Pokorný, M. Straková, T. Vylitová

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (CIS). Na základě nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům byla pro rok 2024 stanovena platba ve výši 603,40 Kč/ks na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. K 31. 12. bylo registrováno 2 142 žádostí s nárokovanými 105 809 kusy. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému BISS na plochu obhospodařované půdy, případně dalších typů plateb včetně podpor z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě úspěšným odvětvím živočišné výroby. Rybářství je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a sportovní rybářství¹⁰⁴. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce. Produkční rybářství v ČR zahrnuje kromě převažujícího rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb či chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních, a to k zajištění produkce ryb a rybího masa a dále také chov rybí násady. Sportovní rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky, které

104 Produkční i sportovní rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.

jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s.

T8.2/07 - Produkce tržních ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení a výlov ryb na udici v tekoucích vodách (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Produkce	20,4	21,0	19,3	18,6	18,7	100,5
Výlov na udici	3,7	3,3	3,4	3,4	3,5	102,9
Vývoz¹⁾	11,4	11,8	11,8	10,0	10,1	100,5
Zpracování	2,4	2,4	2,4	2,2	2,4	109,1
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	100,0

1) Vývoz a zpracování zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby vyprodukované v produkčním rybářství.

2) Odhadovaná spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), J. Mořický (MZe)

V roce 2024 bylo v ČR vyprodukováno 18,7 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo proti roku 2023 nevýznamné zvýšení o 0,5 % (o 72 t ž. hm.). Z rybníků bylo vyloveno 17,8 tis. t ž. hm., ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem lososovitých ryb) bylo získáno 0,8 tis. t ž. hm. a 11 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a ani loni se proti předchozím letům výrazněji nezměnilo, neboť tradičně dominovala produkce kapra. Ta v roce 2024 stagnovala, meziročně se zvýšila o 0,9 % (o 143 t) na 16,0 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 85,9 %, býložravé ryby 4,7 %, lososovité ryby zaujímaly 3,9 %, dravé ryby 1,4 %, výlov lína činil 0,9 % a ostatní druhy ryb představovaly 3,3 %. Objem výlovu ryb na udici z rybářských revírů se meziročně příliš nezměnil a dosáhl 3,5 tis. t ž. hm. Kapr obecný se na něm podílel ze 76,7 % (2,6 tis. t ž. hm.), z ostatních druhů ryb převažovaly candát (3,6 %), cejn velký (3,5 %), amur bílý (3,3 %), sumec velký (2,9 %) a štika (2,8 %). V roce 2024 bylo na český trh dodáno z tuzemské produkce 6,3 tis. t živých ryb. Objem zpracovaných ryb byl 2,4 tis. t ž. hm. ryb a reprezentoval 12,8% podíl z objemu vylovených tržních ryb. Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, se v roce 2023 meziročně snížila o 5,8 % na 5,6 kg/obyv./rok, z toho se na ní sladkovodní ryby podílely pouze 19,6 %. V roce 2024 jsou odhadovány podobné hodnoty spotřeby ryb jako v předchozím roce (viz kap. 5.2).

Průměrná CZV kapra tř. I. se podle ČSÚ v roce 2024 proti předchozímu roku výrazně nezměnila, stoupla o 0,57 Kč/kg (o 0,7 %) na 68,7 Kč/kg ž. hm. Průměrná CZV živého pstruha zaznamenala výraznější nárůst o 14,52 Kč/kg (o 11,5 %) a dosáhla 141,11 Kč/kg ž. hm.

V roce 2024 bylo z ČR vyvezeno celkem 10,06 tis. t ž. hm. ryb z tuzemské produkce¹⁰⁵ v hodnotě 752,3 mil. Kč, což představuje meziroční nepatrné zvýšení objemu o 0,4 % a finanční

¹⁰⁵ V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty pouze živé ryby, jejichž celní položky mají označení: 030193–kaprovití; 030191–pstruzi živí; 030192–úhoři živí.

pokles hodnoty o 1,6 % proti předchozímu roku. Hlavní exportovanou rybou byl tradičně živý kapr (99,7 % objemu), jehož bylo vyvezeno 10,03 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 748,2 mil. Kč. Meziročně se vývoz kapra příliš nezměnil (nárůst 0,7 % z hlediska hmotnosti a pokles o 1,4 % z hlediska hodnoty) a směřoval hlavně do zemí EU. Předním odběratelem této pro ČR nejvýznamnější sladkovodní ryby bylo v roce 2024 nově Německo, které na prvním místě vystřídal Polsko. Do Německa bylo prodáno na 3,1 tis. t ž. hm., tj. 31,0 % z celkového vývozu živého kapra. Do Polska bylo vyvezeno 2,4 tis. t ž. hm. (24,3% podíl), dále následovalo Slovensko (15,2% podíl), Francie (11,2% podíl) a Rakousko (7,9% podíl). Průměrná jednotková vývozní cena kapra dosáhla 75,83 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně nižší o 1,35 Kč/kg ž. hm. Předním odběratelem živých pstruhů bylo znovu Rakousko (26,4 t) a Polsko (25,8 t). Průměrná jednotková vývozní cena pstruha meziročně významně stoupla, a to o 22,10 Kč na 148,99 Kč/kg ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR dosáhl u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) v roce 2024 objem 586,9 t ž. hm. v hodnotě 53,3 mil. Kč. Oproti předešlému roku došlo k výraznému nárůstu objemu dovozu o 168,2 t ž. hm. (40,2 %) a k navýšení hodnoty o 15,9 mil. Kč (42,3 %). Významnější podíl z celkového dovozu živých ryb představovali pstruzi. Jejich podíl na dovozu dosáhl 78,7 % (462,1 t ž. hm.). Předním dodavatelem živých pstruhů na český trh a příčinou významného meziročního navýšení celkového dovozu byla Itálie, odkud bylo dovezeno 430,8 t ž. hm., následovalo Německo (13,0 t). Průměrná dovozní cena pstruha se meziročně zvýšila na 99,67 Kč/kg ž. hm (nárůst o 8,39 Kč/kg; o 9,2 %). Dovoz kaprů dosáhl objemu 123 t ž. hm. Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo nově Maďarsko, odkud bylo importováno 56,6 t ž. hm. za průměrnou jednotkovou cenu 43,74 Kč/kg ž. hm. K dalším významnějším dodavatelům patřilo Slovensko (44,5 t ž. hm.). Průměrná dovozní cena živého kapra se významně snížila o 38,8 Kč/kg (o 47,0 %) na 43,74 Kč/kg ž. hm.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU prostřednictvím OP Rybářství, který je spolufinancován fondem ENRF¹⁰⁶ (podrobněji v kap. 2.1.).

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významnému odvětví zemědělství. K silným stránkám českého včelařství patří struktura chovatelů včel z hlediska počtu chovaných včelstev a poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Další silnou stránkou je také organizovanost včelařů ve spolcích, odborná úroveň podmíněná propracovaným jednotným systémem vzdělávání, organizované tlumení varoázy a povinná

106 ENRF - Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

vyšetření včelstev. Výskyt vědeckých a školských institucí zaměřených nejen na výzkum v oblasti včelařství (především nemoci včel), ale zároveň i na vzdělávání chovatelů včel v této oblasti patří rovněž mezi silné stránky. Mezi slabé stránky odvětví patří prohlubující se záporná bilance zahraničního obchodu s medem vlivem levnějších dovozů ze zahraničí a dále dlouhodobý pokles domácí produkce medu.

Dle údajů z Ústřední evidence včel (IZR) bylo ke konci roku 2024 v ČR evidováno 62,0 tis. včelařů a 643,5 tis. včelstev (meziroční pokles o 25,9 tis. včelstev, tj. o 3,9 %). ČR patří dlouhodobě mezi státy s největší organizovaností chovatelů včel na světě, neboť včelaři jsou organizováni zejména prostřednictvím Českého svazu včelařů, z. s. (ČSV).

Počet chovatelů s méně než 15 včelstvy, kterých je většina, v roce 2024 dosáhl 48,8 tis. Díky této struktuře včelařů je zajišťováno opylení nejen zemědělských plodin, ale i přírodních ekosystémů, což je zásadní především pro zachování biodiverzity krajiny. Důležitá je i existence větších včelařských provozů v ČR s více než 150 včelstvy, jejichž počet se však snížil ze 141 provozů v roce 2023 na 139 provozů v roce 2024.

Produkce medu se v roce 2024 podle ČSV, z. s. meziročně zvýšila o 24,8 % na 7 418 t, zároveň se zvýšil o 30,0 % (o 2,66 kg) průměrný výnos na včelstvo. Rovněž produkce včelího vosku meziročně vzrostla o 9,5 % na 266 t. Převážná část vyprodukovaného medu v ČR je včelaři nabízena přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹⁰⁷. Část objemu medu je prodávána soukromým společnostem, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Roční spotřeba medu na obyvatele v roce 2023 podle ČSÚ dosáhla 0,7 kg a meziročně klesla o 0,4 kg.

Bilance zahraničního obchodu s medem v roce 2024 byla opět záporná a dosáhla -217,3 mil. Kč. Do ČR bylo dovezeno celkem 6 281,8 t medu (o 728,6 t více než v roce 2023) v hodnotě 390,7 mil. Kč (o 67,6 mil. Kč méně než v roce 2023). Největším dovozcem medu byla Ukrajina, odkud pocházelo 51,3 % (celkem 3 222,6 t, meziroční nárůst o 1 671,6 t, tj. o 107,8 %) za 41,91 Kč/kg. Druhým významným obchodním partnerem bylo Slovensko s podílem na celkovém dovozu 24,7 % (1 548,6 t za 78,51 Kč/kg), následovaly Moldavsko se 237,5 t a Chile s 183,5 t. Průměrná dovozní cena medu meziročně klesla o 13,25 Kč/kg na 61,42 Kč/kg. V roce 2024 meziročně vzrostl vývoz medu o 87,8 % na 2 220,0 t za průměrnou cenu 78,11 Kč/kg (meziroční pokles o 64,86 Kč/kg). Téměř veškerý export směřoval do zemí EU, největší objem byl prodán na Slovensko (1 811,0 t za 60,93 Kč/kg), do Francie (145,9 t za 64,63 Kč/kg) a do Litvy (82,4 t za 54,00 Kč/kg). Mezi další významnější odběratele se řadily Německo, Irsko a Dánsko. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 15,91 Kč/kg.

107 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

T8.2/08 - Stavy včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	694 086	694 363	715 462	669 445	643 528	96,1
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,00	10,90	11,00	11,00	10,00	90,9
Produkce medu	t	4 997	6 086	7 426	5 942	7 418	124,8
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	7,20	8,76	10,38	8,87	11,53	130,0
Produkce vosku	t	235	244	249	243	266	109,5

Pramen: Český svaz včelařů, MZe - ústřední evidence včel

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je v ČR dlouhodobě podporováno prostřednictvím národních podpor¹⁰⁸. V roce 2024 bylo prostřednictvím národní podpory 1. D. podpořeno 540,9 tis. včelstev v celkové částce 37,0 mil. Kč. Podpora na jedno zazimované včelstvo tak dosáhla 68,33 Kč (zatímco v roce 2023 to bylo 76,46 Kč).

Zároveň jsou českým včelařům poskytovány i evropské podpory. Do konce roku 2022 byly evropské podpory pro chovatele včel v ČR realizovány prostřednictvím tzv. včelařských programů (Českým včelařským programem) schvalovaných na období tří let. Od roku 2023 je podpora odvětví včelařství poskytována prostřednictvím včelařských intervencí zahrnutých do Strategického plánu SZP. Nové podmínky pro oblast včelařství čerpaných v rámci podpor SZP 2021–2027 jsou obsaženy v právních předpisech EU¹⁰⁹.

V ČR jsou od roku 2023 podporovány následující sektorové intervence: poradenská činnost a školení pro včelaře a jejich organizace; investice do hmotného a nehmotného majetku; boj proti včelím škůdcům a nemocem, zejména varoáze; racionalizace kočování včelstev; obnova včelstev v Unii a plemenářská práce; podpora laboratorů pro analýzu včelích produktů. Uvedené intervence jsou dále rozpracovány na úrovni NV č. 53/2023 Sb. na následující druhy opatření: školení pro včelaře a výstavnictví, investice do hmotného majetku, boj proti včelím nákazám, racionalizace kočování včelstev, plemenářské práce a analýza včelích produktů. Uvedené podpory jsou určeny chovatelům včel registrovaným u Českomoravské společnosti chovatelů, a. s., významným příjemcem podpor je Český svaz včelařů, z. s., který dále přerozděluje prostředky chovatelům a dalším institucím (např. akreditované laboratoře)¹¹⁰.

V roce 2024 bylo v rámci nové SZP do odvětví vyplaceno 88,9 mil. Kč, tj. 83,7 % alokované částky (viz. kapitola 2.1.2.4).

Včelařství je podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním

108 Podpora na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, národní dotace 1. D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin.

109 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány.

110 Podmínky pro poskytování finančních podpor jsou uvedeny v NV č. 53/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření v odvětví ve včelařství.

neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 *Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů*

Podle údajů ČSÚ se průmyslová produkce v 1. čtvrtletí 2024 mezikvartálně opět snížila o 0,5 % a v podobných tendencích pokračoval vývoj po celý rok. Na konci roku 2024 tak celková průmyslová produkce mírně zaostávala za svým vrcholem z období předpandemické konjunktury (2. čtvrtletí 2019), a to o 2,9 %. Ve 4. čtvrtletí 2024 došlo k meziročnímu poklesu průmyslové produkce o 2,2 %, což bylo způsobeno především útlumem oborů zaměřených na investiční výrobu. Za celý rok 2024 došlo k poklesu výkonu průmyslové produkce o 0,9 %, čímž se recese, která začala již v předchozím roce, mírně prohloubila.

Index průmyslové produkce, založený na odvětvových datech očištěných od kalendářních vlivů (stejně období předchozího roku = 100), dosáhl ve výrobě potravinářských výrobků hodnoty 103,5 a u výroby nápojů hodnoty 104,3.

Během sledovaného roku 2024 došlo k meziročnímu nárůstu tržeb (příjmů) bez zahrnutí DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží v ČR u podniků s 50 a více zaměstnanci. Celkový meziroční nárůst tržeb ve výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) dosáhl 3,8 %. Tržby z potravinářských výrobků vzrostly o 2,9 %, zatímco v případě výroby nápojů byl zaznamenán výraznější nárůst o 7,6 %.

Celkový objem tržeb v obou sledovaných potravinářských odvětvích za rok 2024 dosáhl hodnoty 448,9 mld. Kč. Z tohoto celkového objemu připadalo 361,1 mld. Kč na výrobu potravinářských produktů a 87,8 mld. Kč na výrobu nápojů.

V roce 2024 došlo k mírnému poklesu cen výrobků a služeb ve zpracovatelském průmyslu, a to o 0,3 %. Nicméně vývoj v rámci jednotlivých odvětví byl různorodý. U řady surovin nebo výrobků přímo od nich odvozených byl patrný pokles cen po předchozích dvou letech silného růstu (zejména dřevo a výrobky z něj – ceny poklesly o 6,8 %, základní kovy – pokles o 5,6 %, papír a výrobky z něj – pokles o 4,3 %). Naopak vzrostly ceny některých služeb, jako jsou opravy, údržba a instalace strojů a zařízení (o 5,0 %), počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (o 4,2 %), motorových vozidel kromě motocyklů (o 3,5 %) nebo strojů a zařízení (o 3,0 %).

Ve 4. čtvrtletí 2024 došlo k meziročnímu růstu cen potravin o 0,9 %, čímž skončilo období tří po sobě jdoucích čtvrtletí, během nichž ceny meziročně klesaly. I přes tento nárůst ve druhé polovině roku zaznamenaly ceny potravin a nealkoholických nápojů za celý rok 2024 celkový pokles o 2,3 %. K meziročnímu snížení došlo především u mléka, sýrů a vajec, jejichž ceny klesly o 6,1 %, dále u masa, které bylo levnější o 3,9 %, a u pekárenských výrobků a obilovin, kde meziroční pokles dosáhl 3,7 %. Naopak některé skupiny potravin a nápojů zdražily. Výraznější růst cen byl patrný u nealkoholických nápojů, které meziročně zdražily

o 3,8 %, olejů a tuků s nárůstem o 3,5 % a také u cukru, marmelád, medu, čokolády, cukrovinek a cukrářských výrobků, jejichž ceny vzrostly o 0,8 %.

Z tabulky T8.3/01 je patrné, jak se jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, vyvíjely během roku 2024.

Výroba masa a masných výrobků si i v hodnoceném roce 2024 zachovala své postavení jako jeden z klíčových oborů v potravinářském průmyslu. Podíl tržeb (příjmů) v oborové struktuře u této výroby zůstal stejný jako v minulém roce. Dle dat ČSÚ meziročně vzrostl objem vytvořené přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků v tomto segmentu o 16,9 %.

Ve srovnání s ostatními obory potravinářské výroby představuje **Zpracování ryb** pouze okrajovou část výrobní struktury. Z důvodu ochrany dat byl tento podíl započítán do výroby průmyslových krmiv, což ztěžuje přesnější vyhodnocení. Ve spotřebě a produkci ryb nadále přetrvává výrazná sezónnost. V roce 2024 bylo zpracování ryb i nadále silně spojeno s jejich produkcí, zejména v oblastech s rybníčním hospodářstvím. Hlavním druhem chované ryby v Česku i nadále zůstává kapr obecný. Vedle kapra se však na trhu uplatňují i další druhy sladkovodních ryb.

Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny si v roce 2024 jako obor udrželo svou pozici v oborové struktuře. Ve sledovaném roce podíl oboru na výrobní struktuře hodnoceného odvětví, měřeno tržbami, zůstal téměř nezměněn, přičemž meziroční nárůst činil 0,1 p. b. Produkce se opírala zejména o domácí sklizeň zeleniny a brambor, avšak také o importované suroviny z dovozu, jak v čerstvém stavu, tak ve formě polotovarů určených pro další zpracování. Objem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků v tomto oboru meziročně vzrostl o 5,4 %.

V roce 2024 **Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů**, posuzována na základě tržeb, meziročně svou pozici v oborové struktuře oslabil o 0,5 p. b. Z hlediska efektivnosti hodnocená výroba při oslabeném růstu tržeb meziročně zvýšila objem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků o 54,0 %.

Výroba mléčných výrobků vykazovala v oborové struktuře mírné posílení svého postavení, měřeno podílem tržeb, o 0,4 p. b., což potvrzuje, že se jedná o jednu z klíčových výrobní potravinářského průmyslu. Posílení v potravinářské struktuře nastalo v důsledku nižších cen. U nejvýznamnějších podniků v oboru došlo meziročně k nárůstu tvorby přidané hodnoty o 19,6 %.

Ve výrobě mlýnských a škrobářských výrobků, kde převažuje mlýnská výroba, došlo v roce 2024 meziročně k oslabení své pozice o 0,1 p. b. měřeno ukazatelem tržeb. Údaje za nejvýznamnější podniky této agregace oborů ČSÚ nezveřejnila.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků jako jeden z významných oborů vykazovala meziročně ve sledovaném roce 2024 posílení výkonnosti

o 0,1 p. b. Efektivnost oboru, měřena podle přidané hodnoty nejvýznamnějších podniků, vzrostla o 4,0 %.

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje členitou výrobní strukturu, která je založená převážně na rostlinné produkci včetně výroby cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek. Tento obor dále zahrnuje i zpracování čaje a kávy, výrobu koření a aromatických výtažků a výrobu vysoce zpracovaných potravin jako jsou hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj. V hodnoceném roce zaznamenala tato skupina v oborové struktuře meziroční posílení o 0,6 p. b. Nejvýznamnější podniky oboru však zaznamenaly meziroční pokles tvorby přidané hodnoty o 4,5 % ve srovnání s předchozím rokem.

Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb podle podílu tržeb v oborové struktuře v roce 2024 oslabila o 1,3 p. b. Přesto však u nejvýznamnějších podniků v těchto oborech došlo k výraznému zlepšení tvorby přidané hodnoty v meziročním srovnání o 58,8 %.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek posílila svou pozici v oborové struktuře sektoru v meziročním srovnání o 0,7 p. b. Měřeno indikátorem přidané hodnoty se meziročně zlepšila efektivnost o 3,5 % u nejvýznamnějších podniků tohoto odvětví.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2023	2024	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	15,9	15,9	0,0
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ ¹⁾	DSÚ	-
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,5	2,6	0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5,2	4,6	-0,5
Výroba mléčných výrobků	13,8	14,2	0,4
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	3,2	3,1	-0,1
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,6	9,7	0,1
Výroba ostatních potravinářských výrobků	18,4	19,0	0,6
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	12,7	11,5	-1,3
Výroba nápojů	18,9	19,6	0,7
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	-

¹⁾ DSÚ = důvěrný statistický údaj.

²⁾ Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2024 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu novelizovaný zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie ve znění pozdějších předpisů, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹¹¹ č. 13/2024 ze dne 20. prosince 2024, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

111 Energetický regulační úřad.

Zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (dále jen „novela ZPOZE“) s účinností od 1. ledna 2022 se dotkl i bioplynových stanic. Nejvýraznější změny představuje zavedení provozní podpory výroby biometanu (§ 27a – § 27f) a provedení evropské Směrnice RED II ohledně kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů (§ 47b). Provozovatelů starších bioplynových stanic (uvedených do provozu do roku 2015) se týká rovněž ověřování přiměřenosti čerpané podpory – tzv. řešení „finanční překompenzace“.

Na základě získaných rozhodnutí EK k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE už dříve zavedla ČR tato opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR¹¹² pro BPS byl stanoven na 10,6 %);
- Pro BPS uvedené do provozu v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹¹³.

Do roku 2021 měly na podporu podle ZPOZE nárok pouze výroby elektřiny a tepla. Od roku 2022 je možné uplatňovat podporu i na výrobu biometanu. Technologicky jsou pro výrobu biometanu nejvhodnější právě bioplynové stanice, protože produkováný bioplyn je pro výrobu biometanu následně pouze očištěn od oxidu uhličitého. Zavedením této podpory tedy stát vytvořil podmínky pro využití bioplynových stanic při výrobě biometanu, který je vhodnou alternativou zemního plynu. Na druhou stranu je třeba zmínit, že bioplynové stanice uvedené do provozu od 1. ledna 2022 už nemají nárok na provozní podporu výroby elektřiny.

Novela zákona o podporovaných zdrojích (č. 382/2021 Sb.), která byla přijata 1. ledna 2022, zavádí v České republice kritéria udržitelnosti a úspory skleníkových plynů u elektřiny a tepla z pevné biomasy a bioplynu, na které si výrobce nárokuje veřejnou podporu. Zákon vychází z evropské směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, která je v platnosti od července 2021. Pravidla platí pouze pro velká zařízení:

112 Internal Rate of Return

113 Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 408/2015 Sb. o Pravidlech trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů.

bioplynové stanice se jmenovitým tepelným příkonem vyšším než 2 MW a elektrárny a teplárny spalující pevnou biomasu jako je dřevní štěpka nebo sláma s příkonem více než 20 MW a provozovatele bioplynových stanic s elektrickým výkonem vyšším než 800 kW (uvažujeme-li účinnost výroby elektřiny 40 %) a zdroje spalující pevnou biomasu s elektrickým výkonem vyšším než 5 MW. Kritéria udržitelnosti a úspory emisí skleníkových plynů stanoví určité požadavky na biomasu a paliva z biomasy (bioplyn) použité k výrobě elektřiny, tepla a biometanu. Kritéria udržitelnosti se týkají původu použité zemědělské i lesní biomasy. Úspory emisí skleníkových plynů potom vypovídají o celém procesu získání, dopravy, zpracování a využití biomasy a porovnávají emisní zátěž tohoto procesu s výrobou energie z fosilních paliv. Vzhledem k tomu, že se dařilo v České republice etablovat certifikační systém schválený Evropskou komisí jen pozvolna, bylo možné podle Lex OZE I až do poloviny roku 2023 prokazovat plnění obou standardů pomocí čestného prohlášení.

Novela ZPOZE také zavedla povinnost ERÚ upravovat výši výkupních cen na základě monitoringu palivových nákladů. Změna se ovšem v posledních cenových rozhodnutích ERÚ o stanovení výše podpory žádným způsobem nepromítla.

Z dalších změn nad rámec novely ZPOZE je třeba zmínit zrušení § 8 odst. 7 části 45. zákona č. 261/2007 Sb., které osvobozovalo od daně bioplyn určený k použití v dopravě.

Zákon č. 165/2012 Sb. zavedl následující změny:

- Licence na výrobu elektřiny vyžadována až od 50 kW instalovaného výkonu;
- Definice aktivního zákazníka – spotřebovává, sdílí nebo prodává elektřinu vyrobenou ve své výrobě a nejde o jeho hlavní podnikatelskou činnost;
- Definice energetického společenství (společenství pro obnovitelné zdroje) – právnická osoba, která je ovládána svými členy (fyzickými osobami, malými podniky, samosprávami), hlavním účelem není vytváření zisku, ale výroba, sdílení, spotřeba, prodej členům sdružení (členům v blízkosti projektu – kraj);
- Mezi členy může rozdělit max. 33 % zisku – pak činnosti energetického sdružení nejsou prováděné za účelem dosažení zisku;
- Energetické společenství musí požádat ERÚ o osvědčení;
- Provozovateli distribuční soustavy se oznamují odběrná a předávací místa členů;
- Provozovatel distribuční soustavy registruje přiřazení odběrného místa ke sdílení;
- ERÚ může zohlednit v distribuční složce sdílení elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2022–2023 ukazuje tab. T8.4/01.

T8.4/01 - Celková energie z OZE v ČR v letech 2022-2023

Zdroje obnovitelné energie	2022		2023		Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	57 017,7	25,2	54 211,6	24,7	95,1
Biomasa (domácnosti)	90 014,2	39,7	80 496,7	36,6	89,4
Vodní elektrárny	7 536,5	3,3	8 506,7	3,9	112,9
Bioplyn	25 028,8	11,0	24 921,0	11,3	99,6
Biologicky rozložitelná část TKO ¹⁾	3 984,6	1,8	4 534,6	2,1	113,8
Kapalná biopaliva	14 299,8	6,3	13 846,5	6,3	96,8
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	16 078,7	7,1	19 371,2	8,8	120,5
Solární termální systémy	838,4	0,4	868,4	0,4	103,6
Větrné elektrárny	2 308,8	1,0	2 525,9	1,1	109,4
Fotovoltaické systémy	9 454,6	4,2	10 411,4	4,7	110,1
Celkem	226 562,0	100,0	219 694,0	100,0	97,0

1) TKO = tuhý komunální odpad

Pramen: OZE v roce 2022: Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Neshal (ÚZEI)

Podíl hrubé konečné spotřeby energie z OZE na celkové hrubé konečné spotřebě energií v ČR činil v roce 2023 podle mezinárodní metodiky výpočtu EUROSTAT – SHARES 18,6 %. Na spotřebě elektřiny se OZE podílely 16,5 %, na spotřebě v dopravě 5,7 % a na konečné spotřebě při vytápění 27,8 %.

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, i když se tento podíl meziročně snížil z 64,9 % v roce 2022 na 61,3 % v roce následujícím. Podíl biomasy v domácnostech se ve srovnání s rokem předchozím snížil a činil 36,6 %, podobně i podíl biomasy mimo domácnosti se v roce 2023 snížil na 24,7 %. U bioplynových stanic, BRKO, větrných elektráren, fotovoltaických systémů a vodních elektráren byl podíl jimi vyrobené energie jen mírně vyšší. Neměnný podíl si mezi OZE udržely solární termální systémy a kapalná biopaliva. Pokračující nárůst podílu zaznamenala pouze výroba energie z tepelných čerpadel.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektřiny a tepla je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích. Kapalná biopaliva jsou využívána výhradně sektoru dopravy.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2023

Typ biomasy	rok	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
		Výroba elektřiny (GWh)	Prodej elektřiny (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	2023	0,0	0,0	0,0	264,3	30,2	26,5
	2022	0,1	0,0	0,1	266,2	28,7	26,2
Odpad, štěpka	2023	1 332,8	1 007,9	1 349,0	14 462,5	6 290,5	1 774,1
	2022	1 493,2	1 148,2	1 479,3	14 140,8	6 189,8	1 670,8
Celulózní výluhy	2023	796,9	158,8	476,3	10 085,0	705,6	1 129,9
	2022	904,8	178,0	514,4	11 195,4	801,4	1 246,4
Rostlinné materiály	2023	96,2	87,8	99,7	485,5	345,6	46,9
	2022	104,7	95,0	104,2	544,4	360,7	50,2
Brikety a pelety	2023	212,6	164,3	129,4	841,1	571,8	58,7
	2022	156,2	122,3	106,7	637,1	401,3	45,5
Ostatní biomasa	2023	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2022	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2023	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2022	0,5	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0
Biomasa celkem	2023	2 438,5	1 418,8	2 054,3	26 138,3	7 943,6	3 036,0
	2022	2 659,4	1 543,5	2 204,7	26 786,4	7 782,0	3 039,0

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2023 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 438,5 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční pokles o 8,3 %) a bylo na to spotřebováno celkem 2 054,3 tis. t biomasy (bez započítání spotřeby biopaliv), z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 99,7 tis. t (tj. 4,9 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2023 dosáhla 26 138,3 TJ (meziroční pokles o 2,4 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (3 036,0 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 46,9 tis. t (meziroční pokles o 6,6 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 774,1 tis. t, podíl 58,4 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (1 129,9 tis. t, podíl 37,2 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhadlo MPO v roce 2023 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 60 372,6 TJ (meziročně pokles o 10,6 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně v případě pelet a briket jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci biologicky rozložitelných odpadů, kalů z ČOV a zemědělských produktů. Vyrobený bioplyn je následně využíván pro výrobu tepla (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod) elektřiny, nebo biometanu. Počet zemědělských bioplynových stanic se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2023 k energetickým účelům využito celkem 1 309,8 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 303,6 mil. m³, meziroční nárůst

o 0,5 %). Výroba nejvíce poklesla v kategoriích skládkový plyn a průmyslové ČOV (o 4,2 % resp. 3,6 %). U komunálních ČOV výroba vzrostla (o 1,7 %). Nejvyšší nárůst zaznamenaly komunální ČOV (11,6 %).

V celkem 441 bioplynových stanicích (o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 376 MW) bylo v roce 2023 vyrobeno 2 601,8 GWh (z toho dodáno do sítě 2 182,1 GWh, tj. 83,9 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 579 586,0 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 018 060,0 GJ (tj. 87,7 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2023 se oproti roku předchozímu nezměnil. Celkově byl dosažen 11% podíl bioplynu na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

V souladu se zákonem o podporovaných zdrojích energií, zákonem o ochraně ovzduší a změně některých zákonů (ve znění pozdějších předpisů) musí dodavatelé pohonných hmot zajistit:

- aby v jimi dodaných pohonných hmotách bylo za kalendářní rok obsaženo minimální množství pokročilých biopaliv 0,22 % energetických (e. o.) od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2024 a 1,07 % e. o. od 1. ledna 2025 a v následujících letech. Do plnění povinnosti lze zohlednit čisté pokročilé biopalivo. V případě, že dodavatel překročí minimální množství pokročilých biopaliv, může toto množství biopaliv převést do plnění uvedené povinnosti v následujícím kalendářním roce. Za nesplnění uvedené povinnosti je dodavateli pohonných hmot udělena pokuta 2 Kč za každý MJ nedodaného pokročilého biopaliva. Do splnění povinnosti jsou zohledněna pouze biopaliva splňující kritéria udržitelnosti. Pokročilá biopaliva se do podílů zohledňují dvojnásobně.
- aby v jimi dodaných pohonných hmotách bylo za kalendářní rok obsaženo minimální množství energie z obnovitelných zdrojů 9,5 % energetických od 1. ledna 2030. Do plnění povinnosti lze zohlednit biopaliva ve všech formách, elektřinu z obnovitelných zdrojů, obnovitelná kapalná nebo plynná paliva z nebiologických zdrojů a recyklovaná paliva. V případě, že překročí minimální množství energie z obnovitelného zdroje, může toto nadměrné množství převést do plnění povinnosti v následujícím kalendářním roce. Za nesplnění uvedené povinnosti je dodavateli pohonných hmot udělena pokuta 1 Kč za každý MJ nedodané energie z obnovitelného zdroje.

T8.4/03 - Současné národní závazky¹⁾ a opatření pro využívání energie z OZE v odvětví dopravy v ČR

	Podíl energie z obnovit. zdrojů energie ¹⁾ (% e.o.)	Podíl pokročilých biopaliv, biomethanu a bioLPG, bioLNG, bioCNG (vstupní suroviny dle REDII přílohy IX.A ²⁾) (% e.o.)	Limit pro biopaliva z potravinářských a krmných plodin (% e.o.) ²⁾	Limit pro vstupní suroviny (vstupní suroviny dle REDII přílohy IX.B ²⁾) (% e.o.)	Povinnost snižovat emise GHG z pohonných hmot ²⁾ (%)	Minimální úspora emisí GHG ³⁾ (biopaliva, biomethan a obnovit. paliva nebiol. původu) (%)	Dvojnásobné započítávání ²⁾
2021	-	-	-	1,7	6 ⁵⁾	50 kapacity uvedené do provozu do 5. 10. 2015	Ano platí pouze pro podíly pokročilých biopaliv suroviny IX.A, pro biopaliva suroviny IX.B RED II
2022	-	0,22 ⁴⁾	7	1,7	6 ⁵⁾	60 kapacity uvedené do provozu od 6. 10. 2015 do 31. 12. 2020	
2025	-	1,07 ⁴⁾				65 & 70 kapacity uvedené do provozu od 1. 1. 2021	
2030	9,5 ⁶⁾	-				-	

1) Podle zákona č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a změně některých zákonů (ve znění pozdějších předpisů).

2) Podle zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší (ve znění pozdějších předpisů).

3) Nařízení vlády č. 107 ze dne 6. 4. 2022, kterým se mění Nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot.

POKUTY:

4) 2 Kč za každý MJ nedodaného pokročilého biopaliva. Lze zohlednit biomethan, bioLPG.

5) 10 Kč za každý kg nesnížených emisí GHG.

6) 1 Kč za každý MJ nedodané energie z obnovitelných zdrojů.

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Nařízení vlády č. 107/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot, ve znění nařízení vlády č. 492/2020 Sb. bylo schváleno 6. dubna 2022. Mimo jiné specifikuje suroviny pro výrobu pokročilých biopaliv a podmínky pro zohlednění recyklovaných paliv s obsahem uhlíku a kapalných a plyných paliv z obnovitelných zdrojů nebiologického původu. Od 1. července 2022 bylo vládním návrhem novely zákona o ochraně ovzduší (vypuštěním celého §19) zrušeno povinné přimíchávání biopaliv do motorového benzínu a motorové nafty. Přehled v současnosti platných národních závazků a opatření pro využívání OZE v sektoru dopravy uvádí tab. T8.4/03.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použitá surovina pro výrobu bioetanolu. V roce 2024 zajišťovaly výrobu bioetanolu jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdu.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2024

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdu)	2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
CELKEM		1 700 000	134 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2024 a pro porovnání v letech 2021 až 2023 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Položka	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Výroba	85 688	88 545	80 538	77 462	82 670	106,7
Dovoz	15 886	31 352	25 320	63 648	86 451	135,8
Vývoz	13 036	36 591	9 197	14 133	12 227	86,5
Hrubá spotřeba	83 532	85 491	88 150	92 100	107 657	116,9
Bio-ETBE pro přimíchávání	55 590	58 714	73 000	75 000	69 849	93,1
Spotřeba E85	357	4	2	2	0	0,0

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíč

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 83 tis. t byla v roce 2024 o 7 % vyšší než v roce předešlém. Dovoz se zvýšil o 36 %, zatímco vývoz se snížil o 14 % oproti předchozímu roku. Hrubá spotřeba bioethanolu se na trhu v ČR zvýšila z 92 tis. t v roce 2023 na 108 tis. t, což představuje 17% nárůst. K 7% snížení výroby došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 se oproti předchozímu roku snížila téměř na 0,0 tis. t.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2024 spotřebovalo 240,3 tis. t technické cukrovky a 182,8 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 69,56 t/ha a 8,14 t/ha zrna kukuřice této spotřebě odpovídala sklizňová plocha 3,5 tis. ha cukrovky a 22,5 tis. ha kukuřice. Podíl výměry cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny tak dosáhl 5,2 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 25,7 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2024 dosáhlo 62 % (o 4 % více než v roce předešlém).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2024 ustálila na 340 tis. t. Byla tedy stejná jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2024 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a.s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a.s., Lovosice, Primagra, a.s., Milín, Temperator, s.r.o. Liberec a Glycona s.r.o. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2024 dosáhlo 74 % (o 3 % méně než v roce předešlém). Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Balance výroby FAME a SMN30

Položka	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	258 647	244 794	242 048	260 790	252 788	96,9
Výroba SMN30 celkem (t)	0	0	0	0	0	-
Dovoz FAME (t)	189 402	198 565	158 659	154 464	172 023	111,4
Vývoz FAME (t)	141 760	144 389	132 655	104 421	142 479	136,4
Hrubá spotřeba (t)	292 854	298 489	270 990	281 394	265 605	94,4
Výrobní kapacity (t)	340 000	340 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2024 bylo vyrobeno cca 252,8 tis. t FAME, což je cca o 3 % méně než v předchozím roce. Hrubá spotřeba FAME se ve stejném období snížila o 6 %. Dovoz FAME se zvýšil ve srovnání s rokem 2023 o 11 % na 172,0 tis. t a je stále nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME se zvýšil na 142,5 tis. t, což činí 136 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V MEŘO se v roce 2024 neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2024 spotřebovalo 385,8 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 2,8 t/ha představuje výměru 139,8 tis. ha, resp. 40,7 % celkové sklizňové výměry řepky olejky v roce 2024.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2024 byly ceny pro sektor zemědělství příznivější než v roce 2023. Ceny zemědělských výrobců poklesly o 5,9 %. Spotřebitelské ceny se mírně snížily a to o 2,3 %. Také ceny vstupů do zemědělství mírně poklesly o 1,9 %. Mírně se snížily (o 2,6 %) ceny průmyslových potravinářských výrobků, včetně souvisejících služeb a prací.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy v ČR

Ukazatel	2023	2024
Ceny zemědělských výrobců ¹⁾	94,0	94,1
Ceny průmyslových potravinářských výrobků, vč. souvisejících služeb a prací ²⁾	108,6	97,4
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů ³⁾	111,5	97,7
Ceny vstupů do zemědělství ⁴⁾	100,6	98,1

1) Indexy cen zemědělských výrobců.

2) Indexy cen průmyslových výrobců podle Klasifikace produkce (CZ-CPA 2015).

3) Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace ECOICOP - meziroční index

4) Index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství - meziroční index

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Pilařová (ÚZEI)

V roce 2024 došlo proti roku 2023 k poklesu cen rostlinných výrobků o 9,1 %. Důvodem bylo především významné snížení cen obilovin o 18,6 %. U olejnin a brambor se cena také snížila. Cena brambor klesla o 7,1 %, cena olejnin o 4,1 %. Ceny zeleniny a květin se meziročně

snížily o 1,3 %. Cena za tunu cukrové řepy se proti roku 2023 zvýšila o 5,2 % a cena ovoce dokonce o 28,7 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2023	2024
Rostlinné výrobky celkem	86,3	90,9
z toho - obiloviny	79,6	81,4
- olejnin	71,2	95,9
- brambory konzumní	143,3	92,9
- cukrová řepa	112,9	105,2
- ovoce	110,4	128,7
- zelenina a květiny	115,4	98,7

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: T. Pilařová (ÚZEI)

V roce 2024 došlo na všech sledovaných trzích (či burzách) u obilovin a olejnin k poklesu cen oproti předchozímu roku. Výjimkou je cena semene řepky olejné na burze Matif, kde zůstala průměrná roční cena zhruba na úrovni předchozího roku. Ze sledovaných krmných obilovin došlo k nejvýraznějšímu poklesu CZV u krmné kukuřice, a to na tuzemském trhu o 25,9 %. V Polsku CZV této komodity poklesla meziročně o 16,6 %, na německém trhu pak o 12,4 %. V České republice poklesla také CZV krmné pšenice, a to meziročně o 23,9 %. Na polském trhu došlo k poklesu o 14,8 %, v Německu pak o 14,4 %. CZV krmného ječmene v tuzemsku meziročně poklesla o 22,5 %. Na německém trhu pak došlo k meziročnímu poklesu CZV o 15,1 %, v Polsku pak o 13,3 %.

CZV potravinářské pšenice v České republice do června roku 2024, kdy dosáhla 4 498 Kč/t, převážně klesala. Nejvyšší hodnoty dosáhla v prosinci 2024, a to 5 081 Kč/t. V roce 2024 dosáhla průměrná CZV potravinářské pšenice 4 772 Kč/t, krmné pšenice pak 4 230 Kč/t. CZV krmné kukuřice na tuzemském trhu činila v průměru 4 564 Kč/t, CZV krmného ječmene pak 3 691 Kč/t.

Ceny řepkového semene v roce 2024 v ČR korespondovaly s vývojem cen v EU. Cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2024 zvýšila z 10 397 Kč/t v únoru na 12 886 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV za rok 2024 byla s hodnotou 11 217 Kč/t meziročně o 5,8 % nižší. Průměrná cena semene řepky olejné meziročně poklesla, a to o 5,4 % na burze v Hamburku. Na burze v Paříži však zůstala na meziročně stejné úrovni (+0,2 %).

V ČR se cena zemědělských výrobců brambor pozdních konzumních v roce 2024 proti roku 2023 snížila o 11,4 % na 324,8 €/t. V zemích EU 4 se CZV zvýšila v průměru o 6,7 % na 370,4 €/t.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika ¹⁾	242,63	189,98	78,30
- Polsko ³⁾	234,79	205,21	87,40
Pšenice krmná			
- Česká republika ¹⁾	221,31	168,40	76,09
- Německo ²⁾	223,72	191,48	85,59
- Polsko ³⁾	233,75	199,07	85,17
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	189,52	146,94	77,54
- Německo ²⁾	204,85	173,87	84,88
- Polsko ³⁾	194,43	168,50	86,66
Kukuřice krmná			
- Česká republika ¹⁾	245,34	181,70	74,06
- Německo ²⁾	293,21	256,82	87,59
- Polsko ³⁾	224,97	187,56	83,37
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	495,85	446,57	90,06
- Hamburk ⁴⁾	498,33	471,53	94,62
- Matif ⁵⁾	467,17	468,14	100,21
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	366,52	324,78	88,61
- EU 4 ⁶⁾	347,05	370,37	106,72

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná obchodní cena dle AMI.

3) Průměrná obchodní cena dle MRiRW.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

6) EU 4: Belgie, Francie, Nizozemsko a Německo. Rok 2024 - odhad.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; MRiRW; USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat, FranceAgriMer

Zpracoval: M. Valenta, A. Vorlíčková (ÚZEI)

V České republice se v roce 2024 průměrná CZV živočišných komodit zahrnující hospodářská zvířata a živočišné výrobky ve srovnání s rokem 2023 snížila o 1,5 %. Ke snížení ceny došlo u jatečných prasat (o 3,6 %), vajec (o 13,2 %) a drůbeže (o 6,3 %). Cena mléka se oproti roku 2023 stagnovala (o 0,2 %). Mírnější růst ceny byl také u komodity jatečný skot (o 6,5 %).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2023	2024
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	107,0	98,5
z toho - mléko	100,5	100,2
- jatečný skot	102,2	106,5
- jatečná prasata	125,0	96,4
- drůbež	108,8	93,7
- vejce	128,6	86,8

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: T. Pilařová (ÚZEI)

Vývoj cen zemědělských výrobců jatečného skotu v Evropské unii byl v roce 2024 pro producenty příznivý, neboť ceny posílily. Hlavním důvodem byla pokračující poptávka po hovězím masu na globálním trhu podpořená rostoucími cenami nejvýznamnějších světových exportérů (USA, Austrálie). Tento vývoj se odrazil ve zvýšeném vývozu předních unijních producentů a v meziročním nárůstu CZV jatečného skotu ve většině členských zemí. V roce 2024 se v EU 27 průměrná CZV mladých jatečných býků tř. R3 v meziročním porovnání zvýšila o 4,2 % (o 21,1 €/100 kg j. hm) na 518,0 €/100 kg j. hm. V rámci chovatelsky nejvýznamnějších zemí stoupla meziročně v Německu (o 6,9 % na 516,8 €/100 kg j. hm.), v Nizozemsku (o 7,4 %), Rakousku (o 5,4 %), Španělsku (o 4,9 %), Polsku (o 5,1 %) a ve Francii (o 1,4 %). Naopak její pokles byl zaznamenán v Dánsku (-3,5 %), Belgii (-2,6 %) a v Itálii (-0,6 %). Rovněž cena zemědělských výrobců jatečných krav O3 v průměru EU 27 meziročně stoupla o 2,6 % na 424,8 €/100 kg j. hm. a cena jatečných jalovic se zvýšila o 2,5 % na 524,5 €/100 kg j. hm.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index
Jateční býci R3 v EU¹⁾	496,9	518,0	104,2
- Česká republika	464,0	480,3	103,5
- Francie	524,3	531,4	101,4
- Německo	483,5	516,8	106,9
- Rakousko	481,4	507,2	105,4
- Polsko	472,5	496,5	105,1
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	227,7	208,5	91,6
- Česká republika	225,8	207,6	91,9
- Německo	235,7	218,1	92,5
- Dánsko	193,6	180,1	93,0
- Španělsko	228,4	211,1	92,4
- Polsko	236,2	212,9	90,1
Jatečná kuřata²⁾	271,4	271,1	99,9
- Česká republika	244,1	234,9	96,2
- Německo	410,0	424,7	103,6
- Polsko	184,3	195,5	106,1
Mléko³⁾			
- Česká republika	45,1	44,6	98,9
- Německo	45,9	48,4	105,4
- Polsko	45,7	49,5	108,3
- EU	47,0	48,4	103,0

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, EK.

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Pokorný, T. Rudinská (ÚZEI)

CZV jatečných prasat tř. E v roce 2024 v průměru EU 27 meziročně poklesla o 8,4 % (o 19,2 €/100 kg j. hm.). K jejímu oslabení došlo ve všech členských zemích, kromě Švédska

Nejvýraznější pokles byl pozorován v Nizozemsku (o 15,1 %) Rumunsku (o 10,1 %) a Maďarsku (o 10,0 %). U významných evropských producentů (Španělska a Německa) došlo k poklesu cen o 7,6 %, resp. o 7,5 %. Hlavním důvodem tohoto vývoje byla relativně stabilní meziroční produkce vepřového masa v celé Unii a nižší náklady na krmiva a energie.

CZV jatečných kuřat v ČR se podle ČSÚ v roce 2024 snížila o 5,9 % na 28,11 Kč/kg, CZV jatečných krůt poklesla o 9,0 % na 39,02 Kč/kg a také CZV jatečných kachen klesla o 5,0 % na 35,43 Kč/kg. CPV kuřat kuchaných I. tř. mírně vzrostla o 0,8 % na 57,02 Kč/kg.

CPV průmyslových výrobců kuřat „65 %“ na reprezentativních trzích EU 27 meziročně stagnovala (index 99,9) na 271,1 €/100 kg (EK). V ČR se snížila o 3,8 % na 234,9 €/100 kg. V Německu se meziročně zvýšila o 3,6 % na 424,7 €/100 kg. V Polsku po meziročním nárůstu o 6,1 % činila 195,5 €/100 kg.

Průměrná roční CZV mléka v ČR sledovaná ČSÚ meziročně vzrostla na 11,31 Kč/l, tj. o 7,1 %, nicméně přepočten na € a 100 kg ukazuje dle EK pokles o 1,2 %. Ve více než třetině členských zemí průměrné CZV mléka klesly obdobně jako v ČR nebo více. Naopak průměrné CZV mléka v Německu a Polsku vzrostly o 5,4 %, resp. o 8,3 %. Vzrůst cen CZV mléka v řadě zemí EU pravděpodobně souvisí se zvýšeným zhodnocením syrového mléka ve výrobcích s vysokou přidanou hodnotou (sýrech) a rostoucím cenám produktů na bázi mléčného tuku, které měly původ v deficitu těchto produktů v EU i na světovém trhu.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹¹⁴ zahraničním obchodě

Obrat českého AZO se v roce 2024 meziročně navýšil o 10,9 % na 722,3 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. V roce 2024 se zvýšila hodnota vývozu o 32,0 mld. Kč, tj. o 10,4 %, na 338,1 mld. Kč a hodnota dovozu se zvýšila meziročně o 39,2 mld. Kč, tj. o 11,4 %, na 384,2 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2024 meziročně prohloubila, a to o 7,2 mld. Kč na 46,1 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době nepatrně snížil o 0,7 p. b. na 88,0 % a podíl schodku na vývozu se zvýšil o 0,9 p. b. na 13,6 % (zhoršení obou hodnot). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční pokles bilančního schodku na 8,7 mld. Kč, tj. o 15,4 %, a ve druhém případě pak výraznějším navýšením schodku na 35,3 mld. Kč¹¹⁵, tj.

114 Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. Podrobnější metodické informace jsou publikovány na stránkách ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/zo>), ke změně metodiky však nedošlo. V této kapitole bude i nadále používána stávající terminologie. Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

115 Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.

o 17,2 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s třetími zeměmi než obchod s Unií.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (jednotlivé podíly viz T9.2/01). Meziročně se změnila participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z EU 27 (nárůst na 6,3 %, resp. nárůst na 10,2 %), a do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (nárůst na 2,8 %, resp. nárůst na 3,1 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	6,02	6,28	104,3
Agrární vývoz	5,39	5,54	102,8
Agrární dovoz	6,70	7,11	106,1

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Významnou měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. V roce 2024 jejich podíl na vývozu stagnoval a podíl na dovozu mírně klesl. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2024 v meziročním porovnání k nárůstu hodnoty jak na straně exportu o 10,5 %, tak na straně dovozu o 11,6 %. Záporná bilance bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ se naopak meziročně zhoršila o 9,0 mld. Kč na 60,4 mld. Kč.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 27 na straně vývozu v roce 2024 činil 89,7 % a na straně dovozu 81,6 %, meziročně tak v roce 2024 klesl podíl vývozu o 0,4 p. b., podíl dovozu se také snížil, a to o 0,8 p. b. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu, kde činil 79,3 % na straně vývozu a 57,2 % na straně dovozu.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (podíl 26,5 % v roce 2024), na Slovensko (19,3 %) a do Polska (8,6 %). Dalšími významnými odběrateli byli ve stejném pořadí jako v předchozích pěti letech Rakousko, Itálie a Maďarsko. K hlavním odběratelům v rámci třetích zemí patřilo Spojené království (s podílem 2,4 %) a navzdory embargu Rusko (0,9 %), dále Ukrajina (0,8 %), Švýcarsko (0,6 %), Spojené státy americké a Čína (shodně 0,5 %) a Japonsko (0,4 %). V roce 2024 se hodnota českého agrárního exportu meziročně zvýšila do Itálie (+15,3 %), Maďarska (+10,1 %), na Slovensko (+9,6 %), do Polska (+7,3 %) a Německa (+5,9 %). Do Rakouska hodnota vývozu vzrostla jen nepatrně (+0,4 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa a Polska. V roce 2024 činily jejich podíly dohromady 35,2 %. Dovoz se uskutečnil dále z Nizozemska (7,1 %), Španělska (6,4 %), Slovenska (6,3 %) a Itálie (5,8 %). Více než 3% podíl zaujímaly v roce 2024 ještě Maďarsko, Rakousko a Belgie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Ukrajina,

Čína, Norsko, Spojené státy, Spojené království, Turecko, Švýcarsko, Brazílie a Vietnam (s podíly v rozmezí 2,4 % až 0,7 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z prvních 22 zemí, nejvíce z Ukrajiny (+39,9 %), Vietnamu (+36,2 %) a Švýcarska (+31,8 %), jejich podíly na dovozu tvořily 2,4 %, resp. 0,7 %, resp. 0,7 %.

Ze zemí, které patřily v roce 2024 mezi deset nejvýznamnějších dodavatelů agrárního zboží do ČR, hodnota dovozu meziročně rostla. Spojené státy obsadily 15. místo s růstem hodnoty agrárního dovozu o 19,6 %. Spojené království obsadilo 16. místo také s růstem hodnoty dovozu, a to o 9,9 %.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2023	2024	Meziroční index		2023	2024	Meziroční index
Německo	84 518,1	89 514,3	105,9	Německo	67 741,8	74 505,1	110,0
Slovensko	59 515,1	65 216,2	109,6	Polsko	54 591,4	60 914,5	111,6
Polsko	26 983,9	28 953,8	107,3	Nizozemsko	24 244,9	27 159,8	112,0
Rakousko	17 699,4	17 770,0	100,4	Španělsko	21 335,8	24 410,6	114,4
Itálie	14 650,2	16 885,4	115,3	Slovensko	22 450,0	24 111,7	107,4
Maďarsko	12 782,8	14 072,3	110,1	Itálie	21 332,9	22 125,7	103,7
Nizozemsko	12 096,8	13 790,8	114,0	Maďarsko	13 670,3	14 345,8	104,9
Francie	7 866,7	9 417,8	119,7	Rakousko	13 023,0	13 358,8	102,6
Rumunsko	7 040,6	8 527,8	121,1	Belgie	11 151,4	11 994,8	107,6
Spojené království	6 524,9	8 168,2	125,2	Francie	9 653,3	10 923,3	113,2
Belgie	6 038,3	7 172,5	118,8	Rumunsko	7 277,3	9 218,4	126,7
Španělsko	4 088,3	5 255,3	128,5	Ukrajina	6 452,4	9 028,8	139,9
Chorvatsko	4 068,7	4 843,9	119,1	Čína	7 016,1	7 881,8	112,3
Švédsko	3 130,4	3 449,7	110,2	Norsko	4 405,8	5 006,4	113,6
Bulharsko	2 933,0	3 200,2	109,1	Spojené státy	3 655,7	4 373,4	119,6
Ruská federace	2 047,4	2 897,1	141,5	Spojené království	3 831,1	4 211,1	109,9
Ukrajina	2 392,9	2 825,2	118,1	Turecko	3 550,3	3 777,4	106,4
Slovensko	2 217,9	2 544,4	114,7	Irsko	2 292,2	3 115,6	135,9
Dánsko	1 853,6	2 247,3	121,2	Dánsko	2 463,7	3 079,0	125,0
Řecko	2 155,9	2 227,4	103,3	Švýcarsko	2 143,5	2 824,2	131,8
Lotyšsko	681,9	2 184,1	320,3	Brazílie	2 717,8	2 790,2	102,7
Švýcarsko	1 045,8	2 152,4	205,8	Vietnam	1 867,9	2 543,5	136,2
Vybrané země celkem	282 332,8	313 315,9	111,0	Vybrané země celkem	306 868,5	341 699,9	111,4
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,2	92,7	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,0	88,9	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2024

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹¹⁶ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu¹¹⁷ byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce

116 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

117 Členění podle HS 4

2024 „cigarety“ (v meziročním porovnání mírný nárůst podílu o 0,7 p. b. na 10,7 %), „přípravky používané k výživě zvířat“ (10,2 %), „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „potravinové přípravky jinde neuvedené ani nezahrnuté“ (HS 2106), „pšenice“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „sýry a tvaroh“, „pivo“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ a „voda, minerální vody a sodovky slazené“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2024 patřily „vepřové maso“ (v meziročním porovnání pokles podílu o 0,6 p. b. na 6,2 %), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“, „potravinové přípravky jinde neuvedené ani nezahrnuté“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „sýry a tvaroh“, „tabákové výrobky vč. určených k vdechování“, „maso a droby drůbeže“, „káva“ a „voda, minerální vody a sodovky slazené“.

Meziročně došlo v roce 2024 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „tabákových výrobků vč. určených k vdechování“ (o 1,9 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Rumunska), „masa a drobů drůbeže“ (o 1,8 mld. Kč), méně pak u „kakaového másla a tuku“ (o 846,5 mil. Kč), „másla“ (o 800,7 mil. Kč), „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 771,0 mil. Kč) a „čokolády a ostatních kakaových přípravků“ (o 727,2 mil. Kč). Zlepšení pasivní bilance nastalo především u „řepkových semen“ (o 1,5 mld. Kč, snížení dovozu zejména z Rumunska), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 779,8 mil. Kč), „vajec“ (změna pasivní bilance na aktivní o 585,3 mil. Kč), „cukru, ost. sirupů, medu“ (o 353,2 mil. Kč) a „nezpracovaného tabákového odpadu“ (o 300,3 mil. Kč).

Na druhé straně nejmarkantnější meziroční zlepšení aktivní bilance bylo zaznamenáno v roce 2024 u „cigaret“ (o 5,4 mld. Kč, především viditelný nárůst vývozu do Německa a Lotyšska, v menší míře na Slovensko), „přípravků používaných k výživě zvířat“ (o 4,2 mld. Kč), „piva“ (o 2,3 mld. Kč) a „živého skotu“ (o 946,4 mil. Kč). Zhoršení aktivní bilance bylo pozorováno především u „tabákových výrobků a náhražek“ (o 2,1 mld. Kč, změna aktivní bilance na pasivní, výrazný pokles vývozu hlavně do Egypta), „potravinových přípravků jinde neuvedených ani nezahrnutých“ (o 479,6 mil. Kč) a „řepkového oleje“ (o 479,0 mil. Kč).

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		Meziroční rozdíl (mil. Kč)
		Podíl na agrárním vývozu (%)		Index 2024/2023 (%)	Podíl na agrárním dovozu (%)		Index 2024/2023 (%)	mil. Kč		
		2023	2024		2023	2024		2023	2024	
01	Živá zvířata	3,51	3,52	100,28	0,47	0,39	82,98	9 111,1	10 391,0	1 279,9
02	Maso a jedlé droby	2,19	2,04	93,15	11,77	11,39	96,77	-33 903,2	-36 857,2	-2 954,0
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,68	1,59	94,64	2,45	2,37	96,73	-3 294,6	-3 756,1	-461,5
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výt. živ. pův.	10,14	10,26	101,18	7,00	7,48	106,86	6 905,8	5 967,5	-938,3
05	Ostatní produkty živ. původu	0,43	0,54	125,58	0,69	0,74	107,25	-1 055,5	-1 002,6	52,9
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,34	0,33	97,06	2,03	2,03	100,00	-5 971,3	-6 690,7	-719,4
07	Zelenina, poživatelé rostliny, kořeny a hlízy	1,46	1,31	89,73	5,32	5,26	98,87	-13 867,9	-15 763,3	-1 895,4
08	Ovoce a ořechy	1,46	1,82	124,66	6,83	7,44	108,93	-19 091,4	-22 420,9	-3 329,5
09	Káva, čaj, maté a koření	2,00	1,90	95,00	3,06	2,93	95,75	-4 442,1	-4 817,9	-375,8
10	Obiloviny	7,27	6,42	88,31	1,84	1,67	90,76	15 933,0	15 290,4	-642,6
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,74	1,39	79,89	1,25	1,20	96,00	1 024,3	78,0	-946,3
12	Olejnata a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	3,60	3,72	103,33	4,07	3,63	89,19	-2 997,4	-1 356,1	1 641,3
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,59	0,71	120,34	0,47	0,41	87,23	198,0	812,4	614,4
14	Rostlinné pletací materiály	0,12	0,09	75,00	0,02	0,03	150,00	284,7	217,9	-66,8
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4,68	3,86	82,48	3,47	3,00	86,46	2 379,5	1 521,0	-858,5
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,85	2,81	98,60	2,69	2,73	101,49	-552,6	-974,6	-422,0
17	Cukr a cukrovinky	4,87	4,79	98,36	2,82	2,52	89,36	5 207,1	6 522,3	1 315,2
18	Kakao a kakaové přípravky	2,86	3,26	113,99	4,22	5,04	119,43	-5 809,1	-8 369,3	-2 560,2
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	8,69	8,93	102,76	7,31	7,44	101,78	1 367,7	1 612,1	244,4
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,88	1,95	103,72	3,91	4,14	105,88	-7 734,5	-9 287,8	-1 553,3
21	Různé potravinářské přípravky	9,59	9,14	95,31	7,90	7,86	99,49	2 131,6	729,0	-1 402,6
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	6,78	7,27	107,23	7,02	6,80	96,87	-3 463,4	-1 538,5	1 924,9
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	10,33	11,46	110,94	7,36	7,67	104,21	6 242,7	9 278,5	3 035,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	10,92	10,89	99,73	6,04	5,85	96,85	12 577,7	14 353,8	1 776,1
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-38 820,0	-46 061,0	-7 241,0

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

Rok 2024 byl ve znamení postupného snižování úrokových sazeb ze strany České národní banky. První úprava nastala 8. února, kdy bankovní rada snížila dvoutýdenní repo sazbu o 0,5 p. b. na 6,25 %. Spolu s tím klesla také diskontní sazba na 5,25 % a lombardní sazba na 7,25 %. Trend pokračoval 20. března, kdy došlo k dalšímu snížení o 0,5 p. b. Repo sazba tak dosáhla 5,75 %, diskontní sazba 4,75 % a lombardní sazba 6,75 %.

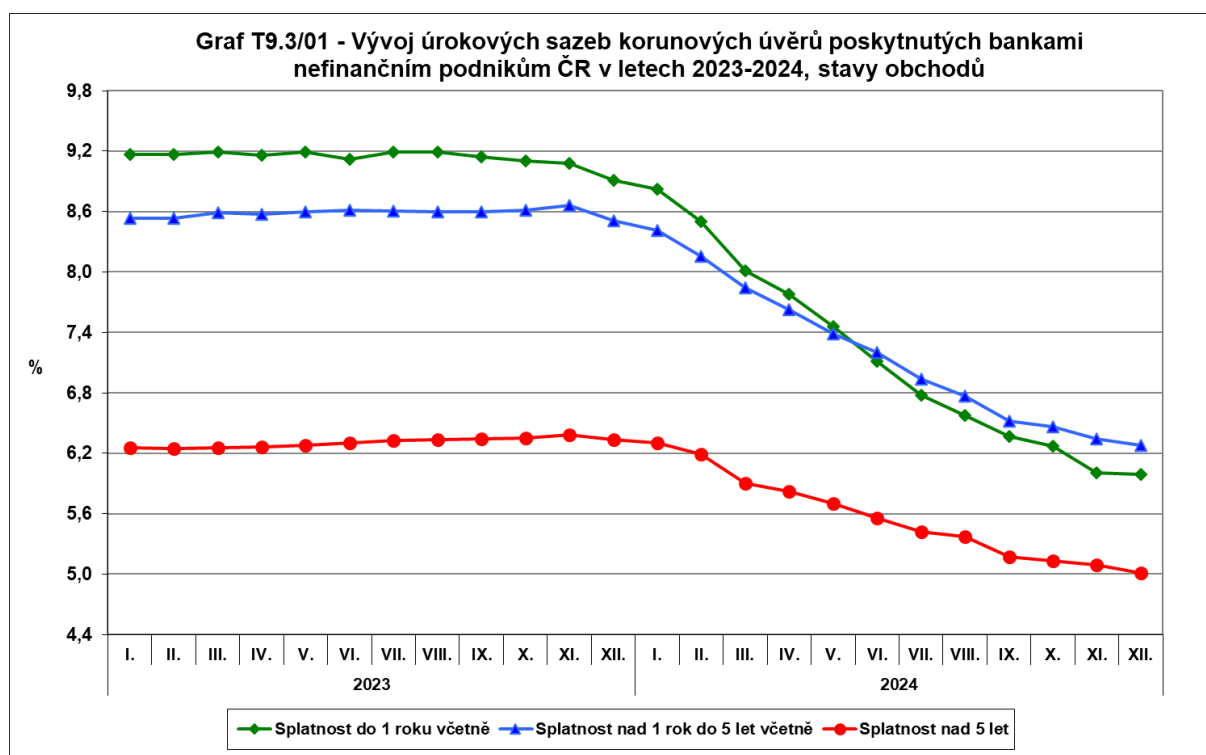
Další pokles sazeb byl oznámen 2. května, kdy repo sazba klesla na 5,25 %, diskontní sazba na 4,25 % a lombardní sazba na 6,25 %. Ve stejném tempu pokračovalo rozhodnutí bankovní rady z 27. června, kdy byla repo sazba snížena na 4,75 %, diskontní sazba na 3,75 % a lombardní sazba na 5,75 %.

Snižování sazeb pokračovalo i v druhé polovině roku. Dne 1. srpna došlo k dalšímu poklesu repo sazby na 4,50 %, diskontní sazby na 3,50 % a lombardní sazby na 5,50 %.

Následně 25. září repo sazba klesla na 4,25 %, diskontní sazba na 3,25 % a lombardní sazba na 5,25 %.

Dne 7. listopadu byla repo sazba snížena na 4,00 %, diskontní sazba na 3,00 % a lombardní sazba na 5,00 %. Tento pokles byl poslední změnou v roce 2024, protože 19. prosince bankovní rada ČNB rozhodla ponechat úrokové sazby na stávající úrovni, tedy repo sazbu na 4,00 %, diskontní sazbu na 3,00 % a lombardní sazbu na 5,00 %.

Celkově tak došlo v průběhu roku 2024 k systematickému snižování úrokových sazeb s cílem podpořit ekonomiku a reagovat na aktuální makroekonomické podmínky. Úrokové sazby úvěrů byly udržované po celý rok ve snaze stabilizovat výkyvy kurzu české koruny. Vývoj úrokových sazeb v jednotlivých měsících v letech 2023 a 2024 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2023 až 2024 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2022	2023	2024
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	7,33	7,33	5,48
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	9,13	8,91	5,99
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	8,56	8,51	6,28
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	6,25	6,33	5,01
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	2,20	2,74	1,59
z toho - jednodenní	1,10	1,57	0,99
- s dohodnutou splatností	5,57	5,91	3,31
v tom: do 2 let	5,58	5,92	3,31
nad 2 roky	3,25	4,54	5,16
- s výpovědní lhůtou celkem	5,53	5,95	3,20

Pramen: ARAD, ČNB

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Cena materiálových vstupů do zemědělství dle ČSÚ se v roce 2024 snížila o 1,9 % (tab. T9.3/02).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2023	Průměr 2024
VSTUPY CELKEM	100,6	98,1
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	98,0	95,6
Osiva a sadba	109,9	92,8
z toho - pšenice ozimá	106,9	86,5
- ječmen jarní	112,5	89,4
- kukuřice	113,3	100,3
- řepka ozimá	106,0	101,0
Energie a maziva	92,1	102,9
Paliva na topení	101,5	138,8
Motorová paliva	83,4	101,0
Elektřina	113,1	100,8
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	78,6	83,2
z toho - jednoduchá hnojiva	76,6	75,8
- směsi hnojiv	79,2	92,3
Chemické prostředky, pesticidy	117,2	97,0
z toho - fungicidy	126,1	92,1
- insekticidy	133,4	95,0
- herbicidy	109,4	99,4
Krmiva	98,2	87,8
Jednoduchá krmiva	106,7	113,7
Krmné směsi	97,0	83,7
Veterinární služby	106,5	101,5
Ostatní zboží a služby	108,1	100,9
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	111,8	107,8
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	113,1	109,1
Budovy	105,8	102,3

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Celkového poklesu cen bylo dosaženo díky výrobkům a službám běžně spotřebovávaným, jejichž index činil 95,6. Naopak cena těch investičních, zejména strojů, vzrostla s indexem 109,1.

Ceny krmiv poklesly s indexem 87,8, přestože cena jednoduchých krmiv vzrostla. Ceny energií a maziv se zvýšily s indexem 102,9, hlavně kvůli zdražení paliv na topení (138,8) při stabilních cenách motorových paliv a elektřiny.

Co se týče osiv a sadby, cena ve všech případech poklesla (viz tab. T9.3/03). Meziroční index u pšenice ozimé 90,3 značí pokles na 12,3 tis. Kč/t. O něco vyšší pokles ceny osiva ječmene jarního ji přiblížil na úroveň pšenice. Podobně vysoký pokles nastal i u kukuřice. Cena sadby pozdních konzumních brambor se v roce 2024 snížila o 6,6 % na 15,3 tis. Kč/t a osivo řepky ozimé zlevnilo o 5,4 % na 2,2 tis. Kč/VJ.

V roce 2024 ČSÚ zaznamenal opět vysoký pokles ceny většiny průmyslových hnojiv. Cena NPK se snížila o 22,6 % na 12,0 tis. Kč/t a cena Amofosu klesla o 6,9 % na 16,1 tis. Kč/t. Cena ledku amonného s vápencem 27% dosáhla 7,4 tis. Kč/t s meziročním indexem 73,8.

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, sadby a průmyslových hnojiv prodaných
zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)**

Ukazatel	MJ	2023	2024	Meziroční index
Osiva a sadba				
Pšenice ozimá	t	13 624	12 305	90,3
Ječmen jarní	t	15 185	12 837	84,5
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	3 457	2 947	85,2
Pozdní konzumní brambory	t	16 344	15 269	93,4
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 299	2 176	94,6
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	10 033	7 409	73,8
- síran amonný 21%	t	9 408	6 561	69,7
- DAM 390	t	10 474	7 435	71,0
- močovina	t	13 547	11 257	83,1
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	14 757	11 492	77,9
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	15 532	12 024	77,4
- Amofos	t	17 261	16 066	93,1

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavní nástroj pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2024 potvrzují pokračující pokles u většiny hlavních ukazatelů oproti roku 2023 i dlouhodobějšímu průměru posledních pěti let. Hlavní příčinou tohoto vývoje je opětovný pokles hodnoty zemědělské produkce (PZO).

Hodnota produkce zemědělského odvětví (PZO) v roce 2024 dále klesla na 172,1 mld. Kč oproti 176,8 mld. Kč v roce 2023. Pokles rostlinné produkce pokračoval, a to z 94,3 mld. Kč v roce 2023 na 89,4 mld. Kč v roce 2024, čímž se její podíl na PZO snížil na 51,92 %. Tento pokles lze stále přičíst snižování cen rostlinných komodit po vysokých hodnotách z roku 2022. Sektor živočišné výroby pokračoval ve stabilním růstu a dosáhl nové pětileté rekordní hodnoty 70,5 mld. Kč, a to představuje podíl 40,97 % na PZO.

Mezispotřeba (MSP) meziročně mírně klesla z 121,1 mld. Kč na 117,4 mld. Kč, což lze dát do souvislosti s mírným poklesem cen energií v uplynulém období. Podíl mezispotřeby na PZO činil 68,23 %. Tato hodnota je sice o něco nižší než v roce 2023, ale stále jde o jednu z nejvyšších hodnot v pětiletém období.

Výsledný ukazatel podnikatelského důchodu (DU2) mírně vzrostl z 10,9 mld. Kč v roce 2023 na 13,3 mld. Kč v roce 2024, nicméně i tak zůstává výrazně pod hodnotami předchozích let. Důvodem mírného zlepšení je zejména vyšší objem dotací na výrobu (DOT), které se po předchozím poklesu zvýšily na 35,1 mld. Kč. Růst důchodu z faktorů (DU1) jenž dosáhl

hodnoty 63,3 mld. Kč. Hrubá přidaná hodnota (HPH), která představuje rozdíl mezi celkovou produkcí zemědělství a mezispotřebou, zaznamenala v roce 2024 další meziroční pokles, a to z 55,7 mld. Kč na 54,7 mld. Kč. Tento vývoj potvrzuje pokračující tlak na efektivitu zemědělské výroby, kdy se nedaří výrazněji snižovat náklady, ani současně zvyšovat celkovou produkční výkonnost. Ještě výrazněji se tento trend odráží u čisté přidané hodnoty (ČPH), která vzniká po odečtení spotřeby fixního kapitálu. Ta v roce 2024 dosáhla hodnoty pouze 29,9 mld. Kč, což je o 1 mld. Kč méně než v roce předchozím. Potvrzuje se tak klesající tendence tvorby přidané hodnoty v zemědělství, což signalizuje snižující se efektivitu sektoru jako celku.

Důchod z faktorů na jednoho pracovníka (AWU), tedy ukazatel zohledňující výkonnost v přepočtu na plně zaměstnanou osobu, mírně vzrostl na 676,2 tis. Kč/AWU oproti 633,3 tis. Kč/AWU v roce 2023. Tento nárůst je však pouze dílčí a nepředstavuje zásadní zlepšení. Ve srovnání s lety 2021–2022 zůstává hodnota stále nižší.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2020	2021	2022	2023 ¹⁾	2024 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	87,4	103,7	114,1	94,3	89,4
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	52,6	53,7	66,1	70,2	70,5
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	149,0	167,2	191,9	176,8	172,1
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	97,8	107,8	127,8	121,1	117,4
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	51,2	59,4	64,1	55,7	54,7
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	20,7	22,9	24,8	24,8	24,8
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	30,5	36,5	39,3	30,9	29,9
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	33,4	34,7	36,8	38,2	39,0
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,1	1,0	1,0	1,6
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32,8	36,0	35,6	30,4	35,1
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH+DAN+DOT)	62,1	71,4	73,8	60,3	63,3
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	28,7	36,7	37,0	22,0	24,4
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	8,7	9,3	9,8	10,0	10,0
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,7	1,8	1,9	2,1	2,0
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,8	0,7	0,7	1,0	1,0
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	19,1	26,3	26,0	10,9	13,3
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	95,37	94,77	93,93	95,17	93,67
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	651,10	753,35	785,48	633,32	676,19

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ: SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

V meziročním srovnání let 2023 a 2024 došlo k mírnému poklesu podílu mezispotřeby na produkci o 0,27 p. b. Tento vývoj naznačuje drobné snížení nákladové náročnosti zemědělské výroby, přestože jde pouze o marginální změnu bez zásadního dopadu na celkovou efektivitu. Naopak podíl hrubé přidané hodnoty na produkci se mírně zvýšil rovněž o 0,27 p. b, což by za běžných okolností mohlo být interpretováno jako pozitivní vývoj. Vzhledem k tomu, že absolutní hodnota hrubé přidané hodnoty však opět poklesla, jedná se spíše o relativní posun než o reálné zlepšení.

Podíl čisté přidané hodnoty na produkci dále klesl, konkrétně o 0,11 p. b, a stal se tak nejnižší zaznamenanou hodnotou za posledních pět let. Naopak podíl důchodu z faktorů na

celkové zemědělské produkci vzrostl poměrně výrazně, o 2,71 p. b, a dosáhl hodnoty 36,8 %, což znamená, že se zemědělcům podařilo udržet o něco větší část vytvořené hodnoty.

Zejména významně vzrostl podíl dotací na důchodu z faktorů, a to z 50,4 % na 55,4 %. Tento vývoj jednoznačně potvrzuje, že sektor je čím dál více závislý na dotační podpoře – více než polovina celkového důchodu zemědělců je tvořena právě prostřednictvím dotací.

Rok 2024 tak sice nepřinesl tak dramatické zhoršení jako rok předchozí, ale ani nepředstavoval zásadní zlom k lepšímu. Naopak, potvrzuje trend dlouhodobě klesající efektivity, stagnující tvorby přidané hodnoty a zvyšující se závislosti na veřejné finanční podpoře. Zatímco živočišná produkce vykazuje určité známky růstu, rostlinná výroba nadále čelí silnému tlaku nízkých výkupních cen i nepříznivým ekonomickým podmínkám. Ačkoli mezispotřeba mírně poklesla, její vliv nebyl natolik silný, aby vyvážil negativní vývoj u ostatních klíčových ukazatelů. Celkově tedy zemědělský sektor v roce 2024 i nadále čelil silnému ekonomickému tlaku a navzdory dílčím zlepšením zůstává jeho celková výkonnost oslabená.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023 ¹⁾	2024 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO) = 100	149,01	167,20	191,86	176,79	172,10
Podíl rostlinné produkce na PZO	58,63	62,02	59,48	53,32	51,92
Podíl živočišné produkce na PZO	35,29	32,10	34,43	39,70	40,97
Podíl mezispotřeby na PZO	65,65	64,47	66,60	68,50	68,23
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	34,35	35,53	33,40	31,50	31,77
Podíl odpisů na PZO	13,91	13,69	12,93	14,04	14,42
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	20,45	21,84	20,46	17,46	17,35
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	22,40	20,74	19,16	21,62	22,65
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	22,00	21,54	18,54	17,20	20,40
Podíl důchodu z faktorů na PZO	41,67	42,70	38,46	34,09	36,80
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	52,80	50,44	48,21	50,44	55,44

1) Semidefinitivní údaje.

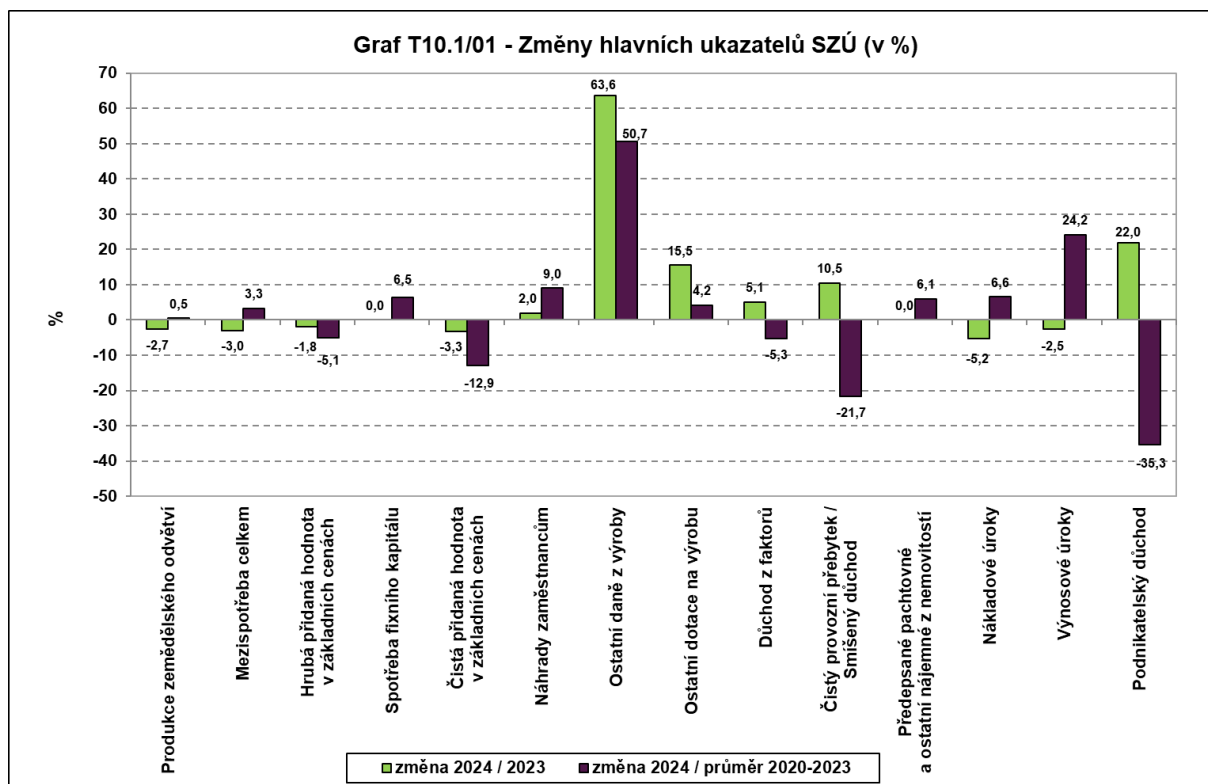
2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ: vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

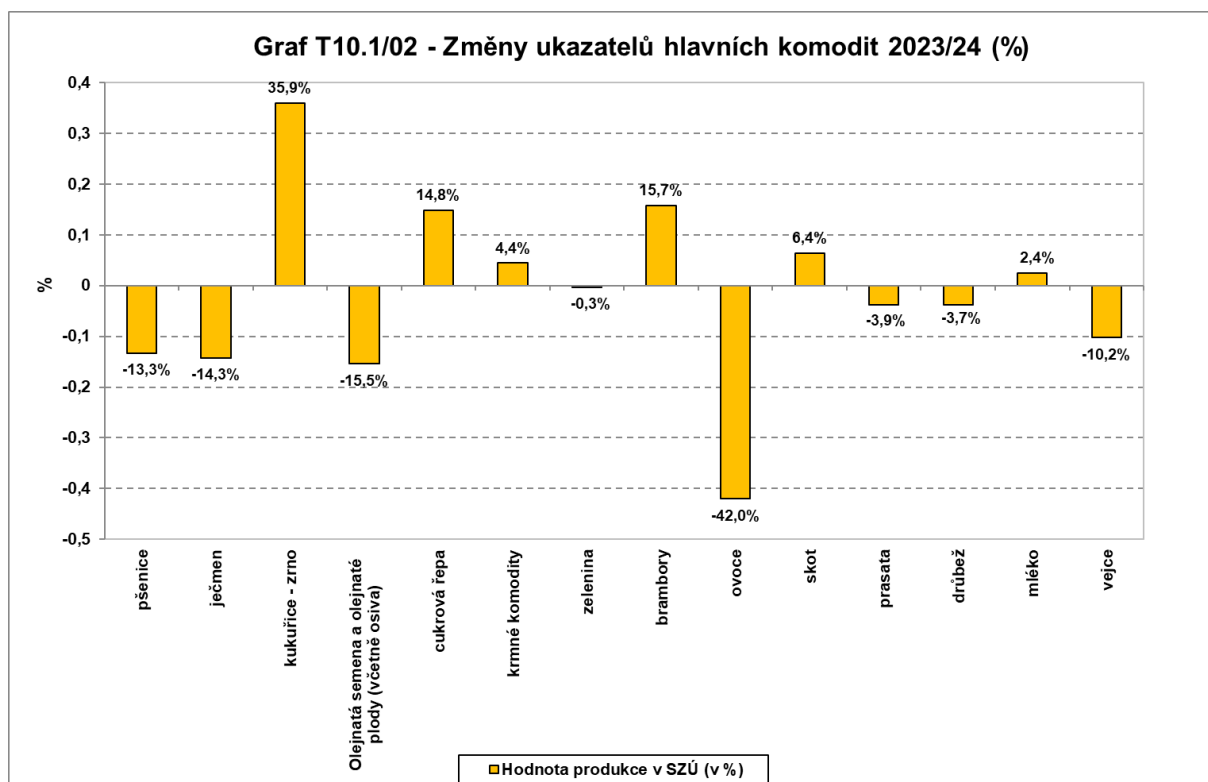
Príslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2023/2024 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí ANC. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků FADN CZ za roky 2022 a 2023. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků je založena na definitivních vážených datech a indikátorech standardního výstupu, stanovených na základě harmonizované metodiky FADN EU¹¹⁸. Systém vážení dat vychází z Integrovaného šetření v zemědělství (IFS) uskutečněného v roce 2020, které provádí ČSÚ. Kromě definitivních výsledků za účetní roky 2022 a 2023 jsou prezentovány také odhady účetního roku 2024¹¹⁹.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU, ukazatel je v EU označován také jako „indikátor A“) ¹²⁰.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků v přepočtu na 1 ha využívané z. p. je uveden v příl. tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků se meziročně mění zejména vlivem kolísání cen zemědělských výrobků, přičemž v rostlinné výrobě hrají roli i výkyvy výnosů plodin, které jsou převážně ovlivněny počasím.

118 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje i jiné výdělečné činnosti rostlinné výroby, živočišné výroby, služby, agroturistiku a výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti. Ukazatele přidané hodnoty a hospodářského výsledku podle této metodiky se tudíž mohou odlišovat od obdobných ukazatelů z účetních výkazů v České republice.

119 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2024. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množstevní vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopadem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

120 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdu, kapitál).

Podle ČSÚ byly ceny zemědělských výrobců v průměru za celý rok 2023 v porovnání s rokem 2022 nižší o 6,0 % (v roce 2022 byly oproti předchozímu roku vyšší o 31,5 %). Ceny rostlinných výrobků klesly o 13,7 %, ceny živočišných vzrostly o 7,0 %. Nižší byly ceny obilovin o 20,4 % a olejnin o 28,8 %, ceny brambor byly vyšší o 43,3 %, zeleniny o 15,4 % a ovoce o 10,4 %. V živočišné výrobě byly vyšší ceny vajec o 28,6 %, prasat o 25,0 %, drůbeže o 8,8 %, skotu o 0,2 % a mléka o 0,5 %.

V průměru za celý rok 2024 v porovnání s rokem 2023 byly ceny zemědělských výrobců nižší o 5,9 %. Ceny rostlinných výrobků klesly o 9,1 %, ceny živočišných o 1,5 %. Nižší byly ceny obilovin o 18,6 %, brambor o 7,1 %, olejnin o 4,1 % a zeleniny o 1,3 %, ceny ovoce byly vyšší o 28,7 %. V živočišné výrobě byly nižší ceny vajec o 13,2 %, drůbeže o 6,3 % a prasat o 3,6 %, vyšší byly ceny skotu o 6,5 % a mléka o 0,2 %.

Podle definitivních údajů o sklizni zemědělských plodin došlo v letech 2022–2024 k poklesu osevních ploch a sklizní u obilovin, u olejnin a luskovin vzrostly osevní plochy, zatímco sklizeň poklesla. Pokud jde o brambory, osevní plochy zaznamenaly nárůst a sklizeň v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023 stagnovala. U cukrové řepy byl vykázán nárůst osevních ploch i sklizně. Co se týče výnosů, výsledky v letech 2022–2024 ukazují kolísání u obilovin, pokles u luskovin, brambor a olejnin. Rostoucí trend byl v období let 2022–2024 zaznamenán u výroby jatečného skotu i výroby mléka. Výroba jatečných prasat dále držela klesající trend.

V roce 2023 na ekonomické výsledky podniků s polní výrobou působily kolísající ceny zemědělských komodit. Vysoké ceny některých plodin v první polovině roku 2023 přispěly k pozitivnímu výsledku, avšak v druhé polovině roku došlo k poklesu cen. Výkyvy počasí měly negativní dopad na výnosy okopanin, luskovin nebo píce. Hektarový výnos se naopak zvýšil u obilovin a řepky. Pozitivní vývoj měla produkce živočišné výroby, která v roce 2023 vzrostla. K tomuto růstu přispěla zvýšená produkce mléka a masa. Produkce mléka a mléčných výrobků se zvýšila, a to i přes mírný pokles cen za mléko, díky zvýšení průměrné roční dojivosti. U produkce hovězího i vepřového masa došlo rovněž ke zvýšení vlivem nárůstu cen.

V roce 2023 se ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství meziročně v mnoha případech snížily, což představovalo významnou změnu oproti prudkému růstu, který probíhal v roce 2022. Ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství se meziročně zvýšily jen o 0,6 %. Pokles se týkal cen hnojiv o 21,4 %, pohonných hmot o 16,6 % a krmiv o 1,8 %. Naopak nárůst vykázaly ceny prostředků na ochranu rostlin o 17,2 % nebo osiv a sadby o 9,9 %. V následujícím roce ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství mírně poklesly o 1,9 %. Osiva poklesla o 7,2 %, prostředky ochrany rostlin o 3,0 %, hnojiva o 16,8 % a krmiva o 12,2 %, pohonné hmoty zůstaly téměř na úrovni předchozího roku s nárůstem o 1,0 %.

Podle šetření FADN CZ byla v roce 2023 úroveň provozních dotací oproti předchozímu roku nižší a dosáhla částky 9 322 Kč/ha. Nejdůležitějším dotačním titulem v roce 2023 byla Základní podpora příjmu pro udržitelnost BISS, s 18,8% podílem na celkových provozních dotacích a hodnotou 1 750 Kč/ha, která navázala na Jednotnou platbu na plochu SAPS z roku

2022. Podstatné ale bylo, že meziročně došlo ke snížení sazby z 3 213,91 Kč/ha (SAPS) na 1 760,44 Kč/ha (BISS). Hodnota environmentálních dotací se oproti předchozímu roku snížila o 14,5 % na 1 428 Kč/ha. Klesající tendence byla zaznamenána také u dotací na hospodaření v oblastech s přírodními a jinými omezeními (ANC), které se snížily o 3,7 % na 1 121 Kč/ha. Celkovou výši a meziroční vývoj ostatních dotací výrazně ovlivnil pokles podpor na obnovitelné zdroje energie (OZE) z 1 151 Kč/ha v roce 2022 na pouhých 99 Kč/ha v roce 2023.

Pro rok 2024 je odhadován nárůst provozních dotací a podpor o 15,9 % na hodnotu 10 804 Kč/ha. Odhad provozních podpor vychází z aktuálně zjištěných informací o alokaci prostředků v roce 2024, přičemž výpočet celkové částky se opírá o metodiku FADN.

Celková produkce v roce 2023 zůstala na úrovni předchozího roku (+0,1 %), stejně jako vstup pracovní síly. Vzhledem ke stagnaci celkové produkce, mírnému zvýšení výrobní spotřeby a snížení provozních dotací a podpor se čistá přidaná hodnota v přepočtu na hektar z. p. meziročně snížila o 14,0 %. Prognóza očekávaných hospodářských výsledků pro rok 2024 se nejeví tak pozitivní jako v předchozím roce. Očekává se 6% meziroční pokles celkové produkce v důsledku poklesu produkce rostlinné výroby. Avizovaný propad produkce předpovídá pro rok 2024 snížení ČPH/AWU o 4,6 % na 774 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2022–2024

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků jsou vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu a zvířat zkrmlujících objemnou píci (zkráceně chov skotu a zvířat ZOP), smíšená výroba, chov prasat a drůbeže. Z hlediska hospodaření v oblastech s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními jsou popisovány: oblasti mimo ANC (převažující část obhospodařované půdy mimo ANC), ostatní ANC (převažující část obhospodařované půdy v ostatních a specifických ANC) a horská ANC (převažující část obhospodařované půdy v horské ANC). Třídění zemědělských podniků podle ekonomické velikosti je rozvrženo na: malé podniky (třída ekonomické velikosti V–VI), střední podniky (třída ekonomické velikosti VII–IX), velké podniky (třída ekonomické velikosti X–XI) a největší podniky (třída ekonomické velikosti XII–XIV).

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2024 pro všechna hlavní výrobní

zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže, protože se v ČR značná část stavů prasat nachází ve smíšených chovech s rostlinnou a živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v **polní výrobě** v roce 2023 činila 249,1 ha, u podniků právnických osob (PPO) byla 1 104,4 ha, podniky fyzických osob (PFO) využívaly v průměru 98,8 ha. Podniky polní výroby se na produkci zemědělského odvětví České republiky podílely 29,8 % a hospodařily na více než 1/3 celkové zemědělské půdy (38,4 %). Většina podniků (66,5 %) hospodařila mimo oblasti s přírodními omezeními (ANC). Ekologický způsob hospodaření je u tohoto výrobního zaměření marginální.

V roce 2023 průměrná výměra z. p. v polní výrobě vzrostla, a to díky nárůstu u podniků právnických osob. Plocha připachtované půdy zaznamenala v souhrnu mírný nárůst a představovala 929 066 ha. Podíl připachtované zemědělské půdy tvořil 68,7 % z celkové výměry zemědělské půdy dané kategorie podniků.

ČPH/ha u podniků polní výroby meziročně klesla o 14,9 % na 16 829 Kč/ha. Vzhledem k téměř nezměněné hodnotě roční pracovní jednotky (AWU) v meziročním porovnání a poklesu čisté přidané hodnoty došlo k poklesu ČPH/AWU o 15,4 % na hodnotu 1 016 tis. Kč/AWU. U PPO byl ukazatel s částkou 1 188 tis. Kč/AWU nižší oproti roku 2022 o 12,6 %. Ještě vyšší pokles však vykázaly PFO (-21,8 %) s průměrnou hodnotou 759 tis. Kč/AWU. V rámci čtyř hodnocených výrobních zaměření dosáhl ukazatel ČPH/AWU v roce 2023 nejvyšší hodnoty právě u podniků polní výroby, a to jak celkem, tak u PPO. V roce 2024 je u podniků specializovaných na polní výrobu očekávané snížení ČPH/AWU o 22,3 % v důsledku snížení hodnoty rostlinné produkce.

Rok 2023 byl s průměrnou teplotou 9,7 °C nejteplejším rokem od roku 1961, současně byl také srážkově nadprůměrným. Podprůměrné teploty byly zaznamenány jen v jarních měsících dubnu a květnu, přitom duben přinesl nadprůměrné množství srážek. Nadprůměrné teploty v letních měsících s nedostatkem srážek v červenci vyrovnal deštivější srpen. Teplotně velmi nadprůměrný byl celý podzim s mimořádně teplým zářím, které bylo zároveň i chudé na srážky. Více srážek spadlo až ke konci roku v listopadu a prosinci. Výnosy obilovin u podniků polní výroby zůstaly oproti předchozímu roku celkově na stejné úrovni. U řepky došlo k nárůstu výnosu, cukrová řepa vykázala pokles, stejně jako brambory. Růst cen obilovin se zastavil a jejich průměrná cena klesla přibližně o 10 %. Naopak nárůst cen vykázaly pozdní konzumní brambory, rané brambory, cukrová řepa, nebo hrách.

Hodnota celkové produkce podniků polní výroby přepočtené na hektar z. p. klesla v roce 2023 o 3,5 % na 44 948 Kč/ha. Výraznější pokles o 12,4 % zaznamenaly PFO, u kterých hodnota celkové produkce dosáhla 32 579 Kč/ha. Produkce PPO poklesla o 0,9 % na hodnotu 51 245 Kč/ha.

Pro podniky polní výroby je klíčovou částí produkce rostlinná výroba. Na celkové produkci se rostlinná výroba s hodnotou 35 220 Kč/ha podílela 78,4 %. U PFO tvořila 90,5 %

(29 475 Kč/ha) z celkové produkce, u PPO tvořil její podíl 74,4 % (38 145 Kč/ha). Při meziročním porovnání klesla rostlinná produkce celkem o 8,2 %. Tržby z rostlinné výroby odpovídaly 97,1 % produkce RV a současně 77,2 % celkových tržeb podniků výrobního zaměření polní výroba.

Jak PPO, tak i PFO s výrobním zaměřením na polní výrobu mají obdobnou strukturu RV. Nejdůležitějšími plodinami s 53,2 % podílem na produkci RV jsou obiloviny (52,4 % u PFO a 52,1 % u PPO), následované olejninami (29,9 % u PFO a 23,8 % u PPO). Mezi další významné komodity patřily krmné plodiny (2,9 % u PFO a 5,4 % u PPO), cukrová řepa (3,1 % u PFO a 5,8 % u PPO) a brambory (6,3 % u PFO a 1,8 % u PPO). Ostatní plodiny byly pěstovány pouze okrajově.

Podniky VZ **produkce mléka** se na tvorbě hodnoty celkové produkce zemědělství v ČR v roce 2023 podílely 12,4 % a jejich podíl na hodnotě mléčné produkce byl 33,4 %. Většina hodnoty produkce mléka a mléčných výrobků ale byla vyprodukována v podnicích výrobního zaměření smíšená výroba (62,5 %). Podniky VZ produkce mléka obhospodařovaly 9,7 % z celkové výměry zemědělské půdy a dlouhodobě vykazují poměrně významný podíl zatravněných ploch, v roce 2023 trvalé travní porosty (TTP) tvořily 34,8 % jejich výměry. Na celkovém počtu chovaných zvířat v ČR, vyjádřeném v přepočtu na dobytčí jednotku (DJ), se podílely 14,6 % a jejich podíl na celkovém počtu chovaných dojnic byl 34,7 %.

Podniky této výrobní specializace se významně podílejí na obhospodařování zemědělské půdy v oblastech s přírodními omezeními, většina podniků (91,5 %) hospodařila převážně v oblastech ANC. Podíl výhradně ekologicky hospodařících podniků byl 20,9 % s převahou fyzických osob.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2023 činila 441,5 ha (podniky fyzických osob využívaly v průměru 95,7 ha/podnik a podniky právnických osob 1 018,6 ha/podnik). Meziročně průměrná výměra obhospodařované z. p. na podnik v rámci tohoto výrobního zaměření vzrostla o 3,0 % vzhledem k nárůstu průměrné výměry jak u podniků fyzických, tak právnických osob. Podniky právnických osob dlouhodobě vykazují vyšší podíl připachtované půdy, v roce 2023 obhospodařovaly 81,7 % připachtované půdy a pouze 18,3 % půdy vlastní. Naopak podniky fyzických osob obhospodařují více vlastní půdy než podniky právnických osob, konkrétně v roce 2023 vykázaly 45,2 % vlastní půdy a 54,8 % připachtované půdy.

Podniky zaměřené na produkci mléka dosahují vysoké hodnoty ukazatele AWU/100 ha, což je způsobeno vyšší intenzitou živočišné výroby. Hodnoty ukazatele DJ/100 ha jsou u VZ produkce mléka nejvyšší ze všech hodnocených VZ, a to 63,31 DJ/100 ha v roce 2023. Vstup pracovní síly byl u obou právních forem podniků srovnatelný, PFO uvedly 3,19 AWU/100 ha a PPO 3,10 AWU/100 ha.

Hodnota dosažené celkové produkce se meziročně zvýšila o 9,2 % na 73 779 Kč/ha a na její tvorbě se z 57,2 % podílela živočišná produkce, dále rostlinná produkce (26,2 %) a ostatní produkce (16,7 %). Podniky právnických osob v roce 2023 dosáhly hodnoty celkové produkce 77 314 Kč/ha, u podniků fyzických osob byla zaznamenána hodnota 51 222 Kč/ha. Dlouhodobě vyšších hodnot celkové produkce vyjádřené na roční pracovní jednotku (AWU) dosahují podniky právnických osob (2 490 tis. Kč/AWU v roce 2023), u podniků fyzických osob byla v roce 2023 zaznamenána hodnota 1 607 tis. Kč/AWU. U PPO došlo k meziročnímu zvýšení hodnoty tohoto ukazatele o 10,5 %, u PFO došlo k mírnému poklesu o 1,3 %.

V rámci této výrobní specializace je živočišná výroba nejvýznamnější složkou pro tvorbu hodnoty celkové produkce. V roce 2023 se na tvorbě hodnoty celkové produkce PPO podílela 55,3 %. U podniků fyzických osob byla výše podílu dokonce 74,8 %, což bylo ovlivněno vyšším počtem chovaných zvířat přepočtených na 100 ha z. p. (66,99 DJ/100 ha oproti 62,73 DJ/100 ha u PPO), dále nižší intenzitou rostlinné výroby a minimálním vlivem ostatní produkce. Na tvorbě hodnoty živočišné produkce se nejvýznamněji podílela produkce kravského mléka a mléčných výrobků (84,0 %) následovaná produkcí hovězího a telecího masa a živých zvířat (15,1 %).

Hodnota živočišné produkce přepočtená na DJ se meziročně zvýšila u obou právních forem. U PFO došlo k nárůstu živočišné produkce o 1 841 Kč/DJ na 57 185 Kč/DJ (+3,3 %), u PPO bylo zaznamenáno zvýšení o 1 299 Kč/DJ na hodnotu 68 208 Kč/DJ (+1,9 %).

Meziročně došlo k poklesu realizační ceny kravského mléka o 3,8 % na hodnotu 11,15 Kč/l (v roce 2022 byla realizační cena mléka 11,59 Kč/l). Nadále pokračoval trend rostoucí mléčné užitkovosti, v roce 2023 došlo ke zvýšení dojivosti na hodnotu 8 940 l/dojnici/rok (+5,0 %). Vyšší dojivosti dlouhodobě dosahují podniky právnických osob, konkrétně v roce 2023 to bylo 9 220 l/dojnici/rok, zatímco podniky fyzických osob vykázaly 7 347 l/dojnici/rok. Rostoucí dojivost však dokázala kompenzovat nižší realizační cenu mléka, a tak i přes pokles ceny kravského mléka došlo ke zvýšení hodnoty živočišné produkce.

Ukazatel čisté přidané hodnoty byl u podniků specializovaných na výrobu mléka negativně ovlivněn především poklesem čerpaných provozních dotací (-26,4 %), růstem celkových nákladů (+7,4 %), a to především nákladů na nakupovaná krmiva (+11,3 %), nákladů na budovy a stroje (+8,8 %), nakupovaná hnojiva (+16,7 %) a služby (+16,0 %). ČPH byla také negativně ovlivněna meziročním poklesem ceny mléka (-3,8 %) a zvýšením odpisů (+12,9 %). Pozitivní vliv na úroveň ČPH mělo snížení nákladů na energie (-9,4 %).

Čistá přidaná hodnota se v přepočtu na jednotku plochy meziročně snížila o 6,4 % a dosáhla hodnoty 26 035 Kč/ha. I přes pokles zůstala tato ČPH nejvyšší ze všech hodnocených výrobních zaměření a převyšovala průměrnou čistou přidanou hodnotu celého souboru FADN o 39,6 %. ČPH v přepočtu na jednotku plochy dosáhla u podniků právnických osob výše 25 316 Kč/ha (meziroční snížení o 8,1 %), u podniků fyzických osob činila 30 627 Kč/ha (nárůst o 3,7 %). Ekonomický vývoj v podnicích produkce mléka z pohledu ukazatele čisté

přidané hodnoty ve vyjádření na roční pracovní jednotku (přepočteného pracovníka) zaznamenal v roce 2023 zhoršení. ČPH/AWU se v porovnání s předchozím rokem snížila o 6,4 % na úroveň 836 tis. Kč/AWU. Tento ukazatel nebyl při meziročním porovnání ovlivněn různou hodnotou vstupu pracovní síly na 100 ha, protože byla v obou letech shodná, a to 3,12 AWU/100 ha. U podniků právnických osob ČPH/AWU meziročně poklesla o 8,5 % na hodnotu 815 tis. Kč/AWU. Nepatrně byl tento pokles ovlivněn meziročně vyšší hodnotou AWU/100 ha o 0,4 %. Naopak u podniků fyzických osob došlo k nárůstu ČPH/AWU, a to o 6,5 % na hodnotu 961 tis. Kč/AWU. U této právní formy bylo v roce 2023 zapotřebí o 2,6 % AWU/100 ha méně než v roce 2022, což pozitivně ovlivnilo výši ČPH/AWU. Z pohledu tohoto ukazatele zůstaly nejefektivnější podniky polní výroby, které dosahují dlouhodobě nejvyšších hodnot ČPH/AWU. U podniků specializovaných na produkci mléka se v roce 2024 očekává zvýšení hodnoty ČPH/AWU o 11,2 %, a to díky očekávanému snížení výrobní spotřeby a zvýšení částky provozních dotací a podpor.

Dosažení ziskovosti zajišťují podnikům, které se specializují na výrobu mléka, dotace a podpory. V roce 2023 činily provozní dotace tohoto výrobního zaměření 11 547 Kč/ha, což představuje 26,4% pokles oproti roku 2022 (o 4 134 Kč/ha). Přesto byla jejich hodnota o 23,9 % vyšší, než činila průměrná hodnota podpor v celém souboru FADN (9 322 Kč/ha).

V několika minulých letech byla úroveň provozních dotací u podniků právnických osob vyšší než u podniků fyzických osob, a to především z důvodu čerpání podpor na výrobu energie z obnovitelných zdrojů. V roce 2023 se vlivem výrazného poklesu podpor OZE hodnota dotací u PPO významně snížila. Dalším důvodem poklesu hodnoty dotací u PPO na 1 ha z. p. bylo rovněž to, že přímá platba oddělená od produkce DRP/CRIS (Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost) je poskytována pouze na prvních 150 ha z. p. bez ohledu na celkovou obhospodařovanou výměru. U podniků právnických osob se podpory meziročně snížily o 30,8 % na 11 096 Kč/ha. Jejich hodnota byla v přepočtu na hektar z. p. o 3 328 Kč nižší než u podniků fyzických osob. Dotace u PFO se naopak meziročně zvýšily o 8,9 % na hodnotu 14 424 Kč/ha.

Zemědělské podniky VZ **chov skotu a zvířat zkrmujičích objemnou píci**, které kromě skotu zahrnuje i ovce, kozy a koně, měly v roce 2023 podíl na tvorbě hodnoty celkové zemědělské produkce v ČR ve výši 3,6 %. Podniky tohoto VZ se podílely na hodnotě živočišné produkce 4,8 %. Výrazná část podniků tohoto výrobního zaměření se zabývá ekologickým způsobem hospodaření a s tím souvisí i skutečnost, že je většina zvířat chována extenzivně v horách a podhůří.

Data podniků VZ chov skotu a zvířat ZOP, zpracovaná za rok 2023, reprezentují dle nejnovějších výsledků Integrovaného šetření v zemědělství (IFS 2020) celkem 3 314 zemědělských subjektů. Zmiňované výrobní zaměření má druhý nejvyšší počet DJ v rámci porovnávaných VZ, kde představuje 14,9 % z celkového počtu DJ v ČR. Zemědělské podniky působí především v oblastech s přírodními omezeními ANC, a proto u nich převažuje

extenzivní způsob chovu zvířat. V roce 2023 bylo v ANC oblastech celkem zastoupeno 93,3 % podniků tohoto VZ. V horských ANC hospodařilo 41,8 %.

Výlučně ekologicky, bez souběhu konvenční produkce, hospodařilo v roce 2023 v rámci výběrového souboru FADN 75,8 % zemědělských podniků tohoto výrobního zaměření. V souboru FADN je zastoupeno nejvíce podniků zaměřujících se na výkrm a odchov masného skotu, což představuje 81,4 %. Kombinovaný chov skotu představuje 9,8 % a 8,8 % se zabývá chovem ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP.

Výměra zemědělské půdy v roce 2023 u PPO zmiňovaného výrobního zaměření činila v průměru 541,9 ha. U PFO byla průměrná výměra zemědělské půdy pouze 85,1 ha. Meziročně došlo u PPO i PFO ke snížení. Intenzita živočišné výroby u podniků fyzických osob vzrostla o 4,6 %, a to na 54,88 DJ/100 ha. Podniky právnických osob vykázaly nižší intenzitu živočišné výroby 39,74 DJ/100 ha, což meziročně znamenalo nárůst o 6,4 %. Vstup pracovní síly za rok 2023 u PFO činil 2,26 AWU/100 ha, u PPO výrazně méně 1,38 AWU/100 ha. V meziročním porovnání se hodnota u PPO zvýšila o 14,3 %, u PFO došlo k mírnějšímu nárůstu o 4,8 %. Vyšší zastoupení neplacené práce mají podniky fyzických osob, kdy v roce 2023 neplacení pracovníci tvořili 87,2 % z celkového vstupu pracovní síly. Podniky právnických osob vykazují dlouhodobě výrazně nižší počet neplacených pracovníků (1,7 % z celkového vstupu pracovní síly).

Celková produkce vykázala v roce 2023 nárůst o 6,2 % a dosáhla hodnoty 15 849 Kč/ha. U podniků právnických osob byla celková produkce ve výši 17 493 Kč/ha, což představuje meziroční nárůst o 8,3 %. Podniky fyzických osob v roce 2023 dosáhly celkové produkce 14 406 Kč/ha, meziroční nárůst byl ve výši 3,7 %.

Meziročně byl zaznamenán nárůst počtu DJ/100 ha o 4,9 % (na 47,81 DJ/100 ha). U PPO došlo k nárůstu o 6,4 % na 39,74 DJ/100 ha, u PFO o 4,6 % na 54,88 DJ/100 ha. Produkce živočišné výroby představovala 46,6 % celkové produkce tohoto výrobního zaměření. Ve srovnání s předchozím rokem 2022 byl zaznamenán nárůst o 6,4 % na 7 391 Kč/ha, a to díky nárůstu cen hovězího masa i vyšší intenzitě ŽV.

V poslední letech u VZ chov skotu a zvířat ZOP výrobní spotřeba společně s odpisy převyšuje dosaženou hodnotu celkové produkce, stejně tomu bylo i v roce 2023 a ČPH byla tvořena pouze z provozních dotací a podpor.

ČPH/AWU se v roce 2023 snížila o 11,9 % na hodnotu 495,1 tis. Kč. U podniků fyzických osob došlo k poklesu o 2,6 % na hodnotu 402,9 tis. Kč/AWU, u podniků právnických osob o 24,2 % na 667,4 tis. Kč/AWU. U chovu skotu a zvířat ZOP se v roce 2024 očekává zvýšení ČPH/AWU o 23,6 % v souvislosti s očekávanou stagnací celkové produkce a výrobní spotřeby a navýšením provozních dotací a podpor.

Výrobní zaměření chov skotu a zvířat ZOP se v rámci zemědělství ČR vzhledem k výši plateb na ANC a na environmentální dotace řadí mezi zaměření s největším objemem čerpaných

podpor. V roce 2023 byl objem čerpaných provozních dotací a podpor o 2,5 % nižší než v předchozím roce a dosáhl 14 431 Kč/ha. Největší část provozních dotací a podpor (38,9 %) tvoří platby oddělené od produkce, které se skládají ze Základní podpory příjmu pro udržitelnost (BISS), Doplňkové redistributivní podpory příjmu pro udržitelnost (CRISS), Celofaremní ekoplatby, Mladého zemědělce a Malého zemědělce. Meziročně zde došlo k nárůstu o 13,1 % na 5 614 Kč/ha. Další významnou položkou jsou environmentální dotace, u kterých byl zaznamenán meziroční pokles o 8,8 % a dosáhly hodnoty 4 368 Kč/ha. Dotace ANC zůstaly meziročně na srovnatelné hodnotě 2 831 Kč/ha

Zemědělské podniky s převažující **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** jsou produkčně nejsilnější skupinou v ČR. Na celkové produkci zemědělského odvětví ČR se podílely 39,0 % a na produkci živočišné výroby ČR měly nejvyšší podíl (45,2 %). Tato kategorie podniků obhospodařovala 35,5 % z celkové výměry zemědělské půdy a chovala 39,5 % z celkového počtu DJ v České republice. Podniky smíšené výroby jsou druhou nejpočetnější kategorií výrobního zaměření po podnicích s převažující polní výrobou.

Podniky smíšené výroby v roce 2023, podobně jako v předchozích letech, měly největší průměrnou výměru využívané zemědělské půdy (487,7 ha/podnik) ze všech sledovaných výrobních zaměření. Jsou charakteristické největšími velikostními rozdíly mezi PPO a PFO. Podniky smíšené výroby tvoří z 29,1 % velké podniky právnických osob s průměrnou výměrou 1 495,5 ha/podnik a ze 70,9 % malé podniky fyzických osob s průměrnou výměrou pouze 74,0 ha/podnik.

I v roce 2023 byl, obdobně jako v předchozích letech, ve výrobním zaměření smíšená výroba významný rozdíl v hodnotách ČPH/AWU u podniků fyzických a právnických osob, kdy je tento ukazatel u PPO 1,5krát vyšší než u podniků fyzických osob. Zatímco u PPO došlo k meziročnímu poklesu hodnoty ČPH/AWU o 20,1 % na 864 tis. Kč/AWU (po růstu v roce 2022 o 30,2 %), u PFO se jednalo o pokles jen o 11,5 % na 584 tis. Kč/AWU. Výše ukazatele ČPH/AWU je ovlivněna i hodnotou AWU, která se v roce 2023 u PPO nezměnila (2,44 AWU/100 ha), zatímco u PFO meziročně mírně vzrostla (o 5,8 % na 2,61 AWU/100 ha).

Hodnota celkové produkce v podnicích smíšené výroby, po růstu v roce 2022 o 29,8 %, se v roce 2023 meziročně snížila o 767 Kč/ha z. p. (tj. o 1,2 %) a dosáhla hodnoty 63 598 Kč/ha. Zatímco u podniků právnických osob došlo ke snížení celkové produkce o 1,6 %, u podniků fyzických osob se hodnota meziročně nezměnila (+0,1 %). Rostlinná produkce v roce 2023 zaznamenala pokles o 3 561 Kč/ha, což představuje snížení o 11,3 % na hodnotu 27 984 Kč/ha. Po výrazném navýšení tržních cen v roce 2022 se v roce 2023 situace stabilizovala. Rostlinná produkce byla s 44,0% podílem v podnicích smíšené výroby nejvýznamnější. Na produkci RV se nejvíce podílely obiloviny (50,0 %), olejnin (20,2 %) a krmné plodiny (15,1 %). Po výrazném navýšení produkce RV v roce 2022 došlo v roce 2023 u většiny plodin k poklesu jejich produkce. Živočišná produkce v roce 2023 se meziročně významně nezměnila a zaznamenala nárůst o 306 Kč/ha, tj. o 1,2 %, na hodnotu 26 012 Kč/ha. Dominantní položkou

živočišné produkce je stabilně produkce kravského mléka a mléčných výrobků (69,8 %). Podniky smíšené výroby hrají klíčovou roli v produkci kravského mléka, přičemž v roce 2023 vytvářely 62,5 % z celkové hodnoty mléčné produkce v ČR. Hodnota ostatní produkce oproti roku 2022 vzrostla o 35,0 % na 9 603 Kč/ha a v roce 2023 se podílela 15,1 % na celkové produkci. Ostatní produkci tvoří zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, smluvní práce, agroturistika, výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů a ostatní jiné výdělečné činnosti.

Na rok 2024 se odhaduje zvýšení hodnoty ČPH/AWU o 2,5 % v souvislosti se snížením celkové produkce o 3,8 %, při snížení výrobní spotřeby o 4,0 % a navýšení provozních dotací a podpor o 15,9 %.

V roce 2023 se hodnota celkových provozních dotací a podpor vztahená na jednotku plochy u podniků smíšené výroby oproti roku 2022 významně snížila o 26,9 % na 8 930 Kč/ha. Zatímco u PPO došlo k poklesu celkových dotací a podpor o 30,5 % na hodnotu 8 598 Kč/ha, PFO zaznamenaly meziroční nárůst o 6,0 % na 11 683 Kč/ha, tj. dosáhly vyšší úrovně dotací na jednotku plochy než PPO.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na **chov prasat a drůbeže** se ČPH/AWU v roce 2023 meziročně zvýšila o 71,2 % na 961,4 tis. Kč. Hodnota produkce živočišné výroby vzrostla o 13,5 % v důsledku zvýšené produkce vepřového a drůbežího masa. Významný nárůst zaznamenala také rostlinná výroba, a to o 98,5 % díky zvýšení produkce obilovin, luskovin i olejnin. Celková produkce se zvýšila o 18,6 %. Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na podnik se meziročně snížila o 28,8 % v souvislosti s výrazným poklesem dotací na výrobní spotřebu.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle oblastí s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k přírodním nebo jiným zvláštním omezením. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v oblastech s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními.

Podniky působící převážně v **horských ANC** hospodařily v roce 2023 na průměrné výměře 233,9 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 3,5 % nižší než v roce 2022. Počet AWU/100 ha meziročně klesl o 7,7 % na 2,20 AWU/100 ha. Intenzita chovu přežvýkavců se zvýšila o 5,5 % na hodnotu 0,62 DJ/ha krmných plodin.

Hodnota ČPH/AWU se meziročně snížila o 16,0 % na 651,1 tis. Kč, což souvisí se zvýšením vstupu pracovní síly, poklesem provozních dotací a podpor (-9,9 %) a růstem výrobní spotřeby (+8,7 %). Produkce rostlinné výroby stagnovala (-0,6 %) a produkce živočišné výroby vzrostla o 8,1 %. Provozní dotace a podpory se meziročně snížily na 13 724 Kč/ha, environmentální dotace poklesly o 13,5 % a dotace na ANC o 3,9 %. Platby oddělené od

produkce (BISS, CRISS, Celofaremní ekoplatba, Mladý zemědělec a Malý zemědělec), které činí největší podíl z celkové částky, meziročně stagnovaly (+0,5 %).

V roce 2024 je očekávána stagnace hodnoty produkce (-0,9 %), zvýšení hodnoty provozních dotací a podpor (+15,9 %), snížení hodnoty výrobní spotřeby a s tím související zvýšení ČPH/AWU o 16,5 %.

Podniky hospodařící v **ostatních ANC** využívaly v roce 2023 v průměru 240,9 ha zemědělské půdy na podnik (pokles o 7,1 %). Vstup pracovní síly vzrostl o 2,5 % na 2,38 AWU/100 ha. Intenzita chovu přežvýkavců s hodnotou 0,77 DJ/ha krmných plodin stagnovala.

Čistá přidaná hodnota poklesla o 17,4 % na 739,4 tis. Kč/AWU vzhledem k růstu pracovní síly, poklesu provozních dotací a podpor (-17,8 %), mírnému zvýšení výrobní spotřeby (+1,8 %) a stagnaci hodnoty celkové produkce (-0,2 %). Rostlinná výroba meziročně poklesla o 13,0 %, zatímco živočišná výroba se mírně zvýšila o 2,1 %.

V roce 2023 došlo k poklesu provozních dotací a podpor na hodnotu 10 079 Kč/ha zejména v důsledku snížení plateb oddělených od produkce (-4,9 %), environmentálních dotací (-11,6 %) a podpor na obnovitelné a alternativní zdroje energie (-89,1 %).

Pro rok 2024 se odhaduje v ostatních ANC stagnace ČPH/AWU + 0,8 % v souvislosti s poklesem hodnoty celkové produkce a nárůstem hodnoty provozních dotací a podpor o 15,9 %.

V **oblastech mimo ANC** dominuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2023 v těchto oblastech podniky hospodařily na průměrné výměře 268,9 ha zemědělské půdy na podnik, což bylo proti roku 2022 o 5,0 % více. Vstup pracovní síly meziročně poklesl o 2,1 % na 2,26 AWU/100 ha.

I u těchto podniků došlo k poklesu ČPH/AWU, a to o 12,1 % na 922,2 tis. Kč. Celková produkce se mírně snížila o 1,1 %, hodnota provozních dotací a podpor klesla o 22,8 % a výrobní spotřeba stagnovala (+0,9 %). Produkce rostlinné výroby poklesla o 5,2 % především v důsledku meziročního snížení produkce obilovin, zatímco produkce ŽV se mírně zvýšila o 1,9 %, a to díky růstu produkce mléka a mléčných výrobků a hovězího i vepřového masa.

Provozní dotace a podpory se meziročně snížily na průměrných 7 384 Kč/ha. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny více než z poloviny platbami oddělenými od produkce, které zaznamenaly 9,5% pokles. Ostatní dotace se snížily o 57,5 %, a to hlavně kvůli propadu podpor na obnovitelné a alternativní zdroje energie.

V roce 2024 se očekává meziroční snížení ČPH/AWU o 12,8 % vlivem snížení hodnoty celkové produkce o 8,3 %, a to i přes navýšení provozních dotací a podpor o 15,9 % a pokles výrobní spotřeby o 3,8 %.

10.2.2.3 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2023 činila u **malých zemědělských podniků** 38,46 ha. ČPH/ha dosáhla v roce 2023 u malých podniků hodnoty 10 420 Kč/ha, což bylo o 9,2 % méně než v roce 2022. Hodnota roční pracovní jednotky v přepočtu na 100 ha (AWU/100 ha) meziročně klesla o 3,4 % a celková produkce se snížila o 11,3 %. V roce 2023 tedy došlo k meziročnímu poklesu ČPH/AWU o 5,9 % na 288,3 tis. Kč. Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na hektar využívané z. p. se u těchto podniků meziročně zvýšila o 10,8 % na hodnotu 13 620 Kč/ha. Největší podíl z celkové částky provozních dotací a podpor činily s hodnotou 7 051 Kč/ha platby oddělené od produkce. Dotace na ANC se mírně zvýšily o 1,0 %, zatímco environmentální dotace zaznamenaly pokles o 5,3 %. Pro rok 2024 je predikováno zvýšení hodnoty ČPH/AWU o 5,6 % kvůli poklesu celkové produkce o 6,9 %. Je očekáván pokles výrobní spotřeby o 1,6 % a nárůst částky provozních dotací a podpor o 15,9 %.

Průměrná výměra, na které hospodařily **střední zemědělské podniky**, se meziročně mírně snížila na hodnotu 143,79 ha/podnik. V roce 2023 dosáhla ČPH/ha u těchto podniků hodnoty 15 190 Kč/ha, což představuje pokles o 7,2 % ve srovnání s rokem 2022. Vlivem mírného poklesu celkové produkce o 1,1 %, nárůstu vstupu pracovní síly o 6,5 % a i přes mírný nárůst provozních dotací a podpor o 1,4 % poklesla hodnota ČPH/AWU o 12,8 % na 695,4 tis. Kč. Produkce rostlinné výroby v roce 2023 v podnicích střední velikosti poklesla o 7,2 %, a to zejména vlivem snížení produkce obilovin o 16,0 %. Produkce živočišné výroby se meziročně zvýšila o 12,9 % především díky nárůstu produkce kravského mléka a mléčných výrobků o 12,7 %. V roce 2024 je očekáván pokles hodnoty ČPH/AWU o 13,3 % v souvislosti se snížením celkové produkce o 12,4 % při snížení výrobní spotřeby o 2,6 % a růstu provozních dotací a podpor o 15,9 %.

Velké zemědělské podniky hospodařily průměrně na 663,74 ha zemědělské půdy, což bylo o 11,5 % více než v roce 2022. Za 30% poklesem ČPH/ha stál pokles rostlinné (-19,3 %) a stagnace živočišné (+0,3 %) produkce. Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na hektar využívané z. p. meziročně poklesla o 17,4 % na hodnotu 7 781 Kč/ha. Největší podíl z celkové částky provozních dotací a podpor měly platby oddělené od produkce a dosáhly hodnoty 4 167 tis. Kč/ha. Environmentální dotace poklesly o 18,0 %, dotace na ANC se naopak meziročně zvýšily o 4,8 %. U hodnoty ČPH/AWU je pro rok 2024 odhadován pokles o 6,3 %, u celkové produkce pokles o 7,1 %, hodnota výrobní spotřeby by se podle predikce měla snížit o 3,7 %.

Průměrná výměra, na které hospodařily **největší zemědělské podniky**, se meziročně snížila o 4,8 % na hodnotu 1 645,22 ha/podnik. V souvislosti s významným poklesem provozních dotací a podpor (-31,5 %) a zvýšením výrobní spotřeby (+2,6 %) se i přes meziroční nárůst celkové produkce (+2,6 %) snížila ČPH/ha o 13,8 % a dosáhla v roce 2023 hodnoty 22 177 Kč/ha. Při mírném navýšení vstupu pracovní síly o 1,5 % se hodnota ČPH v přepočtu

na AWU snížila o 15,1 % a dosáhla na částku 937,4 tis. Kč. Produkce RV poklesla o 5,1 %, produkce ŽV zůstala s nárůstem o 1,0 % na úrovni roku 2022 a ostatní produkce se zvýšila o 42 %, a to především díky produkci energie z obnovitelných zdrojů. Provozní dotace a podpory se v roce 2023 snížily na 8 093 Kč/ha. Nejvýznamnější podíl na celkové částce měly platby oddělené od produkce 3 762 Kč/ha. Dotace na ANC meziročně klesly o 3,2 %, environmentální dotace poklesly o 15,2 % a ostatní dotace se propadly o 66,2 %. U největších podniků je očekáván v roce 2024 pokles ČPH/AWU o 1,8 %, v souvislosti s poklesem celkové produkce o 4,7 %. Výrobní spotřeba by dle predikce měla vykázat pokles o 3,9 % a provozní dotace a podpory by se měly zvýšit o 15,9 %.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

V této části jsou investice vymezeny jako hrubý fixní kapitál, tj. pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv. Odhady za rok 2024 Kontaktní pracoviště FADN ČR ani ČSÚ neprovádí a k dispozici jsou tedy nejnovější údaje za rok 2023.

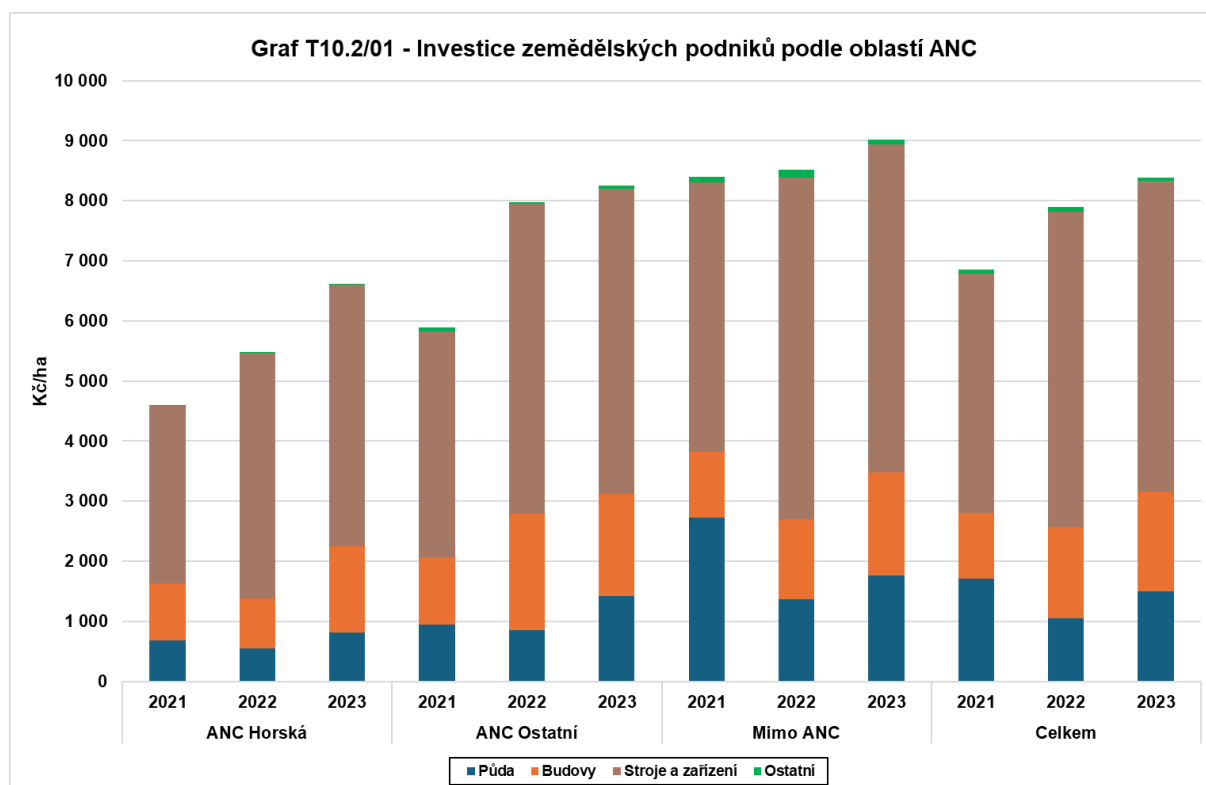
Podle SZÚ vzrostla v roce 2023 tvorba hrubého fixního kapitálu meziročně o 13,0 %. Meziročně rostly investice do dopravních prostředků a strojů a zařízení.

Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z PRV, zejména z operace 4.1.1 „Investice do zemědělských podniků“. K 31. 12. 2023 bylo za všechna kola příjmu podáno 17 430 žádostí za 38 mld. Kč (1,5 mld. €). Z těchto žádostí bylo k 31. 12. 2023 uzavřeno 9 127 Dohod v celkové částce 15 124 mil. Kč (612,6 mil. €), realizováno a proplaceno bylo k tomuto datu 8 454 projektů v celkové částce 13 211 mil. Kč (518,7 mil. €). Z rozpočtu operace byly hrazeny i staré závazky z období 2007–2013 ve výši 192 mil. Kč (7 mil. €).

Z hlediska výrobního zaměření bylo nejvíce investováno do smíšené výroby (50 % finančních prostředků), chovu prasat a drůbeže (15 %) a chovu skotu (13 %). Při porovnání počtu projektů bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti smíšené výroby (35 % všech podpořených projektů) a v oblasti chovu skotu (34 % všech podpořených projektů). Podpora v rámci této operace cílí zejména na modernizaci farem, výstavbu, rekonstrukci, stavební a technologické úpravy stájí, pastevních areálů, skladů krmiv a steliv, pořízení techniky a technologií pro živočišnou a rostlinou výrobu. V rámci realizovaných projektů převažovaly podniky z oblastí s přírodním znevýhodněním (5 255 podniků) nad podniky mimo tyto oblasti (3 191). V oblastech s přírodním znevýhodněním byly vyplaceny dotace v částce cca 6 853 mil. Kč (269,4 mil. €). K 31. 12. 2023 bylo v rámci operace 4.1.1 podpořeno 733 inovativních projektů. V podpořených podnicích bylo realizováno 2 889 projektů, které zlepšily životní podmínky zvířat (welfare)¹²¹.

121 Výroční zpráva o provádění Programu rozvoje venkova ČR 2014–2020 za rok 2023.

Graf T10.2/01 znázorňuje vývoj hrubých investic zemědělských podniků podle oblastí ANC v letech 2021–23.

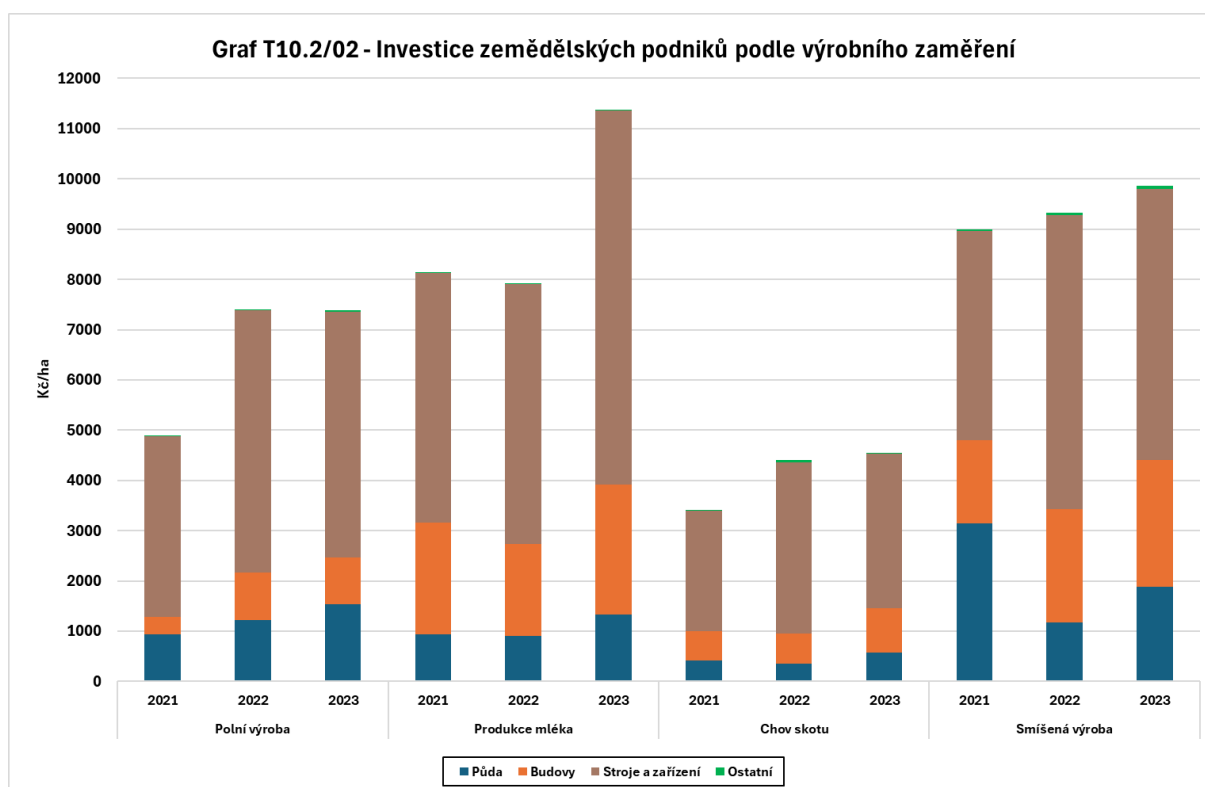

Pramen: Kontaktní pracoviště FADN ČR

Zpracoval: M. Harvilková (ÚZEI)

Podniky v horských ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. V roce 2023 se celkové investice na hektar z. p. v horských ANC meziročně zvýšily téměř o 20,4 % vlivem vyšších investic do strojů a zařízení, budov i půdy. V ostatních ANC se celkové investice zvýšily o 3,5 %, a to především díky investicím do půdy. V oblastech mimo ANC se v roce 2023 zvýšil objem investic o 5,8 % v důsledku nárůstu investic do půdy a budov.

Z hlediska výrobních specializací (graf T10.2/02) se investice meziročně zvýšily ve všech sledovaných zaměřeních kromě podniků polní výroby, kde investice stagnovaly (-0,2 %). Nejvyšší nárůst vykázaly podniky zaměřené na produkci mléka (+43,8 %), a to především díky nárůstu investic do budov a strojů a zařízení. V podnicích smíšené výroby vzrostly investice o 5,7 % díky vyšším investicím do půdy a budov stejně jako v podnicích chovu skotu a zvířat ZOP, kde se zvýšily o 2,8 %.

Pramen: Kontaktní pracoviště FADN ČR

Zpracoval: M. Harvilíková (ÚZEI)

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU se v roce 2023 snížila o 14,8 % na 811,1 tis. Kč. Celková produkce stagnovala na hodnotě 52 796 Kč/ha (+0,1 %), vstup pracovní síly se meziročně také příliš nezměnil a zůstal na 2,30 AWU/100 ha (+0,9 %). Výrobní spotřeba se mírně zvýšila o 1,9 %. Celková částka provozních dotací a podpor se meziročně propadla o 18,4 % na částku 9 322 tis. Kč/ha. Platby oddělené od produkce (BISS, Celofaremní ekoplatba, CRISS, Mladý zemědělec, Malý zemědělec) ve výši 4 604 Kč/ha s 49,4% podílem ovlivnily rozhodujícím způsobem celkovou výši provozních dotací v roce 2023. Druhou nejvýznamnější položkou byly environmentální dotace, a to i přes pokles o 14,5 % na 1 428 Kč/ha. Nejvyšší průměrné výše hodnoty provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2023 podniky fyzických osob specializované na chov skotu a zvířat ZOP (15 504 Kč/ha), nejnižší naopak podniky právnických osob specializované na polní výrobu (6 261 Kč/ha). Investiční dotace se meziročně zvýšily o 18,0 %. Výše odpisů se opět meziročně navýšila o 5,0 %, což svědčí o zintenzivnění investiční aktivity v roce 2023.

Odhady ekonomických výsledků za rok 2024

Předpověď očekávaných hospodářských výsledků pro rok 2024 není stejně jako v předchozím roce optimistická. Předpokládá se, že dojde k meziročnímu poklesu celkové produkce o 6,3 % v důsledku poklesu rostlinné výroby o 13,2 %, a to i přes očekávaný pokles

výrobní spotřeby o 3,6 % a zvýšení hodnoty provozních dotací a podpor o 15,9 %. Pro ukazatel ČPH/AWU je očekáváno snížení o 4,6 % na 774 tis. Kč u souboru podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Pokud jde o ekonomickou velikost podniků, nárůst ČPH/AWU je pro rok 2024 očekáván pouze u malých podniků, a to o 5,6 %. Největší pokles o 13,3 % je očekáván u podniků střední velikosti, u velkých podniků o 6,3 % a u největších podniků o 1,8 %. Z hlediska výrobního zaměření je propad ČPH/AWU predikován pouze u podniků polní výroby, a to o 22,3 %. Naopak nejvyšší nárůst je očekáván u podniků chovu skotu a zvířat ZOP o 23,6 %, u podniků produkce mléka o 11,2 % a u podniků smíšené výroby o 2,5 %.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů

Tab. T10.3/01 prezentuje vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), Výroby nápojů (CZ-NACE 11) a jejich souhrnu (CZ-NACE 10 a 11). Uvedené údaje zahrnují subjekty všech velikostních kategorií, včetně podniků s 0 a více zaměstnanci.

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potravinářských výrobků a nápojů celkem		
		2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index
Tržby celkem	mil. Kč	421 651	438 174	103,9	85 865	95 551	111,3	507 516	533 725	105,2
Tržby na zaměstnance	tis. Kč	4 951	5 180	104,6	5 738	6 426	112,0	5 069	5 366	105,9
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	75 229	86 436	114,9	26 002	28 770	110,6	101 231	115 206	113,8
Účetní přidaná hodnota na zaměstnance	tis. Kč	883	1 022	115,7	1 738	1 935	111,4	1 011	1 158	114,5
Počet zaměstnanců	fyzické osoby	85 166	84 596	99,3	14 965	14 870	99,4	100 131	99 466	99,3
Osobní náklady	mil. Kč	45 818	49 426	107,9	10 923	11 896	108,9	56 742	61 322	108,1
Hrubý operační přebytek	tis. Kč	29 411	37 011	125,8	15 079	16 875	111,9	44 490	53 886	121,1
Hrubý operační přebytek na zaměstnance	tis. Kč	345	437	126,5	1 008	1 135	112,6	444	542	122,0
Výkonová spotřeba	mil. Kč	354 991	356 006	100,3	60 805	67 408	110,9	415 796	423 414	101,8

1) Údaje za rok 2022 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2023 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

Na základě předběžných výsledků za rok 2023 je patrný pozitivní vývoj ekonomické situace v potravinářském i nápojovém průmyslu ve srovnání s rokem 2022 ve všech ukazatelích. Jedinou výjimkou byl pokles počtu zaměstnanců, který ve Výrobě potravinářských výrobků činil 0,7 % a ve Výrobě nápojů 0,6 %.

V případě Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) je odhadován meziroční nárůst hodnot všech ukazatelů uvedených v tab. T10.3/01 s výše uvedenou výjimkou poklesu počtu zaměstnanců. Celkové tržby vzrostly meziročně o 3,9 %, výkonová spotřeba se zvýšila o 0,3 %, hrubý operační přebytek narostl o 25,8 % díky nárůstu přidané hodnoty o 14,9 %. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu došlo u ukazatele hrubý operační přebytek na zaměstnance (o 26,5 %), a to i kvůli poklesu počtu zaměstnanců.

Tržby Výroby nápojů (CZ-NACE 11) dle předběžných výsledků za rok 2023 meziročně vzrostly o 11,3 %, v případě přepočtu na zaměstnance došlo k růstu o 12,0 %. Účetní přidaná

hodnota se meziročně zvýšila o 10,6 % a hrubý operační přebytek o 11,9 %. Z nákladových položek došlo k nárůstu osobních nákladů o 8,9 %, výkonová spotřeba vzrostla o 10,9 %.

Meziroční tempo růstu absolutní výše tržeb i tržeb na zaměstnance bylo rychlejší v CZ-NACE 11. Naopak přidaná hodnota více vzrostla ve Výrobě potravinářských výrobků díky nižšímu nárůstu výkonové spotřeby. Ve výrobě nápojů došlo meziročně k výraznějšímu nárůstu osobních nákladů.

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů

Tab. T10.3/02 prezentuje vývoj tržeb celkem a účetní přidané hodnoty přepočtené na zaměstnance v jednotlivých výrobních oborech (data se vztahují k podnikatelským subjektům Výroby potravinářských výrobků s 0 a více zaměstnanci) a celkem Výrobu nápojů (rovněž za podnikatelské subjekty s 0 a více zaměstnanci). Tab. T10.3/03 následně poskytuje přehled vývoje hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a výše osobních nákladů. Meziroční vývoj výše uvedených ukazatelů se liší v závislosti na jednotlivých oborech a sektorech.

Obor zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) představuje jeden z klíčových oborů v rámci CZ-NACE 10, a to z hlediska podílu na celkových tržbách. Podle předběžného údaje pro rok 2023 činil tento podíl 19,5 %. V absolutní výši tržeb se umístil na druhém místě. Meziročně tyto tržby vzrostly o 5,6 %, stejně tak vzrostly i osobní náklady o 3,3 %. Absolutní výše hrubého operačního přebytku klesla o 4,0 %, přičemž při přepočtu na zaměstnance došlo k poklesu o 1,2 % vlivem rychlejšího nárůstu osobních nákladů.

Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) se řadí mezi nejmenší obory z hlediska objemu generovaných tržeb, což odráží jeho nižší podíl na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků, který činí 1,0 %. Všechny sledované ukazatele v tomto oboru vykázaly meziroční růst. Tržby vzrostly o 16,1 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance se zvýšila o 31,4 % a hrubý operační přebytek o 26,5 %. Nárůst byl zaznamenán i u osobních nákladů o 31,9 %.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** meziročně vykázal růst tržeb v rámci CZ-NACE 10 o 13,2 %. Tento obor se podílí 3,3 % na celkových tržbách CZ-NACE 10. Obor vygeneroval druhou nejnižší výši tržeb v roce 2023 při komparaci s ostatními výrobními obory. Rostoucí trend je patrný u hrubého operačního přebytku, tj. o 46,8 %, při přepočtu na zaměstnance došlo k nárůstu hodnoty ukazatele o 50,5 %. Důvodem tohoto nárůstu je rychlejší tempo růstu přidané hodnoty než osobních nákladů a zároveň i pokles počtu zaměstnanců. Přidaná hodnota na zaměstnance meziročně také výrazně vzrostla o 29,2 %.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) dosáhla meziročního poklesu tržeb o 14,0 %. Obor se na tržbách potravinářského průmyslu dle předběžných údajů za rok 2023 podílel 5,5 %. Přidaná hodnota na pracovníka meziročně klesla o 23,8 %, což je jeden ze dvou oborů, kde došlo k poklesu tohoto ukazatele. V tomto kontextu se snížil hrubý

operační přebytek jak v absolutní hodnotě, tak i na pracovníka (o 28,9 %, resp. 33,2 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 9,4 % při rostoucím počtu pracovníků. Přidaná hodnota na pracovníka zůstává i nadále nejvyšší v rámci hodnocených výrobních oborů.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) vykázala meziroční nárůst tržeb o 1,5 %. Podíl oboru na celkových tržbách CZ-NACE 10 v roce 2023 činil 15,1 %. Přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 48,6 %. Rovněž vzrostl i celkový hrubý operační přebytek i hrubý operační přebytek na zaměstnance (o 109,8 %, resp. 116,8 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 4,0 %.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) zaznamenala meziroční nárůst tržeb o 1,4 %. Na struktuře tržeb potravinářství CZ-NACE 10 se obor podílí 4,1 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance meziročně vzrostla o 27,4 %, stejně jako hrubý operační přebytek celkem, který se zvýšil o 44,1 %. Hrubý operační přebytek přepočtený na zaměstnance vzrostl o 48,7 %. Osobní náklady se meziročně zvýšily o 7,6 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) představuje na celkových tržbách potravinářského průmyslu dle předběžných údajů za rok 2023 13,9% podíl. Celkové tržby oboru meziročně vzrostly o 11,1 %. Pozitivní vývoj byl zaznamenán i u účetní přidané hodnoty na zaměstnance, která se zvýšila o 20,9 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 48,6 %, při přepočtu na zaměstnance se zvýšil o 47,4 %. Obor společně s oborem CZ-NACE 10.1 dlouhodobě patří mezi sektory s nejnižší účetní přidanou hodnotou na zaměstnance.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹²² má významný podíl na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, a to 23,3 %. Meziročně došlo k růstu tržeb o 11,4 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 14,0 %. Nárůst byl zaznamenán také u hrubého operačního přebytku, tj. o 23,0 %, hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 21,3 %. Osobní náklady meziročně vzrostly o 10,2 %.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) meziročně došlo ke snížení tržeb o 6,0 %. Výrobní obor se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí 14,4 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se snížila o 3,0 %, i přes to patří mezi nejvyšší v rámci CZ-NACE 10. Hrubý operační přebytek se meziročně snížil o 11,2 %, stejně tak i hodnota ukazatele v přepočtu na jednoho zaměstnance (o 10,0 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 4,7 %.

Celkově lze meziroční vývoj ekonomické situace oborů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vyhodnotit jako velmi příznivý. Dle předběžných údajů se tržby meziročně téměř ve všech výrobních oborech zvýšily, s výjimkou oborů 10.4 a 10.9. Produktivita práce, měřená

122 Tj. Výroby cukru, Výroby kakaa, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

účetní přidanou hodnotou na zaměstnance, se rovněž zvýšila ve všech oborech, kromě výroby tuků a olejů a průmyslových krmiv, kde došlo k poklesu. Celkově v CZ-NACE 10 vzrostly tržby o 3,9 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 15,7 % a hrubý operační přebytek na zaměstnance se zvýšil o 26,5 %.

V nápojovém průmyslu (CZ-NACE 11) byl v meziročním srovnání zaznamenán růst tržeb o 11,3 %. Tempo růstu produktivity práce bylo pomalejší než ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), s meziročním nárůstem o 11,4 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 11,9 %, při přepočtu na zaměstnance se zvýšil o 12,6 %. Osobní náklady rostly rychlejším tempem v CZ-NACE 11 (o 8,9 %) než v CZ-NACE 10 (7,9 %).

V rámci výzvy 1 z Programu podpory na zvýšené náklady na zemní plyn a elektřinu v důsledku mimořádně prudkého růstu jejich cen, bylo v CZ-NACE 10 v roce 2022 proplaceno 78 žádostí ve výši 484,1 mil. Kč, v roce 2023 pak 63 žádostí ve výši 413,8 mil. Kč. V CZ-NACE 11 bylo v roce 2022 proplaceno 13 žádostí ve výši 88,6 mil. Kč, v roce 2023 celkem 11 žádostí ve výši 58,1 mil. Kč.

T10.3/02 - Vývoj tržeb a účetní přidané hodnoty na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby celkem (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)		
	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index
10.1	80 922	85 436	105,6	717	745	104,0
10.2	3 676	4 267	116,1	744	977	131,4
10.3	12 686	14 367	113,2	822	1 062	129,2
10.4	28 105	24 164	86,0	2 982	2 273	76,2
10.5	65 008	66 000	101,5	982	1 460	148,6
10.6	17 713	17 953	101,4	1 089	1 387	127,4
10.7	54 650	60 708	111,1	643	778	120,9
10.8	91 841	102 271	111,4	1 056	1 204	114,0
10.9	67 050	63 007	94,0	1 596	1 548	97,0
10	421 651	438 174	103,9	883	1 022	115,7
11	85 865	95 551	111,3	1 738	1 935	111,4

1) Údaje za rok 2022 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2023 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index
10.1	4 232	4 064	96,0	222	219	98,8	9 451	9 767	103,3
10.2	125	158	126,5	167	213	127,4	431	568	131,9
10.3	1 039	1 525	146,8	318	478	150,5	1 650	1 861	112,8
10.4	1 815	1 290	71,1	2 200	1 469	66,8	645	706	109,4
10.5	3 072	6 445	209,8	368	799	216,8	5 118	5 323	104,0
10.6	1 238	1 784	144,1	476	708	148,7	1 594	1 715	107,6
10.7	5 163	7 671	148,6	192	283	147,4	12 141	13 394	110,3
10.8	8 103	9 966	123,0	445	540	121,3	11 113	12 246	110,2
10.9	4 624	4 107	88,8	889	800	90,0	3 676	3 847	104,7
10	29 411	37 011	125,8	345	437	126,5	45 818	49 426	107,9
11	15 079	16 875	111,9	1 008	1 135	112,6	10 923	11 896	108,9

1) Údaje za rok 2022 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2023 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Tab. T10.3/04 poskytuje přehled vývoje zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu ve výrobních oborech Výroby potravinářských výrobků a Výrobě nápojů celkem.

Podle předběžných odhadů počet zaměstnanců u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) meziročně poklesl o 0,7 %. Ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11) se počet zaměstnanců také snížil (o 0,6 %). Při vyhodnocení jednotlivých oborů došlo meziročně k nárůstu či stabilizaci počtu zaměstnanců pouze u výrobců tuků a olejů, pekárenském průmyslu a výrobců ostatních potravinářských výrobků.

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 0 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) dlouhodobě vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnanců. Dle předběžných údajů za rok 2023 bylo v pekárenském průmyslu zaměstnáno 27 066 osob. Obor se na celkovém počtu zaměstnanců v potravinářství podílí 32,0 %. Meziročně se počet zaměstnanců v tomto oboru zvýšil o 0,6 %.

S celkovým počtem 18 560 pracovníků dle předběžných údajů za rok 2023 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (což představuje podíl 21,9 % na celkovém počtu zaměstnanců CZ-NACE 10), avšak meziročně došlo k jejich poklesu o 2,8 %.

Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 21,8 % zaměstnanců. V tomto oboru se meziročně počet pracovníků zvýšil o 1,3 %.

Nejmenší podíl má obor Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), který tvoří pouze 0,9 % na celkovém počtu zaměstnaných v potravinářském průmyslu. Meziročně v oboru počet zaměstnanců mírně klesl o 0,5 %.

Meziročně k roku 2023 byl nejvýraznější úbytek zaměstnanců zaznamenán ve výrobě mléčných výrobků, kde došlo k poklesu o 3,3 %, a ve výrobě mlýnských a škrobářenských výrobků, kde počet pracovníků klesl o 3,0 %.

Průměrné mzdy¹²³ se ve Výrobě potravinářských výrobků meziročně zvýšily o 8,0 %, tj. na 33 180 Kč. Ve Výrobě nápojů byl nárůst mírně vyšší, konkrétně o 8,4 %, tj. na 45 255 Kč. Podstatně vyšší průměrnou mzdou jsou tak odměňováni pracovníci Výroby nápojů než Výroby potravinářských výrobků. Růst průměrné měsíční mzdy byl zaznamenán ve všech výrobních

123 Mzdové náklady bez ostatních osobních nákladů, které připadly v průměru na jednoho zaměstnance za jeden měsíc.

oborech, kromě oboru 10.4. Nejvýraznější zvýšení mezd se týkalo zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (meziroční nárůst o 13,6 %).

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Výrobní obor	Počet zaměstnanců			Průměrná mzda (Kč)		
	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index	2022 ¹⁾	2023 ²⁾	meziroční index
10.1	19 092	18 560	97,2	28 698	30 627	106,7
10.2	747	743	99,5	33 491	35 681	106,5
10.3	3 270	3 187	97,5	29 332	33 336	113,6
10.4	825	878	106,4	45 361	44 829	98,8
10.5	8 337	8 063	96,7	34 845	37 525	107,7
10.6	2 601	2 522	97,0	36 203	38 017	105,0
10.7	26 897	27 066	100,6	25 670	27 906	108,7
10.8	18 197	18 441	101,3	34 584	37 518	108,5
10.9	5 200	5 137	98,8	39 710	42 969	108,2
10	85 166	84 596	99,3	30 730	33 180	108,0
11	14 965	14 870	99,4	41 753	45 255	108,4

1) Údaje za rok 2022 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2023 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Charvátová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

V roce 2023 se začal v českém agrárním sektoru realizovat strategický plán Společné zemědělské politiky (SZP) na období 2023–2027. Nová zemědělská politika přináší některé významné změny jak v zaměření podpor, tak ve zpřísnění podmínek jejich poskytování. Jde zejména o uplatnění 23% redistribuce části přímých plateb na prvních 150 ha všech zemědělských podniků, a tím částečné vyrovnaní příjmů menších podniků na úkor velkých podniků. Nová politika se také snaží i o důslednější orientaci na zlepšení vztahů zemědělství k životnímu prostředí. Rozpočtově mimořádně významnou změnou je pak navýšení spolufinancování Pilíře 2 SZP z národních zdrojů z 35 % na 65 %, které do určité míry saturevalo celkové snížení rozpočtu EU na zemědělskou politiku a změny kurzu Kč vůči €.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2023–2024 podle zdrojů, sektorů a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory v běžných cenách se v roce 2024 meziročně mírně zvýšily o necelých 5 % ze 63 mld. Kč na 66 mld. Kč.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle zdrojů a příjemců podpor (mil. Kč)

Zdroj/sektor	2023	2024 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	19 297	20 094	104,13
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	8 585	7 333	85,42
1.2 Výdaje PGRLF	1 775	1 731	97,52
1.3 Výdaje SZIF	6 627	8 795	132,71
1.4 Ostatní instituce rezortu MZe	2 310	2 235	96,75
2 Státní pozemkový úřad	1 734	814	46,94
3 Státní hmotné rezervy	347	423	121,90
4 GA ČR, TA ČR	338	394	116,57
5 Jiné rezorty a státní instituce	7 693	7 464	97,02
6 Kraje a obce	3 456	3 892	112,62
7 Spotřebitelé	400	4 000	1 000,00
8 EU	29 687	28 787	96,97
Celkem výdaje na agrární politiku, z toho pro:	62 952	65 867	104,63
- zemědělské podniky	40 218	45 265	112,55
- potravinářství	1 153	321	27,85
- lesnictví ¹⁾	332	554	166,94
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	3 343	2 662	79,64
- venkov ¹⁾	73	107	146,22
- obchod	0	0	x
- spotřebitelé	372	387	104,17
- obecné služby ²⁾	17 462	16 571	94,90
podíl EU %	47,16	43,70	

p = předpoklad k 30. 6. 2025

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: údaje z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha, M. Hruška, T. Medonos (ÚZEI)

Významnější však je, že podpory přímo zemědělským podnikům meziročně o téměř 13 % vzrostly ze 40,2 mld. Kč na 45,3 mld. Kč. V tomto zvýšení se však skrývají přesuny podpor OZE (bioplynových stanic a fotovoltaiky) placených přímo spotřebiteli¹²⁴ v roce 2023 v období vysokých cen energií, k obnovení podpor placených daňovými poplatníky při snížení cen energií v roce 2024. Meziroční dopady různých zdrojů podpor OZE do ekonomiky zemědělských podniků jsou však v podstatě neutrální (v roce 2023 jsou součástí produkce podniků, v roce 2024 jsou součástí podpor).

Meziroční pokles podpory potravinářství byl dán ukončením podpory cen energií, které v roce 2023 dosahovaly téměř 500 mil. Kč. Odpovídající významu a problémům odvětví je pak navýšení podpor zemědělské politiky do lesnictví. Pozitivní je trvale vysoká úroveň (16–17 mld. Kč) a podíl veškerých podpor na rozvoj tzv. obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje a posílení konkurenceschopnosti agrárního sektoru (viz tab. T11/02-03, resp. podrobněji v přílohové tab. 11/02).

Na zvýšení podpor zemědělským podnikům proti předcházejícímu období se podílelo především zvýšení podpor OZE ze strany daňových poplatníků ze 400 mil. Kč na současnou

¹²⁴ Bez přihlédnutí k tomu, že část těchto výdajů spotřebitelů energie v roce 2023 byla spotřebitelům z veřejných zdrojů kompenzována.

úroveň 4 mld. Kč (viz tab. T11/02-02). To se promítlo i do meziročního zvýšení národních podpor zemědělským podnikům o více než 3 mld. Kč (viz tab. T11/02-01). Podrobnější složení a meziroční vývoj podpor podle zdrojů, resortů a institucí je uveden v přílohové tab. 11/01.

Podíl evropských zdrojů podpor zemědělským podnikům v důsledku již zmíněného zvýšeného spolufinancování meziročně poklesl z 68 % na necelých 60 %.

Další pohled na strukturu podpor zemědělským podnikům s využitím kategorií podpor podle metodologie OECD poskytuje tab. T11/02-02. Většina podpor cílí na zlepšení či udržení příjmů podniků. Nicméně v souladu s cílem strategického plánu výdaje přímo či nepřímo (např. prostřednictvím DZES) spojené s podporou vztahu zemědělství k životnímu prostředí a pohodě zvířat převyšují 50 % celkových podpor. Z toho výdaje na „čisté“ ekosystémové služby (např. biopásy apod.) představují zhruba čtvrtinu podpor zemědělským podnikům. Podíl podpor na investiční rozvoj podniků se meziročně snížil z 13,7 % na 9,4 %.

T11/02 - Podpory zemědělským podnikům a obecných služeb (mil. Kč)

T11/02-01 - Podpory zemědělským podnikům podle zdrojů (mil. Kč)

Zdroj	2023			2024 ^p		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
Pilíř 1 SZP	19 718	0	19 718	20 590	0	20 590
Pilíř 2 SZP	7 172	5 573	12 745	5 687	7 804	13 491
Ost. podpory SZP	444	160	604	605	280	885
Národní podpory	0	7 150	7 150	0	10 299	10 299
Celkem	27 334	12 884	40 218	26 882	18 383	45 265
Podíl EU %	68,0			59,4		

T11/02-02 - Podpory zemědělským podnikům podle způsobů jejich zavádění (mil. Kč)

Kategorie podpor OECD	2023	2024 ^p
A - Podpory založené na komoditních výstupech	0	0
B - Platby založené na užití vstupů - z toho na tvorbu fixního kapitálu	10 092 5 514	7 886 4 251
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	8 727	10 898
D - Platby založené na neaktuál. stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	10 899	11 351
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	10 057	11 084
G - Ostatní platby	42	45
Podpory OZE - BPS	400	4 000
Celkem	40 218	45 265

P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy

p = předpoklad k 30. 6. 2025

Bez výdajů spotřebitelů v důsledku vyšších domácích CZV proti CZV z dovážejících třetích zemí.

T11/02-03 - Podpory obecných služeb agrárního sektoru (mil. Kč)

Kategorie obecných služeb OECD	2023	2024 ^p
H - Zemědělský znalostní systém	11 052	11 589
H1 - Získávání znalostí o zemědělství	2 695	2 497
H2 - Přenos znalostí v zemědělství	8 357	9 092
I - Inspekce a kontrola	2 336	2 262
I1 - Bezpečnost potravin a kontrola zemědělských produktů	590	628
I2 - Inspekce a kontrola škůdců a nemocí	823	761
I3 - Kontrola vstupů	923	873
J - Rozvoj a údržba infrastruktury	1 195	808
J1 - Hydrologická infrastruktura	69	70
J3 - Institucionální infrastruktura	1 126	738
K - Marketing a propagace	274	247
K2 - Propagace zemědělských produktů	274	247
L - Veřejné skladování	347	423
M - Různé (ostatní, vč. pozemkových úprav)	2 258	1 242
Celkem obecné služby	17 462	16 571

p = předpoklad k 30. 6. 2025

Pramen: údaje z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha, M. Hruška, T. Medonos (ÚZEI)

Řešení konkrétních problémů v zemědělství prostřednictvím různých podmínek při současné různorodosti podmínek zemědělské výroby odpovídají i složitosti v poskytování a kontrole účinnosti podpor, které zvyšují administrativní náročnost podnikání v zemědělství.

Provozní podpory se nadále významně podílejí na celkové produkci zemědělství (17–20 %) a zejména na důchodu z faktorů sektoru zemědělství (50–55 %). V přepočtu na jeden ha z. p. evidované v LPIS veškeré podpory zemědělským podnikům v roce 2023 činily zhruba 11,4 tis. Kč, resp. 13,0 tis. Kč v roce 2024. V přepočtu na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) podpory v obou letech vysoce přesahovaly 400 tis. Kč. Z údajů FADN vyplývá, že prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše provozních podpor dlouhodoběji ekonomicky trvale udržitelná. Z těchto údajů dále vyplývá, že podpory v roce 2023 zejména důsledkem redistribuce přímých plateb snížily rozdíly důchodů v přepočtu na AWU (ČPH/AWU) mezi kategoriemi velkých a menších podniků, mezi podniky orientovanými převážně na polní výrobu a ostatními podniky, či mezi podniky v lepších a horších přírodních podmínkách (ANC).

Vyšší úroveň ČPH/AWU u středních a velkých podniků je také dána rozdílnou úrovní odměn zaměstnanců podniků a pachtovného u půdy, jako důsledek specifických podmínek na trhu práce a půdy v českém zemědělství. Zvýšené odměny za práci lze pak považovat za naplňování cíle EU ve vyrovnávání příjmů těch, kteří v zemědělství skutečně pracují. Redistribuce však podle posledních údajů FADN výrazněji zasáhla do snížení podnikatelského důchodu středním a zejména velkým podnikům. Přitom závislost tohoto důchodu na podporách vzrůstá s velikostní kategorií podniků.

Dlouhodobé problémy českého zemědělství ve vztahu k životnímu prostředí, zejména pokud jde o erozi půd, vodní režim krajiny, biodiverzitu a snižování emisí, se snaží účinněji řešit nová SZP 2023+. Protože období 2023–2024 je výchozím obdobím nové zemědělské politiky, hodnocení jejího dopadu v tomto směru bude záležitostí analýz v dalších letech.

Pozitivem je dlouhodobá orientace politiky na investiční podpory s jejich cílenějším zaměřením nejen na zvyšování konkurenceschopnosti podniků (např. na snižování potřeby lidské práce a dalších vstupů), ale návazně i na řešení uvedených problémů životního prostředí. Investiční podpory do řešení těchto problémů by si však zasluhovaly větší pozornost.

Příjmy na placeného i neplaceného pracovníka v zemědělství jsou také v důsledku provozních podpor relativně vysoké. Pokud jde o mzdy, zůstávají v zemědělství téměř na 74,8 % parity v rámci národního hospodářství, přičemž tato parita je v porovnání s naprostou většinou zemí EU nadprůměrná.

Podpory spojené se stabilizací sektoru tzv. citlivých komodit (CIS, dříve VCS) působí většinou na zachování jejich produkce, u některých komodit (ovoce, zelenina) však přesto z jiných příčin přetrvává pokles ploch a podílu jejich produkce na domácím trhu. Podobně se vyvíjí produkce monogastrů, zejména vepřového masa, u kterých jsou však uplatňovány pouze

kompenzace za vyšší náklady při zlepšování životních podmínek zvířat. Přitom konkurenceschopnost vertikály produkce vepřového masa je určována nejen konkurenceschopností prvovýrobců, ale zejména nižší konkurenceschopností zpracovatelů.

P1 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2022

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách [Evropské komise](#).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P1/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu (k 28. 5. 2025 nebyla zveřejněna data za Chorvatsko a Maltu za rok 2022). Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků podle jednotlivých typů výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, trvalé kultury, chov zvířat zkrmujiících objemnou píci, chov zvířat krmených jadrným krmivem, smíšená výroba) a podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹²⁵. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (ha, DJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele celkové produkce v členění na jednotlivé komodity rostlinné a živočišné produkce, dále ukazatele nákladů, dotací do zemědělství, salda dotací a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik je uveden vstup pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹²⁶ a vstup neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹²⁷.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P1/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjišťovány prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient vyjadřující počet podniků téhož regionu, výrobního zaměření a ekonomické velikosti, které tento podnik reprezentuje, a to podle skutečného celkového počtu podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty ukazatelů Standardního výstupu FADN jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou zjištěny extrapolované hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (resp. za tu část populace, která je pokryta šetřením FADN,

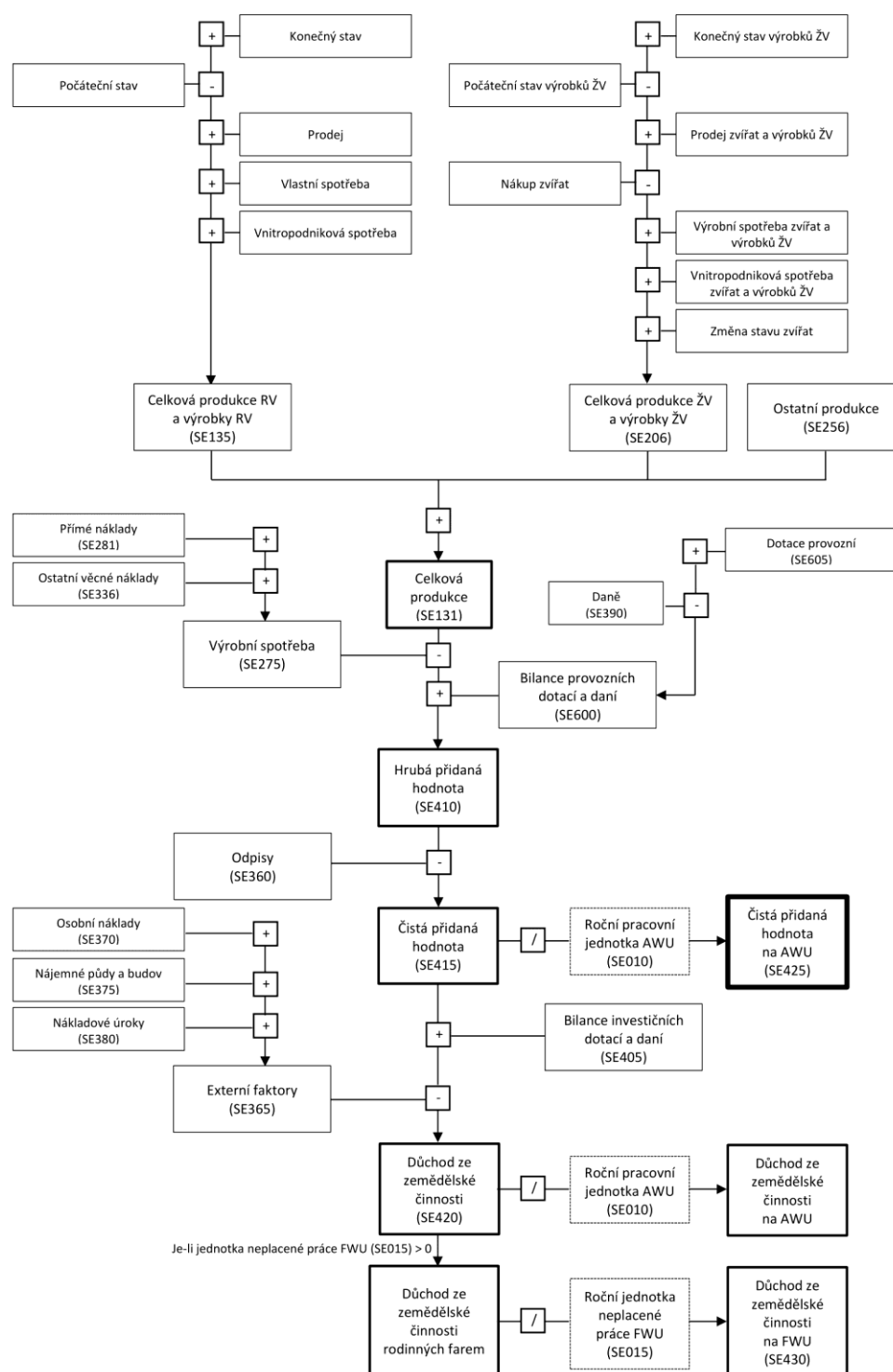
125 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

126 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

127 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

tj. tržně orientované farmy). Pro dosažení průměrných výsledků za podnik je třeba extrapolované hodnoty dělit celkovým počtem všech zemědělských podniků reprezentujících v šetření FADN daný region. Jedná se o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých typech výrobního zaměření, v regionech a ve třídách ekonomické velikosti tak, jak jsou zjištěny Integrovaným šetřením v zemědělství (IFS). Za účetní období 2022 reprezentuje šetření FADN v České republice všechny zemědělské podniky a farmy zachycené Integrovaným šetřením v zemědělství (IFS) 2020, jejichž ekonomická velikost přesahuje 15 tis. EUR (třída ekonomické velikosti V.–XIV.), tj. 14 059 podniků, které celkově obhospodařují 3 600 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 27 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha využívané z. p.

Obr. P1/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků FADN EU

Pramen: Farm Accountancy Data Network, European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN ČR (ÚZEI)

P2 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
1.3/02	Přehled inkasa spotřebních daní v rezortu zemědělství
2.1/01	Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020
2.1/02	Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03	Předmět a výše plateb v HRDP
2.1/04	Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000, ANC, ALS dle SP SZP 2023–2027
6.1/01	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2023
6.1/02	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2024
6.4/01	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
8.2/01	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	Porážky hospodářských zvířat
10.1/01	SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	Výsledky hospodaření podniků podle ANC
11/01	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
11/02	Přehled podpor obecných služeb v zemědělství
P1/01	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,65	0,53	0,012	2,24
2019	1,60	0,48	0,012	2,19
2020	1,79	0,33	0,013	2,16
2021	1,70	0,33	0,008	2,01
2022	1,76	0,33	0,007	1,95
2023	1,48	0,39	0,010	1,86
2024	1,27	3,68	0,009	1,96
Stálé ceny roku 2015/2020⁵⁾				
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	1,08	0,66	0,011	2,34
2019	1,02	0,74	0,011	2,29
2020	1,90	0,77	0,017	2,26
2021	1,74	0,23	0,014	2,20
2022	1,71	0,10	0,008	2,09
2023	1,62	0,09	0,007	1,58
2024	1,60	0,09	0,007	1,59

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ-NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ-NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ-NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

5) Od roku 2024 jsou uplatněny stálé ceny roku 2020.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	419,04	713,00	694,97	871,27	502,08	57,6
Daň z příjmu právnických osob	1 926,56	3 836,25	5 404,47	8 920,51	3 615,78	40,5
Daň z příjmu FO a PO celkem	2 345,59	4 549,25	6 099,43	9 791,78	4 117,86	42,1
Daň z nemovitostí	1 155,93	1 173,90	1 159,47	1 148,73	1 994,82	173,7
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-4 280,32	-3 603,87	-5 040,74	-3 831,50	-3 085,41	80,5
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-2 844,00	-2 979,00	-2 670,16	-2 276,91	-1 956,78	85,9

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2020 až 2024 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFR a MZe

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

1.3/02 - Přehled inkasa spotřebních daní v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Spotřební daň z lihu	365,79	385,41	75,31	69,63	78,49	112,7
Spotřební daň z minerálních olejů	43,05	0,96	1,55	2,07	2,32	112,0
Spotřební daň z vína a meziproductů	56,10	35,87	92,04	74,37	65,77	88,4
Spotřební daň z piva	4,79	5,11	5,67	5,97	8,99	150,5

Pramen: GŘC

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA). NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatravnění. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatravnění orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatravnění o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 12 009,20 Kč/ha (2014), 12 101,84 Kč/ha (2015). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 094,67 Kč/ha (2014), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha (2014), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu: sazba 1 648,50 Kč/ha (2014), 1 661,58 Kč/ha (2015).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšený podíl melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014), resp. od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, K. Havlíčková (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha): 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, K. Havlíčková (ÚZEI)

2.1/03 - Předmět a výše plateb dobíhajícího opatření AEKO, EZ v PRV 2014–2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2023)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravňování orné půdy	Výše podpor: - zatravnění, běžnou směsí 7 664,44 Kč/ha; - zatravnění, druhově bohatou směsí 8 554,5 Kč/ha; - zatravnění, regionální směsí 9 889,60 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 331,99 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 9 518,74 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí 10 581,87 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 13 845,44 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

2.1/04 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000, ANC, ALS dle SP SZP 2023–2027

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2024)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravňování orné půdy	Rozdělení a výše podpor: - zatravnění, běžnou směsí 7 713,89 Kč/ha; - zatravnění, druhově bohatou směsí 8 603,95 Kč/ha; - zatravnění, regionální směsí - 1.rok 27 542,54 Kč/ha; - zatravnění, regionální směsí od 2. roku 5 859,59 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 331,99 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 9 642,36 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí - 1.rok 28 086,46 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí 6 403,52 Kč/ha, - zatravnění v infiltračních oblastech 7 713,89 Kč/ha, - zatravnění drah soustředěného odtoku 11 916,97 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o extenzivní louky a pastviny 2 249,88 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 104,18 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené (EZ) 2 422,95 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení 4 573,94 Kč/ha; Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení (EZ) 3 362,46 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - hnojené 4 203,08 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - hnojené (EZ) 2 966,88 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 227,80 Kč/ha; Horské a suchomilné louky - bez hnojení (EZ) 3 337,74 Kč/ha; Trvale podmáčené a rašelinné louky 17 084,28 Kč/ha; Trvale podmáčené a rašelinné louky (EZ) 15 823,36 Kč/ha; Ochrana modrásků 4 301,98 Kč/ha; Ochrana modrásků (EZ) 3 337,74 Kč/ha; Ochrana Chřástala polního 4 920,08 Kč/ha; Ochrana Chřástala polního (EZ) 4 005,29 Kč/ha; Suché stepní trávníky a vřesoviště 8 702,85 Kč/ha; Suché stepní trávníky a vřesoviště (EZ) 8 158,92 Kč/ha; Málo úživné pastviny 8 702,85 Kč/ha; Málo úživné pastviny (EZ) 8 158,92 Kč/ha; Druhově bohaté pastviny 5 216,76 Kč/ha; Druhově bohaté pastviny (EZ) 3 832,22 Kč/ha; Platba na výsledek 3 659,15 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Pěstování mezipločin	Mezipločiny- zlepšení struktury půdy 3 807,50 Kč/ha; Mezipločiny-proti utužení půdy 3 758,05 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Krajinnotvorné sady	Sazba 2 867,98 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Rozdělení a výše podpor: Biopásy krmné 16 713,42 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 14 760,23 Kč/ha; Kombinované biopásy 15 798,64 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky chocholaté	Zachování ptačích lokalit. 15 576,12 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholaté.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Druhově bohaté pokrytí orné půdy	Sazba 10 309,91 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel intergovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce (bobuloviny, jadroviny, peckoviny) 11 373,04 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vinic) 8 257,82 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 16 614,53 Kč/ha, pro zeleninu, víceleté plodiny, jahodník, brambory 11 422,49 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Omezení pesticidů v pásmech vodních zdrojů	Výše podpory (pro vodní zdroje Řimov, Švihov, Vrchlice, Opatovice): Omezení pesticidů 3 733,32 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

2.1/04 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000, ANC, ALS dle SP SZP 2023–2027 (pokračování)

Ekologické zemědělství	Podpora - Přechodu na EZ: Trvalý travní porost 2 620,74 Kč/ha. OP: -zelenina a spec. byliny 19 284,72 Kč/ha; -zelenina a spec. byliny do 6 ha 20 026,44 Kč/ha; -víceleté pícniny 3 659,15 Kč/ha; -víceleté pícniny uznaný množitelský porost 8 480,33 Kč/ha; -trávy na semeno 3 659,15 Kč/ha; -ostatní plodiny 8 480,33 Kč/ha; -jahodník 19 284,72 Kč/ha; -travní porost 3 659,15 Kč/ha. TK: -sad IS 22 152,70 Kč/ha; -sad OS 13 252,06 Kč/ha; -vinice 22 251,60 Kč/ha; -vinice, meziřadí 28 383,15 Kč/ha; -chmelnice 22 251,60 Kč/ha. Podpora - Zachování EZ: Trvalý travní porost 2 472,40 Kč/ha. OP: -zelenina a spec. byliny 18 790,24 Kč/ha; -zelenina a spec. byliny do 6 ha 19 531,96 Kč/ha; -víceleté pícniny 3 214,12 Kč/ha; -víceleté pícnin uznaný množitelský porost 6 082,10 Kč/ha; -trávy na semeno 3 214,12 Kč/ha; -ostatní plodiny 6 082,10 Kč/ha; -jahodník 18 790,24 Kč/ha; -travní porost 3 214,12 Kč/ha. TK: -sad IS 21 015,40 Kč/ha; -sad OS 12 609,24 Kč/ha; -vinice 20 941,23 Kč/ha; -vinice, meziřadí 27 072,78 Kč/ha; -chmelnice 20 941,23 Kč/ha.
Platby v rámci Natura 2000 NV	Natura - 1.zona 2 348,78 Kč/ha; Natura - NP 1 384,54 Kč/ha.
Platby za přírodní znevýhodnění (ANC)	Ve faremním systému "živočišná výroba": - horské oblasti typu H1 5 340,38 Kč/ha; - horské oblasti typu H2 5 018,97 Kč/ha; - horské oblasti typu H3 3 535,53 Kč/ha; - horské oblasti typu H4 4 277,25 Kč/ha; - horské oblasti typu H5 3 214,12 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O1 3 115,22 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O2 2 447,68 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O3 1 829,58 Kč/ha; - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 1 607,06 Kč/ha. Ve faremním systému "rostlinná výroba": - horské oblasti typu H1 2 249,88 Kč/ha; - horské oblasti typu H2 2 126,26 Kč/ha; - horské oblasti typu H3 1 483,44 Kč/ha; - horské oblasti typu H4 1 804,85 Kč/ha; - horské oblasti typu H5 1 359,82 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O1 1 335,10 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O2 1 038,41 Kč/ha; - ostatní oblasti typu O3 766,44 Kč/ha; - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 667,55 Kč/ha.
Zalesňování a zakládání lesů	Dotace na zalesnění 2024 Dotace na založení lesního porostu: Preferované dřeviny: 95 904,40 Kč/ha Ostatní dřeviny: 72 268,25 Kč/ha Dotace na péči a ukončení 2024 (zalesnění 2023-2027) Dotace na péči o lesní porost: Péče 2024: 15 897,53 Kč/ha Dotace za ukončení zemědělské výroby: Kultura před zalesněním (R, V, C, S, K, P, J): 11 348,32 Kč/ha Kultura před zalesněním (G, U, T, O): 4 697,56 Kč/ha.
Agrolesnictví	Dotace na založení ALS 107 623,57 Kč/ha; Dotace na péči ALS 18 641,90 Kč/ha.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: B. Havlíčková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2024 ¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	995	19,8	1 971	0,1	905	21,3	1 805	0,2	88	11,9	163	0,0	16	3,1	27	0,004
5 - < 10	393	7,8	2 886	0,2	367	8,6	2 701	0,3	25	3,4	178	0,0	6	1,2	46	0,007
10 - < 50	860	17,1	21 113	1,2	798	18,7	19 526	2,0	56	7,6	1 403	0,2	8	1,6	216	0,03
50 - < 100	382	7,6	28 207	1,6	359	8,4	26 561	2,7	21	2,8	1 490	0,2	6	1,2	444	0,1
100 - < 500	1314	26,1	320 199	17,8	1207	28,4	289 696	29,8	95	12,8	27 320	3,4	92	17,8	29 496	4,7
500 - < 1000	547	10,9	393 345	21,9	401	9,4	282 268	29,0	139	18,8	105 670	13,1	135	26,2	102 767	16,4
1000 - < 2000	376	7,5	531 340	29,6	190	4,5	261 754	26,9	184	24,8	266 740	33,0	167	32,4	240 391	38,3
2000 a více	164	3,3	497 307	27,7	30	0,7	88 419	9,1	133	17,9	406 002	50,2	86	16,7	253 911	40,5
Celkem	5 031	100,0	1 796 367	100,0	4 257	100,0	972 731	100,0	741	100,0	808 967	100,0	516	100,0	627 298	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005 - 2024¹⁾

Právní forma	Počet podniků					ha					Obhospodařovaná z. p.				
	2005	2010	2015	2024		2005	2010	2015	2024		2005	2010	2015	2024	
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	23 720		1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 073 114		29,0	29,2	29,9	39,2	
z toho - zemědělští podnikatelé²⁾	19 729	18 209	17 950	21 047		946 189	963 105	935 292	997 344		26,7	27,6	26,9	36,4	
Právnícké osoby celkem	2 519	3 078	3 596	5 060		2 516 194	2 468 711	2 439 135	1 666 817		71,0	70,8	70,1	60,8	
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	4 315		1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 795 502		46,1	46,4	49,9	65,5	
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	3 606		785 469	813 369	846 433	971 928		22,2	23,3	24,3	35,5	
- a. s.	538	567	648	678		834 429	791 642	870 457	808 905		23,5	22,7	25,0	29,5	
- družstva	571	560	499	502		848 792	821 724	676 488	627 278		24,0	23,6	19,4	22,9	
Celkem	25 855	24 808	26 365	28 780		3 543 820	3 485 738	3 478 737	2 739 930		100,0	100,0	100,0	100,0	

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturní výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2023)

Zpracoval: S. Kislingerová (UZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2023	2024	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 620	1 507	93,0
Plnění celkem	658	1486	225,8
v tom - zvířata - předepsané pojistné	274	289	105,5
- plnění	90	130	144,2
- plodiny - předepsané pojistné	1346	1218	90,5
- plnění	567	1356	239,1
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	41	98,57	58 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2020	2021	2022 ²⁾	2023 ^{2) 3)}	2024 ^{2) 3)}	Meziroční index
Skot celkem	1 404	1 406	1 390	1 370	1 397	102,0
z toho - krávy	586	586	579	568	580	102,0
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	226	227	223	211	220	104,2
- krávy s trž. prod. mléka	360	359	357	358	360	100,7
Prasata celkem	1 499	1 518	1 329	1 362	1 422	104,4
z toho - prasnice	88	90	77	79	80	101,7
Ovce celkem	204	183	174	179	262	146,2
z toho - bahnice	126	117	109	.	.	x
Kozy celkem	29	25	25	29	45	156,2
Koně celkem	38	33	37	.	.	x
Drůbež celkem	24 247	23 809	23 764	21 957	25 875	117,8
z toho - nosnice	8 502	8 149	4 776	4 892	5 290	108,1
- husy	22	19	13	16	17	104,2
- kachny	598	455	530	614	744	121,1
- krůty	304	255	262	368	194	52,7

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

2) Stavy zvířat roky 2022, 2023: ČSÚ - Chov skotu, chov prasat, Chov drůbeže - stav k 31. 12.

3) Stavy ovcí a koz - rok 2023 podle IZR k 31.12.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4. - roky 2019–2021, roky 2022–2023 k 31. 12., IZR - stavy ovcí a koz

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	Meziroční index
Skot celkem	253,8	251,8	240,2	243,7	240,2	98,6
z toho - krávy	111,8	109,3	108,6	113,9	116,6	102,4
- jalovice	29,0	29,5	28,2	29,3	30,6	104,5
- ostatní skot	105,3	105,0	95,7	93,4	86,1	92,1
- telata	7,8	7,9	7,7	7,0	6,9	98,3
Prasata celkem	2 313,4	2 386,3	2 278,2	2 190,3	2 311,4	105,5
z toho - ostatní prasata	2 265,8	2 334,3	2 221,1	2 147,7	2 264,3	105,4
- prasnice	47,6	52,0	57,1	42,7	47,1	110,4
Ovce a jehňata	12,7	9,9	8,6	8,3	8,1	98,0
Kozy a kůzlata	1,2	1,1	1,0	1,2	1,1	96,8
Drůbež celkem	125 363,1	127 948,9	121 783,0	118 252,7	120 289,1	101,7
z toho - kuřata	118 891,9	121 646,1	115 610,3	112 163,3	114 350,0	101,9
- slepice a kohouti	2 316,8	2 384,0	2 293,9	2 362,1	1 922,0	81,4
- kachny, husy	3 994,9	3 743,2	3 707,2	3 554,8	3 845,0	108,2
- krůty	159,5	175,7	171,6	172,5	172,0	99,7

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2020	2021	2 022	2023 ²⁾	2024 ³⁾	2020	2021	2 022	2023 ²⁾	2024 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	34 511	45 833	55 339	38 787	35 323	25 956	26 501	26 044	25 397	24 009
01.1	Pšenice a špalda	21 018	28 467	34 714	24 709	21 422	15 746	15 989	16 574	16 879	14 850
01.2	Žito a souřež	671	635	883	621	511	479	351	349	349	302
01.3	Ječmen	7 637	9 039	12 716	9 310	7 979	5 553	5 351	5 706	5 382	5 115
01.4	Oves a letní obilné směsky	840	983	1 007	682	1 128	488	517	427	310	516
01.5	Kukuřice na zmo	3 488	5 762	4 737	2 555	3 473	3 161	3 802	2 495	1 978	2 745
01.7	Ostatní obiloviny	857	947	1 282	911	810	530	491	495	499	480
02	TECHNICKÉ PLODINY	19 957	24 449	25 728	23 110	20 992	13 781	14 582	14 360	15 110	13 135
02.1	Olejnatá semena a olejnaté plody (včetně osiva)	15 368	17 768	19 946	16 677	14 099	9 037	8 241	9 043	9 727	7 553
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	604	808	1 100	873	861	426	509	562	511	465
02.4	Cukrová řepa	2 502	3 815	3 400	3 582	4 111	3 514	4 709	4 144	3 935	4 238
02.5	Ostatní technické plodiny	1 482	2 059	1 282	1 978	1 922	805	1 123	610	938	881
03	PÍČNINY	17 027	17 100	15 790	13 390	13 981	10 116	10 363	9 120	8 711	8 739
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	8 859	9 519	9 799	11 294	11 256	4 614	4 009	3 666	3 896	3 463
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBÝ)	3 379	2 806	3 287	4 111	4 757	3 108	2 978	2 887	2 575	2 923
06	OVOCE	1 642	1 684	1 663	1 468	851	1 122	1 093	1 256	957	440
07	VÍNO	1 050	1 188	1 180	882	873	915	912	929	780	702
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	945	1 109	1 322	1 229	1 323	674	869	883	807	853
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	87 369	103 689	114 109	94 271	89 356	60 286	61 306	59 145	58 232	54 264
11	ZVÍŘATA	22 123	21 028	25 706	27 748	27 585	21 084	21 265	20 953	20 340	20 722
11.1	Skot	6 757	6 779	8 742	8 758	9 314	5 645	5 638	5 823	5 829	6 043
11.2	Prasata	8 769	7 580	8 933	10 290	9 891	9 543	9 732	9 160	8 533	8 527
11.4	Ovce a kozy	221	276	303	355	347	281	323	372	372	372
11.5	Družež	6 355	6 370	7 706	8 324	8 012	5 594	5 551	5 578	5 586	5 759
11.6	Ostatní zvířata	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	30 471	32 644	40 355	42 439	42 918	26 640	27 216	27 035	27 909	28 579
12.1	Mléko	27 552	29 439	36 705	37 938	38 856	23 501	23 827	24 038	25 018	25 584
12.2	Vejce	2 863	3 156	3 567	4 433	3 979	3 113	3 359	2 961	2 862	2 961
12.3	Ostatní živočišné produkty	57	49	83	69	83	26	29	35	29	34
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	52 594	53 672	66 061	70 187	70 504	47 724	48 481	47 987	48 249	49 301
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	139 963	157 361	180 169	164 458	159 860	108 011	109 788	107 132	106 481	103 564
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 999	4 345	5 698	6 091	6 091	1 592	1 690	1 757	1 757	1 757
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	143 962	161 706	185 867	170 549	165 951	109 603	111 478	108 889	108 239	105 322
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	5 051	5 492	5 989	6 241	6 150	4 066	4 201	4 126	4 242	4 208
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17) ¹⁾	149 013	167 198	191 857	176 791	172 101	113 668	115 679	113 016	112 481	109 530

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).
Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.
2) Semidefinitivní údaje.
3) Předběžné údaje.
Pramen: ČSÚ
Zpracoval: H. Málková (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2020	2021	2 022	2023 ¹⁾	2024 ²⁾	2020	2021	2 022	2023 ¹⁾	2024 ²⁾
Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách											
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	149 013	167 198	191 857	176 791	172 101	113 668	115 679	113 016	112 481	109 530
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	97 820	107 790	127 784	121 107	117 426	71 317	73 827	70 789	67 538	70 201
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	51 193	59 408	64 072	55 684	54 675	42 351	41 852	42 227	44 943	39 329
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	20 725	22 888	24 815	24 815	24 815	15 602	17 042	16 725	15 492	16 360
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	30 469	36 520	39 257	30 868	29 859	26 749	24 810	25 502	29 451	22 970
23	NAHRADY ZAMĚŠTNANCŮM	33 376	34 678	36 758	38 229	38 978	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 157	1 140	1 043	999	1 634	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32 785	36 015	35 566	30 403	35 114	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	62 096	71 395	73 780	60 273	63 339	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	28 720	36 718	37 021	22 044	24 361	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	8 703	9 293	9 841	10 043	10 043	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 743	1 773	1 909	2 120	2 010	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	819	685	723	1 041	1 015	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	19 094	26 336	25 995	10 922	13 323	-	-	-	-	-
Kapitálový účet v základních cenách											
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 435	2 558	2 584	2 884		1 681	1 793	1 779	1 737	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	23 304	24 256	27 807	31 450		18 167	18 764	19 654	20 289	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	25 739	26 814	30 392	34 335		19 848	20 558	21 433	22 026	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	5 014	3 927	5 576	9 519		4 246	3 516	4 708	6 534	-
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	188	-1 077	4 468	-992		242	-696	2 592	-748	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 949	2 643	2 501	699		2 222	1 958	1 661	434	-

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		V. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	3,74	3,61	2,05	2,18	1,90	1,66	2,33	2,37	2,28	2,30
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	37,1	38,5	155,0	143,8	595,5	663,7	1 727,7	1 645,2	255,6	252,0
z toho - obiloviny	%	23,4	20,8	32,6	33,9	48,3	45,0	46,6	43,8	41,4	39,8
- ostatní polní plodiny	%	4,6	5,4	14,4	16,4	21,8	21,8	20,3	21,9	17,9	19,4
- krmné plodiny	%	68,7	70,6	49,4	45,5	27,4	29,8	30,9	30,5	38,0	36,9
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	51,9	51,7	63,5	63,8	77,9	80,6	77,7	77,0	72,1	72,3
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	40,6	41,1	26,7	27,3	20,0	19,2	38,1	37,2	32,8	32,4
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,8	0,5	2,4	2,7	4,5	4,3	16,2	16,2	10,0	10,1
- ostatní skot	DJ/100 ha	32,6	34,0	21,9	21,3	14,1	13,8	15,9	15,8	18,4	18,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	2,7	2,2	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
- prasata	DJ/100 ha	2,5	2,3	1,4	2,2	1,3	1,0	4,0	3,4	2,8	2,7
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	2,0	1,7	1,1	1,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,52	0,51	0,49	0,52	0,65	0,55	1,00	0,96	0,73	0,72
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	25 026	22 199	34 087	33 713	48 826	41 993	66 688	68 440	52 764	52 796
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	15 857	13 167	25 663	23 806	34 930	28 177	35 518	33 716	31 479	29 072
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 992	5 624	5 590	6 311	6 405	6 421	23 262	23 495	15 162	15 547
Ostatní produkce	Kč/ha	3 177	3 408	2 833	3 596	7 491	7 396	7 908	11 229	6 122	8 177
Celkové náklady	Kč/ha	28 185	28 181	36 146	37 514	49 907	48 271	70 939	74 029	55 942	58 000
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 188	19 834	24 080	24 781	31 795	29 729	46 636	47 867	36 842	37 556
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	12 297	13 620	11 344	11 506	9 414	7 781	11 816	8 093	11 421	9 322
- Platby oddělené od produkce ²⁾	Kč/ha	4 966	7 051	4 972	5 925	4 957	4 167	4 865	3 762	4 913	4 604
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 285	3 112	2 591	2 226	1 028	843	1 146	972	1 671	1 428
- Dotace na ANC	Kč/ha	1 954	1 974	1 611	1 510	924	968	892	863	1 164	1 121
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	22	4	3	7	2	0	1	1	3	3
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	671	606	734	651	1 023	816	1 258	1 141	1 045	933
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	131	106	171	231	120	135	118	158	134	172
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 268	766	1 264	955	1 361	852	3 537	1 196	2 491	1 061
- z toho podpory OZE	Kč/ha	58	0	95	55	372	233	2 012	101	1 151	99
Daně a poplatky	Kč/ha	369	323	230	227	196	187	235	232	237	230
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	16 766	15 663	21 122	20 211	26 249	19 859	31 633	28 433	27 106	24 332
Odpisy	Kč/ha	5 294	5 242	4 761	5 021	4 778	4 842	5 911	6 256	5 409	5 677
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	11 471	10 420	16 361	15 190	21 471	15 017	25 721	22 177	21 698	18 654
Osobní náklady	Kč/ha	1 031	1 353	4 484	4 691	9 208	9 377	14 078	15 051	9 982	10 668
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 223	1 231	2 150	2 203	3 309	3 449	3 357	3 611	2 881	3 061
Nákladové úroky	Kč/ha	449	520	673	818	816	874	956	1 244	829	1 037
Dotace investiční	Kč/ha	1 254	1 904	897	1 050	374	174	502	623	644	760
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 022	9 220	9 951	8 529	8 511	1 490	7 833	2 894	8 651	4 647
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	105 134	107 828	87 835	89 709	89 118	86 507	125 774	125 865	109 267	109 860
Stálá aktiva	Kč/ha	86 713	90 904	65 142	67 282	55 259	53 016	77 416	81 085	71 759	74 317
Oběžná aktiva	Kč/ha	18 421	16 924	22 693	22 427	33 859	33 491	48 359	44 780	37 508	35 543
Vlastní kapitál	Kč/ha	96 951	99 241	71 266	73 075	61 758	60 688	84 817	83 815	78 846	78 845
Cizí zdroje	Kč/ha	8 183	8 588	16 569	16 634	27 360	25 819	40 958	42 050	30 421	31 015
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	306,5	288,3	797,9	695,4	1 127,7	905,9	1 104,1	937,4	952,1	811,1
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	80,67	89,35	70,64	73,51	65,12	70,79	69,93	69,94	69,82	71,13
Obrat celkových aktiv ³⁾	x	0,24	0,21	0,39	0,38	0,55	0,49	0,53	0,54	0,48	0,48
Míra zadluženosti ⁴⁾	%	7,78	7,96	18,86	18,54	30,70	29,85	32,56	33,41	27,84	28,23
Výnosnost celkového kapitálu ⁵⁾	%	9,53	8,55	11,33	9,51	9,55	1,72	6,23	2,30	7,92	4,23

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Do roku 2022 zahrnuje SAPS, Greening a Mladého zemědělce, od roku 2023 zahrnuje BISS, CRISS, Ekoplatbu, Mladého zemědělce a Malého zemědělce

3) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

4) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

5) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: M. Harvíliková (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smišená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023		2022	2023
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,65	1,66	3,12	3,12	1,72	1,85	2,45	2,46	AWU/podnik	17,26	17,25
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	243,7	249,1	428,5	441,5	152,4	140,4	512,8	487,7	ha/podnik	73,9	150,8
z toho - obiloviny	%	57,6	53,2	28,5	28,0	4,8	5,6	43,0	41,7	ha/podnik	28,4	81,0
- ostatní polní plodiny	%	27,2	29,4	7,8	8,8	0,7	1,2	18,2	18,8	ha/podnik	6,5	22,0
- krmné plodiny	%	12,5	13,0	63,5	61,9	92,9	92,4	37,6	37,5	ha/podnik	37,7	42,4
Využívaná přispěchaná zemědělská půda	%	68,7	68,7	79,6	78,0	65,1	68,5	76,8	76,5	%	47,6	110,0
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	7,1	7,7	62,7	63,3	45,6	47,8	47,7	47,0	DJ/podnik	1 635,1	1 690,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,5	0,6	35,1	35,6	1,6	1,7	16,8	17,0	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,8	4,9	27,5	27,3	41,1	43,3	21,8	21,8	DJ/podnik	12,4	11,8
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,0	1,7	1,7	0,1	0,1	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,1	1,3	0,0	0,2	0,3	0,3	6,4	6,1	DJ/podnik	934,9	962,7
- drůbež	DJ/100 ha	0,5	0,6	0,0	0,2	0,0	0,1	2,5	1,9	DJ/podnik	687,4	715,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,37	0,33	0,98	0,99	0,47	0,50	1,01	0,99	DJ/ha	0,32	0,25
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	46 559	44 948	67 593	73 779	14 918	15 849	64 365	63 598	tis. Kč/podnik	78 614	93 220
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	38 382	35 220	20 746	19 303	5 562	5 636	31 545	27 984	tis. Kč/podnik	1 572	3 120
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	2 056	2 802	40 879	42 179	6 948	7 391	25 706	26 012	tis. Kč/podnik	74 025	84 005
Ostatní produkce	Kč/ha	6 122	6 925	5 969	12 296	2 408	2 821	7 114	9 603	tis. Kč/podnik	3 017	6 095
Celkové náklady	Kč/ha	44 545	45 942	75 409	80 999	25 807	27 747	68 418	70 194	tis. Kč/podnik	90 574	96 834
Výrobní spotřeba	Kč/ha	29 887	29 977	48 604	51 560	16 369	17 342	45 277	45 687	tis. Kč/podnik	74 539	78 573
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	7 941	6 997	15 681	11 547	14 802	14 431	12 218	8 930	tis. Kč/podnik	10 195	7 257
- Platby oddělené od produkce ²⁾	Kč/ha	4 924	4 747	4 929	4 367	4 966	5 614	4 876	4 085	tis. Kč/podnik	366	656
- Environmentální dotace	Kč/ha	362	309	2 190	1 941	4 787	4 368	1 423	1 186	tis. Kč/podnik	2 661	2 625
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	307	305	2 308	2 192	2 838	2 831	1 138	1 129	tis. Kč/podnik	166	122
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	1	2	0	5	13	2	2	0	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	883	819	1 016	1 052	524	537	1 369	1 155	tis. Kč/podnik	4 987	3 573
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	135	166	219	272	101	146	122	162	tis. Kč/podnik	69	45
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 330	648	5 019	1 718	1 574	932	3 289	1 214	tis. Kč/podnik	1 947	235
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	554	93	3 017	92	342	87	1 639	115	tis. Kč/podnik	70	207
Daně a poplatky	Kč/ha	293	286	158	161	164	152	212	197	tis. Kč/podnik	82	102
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	24 321	21 681	34 513	33 605	13 188	12 785	31 095	26 645	tis. Kč/podnik	14 188	21 801
Odpisy	Kč/ha	4 534	4 851	6 703	7 570	3 496	3 630	5 826	6 161	tis. Kč/podnik	4 497	5 214
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	19 787	16 829	27 810	26 035	9 692	9 155	25 269	20 484	tis. Kč/podnik	9 692	16 587
Osobní náklady	Kč/ha	6 440	7 049	16 513	17 629	3 492	4 040	13 243	13 981	tis. Kč/podnik	9 669	16 587
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	3 059	3 290	2 452	2 725	1 915	1 988	3 107	3 230	tis. Kč/podnik	230	593
Nákladové úroky	Kč/ha	625	774	1 136	1 515	536	747	966	1 136	tis. Kč/podnik	1 640	1 877
Dotace investiční	Kč/ha	257	545	804	442	767	941	594	646	tis. Kč/podnik	1 455	1 027
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 919	6 262	8 512	4 608	4 517	3 321	8 549	2 783	tis. Kč/podnik	-391	4 568
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	96 026	97 306	122 959	133 017	74 581	76 345	122 481	119 053	tis. Kč/podnik	127 808	121 616
Stálá aktiva	Kč/ha	62 591	65 023	83 118	91 775	54 949	57 852	77 894	78 258	tis. Kč/podnik	84 642	78 160
Oběžná aktiva	Kč/ha	33 435	32 283	39 841	41 241	19 632	18 492	44 587	40 795	tis. Kč/podnik	43 165	43 456
Vlastní kapitál	Kč/ha	74 759	75 232	82 057	87 443	59 885	60 627	82 395	80 260	tis. Kč/podnik	55 389	61 182
Cizí zdroje	Kč/ha	21 267	22 074	40 903	45 574	14 696	15 717	40 086	38 793	tis. Kč/podnik	72 418	60 434
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	1 200,3	1 015,8	892,6	835,5	562,1	495,1	1 032,5	831,8	tis. Kč/AWU	561,5	961,4
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	64,19	66,69	71,91	69,88	109,72	109,42	70,34	71,84	%	94,82	84,29
Obrat celkových aktiv ³⁾	x	0,48	0,46	0,55	0,55	0,20	0,21	0,53	0,53	x	0,62	0,77
Míra zadluženosti ⁴⁾	%	22,15	22,69	33,27	34,26	19,70	20,59	32,73	32,58	%	56,66	49,69
Výnosnost celkového kapitálu ⁵⁾	%	10,33	6,43	6,92	3,46	6,06	4,35	6,98	2,34	%	-0,31	3,76

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Do roku 2022 zahrnuje SAPS, Greening a Mladého zemědělce, od roku 2023 zahrnuje BISS, CRISS, Ekoplatbu, Mladého zemědělce a Malého zemědělce

3) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

4) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

5) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: M. Harvíliková (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle oblastí ANC

Ukazatele	Jednotky	ANC Horská		ANC Ostatní		Mimo ANC	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,04	2,20	2,32	2,38	2,31	2,26
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	242,4	233,9	259,4	240,9	256,1	268,9
z toho - obiloviny	%	15,1	16,7	36,4	35,0	53,5	50,8
- ostatní polní plodiny	%	3,9	5,4	14,4	15,7	25,1	26,7
- krmné plodiny	%	79,1	76,7	47,7	46,6	17,3	17,0
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	71,2	73,8	73,9	73,9	70,8	70,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	49,6	50,3	40,1	40,3	21,4	20,3
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,1	11,9	13,3	13,3	6,6	6,7
- ostatní skot	DJ/100 ha	35,7	35,6	23,6	23,6	8,7	8,4
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,6	0,7	0,5	0,4	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	0,6	0,6	1,8	2,0	4,3	4,0
- drůbež	DJ/100 ha	1,1	1,2	0,7	0,7	1,5	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,59	0,62	0,77	0,77	0,82	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	30 954	33 850	51 277	51 167	60 374	59 712
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	10 816	10 755	27 126	23 587	41 351	39 181
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	16 541	17 877	19 083	19 476	11 222	11 433
Ostatní produkce	Kč/ha	3 597	5 218	5 068	8 103	7 801	9 099
Celkové náklady	Kč/ha	40 969	45 321	56 287	58 381	59 930	61 341
Výrobní spotřeba	Kč/ha	25 837	28 094	37 295	37 956	39 594	39 948
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	15 234	13 724	12 268	10 079	9 559	7 384
- Platby oddělené od produkce ²⁾	Kč/ha	4 973	5 000	4 926	4 685	4 883	4 419
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 894	3 368	1 840	1 627	880	693
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	3 453	3 318	1 613	1 568	100	92
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	13	2	2	5	0	1
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	688	731	980	917	1 206	1 006
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	122	164	146	179	127	169
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 091	1 140	2 762	1 099	2 362	1 004
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	680	93	1 295	141	1 156	64
Daně a poplatky	Kč/ha	134	134	187	185	311	298
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	20 217	19 345	26 064	23 106	30 028	26 850
Odpisy	Kč/ha	4 374	5 011	5 301	5 533	5 804	5 997
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	15 843	14 334	20 763	17 573	24 225	20 853
Osobní náklady	Kč/ha	7 946	9 095	10 163	10 944	10 403	10 882
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 123	2 183	2 589	2 768	3 362	3 573
Nákladové úroky	Kč/ha	689	938	941	1 181	767	941
Dotace investiční	Kč/ha	713	459	611	636	653	955
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 799	2 578	7 682	3 316	10 345	6 412
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	85 197	91 088	104 479	106 467	120 512	118 269
Stálá aktiva	Kč/ha	57 863	62 928	70 546	72 988	76 848	78 781
Oběžná aktiva	Kč/ha	27 335	28 161	33 932	33 480	43 663	39 488
Vlastní kapitál	Kč/ha	62 206	65 448	73 515	72 244	88 446	88 503
Cizí zdroje	Kč/ha	22 991	25 641	30 963	34 223	32 066	29 766
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	774,9	651,1	895,3	739,4	1 048,7	922,2
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	83,47	83,00	72,73	74,18	65,58	66,90
Obrat celkových aktiv ³⁾	x	0,36	0,37	0,49	0,48	0,50	0,50
Míra zadluženosti ⁴⁾	%	26,99	28,15	29,64	32,14	26,61	25,17
Výnosnost celkového kapitálu ⁵⁾	%	6,81	2,83	7,35	3,11	8,58	5,42

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Do roku 2022 zahrnuje SAPS, Greening a Mladého zemědělce, od roku 2023 zahrnuje BISS, CRISS, Ekoplatbu, Mladého zemědělce a Malého zemědělce

3) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

4) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

5) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: M. Harvílková (UZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů a zdrojů podpor (mil. Kč)

Podpory	2023			2024 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Pilíř I SZP	0	19 798	19 798	0	20 665	20 665
- přímé platby	0	16 821	16 821	0	17 567	17 567
- podpory vázané na komodity (VCS, CIS)	0	2 977	2 977	0	3 099	3 099
HRDP	0	0	0	0	0	0
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	10	16	26	3	3	6
PRV 2014-2020	5 172	7 558	12 730	1 969	2 569	4 537
PRV 2023+	1 043	562	1 605	6 431	4 031	10 462
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	664	667	1 331	184	611	795
- výdaje daňových poplatníků v rámci SOT	264	667	931	184	611	795
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu (spotřebitelé)	400	0	400	0	0	0
OP Rybářství	4	9	13	20	46	65
Národní podpory rezortu MZe	12 458	0	12 458	11 526	0	11 526
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	8 537	0	8 537	7 283	0	7 283
- podpory PGRLF	1 775	0	1 775	1 731	0	1 731
- výdaje ostatních institucí rezortu MZe ¹⁾	2 146	0	2 146	2 512	0	2 512
SPÚ	1 734	0	1 734	814	0	814
SSHR	347	0	347	423	0	423
GA ČR, TA ČR	338	0	338	394	0	394
Podpory ostatních rezortů a státních institucí	7 976	1 140	9 116	7 688	599	8 287
- MŠMT	4 329	316	4 645	4 857	162	5 019
- MŽP, SFŽP	161	28	189	273	184	457
- MPO, ČMZRB, Národní rozvojová banka (NRB)	919	396	1 315	376	85	461
- MF	2 508	400	2 908	2 089	168	2 257
- MD	59	0	59	93	0	93
Podpory krajů a obcí	3 456	0	3 456	3 892	0	3 892
Celkem	33 202	29 750	62 952	33 343	28 524	61 867

p = předpoklad k 30. 6. 2025

1) Mimo výdajů SZIF na opatření SZP a OP rybářství.

Zpracoval: T. Doucha, M. Hruška, T. Medonos

11/02 - Přehled podpor obecných služeb v zemědělství (mil. Kč)

Opatření	Vymezení	2023	2024 ^p
H - Zemědělský znalostní systém (Agricultural Knowledge and Information System)		11 052	11 589
H1 - Získávání znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Generation)		2 695	2 497
Výdaje na výzkum (rozpočtová kapitola zemědělství) - institucionální a účelová podpora	Výdaje MZe, programy dalších rezortů a mezinárodní granty.	1 154	1 067
Servisní činnosti pro MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (včetně ČAZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n. L.).	811	823
Výdaje na výzkumné projekty GA ČR ¹⁾ a TA ČR ¹⁾	Výdaje GA ČR a TA ČR na projekty, které jsou zaměřeny primárně na agrární sektor.	338	394
Výdaje OP VVV (2014–20)	MŠMT, OP 2014–2020 do zemědělství.	392	213
H2 - Přenos znalostí v zemědělství (Agricultural Knowledge Transfer)		8 357	9 092
Podpora poradenství a vzdělávání	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (rok 2023 - 92 530 Kč, rok 2024 - 699 918 Kč).	0	1
Výuka ve včelařství	Podpora zlepšování praktické výuky ve včelařství.	3	3
Veřejné výdaje na vysoké školy ²⁾	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	4 253	4 806
Veřejné výdaje na střední školy ³⁾	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	3 403	3 837
Předávání znalostí	PRV 2014+, opatření 1.	7	13
Centra odborné přípravy	Podpora center odborné přípravy - na modernizaci vybavení center učebními pomůckami - vzdělávání studentů středních a vyšších odborných škol.	62	61
Zlepšení a udržení genetického fondu hospodářských zvířat	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/200 Sb.: dotace MZe 2 A.	246	72
Genetické zdroje	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků: dotace MZe 6.	86	87
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Stanoveno v nařízení MZe č. 11169/2009-10000.	0	0
Technická pomoc PRV 2014–2020	PRV 2014–20, opatření 20: funguje prostřednictvím celostátní sítě venkovských oblastí.	123	147
Podpora poradenství, vzdělávání a marketingu	Speciální poradenství v RV a ŽV, školní závody, regionální transfer informací a technické poradenství: dotace MZe 9 A, 9 E a 9 F a Program 14.1.	174	65
I - Inspekce a kontrola (Inspection and Control)		2 336	2 262
I1 - Bezpečnost potravin a kontrola zemědělských produktů (Agricultural Product Safety and Inspection)		590	628
Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat.	48	50
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje v rámci prvovýroby, financování z národních zdrojů SZPI.	542	578
I2 - Inspekce a kontrola škůdců a nemocí (Pest and Disease Inspection and Control)		823	761
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách.	432	424
Veterinární dozor SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	267	214
Monitoring cizorodých látek	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek (SVS, SZPI, UKZÚZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM).	67	67
Kontrola používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.	57	56
I3 - Kontrola vstupů (Input Control)		923	873
Výdaje související s odbornými a kkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti UKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinné a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	892	838
Výdaje na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR	Výdaje Státní zkušebny strojů, a.s.	31	35
J - Rozvoj a údržba infrastruktury (Development and Maintenance of Infrastructure)		1 195	808
J1 - Hydrologická infrastruktura (Hydrological Infrastructure)		69	70
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Náklady SPÚ na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení.	52	52
Výdaje státních institucí na odstranění havarijního znečištění vod	Výdaje státních institucí spojených se sledováním a odstraněním havarijního znečištění vod způsobeného převážně zemědělskou činností - zprávy povodí.	0	0
Výdaje na činnost SPÚ související s přípravou a s realizací vhodných opatření (případně dalších, tj. ekologických a protierozních) opatření v krajině	Jedná se o část procesu komplexních pozemkových úprav, spojenou s přípravou, tvorbou, vyjednáváním a realizací plánu společných zařízení (výdaje v tis. Kč).	0	0
Výdaje související s Nitratovou směrnicí	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinná hlášení do EU.	17	18
J3 - Institucionální infrastruktura (Institutional Infrastructure)		1 126	738
Výdaje MZe určené UKZÚZ	Výdaje st. institucí pro sledování a odstranění havarijního znečištění vod způsobeného převážně zem. činností - zprávy povodí.	0	0
Výdaje na LPS	Veřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPS.	21	17
Celostátní síť pro venkov	Komunikační platforma vytvořená za účelem propagace PRV (část z EU zdrojů).	0	0
Výdaje na vedení knih odrůd	Výdaje na vedení knih odrůd.	0	0
Podpora LEADER	PRV 2014+, opatření 19: Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD).	1 105	721
K - Marketing a propagace (Marketing and Promotion)		274	247
K2 - Propagace zemědělských produktů (Promotion of Agricultural Products)		274	247
Výdaje na výstavy a propagaci	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	48	50
Výdaje na propagaci značek	Výdaje MZe/SZIF na značku Klasa a Regionální potravina.	161	128
Veletřhy a výstavy	Zajištění luz. veletřhů a výstav mimo marketing.	1	1
Podpora biopotravin a produktů ekologického zemědělství	Výdaje SZIF.	7	15
Výdaje na propagaci v rámci SOT	Výdaje SZIF v rámci SOT ad.	6	0
Výdaje na marketing a propagaci v rámci dotací MZe	Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí (dotace MZe 9.H.).	16	13
Propagace evropského zemědělství - vnitřní trh	Výdaje SZIF. Propagační opatření pro zemědělské produkty dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1144/2014. Propagační program „Zrozeno v EU“ propaguje evropské zemědělství a jeho produkty.	2	0
Krajské podpory zemědělských a potravinářských produktů	Výdaje krajů na propagace zemědělství a potravin, včetně podpory příslušného výstavnictví a veletrhů.	33	40
L - Veřejné skladování (Public stockholding)		347	423
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Správa státních hmotných rezerv.	347	423
M - Různé (Miscellaneous)		2 258	1 242
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	1 648	739
Pozemkové úpravy	Výdaje MD na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	59	93
Pozemkové úpravy	Výdaje obcí.	2	1
Pozemkové úpravy	Výdaje OP MŽP - EU.	26	184
Pozemkové úpravy	Národní plán obnovy.	483	204
Pozemkové úpravy	Z PRV 2014–20, opatření 4.3.1, zařazeno do investic do zemědělství.	0	0
Péče o zvířata umístěná do náhradní péče	Podpora obcím na náklady spojené s péčí o zvířata, která jsou umístěna do náhradní péče podle zákona na ochranu zvířat proti týrání (dotace MZe 23A).	0	0
Evropská integrace nevládních organizací a Technologické platformy v gesci MZe	Evropská integrace nevládních organizací. Česká technologická platforma pro potravinu, pro biosložky v dopravním a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství: dotace MZe 10.D a 10.E.	38	21
Obecné služby (General Services) celkem		17 462	16 571

p = předpoklad k 30. 6. 2025

1) Výdaje GA ČR a TA ČR jsou uváděny za výzkumné projekty primárně zaměřené na zemědělské obory: lesnictví, potravinářství, rybářství a veterinární vědy.

2) Data z příslušné fakulty pěti vysokých škol/univerzit.

3) Vedle zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol zahrnuty částečně i některé další odborné školy.

Pramen: údaje z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha, M. Hruška, T. Medonos

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p.

	MJ	EU-27 ⁽³⁾	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE
Počet reprezentovaných podniků		3 497 930	27 700	56 990	11 250	14 210	18 200	157 900	265 340	457 460	6 940	272 160		102 590	91 060
Počet podniků v souboru FADN		70000 - <80000	500 - <1000	2000 - <3000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	7000 - <8000	3000 - <4000	1000 - <10000	500 - <1000	7000 - <8000		2000 - <3000	500 - <1000
Vstup pracovní síly	AWU/100ha	3,94	4,13	3,68	13,20	2,38	1,58	2,17	10,63	3,93	1,12	2,20		3,14	2,51
Vstup nplacené pracovní síly	FWU/100ha	2,69	2,85	1,59	8,80	0,51	0,55	1,22	8,41	2,08	0,43	1,47		1,12	2,27
Vstup placené pracovní síly	AWU/100ha	1,25	1,30	2,07	4,40	1,87	1,03	0,96	2,22	1,74	0,69	0,74		2,04	0,24
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	41 663	53 077	75 888	11 114	254 271	152 181	105 888	10 351	47 011	150 371	94 111		52 851	45 791
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	ha/podnik	24 051	37 401	65 491	8 161	183 541	61 851	69 941	5 951	18 971	98 181	80 511		31 121	9 931
Podíl orní půdy	%	67,76	65,23	83,58	86,27	72,79	91,88	74,28	54,20	50,69	76,05	67,42		81,80	9,43
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	36,94	27,45	48,31	10,95	41,42	52,78	40,48	23,19	28,95	40,75	34,51		48,80	7,47
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	13,33	14,26	28,48	2,87	17,82	19,05	14,80	15,17	6,91	15,65	13,48		19,94	1,27
Energetické plodiny	%	0,43	0,00	0,01	0,00	0,42	0,58	2,50	2,32	0,00	0,00	0,07		0,00	0,00
Zelena a květiny	%	1,15	3,01	0,67	3,14	0,25	0,72	0,56	1,06	1,47	0,11	1,00		1,70	0,00
Vínice	%	1,95	0,00	0,88	3,05	0,50	0,00	0,57	2,03	4,32	0,00	2,96		1,06	0,00
Trvalé kultury	%	5,04	1,66	1,32	10,41	0,77	0,76	0,50	21,93	16,57	0,28	0,83		2,04	0,02
Ovocné sady	%	2,28	1,32	1,29	4,67	0,75	0,16	0,30	4,54	6,85	0,27	0,72		1,93	0,02
Olivové sady	%	2,62	0,00	0,00	4,85	0,00	0,00	0,00	17,10	9,59	0,00	0,04		0,00	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,17	0,34	0,03	0,99	0,03	0,59	0,20	0,29	0,11	0,01	0,06		0,11	0,00
Krmné plodiny ²⁾	%	37,91	52,27	15,71	61,13	38,04	20,61	40,77	29,47	31,72	38,42	45,12		24,71	90,57
Počet dobrých jednotek celkem	DJ/100ha	78,57	260,71	29,89	143,99	42,21	145,22	91,49	71,98	89,07	26,51	77,51		40,59	148,35
Dojnice	DJ/100ha	14,24	36,76	6,18	23,25	10,08	20,26	24,29	0,48	4,11	8,63	13,31		5,05	37,13
Ostatní skot	DJ/100ha	23,25	80,42	6,67	16,43	18,43	18,70	25,37	8,99	14,55	10,69	33,89		8,02	82,11
Ovce a kozy	DJ/100ha	5,79	1,04	5,17	49,19	0,33	0,41	0,60	45,99	10,47	0,57	3,34		2,16	12,58
Prasata	DJ/100ha	23,59	104,52	5,63	32,59	8,12	96,37	34,99	1,06	42,78	5,33	14,24		16,97	11,71
Drůbež	DJ/100ha	11,31	37,38	6,08	22,44	5,02	7,22	5,71	15,36	16,89	1,16	12,50		7,97	4,06
Výnos pšenice	q/ha	60,43	93,08	54,50	26,07	63,09	84,81	71,29	30,96	34,76	46,34	71,16		46,14	98,72
Výnos kukuřice na zrno	q/ha	68,68	103,70	49,86	97,14	79,59	72,29	85,69	126,35	111,68	0,00	74,12		38,52	0,00
Intenzita chovu přežvýkavců (na ha krmných plodin)	DJ/ha	1,26	2,43	1,16	2,39	0,80	1,97	1,50	1,84	0,90	0,64	1,18		0,88	1,46
Roční dojivost	kg/ks	7 561	8 151	3 632	8 387	8 999	10 106	8 499	4 643	9 474	10 259	7 350		8 405	6 035
Produkce															
Celková produkce	Kč/ha	79 006	201 609	41 343	128 125	57 075	145 277	99 806	78 906	64 518	38 104	76 072		63 166	68 648
Produkce rostlinné výroby celkem	Kč/ha	41 187	75 745	32 448	46 256	31 475	54 876	39 908	57 473	36 271	19 740	44 135		35 605	11 308
Obiloviny	Kč/ha	13 888	16 014	18 873	2 024	15 770	26 130	17 736	8 958	7 236	11 371	15 493		17 217	4 909
Proteinové plodiny	Kč/ha	385	96	114	163	350	947	396	899	362	1 051	268		40	343
Brambory	Kč/ha	1 511	10 792	537	5 448	795	3 642	3 082	793	571	552	1 579		143	338
Cukrová řepa	Kč/ha	888	4 862	0	0	998	850	2 180	5	266	0	1 141		145	0
Olejniny	Kč/ha	3 403	398	8 366	0	6 451	5 222	4 414	1 054	757	3 527	3 739		6 002	270

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p.- pokračování 1

	MJ	ITA	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN
Počet reprezentovaných podniků		533 970	54 190	1 350	22 200		43 020	67 230	693 880	117 040	390 110	22 920	26 830	4 430	38 950
Počet podniků v souboru FADN		10000 - <20000	1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000		1000 - <2000	1000 - <2000	0000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <8000	500 - <1000	500 - <1000	500 - <1000	500 - <1000
Vstup pracovní síly	AWU/100ha	5,88	2,98	1,77	2,55		7,75	4,42	7,06	5,39	5,71	1,86	1,45	2,00	10,61
Vstup nplacené pracovní síly	FWU/100ha	4,48	2,26	1,29	1,51		3,68	4,03	6,21	3,96	3,99	1,26	1,05	0,17	10,26
Vstup placené pracovní síly	AWU/100ha	1,44	0,72	0,48	1,02		4,07	0,39	0,80	1,43	1,71	0,80	0,41	1,83	0,35
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	23,65	51,40	96,04	73,33		41,29	33,73	21,26	25,79	26,29	78,32	104,10	409,52	11,50
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	ha/podnik	13,33	25,91	54,36	34,92		18,21	13,49	6,50	6,20	18,38	29,66	59,89	367,65	4,21
Podíl orní půdy	%	60,93	81,40	47,30	76,71		53,50	59,44	82,69	37,65	85,13	91,29	86,69	70,11	36,70
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	25,62	49,28	20,66	44,39		9,35	31,84	54,56	5,51	51,81	48,07	38,06	38,64	22,17
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	7,10	19,07	4,52	13,42		13,20	13,34	17,03	1,16	21,19	8,89	9,53	17,77	3,39
Energetické plodiny	%	0,42	0,00	0,03	0,16		0,00	0,74	0,05	0,00	0,00	0,00	0,05	0,27	0,00
Zelena a k větiny	%	2,71	0,25	0,17	0,41		7,48	0,42	0,89	1,47	0,53	0,40	1,17	0,35	0,52
Vínice	%	4,52	0,00	0,97	0,00		0,00	2,05	0,00	4,65	0,72	0,00	0,00	0,63	3,48
Trvalé kultury	%	12,09	0,58	0,10	0,75		2,20	0,71	2,21	18,73	1,07	0,14	0,10	0,24	2,96
Ovocné sady	%	4,23	0,54	0,00	0,68		1,26	0,65	2,16	7,25	1,03	0,13	0,04	0,21	2,61
Olivové sady	%	7,74	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	9,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35
Ostatní trvalé kultury	%	0,13	0,04	0,10	0,08		0,94	0,06	0,05	2,40	0,04	0,01	0,06	0,03	0,00
Krmné plodiny ²⁾	%	44,57	27,22	73,34	35,29		66,92	49,13	24,32	55,76	24,69	40,27	46,58	40,66	66,87
Počet dobrých jednotek celkem		77,25	27,90	132,27	28,60		392,88	90,04	67,07	51,03	33,70	51,35	59,13	26,33	105,74
Dojnice	DJ/100ha	15,31	8,81	42,87	9,10		93,68	24,37	14,96	5,66	9,17	14,70	10,81	6,74	24,09
Ostatní skot	DJ/100ha	23,21	10,99	66,47	12,12		66,53	31,01	19,05	23,73	4,49	18,25	26,28	11,72	51,48
Ovce a kozy	DJ/100ha	6,98	0,60	0,17	0,48		7,29	1,27	0,38	10,62	14,45	0,08	1,11	1,92	4,09
Prasata	DJ/100ha	17,84	1,38	19,81	6,27		158,37	27,10	16,75	1,90	2,40	8,52	16,55	1,40	18,09
Drůbež	DJ/100ha	13,32	5,99	1,25	0,57		65,08	5,84	15,43	8,69	3,20	9,74	4,09	4,49	5,74
Výnos pšenice	q/ha	53,90	55,53	59,94	48,08		95,99	57,20	61,57	19,92	45,71	37,48	69,15	51,26	59,27
Výnos kukurice na zrno	q/ha	99,55	55,15	66,72	0,00		112,21	92,72	89,45	81,61	50,06	0,00	81,80	42,83	96,23
Intenzita chovu přežvýkavců (na ha krmných plodin)	DJ/ha	1,35	0,77	1,58	0,63		2,60	1,29	1,77	0,77	1,28	1,01	0,86	0,51	1,29
Roční dojivost	kg/ks	6 759	6 704	8 159	7 390		8 790	7 348	6 558	8 035	4 349	9 330	9 234	8 018	6 159
Produkce															
Celková produkce	Kč/ha	95 512	41 875	92 437	35 164		504 683	103 549	70 062	39 485	36 656	69 392	74 333	45 653	107 401
Produkce rostlinné výroby celkem	Kč/ha	60 532	28 374	17 580	20 300		209 849	33 733	37 543	26 557	26 801	34 618	38 630	25 773	54 331
Obiloviny	Kč/ha	11 920	17 663	7 540	13 044		5 999	13 862	19 538	1 448	12 960	13 884	16 172	12 846	12 099
Proteinové plodiny	Kč/ha	474	1 229	77	622		54	190	623	88	123	780	566	179	11
Brambory	Kč/ha	645	840	924	486		17 730	1 304	1 294	530	451	285	2 323	225	1 266
Cukrová řepa	Kč/ha	161	442	23	0		5 739	1 900	1 465	0	106	158	657	764	0
Olejniny	Kč/ha	1 464	5 282	832	2 794		72	4 067	4 741	41	5 844	798	2 097	5 480	980

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 2

	MJ	EU-27 ⁽³⁾	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE
Průmyslové plodiny	Kč/ha	504	1 431	563	33	291	27	333	6 504	346	11	736		83	2
Zelenina a květiny	Kč/ha	7 087	26 459	1 745	13 325	1 398	6 057	3 858	6 061	9 937	646	5 403		7 047	2
Ovoce	Kč/ha	2 572	6 610	655	4 266	761	452	996	4 886	5 080	78	1 723		1 567	9
Citrusové plody	Kč/ha	579	0	0	1 221	0	0	0	2 409	2 253	0	90		0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	4 519	0	620	1 819	905	0	2 212	2 997	2 756	0	12 680		1 172	0
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 488	0	0	2 848	0	0	0	18 390	4 640	0	51		0	0
Krmné plodiny	Kč/ha	3 027	2 027	870	13 310	3 342	5 778	4 018	3 635	1 569	2 246	530		1 467	5 134
Ostatní plodiny a výrobky rostlinné výroby	Kč/ha	1 336	7 056	105	1 797	414	5 771	684	883	498	258	703		721	301
Produkce živočišné výroby celkem	Kč/ha	32 960	115 830	8 647	81 187	19 328	74 491	51 549	20 476	27 587	13 921	28 534		15 812	56 637
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	361	3 851	6	622	185	504	-243	-109	777	57	91		784	338
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	13 556	40 558	2 548	29 876	10 443	29 003	27 903	358	3 746	9 839	11 201		4 527	30 636
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	5 206	19 389	521	4 348	3 004	6 187	6 635	688	4 822	1 629	6 759		1 330	18 087
Vepřové maso	Kč/ha	6 719	29 210	1 699	10 417	2 672	34 769	12 198	439	7 812	1 449	4 729		5 265	3 150
Ovce a kozy	Kč/ha	870	143	741	7 637	46	159	84	4 604	2 261	84	584		334	2 642
Drůbeží maso	Kč/ha	2 604	13 616	1 055	5 673	1 854	1 716	2 143	940	131	21	1 968		3 364	-229
Veje	Kč/ha	1 970	9 975	1 261	8 129	1 017	2 185	1 546	978	5 115	546	942		809	1 879
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	1 083	790	564	13 885	52	0	72	10 619	1 794	5	1 050		40	0
Ostatní zvířata a výrobky živočišné výroby	Kč/ha	953	2 149	257	1 224	239	472	967	1 849	1 907	347	1 301		146	473
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	4 859	10 034	248	681	6 272	15 909	8 349	959	659	4 443	3 403		11 749	703
Vlastní spotřeba	Kč/ha	218	37	195	608	55	20	56	1 749	29	124	231		59	15
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 828	4 513	1 341	7 070	4 786	9 502	4 462	2 447	1 204	3 102	2 724		2 662	5 033
Náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	63 807	156 562	35 567	102 560	61 092	119 793	88 060	55 470	48 060	36 703	65 477		55 319	53 721
Výrobní spotřeba	Kč/ha	46 391	122 826	20 267	85 054	41 052	84 451	62 462	38 603	35 418	26 275	46 172		41 099	44 951
Přímé náklady	Kč/ha	30 063	94 305	13 383	65 872	25 139	60 134	39 525	22 031	24 361	15 568	24 116		28 777	32 928
Osiva a sadba celkem	Kč/ha	2 876	8 962	1 813	4 401	2 335	3 761	3 394	2 126	2 072	1 346	2 646		3 082	451
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	165	640	306	604	112	237	139	69	16	229	91		187	6
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	4 762	7 545	4 501	4 281	4 300	4 229	5 584	5 123	3 650	3 507	4 731		4 766	6 265
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 334	4 520	1 779	2 749	2 804	3 097	2 902	2 921	2 198	1 159	2 807		2 190	597
Ostatní přímé náklady rostlinné výroby	Kč/ha	1 552	2 810	116	516	878	3 216	1 567	935	393	533	1 690		868	390
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	8 051	19 449	2 287	35 118	6 476	15 250	10 770	8 080	6 533	5 707	5 441		4 417	15 574
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 523	2 269	688	6 003	3 344	5 605	2 625	2 250	1 061	2 696	941		1 724	5 049
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	7 303	36 851	2 254	16 015	3 906	26 184	10 393	1 773	8 070	1 471	5 173		6 033	3 545
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	640	562	189	46	237	3 779	1 772	9	51	90	395		416	0
Ostatní přímé náklady živočišné výroby	Kč/ha	1 871	7 641	444	1 766	1 796	4 220	3 446	619	1 347	864	1 021		705	6 104
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	36	0	0	0	10	111	72	0	0	63	0		21	1
Ostatní věcné náklady	Kč/ha	16 328	28 521	6 884	19 183	15 913	24 317	22 937	16 573	11 057	10 707	22 056		12 322	12 023
Náklady budov a strojů	Kč/ha	4 326	8 235	1 649	3 916	5 403	8 198	7 735	3 605	2 587	2 763	5 891		2 416	4 114

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 3

	MJ	ITA	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN
Průmyslové plodiny	Kč/ha	683	47	55	6		575	441	320	77	32	72	207	19	1 764
Zelenina a květiny	Kč/ha	10 532	653	354	1 056		128 977	2 441	3 106	4 546	1 262	11 201	7 300	2 821	1 457
Ovoce	Kč/ha	6 105	245	0	411		7 544	1 598	2 309	5 801	1 488	137	235	200	3 964
Citrusové plody	Kč/ha	1 830	0	0	0		0	0	0	1 255	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	13 255	0	6 599	0		0	5 591	1	6 437	760	0	0	606	15 368
Olivý a olivový olej	Kč/ha	4 515	0	0	0		0	0	0	2 492	0	0	0	0	596
Krmné plodiny	Kč/ha	6 241	1 720	902	1 544		8 918	1 290	3 265	2 895	3 761	7 200	8 160	2 502	16 287
Ostatní plodiny a výrobky rostlinné výroby	Kč/ha	2 706	253	274	338		34 241	1 049	879	947	23	123	913	132	540
Produkce živočišné výroby celkem	Kč/ha	28 562	12 707	65 373	12 159		236 180	47 985	31 831	11 212	9 805	28 300	28 970	12 370	36 042
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	-125	195	-108	96		6 882	-215	501	-19	303	562	643	190	-263
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	14 955	7 348	43 819	7 520		116 909	21 996	11 140	4 431	3 668	16 288	13 109	5 763	16 914
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 616	1 646	13 998	1 701		13 804	8 785	4 353	2 830	734	4 438	6 303	1 506	9 692
Vepřové maso	Kč/ha	3 193	468	6 223	2 356		62 994	11 326	4 398	489	446	3 330	7 147	314	4 658
Ovce a kozy	Kč/ha	620	60	18	70		1 062	237	30	875	1 592	13	298	71	598
Drůbeží maso	Kč/ha	172	858	381	-14		10 822	2 483	12 444	837	160	2 712	1 203	4 403	184
Vejce	Kč/ha	1 083	1 649	801	278		19 829	2 097	319	654	1 086	1 288	601	0	617
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	2 240	25	67	6		5 594	379	16	619	1 398	2	0	245	96
Ostatní zvířata a výrobky živočišné výroby	Kč/ha	1 681	653	65	241		5 368	681	-869	477	724	230	309	68	3 283
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	6 417	794	9 484	2 705		58 654	21 831	689	1 716	50	6 474	6 733	7 510	17 028
Vlastní spotřeba	Kč/ha	544	155	71	202		14	967	198	201	208	24	7	116	4 308
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	4 915	2 968	1 591	2 860		9 032	4 259	5 569	1 910	3 269	9 941	9 112	6 372	17 105
Náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	63 555	33 180	89 114	33 556		412 623	81 890	50 482	28 805	27 079	76 746	68 115	49 401	84 455
Výrobní spotřeba	Kč/ha	46 821	23 599	59 199	24 239		306 517	56 658	40 477	20 002	19 220	55 414	52 015	32 558	59 220
Přímé náklady	Kč/ha	31 273	15 999	36 631	15 440		208 715	32 819	29 663	12 794	14 411	32 364	31 896	22 183	38 235
Osiva a sadba celkem	Kč/ha	3 456	1 366	2 019	1 464		31 360	2 715	1 925	1 088	2 283	2 618	2 508	2 145	1 843
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	58	524	24	406		1 917	84	356	251	27	618	10	127	169
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	4 667	5 570	4 452	4 443		8 462	3 095	6 766	1 772	3 423	3 423	4 399	4 260	3 656
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 518	1 671	1 408	1 579		7 155	1 549	1 813	1 175	1 860	913	1 486	2 175	1 574
Ostatní přímé náklady rostlinné výroby	Kč/ha	3 946	660	1 867	656		19 165	1 378	602	1 576	226	2 766	2 850	845	2 872
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	10 864	3 847	16 066	4 085		44 090	7 439	6 336	4 669	4 621	14 348	13 213	4 909	19 321
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	3 619	2 411	1 424	2 069		5 829	1 699	3 542	1 647	2 415	8 304	8 178	3 571	13 747
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	2 620	2 194	5 662	1 802		62 018	8 435	10 701	1 596	1 057	5 566	5 012	3 226	3 720
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	241	40	147	249		310	1 482	1 438	9	220	1 022	1 013	258	1 943
Ostatní přímé náklady živočišné výroby	Kč/ha	1 024	579	5 032	671		19 043	3 324	1 311	801	330	2 031	2 302	1 346	2 095
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	29	0	17	78		0	1 192	1	10	0	0	0	10	538
Ostatní věcné náklady	Kč/ha	15 549	7 600	22 568	8 800		97 802	23 839	10 814	7 207	4 809	23 050	20 120	10 375	20 987
Náklady budov a strojů	Kč/ha	2 072	2 200	8 249	2 703		22 726	6 285	2 863	1 642	1 171	6 712	6 095	2 798	7 528

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 4

	MJ	EU-27 ⁽³⁾	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE
Energie	Kč/ha	5 350	8 319	3 581	10 933	5 754	6 035	6 829	7 285	3 729	3 795	4 280		5 310	2 978
Služby	Kč/ha	3 344	8 309	908	1 065	1 882	5 487	4 104	2 594	1 793	2 775	6 584		1 954	3 275
Ostatní náklady	Kč/ha	3 309	3 659	746	3 267	2 874	4 617	4 270	3 092	2 948	1 374	5 301		2 642	1 656
Odpisy	Kč/ha	7 133	17 199	3 816	5 838	5 668	9 836	10 224	7 997	2 794	4 196	9 614		4 426	4 423
Externí faktory celkem	Kč/ha	10 282	16 537	11 484	11 667	14 372	25 505	15 375	8 870	9 849	6 232	9 691		9 794	4 347
Osobní náklady	Kč/ha	6 268	8 159	4 197	8 466	10 569	12 393	8 185	5 800	8 248	4 097	4 691		6 656	1 619
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	3 182	6 256	6 929	3 045	2 883	6 413	5 970	3 066	1 462	1 419	4 198		2 648	2 005
Nákladové úroky	Kč/ha	833	2 121	357	159	921	6 699	1 220	5	138	717	802		490	723
Dotace															
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	9 540	11 159	8 796	13 391	11 977	9 235	10 110	14 724	6 457	6 721	9 377		10 508	10 240
Celkové dotace na plodiny ⁽⁴⁾	Kč/ha	295	0	487	516	336	0	0	1 977	416	13	244		453	46
Celkové dotace na zvířata	Kč/ha	626	1 624	566	1 559	524	424	0	517	501	217	870		730	0
Dotace na produkci mléka	Kč/ha	188	50	247	0	354	0	0	0	110	191	127		396	0
Dotace na ostatní skot ⁽⁵⁾	Kč/ha	330	1 569	85	0	157	424	0	97	188	0	618		231	0
Dotace na ovce a kozy	Kč/ha	101	5	230	1 466	13	0	0	413	202	15	124		103	0
Dotace na ostatní zvířata ⁽⁶⁾	Kč/ha	8	0	4	93	0	0	0	7	2	11	0		0	0
Environmentální dotace ⁽⁷⁾	Kč/ha	1 176	1 702	978	2 266	1 815	957	1 486	1 692	721	1 463	366		2 621	1 608
Dotace na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	673	140	282	860	1 170	0	374	1 400	214	0	990		0	1 145
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁽⁸⁾	Kč/ha	165	33	240	117	3	29	34	0	66	28	242		161	145
Dotace na výrobní spotřebu ⁽⁹⁾	Kč/ha	524	192	515	0	1 326	0	911	0	46	0	943		433	0
Dotace na externí faktory ⁽¹⁰⁾	Kč/ha	26	63	0	0	137	342	49	0	1	5	0		8	0
Platby oddělené od produkce ⁽¹¹⁾	Kč/ha	5 424	6 726	4 481	6 958	5 059	7 001	6 622	8 206	4 187	4 555	5 143		5 835	6 712
Základní platba (BPS)	Kč/ha	2 436	3 474	0	0	0	4 689	4 247	5 420	2 722	0	2 655		0	4 638
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	910	0	2 664	4 628	3 300	0	0	0	0	3 127	0		3 743	0
Ostatní dotace ⁽¹²⁾	Kč/ha	631	678	1 247	1 118	1 606	481	633	933	305	440	578		266	584
Bilance dotací a daní															
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	9 202	10 111	8 878	10 382	11 736	8 332	9 508	13 571	6 790	6 628	8 771		9 791	9 568
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	9 540	11 159	8 796	13 391	11 977	9 235	10 110	14 724	6 457	6 721	9 377		10 508	10 240
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	283	522	218	-2 813	0	0	451	-380	712	12	0		-340	-599
Dané	Kč/ha	622	1 569	135	196	240	903	1 052	774	379	105	605		377	73
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	232	801	40	35	725	78	-287	97	-95	616	718		137	1 456
Investiční dotace	Kč/ha	362	1 710	19	40	725	78	135	97	50	605	718		292	390
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-129	-909	21	-2	0	0	-422	0	-145	11	0		-156	1 065

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 5

	MJ	ITA	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN
Energie	Kč/ha	7 756	3 545	5 392	3 861		32 917	6 550	5 163	3 012	2 724	7 199	6 352	4 259	8 083
Služby	Kč/ha	2 178	536	4 702	568		18 705	5 661	1 795	1 590	743	4 352	3 855	1 987	2 119
Ostatní náklady	Kč/ha	3 543	1 318	4 225	1 668		23 453	5 344	993	963	171	4 786	3 818	1 330	3 257
Odpisy	Kč/ha	5 918	5 246	20 074	4 407		40 018	18 175	6 381	3 763	2 468	12 782	6 692	4 794	22 059
Externí faktory celkem	Kč/ha	10 816	4 335	9 841	4 910		66 089	7 056	3 624	5 040	5 390	8 550	9 408	12 050	3 176
Osobní náklady	Kč/ha	8 151	2 690	4 114	3 476		41 539	2 834	2 267	4 270	2 906	4 703	4 529	9 353	1 284
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 524	1 312	3 982	890		12 971	2 971	900	670	2 311	2 485	3 327	2 034	1 029
Nákladové úroky	Kč/ha	141	334	1 745	545		11 579	1 252	457	99	173	1 363	1 552	663	863
Dotace															
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 884	6 554	17 806	6 608		14 662	18 803	8 819	11 285	5 617	23 487	10 759	8 539	21 239
Celkové dotace na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	508	230	33	206		0	0	370	132	154	408	5	293	369
Celkové dotace na zvířata	Kč/ha	433	647	0	930		14	175	645	1 401	730	5 176	1 162	636	705
Dotace na produkci mléka	Kč/ha	194	355	0	410		1	0	0	387	433	2 997	326	424	363
Dotace na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	198	259	0	314		13	173	631	665	83	1 859	806	129	179
Dotace na ovce a kozy	Kč/ha	42	25	0	16		0	1	14	349	214	11	0	83	143
Dotace na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	0	9	0	191		0	0	0	0	0	310	29	0	21
Environmentální dotace ⁷⁾	Kč/ha	2 399	596	4 898	700		1 078	4 786	466	2 558	16	4 688	1 672	1 069	4 212
Dotace na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	759	349	3 331	0		0	2 248	453	1 416	80	7 224	1 171	1 251	2 349
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	678	3	15	495		987	423	25	30	0	232	0	25	226
Dotace na výrobní spotřebu ⁹⁾	Kč/ha	0	145	1 539	135		567	1 921	1 071	155	191	45	0	563	1 911
Dotace na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	0	65	113	106		198	65	0	0	0	35	168	1	0
Platby oddělené od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	6 665	4 354	6 408	3 694		8 342	6 750	5 378	3 873	4 446	4 549	4 938	4 404	6 087
Základní platba (BPS)	Kč/ha	5 011	0	4 296	0		5 682	4 536	0	1 754	0	2 671	3 183	0	3 678
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	0	2 090	0	2 348		0	0	2 855	0	2 754	0	0	2 733	0
Ostatní dotace ¹²⁾	Kč/ha	442	165	1 470	342		3 476	2 435	411	1 721	0	1 130	1 642	296	5 380
Balance dotací a daní															
Balance provozních dotací a daní	Kč/ha	11 214	6 367	23 003	6 241		11 617	21 881	8 746	10 905	5 165	23 168	10 759	8 136	20 193
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 884	6 554	17 806	6 608		14 662	18 803	8 819	11 285	5 617	23 487	10 759	8 539	21 239
Balance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	584	-86	5 765	-30		0	3 922	433	-106	0	0	0	0	-765
Daně	Kč/ha	1 254	101	568	336		3 045	844	506	274	452	319	0	403	284
Balance investičních dotací a daní	Kč/ha	560	1 052	925	821		1 491	-2 671	-43	399	5	726	12	42	651
Investiční dotace	Kč/ha	325	1 110	4 775	869		1 491	762	282	418	5	726	12	42	2 099
Balance DPH z investic	Kč/ha	235	-58	-3 849	-49		0	-3 433	-325	-19	0	0	0	0	-1 448

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 6

	MJ	EU-27 ⁽³⁾	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE
Podnikový důchod															
Celková produkce	Kč/ha	79 006	201 609	41 343	128 125	57 075	145 277	99 806	78 906	64 518	38 104	76 072		63 166	68 648
Výrobní spotřeba	Kč/ha	46 391	122 826	20 267	85 054	41 052	84 451	62 482	38 603	35 418	26 275	46 172		41 099	44 951
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	9 202	10 111	8 878	10 382	11 736	8 332	9 508	13 571	6 790	6 628	8 771		9 791	9 568
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	41 816	88 893	29 954	53 455	27 759	69 157	46 853	53 873	35 890	18 458	38 671		31 858	33 265
Odpisy	Kč/ha	7 133	17 199	3 816	5 838	5 668	9 836	10 224	7 997	2 794	4 196	9 614		4 426	4 423
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	34 683	71 694	26 138	47 617	22 092	59 321	36 629	45 874	33 096	14 261	29 057		27 432	28 842
Externí faktory celkem	Kč/ha	10 282	16 537	11 484	11 667	14 372	25 505	15 375	8 870	9 849	6 232	9 691		9 794	4 347
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	232	801	40	35	725	78	-287	97	-95	616	718		137	1 456
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	24 633	55 958	14 895	35 985	8 444	33 893	20 967	37 104	23 152	8 645	20 085		17 774	25 950
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	878 455	1 734 503	712 099	361 183	930 113	3 753 333	1 682 838	432 469	863 211	1 274 960	1 318 286		871 586	1 144 173
Důchod ze zemědělské činnosti / FWU	Kč	854 633	1 970 148	491 268	394 767	762 073	6 165 982	1 606 960	440 396	1 023 186	973 322	1 373 941		1 163 129	1 146 832
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	263 020	530 496	73 645	354 024	116 359	596 146	273 018	263 323	226 197	82 602	148 708		150 903	579 938
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	193 498	443 912	43 130	290 196	76 475	487 386	231 307	244 940	126 409	57 993	79 073		102 585	501 195
Pozemky, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	127 665	264 327	16 789	211 242	28 906	368 222	150 177	162 007	100 160	17 350	18 196		47 360	428 662
Stavby	Kč/ha	29 426	97 357	7 615	21 315	25 515	60 152	31 674	22 906	12 302	15 246	21 843		25 747	29 293
Stroje a zařízení	Kč/ha	26 952	49 029	14 067	38 908	17 507	48 576	37 284	50 373	7 285	19 182	24 688		26 394	23 724
Dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	8 215	30 450	2 818	18 731	4 521	10 315	7 802	9 653	6 624	3 214	11 415		2 971	19 516
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	69 522	86 584	30 515	63 828	39 884	108 760	41 711	18 383	99 788	24 610	69 635		48 317	78 743
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	6 466	29 856	1 397	10 036	4 065	11 841	7 037	4 430	4 272	2 047	7 204		3 303	18 551
Výrobky	Kč/ha	8 966	6 673	12 735	267	7 770	18 638	3 099	1 803	752	6 139	18 937		7 499	4 135
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	54 090	50 055	16 383	53 525	28 049	78 281	31 575	12 150	94 764	16 424	43 494		37 515	56 057
Cizí zdroje	Kč/ha	42 894	121 346	17 422	4 848	34 538	317 742	65 723	138	7 330	27 212	60 786		29 650	17 255
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	32 262	108 268	8 560	4 672	19 348	281 159	48 149	50	5 250	16 817	39 683		14 504	15 942
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 633	13 078	8 862	176	15 191	36 583	17 574	88	2 079	10 394	21 103		15 146	1 313
Vlastní kapitál	Kč/ha	220 126	409 150	56 223	349 176	81 821	278 404	207 295	263 185	218 868	55 391	87 922		121 252	562 682
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	13 887	34 548	7 380	-4 800	4 440	38 572	9 497	-2 902	10 962	7 609	10 326		16 993	13 060
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	140 165	268 611	55 343	153 340	84 792	223 300	123 429	150 346	133 879	58 091	128 420		94 840	168 986
Hrubé investice	Kč/ha	9 046	34 964	6 242	3 733	8 762	15 409	14 555	4 618	3 346	9 523	12 305		11 268	8 254
Netto investice	Kč/ha	1 913	17 765	2 425	-2 105	3 094	5 573	4 331	-3 379	552	5 327	2 691		6 842	3 831

P1/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2022 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha z. p. - pokračování 7

	MJ	ITA	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUE	SVK	SVN
Podnikový důchod														
Celková produkce	Kč/ha	95 512	41 875	92 437	35 164		504 683	103 549	70 062	39 485	36 656	69 392	74 333	45 653
Výrobní spotřeba	Kč/ha	46 821	23 599	59 199	24 239		306 517	56 658	40 477	20 002	19 220	55 414	52 015	32 558
Bilance provozních dotací a daní	Kč/ha	11 214	6 367	23 003	6 241		11 617	8 746	8 746	10 905	5 165	23 168	10 759	8 136
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	59 904	24 643	56 241	17 166		209 784	68 772	38 331	30 388	22 601	37 147	33 076	21 231
Odpisy	Kč/ha	5 918	5 246	20 074	4 407		40 018	18 175	6 381	3 763	2 468	12 782	6 692	4 794
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	53 986	19 397	36 167	12 759		169 766	50 597	31 949	26 626	20 133	24 364	26 384	16 437
Externí faktory celkem	Kč/ha	10 816	4 335	9 841	4 910		66 089	7 056	3 624	5 040	5 390	8 550	9 408	12 050
Bilance investičních dotací a daní	Kč/ha	560	1 052	925	821		1 491	-2 671	-43	399	5	726	12	42
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	43 730	16 114	27 251	8 670		105 168	40 870	28 282	21 985	14 747	16 540	16 988	4 429
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	916 619	651 846	2 043 702	501 064		2 189 075	1 142 509	454 130	494 488	352 825	1 310 462	1 815 572	823 295
Důchod ze zemědělské činnosti / FWU	Kč	979 761	639 652	2 113 845	432 545		2 849 711	1 010 235	398 128	554 328	314 234	1 311 360	1 627 170	993 758
Aktiva, pasiva														
Aktiva celkem	Kč/ha	469 148	93 532	406 722	75 638		2 117 039	473 716	259 623	97 872	74 845	224 764	314 664	70 744
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	309 787	57 474	336 808	52 920		1 835 619	361 053	219 956	79 408	55 575	171 552	248 712	44 760
Pozemky, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	252 823	26 562	166 008	21 942		1 455 822	134 845	133 453	46 981	20 227	87 981	169 078	12 648
Stavby	Kč/ha	28 316	8 217	89 298	10 976		188 436	139 943	44 201	10 702	14 383	39 635	33 908	15 697
Stroje a zařízení	Kč/ha	20 716	18 028	65 973	15 631		133 148	80 418	36 947	16 359	17 217	38 959	38 990	11 154
Dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	7 932	3 236	15 520	3 069		58 213	5 848	5 241	5 365	3 564	4 223	6 736	2 758
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	159 361	36 058	69 914	22 718		281 420	112 664	39 667	18 464	19 272	53 212	65 952	25 985
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	5 592	2 544	11 263	1 908		33 983	10 010	7 171	3 241	1 687	5 128	7 351	2 235
Výrobky	Kč/ha	8 449	9 058	4 175	4 353		34 491	5 541	14 676	4 531	1 124	15 558	11 299	3 663
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	145 318	24 456	54 477	16 458		212 946	97 112	17 821	10 694	16 461	32 527	47 302	20 087
Cizí zdroje	Kč/ha	5 273	20 042	100 438	22 701		532 946	79 237	10 907	6 025	3 859	60 714	78 919	27 206
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	5 019	9 815	84 794	14 543		469 686	62 060	7 866	1 858	2 305	52 889	65 195	10 373
Krátkodobé závazky	Kč/ha	253	10 227	15 644	8 158		63 260	17 177	3 039	4 166	1 555	7 826	13 725	16 833
Vlastní kapitál	Kč/ha	463 875	73 490	306 284	52 937		1 584 093	394 479	248 717	91 847	70 987	164 050	235 744	43 538
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	19 139	9 814	16 394	6 497		143 118	19 879	19 259	-855	3 011	9 272	28 303	2 603
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	223 835	62 797	235 542	49 370		854 376	332 325	126 691	63 612	54 544	141 784	140 098	57 045
Hrubé investice	Kč/ha	2 160	8 336	28 558	7 955		46 588	27 092	5 508	3 320	3 832	13 604	7 822	6 663
Netto investice	Kč/ha	-3 758	3 090	8 485	3 548		6 570	8 917	-873	-443	1 364	822	1 130	1 869

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Tržby za smluvní práce, z agroturistiky, z výroby el. energie z obnovitelných zdrojů, zpracování produktů RV, ŽV (kromě zpracování mléka), lesní výroby a ostatních jiných výdělečných činností.

4) Dotace na polní plodiny, zahradnictví a trvalé kultury.

5) Dotace na ostatní skot mimo dojnice.

6) Dotace na ostatní zvířata (např. včely).

7) Agroenvironmentálně klimatické platby (AEKO, Navazující AEKO), platby na zajištění dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ, Navazující EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomocí zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, zlepšení kvality zemědělských produktů, školení, zalesňování z. p. a ekologické stability/lesů.

9) Dotace na výrobní spotřebu (např. zelená nafta, podpora pojistění).

10) Dotace na mzdy, nájemné a dotace úroků z úvěrů.

11) BPS, SAPS (včetně decouplovaných TNA), redistributivní platba, Greening, platba pro mládě zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními z EAGF (Dánsko, Slovinsko) a režim pro malé zemědělce.

12) Dotace na katastrofy, mimořádné dotace a dotace jinde neuvedené.

13) data za EU/27 k 28.5.2025 bez Malty a Chorvatska

Přímenní: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN ČR (UZEI)